

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر
جريدة اسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ج. ج. - ت. ١٣-٩١٥
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالايد)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԵՐՅԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ԵՐԱՅԻՆ ԹԻԻ 187 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 6 ՅՈՒՆԻՍ 1967

ՀԱՏԸ ՉԵՌՔԷ 2,5 ԵՊ. ԴԿԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴԿԿ.

عدد رقم ١٨٧ — الخميس ٦ يولية ١٩٦٧

ԳՆԱՀԱՏԵՆՔ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ԼՐՁՈՒԹԻՒՆԸ ... ԵՒ ԳՈՐԾԵՆՔ ԱՆՈՐ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ

Իսրայելյան նախարարականությունը Արաբական Աշխարհի մէջ ստեղծուեցաւ կացութիւն մը, որ մտահոգիչ է ոչ միայն բնիկ տարրին, այլ այս ցամաքամասի բոլոր բնակիչներուն համար հաւասարապէս:

Միջին ու Մերձաւոր Արեւելի ժողովուրդները կանգնած են նոր անկիւնադարձի մը առջեւ, որ քաղաքական, տնտեսական ու ընկերային անակնկալներ կը խոտտանայ և որոնց տարողութիւնը այժմէն գնահատելը դժուար է:

Արաբ-Իսրայելական ճակատի վրայ զենքերը լուծ են հիմա, բայց մէկ օրէն միւսը, մէկ ամիսէն միւսը կրնայ խզուիլ զինադուր և զենքերը կրնան կրկին շաշել այս անգամ առաւել սաստկութեամբ:

Եւ եթէ պայքարը պահ մը դադրած է ռազմական գետնի վրայ, սակայն ճակատամարտի նոր պատկերներ կը բարձրացունեն տնտեսական ու քաղաքական մարզերու մէջ, որ մղուելիք մարտերը նուազ բուռն ու վճռական պիտի չլինին:

Երէկ Արաբներուն պայքարը առաւելաբար սիոնիզմին դէմ էր, այսօր երէկի թշնամիին հետ նոյն կարգի վրայ կը դրուի միջազգային գաղութարարութիւնը, որովհետեւ անոնց վարքագիծերուն և նպատակներուն միջև ոչ մէկ գաղափարական շրջան չկայ:

Երէկ պայքարը արաբ յառաջդիմական երկիրներուն և սիոնիզմին ու ասոր դաշնակիցներուն միջև էր առաւելաբար: Այսօր արաբ լիզափոխական երկիրներուն եկած է յարելու իր արժանապատուութեանը մէջ վիրաւոր արաբական ազգայնականութիւնը, Արեւմուտքին նկատմամբ որոշ համակրութիւններ պահող պետական ու քաղաքական շրջանակներն անգամ:

Եւ Արաբները կը յայտարարեն այսօր, որ իրենց կորսնցուցածը ճակատամարտ մըն է, իսկ պատերազմը կը շարունակուի և պիտի շարունակուի մինչև վերջնական յաղթանակ, մինչև որ սրբուի աւօթը, որուն համար ոչ մէկ զոհողութեան առջեւ պիտի կենան:

Այս համայնապատկերին առջեւ կանգնելով կարելի է հետեւեցնել միայն, որ Արաբիան ամբողջական ու վերջնական ճակատամարտի մը կը պատրաստուի այսօր, իր իրաւունքներուն համար, ճակատամարտ՝ որ պիտի չմանի նախորդներուն, որ բոլորը բոլորին դէս պիտի ցցէ, որ պիտի մղուի բոլոր մարզերու վրայ անխտիր, որ ուժերու հսկայական կուտակում պիտի պարտադրէ եւ անսահման զոհողութիւններ պիտի պահանջէ Արաբիոյ բնակիչներէն:

Արաբական երկիրները եւ յատկապէս անոնց յառաջապահները կը պատրաստուին զաւիթ օրերու կացութեան նախատեսութեամբ, զօրակոչի ենթակցելով իրենց նիւթական ու բարոյական բոլոր կարելիութիւնները, զանոնք ծառայեցնելու համար վերջնական ճակատամարտին:

Մենք, Հայերս, որ մօտ կէս միլիոն կը կազմենք այս ցամաքամասին վրայ, մենք զմեզ ճակատագրակից կը գտնենք տեղացիներուն, անոնց հետ բաժնելով ընկերային, տնտեսական ու քաղաքական հասարակաց կեանք մը:

Ըլլալով քաղաքացիներն այս երկիրներուն, մենք չունինք բնիկ ժողովուրդներու կեանքէն անջատ ու անկախ կեանք մը, այլ միացած ենք անոնց ընդհանրական շահերով ու իրաւունքներով, որոնք, մեզ հոգեկցութեան ու միասնութեան կը մղեն տեղացի զանգուածներուն հետ:

Մենք մեր Արաբ եղբայրներուն հետ ճակատագրուած ենք բաժնելու զաւիթ պայծառ օրերը, ու տալով զոհողութեան մեր բաժինը, վայելելով անկէ ծնելիք բարիքը:

Այս անխուսափելիութեան առջեւ կանգնած, որպէս համայնք կամ քաղաքացի, անհրաժեշտ լրջութիւն ու իրատեսութիւն ցուցաբերելու հարկադրանքին ներքեւ կը գտնուինք:

Իմաստութիւնը պէտք է ունենանք մեր տրամադրութիւնները խօսքով, այլ մանաւանդ գործով, ներդաշնակելու տեղացի ժողովուրդներու զգացումներուն եւ ձգտումներուն հետ, ստեղծելով կատարելապէս հոգեկցութիւն մը հասարակաց շահերու պաշտպանութեան համար:

Կ'ապրինք արաբական երկիրներուն մէջ եւ, հետեւաբար, մեկնելով մեր ազգային մտահոգութիւններէն իսկ, չենք կրնար հոգեկցութիւն չպահել մեր հարազատ զրացիներուն հետ:

Ի վերջոյ պէտք է ճշգրիտ գնահատել Միջին Արեւելի յուզող հանգամանքներուն պատմականութիւնը, հարկ է լաւ տեսնել դէպքերու զարգացումը եւ նպատակներու ուղղութիւնը:

Պայմաններու իրապաշտ վերլուծում մը բաւարար է հետեւեցնելու որ ժամանակաւոր, վաղուցուց կամ մասնակի իրադարձութիւններու առջեւ չենք գտնուիր: Արաբական երկիրները պատմական բարեշրջութիւն մը կը բոլորեն եւ մենք, որպէս քաղաքացի ու համայնք, մեկնելով նոյնիսկ ազգային մտահոգութիւններէ, պարտինք համերաշխի արաբական ժողովուրդներու ընդհանուր տրամադրութիւններուն հետ:

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼԻ ԶԱԳՆԱՊԸ ՄԱԿԻ ՄԷՋ ՄԱԿԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ ԵՐԿՈՒ ԳԼԽԱԽՈՐ ԲԱՆԱՋԵԻԵՐՆ ԱԼ ՉՍԱՑԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՑ ՄԵԾԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆԸ

Բազմաթիւ օրեր տևող նիստերէ եւ վիճարանութիւններէ ետք, ՄԱԿի ընդհ. ժողովը ձեռնարկեց Միջին Արեւելի տագնապին շուրջ ներկայացուած բանաձեւերուն քուէարկութեան: Նստաշրջանին սկիզբը ներկայացուած էին երեք բանաձեւեր, ի. Միութեան, Բ. Նահանգներու և Ալպանիոյ կողմէ: Այս բանաձեւերուն յաջողութեան յոյս չտեսնելով, ներկայացուեցան նաեւ երկու այլ բանաձեւեր մէկը՝ Լատին-Ամերիկայի երկիրներուն և միւսը՝ ոչ-դիրքաւորեալ պետութեանց կողմէ:

Լատին-Ամերիկական բանաձեւը շատ նման է Ա.Մ.Ն.ի ներկայացուցածին, քանի որ նախադրեալ ուժերուն գրաւեալ շրջաններէն հեռացումը կը պայմանաւորէ միաժամանակ՝ Միջին Արեւելի բոլոր խնդիրներուն կարգադրութեամբ:

Միւս կողմէ, ոչ-դիրքաւորեալ պետութեանց ներկայացուցած բանաձեւը, կը մօտենայ ի. Միութեան բանաձեւին, որովհետեւ անոր նման կը պահանջէ իսրայէլեան ուժերուն անմիջական և առանց որեւէ պայմանի հեռացումը եւ սակայն կ'առաջարկէ Ալպանիոյ իրաւունքները:

Բանաձեւը շրջանի բոլոր խնդիրներուն քննութիւնը: Երեքշաբթի, 4 Յուլիս, ներկայացուած բանաձեւերուն քուէարկութեան, ոչ-դիրքաւորեալ պետութեանց ծրագիրը պահանջուած 2/3ի մեծամասնութիւնը չունեցաւ, ստանալով թեր 53 ու դէմ 46 ձայներ եւ 20 ձեռնպահութիւն: Փրանսա թեր քուէարկեց, մինչդեռ Մ. Նահանգներ եւ Անգլիա՝ դէմ:

Ժողովը նոյնպէս չընդունեց սովետական բանաձեւը, որ նիստին ա. օրը Պր. Քոսիկին ներկայացուցած էր եւ որ կը պահանջէր իսրայէլի դատապարտումը իր նախադրեալ, իսրայէլեան ուժերուն ետ քաշուիլը զինադադարի գծերուն վրայ, եւ արաբ երկիրներուն պատճառուած վնասներուն Իսրայէլի կողմէ՝ յատուցում:

Լատին-Ամերիկական բանաձեւը իր կարգին մերժուեցաւ, ստանալով թեր 57 եւ դէմ 43 քուէ. 20 պատուիրակութիւններ ձեռնպահ մնացին:

ԻՍՐԱԵԼԻ ԽԱԽՏԵՑ ԶԻՆԱԴՈՒԼԸ ԵՒ ՓՈՐ ՖՈՒԱՏԻՆ ՏԻՐԱՆԱԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ՅԱՐԱՋԱԿՈՒՄԻ ՍԿՍԱԻ ՌԱՍ ԷԼ ԱՅԷՇԻ ՄԷՋ

Հակառակ կրակի դադրեցման, իսրայէլեան ուժերը Շաբաթ, 1 Յուլիս, յարձակումներ գործեցին Ռաս Էլ Այէշ շրջանին մէջ, Սուէզի արեւելեան ծովափին վրայ, Փոր Ֆուատէն տասնեւվեց բրիտանիներ հարաւ:

Եզրպտական ուժերը կրցան դէմ դնել թշնամիին յարձակումներուն, և անոր նիւթական և մարդկային վնասներ հասցուցին:

Թշնամին իր այս յարձակումներով կը փորձէ տիրանալ Փոր Ֆուատ քաղաքին:

Փոր Ֆուատը պաշտպանող ԱՄՀի զինեալ ուժերը կը գտնուին քաղաքին հարաւը՝ Ռաս Էլ Այէշ շրջանի իրենց դիրքերուն վրայ: Այս կռիւներուն ընթացքին եզրպտական ուժերը խորտակեցին թշնամի վեց հրասայներ և երեք զրահապատ ինքնաշարժներ:

ՍՈՒՐԻԱ ԵՒ ԻՐԱԲ ԻՐ ՊԱՅՏՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԱՐՏԻՆ «Միջին Արեւելի մէջ, կայսերապաշտներու գործիքն է Իսրայէլ», յայտարարեց Պր. Փոսկորնի Պաղտատէն մէկնումի պահուն

Սուրիոյ վարիչներուն հետ տեսակցութեան ընթացքին ի. Միութիւնը ներկայացաւ կարեւոր պատգամներով: Մի. Նախագահ Փոսկորնիի հետ էին ազգ. պաշտպանութեան փոխ նախարար զօր. Սոգլով, արտաքին գործոց փոխ նախարար Ժաֆու Մալիք, արտաքին գործոց նախարարութեան միջին արեւելեան գործերու բաժ.

տնօրէն Շիպորին և Դամասկոսի մէջ խորհրդային գործակաւոր Եւգենի Ներսէսով:

Սուրիոյ եւ խորհրդային բանակցութիւններուն համար երկու պատուիրակութիւնները երեք հանգիպումներ ունեցան:

Այս խօսակցութիւնները դարձան իսրայէլեան յարձակումին և անոր հետեւեցող շրջանի միջոցներուն շուրջ:

Սուրիոյ վարիչներուն հետ էր Եւգենի Ներսէսով իսրայէլեան յարձակումին ստեղծած կացութիւնը եւ անոր հետեւեցող շրջանի միջոցները, ի. Միութեան նախագահ Պր. Փոսկորնի, իրաւ ժամանակեւ իրաւաբան Յ. Յուլիսին: Ան Պաղտատէ մէջ եւս Բաղդադէ կարեւոր խօսակցութիւններ ունեցաւ նախագահ Ալպէ Ռաւման Արեֆի եւ այլ վարիչներու հետ, նոյն հարցերուն շուրջ:

ԱՇԱԿԵՐՏԱԿԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ուրախութեամբ կ'արձանագրենք, որ Դալուսեան Ազգ. վարժարանի այս տարւան ժողովուրդի աշակերտները (Բարձրագոյն Նախակրթական Կարգի) բոլորն ալ յաջողած են Լատինի ֆունկցիան մէջ եւ կ'անցնին երկու-դարձ վաւարան:

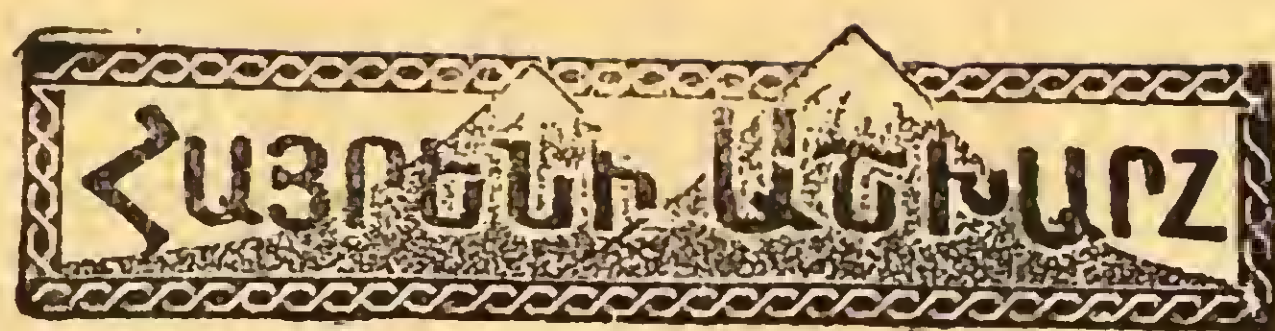
Ջերմօրէն կը շնորհակալուինք զիրենք եւ իրենց ծնողները ինչպէս նաեւ վարժարանի Տնօրէնութիւնը եւ այս յաջողութեանը մեծապէս նպաստող պատանաւանդ ուսուցիչները:

(Աշակերտներուն անուանացանկը տեսնել էջ 2)

ՓՈՍԿՈՐՆԻ ԵՒ ԳՈՒՎ ՏԸ ՄԻՐՎԻԼ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Փրանսայի վարչապետ Փոսկորնի եւ արաբի գործոց նախարար Պոլ Եր Միւրով Մոսկու ժամանեցին, երկուսորքի 3 Յուլիսին: Փրանսայի խորհրդային խօսակցութիւններուն մաս կազմեցին միջազգային եւ երկու երկրներուն յարաբերութեան խնդիրներ, եւ մանաւանդ միջին արեւելեան թագաւոր, եւ անոր արդար լուծումը:

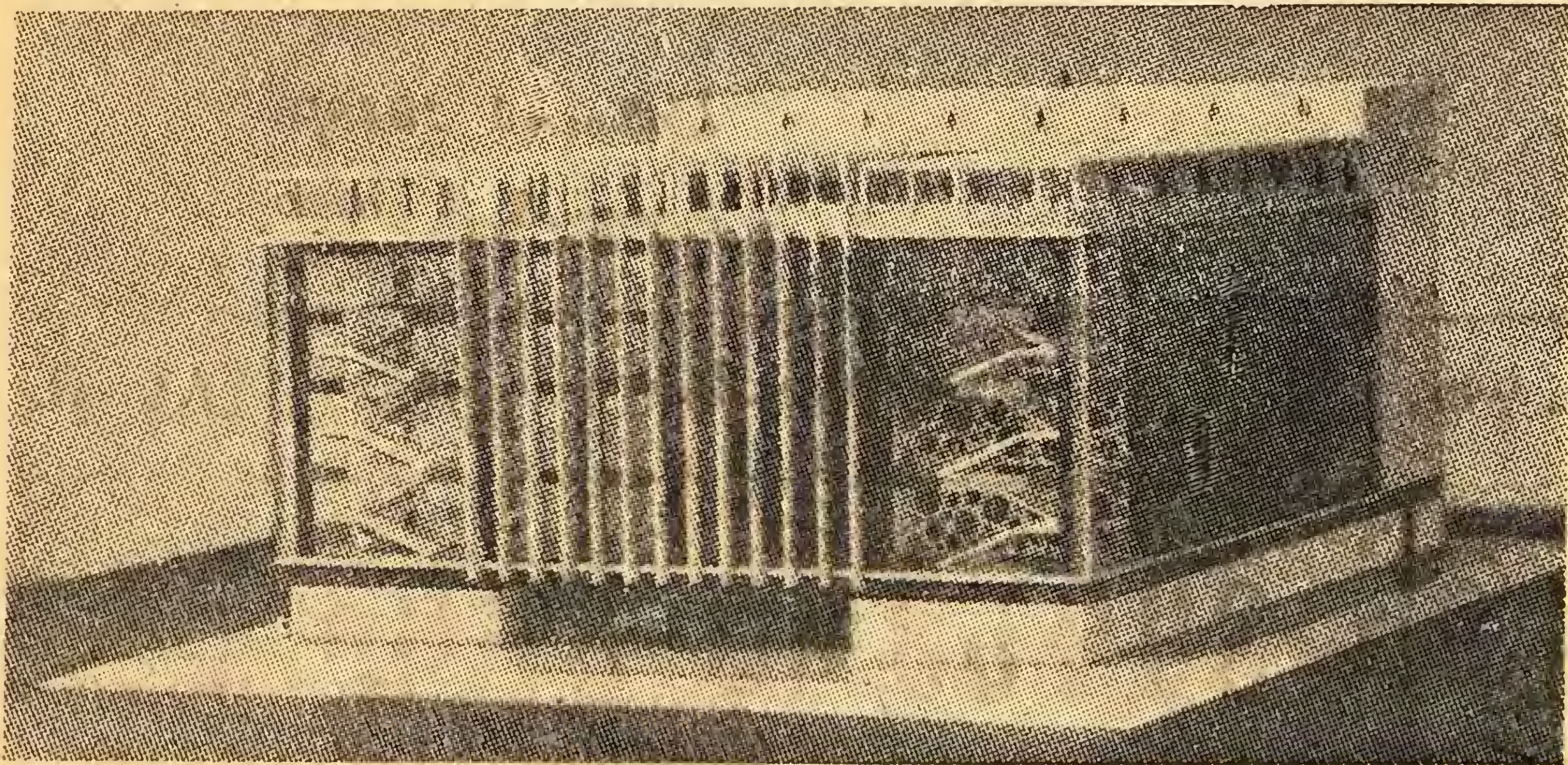
00207

ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ ՆՈՐ ՀԱՄԱՅՆԱԽԱՆՈՒԹ

Մայրաքաղաքի կեդրոնական թաղամասին մէջ՝ Հոկտեմբերեան պողոտային վրայ, սկսած է նոր համայնախանութի շինարարութիւնը։ Առեւտրական այդ մեծ կեդրոնը կը կառուցուի ճարտարապետ

կայուն պահեստներու։ Վերջին վեցերորդ յարկը պիտի օգտագործուի յաճախորդներու հանգիստը կազմակերպելու նպատակով։ Հոն պիտի ստեղծուի բացօթեայ այգի, փակուած հովանար՝ ձեռնարկողով։

Երեւանի մէջ կառուցուող նոր համայնախանութի մանրատեսիլը

Մարապեանի նախագծով։ Շէնքը պիտի ըլլայ վեց յարկանի և 350 վաճառատեղանով։ Անոր առաջին, երկրորդ և երրորդ յարկերուն վրայ պիտի տեղադրուին առեւտրական սրահները, իւրաքանչիւրը 2300 ք.մ. մեթր մակերեսով։ Չորրորդ և հինգերորդ յարկերը պիտի յատկացնեն

Պիտի աճեցուին տեղորոշութիւն և պողոտայի ճանապարհ, խաղողի տուն, կեր, վարդեր և այլ ծաղիկներ։ Այգիին առանձին հմայք պիտի տայ ջրաւազանը։ Այդ ինքնատիպ հանգստավայրի բաղկացուցիչ մասը պիտի կազմէ ճաշարանը, որ նախատեսուած է 200 մարդու համար։

ԶՈՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒԹԱՐԱՆԸ

Հայաստանի ժողովրդական հերոս Անդրանիկ Օզանեանի (1865-1927) յուշարձանին բացումը կատարուեցաւ Աշտարակի շրջանի Ունան գիւղին մէջ։ Արդարեւ, այս տեղ է, որ կ'ապրին անոր բարեկամներն ու ազգային ազատագրական պայքարին մէջ իր գէնքի ընկերները։

Անդրանիկ Օզանեանի ծննդեան հարիւրամեակը 1965ին լայնօրէն նշուեցաւ Հայաստանի մէջ։ Լենինականի քաղաքապետութիւնը անոր անունը տուաւ քաղաքին նոր պողոտաներէն մէկուն։

Հայաստանի մէջ կը մեծաբերն ու կը պանծացնեն իշխատակրականաւոր հրամանատարին, որ 1917ի Հոկտեմբերեան Յեղափոխութիւնն ու խորհրդային ազատ Հայաստանի ստեղծումը ողջունեց եւ դատապարտեց հակա-խորհրդային գործունէութիւնը դաշնակցականներուն, որոնք զինք ստի-

պեցին, որ 1919ին մեկնի իր հայրենիքէն։ Նորիցէն Հայաստանի պետական արխիւներուն մէջ կը գտնուի Օզանեանի ֆոնտը, ուր կը հաւաքուին ազգային հերոսին կեանքը պատմող նիւթերը։

Իր մահէն քիչ առաջ խորհրդային Հայաստան ուղարկած սուրբ պահպանուած է Երեւանի պատմութեան թանգարանին մէջ։

ԳԱՅԻՐԵԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆԵՐՈՒՆ ԶՈՒՆԶՔԸ

(1966-67 ՏԱՐԵՇՐԱՆ)

ԳԱՆՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐՃԱՐԱՆ

Գ. ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ

Աւագեան Ժորժ
Աւետիսեան Շանթ
Թորոսեան Արա
Ժամկոչեան Շանթ
Պոյաճեան Յակոբ
Վարժապետեան Վահէ
Ֆրոնտեան Օննիկ

Աճէմեան Սիրանոյշ
Ասանեան Անի
Արոյեան Զապէլ
Ծառուկեան Սոնա
Կէրիկեան Նորա
Համբարձումեան Անահիտ
Պալթայեան Սոնիա

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ

Գուլումեան Հրաչ
Եկաւեան Լեոն
Կրպոյեան Բիւզանդ
Համբիկեան Սիմոն
Պոյաճեան Տիգրան
Սարգիսեան Հայկ
Օհանէսեան Տիգրան

Արոյեան Յամիկ
Երզնկացեան Նայիրի
Եագուպ Լիւսի
Ղազարեան Ալիս
Ղազարեան Էլիզապէթ
Մանուկեան Լիւսի
Մէլիքեան Արտեմիս
Տէր Պալեան Մարգրիտ
Քէլէճեան Սիլվիա

ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐՃԱՐԱՆ

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ

Ալեքսանեան Օննիկ
Գաբրիէլեան Զաւէն
Գասպեան Էտուար
Գրիգորեան Յակոբ
Իշխանեան Միհրան
Հիւսէյնեան Տիգրան
Ղարիպեան Վարուժան
Յովսէփեան Գէորգ
Նանարեան Փոլ
Սթէնեան Արեւ
Տէր Ստեփանեան Հրաչ
Փափագեան Մկրտիչ

Գալուստեան Արաքսի
Գասպեան Մարի
Գրաբեան Անի
Իշխանեան Լորնա
Միննէթեան Վիվեան
Մանկասարեան Անի
Նալչանեան Վերոնիկ
Պայտարեան Լիւսի
Քէօնեան Ռոզ
Քիւրքեան Նայիրի

«Ջանապետ» օրաթիւնը կը տնտեսաբանական վերաբերող տեղեկութիւններ և անոնց առաջ կը մատչել անոնց տնտեսական և քաղաքական պատկերացումները։

ՓՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶԻ «ՓԱՐԱՄԱՋ» ԱՎՈՒՄԲԻ ԲԱՑՈՒՄԸ

Ս.Գ. Հնչակեան Կուսակցութեան ՓԱՐԱՄԱՋ ԱՎՈՒՄԲԻ ԲԱՑՈՒՄԸ 10 Յունիս 1967 Շաբաթ օր, կէսօրէ ետք ժ.մ. 6ին, 32 Րիւ տը Թրէվիզ 9րդ, ի ներկայութեան բազմաթիւ Հնչակեան ընկերներու և համակիրներու։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼԻ

ՀԱՅ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՐԱՊԱՏՈՒՄԸ

Խորհրդային գիտնականներու պատուիրակութեան մը մաս կազմած են Փրոֆ. Ներ՝ Գէորգ Բրուտեան եւ Ս. Յակոբեան։

Հայ գիտնականները դասախոսութիւններ տուած են թէ Աւստրալիայ և թէ Նոր Զելանտի մէջ։

Հանդիպումներ ունեցած են նաեւ Մեկտեմբերի և Սիւնէյի նորակազմ գաղութներու հայրենակիցներուն հետ։

ԳԱՆԱՏԱ

ԵՐԳԶՈՒՀԻ ՍԵՒՄԱ ԲԵՔԵԼԻԲԵԱՆ ՀԵՌԱՏԵՍԻԷՆ

Կիրակի, 14 Մայիս 1967, Կ.Ե. ժամը 2.30ին ազգային հպարտութեան պատուարքի կէս ժամ մը ապրիլեան Մոնթրէալի (Գաղտնա) նորակազմ հայ գաղութը, Գաղտնական հեռախոսիչին ունկնդրելով հայ երգչուհի Սէլմա Բէքելիբեանը։

Երգահանդէսը բաժնուած էր երեք մասերու։ Հայերէն երգեր, օփերայի օտար արիաներ և տեսակցութիւն (Կեքելիբեան)։ Նմանապար Զորթ. Պոսթ, որ այցելած է Երեւան, ծանօթ էր հայկական երաժշտութեան։ Յարգելի խոսքով արտադրող Տորթ. Պոսթ, անգլերէն լեզուով տեսակցութիւն մը ունեցաւ հեռախոսիչին, Հայ երգչուհին սահուն անգլերէնով մը բացատրութիւններ տուաւ հայկական երաժշտութեան ծագման և ընդլայն շուրջ։ Սայաթ Նովա, աշուղական և գեղջուկ երգեր, արդիական երաժշտութիւն եւլին։ Հանձնիչն աւելի բան մըն էր վայելել հայ երգչուհիին յանկուցիլ արտայայտութեամբ և զրաւ չութեամբ գեղուն դիմախաղերով տրուած բացատրականներն ու մեկնաբանութիւնները։

Սկսաւ յայտագրին գործադրութիւնը։ Սայաթ Նովային նմոյշ մը։ Ալեմշահի «Իմ Երգը»։ Արամ խաչատրեանի «Դիմիկն երգը»։

Անոնք բարձրորակ արուեստի և լիակատար ապրումի հմայքը ըմբռնեցին տուին ունկնդիր հասարակութեան։

Կը յաջորդեն օտար օփերայէն «Անուզենայի» (Մեցցո) Սթրիտէ «Աւ Վաճառ» կտորը։ Յաջորդ «Մամոն եւ Տալիա» օփերայէն «Mon coeur s'ouvre a toi» Տալիայի մեծավայելու արիան։ Երկու կտորներն ալ երգուեցան բարձրորակ արուեստի մը գիտակցութեամբ։ Այդ կատարողականութիւնը վկայութիւն մը եղաւ հայ երգչուհիին զգայնիկութեան, տիրողականութեան, ճկունութեան պատուաբեր չափանիշին։

Կարելի է անվարան մտածել թէ հայ երգչուհիին այս երկու շեղաշարք արիաներու կուտակումը կրնայ մրցիլ համաշխարհային համալսական վայելող մեցցո-սոփիստներու հետ։

«ՀԱՅՐԵՆԻԿԻ ՁԱՅՆ»Ը ԱՐՄԵՆ ՏԱՏՈՒՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Հայրենիքի Ձայն» շաբաթաթերթը յաճախ մասնաւոր բաժին մը կը յատկացնէ սփիւռքահայ գրողներուն, զանոնք մօտէն ծանօթացնելու համար թէ հայրենիքի գրաւորներուն և թէ արտասահմանի զանազան շրջաններուն մէջ ցրուած հայ հարազատներուն։

28 Յունիսի (1967) թիւին մէջ ուրախութեամբ կարդացինք եգիպտահայ տաղանդաւոր գրող և թերթի գլխաւոր աշխատակիցներէն ԱՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐԻ մասին զնահատական գրութիւն մը։ Առաջին անգամն չէ որ «Հայրենիքի Ձայն»ը կ'արտայայտուի Ա. Տատուրի մասին, վըստահ ենք որ վերջինն ալ պիտի ըլլայ։ Ա. Տատուր արտասահմանի այն գրագէտներէն է, որուն հանդէպ դժբախտաբար հայրենիքին կողմէ արժանի վերաբերում մը ցոյց տրուած չէ ցարդ...։

Մեր ակնարկած յօդուածը՝ վերլուծական մօտեցում մըն է անոր երկու գիրքերուն՝ «Կը Սիրեմ Աշխարհը» և «Անապատի խորքէն», գրուած անախն քըննադատ ՊԱՏՐԻԿ ՍԵԼՆԱՆԻ կողմէ։ Կուտանք հատուածներ։

«... Արմէն Տատուրի պատմութեան անգիտելի երկու բեւեռներն են կազմում եգիպտոսի եգիպտահայ գաղութը։ Այդ պատմութեան զուգորդում է պայքարը բնորոշ մարդկային անարդարութիւններէ եւ յօգուտ հայապահպանման։

Արմէն Տատուր սիրում է առաջինը՝ վերցրած ամբողջութեամբ, բայց ասում է այն ամէնը, ինչը դժբախտացնում է մարդուն, զրկում և ցրում կեանքի գեղեցկութիւնները քաղաքային արտապահովից։ Նա ախարսում է խուզարկել կեանքի բոլոր ծալքերն ու ընթերցողի մէջ ասելուքին արժանանալ այն անարդարութիւններին դէմ, որ գործադրում են արտաքին լէյնը իրաւագրուած շահերի դէմ։ Արմէն Տատուր ծնունդ է 1920ին։ Դա այն բուսական էր, երբ սկսում էր սաղմնաւորուել

սփիւռքահայ նոր գրականութիւնը։ Ինքն էլ պանդխտութեան մեջ ծնւած հասակ է նկատում հայոց տարագիր դպրութեան զուգահեռ։

ԱՐՄԵՆ ՏԱՏՈՒՐ

Անել ու դաստիարակուել է եգիպտոսում եւ իր ստեղծագործութիւններում արտացոլում է ինչպէս եգիպտահայ, այնպէս եւ եգիպտոսի կեանքի ընդհանրապէս։ Նա բազմաթիւ լաւերով կապուած է հայ, արաբ-ֆելլախ աշխատանքային զանգուածների հետ, պահպանում է նրանց տուայանքներն ու ապրումները, նուաստացումից նրանց բարձրացնելով վաճառքային պատկերացումներ։ Նա երբեք չէ պատմաւորներում տալով աշխատանք մարդկանց, յատկապէս երիտանների գրականութեան վրէժն կեանքից վերջով երկուցիլ դրուագները, Արմէն Տատուր լոյսեայն խաղաղանում է մարդկանց մեծամասնութեան նկատմամբ փոքրաթիւ մարդկանց գործադրած անարդարութիւնը, ապա մի օտք ակնարկներում նա հանդէս է գալիս. պարզաբանելով իր հայեացքները մարդկութեան ու սփիւռքահայութեանը յուզող հարցերի մասին։

Բեղմնաւոր գրիչ ունի Արմէն Տատուր։ Ունի կեանքի դիմելու եւ ընկալելու արուեստագիտի այն եւ անսխիւ։ Արմէնից, որոնք մեկ իրաւունք են տալիս շատ բան սպասել իր հատկութեան շրջանը ապագայ գրողից։

ԼԵՒՈՆ ՄՆԱՑԱԿԱՆԵԱՆԻ ՑՈՒՑԱԶԱՆԴԵՍԸ

Նկարիչ Լեւոն Արմենիա Մնացականեանի նկարչութիւնները Պոսթընի մէջ ցուցադրուեցան մէկ երկու ամիս առաջ և մեծ յաջողութեան արժանացան։

Նկարիչ Մնացականեան ծնած է Երեւան 1923ին, ուր առաջին անգամ իր աւարտեց 1942ին Գեղարուեստից վարժարանը։ Մնացականեան երեւանի ստեղծագործական զեղարուեստի վարժարանի մէջ ալ իր արուեստը կա-

տարեկապործել յետոյ, ուսուցիչականաւոր նկարչներու Ստալին-վէի և Ժոզեֆ Ստալինի կողմէ Մոսկուա հրաւիրուեցաւ, իրենց աշխատանքներու մէջ աշխատելու համար։ Վերադառնալու արուեստէն ետք չէալ Արմենիա Մնացականեան յաջողեցաւ ստեղծել իր անհատական վարժարանը և ունեցաւ իր բազմաթիւ հետադիմները։ Իր գործերը ցուցադրեց նաեւ Թիֆլիսի, Լենինկրատի և Մոսկուայի, ինչպէս նաեւ Երեւանի մէջ։

ԳՆԱՀԱՏԵՆՔ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ԼՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

... ԵՒ ԳՈՐԾԵՆՔ ԱՆՈՐ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԻԱՆ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Ներկայ պայմանները լրջութիւն եւ միանշանակութիւն կը պարտադրեն իւրաքանչիւր հայու։

Յատկապէս լրջութիւն, որ մեր ֆիզիքական, տնտեսական ու ազգային ապահովութիւնը անխաղաղութիւն կապուած է մեր Արաբ եղբայրներու ընդհանուր գոյավիճակին հետ, եւ անոնց կողմէ ձեռնարկուած այսօրուան պայքարը նաեւ մեր պայքարն է, որուն ելքէն կախում ունի որքան անոնց, նոյնքան եւ մեր բարեկեցութիւնը, եւ ընաւ պէտք չէ խորհիլ որ մեր Արաբ եղբայրներուն համար անընդատ դրութիւն մը, գոյավիճակ մը կրնայ խնայել մեզ կամ տարբեր բախտի արժանացնել։

Արաբական երկիրներուն վրայ ծանրացած այսօրուան վտանգը կը տարածուի Արաբիոյ բոլոր բնակիչներուն վրայ, հաւասարապէս։ Մեր Արաբ եղբայրներուն եւ մեզի համար տաղանապալի այս օրերուն, Հայութիւնը, իր ամբողջութեամբ մէջ իր միասնութիւնն ու հոգեկցութիւնը պէտք է արտայայտէ պայքարող Արաբիոյ զաւակներուն եւ անոնց իտէալին։

Եւ այդ միասնութիւնը իր արտայայտութեամբ մէջ պէտք է ըլլայ որքան համազգային, նոյնքան ալ հարազատ։

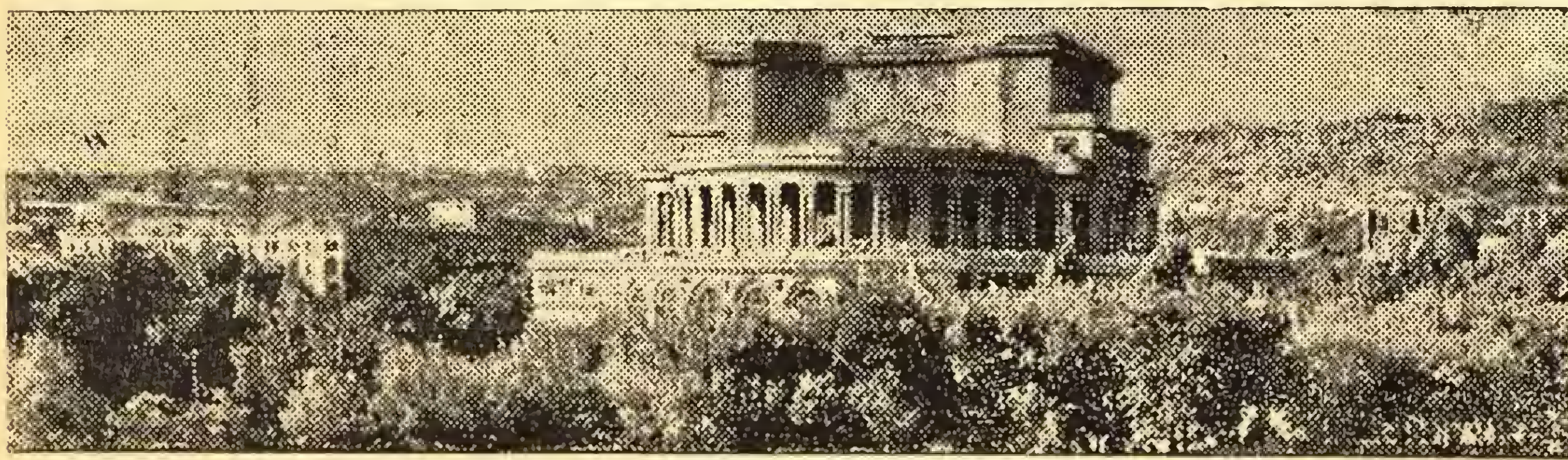
(Յապաւումներով)

Պէյրուք «ԱՐԱՐԱՏ»

ԵՐԵՒԱՆԻ ՕՓԵՐԱՅԻՆ ՄԷՉ

Երեւանի կեդրոնը կը բարձրանայ կանաչուած լեռներու մէջ թաղուած փառայեղ շէնք մը: Անոր կէտը կը գրաւէ Սպիտակաբեանի անուան պետական օփերան, իսկ միւս կէտը՝ ազգային ֆիլհարմոնիան:

Թատերական եղանակը վերականգնելու արդէն: Օփերայի ու պալէի սիրահարները ի՞նչ կը ըստանայ այս եղանակէն: Թատրոնը ի՞նչ ծրագրեր ունի Սովետ Միութեան պատմութեան ամենամեծ թուականին: Ամբողջութեամբ իշխանութեան յիմնադրումէն համար:

Հայաստանի Պետական Օփերայի շէնքը

Ո՞վ է հայկական օփերայի զգալի բեմագրիչ Պողոս Աֆէ-եանը: Անիկա Պուլկարիայէն Երեւան եկած թատրոնի տնօրէն ու երգահան էական Յակար Յովհաննէսեանի հրաշքով: Իր նախահայրերուն երկիրը տնտեսութեան մեծ փափաք ունէր Աֆէեան, որ Երեւանի մէջ բեմագրեց Վահէնի «Թանգուազէր»-ը և Սթրավինսկիի «Էտօպիա արքայ» օփերան:

Ներկայիս Պողոս Աֆէեան կը պատրաստէ Մենթթի մէկ հակաֆալստական օփերան՝ «Հիւսիս-արեւել»:

«Կը ջանամ կրցածիս չափ պաշտպանել հայկական օփերային հարուստ ավանդութիւնները, կ'ըսէ Պողոս Աֆէեան: Ասկէ զատ, ջերմ փափաք մը ունիմ. կ'ուզեմ մշակութային գործակցութիւնը ամրապնդել հայ և պուլկարի ժողովուրդներուն միջեւ: Պիտի ուզէի պուլկարական օփերա մը բեմագրել: Բնականաբար կը նկատեմ,

թէ արդիական օփերաներու եւ պալէներու ստեղծումը մեր գործին հիմնական մասն է»:

Երեւանի Երաժշտանոցի նախկին աշակերտ և թատրոնի նշանաւոր դերասէն Պարմէան թանեան կը շարունակէ խօսակցութիւնը: Անիկա արդէն ութ տարիներէ ի վեր հայկական օփերային նուագախումբը կը ղեկավարէ: Այդ ժամանակամիջոցին, շատ մը դասական ու արդիական ներկայացումներու պատրաստութեան մասնակցած է և այժմ նոր յայտագիր մը կը պատրաստէ:

—Շատոնց ի վեր կ'ըսուի, թէ օփերան անհետացող թատերական ձև մըն է: Բայց և այնպէս կ'ապրի ան և երգահանները օփերաներ կը ստեղծեն, կ'ըսէ Արամ Գաթանեան: Անշուշտ կարելի չէ ըսել, թէ օփերային ոսկեդարը կ'ապրինք, բայց համոզուած եմ, թէ երաժշտական թատերգութեան նոր սկզբունքներու, արտայայտութեան նոր միջոցներու և երաժշտական լեզուի նոր զինանոցի մը յանդուգն հետազոտութիւնները լաւ արդիւնքներ պիտի տան: Կարծիքս հիմնուած է Սթրավինսկիի, Փրոքֆիլեի, Շոքալուի վրայ, Պրիմի, Քարլ Օրֆի, Փուլանի և շատ մը ուրիշ ժամանակակից աշխատող երգահաններու ստեղծագործութեան վրայ, երգահաններ, որոնք փաստած են օփերային անըստական կարելիութիւնները:

Եթէ աւելցնենք, որ այս կարծիքը կը բաժնէ ու կը պաշտպանէ նաև թատրոնին տնօրէնը, կարելի

է արդարեւ շատ բան սպասել և համոզուիլ Գաթանեանի այն արտայայտութեան, թէ ներկայիս «գաղափարի ընկերներու սերունդ մը» կ'աշխատի այս թատրոնին մէջ:

Այս վերջին տարիներուն, թատրոնը բազմաթիւ շահագրգռական ներկայացումներ բեմագրեց, ի մէջ այլոց Էտօպիա Յովհաննէսեանի երկու նոր պալէները, — «Կապուտ Նոթիւրն»-ը և «Յաւիտեանական Սատանան»: Իր «Նոթ-թիւրն»-ին մէջ, երգահանը կը մեկնաբանէ արդի արուեստին խնդիրները: Գլխաւոր անձնաւորութիւնը՝ դերասանը կը փորձէ իր դերքը ճշգրիտ արուեստին մէջ, Կը տատանուի... Եւ կ'իջնէ փողոց, ուր կեանքը կ'եռայ: Եւ կեանքն է որ ճիշդ լուծում մը կը թելադրէ իրեն:

Որո՞նք են թատրոնի ներկայացումները: Երկուստեք երգահան Արիստակէսեանի մէկ պալէն՝ «Պրոքֆիլե»-ը, Շոքալուի մէկ յորինումը՝ «Պաղար Տոնը» վէպին հիման վրայ:

Թատրոնը իր խաղացանկին վրայ կը պահէ նաև հայկական դասական օփերաները և կը նորոգէ դասերը:

ՆՈՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Երեւանի Յ. Պարոնեանի անուն երաժշտական գումետրայի պետական թատրոնը բեմագրեց Գարեգին Բեաի «Աղափոք»-ը և իր փեսաները՝ կատակերգութիւնը:

Կատակերգութիւնը բեմագրած է արուեստի վաստակաւոր գործիչ Տ. Վարդապետեանը, ձեւաւորած է վաստակաւոր նկարիչ Ս. Արուստեանը, երաժշտութիւնը գրած է արուեստի վաստակաւոր գործիչ Է. Արքանեանը:

Գլխաւոր դերով հանդէս են եկած Ժողովրդական արթիսթներ Ի. և Հ. Գանգաները, վաստակաւոր արթիսթներ՝ Մ. Համաձեւեանը, Ա. Յովհաննիսեանը, Հ. Ասլանեանը, Ա. Վաչեանը, արթիսթ Ս. Յարութեանը և ուրիշներ:

ԱՌՈՂՋ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱՄ Պ. ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ

4. ՍԵՆՈՒՅԻՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ.

Պատանիի մը կամ երիտասարդի մը սեռային յարաբերութիւնները շատ մեծ կարեւորութիւն կը ներկայացնեն, քանի որ անոնք շատ անգամ կը գրաւեն իր մտածմունքին մէջ լուրջ մասը: Ինչպէ՞ս են և ինչպէ՞ս պէտք է որ ըլլան երիտասարդի մը սեռային յարաբերութիւնները:

Այսօրուան երիտասարդութիւնը կարելի է երեք դասակարգելու բաժնել:

Առաջինը՝ այն է որ ամէն զբնով կը փնտռէ, և ամէն ճիւղ կը թափէ որ գտնուի հո՞նք ուր հակաֆալստի սեռէ անձնը կան: Անոնց թիւը, դժբախտաբար, շատ է: Այս երիտասարդներէն չէք կրնար որեւէ ծառայութիւն մը խնդրել, իրենց partyներու ժամագրութիւնները այլեւս աւելի ժամանակ չեն ձգած տարբեր բաներու արտադրութիւնը: Այս երիտասարդներուն հետ երբ նստած էք, ճաշելու կամ խօսելու ատեն, յանկարծ կը նըշմարէք որ ոտքին մէկը կամ նոյնիսկ մէջքը կ'երկրայ: Պահ մը կը խորհիք թէ անհանգիստ է և կ'ուզէք դարման մը ճարել, բայց անմիջապէս կը նկատէք որ համաչափ և շարունակ կ'երկրայ: Հասնելուցեալ, հեռուէն կամ մօտէն «ճաղ» մը իմացած է և չէ դիմացած ու սկսած է ոտքին մէկը երկրեցնել... խեղճ:

Այսքան տարուած, յափշտակուած երիտասարդ մը ինչպէ՞ս կրնայ մտածել իր ապագային և իր առօրեայ գործերուն մասին... Խեղճին խելքը զուլան է: Երբ իր երիտասարդական կորովը անբաւարար զ'ըլլայ զինք ազատելու կիրքի այս աստիճան գերութեան, որքա՞ն վատահոգութիւն կրնայ ներշնչելան: Պէտք է այս աստիճան անմիտ և ծիծաղելի ըլլալ: Պէտք է երիտասարդական այդ հակայ ոյժն ու տոկոսութիւնը վատնել, գրեթէ ամբողջութեամբ, այսպիսի ժամապահանգութեամբ:

Ծիւղ է թէ երիտասարդ մը կրնայ հաճոյք գգալ հակառակ սեռէն, բայց ո՞չ այն աստիճան, որ իր ժամանակին և մտածումին խոչորագոյն ժամը, կամային խելքովորը, յատկացուցած ըլլայ հակառակ սեռին:

Ծիւղ է թէ երիտասարդ մը պիտի ընտրէ իրեն կեանքի ընկեր մը, այո, բայց ո՞չ թէ տառ-քսան հատ, ո՞չ թէ որեւէ միջապայէն, ո՞չ թէ լաւագոյն հաճոյսովը, երբ այս աստիճան գերին դարձած է կիրքին ու դադրած է իր մէջ լրջութիւնն ու խոհականութիւնը, կամ կեանքի ընկեր ընտրելու այս ամենակենսական հարցը, երբ այսքան թեթեւութեամբ և պատահականութեամբ կ'ըլլայ, ինչքան եւս թեթեւ պիտի ըլլայ այդ գոյգին կեանքը... Եթէ գոյգ մնան:

Երկրորդ դասակարգին կը պատկանի, թիւով աւելի նուազ,

ՀԱՅ ՍՊՐԻՆԲ

(Հետևողութեամբ Խորէն Արք. Նարայէի)

Հաւատ ըլլանք եղբարք աշխարհին մէջը, Այ ոչ մէկ կրնի բանկալիք տուրք, Կրօնը չընենք վեհ խաղալիք, եղբարք ձեռք ձեռք միաբան ապրինք:

Մեր երկիրն է սուրբ բոլորիս հոգւոյն, Ուր ուր ալ ապրինք մօտ կամ հեռուն, Ոչ մէկ ազգաւոր իր ցեղ չ'ուրանա, եղբարք հաւատ ըլլանք ու սիրենք զիրար:

Հայն ու մարդկութիւնն նոյն ունին օրրան՝ Մասիսի վրայ խաղալիք Տապանն: Հոն խաղաղութեան բոլոր աղանիք, եղբարք սիրս սրբի գուսպ ու հաւատ ապրինք:

ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ

Աղեքսանդրիա 18-6-1967

ԱԿԱՆԱԿՈՐ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԸ

(Մարուսակոյի Գ. Էջեն)

մտայնացման խորութիւն ու վարպետութիւն: Սակայն դա առանձնապէս ցոյցն է արտայայտուած Կրասնոյեարսկ քաղաքի կառուցապատման օրինակով, որտեղ լինելով քաղաքի գլխաւոր ճարտարապետը՝ Գ. Գոչարը իրագործում է իր առաւել հետաքրքրական քաղաքաշինական նորարարութիւնները:

40-ամեայ աշխատանքի ընթացքում Գ. Գոչարի ճարտարապետական ստեղծագործութիւնը միշտ էլ յաջողութեամբ զուգակցւել է հասարակական գործունէութեան հետ: Յատկապէս հանրայայտ է Հայաստանի ճարտարապետների միութեան կազմակերպման ու ղեկավարման ասպարէզում նրա արժանաւոր աւանդը, երբ Գ. Գոչարը ակտիւորէ մասնակցելով այդ միութեան կազմակերպման գործին՝ ընտրուում է նրա առաջին նախագահը:

Պէտք է նշել նաև, որ Գ. Գոչարը բացի բեղմնաւոր ճարտարապետական պրակտիկայից, իր հրապարակային ելոյթներում, ինչպէս նաև մամուլում յաճախակի արծարծում էր շինարար-

ութեան վերաբերող արդիական ամենատարբեր հարցեր:

Գ. Գոչարը նշանակալից ծառայութիւններ ունի մեր հանրապետութեան ճարտարապետական գաղափարի պատրաստման գործում. մի շարք տարիներ նա հանդիսացել է Երեւանի Կարլ Մարքսի անուան Պոլիտեխնիկական ինստիտուտի ճարտարապետական ամբիոնի դասախօս:

Ճարտարապետ Գ. Գոչարի ստեղծագործական հարուստ վաստակը ճանաչում է գտել մեր հանրապետութեան սահմաններից էլ դուրս: 1959 թուականին նա ընտրուում է ՍՍՄՄ Շինարարութեան և ճարտարապետութեան ակադեմիայի թղթակից-անդամ:

Այսօր էլ Գ. Գոչարը հանդիսանալով «Երեւանի խաղալիք» ինստիտուտի ճարտարապետական արուեստանոցի ղեկավարը, իրեն յատուկ խանդավառութեամբ ու երիտասարդական աւելումով շարունակում է արժեքաւոր ներդրումներով ամենաակտիւ մասնակցութիւն ունենալ Հայաստանի ճարտարապետութեան ու շինարարութեան բոլոր զարգացման գործին:

Կ. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

ջոցը գտնէ, ըստ իր դատողութեան, իր վաւակը միջուկ յարմարագոյն զբաղման կամ աշխատանքին:

Այսպիսի երիտասարդներն ալ պէտք է անդադառնան թէ անշարժութիւնը, ապարդիւն իրականութիւնները և վերջապէս մէկու մը ինքնիշխան պատճառած շինծու յուզումները, անհասկալի անհասկանալի իր օրինակ և կարողութիւններուն, որովհետեւ ան երբ շարժի, երբ թօթուրի, շատ գործեր կըրնայ տեսնել ու շատ մը նախանձնի յաջողութեանց կրնայ հասնիլ, ու անգամ մը որ ինքզինք արժէքաւորէ, ինքն իսկ պիտի ծիծաղի իր անարժէք երեւակայութիւններու ետեւէ վազող մը եղած ըլլալուն համար:

Երրորդ դասակարգին պիտի պատկանին անոնք՝ որոնք չափաւոր են իրենց զգացումներուն եւ շարժումներուն մէջ: Ոչ խեղճ պէս հակառակ սեռին ետեւէ վազողներն են ոչ ալ անկէ փախչողները:

Անոնք գիտեն իրենց երիտասարդութիւնը լեցուն անցնել, արդիւնաւոր աշխատանքով անցնել ու միևնոյն ժամանակ ալ գիտեն իրենց հաճոյքին հետեւիլ, այնքան մը որ իրենց օգտակար ըլլայ եւ ոչ թէ վնասակար իրենց անձին: Գործին կամ կեանքին:

Չափաւոր հաճոյքի կողքին, ասոնք գիտեն թէ իրենց կեանքի սեռային բաժնի նպատակն է՝ ընտրել այն՝ որ պիտի ըլլայ կեանքի ընկերը: Անոնք գիտեն թէ այդ ընտրութիւնը երբ և ինչպէս պիտի ըլլայ, որպէսզի ան ըլլայ իրենց անկախ, անբողք կեանքին համար,

(Շարք 9)

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ՈՒՍՄԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ 1966-67 ՏԱՐԵՇՐԶԱՆԻ

Հոգեշնորհ նախագահ Հայր Սուրբ,

Բարձրապատիւ տիար կրթ. նախարար, յարգարժան նախագահ զաղութ. ազգ. վարչութեան, պատուարժան հոգաբարձութիւն ազգ. վարժարանի, Ս. Եկեղեցւոյ և Կիրկ. վարժարանի, շատ սիրելի ծնողներ և սիրելի հիւրեր,

Փառք Աստուծոյ անա տարի մը եւս բոլորեցինք: Տարի մը եւս աշխատեցանք բոլորս, մենք և դուք, այս նուիրական օճախին համար սիրով, համերաշխ ու ներդաշնակ գործակցութեամբ, մեր մատաղ սերունդին ու մեր ժողովուրդի զաւակներուն սիրոյն: Մեր ամբողջ կարելիութեանց համատ սահմաններուն մէջ ըրինք մարդկօրէն ինչ որ կարելին էր ջամբելու համար մեր զաւակներուն ուսում և կրթութիւն, հայեցի ու ազգ. դաստիարակութիւն ու հպարտութիւն, ունենալու համար պատիւ բերող, հայու ռդիով խանդավառ զաւակներ ու նոյն ատեն հաւատարիմ ու երախտագէտ քաղաքացիներ իրենց և մեր բնակած երկրին, Սուտանական բարեխնամ ազատ հանրապետութեան ու անոր ազնիւ ու հերոսէր օրհնեալ ժողովուրդին:

Վարժարանի տնօրէն՝ Պր. ՅԵՏԻԿ Գալուստեան տեղեկագիրը կարդացած պահուն

Ա.՝ ՎԵՐԱՍՈՒՏ ԵՒ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ

Վարժարանիս 1966-67ի դպրոցական վերամուտի արձանագրութիւնները սկսան 1966ի Յուլիսէն սկսեալ, իսկ վերամուտը Օգոստոսի առաջին օրը:

Մեր աշակերտութեան թիւն է այս տարի 61՝ փոխան անցեալ տարուան 63ին:

Դժբախտաբար այս տարի ալ դարձեալ ունեցանք աշակերտներ, որոնք իրենց կամբէն անկախ, դադրեցան վարժարան յաճախել:

Ունեցանք 36 մանչ և 25 աղջիկ, բաշխուած վեց կարգերու վրայ. Ա.՝ Մանկապարտէզ Պարսամեան (բողոք, կոկոն և ծաղիկ) միացեալ դասարանի մէջ: Բ.՝ Ա.Բ.Գ. և Դ. կարգեր նախակրթարանի առանձին դասարաններու մէջ:

ՎԱՍՏԱԿԱՍԻՈՐ ՀԱՅ ԽՄԲԱԳՐՈՒՅԻՆԵՐ

(Շարունակութիւն Գ. հոգին)

դակութեամբ, որքան պատմագրական մեծ արժէք են ներկայացնում և արժանի են առանձին ուշադրութեան, նոյնքան էլ պակասաւոր են և կարօտ են վերամշակման և վերակառուցման:

Պէտք չէ մոռնալ, որ հայ մամուլի պատմութեան մէջ ժամանակի ընթացքում հանդէս են գալիս խմբագրական ձերբօր օժտուած, զարգացած, առաջադէմ մի խումբ գաղափարական հայուհիներ, որոնք ամբողջ էութեամբ նուիրուելով հայ լրագրական մշակոյթի ծանր, պատասխանատու, բայց վսեմ աշխատանքին, ժամանակի տիրող մտայն պայմաններում, նիւթական զոհողութիւններով բարձր են պահում հայ մամուլի հմայքն ու վեհութիւնը: Նրանք իրենց խմբագրած թերթերով ո՛չ միայն հարստացնում են հայ մամուլի պատմութեան էջերը, այլև պայքարելով ժամանակի տիրող խաւարի և յետաձայնութեան դէմ, պաշտպանում են հայ իգական սեռի իրաւունքները և առաջնորդում նրանց դէպի ժամանակակից լուսաւորութիւնը: Այդ գծով էլ նրանք նպաստում են հայ օրրորդների և տիկիներին առաջադիմութեան վեհ գործին, միաժամանակ ազնուացնում են նրանց հոգիները և նրբացնում նրանց գեղարուեստական ճաշակը: Անգամ նրանք չեն մոռանում մանկական աշխարհը: Մասնակ ընթերցողներին ներշնչում են վսեմ ձգտումներ, արժարժեղով նրանց սրտերում սէր դէպի մայրենի լեզուն և հայրենի աշխարհը:

Հայ մամուլի պատմութեան մէջ հրապարակ եկող խմբագրուն

հիւնրի կատարած դերն այսօր առանձնայատուկ և ուրոյն արժէք է ներկայացնում նաև այն տեսակէտից, որ նրանք իրենց թերթերի էջերում չօչափել են մի շարք հրատապ և կենսական խնդիրներ, որոնք այսօր էլ դեռ մտքեր են յուզում և արժանի են առանձին ուշադրութեան: Ահա թէ ինչո՞ւ հայ լրագրութեան դրօշն իրենց ձեռքում բարձր պահող այդ վատակաւոր խմբագրողները ժամանակի առաջաւոր մամուլի պատմութեան մէջ առանձնայատուկ եւ ուրոյն տեղ են գրաւում:

Գաղափարական այդ ազնիւ հայուհիների խմբագրական գործունէութեան էական յատկանիշները գծելիս նկատելի է այստեղ ամենաառաջին հայ խմբագրուհու պատկերը: Դա էլլիս Կեսաբացեան (*) է, որ ծնուել է Կ. Պոլսում, մեզանից 137 երկար տարին ներ առաջ եւ մահացել է 1913 թուին, 83 տարեկան հասակում:

Հայ ժողովրդի, իգական սեռի եւ նոր սերնդի լուսաւորութեան ու յառաջադիմութեան վսեմ գաղափարներով տոգորուած այս ազնիւ հայուհին եւ անձնուէր ուսուցչուհին հասարակական ապարիղ է գալիս 60ական թուականներին եւ հիմք դնում հայ իգական սեռի առաջին քերթին: Այս տեսակէտից 1862 թուի Օգոստոս 1ը

(*) Վաստակաւոր բանասէր Գաբեգին Լեւոնեանը իր «Հայոց Պարբերական Մամուլը» խորագրով գրում առաջին խմբագրուհու ազգանունը գրել է էլլիս մայրապետ Տողրամանեան:

Անցեալ տարուան տեղեկագրին մէջ ինչպէս կը յիշէր, այս տարի եւս նախակրթարանէն չըջանաւարտ չունինք. բայց յաջորդ տարի առաջ Աստուած պիտի ունենանք 5րդ կարգէն չըջանաւարտներ:

Սակայն ունինք այս տարի, Պարսամեան Մանկապարտէզի բաժնէն 8ը աշակերտ-աշակերտուհիներ (5 մանչ և 3 աղջիկ), որոնք կ'աւարտեն Մանկապարտէզը և պիտի ստանան իրենց վկայականները յառաջիկայ տարի անցնելու համար նախակրթարանի Ա. կարգը:

Անունները.՝ Հերմին Կամիլ, Յամիկ Ռաֆայիլ, Վիվեան Պօտուրեան, Գէորգ Տիվանեան, Լեոն Թէմիզեան, Հովէլ Յովհաննէսեան, Սեդրակ Չազմագեան և Քրիստափոր ձէրճեան:

Աստուած թող իրենց ծաղիկ հասակներուն հետ ըլլայ միշտ, ըլլան աւելի քաջ ու աշխատասէր: Կը շնորհաւորենք նաև իրենց ծնողները:

Բ.՝ ՈՒՍՈՒՑԱԿԱՆ ԿԱԶՄ

Ա. Հոգը. Տ. Սուրեն վրդ. Զինչինեան.՝ Կրօն, Հայ, Հայոց Պոմ. և Աշխ.:

Բ. Տիկ. Էմմա Գալուստեան.՝ Անգլ. լեզուի պատասխանատու, թուրքալուծիւն (անգլերէնով վերի կարգերուն), ընդհ. հսկիչ և հաշուապահուհի:

Գ. Տիկ. Իսկուհի Մաստուտ.՝ Պարսամեան Մանկապարտէզի պատասխանատու ուսուցչուհի, նախակրթարանի բանի մը կարգերուն եւս կ'աւանդէ Կրօն, Ազգ. Պատմ., Գիտ. Գծագր. և հերթապահ հսկիչ:

Դ. Տիկ. Ազիզա Շաքիր.՝ Արարերէն լեզուի պատասխանատու ուսուցչուհի: Ինքնաշարժի պատասխանատու և հերթապահ հսկիչ:

Ե. Տիկ. Հուսիկ Աֆարեան.՝ Մանկապարտէզի օգնական ուսուցչուհի:

Զ. Պրն. Օ. Գալուստեան.՝ Հայերէն, Երգ., և Մարմնամարզ: Այս հանդիսաւոր առիթով թող ներուի ինծի շնորհակալութիւն յայտնել և շնորհաւորել իմ սիրելի գործակիցներս, վարժարանիս հոգաբարձութեան և ձեր բոլորին կողմէ ալ մեր ժրջան ուսուցչական կազմը, որ գոհաբերութեամբ և սիրով գործեց ի խնդիր մեր մատաղ սերունդի հայեցի կրթութեան և ուսման:

Ամենակատարեալն Աստուած, թող աւելցնէ բոլորիս սէրն ու նուիրումը, ուժ, կարողութիւն և առողջութիւն պարգեւելով, բազմապատկելու համար մեր ճիշդ ու աշխատասէր զաւրի տարիշրջաններուն:

Գ.՝ Ս. ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս տարի եւս, մեր աշակերտները առիթ ունեցան կանոնաւոր կերպով եկեղեցի յաճախելու և տարուան ընթացքին երկու անգամ Ս. Ենիգեան և Զատիկեան տօներուն, Ս. Հաղորդութիւն առին:

Միշտ շնորհակալ ենք եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան, մեր սիրելի հայր Սրբ. ին և մեր սիրելի ծնողաց, որոնք կը գնահատեն, կը օգնեն, որ կ'աջակցին մեզի միշտ մեր զաւակներուն ի նպաստ ու անոնց օգտին համար միայն կատարած մեր ճիշդ ու աշխատանքին: Մենք պատրաստ ենք միշտ մեր անձին գնով իսկ նուիրուիլ ու գոհուիլ այս Ս. գործին:

(Շարունակութիւնը տես էջ 6)

ԵԳԻՊՏԱՅԻ ՖԻԼՄԱՐՏԱԴՐՈՒՄՆԵՐ ՊԱՐՈՒՄԻ ՄԷՋ

Եգիպտական ժապաւէններու տնօրէն Սալահ Ապու Սէյֆ, Պաքու տարած էր իր վերջին ֆիլմերէն «Գահիրէ 30»ը, որ չատ ջերմ ընդունելութիւն գտաւ ազրպէյճանցի պատասխանատուներուն կողմէ:

Ֆիլմարտագրիչ Հասան Սալապէյլի բաւ ուր ժապաւէնը կ'արտադրացնէ եգիպտական յառաջընթացքը: «Գահիրէ 30»ը պատրաստուած է մեծ ճաշակով, աւելցոյց ան:

Սալահ Ապու Սէյֆ Ազրպէյճան մեկնած է պատուիրակութեան մը հետ: Անոնք այցելեցին ազրպէյճանեան ֆիլմերու սթուդիոն, հանդիպումներ ունեցան իրենց պաշտօնակիցներուն հետ, ներկայ եղան բազմաթիւ ժապաւէններու ցուցադրութեան ներառեալ «Կասպից ծովու քարէզի գործաւորներու պատմութիւնը», որ համաձայն Գահիրէի վաւերագրական ժապաւէններու տնօրէն Հասան Ֆուստի կարծիքին՝ «Շատ յաջող կերպով պատրաստուած է»:

Մայիս 30ին եգիպտացի ֆիլմարտագրիչները մեկնեցան Մոսկուա:

ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԶԱՅՆԱՍՓԻՈՐ

Ամէն առաւօտ ժամը վեցին, Թիֆլիսի ձայնափիւռը կու տայ տեղւոյն հայ ժողովրդեան լուրերը:

Օրուան յայտագրի ժամին խօսողներու միջեւ կը գտնուին ականաւոր անձնաւորութիւններ, այլ ինչպէս Մարտիրոս Սարեան, գրագէտներ Նայիրի Զարեան, Պարոյր Սեւակ, Սիլվա Կասպրեան և ականաւոր մական Վիքթոր Համբարձումեան:

Կարեւորութեամբ կը յիշատակուի նաև արտասահմանեան հայ անձնաւորութիւններ, ինչպէս Ուիլիամ Սարգիսեան և Շառլ Աղնաւոր:

Թիֆլիսի ձայնափիւռը ամէն առաւօտ հայկական երաժշտութեան քսան վայրկեան տեւող յայտագիր մը ունի:

հայ մամուլի պատմութեան մէջ մի նշանաւոր տարիքի է: Այդ թուականին է, որ հայ անդամիկ խմբագրութիւն Պոլսում հրատարակում է «Կիթառ» ամսաթիւթը, որի ճաշակովի կարգում ենք «Հանդէս ամօրեայ, հրաւէր հայկազն օրրորդաց»: Ուշագրաւ է եւ այն, որ «Կիթառ»ը հենց սկզբից իրեն հիմնական նպատակ է դնում — «Հայ օրրորդների եւ տիկիների սրտեւրում արթնցնել ու զարգացնել ազգասիրութեան ոգին եւ ուսման ու կրթութեան սէրը»: Վաստակաւոր ուսուցչուհին նուիրում է խմբագրական ծանր, պատասխանատու գործին, որպէսզի իգական սեռը զարգանայ եւ անվտանգ քայլէ ուսման, դաստիարակութեան եւ քաղաքակրթութեան լուսաւոր ճանապարհներով:

Հայ կանանց առաջին պարբերականի պատմութիւնն արձանագրելիս նշենք և այն, որ հայ ժողովրդի պարծանքն ու հպարտութիւնը կազմում են գաղափարական այլ հայուհիներ եւս, որոնք գիտակցաբար կանգնելով հայ լրագրական մշակոյթի դիրքերում, իրենց խմբագրական գործունէութեան ընթացքում ընդգրկում են մի վեհ նպատակ, մի վսեմ ձգտում — ծառայել իգական սեռի և ժողովրդի լուսաւորութեան գործին, պայքարել ժամանակի տիրող խաւարի, յետաձայնութեան դէմ և վառ պահել հայ մշակոյթի ջահը: Նրանք հաւատարիմ մնալով իրենց վեհ կոչմանը, իրենց օգտակար են արդի. նաեւ գործունէութեամբ բարձր են պահում հայ լրագրութեան դրօշը, միաժամանակ իրենց հասարակական գործունէութեամբ հայ մշակոյթի զարգացման խնդրում նշանակալից դեր կատարում:

Իգական սեռի այդ լուսաւոր եւ առաջադէմ դրօշակիր խմբագրուհիների շարքում, Կեսաբացեանից յետոյ, ուրոյն եւ պատուաւոր տեղ են գրաւում՝ Սրբ. Բուհի Շիրեան, Սոփիա Մորեան, Մառի Պէյլեան, Նուարդ Ափինեան, Կատարինէ Լիսիցեան, Հայկունուշ Մառք, Եւգենի Մելիք — Գալանթեան, Յուրա Վարդանեան, Մարիամ Մեհրապեան եւ ուրիշներ, որոնց վսեմ իգակաների ազնիւ ձգտումների եւ մշակութային ու հասարակական արդիւնաւէտ գործունէութեան մասին փաստական հարուստ տեղեկութիւններ պակասում են: Նոյնպէս Հ. Յփրեմ Պողոսեանի գրքում ընդգծուած տեղեկութիւնները չեն լրացնում որոշ խմբագրուհիների կեանքի պատմութեան ամբողջական եւ հարաւոր պատկերը: Այդպէս է վաստակաւոր խմբագրուհի Վերգինէ Աթանասեանի դիմանկարը: Առաջինի, համեստ եւ ազնիւ այդ հայուհին, որ իր մտաւոր լուրջ պատրաստութեամբ կարող է հայ իգական սեռին պատիւ բերել, 1925-1929 թուականներին, իմ տեսչութեան շրջում, Երեւանի «Ձերթիկ»-ում անուան բարձր տիպի դպրոցում մանկագիտական ուսուցչուհի էր: Դա այն ուսումնական շրջանն էր, որը դպրոցում պաշտօնավարում էին իրենց կոչման բարձրութեան վրայ կանգնած առաջնորդ ուսուցչուհիներ՝ Բանաստեղծ Վահան Միրաքեան, Ռուբեն Օհանջանեան, Տիկ. Սոփիա Ասատուր (յայտնի բանասէր եւ Սայաթ-Նովագէտ Գլորիա Ասատուրի տիկին), Մառ, Մուշկ Բաղդասարեան, Արամ Բոլիբէգեան եւ ուրիշներ, որոնք իրենց մասնագիտական պատրաստութեամբ դպրոցի ուսումնական մակարդակը

լուսաւոր հիմքերի վրայ դնելու համար լուրջ աշխատանք կատարեցին: Ահա այդ լուսաւոր մանկավարժների շարքում շուտով ուրոյն տեղ գրաւեց Տիկ. Աթանասեանը, որ խոր հմտութեամբ դասաւանդում էր մանկագիտական, որի շնորհիւ ի սիրուած էր դպրոցի աշակերտութիւնից: Նոյնքան սիրուած էր ու յարգուած հայ հասարակութիւնից, որի շնորհիւ էլ նա երեւանում ընտրուեց մոզովրդական պատգամաւոր:

Հ. Յփրեմ Պողոսեանը չի յիշատակել մի այլ համեստ, զարգացած և առաջադէմ հայուհու պատկերը: Դա Տիկ. Սեղա Զոյգեանն է, Պոլսում հրատարակող «Մարմարա» թերթի խմբագրուհին, որ այնքան հմտութեամբ խմբագրում է օրաթերթը:

Յիշատակենք նաև խմբագրուհի Աեխեն Թումանեանին, որ տաղանդաւոր բանաստեղծ՝ Յովհաննէս Թումանեանի դուստրն է:

Հպարտութեամբ արձանագրենք նաև վաստակաւոր խմբագրուհի Տիկ. Սեղա Սիւսանին, որ 16 երկար տարիներ այնքան հմտութեամբ եւ նիւթական մեծ գոհողութիւններով Պէյրութում խմբագրում է «Երեսօտարը Հայունի» ամսագիրը:

Ժամանակն է, որ հայ ժողովրդի պարծանքը հանդիսացող վաստակաւոր խմբագրուհիների կենսագրական տուեալները և նրանց լրագրական գործունէութեան էջերը աւելի լուրջ, արժէքաւոր ուսումնասիրութեամբ և ժամանակաշրջանի հասարակասի կեանքի, դէպքերի ու երեւոյթների նկարագրութեամբ յանձնուին հայ պարբերական մամուլի պատմութեանը:

ԱՐԱՄ ԵՐԵՄԵՅԱՆ

Փէնելի

ՋԱՆԱԿԻՐ

ԱՅԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԵՄԲԼԵՄԵՐԹ

6
ՅՈՒՆԻՍ
1967

ԱՇՏԱՐԱԿԻՍ ԼՈՒՍԱԾԱԳԷՆ

Գ Ո Ւ Շ Ա Կ Ո Ւ Հ Ի Ն Ե Ր Ը

Տասներեք տարիների դաժան ու երկար բաժանմունքից յետոյ՝ երբ կորաքամակ եւ թոմթոմ կամ մօրս վերադառալ, նա իր լացախառն յուզմունքով իսկ չմոռցաւ պատմութեանը և այն փորձանքների և գլուխադրոշմների մասին, որոնք տարիների թաւալում մինչև գլուխադրոշմ տպւել էր զանազան և դարձանազան բախտագուշակների ու բախտագուշակուհիների հետ: Եւ երբ իմ մօր սիրտը վերագտնում էր իր անգործը, նա նորից սկսում էր իր յանկերգը բախտագուշակների և նրանց «հրաշմանութեան» մասին:

— Տղա՛ս, սկսում էր մայրս, արեւոտ այն օրը (որ թուին, որ ամսին՝ նա չէ յիշում) երբ ունիկս ստացել էի, գնացի հաճի Տուտիկի մօտ և խնդրեցի մի քանի խոսք քո բախտի ու ճակատագրի մասին: Նա ամենայն վստահութեամբ ասեց՝ որ դու դաժնում ես եղբայրս: Առ ի երախտագիտութիւն 100 մանէթ փող մուծեցի նրա ոչ աղքատ գրպանին:

— Տղա՛ս, մի օր, լաւ եմ յիշում, մեր թաղամասում անձրեւում էր (որ թուին, որ ամսին...), երբ ճանապարհ ընկայ դէպի հաճի Մարկոսի տանը: Նա հասնելիս օժանդակութեամբ գուշակեց և ինձ հաւատարմացրեց թէ դուն գնում ես Արեւմտեան Գերմանիայում: Ողջ լինելը ինձ շատ ուրախացրեց՝ թէ կուզ դու Գերմանիայում: — (Մեկ մօտ ասում են՝ սաղ լինեմք, եօթ սարերի ետին լինեմք): Եւ առ ի գնահատութիւն՝ հաճի Մարկոսին պարգևեցի (պարտադրաբար) 150 մանէթ, որով հետեւ, տղա՛ս, նա մի քիչ օղի «օգտագործում» է, մինչև հաճի Տուտիկը բաւականանում է միայն սուրճով...

— Ժամանակը անցնում էր ինձ համար տառապալիքի և տրամալուրդի, տղա՛ս: Եւ ահա մի օր ինձ առաջարկեցին մի նոր և ուժեղ բախտագուշակուհիի հասցեն: Թէեւ հիւանդ, բայց ուղիղ գնացի մատամ Սառայի մօտ: Նա տեսնելով և կուսկելով իմ անհանգստութիւնն ու ցաւը (աւելի ճիշդը միայն մտութիւնը), ասեց որ Լոտտոնից ճանապարհ ես ընկել դէպի հայրենիք և թէ չուտով, բայց շատ շուտով երջանկութիւնը կ'ունենաս քեզ ողջագործելու...:

Ուրախութեամբ սահման չունէր և խոսկան վազքով մը փութացի մերձաւորագոյն գիւղը և ոչ-խար մը գնելով (միջակակեալ ասեմ թէ մատամ Սառան 100 մանէթ կ'որդէր էր և ոչխարի արժէքը՝ 700 մանէթ), ուղղուեցայ Ս. Սարգիս եկեղեցին, որտեղ մտնելով մատաղ բաշխեցի պատահական անցորդներին:

Սրտատրոփ հաննելով մեր թաղամասը, գիծանողից փախտակաւ մը նման բացադանչում էի:

— Գալի՛ս է, գալի՛ս իմ տղան:

«Եւ այսպէս տղաս, դուն միշտ գալիս էիր այլոց խօսքերով, հաւատարմացումներով և իմ փողերով, բայց միշտ անյայտ էին քո հեռքերը եւ երբեք չեկար, որքան բախտագուշակուհիներու աւարտ էի ես: Աստուածավայ մօրդ յոյսերը եթէ այլոց յուսաբեր խօսքերից թաւալեցան, հաւատա՛ս, որ անթաւան մնացին դէպի քո վերադարձի ճանապարհը և դու ես»

կար ճիշդ այն ատեն, որ արդէն ես հուր ու լաւա թափում էի մարդկային ցաւերի և յոյգերի լարախաղաց այդ սրկանների զբոսանքներին...»:

Մօրս սրտածմլիկ այս խօսքերը յուզումով լսելէ ետք, է՛լ աւելի ուրախացայ, քանի նա արմատապէս բժշկուել էր մի սրտամորմոք հիւանդութիւնից...:

ՄԻՏՈՂ ԱՌԱՆՅՔ

Եթէ մօտաւոր անցեալում պորտաբոյժ կեանքի այսպիսի յետադիմները ապրում էին անով ու վախով և անց կացնում իրենց օրերը մերթ բուարար և կամ ոչ, այսօր նրանք ապրում են իրենց ազատութեան չըջնալ մասնաւորաբար ամերիկեան երկրներէ մէջ, որտեղ այլ «ազատութիւններ» չուզեցինք՝ ազատ է՛ւ բախտագուշակութեան արհեստը: Օգտուելով այսպիսի մի սանձարձակ ազատութիւնից, Ամերիկայում օրաթերթերի և պարբերաթերթերի մէջ երեւում են պաշտօնական յայտարարութիւններ, ծանուցումներ, և որտեղ մրցապարտէզի են հրաւիրում մարդանց «լաւագոյն օրեր», «լուսաւոր ապագայ» և այլն խոստանալու համար:

Չհերի կարաւաններից պարտադրեւում են իրենց որովայններն ու խոր գրպանները՝ «ազատ» աշխարհի այս կարիճները: Խաբում են վաղուան մղձաւանջով ապրող էականերին, նրանց ներկայացնելով ամէն ինչ լուսափայլ, լուսատառան:

Բայց ամէն ինչ իր սահմանն ունի: Մասնաւոր սնամեղ կանխատեսութիւնները: Ի դուր չէ որ հայերս միշտ յիշում ենք մեր ազգային առածը՝ «Մէկը լաւ է, երկուքը բաւ է, երեքը՝ ցաւ»: Բայց երեւի այս առածին անդիտակ էր Պուլճոս Սլյեխի այն գուշակութիւնը, որն իր գրասենեակին մէջ ընդունեց իր ցաւաղէմ յաճախորդներին: Եւ վարձ իր միշտ յուսաբոյր խօսքերէն:

— Տիկինս, դուք շատ շուտով կը լինէք միլիոնատէր, ասեց:

Հիւրը իր պայուսակից դուրս բերեց մի ածխագոյն ատրճանակ և նրա սպառնալիքին տակ շուտով մաքրադործեց բախտագուշակուհիին ամբողջ հարստութիւնը և շուտով տէր դարձաւ միլիոններին...:

Մարդկային զգացումների այս կարիճը՝ բախտագուշակուհին, իր կեանքին և արհեստին մէջ առաջին անգամն էր որ իսկապէս գուշակած էր իր յաճախորդուհիին բախտաւերազը...

ՅՈՒՆ. ՍՍԵՑԻ

Թափեմք
Ուղղութիւնսան

ԳԱՒԱՔ ՍԸ ԸՆՏԻՐ ՈՒ ՔԱՆՐԱՄԱՍ ԹԷՅԻ ՀԱՃՈՅԻՆ ԱՌԵՆԹԵՐ՝
ՀԱՂԱԿԱՆ ԹԷՅԻ ՏՈՒՆԸ ԶԵՁԻ ԿԸ ՀՐԱՄՑՆԷ

ԻՆՏԻԼՆ ԹԻ ՀԱՌԻՍ

ԾԽԱԽՈՏԻՆ ՉՍՐԻՔԸ

Ներկայ մարդկութիւնը ծր-խելը կը նկատէ ապացոյցներէն մին՝ զարգացման և արդիակաւնութեան:

Շատ քիչ ընկերութիւններ իրենց գործարաններու արտադրութեանց և սպառումին մէջ կրնան մրցիլ ծխախոտի ընկերութեանց հետ, որոնք փայլուն և գրաւիչ յայտարարութիւններով կը գրաւեն դեռաւոր սերունդը:

Բժշկական խորագնիւն քննութիւնները հաստատած են, որ թորերու խլիրդը արդիւնքն է ծխելու վնասակար ունակութեան: Դժբախտաբար նոր սերունդը փայլուն և գրաւիչ կը գտնէ ծխելը: 14-20 տարեկան տղաները կը նկատեն ծխելը իբր գրաւական առնականութեան, իսկ նոյն տարիքի աղջիկներ ծխելը կը նկատեն ապացոյց զարգացման և արդիականութեան:

Յաճախ լրագիրներու և հեռատեսիլի մէջ ցոյց կը տրուի վնասը ոգելից ըմպելիներու և վրնասակար դեղերու, սակայն ծր-խախոտի մասին բացարձակ լռութիւն կը պահուի: Ինչո՞ւ...: Միլիոնաւոր երիտասարդներ ծր-խելու ունակութեամբ թորերու խլիրդ կ'ունենան և կը փնտնան ինչպէս վարդ մը կը թաւամի իր հոգին վիճակին մէջ:

Հեռատեսիլի, սինեմայի և հաւաքոյթներու մէջ ամենէն շատ օգտուողներն են ծխախոտի ընկերութիւնները՝ որոնք իրենց գրաւիչ յայտարարութիւններով և հրապուրիչ նկարներով կը մղեն դեռաւոր սերունդը ծխելու վնասակար ունակութեան: Դրժւար է հասկնալ սիկարէթին վրնասները այդ սերունդին՝ որ ծր-խել կը սկսի պարզապէս ցուցամոլութեան, ինքզինքն հովեր տալու համար, առանց անդրադառնալու որ ի՞նչ վնասներու և հիւանդութեանց դուռ կը բանայ իր մարմնին մէջ:

Թորերու խլիրդը տարիէ տարի կը ստուարանայ, որովհետեւ ջանք չի թափուիլ ծխելը արգիլելու:

Նոյնիսկ ծնողներ սիկարէթը ձեռքերնին բռնած՝ կը խառնեն իրենց զաւակներուն չփխլ:

Ի՞նչ ալ ըլլան պատճառները, ծխելու սովորութեան յաւաքխաղացքին, իրողութիւնը սա է որ, օր ըստ օր ծխողներուն թիւը անհաշիւ կը կարգով կը շատնայ՝ և մարդկութիւնը աւելի մեծ հունձք մը կուտայ անհամար զոհերու:

Գոնէ մեր նոր սերունդը հեռու պահենք այդ վնասակար ունակութենէն, և ամէն առթիւ, մամուլով թէ բեմով, առանց յուսահատելու հնչեցնենք անգանգը:

ՄՆԴՈՒ

«Ջանախիր»

Ա զ Ե Բ Ա Ն Գ Ի Ր Ի Յ
ՆԵՐԿԱՅԱԳՈՒՅԻՆ Է
ՊՐ. ՎԱՀԱՆ ՊԵՆՏԵԱՆ,
Հեղիւպոյիս փոք. թիւ 18
Բաւլէ, Գան Տր Սեզար
Հեռ. թիւ 21942

ՍՈՒՏԱՆԱՅԱՅ ԿԵՆՔ

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Ե. ԷՋԷՆ

Դ.— ՔՈՄՊՈՆԻ ԳՈՒԼԷՃ

Այս տարի եւս յաջողեցանք կանոնաւորաբար շարունակել հայերէնի ուսուցումը օտար վարժարան յաճախող մեր զաւակներուն: Այս առթիւ մեր ուրախութիւնը և շնորհակալութիւնը կը յայտնենք թէ զաղութիւն Ազգ. իշխանութեան և թէ գոլէճի տնօրէնութեան: Հայ աշակերտին կը մնայ օգտուիլ առիթէն:

Ե.— ՊՏՈՅՏ ԵՒ ՀԱՆԴԷՍ

Այս տարի ալ կատարեցինք մէկէ աւելի պոստոյներ, որոնք հաճելի և օգտակար դարձան մեր աշակերտներուն: Մասնակցեցանք նոյնպէս Գոմպոնի գոլէճի կազմակերպած Նոր Տարուան ու Ս. Մննդեան հանդիսութեանց, ուր դարձեալ լաւ տպաւորութիւն թողուցին մեր աշակերտ-աշակերտուհիները:

Մեր Նոր Տարուան եւ Ս. Մննդեան հանդէսն ալ յաջողութեամբ կատարուեցաւ և ըստ գեղեցիկ սովորութեան՝ կաղանդ պապան իր նուէրները առատօրէն բաժնեց աշակերտութեան և զաղութիւնը ընդ փոքրիկներուն, որոնք ներկայ էին վարժարանիս նոր տարուան հանդէսին: Պարտք կը զգանք շնորհակալութիւն յայտնել վարժարանիս հոգաբարձութեան:

Զ.— ՀՈԳԱԲԱՐՁԱԿԱՆ

Ի պատիւ վարժարանի հոգաբարձական անդամոց՝ տեաքք Հ. Պոտուրեանի, Ն. Բարձրեանի, Օ. Դանիէլեանի և Տ. Իսմիրեանի, վարժարանս ցարդ վայելեց ամէն բարեկարգութիւն և յառաջդիմութիւն: Մենք, ուսուցիչներս մարդկօրէն ըրինք ի՞նչ որ հնարաւոր

Աջէն ձախ՝ Պր. Եփրեմ Պեկեան, Տ. Սուրեն Վրդ. Չիլիկեան (Հոգեւոր հովիւ), բարձրագոյն Կրթ. նախարար Հասան Աուսայլան, Պր. Գր. Պոտուրեան (նախագահ), Պր. Տիգրան Յարութեան, Պր. Նազարէթ Էօմիրեան (վարչակազմ) եւ Պր. Օ. Իսմիրեան (հոգաբարձու):

էր, գէթ ի դերեւ չհանելու համար անոնց ակնկալութիւնները մեզի վստահեցած գործին նկատմամբ: Այս տարի եւս Հոգաբարձութիւնը տրամադրած է մրցանակի համար գրեք իրենց դասերուն եւ վարքի մէջ յառաջդիմ աշակերտներուն: Կը սիրենք յուսալ միշտ որ մեր տղաքը պիտի սիրեն հայ գիրքը, պիտի շինեն իրենց համար գրադարան մը եւ արձակուրդներուն, պարագայ ժամերուն կարդան իրենց մրցանակ տրուած հայերէն գիրքերը:

1966-67 ուսման տարեշրջանի աշակերտութեան արդիւնքները եղան զոհանցուցիչ:

Նախակրթարանի բաժնի 38 հոգիէն 13ը գերծ էին օննութիւններէ: 25 աշակերտ քննութիւն անցուց: 20ը յաջողեցան իսկ 5ը կը մնան վերաքննելի:

Հնդհանուր աշակերտութեան արդիւնքներն ու մրցանակները պիտի յայտարարենք երբ տեղեկագիրը աւարտենք:

Է.— ԶԱՆԱԶԱՆՔ

Այս առթիւ թող ներուի մեզի, շնորհակալութիւններ յայտնել. Դաւուտ Կիւլպէնկեան հիմնարկութեան: Մեր երկու յարգելի բժիշկներուն, բժշկ. Ա. Էքմէքեանի եւ Ի. Բշխանցիի որ սիրալոյսով եւ կամաւոր յանձն առին վարժարանիս աշակերտութիւնը երկու անգամ բժշկական քննութեան անցնելու:

Պր. Աւօ Մարկոսեանի, տիկ. Անի Մարկոսեանի որ 5 բառարաններ նուիրեցին չորանաւարտից մրցանակի համար եւ պրն. Նազարէթ Էօմիրեանի որ «Խոհանարանի Յիշատակ» մրցանակի 10 գիրքեր նուիրեց (հեղինակ՝ Գերսամ Անարոնեան), Հայերէնի եւ Հայոց Պատմութեան մէջ յաջողակ աշակերտութեան:

Կ'ուզէինք յատուկ շնորհակալութիւններ յայտնել նաեւ այս առթիւ, տիկ. Վեհանոյշ Թադէոսեանի, որ ընդառաջ երթալով մեր փափաքին, սիրալոյսով կերպով պատրաստեց փոքրիկներու գեղեցիկ պարք եւ արուեստասէրի նաշակով զարդարեց մեր այս բեմը:

Շնորհակալութիւններ նաեւ տրինք Մարի Վանեանի, Սաթիկ Սեմերեանի եւ պրն. Արթուր Թադէոսեանի, որոնք անձնուրաբար օժանդակեցին ու օգնեցին պարի յաջողութեան՝ նուագի ընկերակցութեամբ:

Շնորհակալ ենք նաեւ մեր ազնիւ ծնողաց՝ որ մեզի հետ աշխատեցան եւ օգնեցին մեզի, մեր զաւակաց կրթութեան ազնիւ գործին մէջ: Գործակցութեան, իրարհասկացողութեան եւ եղբայրասիրութեան ոգիով միայն պիտի կարողանանք յառաջդիմել ու հայապահպանման հօգու գործին մէջ լաւ արդիւնքներ եւ յաջողութիւններ արձանագրել միշտ:

Շնորհակալութիւն նոյնպէս մեր զաղութիւն Ազգ. պատ. Վարչութեան, Հոգաբարձութեանց, Միութիւններուն եւ բոլոր անոնց, որոնք հեռուէն կամ մօտէն միշտ օգտակար կ'ըլլան մեզի: Շնորհակալ ենք զարծեալ, հին եւ նոր բոլոր մեր բարեբարներուն, որոնք իրենց ազնիւ ու օրինակելի ընթացքով միշտ կանգուն կը պահեն այս դպրոցը, Հայ դպրոցը:

Շնորհակալութիւն վերապէս ի մասնաւորի մեր հիւրընկալ ու բարեխնամ հանրապետական՝ ազատ Սուտանի կառավարութեան եւ իր կրթական մեծապատիւ նախարարին, որ ազնուօրէն եւ սիրով ընդունեց մեր հրաւերը ու կը պատուէ մեզ այսօր, մեր շատ համեստ այս հանդէսը: Արաբերէն լեզուով եւս պիտի ուզէինք յայտնել մեր անկեղծ զգացումները եւ շնորհակալութիւնը:

ՕՐԵՆԻԿ ԳԱՆՈՒՍՏԵԱՆ
ՏՆՕՐԷՆ ԽԱՐՈՒՄԻ ԱԶԳ. ՎԱՐՃԱՐԱՆԻ

Խարթուք

ՏԱՀԱԿԻՐ

ԱՐԴԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱՐԽԱԹԵՐԸ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

من ب. ٢١١١ بالقاهرة - ع.ع.ج. - ت ٩١٥٠١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտահատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎՐԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍՍՐԳԻՍ ԳՈՒՆԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻԻ 188 — ՀԻՆԳԵՆԱԹԻ 13 ԹՈՒԼԻՍ 1967

ՀԱՅՐ ԶԵՆՈՒԹԷ 2,5 ԵԳ. ԴԿԿ. ԿԱՍ 25 ԼԻՐ. ԴԿԿ.

عدد رقم ١٨٨ — الخميس ١٣ بوليمة ١٩٦٧

Արաբ ժողովուրդի Դատին Ի Նպաստ ՀՍԿԱՅ ՄԻԹԻՆԿՆԵՐ ԵՒ ՑՈՑՅԵՐ Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՈԼՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

«ՆԵՐՈՒԹՈՂՆԵՐԸ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԵՆ ԴՈՒՐՍ»

ԿԱՐԳԱՌՍՈՒՎ ՀԱՅ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԵՆ ՆԱԽԱՅԱՐՁԱԿ ԻՄԱՅԷԼԸ

«Ես երկար տարիներ ապրել եմ Սիրիայում եւ լաւ գիտեմ խաղաղասէր արաբ ժողովուրդին»
ըսաւ Սուրիայէն հայրենադարձ ջուլհակունի Ի. Քոռմուսոյեանը, իր ելույթին ընթացքին:

Իսրայէլի վաս ու վայրագ նախադրեալները արաբ երկիրներու վրայ մեծ ցասում եւ վրդովում պատճառեց բոլոր խաղաղասէր ժողովուրդներուն:

Հայ ժողովուրդը՝ որ միշտ երախտապարս է հանդէպ արաբ ժողովուրդին, իսրայէլի վաս յարձակումը դատաւարողներուն առաջիններէն եղաւ: Արաբներ նախադրեալներու առաջին իսկ օրերէն, Ս. Հայաստանի մէջ կազմակերպուեցան բողոքի հաւաքոյթներ եւ կատարուեցան ցոյցեր:

ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Վ. Ի. Լենինի անուան մեծ տաքսի գործարանի հաւաքակա-
նութիւնը իր համակրութիւնը
յայտնեց ԱՄՀի, Սուրիոյ, Յոր-
դանանի եւ արաբական արեւելքի
միւս երկիրներու ժողովուրդներ-

ուն: Միթինկի ընթացքին աշ-
խատաւորները շեշտեցին՝ որ
Մերձ. Արեւելքի մէջ ծաւալուած
պատերազմին համար պատաս-
խանատու են իսրայէլն ու կայ-
սերապաշտները:

Սուրիայէն հայրենադարձ
ջուլհակունի Ի. Քոռմուսոյեանը
խօսք առնելով ըսաւ:

— Ես երկար տարիներ
ապրած եմ Սուրիոյ մէջ եւ լաւ
կը նախանամ խաղաղասէր արաբ
ժողովուրդը: Կայսերապաշտ պե-
տութիւններուն ձեռնտու չէ, որ
նախապէս նշուած ժողովուրդ-
ները ապրին իրենց ազգային ան-
կախութիւնը: Իրենց հրահրումով
եւ աջակցութեամբ, անշուշտ, Իս-
րայէլ սանձազերծեց նախադր-
եալները: Համայն աշխարհի խա-
ղաղութեան շահը կը պահանջէ
որ անյապաղ մարտի Մերձ. Արե-
ւելքի մէջ պատերազմի հրդեհը:

(Շ. ր. Կ. Ե. 6)

ՊԵՏԻ Է ԶՆՁԵԼ ԻՄՐԱՅԷԼԻ ՈՃՐԱՅԻՆ ՆԱԽԱՅԱՐՁԱԿՈՒՄԻՆ ՀԵՏՔԵՐԸ

Արաբական երկիրներուն նկատ-
մամբ իսրայէլի վարչներուն բա-
նաձեւած հողային յաւակնութիւն-
ները ընդվզում կը յառաջացնեն
ամենուրեք ու մասնաւորապէս Խ.
Միութեան մէջ, իսրայէլի Պաշտ-
պանութեան Նախարար Մաքե Տա-
յանի, Առաջնորդի Նախարարին ու
այլ իսրայէլացի պաշտօնական անձ-
նաւորութիւններու յայտարարու-
թիւններէն կը հետեւի, թէ իսրայէլ
կ'ուզէ իրեն կցել վերջին յեղու-
գակային նախադրեալներու վր-
ջաւած արաբական հողերը: Նա-
խադրեալները նոյնիսկ կառավա-
րիչներ նշանակած են իրենց գրա-
ւած օրհանգներուն վրայ: Այժմ ար-
դէն ոմրային փաղափակութիւն
մը կը կիրարկուի Արաբներ իրենց
հողերէն դուրս վտարելու համար:
Տասնեակ հազարաւոր Արաբներ,
անպատասխար մնացած, պաղեստինցի
մէկ միլիոնէ աւելի նախկին գաղ-
թականներու ողբերգական բախտը
կը բաժնեն հիմա: Իսրայէլի այս
փաղափակութիւնը վերջնականա-
պէս կը մեղակցնէ անոր վարիչ
օրհանգներուն ծաւալողական ծը-
րագրերը, զոր նախադրեալնու-
մէն առաջ պատրաստած էին:

Իսրայէլացի նախադրեալներ-
ու նուանդական ձգտումներուն
բացայայտեմէն զօրավիզ կը կանգ-
նին Արեւմտեան միջերկրի կայսե-
րապաշտ օրհանգները, որոնք իս-

րայէլը կը մղեն ներգաժափեմ
յարձակելու արաբական երկիրնե-
րուն դէմ: Այդ օրհանգները կը
յուսան իսրայէլի օգնութեամբ սը-
կարացնել Արաբական Արեւելքի
յառաջդիմական ուժերը եւ հող
պատրաստել գաղութային կարգերու
վերափոխութիւններուն զարգա-
ցումը արգիլելու համար:

Կարելի չէ չտեսնել, թէ կայ-
սերապաշտական փառաշահական մե-
քեան այս օրհանգնում աւելի շատ
սուս ու շինծու լուրեր կը տարածէ
հորհրդային Միութեան եւ միւս
սոցիալիստական երկիրներուն հետ
Արաբներուն գործակցութիւնը վը-
րահանգելու համար: Արեւմտեան մէջ
շատ լաւ կը հասկնան, թէ այդ
գործակցութիւնը եռանկիւն փա-
րմը է արաբական պետութիւններու
ազատութեան ու անկախութեան
համար: Այս բոլորը ցայ կուտան,
թէ Թել Ավիվի նախադրեալները
եւ այժմ անոր բանաձեւած հողա-
յին անաւօր յաւակնութիւնները մաս
կը կազմեն կայսերապաշտներու
նիւթած ծաւալուն դաւադրութեան:

Այս պարագաներուն մէջ, ա-
րաբական երկիրներու ամենէն հե-
ռաւոր պետական մարդիկը միաս-
նութեան ու միասնաբարեւան կոչ
կ'ընեն Արաբական Արեւելքի բոլոր
երկիրներուն: Այդ միասնութիւնը
ու միասնաբարեւան յայտարարեան
ամենախաբէտը պայմանը կը կազ-

մեն՝ իսրայէլեան նախադրեալնու-
մին հետեւանցները վերջնականա-
պէս ջնջելու եւ կայսերապաշտներու
ամենապատգաւոր դաւերէն մէկուն
առջիւ արաբ ժողովուրդներուն
յեղափոխական նուանդները պահ-
պանելու ու զարգացնելու համար:

Պաշտօնեան այս դժուարին
պահուն, աշխարհի բոլոր յառաջ-
դիմական ուժերուն նուիրական
պարտականութիւնն է ի դերէն հա-
նել կայսերապաշտներուն դաւադ-
րութիւնը, օգնել արաբ ժողովուրդ-
ներուն, որպէսզի անոնք պատշաճ-
նեն երկար տարիներու յամառ պայ-
քառով իրենց ձեռք քերած յեղա-
փոխական վերափոխութիւնները,
օգնել անոնց, որպէսզի իսրայէլացի
նախադրեալներուն դէմ իրենց
արդար իրաւունքներն ու շահերը
պաշտպանեն: Խ. Միութիւնը եւ
միւս սոցիալիստական պետութիւն-
ները յայտարարեցին, թէ վճռած են
ամեն ինչ ընել այս նպատակին
հասնելու համար:

Սեղծուած այս պայմաննե-
րուն մէջ Խ. Միութեան դիրքը,
բոլոր խորհրդային մարդոց դիրքը
յստի է: Իսրայէլ ոչ միայն պէտք
է անյապաղ իր ուժերը եւ փառ
արաբական գրաւեալ հողերէն,
այլեւ պէտք է յարգէ ապագային
գոյններուն գոյալիմանը: Այսօր
հարցը կը դրուի հետեւեալ ձեւով:
Կամ այն է, որ իսրայէլ յսկի
գլուխը կը կանչէ, Սպանիոյ բեան
խորհուրդի որոշումներուն կողմից
բռնաբարումը կը դադարեցնէ եւ իր
ուժերը զինադադարի նախկին
(Շարք տես էջ 2)

ՆԱԽԱԳԱՀՆԵՐ ԿԱՄԱԼ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐ, ՀՈՒՄՐԻ ՊՈԻՄԵՏԻԷՆ ԵՒ ՀԻԻՍԷՅՆ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԵՌԱԿՈՂՄԱՆԻ ԿԱՐԵՒՈՐ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Կիրակի, 9 Յուլիս, Գահիրէ
ժամանեց Ալեքսանդրիայ նախագահ
Հուարի Պուստիլին, իսկ Երկու-
շաբթի 10 Յուլիս, կէսօրին, ժա-
մանեց Յորդանանի Հիւսէյն Թա-
գաւորը: Անոնք երկուքն ալ ըն-
դունուեցան պաշտօնական ու ժո-
ղովրդական մեծ պատիւով: ԱՄ-
Հի նախագահ Կամալ Ապտէլ Նա-

պետական վարչներուն միջեւ եւ
տեսնեցին երեք ժամ:
Երկուշաբթի կէսօրին հոա-
կողմանի Բ. հանդիպում մը տեղի
ունեցաւ Քուպէլի պալատին մէջ:
Կը կարծուի, թէ այս հան-
դիպումներուն ընթացքին Հիւսէյն
Թագաւորը զեկուցած է ԱՄՆի եւ
Եւրոպայի մէջ Տը Կուլի, Լինտըն

Նախագահներ Կամալ Ապտէլ Նասեր, Հուարի Պուստիլին
եւ Հիւսէյն Թագաւորը խորհրդածողովէն առաջ

սէր, ինչպէս նաեւ Կոնստանտին-
պոլսի Պաշտօնական Պաշտօնական
անձնաւորութիւնները, Գահիրէի
Միջազգային օդանավակայանին
մէջ դիմաւորեցին զանոնք ու մեծ
թափօրով առաջնորդեցին պա-
լատ:

Եռակողմանի խօսակցու-
թիւնները սկսան երկուշաբթի ե-
րեկոյ: Սուրբին հանդիպումները
տեղի ունեցան դռնփակ, երեք

ձեռքներ, Հարուս Ուիլսոնի, Ս.
Պապին եւ ուրիշ ղեկավարներու
հետ ունեցած հանդիպումներուն
եւ խօսակցութիւններուն մասին:

Նախագահ Պուստիլին, Ե-
րեքշաբթի կէսօրէն ետք մեկնեցաւ
Դամասկոս եւ տեսակցեցաւ Նա-
խագահ Էլ-Աթասիի հետ:

Նոյն ժամուն Յորդանանի
Հիւսէյն Թագաւորն ալ վերա-
դարձաւ Ամման:

ԱՄՀԻ ԾՈՎԱՅԻՆ ՈՒԹԵՐՈՒ ՀՐԱԷՐՈՎ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՆԱԽԱՏՈՐՄԻ ԱՅՅԸ ԱՂԵՔԱՆԴՐԻԱ ԵՒ ՓՈՐ ՍԱՅԻՏ

Երկուշաբթի, 10 Յուլիս, Խոր-
հրդային Միութեան նախաժողով
բազմաթիւ միաւորներ, հրամանա-
սարութեանը ներքեւ ծովակալ Իկոր
Նիկոլաւիչ Մուրոմով, Ալեք-
սանդրով եւ Փոր Սայիսի նախ-
նախնայները խորհուրդին, ընդա-
նաշխարհի ԱՄՀի- ծովածի հրա-
ւերին:

Ալեքսանդրիոյ կառավարիչ
Համի Անուրի գրասենական մէջ,

ծովակալը մամուլ առուլիս մը օր-
աւ, որուն ընթացքին իր շնորհա-
կալութիւնները յայտնեց ԱՄՀի կող-
մէ ցուցաբերուած բարեկամական
զգացումներուն համար:

Ան յայտարարեց որ այս այցե-
լուրինը պիտի տեսնէ մեկ շաբաթ:
Ծովակալը պատգամեցաւ հը-
րաւորեց Ալեքսանդրիոյ կառավա-
րիչը, որ իրենց նախաժողովի կեդրոն
Օսեսա այցելէ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐ

ՀԵՌԱԳԻՐ ԷԶՄԻԱԾԻՆԷՆ

Անցեալ Ուրբաթ Էջմիածինէն ստացանք հետեւեալ հեռագիրը:

«Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետ Յուլիս սասնին մեկնում է ժընեւ, պատգոնական այցելութեան, Եկեղեցիների Համաթաւարհային Խորհուրդի հրաւերով: Ապա Վեհափառ Հայրապետը լինելու է հայ համայնքի հիւրը, բաւելու օրհնութիւններ իր հաւասարեալ գաւառներին»:

ԳԻՒԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՈՑ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ «ԷԶՄԻԱԾԻՆ» ԱՍՍԱԳՐԻ

ՅՈՒՆԻՍ 1967 ՀԱՄԱՐՈՒՄ

ՏԱՆՆ ԿԻՆԿԻՈՑ ԳԱՅԱԿԱՆԻ ԵՐՈՐՊԱ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Յունիս ամսուայ սկզբներին Մայր Աթոռում ստացուեց Վատիկանի պաշտօնական թերթ «Լ'Օսսերվատորէ Ռոմանո»-ի Մայիսի 19-ի համարը, որտեղ լոյս էր տեսել պաշտօնական հաղորդում Տ.Տ. Խորհն Ա. Կիլիկիոյ Կաթողիկոսի ի Վատիկան, Նորին Սրբութիւն Պօղոս Սրբազան Պապին տուած այցելութեան մասին:

Այս առթիւ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհրդի ատենապետ Տ. Հայկազուն Արքեպիսկոպոս, թարգմանը հանդիսանալով Վեհափառ Հայրապետի մտահոգութեանց, հետեւեալ գրութիւնը յղեց Վատիկան:

Ս. Էջմիածին, 20 Յունիս 1967

ՆՈՐԻՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԴ. ԱՌԻԳՈՒՍԻՆ ՊԷԱ ՆԱԽԱԳԱՅ ԲԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՏԻԿԱՆ

Ձեռք Գերագնացութիւն,

Հոգեկան խոր գոհունակութիւն է մեզ համար Ձեզ ուղղել մեր եղբայրական ողջոյնը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը եւ յղել Ձեզ մեր սոյն գիրը:

Գրում ենք, Ձեզ յայտնելու համար մեր մտահոգութիւնը՝ կապուած Հայ Եկեղեցու ծոցում տարբերակներ ի վեր ծագած ներքին տագնապի, որ իր վերջին արտայայտութիւնը գտաւ Ն.Ս. Խորհն Ա. Կիլիկիոյ Կաթողիկոսի այցելութեան առթիւ Վատիկան, անցեալ Մայիսի 10-ին՝ իբրեւ հիւր Նորին Սրբութիւն Պօղոս Զ. Պապին:

Սեզ բոլորիս համար յոյժ ուրախակի է, որ Հայ Եկեղեցու բարձրաստիճան ներկայացուցիչներ հիւրասիրուեն եւ պատիւներ արժանանան ձեր մեծ Եկեղեցու եւ Ձեր կողմից, ինչպէս եղաւ Տանն Կիլիկիոյ Խորհն Ա. Կաթողիկոսի այցելութեան պարագան, սակայն մենք խորհում ենք, քեզ ման ցանկալի անխնայութիւն պէ՛տ է ուղղի կեդրոնը յարգուեն պատգոնականորէն նուիրագործուած ինչպէսներ, հանգամանքներ եւ իրաւունքեան սահմանները:

Սենք կարգադրեցի «Լ'Օսսերվատորէ Ռոմանո»-ի 19 Մայիս 1967 բուսկիւր ձեր պատգոնաբերին մէջ՝ «Երեւոյթի Մայիս 10-ին Սուրբ Հայր հանդիսաւոր ունկնդրութեան ընդունեց» Պատրիարք Ուղղափառ Հայ Եկեղեցու, Ն. Սրբութիւն Կաթողիկոս Խորհն Ա. Կիլիկիոյ:

Իսկ Նորին Սրբութիւն Պապին խօսքին մէջ՝ «Ձեր անձին մէջ մենք ողջունում ենք ամբողջ Հայ Եկեղեցին, որ մեծ Հայաստանի Էջմիածնի յարգամեծար Կաթողիկոսի հետ, իսկ ղեկավարում էք Բիստոնեական կեանքի աշխատանքի դասում»:

Կարծում ենք, քեզ ձեր Սուրբ Եկեղեցուն եւ Ձեր Գերագնացութեան բաւարար չափով ծանօթ պէ՛տ է լինեն Հայ Եկեղեցու պատմութիւնը, նուիրապետական կարգը եւ եկեղեցական կեդրոնների իրաւասութեանց սահմանները:

Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին մեկ ու անբաժան մի Եկեղեցի է, որ ունի մեկ գերագոյն պէ՛տ (Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Անձին մէջ) ի Ս. Էջմիածին: Հայ Եկեղեցու Կիլիկեան Աթոռը, ինչպէս Նուսադէմի եւ Կ. Պոլսի Աթոռները, տեղական իրաւասութիւններ ունենացող Աթոռներ են միայն, որոնք առանձին երբեք չեն ներկայացրել Հայ Եկեղեցին մեր պատմութեան սասնըվեց դարեր ընթացքում: Ուրեմն Կիլիկեան Աթոռը, համաթաւարհային առաջին պատգոնաբեր յետոյ Անթիլիս տեղափոխուած, հանգամանք չունի Հայ Եկեղեցին ներկայացնելու, եւ ոչ էլ «Էջմիածնի Կաթողիկոսի հետ» բաժնելու ղեկավարութիւնը մեր Եկեղեցու եւ մեր ժողովրդի: Անթիլիսի Կիլիկեան Աթոռը գտնուում է Ս. Էջմիածնի հոգեւոր վերին ներկայակութեան ներքեւ, իբրեւ Հայ Եկեղեցու նուիրապետութեան ծոցի մէջ տեղական հոգեւոր մի կենտրոն: Իսկ երբ Անթիլիսն ձգեւ ինքն ինքն ներկայացնել իբրեւ Հայ Եկեղեցու գլուխ կամ հաւասարագոր Սայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին, այդ պարագային նա կը դիմէր դէպի բաժանում: Եւ շատ ցաւալի պէ՛տ լինէր նոր բաժանումներ առաջ բերել Եկեղեցիների ծոցում մեր օրերին, երբ բոլորս սիրում ենք խօսել միութեան մասին:

Անհասկանալի բուսց մեզ նաեւ Արտաւազ Եպիսկոպոս Թրքեանի՝ իբրեւ «Եպիսկոպոս Հայոց Ֆրանսայի» յիշատակութիւնը նոյն ձեր պատգոնաբերին մէջ, որ բնաւ չի համապատասխանում ո՛չ իրաւական եւ ոչ էլ իրական կացութեան:

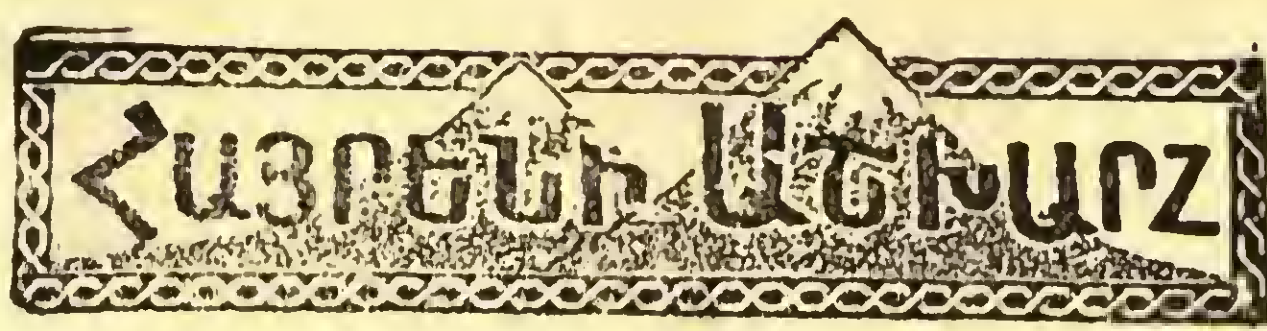
Կարգադրով ձեր վերոյիշեալ պատգոնաբերը, խորհեցիք եղբայրաբար գրել Ձեզ այս օղորդ՝ յայտնելու համար մեր Եկեղեցու եւ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի լուրջ մտահոգութիւնը՝ յուսալով, քեզ այն իր ազար արձագանգը կը գտնի Վատիկանի ղեկավար եղանակների մէջ:

Հանգե՛ք, Ձեր Գերագնացութիւն, ընդունել իմ ջերմագին ողջոյնը եւ իմ բարի մաղթանքները Ձեր մեծ առաքելութեան յաջողութեան համար: Սիրով ի Բիստոն:

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԱՐԲԵՊՈՒԳՈՂՈՍ

Ատենապետ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհրդի

«ԷԶՄԻԱԾԻՆ»

ԵՐԵՒԱՆ ՀՈՐՈՄՏ ՏԱՐԻՔՆ ՈՒՆԻ

Երեւանի քաղաքապետ Գրիգոր Հասրաթեան «Օկոնիոք»-ի իրականացնելու յայտարարեց, թէ Երեւան Հոռոմ տարիքն ունի: 1920-ին 30.000 բնակիչ ունեցող քաղաքը այժմ աւելի քան 700.000 բնակիչ կը հաշուէ:

Գ. Հասրաթեան կը շարունակէ:

«Հայաստանի մայրաքաղաքը պիտի մեծնայ ու պիտի ընդլայնի: Առաւելագոյն ջանքեր պիտի կատարենք, որպէսզի Երեւան ապագային ալ պահէ իր ճարտարապետական իւրայատուկ տեսքը, որ զինք կը զանազանէ միւս բոլոր քաղաքներէն: Ամէն պարագայի տակ, խոշոր շէնքերու կառուցումին զարկ պիտի տանք: Ստիպուած ենք սահմանափակել քաղաքին ընդարձակումը եւ նոր կառուցուելիք տունները վեց յարկէն պակաս պիտի չունենան»:

Երեւանի քաղաքապետը կ'եզրակացնէ:

— Կ'ուզեմ անգամ մը եւս շեշտել, թէ շատ կարեւոր կը նկատենք այն ձգտումը, թէ միաձեւ շէնքերու յղացումն ու կառուցումը անկարելի պէտք է դարձնել: Արագորէն պիտի կառուցանենք, բայց այս պատճառաւ պիտի չհրաժարինք հաւկական ճարտարապետութենէն:

ՓՐԱՆՍԱ

ՔՍԱՆՆԵՐՈՒ ՆԱՀԱՏԱԿՄԱՆ 52ԴԴ ՏԱՐԵԼԻՑԸ ՓԱՐԻՋԻ ՄԷՋ

Ս.Գ. Հնչակեան Կուսակցութեան Փարիզի Մարմինը՝ գաղափարը ունեցած էր՝ Սփարսում մը սեղանի ի յիշատակ թրքական վարչակարգի հետ զոհ Քսան Հնչակեան Հերոսներուն կախազանի վրայ Նահատակման 52րդ տարեւոյցին:

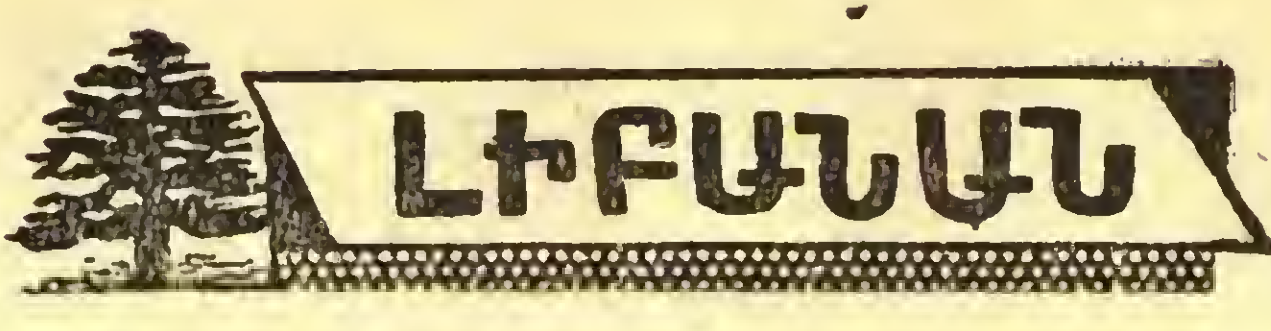
Կիրակի, 22 Յունիսի առաւօտ, Փարիզի Հայոց Մայր Եկեղեցուն մէջ կատարուեցաւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ Հոգեհանգստեան Պաշտօն ի յիշատակ Քսան Նահատակներուն Այս առթիւ՝ Կաթողիկոսական Պատուիրակ եւ Ս. Սրբաբարձ Ս. Սերոբէ Արք. Մանուկեան, օրուան պատշաճ քարոզով մը, բացատրեց միլիոնաւոր Հայ Նահատակներու կարգին՝ նուիրումը Քսան Նահատակներուն, որոնք եւս զոհուեցան ի սէր ազգին ազատագրութեան:

Նոյն օրը, կէսօրէն վերջ, Փարիզի Ազգային Տան մէջ բացուած ՓԱՐԱՄԱՅՈՒՆ ակումբին մէջ տարբերակեալ յարգանքի ցերեկոյթ մը, միեւնոյն նպատակին համար, նախագահուեցաւ Պ. Նազարէթ Փշաւկեանի:

Սրահը լեցուն էր անդամներու ընտանիքներով, հիւրերով եւ Հայ Կաթողիկոսութիւններու ներկայացուցիչներով:

Նախագահի բացման խօսքէն ետք, ներկաները երկու վայրկեանի յոտնկայս լուռութեամբ իրենց յարգանքը մատուցին ՔՍԱՆ Նահատակներու յիշատակին:

Ոսոք առաւ նախ վաղեմի Հնչակեան գործիչը՝ Պ Արծրունի եւ յարգանքի արտայայտութիւններ ունեցաւ հանդէպ Քսան Նահատակներուն եւ բազմաթիւ այլ նուիրալ զոհերու յիշատակին:

ՎԱՐԶ. ՌԱՇԻՏ ՔԱՐԱՄԷ ԸՆԴՈՒՆԵՑ

Ս. Գ. ՀՆՀԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՍԵՐԱՅԻ ՄԷՋ

27 Յունիս ժամը 12. 30-ին, յատուկ ժամադրութեամբ, Ս. Գ. Հնչակեան Կուսակցութեան Լիբանանի Վարիչ Մարմինն կողմէ պատուիրակութիւն մը ընդունուեցաւ վարչապետ Ռաշիտ Քարամէի կողմէ, վարչապետարանին մէջ:

Հանդիպումը տեւեց շուրջ կէս ժամ եւ անցաւ մտերմական մը շնորհիւ մէջ:

Պատուիրակութիւնը, յանուն Հնչակեան Կուսակցութեան, բարձր գնահատեց Լիբանանի ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը, որ հիմ ունի երկրին ազգային միութիւնը եւ անկեղծ գործակցութիւնը արաբական բոլոր երկրներուն հետ, որոնք ենթակայ են իսրայէլեան եւ կայսերապաշտական անարգ նախադրածակումին:

Պատուիրակութիւնը շեշտ դրաւ որ ներկայ ծանր պայմաններուն մէջ անհրաժեշտ է աւելի լայն եւ ամբողջական միասնութիւն մը երկրին ազգային-յառաջդիմական բոլոր հոսանքներուն միջեւ, ինչպէս նաեւ՝ առաւել ամրացումը արաբական երկրներու միութեան:

Պատուիրակութիւնը իր հաւատարմութիւնը վերահաստատեց Լիբանանի ազատութեան, գերիշխանութեան, անոր հողային ամբողջականութեան պաշտպանութեան նկատմամբ, եւ վստահեցուց իշխանութիւնը որ ինչպէս երէկ, նմանապէս այսօր եւ այսուհետեւ, Հնչակեան Կուսակցութիւնը պիտի չթերանայ իր պարտաւորութեանց մէջ:

Վարչապետ Քարամէ շնորհակալութիւն յայտնեց ցուցաբերուած պատրաստակամութեան եւ զգացումներուն համար եւ ըսաւ թէ բնաւ կասկած չունի անոնց անկեղծութեան:

Վարչապետը նշեց որ Իսրայէլ առանձին չէ իր նախադրածակումին մէջ, եւ ծանօթ են իր ետին կեցող ուժերը. ափսոսաց որ դեռ շատ տեղեր արդար է այն, որ գորաւոր է...

Վարչապետ Քարամէ խոստացաւ փոխ-այցելութեան գալ Հնչակեան Կուսակցութեան եւ ամուր վերահաստատել աւանդութիւն մը:

Երեւանի, որոնք ջանք պիտի չընեն իրենց ինքնու հայութիւնը եւ գաղութաւոր իսկական հայեր:

Պ.Ն. Կարապետեան կարգաց Քսան Կաթողիկոսներու նուիրումէն էջը, «Սրբաբարձ»-ի բաժնիկ թիւին մէջ հրատարակուած:

Փարիզահայ ծանօթ դերասաններ՝ Գործիքեան, Գր. Վահան եւ Սուրէնեան՝ արտասանեցին օրուան նիւթին յարմար բանաստեղծութիւններ, որոնցմէ ետք Հնչակեան վաղեմի գործիչ Պ. Վ. Անդրէասեան զրուակներ պատմեց տառապանքի հին օրերէն:

Ամենէն ետք խօսք տուեցաւ ճարտարագէտ Պ. Վազգէն Անդրէասեանի, որ իր կարգին պատմեց զրուակներ Քսան Հերոսներու կեանքէն եւ մաղթեց՝ որ անոնց իսկական նպատակը յարմար տարածով մը լրակատարութիւն գտնայ յօգուտ ազգային փրկութեան եւ ի յարգանս Նահատակներուն:

Հանդէսէն ետք ներկաները լեցուցին ՓԱՐԱՄԱՅՈՒՆ ակումբը, որ կեդրոնատեղին է Հնչակեան Մարմինը եւ ներկաներէն Տիկ. Կարապետեան ըրաւ պատշաճ արտասանութիւններ: Երգեցան նաեւ Կանան երգեր եւ եղան շնորհաւորութիւններ այս ակումբին բացման առթիւով:

«ԽԹԱՆ»

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

ՊԷՏԲ Է ՋՆՋԵԼ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՈՃՐԱՅԻՆ ՆԱԽԱՅԱՐԱՐԱԿՈՒՄԻՆ ՇԵՏԲԵՐԸ (Շարունակութիւն Ա. էջէն)

գիծեն անցին կը փառ, եւ կամ Խորհրդ. Միութիւնը եւ միւս խաղաղասէր պետութիւններ Խորհրդի հանդէպ պատգոնաբերութիւնը կը գործադրեն՝ անոնցմէ բխելիք բոլոր հետեւանքներով:

Խ. Միութեան դիրքը հաստատուեցաւ: Անկախ վճռապէս պիտի պայքարի այս արդար պահանջներուն իրականացումը համար: Արաբական երկրները մեծ ուրախութեամբ կ'ընդունին Խ. Միութեան եւ միւս

խաղաղասէր պետութիւններուն ջանքերը: Խ. Միութիւնը միշտ հաւատարիմ բարեկամը եղած է ու բարեկամը կը մնայ Արաբ ժողովուրդներուն: Եւ այս ժողովուրդները, Խ. Միութեան եւ ուրիշ յառաջադիւ ուժերու աջակցութեամբ պիտի պատգոնեն իրենց օրինական իրաւունքներն ու շահերը:

Այո՛, Խորհրդային ճախայարձակները պիտի սանձաւորեն:

Ռ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

ԳԵՊԻ ԼԻՐԱՆԱՆ

(ՃԱՄԱՐՈՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ)

ԽՈՐԷՆ ՏԵՏԵՆԱՆ

Նորածնութիւն դարձած է՝ Այսօր համբան հանդիպած շատ մտերիմ մէկ հայրենակիցդ վաղը չկայ, անհրեւութացած է, որովհետեւ համբորդած է։ Մնացողը գացողին ետեւէն կը մտածէ այնուհետեւ։

— Այս է անկեղծութիւնը, տարիներու մեր բարեկամութիւնը։ Առանց լուրի այսպէս մեկնում մը չէի սպասեր շիտակը։

Վերեւի արտայայտութիւններուն ականատես եւ ականջալուր ըլլալով, որոշած էի որ երբ համբորդեմ, բարեկամներէս չըպահեմ համբորդելու մտադրութիւնս։ Այսպէս ալ ըրի։ Մնաց որ լուրը պատճառներ չունէի ստակի փութիկ կծկելը դնելու։ Ահա այս առթիւ իմ եւ բարեկամներուս միջեւ ստեղծուած պատկերները։

— Բեզմէ խնդրանք մը ունիմ։ Լիբանան մօրաքրոջս մօտ գրադարանս կայ, բուզում, կարեւոր գիրքերը ձեռքովդ գտնէ եւ հետդ բեր։ Այնտեղ պիտի փոխն այդ գիրքերը, այսպէսով Ս. Մեսրոպին օրհնութիւններուն կ'արժանանաս, ինչպէս եւ այդ գիրքերուն հեղինակներուն երախտիքին։

— Պէշրո՞ւթ ըսիր, ծօ աղէկ միտքս ինկաւ, աղջիկս մեկնած ատենը հարսնութեան գգեստները հոս մոռցեր է, պզտիկ ծրար մըն է։ Գիշերը տունդ կը դրկեմ, կը տանիս եւ զիս երախտապարտ կը ձգես։

— Հոգիդ սիրես, Պէշրո՞ւթն աղջկանս համար երեք հատ բանւած մետաքսէ պլուզ բեր։ Եթէ

ծանրութիւն չ'ըլլար, քանի մը հատ ալ երկնագոյն մետաքս քիւլօք գնէ։... փոխարժէքը կը վճարեմ։

— Ոտքդ պագնեմ, գրէ, գրէ նոթատետրիդ մէջը որ չմոռնաս։ Լսեցի որ Լիբանան կ'երթաս, եւ բարեկամներու հանդէպ շատ ազնիւ գտնուելու տրամադրութիւն ունիս եղբոր։ Գրէ՛, գրէ՛ սա դեղահատներուն լիսքան, ընդօրինակէ։

— Այս ի՞նչ բարեպաշտեմ հանդիպում, իմացայ, իմացայ, Լիբանան պիտի երթաս եղբոր, աչք չունիմ։ Սակայն քանի մը անընշան նուէրներ կ'ուզէի դրկել ազգականներուս։ Ես թի՛ք վախճման լսեցեմ, հետդ կը տանիս, հարկաւ ես ալ տակը չեմ մնար։ Կը նայիս օր մը Գանատա իրարու կը հանդիպինք եւ քեզի կըրնամ օգտակար ըլլալ, նկատելով որ քննեկալս այնտեղ ազգային իշխանութեան մաս կը կազմէ։ Այս շրջանին շատ Գանատա կը խաղցնենք կոր, հոն քեզի աղուոր տէրտէր մը կը շինենք, փարային խերը կ'անիծես։

Վերջին մը, որ ապահովաբար վերջին պիտի չըլլար, եթէ դեռ երկար մնայի տեղս։

— Եկուր ականջիդ բան մը բսեմ։ Աստուածային Բիւրք մանրօ մը ունիմ, Գործանիայէն շատ սուղ գնած եմ, սակայն ուսուցիկ մը կնկանդ վրան անցուր, ճոփ ըսելով Լիբանան հասցուր։ Իրաւ է, Օգոստոս ամսուն մէջն ենք եւ դժուար է Բիւրք հագնիլը, բայց կնիկները Բիւրքին սիրոյն, խաշիլը, տապկուիլը աչք կ'առնեն։...

Ճամբորդելու թուականս կը հասնի։ Օգոստոս հինգ։ Օգոստոս չորսի գիշերը աչք մը կը պըտրտցնեմ տուն զրկուած բարեկամներու ծրարներուն վրայ։ Ես մէկ պայուսակ ունիմ, եւ սակայն բարեկամներս զիս պատուած են տասնմէկ պայուսակներով։ Հարսնութեան զգեստները պարունակող թի՛ք վախճման փորձեմ վերցնել։ Երկու բռնակիր հազիւ կրնան տեղէն շարժել այս շիք վախճմանը՝ որ ուրիշ բան չէ այլ մեղիկ դազողի չափ խոշոր եւ ծանր բան մը։

Ճար չկայ։ պայուսակները կերպով մը վերի դրացիին տունը կը փոխադրեմ, խնդրելով որ իրենց տէրերուն վերադարձուն։ Ազատած եմ այս փոխադրութենէն, եւ մանաւանդ վերադարձիս փոխադրելիքներէս, եւ ստակում կը զգամ երբ մտաբերեմ թէ գրադարան մըն ալ պիտի շալկեմ վերադարձիս եւ Ս. Մեսրոպի ծանրութեան տակ պիտի փըշըրեմ։

Երբ մէկ պայուսակովս ինքնաշարժով օդակայան կը դիմեմ, համբան կը մտածեմ թէ իրաւունք ունիմ եղբոր լուիկ մնչիկ համբորդողները։

Երբ սաւառակին պտուտակները կը սկսին դառնալ՝ հոգեկան խողովածամբ կ'ունկնդրես բարեկամներուս հետեւեալ արտայայտութիւնները։

— Վա՛յ ապերախտ վա՛յ։ Գոնէ լուր չտար թէ պիտի համբորդէ՛. այն ատեն ես ալ ծանծաղովը չէի առներ ծրարներ պատրաստելու եւ մինչեւ էֆէնտիին տունը հասցնելու։ Վերջապէս այս գրող ըստածէն խեր չկայ։ շէնք շնորհք մարդու քթին կը խնդան։ Կ'ուզե՞ս որ այս մասին ստուք իրաւին խառնելով յօդուած մըն ալ գրէ, կ'ընեն, կ'ընեն, նութ կ'ուզեն։

— Մենք ալ կը մտածենք որ գրող բրոցները, գաղափարական (Շաք. տես էջ 5)

ՀԱՂԲԱՏԻ ՎԱՆՔԸ

Պատմիչներու վկայութեան համաձայն Հաղբատի, ինչպէս նաեւ դրացի Սանահինի վանքերը հիմնադրած են Յունաստանի Ռոմանոս կայսրին կողմէ հալածւած հայ կրօնականները, 10րդ դարի առաջին կէսին։

Հաղբատի վանքին բազմաթիւ կրօնական, քաղաքացիական շէնքերէն եւ կառուցուածքներէն ամենէն արժէքաւորներն են Ս. Նշան, Ս. Գրիգոր Աստուածածին

դակուած են Սմբատ եւ Գուրգէն եղբայրներուն բարձրաբանդակները։ Բոլոր յուշարձանները շինւած են պագալիկ կտորներով։

Գաւիթը եւ Ս. Նշան եկեղեցին կը գտնուին միեւնոյն երկրաչափական առանցքի վրայ, իրարու մօտ։ Գաւիթը հիմնուած է 1185 թուին եւ հետագային վերակառուցուած է։

Հաղբատի վանքը այցելողներուն հիացմունքի առարկան

Հաղբատի վանքը

եկեղեցիները, գաւիթը, ժամատունը, գրատունը—մատենադարանը, զանգակատունը եւ աղբիւր—յուշարձանը։

Հաղբատի վանքին զլխաւոր եկեղեցին (որ հիմնուած է 967 թուականին, Սոսորովանոյ թագուհին կողմէ իսկ, 991ին կառուցուեց աւարտած են իր որդիները Սմբատ եւ Գուրգէն), կը ներկայացնէ գմբէթակիր սրահ մը, դուրսէն քառանկիւն եւ ներսէն խաչաձեւ յատակագիծով մը։ Եկեղեցիին ճակատները հարուստ են զարդաքանդակներով, վիմագիր արձանագրութիւններով։ Արեւելեան ճակատին վրայ քան-

դած է զանգակատունը, որ կը գտնուի վանքի պարիսպին գլխաւոր մուտքին դիմաց։ Զանգակատունը 1245 թուին կառուցած է վանահայր Յովհաննէս եպիսկոպոսը։ Գաւիթի յատակագիծով երկարական շինութիւն մըն է։ Երկրորդ յարկը ունի խաչաձեւ յատակագիծ ուղղանկիւն թեկերով եւ ծայրերուն խորաններով։

Հաղբատի վանքը հայ ժողովուրդի հոգեւոր եւ տնտեսական կեանքին մէջ մեծ դեր խաղացած է Բագրատունիներու եւ Զաքարիէիներու ժամանակ։ Վանքը (Շաք. տես էջ 6)

ԱՌՈՂՋ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱՍ Պ. ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ

Ն. ԱՋԳԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ.

Ազգատիրութիւնը պէտք է բաժնիկ երեք ստորաբաժանուածներու, որոնց թէ՛ միաժամանակ եւ թէ՛ ճիշդ կերպով գոյութեան պարագային է միայն, որ երկուստարդ մը (կամ ուրեք մէկը) կրնայ ինքզինք ազգասէր համարել։

Ազգասէր ըլլալու համար, պէտք է ըլլալ։

Ա. ԻՐ ՀԱՅ ԵՂԱՅԻՐԸ ՍԻՐՈՂԷ Եւ անոր ծառայող։ Մեծ թիւով երկրասարգներ կան որոնք կ'ապրին ազգային կեանքէ հեռու, չունին որեւէ ազգային գործունէութիւն կամ ծառայութիւն եւ յանդգնաբար (չըսելու համար անաբիւնաբար) կ'ըսեն «հայէն հեռու»։ Այդպիսի տիպարներուն պէտք է յիշեցնել թէ ինչ «Հայ» է. արդեօք կրնայ ինքն իրմէ հեռանալ։

Նման յիմարները պէտք է կարգաւ մեր անցեալի փառքի պատմութիւնը, որպէսզի իրենք զիրենք հպարտ զգան այն մեծ հայերով, որոնք մեր պանծալի պատմութեան ոսկեայ շէնքերէնցում են այնպիսի մեծ արարքներով, որոնք նմանը շատ ուրիշ ազգեր պիտի փափաքէին ունեցած ըլլալ, բայց չեն ունեցած, որովհետեւ մեր մեծութեան չեն հասած։

Այդպիսի անխելքները պէտք է կարգաւ մեր անցեալի զոհողութեանց պատմութիւնը՝ որպէսզի ամօթ զգան իրենց այսօրուս ազգութեան ոգիին համար, երբ իրենք զաւակն ընեն այն հսկայ հայերուն, որոնք մեր պատուական

պատմութեան արեւոտ էջերը լեցուցած են այնպիսի մեծ զոհողութիւններով, որոնք նմանը շատ ուրիշ ազգեր պիտի փափաքէին ունեցած ըլլալ, բայց չեն ունեցած, որովհետեւ մեր զոհաբերութեան ատիւժանին չեն հասած։

Այդ կոյր-խուրը պէտք է հետեին այսօրուս ափ մը հայերու հասած հսկայ փառքին եւ պատւին, ամբողջ աշխարհի վրայ, ուր որ ալ գտնուած ըլլան, ամէն գետիններու վրայ, կրօնական, քաղաքական, զինուորական, գիտական, գեղարուեստական, մարզական, եւ ինչ որ չէ։

Ո՞ր ազգը կայ հայուն նման, որ ունենայ այսքան հսկայ հին փառք, հակառակ իր շատ նուազած թիւին։ Ասիկա ինքնագոյութիւնն է, հապա իրողութիւն մըն է, որ պէտք է յատկապէս այդ տեսակ օտարամտի եւ հոգեկոծ ծերացած, հիւժած հայերուն երեսն ի վեր պտուալ, որպէսզի հասկնան իրենց ինքնութիւնը, եւ իրենք իրենցմէ հեռու փախելու ճիգ չընեն, երբ միլիոնաւորներ կը խոտովանին հայուն մեծութիւնը... Եւ թերեւ ալ կը ցանկան որ հայ եղած ըլլային։

Եզրիպտոսի մէջ, եւ անկէ դուրս, կան հայկական շատ մը սրբաւորներ, մասնաւորաբար չորս ուղղութեանց պատկանող՝ բարեգործական, հնչական, աւակաւոր, եւ դաշնակցական։ Ինչ գեղեցիկ պիտի ըլլար իրար հետ ամէն պատանի կամ երիտասարդ կապուած ըլլար եւ ծառայէր այս չորս սրահ-

ներէն գոնէ մէկուն։ Այդ սրահներուն մէջ, երկրասարգ առիթը պիտի ունենայ իր ազգի պատմութեան ծանօթանալու, եթէ արդէն ծանօթ չէ, առիթը պիտի ունենայ հայ ըջմալի մէջ զգալու ինքզինք՝ հեռու օտարամտութիւնէ, եւ իր կարգին առիթը պիտի ունենայ օր մը իր փոքր եղբայրներուն ծանօթացնելու «այդ»։

Ինչ որ սակայն ցաւալի է, այն է թէ այս սրահները, որոնք մեծ զոհողութիւններով մէջտեղ եկած են, որոնք հայապահպանման վանդ զաղափարին համար է որ կը դրոշմեն, երբեք եւ չեղին իրենց ուղիներ եւ, փոխանակ իրենց հայ եղբորը հետ մրցելու գէպի վերելք, գէպի աւելի ծառայականութիւն, կ'անցնին իրենց եղբայրը հարաւ ծելու։

Կ'երեւայ թէ կը գտնուին բոլոր պէնքերը երբ ոմանք կը մոռնան դեռ շատ թարմ յիշատակ իրենց հայրերուն, որոնք աճիւններ թուրքիոյ հայկական դաւաճներու ձորերուն մէջ զիջուած եւ տեղահանութեան ճամբաներուն եղբայրները կուտակուած, լուրիւր, բայց շատ աղքատ օրէն կը պատգամեն «Ճշմարիտ Ազգատիրութեան ծնունդն է միութիւնը, որ է հայութեան գոյատեւման անկիւնաքարը»։

Կը մոռնան որ այսօրուս ցիրուցան ափ մը հայութիւնը, եւ թէ չըլլար անոր հայու տոկոսն ու գին, պիտի ըլլար ամենէն յուսահատական վիճակին մէջ։ Այդ ցիրուցան հայութիւնը, որ բախտի բերմամբ դարձած է կերպով մը անգոր (չըսելու համար որք կամ անտէր), եթէ այս հայութիւնը տաւալիս հալածուի, այն ալ իր եղբոր կողմէն, ինչ սարսափելի դառ-

նութիւն պիտի զգայ զիտոգի դիւքին վրայ գահաւոր հայը... Եւ գուցէ նման հալածական վիճաբանութիւններն են որ երբեք պատճառ կ'ըլլան նման տկար հոգի ունեցողներուն որ իրենցմէ զզուանք յառաջ գայ... հանդէպ իրենց հայութեան։

Ուրեմն, նոր պատանեկութիւնը, թո՛ղ գործէ զանազան սրահներէ ներս, հայապահպանման ամենավսեմ ոգիով լեցուած, մրցելով միւս սրահներուն հետ, մըղւած՝ հայութեան աւելի օգտակար ըլլալու ազնիւ գաղափարէն եւ իր հայ եղբոր աւելի ծառայելու վսեմ ձգտումէն, հեռու մնալով վերաւորիչ քննադատութիւններէ եւ հալածական վիճաբանութիւններէ։ Այսպէսով է որ մենք՝ ժողովուրդը, ներս, պիտի կարենանք լաւագոյն կերպով յարգել յիշատակը անոնց՝ որոնք իրենց կեանքին օրինակով ու կեանքի գինովը հասցուցած են մեզ մեծութեան ու սրբութեան եւ ապահոված են հայու մեր գոյատեւումը։

Ազգասէր ըլլալու համար պէտք է ըլլալ նաեւ։

Բ. ՀԱՅՐԵՆԻԻՔԸ ՍԻՐՈՂԷ. Բարեխաղաքար ամէն հայ իր հայրենիքը կը սիրէ, Բէն ոչ հաւասար չափով եւ երբեք ալ, ոչ բաւարար չափով։

Կը պատահի որ ոմանք մէջքն առնալով ուրիշ այնքան յառաջ կ'երթայ, այն առիթան ծայրայեղութեան կը հասնի, որ կը յանդգնին նոյնիսկ հայրենիքը վարկաբեկել։ Ասիկա ճիշդ չ'է։

Եթէ կան հայրենիքի մէջ գրութիւններ կամ վիճակներ, որոնք ոմանց փափաքածին պէս չեն, երբեք պատճառ մը չեն կրնար

լալ որ հայրենիքը դառնայ վարկաբեկելի, կարելի չէ մտնել մանրախառնութեան մէջ եւ խօսիլ այս գրութեանց եւ վիճակներու մասին, բայց սա իրողութիւնն է, թէ հայրենիքը այսօր հասած է նախանշիկ յաղորդութեան մը, եւ սակայն նոյնիսկ առանց այդ յառաջգիծ թիւն, ինչ ալ ըլլան պարագաներն ու գրութիւնները, հայրենիքը անվարկաբեկելի է։

Ինչպէս որ չենք կրնար չըսիրել մեր հայրենքը, որոնք մեզի ծնունդ տուած են, նոյնպէս չենք կրնար չսիրել այն հայրենիքը, որ մեր նախահայրերուն ծնունդ տուած է։ Ինչպէս որ սրբաւորները կը համարենք այն գրեթեմանները՝ ուր քանի մը սիրեցեալներ կը հանգչին, նոյնպէս սրբաւոր պէտք է համարենք այն հայրենիքը, որ եղած է մեր միլիոնաւոր նախնիքներու գերեզմանը եւ որուն հողը գրեթէ ամբողջութեամբ չաղուած է մեր սիրեցեալներուն հող դարձած մարմիններով ու արիւնով։

Ինչպէս որ աշխարհի բոլոր ժողովուրդները պատիւ կը սեպեն հոգեւով ու մարմնով սիրելի ու պաշտպանելու այն հողը՝ որ իրենց հայրենիք ըլլալու սահմանուած է, նոյնպէս մենք՝ հայրեն, որ ուրիշներէ պակաս չենք պատուաւորը գրութեամբ, մեզի պատիւ պէտք է սեպենք հոգեւով եւ մարմնով սիրելի ու պաշտպանելու այն հողը՝ որ մեզի հայրենիք ըլլալու սահմանուած է, հաղաբատի տարիներէ ի վեր, եւ որուն սիրոյ եւ պաշտպանութեան օրինակը լաւագոյն կերպով տուած են մեր հերոս նախնիքը, իրենց թափած արիւնովն ու զոհած հոգիներով։

(Շաք. տես էջ 6)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ «ԷԶՄԻԱԾԻՆ» ԱՄՍԱԳՐԻ ՅՈՒՆԻՍ 1967 ՀԱՄԱՐՈՒՄ

ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԳԱՀԱԿԱՆԻ ԵԻՐՈՊԱ ՈՒՂԵԻՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ

«Էջմիածին» ամսագրի 1967 թուականի Մայիսի համարում (Էջ 17) հրատարակվել են՝ ա) Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի Մայիս Երկու թուականի պատասխանը մամուլի գործակալությանը քրդակցի հարցին՝ Մայիս ամսուայ ընթացքում Ս. Տ. Խորենի Կաթողիկոսի Վասիլյան, Ժրնեի եւ Քենքրաբրի եկեղեցական կեդրոններին տրվելիք այցելության մասին, եւ բ) Մայր Աթոռի Գիւմրի Ապրիլ 14 թուականի յայտարարութիւնը՝ ի պատասխան Կիւմրիից եղած մի շարք հարցումների, ի մասին Անթիլիասի Գահակալի Ս. Էջմիածնի իրաւասութեան ներքեւ գտնուող Եւրոպայի Հայ Եկեղեցիներին եւ համայնքներին տրուող այցելութեանը:

Այժմ խմբագրութիւնս հրատարակում է Ս. Տ. Խորենի Կաթողիկոսի անունից Ս. Գարեգին Նպասարգիւսեանի՝ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի ուղղած Ապրիլ 26 թուականի նամակը՝ որպէս պատասխան Մայր Աթոռի Գիւմրի Ապրիլ 14 թուականի յայտարարութեան:

Յանուն Ամենայն Հայոց Հայրապետի Ս. Գարեգին Նպիսկոպոսի նամակին պատասխանում եւ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհրդի Ասեմապետ Ս. Հայկազուն Արեւիկոպոս Արքեպիսկոպոս Մայիս 6 թուականի հետեւեալ գրութեամբ:

Էջմիածին, 6 Մայիս 1967
ԳԵՐԱՇ. Ս. ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՊՍ. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻՆ ԱՆԹԻԼԻԱՍ

Վեհափառ Հայրապետը այսօր՝ Մայիս 6-ին, ստացաւ Ձեր 26 Ապրիլ թուականի նամակը եւ յանձնարարեց ինձ, որ փոխանցեմ Ձեզի իր սիրոյ ողջոյնը եւ բարի մաղթանքները:

Անդրադառնալով Նորին Սրբութիւն Խորենի Կաթողիկոսի յանձնարարութեամբ Ձեր կատարած ճշգրտումներուն, մենք Ձեր ուղարկութեան կը կամենայինք յանձնել հետեւեալները:

Իրօք, Ապրիլի առաջին օրերէն սիսեալ, մեր եկեղեցական մէկ քանի կեդրոններէ մեր Վեհափառ ստացաւ նամակներ եւ հեռախօսներ, որոնք հարցիւր կու տային եւ լուսաբանութիւն կալընկալէին Տանն Կիլիկիոյ Գահակալի զանազան երկիրներ ալցելութեան մասին: Նաեւ ստոյգ տեղեկութիւններ ստացուեցան այստեղ, որ Խորենի Կաթողիկոս եւ Ձեզ Սրբապետութիւնը անհամբար, գրութիւններ էք յղած Էջմիածնի իշխանութեան ներքեւ գտնուող եկեղեցական համայնքներուն հոգեւորականներուն եւ ազգայիններուն՝ Ձեր ծրագրած ալցելութեանց կապակցութեամբ:

Որով շատ բնական էր, որ մեր Հայրապետը իրեն ուղղուած հարցումներուն պատասխանէր Մայր Աթոռի 14 Ապրիլ թուականի յայտարարութեան իմաստով:

Ձեր ուղեւորութեանց շրջաբերական հաղորդագրութիւնը, 13 Ապրիլ թուականի, Մայր Աթոռ ստացանք Մայիսի 4-ին՝ առանց որեւէ կից պաշտօնական գրութեան:

Կը խորհինք, թէ բարեօք եւ պատշաճ էր, որ նման ուղեւորութեան մասին, Կիլիկիոյ Աթոռի կողմէ նախօրօք յայտնուէր Ամենայն Հայոց Հայրապետին՝ ի դիտութիւն: Լաւագոյն առիթ մըն էր ցոյց տալու օրինականութեան եւ եղբայրական միասնութեան ոգի, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հանդէպ եւ լաւագոյն կերպը՝ կանխելու ամէն թիւրբանայութիւն:

Եւ այս ոչ միայն Եւրոպայի մեր եկեղեցական համայնքներուն, այլ նաեւ քոյր եկեղեցիներու պետներուն Ձեր ալցելութեանց կապակցութեամբ: Ահա թէ ինչու Հայոց Հայրապետը

Անթիլիաս, 26 Ապրիլ 1967
ՆՈՐԻՆ Ս. ՕԹՈՒԹԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌ Ս. Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա.
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ
Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆ

Վեհափառ Հայր, Այս նամակը կը գրեմ յանձնարարութեամբ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Վեհափառ Հայրապետին՝ Նորին Ս. Օծութիւն Ս. Տ. Խորեն Ա.՝ Կաթողիկոսին, Ամսոյս 21-ի Պէյրութի հայ թերթերէն ունեց մէջ կարդացինք «Յայտարարութիւն» մը Մայր Աթոռի Գիւմրի կողմէ հրապարակուած 14 Ապրիլին, որուն մէջ կ'ըսուէր թէ՝ «Ամենայն Հայոց Հայրապետը որեւէ տեղեկութիւն չունի Տանն Կիլիկիոյ Գահակալի ճանապարհորդութեան եւ ալցելութեանց մասին, յառաջիկայ ամիսներին, Ս. Էջմիածնի իշխանութեան ներքեւ գտնուող Եւրոպայի հայ եկեղեցիներին եւ համայնքներին»:

Այսու գրով պարտք համարեցինք յայտնել Ձերդ Վեհափառութեան, որ Աթոռի Վեհափառ Հայրապետի ձեռնարկած ուղեւորութիւնը Եւրոպա երբեք «ալցելութիւն» մը չէ Ս. Էջմիածնի իշխանութեան ներքեւ գտնուող Եւրոպայի հայ եկեղեցիներին եւ համայնքներին»:

Ս. Աթոռի 18 Ապրիլ 1967 թուականի հաղորդագրութիւնը, որ 19 Ապրիլին ուղարկուած է արդէն Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի, յստակօրէն ցոյց կու տայ ուղեւորութեան յաջողական հանգումները եւ նպատակները: Իր այս ճանապարհորդութեան ընթացքին, Աթոռի Վեհափառ Հայրապետը Ս. Էջմիածնի ենթակայ ոչ մէկ թեմի, եկեղեցւոյ կամ համայնքի պաշտօնական ալցելութիւն կու տայ:

Ուստի պիտի ինչոյնք Ձերդ Վեհափառութեան, որ նկատի առնէր այս ճշգրտմը եւ ոչ մէկ ձեւի թերթի մատուցութեան առիթ տրուէր այս առիթով:

Մատչելով ի համբոյր Ձերդ Ս. Արքիեպիսկոպոսի տեսութեան հայրութեան Ձերոյ, Դիւան խոնարհ ծառայ

ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՊՍ. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

բողոքովն անտեղեակ Ձեր ծրագրներուն եւ Ձեր հետապնդած նպատակներուն, մամուլի գործակալութեանց կողմէ Մայիսի 2-ին իրեն եղած հարցումներուն պատասխանեց ծանօթ յայտարարութեամբ, որուն տեքստը կը դնենք ներքեւ:

Այս առթիւ չենք թարգմանք Վեհափառ Հայրապետի եւ մեր ամենուս մտաւարկութիւնը, թէ մի գուցէ Ձեր այս ուղեւորութիւնը նպատակ ունենայ այն տպաւորութիւնը տարածելու, թէ Անթիլիասի Կիլիկիոյ Աթոռը կեդրոնը կը հանդիսանայ սիւրբի հայ եկեղեցական կեանքին եւ հայ հաւատացեալ ժողովուրդին այնպէս, ինչպէս վերջին տարիներուն, մանաւանդ 1963ի եւրոսաղէմի ողջագուրումէն յետոյ քանիցս ցաւով հաստատած ենք: Ձեր Աթոռի՝ նման միտումի վերջին մէկ արտայայտութիւնը հանդիսացաւ Եթովպիոյ Վեհափառ Կայսեր ալցելութեան առթիւ ձեր պաշտօնաթերթ «Հասկի» մէջ լոյս տեսած հաղորդագրութեան եղբայրացութիւնը, թէ «Անգամ մը եւս շեշտելով այն բացառիկ դերքը, որ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան վերապահուած է իրեն կեդրոնը սիւրբաճահայտութեան» («Հասկ», 1966, թիւ 10, էջ 413):

Այս բոլորը, կը կարծենք, բաւարար հիմունքներ են, որ Մայր Աթոռի մտահոգութիւնները արդարացի ըլլան:

Ազգիս Վեհափառ Հայրապետը եւ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի միշտ պիտի մնան սպասող, որ յարգուին Հայ Եկեղեցւոյ նուիրապետական աւանդական կարգն ու իրաւասութեանց սահմանները եւ Հայ Եկեղեցւոյ միութեան ու մէկ կութեան պատմական սկզբունքը՝ Սուրբ Էջմիածնի զլխաւորութեամբ, սկզբունք, որ ամբողջապէս կը համապատասխանէ նաեւ հայ ժողովուրդի ազգային հիմնական ու տեւական շահերուն:

Մենք աղօթակից եղբայր ի Քրիստոս

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Ասեմապետ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի

Մեր կարծիքով Մայր Աթոռը սկզբունքով առարկութիւն չէր ունենայ Տանն Կիլիկիոյ Գահակալի ալցելութեանց Էջմիածնի իշխանութեան ներքեւ գտնուող եկեղեցիներին եւ համայնքներին, սակայն Ամենայն Հայոց Հայրապետի գիտութեամբ եւ օրհնութեամբ, եւ ոչ այն ոգով ու գործելակերպով, որ ի յայտ եկաւ նաեւ այս առթիւ՝ մի անգամ եւս ապացուցելով մեզ բոլորին, թէ Անթիլիասը ծուռ ճանապարհներով է ընթանում՝ միշտ կասկածելի նպատակներ հետապնդելով:

Կ Ո Չ

ԳԱՀԻՐԵԱՐՆԱԿ ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆՆԵՒՈՒՆ

Ազգային Տուրքի Յանձնախումբս Գահիրէ քաղաքէ մեր ազգայիններու ուղարկութեան կը յանձնէ իր ներքին կանոնադրութեան հետեւեալ յօդուածը:

«Ազգային տուրք պէտք է վճարեն Հայաստանեայց Եկեղեցիի բոլոր զաւակները, ինչ հպատակութիւն ալ ունենան անոնք, երբ լրացուցած են 21 տարին եւ տէր են վաստակի»:

Ուստի վստահ ենք որ բոլոր այն ազգայինները, որոնք ցարդ չեն արձանագրուած ազգային տուրքի տոմարներուն մէջ, գիտակից իրենց պարտականութեան՝ պիտի դիմեն Ազգային Առաջնորդարան, ազգ. տուրքի քարտուղարութեան մօտ արձանագրել տալու համար իրենց անունները:

Նոյնպէս կը հրաւիրենք բոլոր այն ազգայինները, որոնք զանազան պատճառներով դադարեցուցած էին վճարել իրենց ազգային տուրքերը, որպէս զի բարի ըլլան դարձեալ դիմել ազգային տուրքի քարտուղարութեան, վերարձանագրել տալու համար իրենց անունները տոմարներուն մէջ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՈՒՐԻԻ ՅԱՆԶՆԱԽՈՒՄԲ

Դ Ե Պ Ի Լ Ի Բ Ա Ն Ա Ն

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

մարդիկ կ'ըլլան, իրերօգնութեան, բարեկամութեան, անձնաւորութեան դաս կու տան. ա՛յս է բարեկամութիւնը, արիւնքս:

— Է՛հ, առնելիքը ըլլայ, հարկաւ պիտի վերադառնայ: Բայց կրնայ եւ չվերադառնալ: Հաճախ համաձայն անկէ Գահատա պիտի անցնի եղբւր... Կ'երթան, կ'երթան, ազգին փարան ողջ ըլլայ: Ձրի կը գրեն եղբւր. պարա՛կ խօսք. մեզի հաշիւ. պիտի տան: Այդ լրագրին խոհանոցէն երրորդն է որ համբողջութեան ելաւ. օ՛խ պապամ, կեանք իմ ազնաւոր:

Հարսնութեան զգեստներուն տէրը:

— Ինչալլահ այդ համբողջութիւնը կոկորդը կը մնայ: Կարծես թէ պայուսակը ինք պիտի շալկէր: Խօսքիս նշան դրէք, ան աշխարհը ոտքին տակ պիտի առնէ, մէջ մը ամբերիկահայ թերթին կը գրէ: Եւ փոխարէն սաւառնակի տոմսակ կը գրպանէ եւ Ամբերիկ կ'երթայ: Պէյրութ կը գրէ եւ Լիբանան կ'երթայ, Քուլիսին կ'աշխատակցի, Իսթանպուլ կը հրաւիրուի եւ, Վոսփորի եղբրը Լիսթի մէջ կ'արբենայ ու կը յղփանայ:

Դեռ վերջացած չեն պատկերները եւ կը հասնինք Պէյրութ: Փառաւոր օղանաւակայան մը:

Արեւմտեան ոճ, Մէջի բազմութիւնը արեւելեան ոճ: Հիմա պատմութիւն մը անհա, Մարաշի կուսակալը օր մը Իսթանպուլ եկեր է եւ նաւուն կամրջակին վրայ կանգնած, շուրջը դիտելով մըմնջեր է:

— Հէ՛յ կիտի Իսթանպուլ, «մարաշլանտըն հա մարաշլանտըն»:

Ես ալ այս օղանաւակայանին շէնքը դիտելով, իւրովի մըմնջեցի:

— Հէ՛յ կիտի Պէյրութ, փարիզէն միշտ եղա՛ր ու եղա՛ր:

Մարաշի կուսակալը այնուհետեւ կը նկատէ թէ իր զաւուստին առթիւ մայրաքաղաքը դրօշազարդուած է: Երբ նաւէն կը դադարէ, սափրիչի մը խանութը կը դիմէ: Ածիլուելու ատեն խօսակցութեան կը բռնուի սափրիչին հետ ու ի միջի այլոց կ'ըսէ:

— Իմացա՞ք թէ այսօր Մարաշի կուսակալը Իսթանպուլ հասեր է:

Սափրիչը անփութօրէն կը պատասխանէ:

— Հոս անանկ Մարաշ քիւլան սալլամիք ընող չկայ:

Ի՛նչ մեղքս պահեմ, մեր սաւառնակէն իջած ատեն, մեզի հետ օրանկարքան դիմագծութեամբ կոփամարտիկ մը իջաւ սաւառնակէն եւ հարիւրաւորներու կողմէ դիմաւորուեցաւ: Իսկ նուաստս դիմաւորուեցաւ բեռնակիրներէն: Աղբաւախնամ օթոպիւս մը մեզ կը հասցնէ պերճափայլ պանդոկ մը: Մեր պայուսակը կը գետնէն վերելակին մէջ եւ կը մագլցվինք եօթնորորդ յարկը: Հայլա՛յ յարկաբաժին մը անհա, բայց երբ կ'իմանամ օրական յիսուն լիբանանեան ոսկի փոխարժէքը, նոյն վերելակով կը դիմեմ վայրէջքի, մինչեւ գետնայարկէն ալ վար:

Պանդոկին զլխաւոր պաշտօնեան հայ է, Կը հարցնեմ:

— Հոս հայ թղթակիցներ եւն. կ'այցեւե՞ն:

Պաշտօնեան անտարբերութեամբ կ'ըսէ:

— Իրաւ որ ի՛նչ ըլլալէն լուր չունինք. փարան վճարողն է կարեւորը, անկէ անդին ով ըլլալով դեմաքրքրուող չկայ: «Ցնծացէք եւ ուրախ եղեք»:

Յաջորդ օրը պանդոկին հիւրանոցին մէջ սուրճ կ'առնենք փաթթոցաւոր կրեսոսներու հետ, որոնք քարիւղ կը բուրեն: Օտար լրագիր մը զբօսաշրջիկային գրասենեակէն ստացած է Լիբանան հասնողներու անուանացանկը եւ հասցէն: Մէկը կը մօտենայ ինծի:

— Բարե՛ւ, բարի էք եկեր հազար բարով. նուաստս քիւլմանքային տէրն եմ. կը ներէք որ ձեզի ծանրութիւն եղաւ, բայց հոգ չէ, քանի որ «քան զանձկալի եղբայր» ենք մենք:

Մուշտակին կը յաջորդէ հարսնութեան զգեստներուն «Շիք Վալիդի» տէրը: Անոր կը յաջորդէ Գրադարանը, որ ըստ պահողին կը պարունակէ, Նորայր Բիւզանդացիի մէկ երկվեցեակ բառարան: Վեց հատ Աստուածաշունչ, մէկ երկվեցեակ Ալպոյանեանի «Կեսարիոյ պատմութիւնը», թող զկանայս եւ զմանկտիս:

Մարդիկը իրարու ետեւէ կուգան, եւ պատկերը կը յիշեցնէ, Աքրա-համ ծնաւ Յակոբը, Յակոբ ծնաւ Յարութ: Ամենէն ետքը ծնաւ Յուդա, այսինքն Ե՛ս ինքա... յայտ ալցելութեան:

Խ. Տ.

ՋԱՆԱԿԻՐ

13
ՅՈՒՆԻՍ
1967

Ս. Հայաստանի Բողոքի Միությունները

(Շարունակություն Ա. էջ 6)

Երևանի հիսուսաձեղեքի բիւ 1 գործարանին մէջ բողոքի միութիւնները սեպտեմբերի 1-ին

«Նախադրանքներ, հեռացէ՛ք արաքական հողէն, սովետական մարդիկ դժբախտութեան մէջ չեն թողուր իրենց արաք եղբայրները» — այս միտքերը արտայայտեցին իրենց ելոյթներուն ընթացքին գործարանին կարգ մը բանուոր-բանուորուհիները:

ԵՐԵՒԱՆԻ ալիւմինիումի գործարանին մէջ, 10 Յունիսին

կազմակերպուած բողոքի մեծ ցուցի ընթացքին խօսք առին տնօրէն Պր. Տաւաթեան, բանուոր Ա. Յարութիւնեան և ուրիշներ:

ԵԼԵՔՏՐԱԿԱԼԱՄԵՐԻ գործարանին մէջ եւս կազմակերպուեցաւ բողոքի մեծ միթինկ, որուն մասնակցեցան հարիւրաւոր բանուորներ:

ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻ ՄԷՋ

11 Յունիսին, Լենինականի գուլպայի «Արեւիկա» գործարանին մէջ կայացած բողոքի միթինկին մասնակցեցան հազար հոգի: Խօսք առին եւ բողոքի արտայայտութիւններ ունեցան շատ մը աշխատողներ եւ պետք:

Գուլպայագործները միահամուռ համաձայն գեներացած սոցիալիստական երկիրներու համատեղ յայտարարութեան, եւ գոհունակութիւն յայտնեցին որ Սովետ. կա-

ռավարութիւնը դիւանագիտական յարաբերութիւններ խզած է Խաւիէի հետ: «Նախադրանքներ պէտք է հասկնան, որ իրենց գործողութիւնները անպատշաճ չեն մնար: Խաւիէի սանձաղակները պատշաճօրէն կ'աշխատեն ևս առաջին անգամ Ա.Մ.Ն.Ի հետ ունեցած լիկի գործարքի հետեւանք է» քսաւ ա. երազարար Մ. Սեփանեան:

ԿԻՐՈՎԱԿԱՆԻ ՄԷՋ

Քիմիագործներու բաղադրեց աշխատանքները անարգանքի սիւնին կը գամեն Խորաշէլի նախադրանքները արաք երկիրներուն դէմ:

Յունիս 10ին, Ալ. Միսանիկեանի անունան բիմիական մեծ գործարանին մէջ տեղի ունեցաւ բողոքի բազմամարդ միթինկ մը: Խօսք առին՝ Ս. Օհանեան, Հ. Գալստեան եւ բանուոր Ն. Տաւեան: Այս վերջինը իր խօսքերուն մէջ ըսաւ. «Անմտութիւն է

մտածել, թէ վիճելի հարցերը կարելի է պատերազմով լուծել: Բայց Խորաշէլի կառավարող շրջանները կը փորձեն աշխարհը նոր պատերազմի մը յորձանուտը նետել: Արաքական ժողովուրդներու արդարացի պայքարը պիտի պակուի յաղթանակով»:

ԿԻՐՈՎԱԿԱՆԻ ՄԷՋ բողոքի բազմամարդ միթինկներ տեղի ունեցան նաեւ քիմիական մանրաթելի գործարանին մէջ, ինչպէս նաեւ երկաթուղիի կայարանի հրապարակին վրայ:

ՀԱՂԲԱՏԻ ՎԱՆՔԸ

(Շարունակություն Դ. էջ 6)

ունէր հոգեւոր դպրոց, որուն յատուկ շէնքը բանասէրները կոչած են Համազասպ ժամատուն: Ան կը ներկայացնէ ընդարձակ բառակուսի դահլիճ մը սիւներով և կամարներով: Սիւները և որմասիւնները քանդակներով հարուստ են:

Հաղբատի հոգեւոր դպրոցը իր գոյութիւնը պահած է շատ երկար ժամանակ: Պատմագիրները կը վկայեն թէ 11-12 դարերուն հոն ստրկած է ուսուցչութիւնը ըրած են Յովհաննէս Սարկաւազը և Գրիգոր Իմաստասէրը: 18րդ դարու մէջ, 26-28 թրւականներուն, դպրոցին մէջ ուսուցչութիւնը ըրած է Խաչատուր Աբովեանը:

Հաղբատի վանքի բոլոր յուշարձանները աչքի կը զարնեն իրենց արտակարգ պարզութեամբ, արտայայտիչ և կատարեալ ձևերով, արժէքաւոր քանդակներով և վիմագիր արձանագրութիւններով: Հիմնական յուշարձաններուն շուրջը կը տարածուի պարսպաձեղքունները կը գտնուի վանքին միաբաններուն սեղանատունը:

Պարիսպներէն դուրս կը գտնուին միջնադարեան աղբիւրը և Դրսեմանը կոչուած եկեղեցին:

Տաւաթեան մուտք

բայց բոլոր յուշարձաններն ալ վերանորոգուած են և ներկայիս կը գտնուին լաւ վիճակի մէջ և հիացմունք կը պատճառեն բոլորին՝ իրենց հարուստ արտաքին և գեղարուեստական կուռ միասնականութեամբ:

ՊՐ. ՌՈՎԵՐ ԲԱՎԱԳԵԱՆ
ՕՐ. ԱՐԱՔԻՆ ԿԱՃԱՅԵԱՆ
ամուսնացեալք
Գահիրէ 9-7-67
Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամուսին, ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն:

ՆՈՒՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)
Տէր եւ Տիկին Պետրոս Աւանան եւ զաւակներ իրենց Գաւառ մեկնութիւն առթիւ կը նուիրեն:
Աղքատախնամին 200
«Այծեմիկ»ի Հանգստեան Տան 200
Եկեղեցւոյ Տիկնանց Խնամակալութեան 200
«Արեւ»ին 200
«Յուսարբեր»ին 200
«Ջահակիր»ին 200
(Ստանալ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանէն)

«ՋԱՆԱԿԻՐ»ԻՆ
Ողբ. Տիկին Մարի Գաղազեանի մահուան տխուր առթիւ, վասն ցաւակցութեան՝ Տէր և Տիկին Մարտիրոս Սուլթանեան կը նուիրեն 100 ե.դ.:
Օր. Ռիթա Ջալալեանի ընդ Պր. Ստեփան Յովհաննէսօֆի (Լոնտոն) բարեբաւտիկ ամուսնութեան առթիւ, Տէր եւ Տիկին Օհանիկ Մանուկեան կը նուիրեն 100 ե.դ.:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ
Պր. Ռոպէր Թադադեանի ընդ Օր. Արաքի Կաճայեանի բարեբաւտիկ ամուսնութեան առթիւ վասն շնորհաւորութեան կը նուիրեն 100 ե.դ.:
Տէր և Տիկ. Վաղինակ Մարտիրոսեան 100
» Նուպար Պալանեան 100
Օր. Գեղեղմարդ Մեքուրեան 100
Ողբ. Տիկին Մարի Գաղազեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան՝ Տէր և Տիկին Մարգարիտ Պալանեան կը նուիրեն 100 ե.դ.:

ՏԽՐՈՒՆԻ
Ցաւով կ'արձանագրեմք, որ ազգային երեսփոխան եւ մեր բարեկամ Պր. Ռուբէն Գաղազեան կորսնցուցած է իր մայրը:

ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻ ԳԱԶԱՋԵԱՆԸ:
Մանր սեղի ունեցաւ Չարեաբքի, 5 Յուլիս 1967, գիշերուան ժամը 11ին Աղեփանդիոյ իսպախան հիւանդանոցին մէջ: Յուշարկաւորութիւնը կ'աւանդուի յաջորդ օրը կ'է. ժամը 4.30ին Աղեփանդիոյ Շարպիի գերեզմանատան մասերն մէջ:

Մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք հանգուցեալի զաւակներուն՝ Պր. Ռուբէն Գաղազեանին, Տէր եւ Տիկին Պողոս Աղեփանեանին եւ բոլոր սգակիր պարագաներուն:

Նոյնպէս ցաւով տեղեկացանք մանր մեր բարեկամ Պր. Խ. Մուրաթեանի մօր:

ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ
Որ սեղի ունեցաւ Կիւսիկի, 9 Յուլիս, առաւօտեան ժամը 7ին, իր բնակարանին մէջ, Հելիոպոլիս: Յուշարկաւորութիւնը կ'աւանդուի յաջորդ օրը Հելիոպոլիսի Ամենայն Սրբոց ազգային գերեզմանատան մէջ:

Մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը ներկայացնենք հանգուցեալի զաւակներուն՝ Պր. Խաչիկ եւ Օր. Աննիկ Մուրաթեաններուն եւ բոլոր սգակիր պարագաներուն:

ԻՐԱՔԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԳԱՀԻՐԵ ԺԱՄԱՆԵՑ
Երեքշաբթի, 11 Յուլիս կ.ե. կողմէ՛ն ներկայ եղան նաեւ պե- յուսկան բարձր պաշտօնատարները և զինուորականները: Երկու նախագահները նոյն օրն իսկ գլուխ գլխի տեսակցեցան Գուլպայի պալատին մէջ:

ՄԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՈՐՈՇԵՑ

ԴԻՏՈՂՆԵՐ ՈՒՂԱՐԿԵԼ ԶԻՆԱԴՈՒԼԻ ԳԻՇԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Զինագուլի գիծերուն երկայնքին ՄԱԿԻ կողմէն դիտարկուող, որ ներկայացուցաւ ընդհանուր միութեան լոգոս, միաձայնաբար ընդունուեցաւ Ապառնովի բնակարանին կողմէն Երեւանի, 10 Յուլիսին:

Այս որոշման գործադրութեան իրենց համաձայնութիւնը յայտնեցին ԱՄՀ եւ Խորաշէլ: Ըստ Չոր. Օս Պուլի յայտարարութեան, 25 դիտարկուեցաւ անհրաժեշտ են կարենալ գործադրելու համար այս որոշումը:

Հ.Մ.Մ.-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ-ԳԱՀԻՐԵ

Այսօր, Հինգշաբթի, 13 Յուլիս 1967, կ.ե. ժամը 7.30ին փոխ-փոխի բարեկամական ՄՐՑՈՒՄ ՆԻՐԻ ԻՍԹ ՀԱՅԿ. ԱԿՈՒՄԲ ընդդէմ Հ.Մ.Մ.Ի ՄՐՑՈՒՄԷՆ ԵՏՔ:
ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ
Ընկերային խաղեր եւ անակնկալներ
Հայ երկսեռ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԻ:

Հինգշաբթի, 20 Յուլիս 1967, կ.ե. ժամը 8.30ին
ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
ՊՐ. ԱՐԱՄ ՄՈՎՍԵՍԵԱՆԻ կողմէ
Նիւթ ունեցնալով՝
Ա.Մ.Հ.Ի ՎԵՐԵԼԲԸ 15 ԶԱՐՈՒԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻՆ
ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԵՆԷՆ ԵՏՔ:
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ
Ի պատիւ
Միութեան այս տարուան շրջանաւարտներուն
Հայ հասարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
ԶԱՆԱԳՐԵԱԼ ԺԻՐԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆԻ
ԵՐԵՒԱՆԻ ՀԱՏՈՐԻ
ԳԵՂԱԳԻՏԱԿԱՆ ԲՈԶՄԱԳՈՅՆ ԿՈՂՔՈՎ
ԲՈՒՐՈՎԻՆ ՆՈՐ ԲՈՎԱԳԵԱՆՈՒԹԵԱՄԻ
ԵՐԳԵՐՈՒ ԲԱՌԵՐՈՒՆ ՏԱԿ ԿԸ ԳՏՆԷՔ ՆԱԽ
ԱՆԳԼԵՐԷՆ ՏԱՌԱՄԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱՐ ԶԱՆԱԳՐԵԱԼ ԱՆԳԼԵՐԷՆ
ՀԱՅ ԳԱՂԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՏՈՐԻ
Հաստատուութիւն՝ ՀԱՆԼԵՍԵԱՆ ԵՐԳԱՐԱՆԻ
ԳԵՂԱՐԱՆՔԻ
IMP. CHIRAK - Rue du Fleuve - BEYROUTH, LIBAN

ԱՌՈՂՋ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակություն Դ. էջ 6)

Այս ցանկալի հայրենիքը, այս սուրբ հայրենիքը, ահաւաստիկ բացած է իր դռները և առանց որեւէ դժուարութեան կամ խտրութեան կ'ընդունի ամէն հայ որ կը փափաքի գաղթել... և փոխանակ այս բացառիկ առթիւն օգտուելու, շատ մը գաղթելու փափաք ունեցող հայեր, կը գաղթեն դէպի տարբեր վայրեր: Սխալ մըն է որ կը գործեն, կարծելով որ աւելի ճոխ և երջանիկ կեանք մը պիտի տալին, բայց նոյնիսկ այդ պարագային, կը մոռնան որ այն ճոխութիւնն ու երջանկութիւնը պիտի ըլլան ի գին իրենց կորստեան, ի գին իրենց հայրենիքէն անջնալու, ի գին իրենց հայրենիքէն անջնալու:

Մէկ կերպով միայն կրնայ մեղմանալ իրենց այս սխալը. այն ալ եթէ այսօրուան զանազան երկիրները գաղթողներ, մասնաւորաբար Աւստրալիա, Գաւառաւոր և Պըրագիտի, եթէ իրենց հայրենի պարտականութեան զուտը գտնուին, մասնաւորաբար երիտասարդները,

և անմիջապէս կազմակերպեն հայկական կեանք, որենալով կանոնաւոր եկեղեցի, դպրոց և աւելում:

Եթէ պիտի ըլլայ եկեղեցի մը՝ առանց կանոնաւոր հայրենի պատարագներու և առաջնորդի, եթէ պիտի ըլլան դպրոց մը՝ առանց կանոնաւոր ազգային և միևնոյն ժամանակ երկրին պահանջը դուրս հանող գաղութացիներու, և եթէ պիտի ըլլան ակումբներ, երկուսով իւրեքն ալ մէկ ստեղծող, այն ժամանակ անոնք պիտի չունենան իրենց մէջ ակնկալուած բարեբար գերբն ու օր մը այդ հայերը պիտի կ'ըլլին, պիտի օտարանան, պիտի փրանան և պիտի ամբիկաւանան, ինչպէս կորսուած և իրենց ազգին նախատինքն կ'ընեն ևս հաստատի, Յրանալի, Միացեալ Նահանգներու և ուրիշ գաղութներու հազարաւոր և միլիոնաւոր հայեր:

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԸ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

من ب. ١١١١ بالقاهرة - ج. ٢٠ - ت ٩١٥٠١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Caire

Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԿԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնուած 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻՒ 189 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 20 ՅՈՒԼԻՍ 1967

ՀԱՅՐ ԶԵՆԻԲԷ 2,5 ԵԳ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد رقم ١٨٩ — الخميس ٢٠ يوليو ١٩٦٧

ՊԱՅՔԱՐՈՂ ԱՐԱԲԻՈՅ ԿՈՂՔԻՆ ԵՆՔ

Արաբ ժողովուրդներուն և միջազգային սիոնականութեան միջև մղուող պայքարի այս ծանր օրերուն, Միջին Արևելքի հայ յառաջդիմական զանգուածները իրենց արաբ եղբայրներուն կողքին կանգնած են:

Այս միասնութիւնը պարզ ու անգործնական հոգեկցութիւն մը է: Մեր ժողովուրդը կը բաժնէ արաբ ժողովուրդին դառնութիւններն ու մտահոգութիւնները, ինչպէս և անոր վճռական կեցուածքը արդար իրաւունքի մը պաշտպանութեան մէջ: Հետեւաբար պատարաստ է նաև կիսելու զոհողութիւն մը, պարտաւորութիւն մը՝ որ իր հաւատարիմ քաղաքացիի և հոգեկցի պարտքը կը կազմէ:

Մենք զմեզ մեր արաբ եղբայրներուն կողքին կը գտնենք նախ պարտանանաչ և երախտագէտ քաղաքացիի զգացումներով: Մենք չենք մոռնար որ եաթաղանէն հալածական մեր բեկորներուն համար արաբական երկիրները հանդիսացան մեր երկրորդ հայրենիքները: Անոնց բնակիչները մեզ ընդունեցին և պատսպարեցին հարազատի վերաբերմամբ: Մեզի հետ սգացին մեր անդամանելի կորուստը: Վշտակից եղան մեզի և բաժնեցին իրենց հացն ու աղը, իրենց վրանն ու երդիքը: Անոնք օգնեցին որ բախտանանք և բուժենք մեր վէրքերը, վերստին կանգնինք և նայինք կեանքին՝ լաւատեսութեամբ ու ապրելու կամով: Արաբ ասպնջական ժողովուրդի հանդուրժողութեամբ և անոր ընծեռած պայմաններով մենք կրցանք ապրիլ վերածնութիւն մը, վերընծիղիլ և բարգաւաճիլ, ու երախտագիտութեամբ վարձահատոյց ըլլալ իրենց, մեր բազուկի և մտքի ստեղծագործութիւններէն տալով ինչ որ կրնայինք և դեռ ինչ որ հնարաւոր էր:

Ահա թէ ինչու մեր կապուածութիւնը պարտքի ճանաչում մը ըլլալով հանդերձ նաեւ հոգեկցութիւն մըն է, որովհետեւ հպարտութեամբ կը զգանք ու կը հաստատենք որ քրտինքի ու արիւնի կաթիլ մը ունինք արաբական ծաղկուն հողին վրայ, և հետեւաբար մենք զմեզ հարկադրուած կը զգանք սիրելու եւ պաշտպանելու բան մը՝ որ նաեւ մեր ձեռակերտն է, մեր ստեղծագործ կարելիութեանց մէկ արտայայտութիւնը:

Մենք զմեզ մեր արաբ եղբայրներուն կողքին կը գտնենք մեր ազգային եւ գաղափարական համոզումներով եւ զգացումներով: Մենք կը սիրենք մեր հայրենիքին ազատութիւնը եւ գերիշխանութիւնը անոր ժողովուրդին, ինչպէս կը սիրենք ու կը յարգենք նոյն իրաւունքները՝ տարբեր ժողովուրդներուն համար, որովհետեւ ազատասէր ենք ընտելեամբ, որովհետեւ կը դաւանինք որ իւրաքանչիւր ժողովուրդ իրաւունք ունի ազատ, անկախ եւ արդար գոյութիւն մը պահելու իր սահմաններէն ներս, միշտ յարգալի իր նմաններուն հանդէպ, եւ չթոյլատրելով ինքզինքին բան մը՝ որ պիտի չներէր ուրիշին:

Ահա թէ ինչու մեր կապուածութիւնը նաեւ սկզբունքային է, որովհետեւ ազատութեան պաշտպանութիւնը սրբազան պարտաւորութիւն է մեզի համար, որովհետեւ ժողովուրդի մը ազատութեան իրաւունքը պաշտպանելով մեր սեփական իրաւունքը պաշտպանած կ'ըլլանք, որովհետեւ այն հողը, հայրենիքը՝ որուն վահան կ'ուզենք դառնալ, նաեւ մերն է, մեր վաստակն է թէկուզ կաթիլով մը:

Մենք զմեզ մեր արաբ եղբայրներուն կողքին կը գտնենք ազգային արդար դատի մը պաշտպանութեան ճամբուն վրայ: Մենք եւ մեր պաշտպանիչ արաբ եղբայրները զոհերն ենք ցեղապաշտութեան, գաղութատիրութեան ու յետադիմութեան, որոնք մեզ կոտորեցին եւ դուրս բռնեցին մեր հողերէն: Բայց մենք համոզուած ենք որ անժամանցելի են ազգային արդար դատերը, անկորնչելի են ժողովուրդներու ձեռքէն խլուած իրաւունքները: Որքան ալ սահին տարիներն ու մաղուի մոռացութեան փողին, կը հասնի՝ արդարութեան ժամը, կը դատուին պատասխանատուները, կը դարմանուին անիրաւութիւնները:

Ահա թէ ինչու մեր կապուածութիւնը նաեւ ճակատագրակցութեամբ է, որովհետեւ ազգային դատերու հետապնդումը եւ յաջողութիւնը, մեր օրերուն, ժողովուրդներու համագործակցութենէն, իրերօգնութենէն եւ հաւաքական պայքարէն կախեալ է, որովհետեւ, պաշտպանելով պաշտպանիչ արաբ ժողովուրդին իրաւունքը, օգնելով անոր պաշտօնական ճանաչումին, եւ աջակցելով թափառական այս ժողովուրդի իր օճախները վերադարձին, մենք պաշտպանած կ'ըլլանք, միաժամանակ, մեր անուրանալի իրաւունքները՝ մեզմէ խլուած հողերուն վրայ, որովհետեւ ազգային անիրաւութիւններու բարձման սկզբունքին յաղթանակը, դատապարտութիւնը պիտի ըլլայ մեր դէմ գործուած ցեղապաշտութեան եւ, հետեւաբար, յաղթանակը մեր իրաւունքին:

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

ԱՐԱՐ ՆԱԽԱԳԱՅՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Արաբ հինգ պետութեանց նախագահներուն բանակցութիւնները, որոնք տեւեցին շաբաթ մը, վերջ գտան անցեալ Կիրակի, 16 Յուլիս, Կ.Ե. ժամը 10ին: Այս

խագահ՝ Տորթ. Նուրէտտին էլ Աթաթ, Սուտանի Վեհ. խորհուրդի նախագահ՝ Իսմայիլ էլ Ազհարի եւ ԱՄՀ.ի նախագահ՝ Կամալ Ապտէլ Նասէր:

Արաբ հինգ նախագահները Գահիրէի օդանավայանին մէջ

բանակցութեանց մասնակցեցան Ալմերիոյ նախագահ՝ Հուարի Պու-մետինէ, Իրաքի նախագահ՝ Ապտէլ Ռահման Արէֆ, Սուրիոյ նա-

չինգ նախագահներուն կողմէ վաւերացուած միացեալ հազորագրութիւնը կը յայտարարէ, որ այդ բանակցութեանց ըն-

թացքին, քննարկուեցան ներկայ կացութիւնը եւ անհրաժեշտ միջոցառումները՝ արաբ պայքարի շարունակութեան առնչութեամբ: Հաստատուեցաւ որ արաբական հայրենիքի կրած ծախսողութիւնը կարելի է վերացնել, արաբ ժողովուրդին կարելիութիւններովն ու մեծ կարողութիւններովը, արդարութեամբ եւ ազգային արժանապատուութեամբ նոր քայլեր առնելով: Իսրայէլեան յարձակման հետքերը անհետացնելու միջոցներուն մասին, հինգ նախագահները համաձայն գտնուեցան:

Անոնք համաձայն գտնուեցան նաեւ որ արաբական արտաքին գործոց նախարարները մօտ առնեն խորհրդաժողով գումարին խարթումի մէջ:

ԱՐԱՐ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՍՈՒԼԻ ԿԱՐԾԻՔԸ

Այս հաղորդագրութիւնը մեծ շահաբերութեամբ ընդունեցաւ արաբ եւ օտար թերթերու կողմէ: Գահիրէի մէջ լի կուսակցական թերթը յայտարարեց, որ (Շար. տես էջ 6)

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա. ԺԸՆԵԻ ՄԷՋ

Փարիզի եւ Ժընեւի մէջ Ան ընդունուեցաւ մեծ պատիւներով

Մոսկուայէն ինքնաթիռով, Երկուսաթի 10 Յուլիս Կ. ա. ժամը 10.30ին, Փարիզի Պուրժէի օդանավայանը ժամանեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.: Վեհափառին կ'ընկերանային Էմիլիան

Օդանավայան դիմաւորելու եկած էին կաթ. պատրիարկ Տ. Սեբուքե Ս. Արք. Մանուկեան, Զաւեն եպս., Պիւս վրդ., Կարապետ եպս. Ամասունի (կաթողիկէ), Ս. Դեպանաւան կ'ընկերանային Էմիլիան

ինչպէս նաեւ բազմաթիւ փարիզահայեր:

Վեհափառը մեծ պատիւներով առաջնորդուեցաւ օդանավայանին հիւրատանը, ուր տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն, Հայոց Հայրապետ Բուրիս Բաշխեց իր օրհնութիւնները:

Նոյն օրը Վեհափառը Օրլիի օդանավայանէն մեկնեցաւ Կ.Ե. ժամը 4.30ին եւ Գումարթեմ հասաւ 5.30ին:

Օդանավայանին մէջ Վեհափառը ընդունուեցաւ Ազգապետի մը յատուկ պատիւներով, Դիմաւորողներուն մէջ կը գտնուէր պետութեան փոքրագույն պետը՝ պր. Փոլ Կորթէ:

Յուլիս 11ին, Հայոց Հայրապետը այցելեց Ժընեւի Ս. Պետրոս Մայր Տաճարը, որուն զանգակները սկսան ղօղանջել Վեհափառին հասած պահուն: Տաճարի մուտքին երգեհոնի նուագակցութեամբ, Ն.Ս. Օծուրթեմը դիմաւորեցին Եկեղեցական Համալսարանային Խորհուրդի ներկայացուցիչներն ու Ժընեւի Ազգ. Բողոք. Եկեղեցւոյ Իշխանաւորները, որոնք գործադիր մարմնոյ նախագահ պր. Ժան Տանիէլ Ռէյմոնդ ողջունի խօսք արտասանեց, Վեհափառը ի պատասխան, Իր ուխտաւորութիւնները յայտնեց եւ տուաւ Իր օրհնութիւնները, Ներկայներուն կողմէ երգուեցաւ «Հայր Մեր»:

(Շար. տես էջ 6)

Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի անհատական Տ. Հայկազուն Ս. Արք. Աբրահամեան, եւ Հոգեւոր ձեռնադրանքի Տ. Ներսէս վրդ. Պոգայան:

Եւ, փարիզահայ համայնքի ներկայացուցիչներ, հայ կուսակցութեան, միութեանց եւ կազմակերպութեանց ղեկավարներ, հայ եւ օտար բերքերու խմբագիրներ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐ

ՆՈՐ ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՁՆԵՐ

Թեհրան-ձուլիա Երևան գր-նացում ամեն շաբաթ Սովետական Հայաստան կը վերադառնան իրա-նահայ հայրենադարձներու խումբեր:

Վերջին չորս շաբաթներուն, մայր հողին վրայ մտակալ բնակու-

րին հաստատեցին 107 իրանահայ(19 ընտանիք): Անոնք տեղափոխուած են Լենինական, Կիւմուկական, Արդ-եան քաղաքներուն ինչպէս նաեւ Էջմիածնի քաղաքի Նորակերտ սովե-տական տնտեսութեան մէջ:

ՀԱՅ ԲՈՒՇԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՆԴԱՄ Կ'ԸՆՏՐՈՒՅԻՆ

Երկու հայ բժիշկներ՝ Լեւոն Յարութիւնեան եւ Ռաֆայէլ Փա-սարանեան, ուրիշ խորհրդային մասնագէտներու կարգին, կեանքի ու առողջապահութեան պայմանե-րու ուսումնասիրութեան միջազ-գային Ընկերակցութեան անդամ ընտրուեցան:

ԽՍՀՄի բժշկական Ակադե-

միայի քղբակից անդամ Լեւոն Յարութիւնեան Երևանի բժշկական Հիմնարկին ընդհանուր առողջա-պահութեան ամպիոնը կը վարէ եւ տնտեսական գիտական աշխա-տութիւններու հետեւան է: Իսկ Ռաֆայէլ Փասարանեան վերջեւ ստացած էր բժշկական գիտութիւն-ներու տոբոքի թիւղոսը:

ԽՈՐՀՐԴԱՆՁԱԿԱՆ ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Երևանի գեղեցիկ պուրակ-ներէն մէկուն մէջ, գետնուած է ԿՈՄԻՏԱՍ Վարդապետի շիրմը, Ա. Իսահակեանի, Յ. Թումանեանի եւ

այլ մեծանուն հայրենակիցներու կողքին:

Հոս է, որ իր կիսանդրին առջեւ ուխտի եկած էին, գրեթէ խորհրդաւորութեան մը մէջ, Կոմի-տայի կեանքն ու գործը յաւերժացը-նող Երկու Երախտաւորներ:

Ձախին՝ Յ. Թ. Սիւրուկի, որուն՝ Վարդապետին նուիրուած երկա-րաւունջ եւ արժեքաւոր յօդա-ժառարը «Էջմիածին» ամսագրին մէջ կը կարդացուի այնքան յա-փրեսակութեամբ:

Միւս այցելուն՝ Միհրան Թումանեան, Կոմիտայի արժա-նաւոր սաներէն է, որ ներկայիս, նուիրուած է Երևանի մէջ հայ երա-ժրէական ուսումնասիրութիւննե-րու եւ կը շարունակէ մեծ վարպետի գործը յաւերժացնել:

Նոյն այդ պահուն, լուսանը-կարչական գործիքին միւս կողմը ներկայ է նաեւ Վարդապետին ու-րիշ մէկ սանը՝ Գրիգոր Ճոլոյեան, որ հինգ տարի շարունակ մաս կազ-մած է Կոմիտայի երգչախումբին ու աւակներսն անոր՝ Կեդրոնականի մէջ:

ՓՐԱՆՍԱ

ԿՈՄԻՏԱՍԵԱՆ ՓԱՌԱՏՈՆ

Ֆրանսահայ Մշակութային Միութիւնը ձեռնարկած է յառա-ջիկայ Հոկտեմբեր 3ին, Կապույի օրա-հին մէջ, համազգային չափանիշով կազմակերպել Կոմիտային նուիր-ւած ցերեկայ մը, ամբողջութեամբ

բաղկացած Կոմիտասեան հասըն-տիւններէ:

Նախաձեռնող յանձնախումբը կոչ կ'ընէ Փարիզի բոլոր մշակու-թային, մշակութային եւ երեսփառ-չական կազմակերպութեանց՝ միա-նալ յանձնարարելու Կոմիտային նուիր-ւած ցերեկային մը անցկացումը:

ՊԱՅՔԱՐՈՂ ԱՐԱՐԻՈՅ ԿՈՂԹԻՆ ԵՆՔ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Մենք գմեղ մեր արաբ եղբայրներուն կողքին կը գտնենք նաեւ մեր ընկերային համագումարներով: Կը դաւանենք որ իւրաքանչիւր ժողովուրդ ազատ պէտք է ըլլայ իր ինքնորոշման իրաւունքի կեն-սագործման մէջ, ազատ պէտք է ըլլայ իր նախընտրած ընկերային կարգը հաստատելու մէջ, իր նախասիրած օրէնքներով ու սկզբունք-ներով կառավարուելու մէջ: Ոչ մէկ օտար միջամտութիւն թոյլա-տրուած է ժողովուրդի մը ներքին գործերուն, եւ ոչ մէկ տէրու-թիւն կամ հաւաքականութիւն իրաւունք ունի տարբեր տէրութեան մը բնակիչներուն պարտադրելու բան մը՝ որ անոնց կամքին հակա-ռակ է:

Ահա թէ ինչու մեր կապուածութիւնը նաեւ մարդկային է, որովհետեւ իւրաքանչիւր ժողովուրդի իրաւունքն է բացարձակ տէրը մնալ իր կամքին, իր կենսքը հիմնել ընկերային արդարութեան վրայ՝ առանց որուն չկայ ճշմարիտ խաղաղութիւն ու երջանկութիւն, առանց որուն չկայ ճշմարիտ հաւատարմութիւն՝ մարդոց եւ բարե-կամութիւն՝ ժողովուրդներուն միջեւ:

Մենք, Միջին Արեւելքի հայրենասէր ու յառաջդիմասէր զանգը-լածներս, մեր արաբ պարարող եղբայրներուն կողքին էինք երէկ, կողքին ենք այսօր, ու պիտի ըլլանք վաղը, հետզհետեւ անհրաժեշտ եւ հաւատարմօրէն, միասնացած ազգային եւ ընկերային նոյն տեսի-կանքներով, որոնց լիազօրն ու անխուսափելի յաղթանակին համար բերած ենք ու դեռ պիտի բերենք զոհողութեան մեր բաժինը:

«ԱՐԱՐԱՏ»

ՀԱՅԵՐԸ ՔՈՒՆԵՅՈՒ ՄԵՋ

ՔՈՒՆԵՅՈՒ. Վերջին տասնամեակին մեծ թիւով հայեր, աւելի լաւ նիւ-րական պայմաններու հետեւանալով, հաստատուած են այս գաղութին մէջ:

Մերմուտ Արեւելքէն բազմա-թիւ հայեր՝ ունենալով ժամանակաւոր, ուրիշներ մնայուն հոգ հաստատուած են: Անոնց թիւը վեց հազարէ կ'անց-նի ներկայիս: Անոնք կը պահեն ազգային վարժարան մը, երկու հա-րիւր աշակերտներով, մասնաւոր մը եւ քանակաւ մը ունին:

Քուէյթի հայերը ընդհանրա-պէս բարեկեցիկ դիրք ունին:

Անոնք կարօտով կ'ունենդրեն արտասնմանի զանազան երկրնե-րու, ինչպէս նաեւ Հայաստանի ռազմականներուն ձայնապիտու-ները:

«ՋԱՆԱԿԻՐ»Ի ՊՈՒՏԱՓԵՇԻ ՊԱՏՈՒԱԿԱԼ ՔՐԹԱԿԻՑ

ՀՐԱՆԴ - ՍԱՐԳԻՍ ՌԵՏՈՒՆԻ ՄԱՅԸ

Խոր կսկիծով տեղեկացանք որ բերքիս Պոտափեշի (Հունգարիա) պատուակալ եւ գործունեայ քղբակից ընկ. ՀՐԱՆԴ-ՍԱՐԳԻՍ ՌԵՏՈՒՆԻ մահացած է 83 տարեկան խոր ծերութեան մէջ:

ընտանեկան պարագաներուն մնայ անմոռաց:

Հակառակ իր յառաջացեալ տարիքին, որբացեալը կանոնաւոր եւ հետաքրքրական քղբակցութիւններով իր սիրայօժար մաս-նակցութիւնը կը բերէ «Ջանակիր»ին, Հունգարահայ գաղութին մէջ. ՀՐԱՆԴ-ՍԱՐ-ԳԻՍ ՌԵՏՈՒՆԻ մեծ աշխատանք կը կատարէ նաեւ հայապահպանման եւ հայրենասիրա-կան նուիրական գործերուն եւ կը վայելէ բոլորին սէրն ու յարգանքը:

Այս խնամք արժի «Ջանակիր»ի խըմ-բագրութիւնը, աշխատակիցներն ու աշխատա-ւորները ինչպէս նաեւ բոլոր ըն-թերցողները կը ցաւակցին ողբացեալի հետ եւ կը մաղթեն որ անոր յիշատակը

★ ԻՐԱՆԱՀԱՅ «ԵՐԳԻ-ՊԱՐԻ» ԱՆՍԱՄՊԼԸ ★

Թեհրանի մ հայ մշակութային կենտրոն կանգուն է եռուն յարա-տեւութեան մէջ պահելու երախ-տաւոր գործին նուիրուած քիչ համարանքով յարգելի անուններ կան: Այդ գրանից է, որ «Երգի-Պարի» հայ մշակութային տարածելու, տեւականացնելու վստահ գործը ըս-տանձնել են թիթեռի նման լոյսը սիրող, արուեստի նուիրուած կա-մաւորները:

Եւ 24 կատարումներով այս ձեռ-նարկի 25ին աւելի անունները օ-ղակ հանդիպելու դառնալով՝ պարտաճանաչօրէն յայտարարե-ցին իրենց հասցրին, ինչ-լով ջերմ ծափահարութիւններ:

Անհրաժեշտութիւն է, որ նը-ման ձեռնարկներում լինելու ելոյթ-ներ, որոնք հանդիսականներին մզեն կանչելով կրկնել տալու խնդրանքը:

«Հիւսերով պար»

Կամաւորները՝ ահա Տիկ. Էլենա Աւետիսեանը, որ նուիրուած գործերուն վրէպով բազմաթիւ ձեռնարկներ է կազմակերպում, ու-րոնք մնալով արուեստի սպասար-կութեան ծիրում, միեւնոյն ժամա-նակ դուրս չեն գալիս ունկնդիր-ներին ծառայելու դիրքերէ:

Այս խորհրդածութեան մղու-ցի հանգիստեալ լինելով Տիկ. Է. Աւետիսեանի պարտաւոր զգա-լոցին կից՝ իրանահայ «Երգի-Պա-րի» անսամպլի ճոխ ձեռնարկին,

Այս գծով կրկնումի առաջին պատիւը շնորհուց շնորհալի գերա-կատարներ Սոնիկ Կարապետեանին, Գլարա Նիկիտեանին, Ճին Եւսա-հիտ Յովակիմեան քոյրերին, ու-րոնք, Թեհրանում լայն ժողովրդ-ականութիւն վայելող, յաճախա-կի երգուող «Մաղիկներ-Մաղիկ-ներ» երգը՝ մշկ. Ժիւլիէթ Աւե-տիսեանի, ընկ. երգչախումբի՝ այն-պէս յաջող եւ տպաւորիչ կատա-րեցին, որ երկ'ցս կրկնուեցաւ:

Երկրորդ կրկնումը «Հոյ Եւ-րո ջան»ն էր. մշկ. Թ. Աւետիսե-

«Մաղիկներ, Մաղիկներ» երգապար

պատասխան տեղադրեւ լոյսերի դե-կավարումը (Լ. Մարտիկեան):

Մասնաւոր յիշատակութեան արժանի հանգամանք է յայտագ-րում հայերէնի կողքին պարսկե-րէն, աղբիւրներէն եւ այլ ազգե-րի երգերի ու պարերի ներառ-ւելը: Ոչ հայկականի ծանօթացու-մը արուեստագէտի կոչումն է: Նա լայնածիր թուրքերի պիտի ու-նենայ՝ լայն հորիզոններով եւ Տիկ. Էլենա Աւետիսեանի պարե-տային զրպարի եւ «Իրանահայ եր-գի-պարի անսամպլի» ձեռնարկ-ները մշակութային մերձեցման եւ բարեկամութեան նպատակներ են նաեւ:

Արուեստի սիրող եւ նուիրա-ծութեան ձամբով ընթացողներին նորանոր յաջողութիւններ ենք մաղթում:

Գ. ՔԱՋԵՐՈՒՆԻ

(Թեհրան)

գեկավարութեամբ Տիկ. Է. Աւե-տիսեանի (երգչախումբի ղեկ. չոր-հալի երիտասարդ Համլէթ Միհաս-եան, դաշնամուրի մօտ՝ Երաժշտա-գէտ Մարտիկ Ստեփանեան):

Ուշադրութեամբ եւ թարմու-թեամբ պատրաստուած 2 մասերից

եանի, մեներգ՝ Սոնիկ Կարապետ-եանի, ընկ. երգչախումբի: Այս անգամ եւս շնորհալի գերակատա-րուէին իր միմիջային ապրող կա-տարումներով ներշնչել տուեց լաւ ազգային ունեցող արուեստի մշակ դառնալու հաւանականութիւնը:

★ ԱՐՏԻՍՏՈՒՆԻ ★

ՄԱՐԻՅԱ ՎՇՏՈՒՆԻ

Այն պահից, երբ մեծատաղանդ արտիստուհի Արուս Ոսկանեանը Երեւանի պիտերներին պալատում սկսեց մարզել իր սաներին՝ նրանց մէջ ներարկելով բեմական արուեստի աւելը, այդ պահից էլ որոշուեց Մարուսեայի և իր ընկերուհիներից շատերի բախտը: Արտիստուհին անմիջապէս նկատում է, որ այդ սիրունիկ աղջիկը, որն այնքան նազանք ու հմայք ունի, կարող է դառնալ բեմի զարդ: Ու նա առանձնակի ջերմութեամբ հակուեց դէպի աղջիկը, իսկ Մարուսեան խենթի պէս սիրեց արտիստուհուն:

Մարուսեա Մարտիսեան

Մարուսեան դեռ դպրոցական տարիներից փայփայում է արտիստուհի դառնալու միտքը: Դպրոցական բեմերից հնչում է նրա դուրեկան ձայնը: Գուցէ արտասանութիւնով էլ սահմանափակուէր աղջկայ ձգտումները, եթէ հոգատար մի ձեռք չօգնէր նրան: Արուս Ոսկանեանը Մարուսեայի համար եղաւ առաջին ուսուցչուհին, որը հետեւողականորէն կարողացաւ զարգացնել նրա ունակութիւնները: Մարուսեան արտակարգ ջերմութեամբ արտասանում է Դուրեանի, Թուամանեանի, Իսահակեանի, Պուշկինի, Լերմոնտովի, Չարնիցի ստեղծագործութիւնները: Իսկ յետոյ բեմ, հանդիսատեսների կողմից ջերմ ընդունելութիւն, ծափեր, ծափեր...

— Ունեցածս յաջողութիւնների համար, ես ամենից առաջ պարտական եմ մեր Արուսին, — ասում է Մարուսեան երախտագիտութեան խոր զգացումով, — նրա զմայլելի կերպարը միշտ վառ կը մնայ իմ յիշողութեան մէջ:

Մարուսեայի ստեղծած կերպարները տպաւորիչ են ու անմոռաց: Արտիստուհին չափ դառնալիս ու ցնցող է նրա Սոնան, յուզիչ ու ամբողջական են Զոյա Կոստոյեմանսկայան, Վարդիթերը, Սուսաննան, Թմբկահարուհին:

Ջահել ու վառվռուն մի աղջիկ էր նա, երբ բեմական առաջին քայլերն սկսեց Երեւանի պալատի հանդիսատեսի պետական թատրոնում: Դրանով էլ որոշակի դարձաւ նրա կեանքի ուղին: Աշխատելով մի շարք թատրոններում՝ ի վերջոյ նա հաստատուեց Լենինականի Մուսկատի անուան պետական թատրոնում: Այստեղ սկսուեց նրա բեմական գործունէութեան ամենաբեղուն շրջանը: Մարուսեա Մարտիսեանն իր կեանքի 40ամեայ տարիներից է պարտում: Նա ճանաչւած ու լուրջ յաջողութիւնների

հասած արտիստուհի է: Հարուստ է նրա խաղացանկը, 60ից աւելի յաջողուած դերերի կատարումը փառքով է պսակել նրա քսանամեայ վաստակը:

Մարուսեան որոնող ու պրպտող արտիստուհի է ու միշտ էլ կարողանում է որոնածը գտնել: Բեմ դուրս գալուց առաջ ես միշտ անհանգստանում եմ այն մտքից, թէ հանդիսատեսը ինչ պիտի տանի թատրոնից և անձամբ իմ խաղից, — ասում է նա:

Փորձերի ժամանակ Մարուսեան երեխայի պէս հնազանդ է, բայց երբ անտեսում են սկզբունքային հարցերը, երբ իր ըմբռնումները չեն համընկնում ռեժիսորի սահմանած նորմաներին, նա ընդդիմանում է ու պնդում իր տեսակէտը: Մի պահ բախում են մտքերը, մինչև որ յաղթանակում է ճշմարիտը: Մարուսեան չի ուզում կոյր կամակատար լինել, չէ որ հանդիսատեսը իր միջոցով է հաղորդակից լինում առաջ քաշուած գաղափարներին, ուստի բեմական խաղի իւրաքանչիւր կտորը պէտք է ամենից առաջ մօտ լինի իր սրտին:

Ամէն մի դերակատարում ստեղծագործական ծանր աշխատանք է և արտիստը սիրող մօր պէս է կապում իր կերտած կերպարի հետ ու փայփայում սրտի խորքում, շարունակ որոնելով նոր միջոցներ այն գեղեցիկ մատուցելու համար: Անմոռանալի է նրա Լուիզան՝ «Աէր և խորհրդանք», մաքուր և անքիծ են նրա Դեզդեմոնան՝ «Օթելլո», Մարգարիտը՝ «Պատուի համար»:

(Շար. սես էջ 6)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

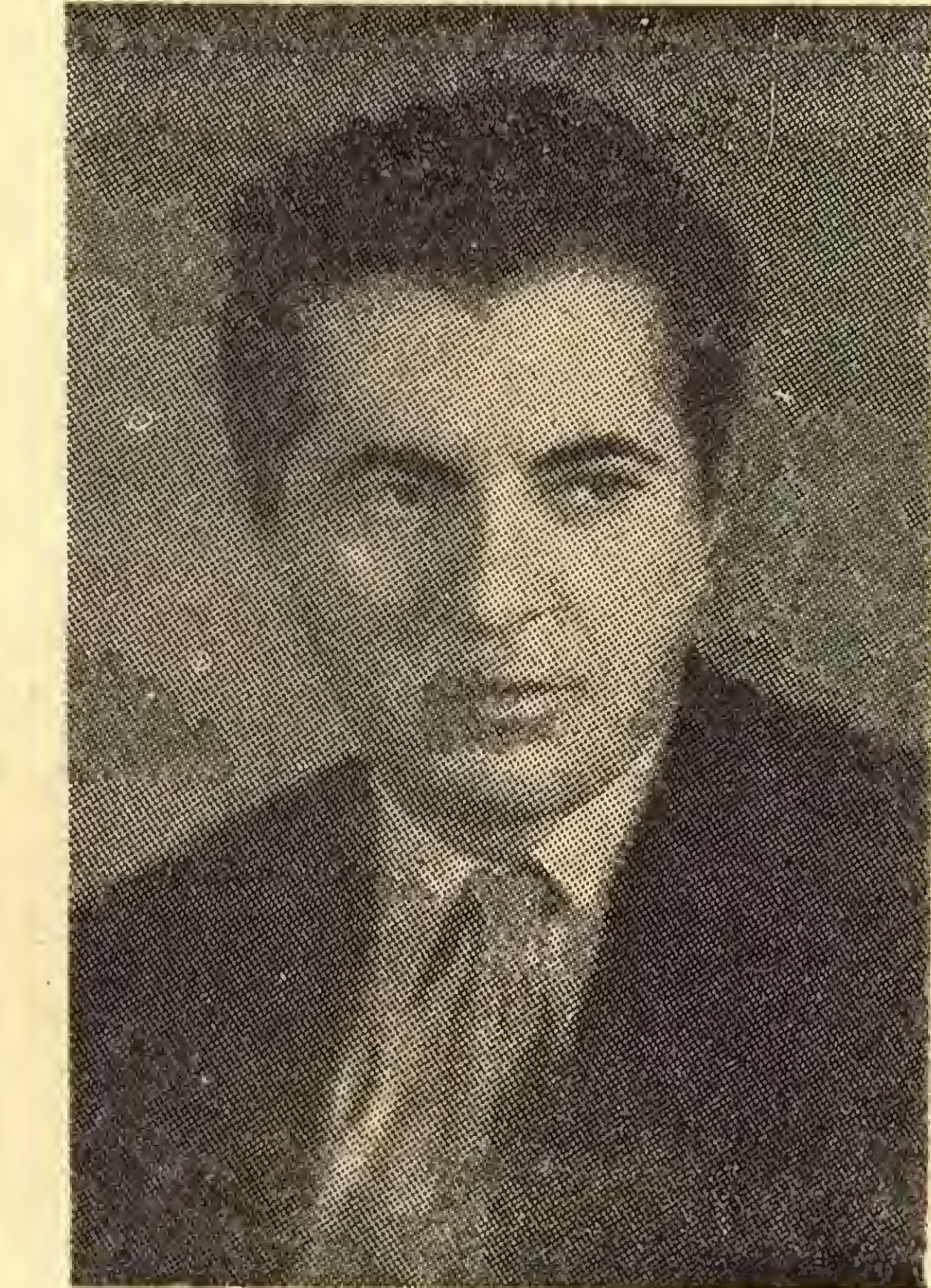
Երեւանի Սպենդիարեանի անուան Օփերայի ու Պալէի Փառոնի Տեղեկները Երեւանի Յովհաննէսեան Երաժշտական աշխարհին մեջ հանրածանոթ է իր «Յաւիտեանական Կուռք» և «Կապույտ Գիւլեր» պալկետներով, իր քիւ 3 ֆառեային ու այլ գործերով շնորհիւ:

Նովոսի Մամուլի Դորձակալութեան աշխատակից Ելենա Փոփովա իրմէ խնդրեց, որ սովետական իշխանութեան յիսնամեակի նախօրեակին հաշուեկէիւ մը բնէ: Ստորեւ՝ անոր պատասխանը:—

Դարաւոր ու ցաւազին պատմութիւն ունեցող հնամենի երկիր մըն է Հայաստանը: Անոր գրողները, բանաստեղծներն ու երաժիշտները շատ փորձութիւններէ անցած են: Արդէն ծանօթ է ժամանակին տիրող այն կարծիքը, թէ Հայաստան ինքնուրոյն մշակոյթ չունէր: Արդարեւ, մեր նշանաւոր Կոմիտասը, օրինակի համար, որքան ջանքեր թափեց հակառակը ապացուցանելու համար: Եւրոպական բազմաթիւ քաղաքներու շրջանը ըրաւ իր եղանակաւ որոնում հայկական ժողովրդական երգերը ներկայացնելով, յօրինումի ու կատարման մէջ մեծ վարպետութիւն ցուցաբերելով:

Հայաստանի մէջ սոցիալիստական կարգերու հաստատման առաջին տարիներուն իսկ, անոր թատերական ու երաժշտական արուեստը մեծ վերելք հանչեաւ: Երեւանի մէջ բացուեցան Երաժշտանոց մը և Ֆիլիսոփոսիա մը: Զուտահեանի «Արշակ Բ», «Լեւոն Տիգրանի Հոր Հոր աղա» և «Զամիր» օփերաները ի վերջոյ կարելի եղան ներկայացնել: Տիգրանեանի «Անուշ» օփերան, որ 1912ին գրուած էր, լոկ 1920ին կարելի եղաւ բեմ հանել:

Երաժշտական կեանքին առաջ վերելքը անհրաժեշտ դարձուց նուազանց միւս արհեստներու բացումը: Ստեղծուեցան սիմֆոնիք նուագախումբ մը, ժո-

Ելսար Յովհաննէսեան

ղովրդական երգի ու պարի անսամպլ մը, սենեկային երաժշտութեան պետական խումբ մը, երգչախումբ մը, երաժշտական բառեակ մը: Երաժշտական գոմէտիայի թատրոնը արդէն 25 տարեկան է: Իսկ տրամաթիքական թատրոնները: Յիշենք Սունդուկեանի անուան թատրոնը, ուսական տրամաթիքական թատրոնը, շրջանային տրամաթիքական թատրոնը, եւայլն:

Մեկնաբանութեան արուեստն ալ կը յառաջդիմէ: Սպենդիարեանի անուան թատրոնին մէջ բեմադրուեցաւ Արամ Նաչատըրեանի «Գայեանէ» ու «Սպարտաքիւս» պալկետները, որ մեծ յաջո-

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐԸ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԵՐԸ ԽԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԳԾԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

ԺԱ. ԴԱՐՈՒՆ ՄԵԾՆ Հայաստանէն դէպի Ռուսիոյ հողերը ապաստանած Հայերը իրենց հետ բերած էին նաեւ սուրբ գրքեր, զանազան պաշտամունքի առարկաներ, արուեստի գանձեր: Երբեք յարաբերութիւն ունէին անբարեկամ Հայաստանի անցեալ մշակոյթին, փառքին և շքեղութեան հետ:

Հայերը հաւատարիմ իրենց հոգեւոր և աշխարհական աւանդութիւններուն՝ կը ջանան նաեւ օտար հողերու վրայ նախանձախնդրութեամբ պահել իրենց ձեւը և լեռնած սրբալիւարներու ոճը:

Իրենց ապագայ Լեռնայի մէջ կառուցած Ս. Աննա առաջին եկեղեցւոյ ոճին մասին տեղեկութիւն չունինք, որովհետեւ ոչ մէկ հետք մնացած է իրմէ: Սակայն այսօրուայ հնամասն Մայր Եկեղեցին, շինուած 30 Օգոստոս 1363ին, երկար ժամանակէ ի վեր զանազան պատմագէտներու և արուեստագէտներու տեսնազգիչ ուսումնասիրութեամբ առարկան դարձած է:

Եկեղեցւոյ շէնքը, չափաւոր մեծութեամբ, իր նախնական ճարտարապետական ձեւն ունէր ուղղանկյունական, միակ խմբաբանով, արեւելեան կողմի ծալքամասը կիսակլոր, որուն իրմաց կը բարձրանար միակ դուռնը: Զորս մոյթներուն վրայ, որոնք ուղղանկյուն ին կեդրոնէն կը բարձրանային, անգոգ չորս կամարներ կը սլանային, որոնց վրայ կը յենուէր թմբուկը — կլոր սլան — և ասոր վրայ կը բարձրանար կոնաձեւ գմբէթը: Այս բոլորը հետագային բաւական փոփոխութիւններու կ'ենթարկուին:

Գաղով եկեղեցւոյ ճարտարապետին ինքնութեան, զանազան կարծիքներ կան: Ոմանք կ'ըսեն, որ գերմանացի կամ իտալացի մը ըլլալ Տօրինի անունով: Իսկ Փրոֆ. Զիլա կ'ըսէ, որ անկարելի է որ օտար ճարտարապետ մը կարենայ Անիի եկեղեցւոյ նման եկեղեցի մը շինել առանց նախապէս զայն տեսած ըլլալու և կ'ըզբափակէ ըսելով, որ յոյնիսկ կարելի է, որ այդ Տօրինի, որպէս հսկիչ՝ հայ ճարտարապետին օգնականը ըլլայ:

Անցնելով այժմ վերոյիշեալ տաճարին ներքին զարդարանքներուն, յիշենք որ անցեալին մէջ, ըստ հայկական ին աւանդութեան, պատերը ծածկուած էին ալապատութեամբ: Գերմանացի կամ իտալացի ըլլալով՝ ռուսներու ուսումնարաններու կողմէ, ինչպէս նաեւ երկրներէն զանազան նկարներով, որոնք 1723ի նորոգութեան ընթացքին ծնիով կը ծածկուէին: Ս. Տէր-Ներսէսեան կը հաստատէ, որ 1381ի, 1527ի, 1694ի, 1712ի, և 1748ի հրդեհներուն հետեւեալով եկեղեցւոյ մէջ այս նկարներէն շատ քիչ մասերը ենթարկուած են:

Երբեք, 1925ի նորոգութեան պահուէն այս մնացած մասերէն երեւան եկան տաճարին զանազան մասերուն մէջէն: Ասանցմէ զատ գտնուեցան նաեւ երկու նկարներ հայկական գրութեամբ — ԺԴ—ԺԵ դար — Ս. Յակոբը և Ս. Յովհաննէսը ներկայացնող:

Ըստ Մանքովիչի դատողութեան Լեռնայի Մայր եկեղեցւոյ

նկարները Լեռնաստանի որմաներէն կարելի է հաշուել գանձը կը կազմեն:

Հայ գծագրիչներուն արուեստական գործունէութեան մասին ճշգրիտ բան մը չենք կրնար ըսել մինչև ԺՋ. դարու կէսը: Դիտենք սակայն, որ 1535—1700 թուականներուն ընթացքին Լեռնայի մէջ այլ ազգերու կողմէն նաեւ Հայեր ալ կային: Այսպէս, 1596ին արդէն ճանչցուած էր Պողոս անունով հայ գծագրիչ մը, որ հոգեւոր նկարներէ զատ ժողովրդական նկարներ ալ գծած է զօրավար Զուքիւթլիին, Պողոս ոչ միայն կաթողիկէ գծագրիչներուն գասուն մէջ կը յաջողի մտնել, որոնք նկարները միայն եկեղեցիներուն պատերէն կը կախուէին, այլ նաեւ բարձր գիւղերի ալ կը հասնի:

Նախնիկից կը շէնէ, որ Լեռնայի մէջ բաւական մեծ թիւով լուսաւորչական գծագրիչ հայեր ալ կային, որոնք իրենց «Սեփական Ընկերութիւնը» ունէին: Բայց Սիկիւմստոն Գ. Թագաւորի հրովարտակը 1600ին կը հրամայէ, որ Հայ «Ազգը» այսուհետեւ միայն մէկ վարպետ գծագրիչ ունենայ կաթողիկէ «Ընկերութեան» մէջ, Ասոր կը յաջորդէ Յովհ. Գաղի-միրի 1654ի առանձնաշնորհումը, որ վարպետներու թիւը երկուքի կը բարձրացնէ եւ 1661ին ալ նոր կարգադրութեամբ կը հրամայէ, որ ին արուեստագէտներու միութեան մէջ կարելի էր անխտիր ընդունել նաեւ Ռուսներ եւ Հայ տարրեր:

(Շար. տես էջ 5)

դուրիւն կը գտնեն: «Սպարտաքիւս»ի երեւանեան փոփոխակը ներկայացուցաւ նաեւ Սովորտլովսի, Սարաթովի ու Ռիկայի բեմերուն վրայ, Բաբայեի «Արծուաբերդ» օփերան, որ թատրոնի անձնակազմին հետ խորհրդակցաբար գրուած է, կը ներկայացուի նաեւ ուսական Սովորտլովսի ու Տոնեցի քաղաքներուն մէջ:

Սիմֆոնիք նուագախումբի ու սենեկային նուագախումբի համար մեծ թիւով գործեր յօրինած են երգահաններ Ալեքսանդր Յարութիւնեան, Աննա Բաբայեան, Էտուար Միրզոյեան, Կոստանդին Օրբելեան: Ասանցմէ շատերը սովետական ու միջազգային մրցանակներու արժանացած են: Այսպէս, Օրբելեանի քաղաքը Մոսկուայի Ֆեմիլիալին առաջին մրցանակը շահեցաւ, Յարութիւնեանի գանդատը պետական մրցանակ մը, իսկ Միրզոյեանի սիմֆոնիան՝ ԻՆՆԵՍՔՕի մրցանակը:

Հայաստանի և Ռուսիոյ երաժշտական մշակոյթներուն փոխադարձ ներթափանցումը շատ հին ժամանակներէն սկսած է: Մոսկուայի ու Լենինկրատի երաժշտանոցներու ուսուցիչներուն միջև կը գտնուին Հայաստանի ներկայացուցիչները, իսկ Երեւանի երաժշտանոցին մէջ կ'ուսանին Մոսկուայէն ու Լենինկրատէն եկած բազմաթիւ երաժիշտներ: Ազգային մշակոյթներու փոխազդեցութեան ամենէն հին ու ամենէն արդիւնաւէտ երեւոյթներէն մէկը ուսումն է: Տիգրան Մանսուրեանի պէս երիտասարդ մը իր ուսումը Մոսկուայի մէջ առած է և արդէն լաւ ծանօթ է սիմֆոնիք նուագախումբի համար գրած իր փառքիւնով և «Ջուլիան» ու նուագախումբի համար թիւ 2 սոնատով: Մեծատաղանդ, բանաստեղծական խառնուածքով ու զգայուն երաժիշտ մըն է ան, որ մեծ Կոմիտասը կը յիշեցնէ:

Երիտասարդներուն լաւագոյն գործերը ազգային յատկանիշները կը յաւիտենականացնեն ու կը զարգացնեն զանոնք: Այս առթիւ պէտք է յիշել Ալեքսանդր Մնացականեանը, որ իր երրորդ կարգի ուսումը նոր վերջացուց Լենինկրատի երաժշտանոցի Տիմիտրի Շուքալովիչի դասարանին մէջ: Շատ խոստանալից երգահան մըն է ան: Ստեփան Շաքարեանի թերեւեալ կատարելութիւնը ապացուցուեցաւ իր նուագախումբի համար գրած Գոնչերովով, տրամաթիքական գործ մը, որ ծայրային գրեւորով լեցուն է: Երիտասարդ երաժիշտները իրենց չափաւորութեամբ ու արտայայտչականութեամբ կը յատկանշուին:

Ներկայիս Հայաստանի երգահաններն ու երաժիշտները կը շարունակեն բազմապատկել իրենց ջանքերը: Գէորգ Արմենեան ու Աւետ Տէրաշեան օփերաներ կը գրեն յեղափոխական թեմաներով ու քաղաքացիական պատերազմին մասին: Սպենդիարեանի անուան թատրոնը կը պատրաստէ Ա. Արիստաքանի «Պոմբեթէ» պալկէն և վերջացնելու վրայ է Ա. Յարութիւնեանի «Սայաթ—Նովա» օփերային բեմադրութիւնը:

Սովետահայ երաժշտութիւնը ծաղկումի շրջան մը կ'ապրի այսօր: Տաղանդալի նոր գործերը, նոր մեկնաբանները, երաժշտական նոր ձեւերու փնտռումը այդ յաջողութիւններուն գրաւականը կը կազմեն:

ԵՏԿԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԱՐԱՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻ ՄԸ

Սիրելի բարեկամ,
Այս օրերուն, որ Իսրայէլի շղթայազերծած վայրագ ու անմարդկային պատերազմին չարքները անսահման դժբախտութեան մը պէս խուժած են արաբական տուններէն ներս, ականայ

ԿԸ ՀԱՒԱՏԱՄ...

կրկնեցի «Երկրին ցաւը» վերնագրով մէկ բանաստեղծութեան տողերը, զորս տարիներ առաջ գրած էի Գահրէի մէջ, Այն աւտեն, Իրաքէն վերադարձին, այդ սքանչելի քաղաքին հիւրն էի Իւրաքանչիւր քայլափոխին կը տեսնէի իսկապէս տիտանեան ջանքերը հայրենակիցներուդ, որոնք իրենց հայրենի հողին վրայ օտար գաղութարարներու երկարատե ու ատելի տիրապետութեան ձգած վէրքերը կը դարմանէին:

Ժողովուրդիդ զաւակն ես դուն, Եգիպտոսի զաւակը, և շատ աշխատած ես ազգիդ յառաջդիմութեան, վերանորոգութեան ու տնտեսական ծաղկումի մեծ ուղիէն ներս մտնելու համար: Բայց որքա՞ն անաւարտ գործեր, դեռ չիրականացած լուսաւոր յոյսեր կը մնային: Քեզի ժամանակ պէտք էր թեւերդ ամբողջութեամբ քանալու, ուժ հաւաքելու և նոր սխրագործութիւններ կատարելու համար: Բայց չարամիտները միջադէպեր ու վէճեր կը պարտադրէին քեզի. ժամանակդ կ'առնէին և ուժերդ բուն գործէն կը շեղեցնէին:

Դուն երբեք չհամակերպեցար իր սեփական տան մէջ անիրաւուած բնակիչի վիճակիդ: Եւ ես տեսայ, թէ ինչպէս փրշրեցիր զարաւոր ստրկութեան շղթաներդ: Կը յիշեմ այս խանդալատութիւնդ, որով ինծի կ'ընէիր. «Եթէ հոյակապ բուրգերը ստրկացուած մարդոց գործն էին,

ու անոնց իւրաքանչիւր բարը կրնայ մէկէ աւելի ցաւագին պատմութիւններ պատմել հազարաւոր նգմուած կեանքերու մասին, Ասուանը, որ այսօր կը կառուցուի, իմ զարթոյնած ժողովուրդիս որպէս հպարտութեան խորհրդանշը, որպէս օտարին լուծը թօթափած մարդոց աշխատանքին յուշարձանը՝ պիտի կանգնի դարերու մէջ»:

Նոր շէնքերու պատերուն դուռն է իւրաքանչիւր բար ցրծութեան աղբիւր մըն էր քեզի համար, իւրաքանչիւր երախայի դպրոց երթալը տեսնելով ժպիտ մը կ'ուրուագծուէր դէմքիդ վրայ: Ուրախութիւնդ մեծ կ'ըլլար՝ արաբական նոր երգերը լսելով:

Ու անո պատերազմը խանգարեց երկրիդ խաղաղ հանդարտութիւնը: Անոր զոհերը կրնային դեռ տարիներ ապրիլ, երջանկութիւնը ճանչնալ և երջանկութիւնը բերել ուրիշներուն:

ԹԵ ԼՈՒՍԱԽՈՐ...

Արաբ ժողովուրդներուն ազատութիւնը կը նեղէ թգուկները, որոնց համար յաճախանք մը դարձած է այդ ազատութիւնը: Կայսերապաշտները չեն ուզեր տեսնել զլուսը բարձր կանգնած, հպարտ դէմքերով և նոր կեանք մը կառուցելու վճռականութեամբ լեցուած մարդիկը: Իրականութեան գիտակցութիւնը բոլորովին կորսնցուցած ըլլալով, անոնք ուզեցին ետ շրջել պատմութեան անիւը: Բայց ոչ որ պիտի կարենայ ծունկի բերել այն ժողովուրդները, որոնք, գերութեան դառնութիւնը ճանչնալէ ետք, ազատութեան պըտուկները նշակեցին:

Ճարիները պիտի անցնին: Հովերը պիտի ճնշեն պատերազմին արիւնոտ հետքերը: Բայց պատմութեան սէ տախտակին

վրայ արձանագրուած պիտի մնան անունները իսրայէլացի նախա-յարձակներուն և անոնց Ուաշինկթընի, Լոնտոնի ու Պոնիի պաշտպաններուն, որոնք մահաւամբ սպառնացին ժողովուրդներուն, որպէսզի արգելին անոնց յառաջխաղացքը դէպի անկախութիւն, անունները անոնց՝ որոնք բաղադրեցին մարդկութեան չափանիշները ոտնակոխեցին: Մարդոց յիշողութեան մէջ պիտի մնայ «խաղաղասէր» կամ կուռազան և կամ որեւէ ուրիշ դիմակի տակ մտած գաղութարարներու գործած վայրագութիւններուն մոլթ պատկերը:

Կը հաւատամ, բարեկամ, թէ ժողովուրդը անխախտ պիտի պահէ իր ազատութիւնը: Եւ պիտի գայ այն պահը, ուր բոլոր ազգերու ու բոլոր ցեղերու ներկայացուցիչները, համաշխարհային հրապարակի մը վրայ հաւաքուած, իրար պիտի շնորհաւորեն անոր համար, որ այլեւս պատերազմ պիտի չըլլայ երկրի վրայ, ո՛չ մեծ և ոչ ալ փոքր պատերազմ: Եւ բոլոր աշխարհամասերու մարդիկը աչքերնին պիտի դարձնեն դէպի ունէ մարդու, որ «Եղբայրներ, բարեկամներ» կը կանչէ:

Այսօր աւելի մեծ ցաւով պիտի կրկնեմ հետեւեալ տողերը, քան զանոնք առաջին անգամ արտասանած օրս:

Ինչ որ միտքս կը ցանցէ, Այս գիշերն ու այս օրը չեն, Ուրեմ պիտի անցնին Ու ետեւ պիտի մնան: Երբ գիշերները աչքերս չեն փակուիր, Պատկարը հեռագրէն եմ աշխարհին և ցաւը երկրին:

...ՕՐԸ ՊԻՏԻ ԳԱՅ

ՌԱՍՈՒՂ ՌԸԶԱ

Ազրպէյճանցի ժողովրդական բանաստեղծ

ԱՌՈՂՋ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱՄ Պ. ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ

Սիրելի՛ երիտասարդ, գիտակցօրէն սիրէ՛ քու հայրենիքդ, նըւիրումով ծառայէ՛ անոր շահերուն, իսկ եթէ գաղթած ես դէպի հեռավոր վայրեր, չուտ և չատ աշխատէ՛ հիմնելու համար հայ եկեղեցի՝ կապուած հայրենիքին, դպրոց՝ ստրկեցնող հայրենի ու հայ պատմութիւնը, հայ ակումբ՝ հայկական միջավայր ստեղծող, և այսպէսով կատարած պիտի ըլլաս հայու պարտականութիւնդ, և պիտի արժանանաս քու յաջորդ սերունդներուդ աղօթքին: Ինչպէս կ'արժանանան այսօր Գառուտները, Մելիքները, Պոզնաները, Եւլի և խն:

Ո՛վ հուժկու երիտասարդ, դուն երբ քու եղբորդ քով դաս երբ ձեռք ձեռքի տաք, չտա՛ մեծ գործեր կրնայ տեսնել: Դուք կըրնաք ձեր զօրաւոր կամքով և անպարտելի հոգիով փրկել կորցուած մտանդին մէջ գտնուող հայութիւնը, պարտականութիւն մը, զոր պէ՛տք է կատարէք, որպէսզի, ուղղակի կամ անուղղակիօրէն՝ ծառայած ըլլաք հայրենիքին ու հայութեան և վայելէք հոգեկան մեծ երջանկութիւնը՝ ազգասիրական գործ մը կատարած ըլլալու անխառն երջանկութիւնը:

Եւ վերջապէս ազգասէր ըլլալու համար պէտք է:

Գ. ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՍԻՐԵԼ, -

Յատկապէս մեր եկեղեցին, միայն մերն է, ազգային հանգա-

մանք ունի: Աւելին՝ մեր հայրենիքին հետ անմիջական կապ ստեղծող ամենազօրաւոր ազգակն է:

Մեր առաջնորդները, մեր հուգեւոր հայրերը ըլլալով հանդերձ, մեր հայրենիքի դեսպանները կալելի է համարել, քանի որ անոնք մեր միակ անմիջական կապը պատկերներն են սուրբ հայրենիքին, Սուրբ Էջմիածնին հետ:

Այսինքն՝ օր մը եկեղեցին, թո՛ղ ըլլայ կիրակի օր մը: Շատ քիչեր ներկայ են և մեծ մասը տարիքոտներ: Ինչո՞ւ. արդե՞օք երիտասարդներուն ժամանակը այնքան բռնուած է որ ժամանակ չունին շարաթական երկու ժամ տըրւամաղրելու եկեղեցիին, թէ արդեօք կը թերգնահատեն եկեղեցիին արժէքը: Եկեղեցին, հաւատքի կեդրոն չլլալէ զատ, ինչպէս վերը բնութեալ, անկախ ազգային կեդրոն մըն ալ է:

Պահ մը չլսուինք հաւատքի մասին, և անեղով իբրեւ ազգային կեդրոն, ինչքան վայել է որ այս եկեղեցին, որ միայն հայերունն է, ունենայ այդ պարագայ մընացած ըլլալու երեւթիքը:

Ինչքան ներքին է որ մենք մեր եկեղեցին պարագայ ձգած ըլլանք, այն ալ ո՞ր եկեղեցին. այն եկեղեցին որուն շարականներն ու անոնց եղանակի գեղեցկութիւնը աշխարհի վրայ ոչ մէկ աղօթատե-

ղի մէջ կայ: Ահաւասիկ ազգային տեական հպարտութեան ուրիշ կէտ մը. մեր եկեղեցին եւ իր շարականները իրենց յատուկ եզանակներով: Սակայն մարդ, հայ թէ օտար, կը վկայեն թէ մեր շարականներն ու անոնց երաժշտութիւնը անմասն են, մեր «Հայր Մեր»ը ամենէն աւելի Բարձրեալի Աստուծոյ մօտ հասնողն է, բայց ըսինք որ պահ մը պիտի չլսուինք հաւատքի մասին, սակայն ազգային ոգիի տեսակէտէն, այս եկեղեցին և այս եկեղեցականները որոնք միջհասցուցած են այս անմրցելի փառքին, ինչքան վայել է դանոնք չը-յարգել, ինչքան վայել է այդ եկեղեցիները պարագայ թողուլ:

Սիրելի՛ երիտասարդ, տակաւին պիտի խօսուի հաւատքի մասին, բայց առաջմ անհետով միայն ազգային տեսակէտէն, դուն իբրեւ հայ, և եկեղեցին իբրեւ հայկական կեդրոն, պարտականութիւնդ է որ անոր շէնքերէն համար աշխատի, կատարես պարտականութիւնդ հանգեալ եկեղեցին՝ իմ ամբողջութեամբ, եւ ջանաս զայն կանգուն պահել, քանի որ ան է որ իր չուրջը կը հաւաքէ հայերը և կը պահպանէ անոնց հայութիւնը և քանի որ ան է որ միակ անմիջական կապը կը պահէ հայրենիքին՝ Ս. Էջմիածնի հետ, և քանի որ ան է որ յիշելու կու տայ ազգային հպարտութիւն մը՝ հոգեկան վերացումով մը ընկերացած, զոր ուրիշ ոչ մէկ տեղ կրնաս նոյնը գտալ:

ՆԻՒ ԵՈՐԲ ԲԱՅԱԶԷՆ

ԶՈՅԳ ՈՒԶՄԱԿԱՆ ՅԱՆՑԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ԶՐՈՅՈՐ

— Դուք ամերիկացի՞ էք, հարցուց ծանրամարմին դերմանացին, ներս մտնելով վահանի իր խցիկը:

Ուրիշ ճամբարակիցէ մը հաստատական պատասխան ստանալէ յետոյ, դերմանացին շարունակեց.

— Պատասխանեցէ՛ք հարցումս, ի՞նչ կ'ընէք դուք Վիեթնամի մէջ: Միթէ՛ դուք այնտեղ ռազմական լանցագործութիւններ չէ՞ք ընէր:

— Չեմ գիտեր, պատասխանեց ամերիկացին, ես դատաւոր չեմ:

— Վիեթնամի մէջ դուք իսկական ռազմական յանցագործութիւն կը կատարէք, յայտնեց դերմանացին, ես այդ տեսայ հեռուստացոյցի առաջ:

Ամերիկացին լռեց: Գերմանացին իր վզկապը թուլացուց և նորէն սկսաւ դաւադրել:

— Ինչո՞վ կը զբաղիք, հարցուց իրաւաբանէն:

— Ոչ, Թերթի թղթակից եմ: Ես կը սպասեմ ձեզի որոշ բաներ, եթէ խոստանաք որ զիս չէք մահուել, ըսաւ դերմանացին, ես կ'ըսեմ ձեզի որովհետեւ դուք ամերիկացի էք և ձեր ժողովուրդը այսօր ռազմական յանցագործութիւն կը կատարէ Վիեթնամի մէջ: Բայց, դուք կը խոստանաք որ չէք մահուել:

Անկա առաջարկեց իր աջ ձեռքը, ամբացնելու համար համաձայնութիւնը:

Ամերիկացին սեղմեց և ըսաւ. — Լու, ես կը խոստանամ ձեզի:

Գերմանացին քիչ մը առաջ շարժեցաւ և սկսաւ դաւադրական թնոյլ մը:

— Ինձի ալ նոյնպէս ռազմական յանցագործ կ'անուանեն: Դատարանն ալ այդ կը հաստատէ: Զիս կը մեղադրեն երկու տասնեակ կեանքերու սպանութեամբ: Բայց անոնք չեն կրնար այդ ապացուցանել: Ես հիմա դատարանական նիստէն կը վերադառնամ: Ես այդտեղ ոչ մէկ արարեք ընդունեցի: Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ թէ ես այդ բոլորը գործեցի: Ես ինքս գնդապետ եմ:

— Ո՞րտեղ տեղի ունեցաւ այդ և դուք ո՞վ էք, հարցուց ամերիկացին:

— Պիեռուսիոյ մէջ, պատասխանեց դերմանացին: Ես ծառայեցի ոստիկանական վաշտի մէջ: Այդ հրամանը ինձի տուաւ ոչ թէ իմ հրամանատարը, այլ Ս. Ս. ի ծառայող մը: Անիկա ինձի հրամայեց որ տեղական բնակչութեան խուճը մը գնդակահարեմ: Ի՞նչ պիտի ընէիք դուք:

«Ահա դուք ալ Վիեթնամի մէջ նոյնը կ'ընէք, ինչ որ ես գործեցի: Այդ ես ամէն երեկոյ կը տեսնեմ հեռուստացոյցի պատասխան վրայ: Բայց դուք խոստացաք զիս չմահուել:»

Անիկա նորէն առաջարկեց իր ձեռքը:

— Յարկ այդ մասին ոչ ոքի բան մը չեմ ըսած: Մինչև իսկ կ'ուշտ: Այդ ձեզ պատմեցի, որովհետեւ դուք իսկ խոստացաք թէ՛ ես չափազանց խմած եմ: Երբ դատարանի դահլիճէն դուրս եկայի, եթէ գաւաթ «պէնտի» խմեցի: Բայց դուք զիս չէք մահուել, չէ՞:

— Ինչո՞ւ այդքան շատ խըմեցիք:

— Չափազանց շատ հոգեբուս համար:

— Դուք նաեւ կան կուսակցութեան անդամ էիք, հարցուց ամերիկացին:

— Անշուշտ: Հարկւր տոկոսով, Դուք մեզ յանցաւոր կը նշուէիք: Դուք ձեզ չէ՞ք տեսներ: Ահա ամբողջ աշխարհի որ դատաւարտէ ձեզ Վիեթնամի համար եւ դուք կը կարծէք թէ այնտեղ կասարկող յանցագործութիւնները նոյնանման չեն: Ամենախիսկական յանցագործութիւն: Բայց դուք իսկ չէ՞ք դաւաճաներ:

— Ո՛չ... ըսաւ ամերիկացին:

Գնացք սկսաւ արգելակել իր արագութիւնը: Անիկա իր տեղէն վեր ելաւ եւ յաջորդ կայարանին դուրս եկաւ: Գերմանացին առաջարկեց ձեռքը, ծիծաղեցաւ եւ «Յը, միշտեւ մեր նոր հանդիպումը՝ բարեկամ», ըսաւ:

Աթոռին, որովհետեւ երբ երկուքը հաւասար ըլլան, կ'ըլլան երկու, ինչ որ լինիլ չէ՛, հապա՞քան դիչ: Մենք պէտք է ունենանք մէկ եկեղեցի, մէկ կեդրոն: Մենք մեր ձեռքով երկուքիս շատեղեցեալ, եւ ալ Ս. Եկեղեցիէն ճամբայ ելլելով, Պէտք է որ Անթիլիասի Կաթողիկոսութիւնը գերադաս համարէ Ս. Էջմիածնայ Կաթողիկոսութիւնը, կամ աւելի ճիշդը, պէտք է ընդունի Ս. Էջմիածնայ գերադասութիւնը և ոչ թէ համարէ, ինչպէս Անթիլիասի նախկին Կաթողիկոսները հետեւած են այդ իմաստուն ուղիին, որովհետեւ ան արդէն գերադաս է, դարերէ ի վեր, սկիզբէն ի վեր, նոյնիսկ եթէ այդ բանը չընդունողներ ըլլան:

Սիրելի՛ երիտասարդ, առողջ միտքով մօտեցիր մեր ազգային հարցերուն: Լարուածութիւն մի՛ ունենար քու եղբորդ դէմ: Թարգէ՛ մէկը եւ մի՛ անարգել միտք, գեւորաւ ու կեդրոնականը, միտք յարգելով որեւէ հայկականը: Եթէ ասկէ տարբեր մասածողներ կան, դիտելի՛ր քու կորովովդ ու առողջ մտայնութեամբդ համոզել մէկը եւ մի՛ անարգել միտք, գեւորաւ ու կեդրոնականը, երկու պետ, հապա միայն մէկ, միայն Ան՝ որ պետն է:

ՓՐԱՆՍԵ

ՓԱՐԻԶԱԼԱՅ «ՆԱԽԱՍԱՐԴ»
ՊԱՐԱԽՈՒՄԻՆ ՓԱՅԼՈՒՆ ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Կիրակի, 18 Յունիս, Փարիզի Ուսանողական Ուսանին մէջ տեղի ունեցաւ Ազգերու աւանդական տօնը, միջազգային խումբ բազմութեան մը ներկայութեամբ:

Ամէն տարի, Յունիսին, Ուսանին ուսանող երիտասարդութիւնը, տարեկան բացօթեայ փառաստունով մը կը փակէ իր ուսանողական տարին: Այդ առթիւ, ամէն ազգ, իր մասնակցութիւնը կը բերէ զանազան ելոյթներով ու ի մասնաւոր իր Ֆոլքլորով:

Հայերը կարեւոր դերք մը կը զբաղեն Ուսանին մէջ, ունենալով իրենց ուրոյն և շքեղ շէնքեր, դեռ սկզբնական տարիներէն, շնորհիւ Պօղոս Նուսրարի հիմնադրութեան: Այդ իսկ հանգամանքով, մերինները ունեցած են միշտ շնչուն տոն:

«ՆԱԽԱՍԱՐԴ» պարախումբի մէկ մասը

Ներկայութիւն մը այս բոլոր հանգիստութիւններուն մէջ, մասնաւորաբար մեր այնքան գնահատուած ֆոլքլորով:

Այս տարի, պարախումբի բաժինը վստահուած էր նորակազմ «ՆԱԽԱՍԱՐԴ» պարախումբին, որ իր շարքերուն մէջ կը համարէ մէկ անգամ ուսանողներ և համարաւորաւորաբար: Այդ պարագան սակայն բաւարար պիտի չըլլար եթէ «Նաւասարդ» պարախումբը չունենար անհրաժեշտ տուեալները, միջազգային նման ժողովներէ մը ճակատաբաց դուրս գալու և հայ անունին պատիւ բերելու:

Այդ ակնկալութիւնը լիովին գոհացուցին «Նաւասարդ»-ի վարժ և ընդունակ երկսեռ պարողները:

Նոյն օրը, իրենցմէ առաջ և իրենցմէ յետոյ, բազմաթիւ ազգութիւններու խումբեր յաջորդեցին իրարու, զետեղելու ուղարկութեան արժանի գեղեցիկ պարերով, բայց ոչ մէկ խումբ գտաւ այն խանդավառ ընդունելութիւնը և կրկնութեան կանչները, որոնք առարկայ եղաւ «ՆԱԽԱՍԱՐԴ» պարախումբը: Փոփոխութիւն և ծաղիկներու հեղեղ մը տեղաց բնահարթակին վրայ, երբ միաժամանակ մեր տղաքն ու աղջիկները անվերջ ծափերու կ'արժանանային:

Անակնկալ մը չեղաւ ուրեմն, երբ պարերու շարքը աւարտելուն, բարձրաձայն ընդհանուր խանդավառութեան մէջ, մըցորդ խումբերու արգիւնքը յայտարարեցին առթիւ, հայկական պարախումբին առաջնութիւնը աւանդելու:

Այս յաջողութիւնը խթան մը և քաջալերանք մըն է «ՆԱԽԱՍԱՐԴ»-ի առաջին հանրային երեւոյթին առթիւ, որուն այնքան կը սպասուէր, իր կազմութեան ասպիւն:

Ինչ որ յատկանշական էր, խումբը կը ներկայանար հայրենիքէն փոխանցուած նորագոյն պարերով, բոլորովին տարբեր, Փարիզի մէջ տեղական կերպով ուրիշներու կողմէ կրկնուած նոյն պարերէն, որոնք այլեւ ծնօթ էին ամենուն:

Այսպէս է, որ խումբին տղաքն ու աղջիկները նախքան իրենց

երեւումը, նախընտրեցին անաղ-մուկ աշխատիլ և պատրաստուիլ յաջող ելոյթի մը:

Այս արդիւնքին ստեղծած խանդավառութիւնը մասնաւորաբար զգալի եղաւ Ուսանին հայ ուսանողներու շարքերուն մէջ, որոնց կ'երթայ նոյնպէս հպարտութեան արգար բաժին մը իրենց կատարած լաւ ընտրութեան համար:

Հայ ուսանողները ոչ միայն վարձատրուած եղան այսպէսով, այլև իրենց ուրոյն նախածնունդութիւնն ալ յաջողութեամբ պատկանեցաւ Որովհետեւ, իր կարգին, հայկական տաղաւարն ալ հաճելի ետեղեւ մը ստեղծեց, ուր խումբերն արած արտօթկով հանդիսականներ, կարճ ժամանակի մը

մէջ սպասելով բոլոր ուստեսողները՝ սկսեալ համբաւուր «չիլ-քէպպա»-էն:

Այս բոլորին ի տես, ակնհեւ էր, հայկական Հաստատութեան տնօրէն՝ Փրոֆ. Արփիարեանի գոհունակութիւնը, որ իր անկեղծ գնահատանքն ու շնորհաւորութիւնները յայտնեց «ՆԱԽԱՍԱՐԴ»-ի անդամներուն, որոնք կրցին հայկական բաժնին փայլը աւելցնել:

Օտար թղթակիցներու եւ լուսակարիչներու կարգին, յիշատակեց մասնաւորաբար Ապրիլեանի մամուլը՝ ներկայացուցիչները, որոնք հմայուած հայկական պարերով, ցանկութիւն յայտնեցին «ՆԱԽԱՍԱՐԴ» պարախումբի այցելութիւնը ունենալ ավերկեան իրենց հայրենիքին մէջ:

Կ'արժէ ջերմօրէն շնորհաւորել խումբին վարչութիւնն ու ղեկավար անձերը, որոնք կրցան դժուարին պայմաններու մէջ եւ կարճ ժամանակով խումբը մարզել, նուազախումբ կազմել, արական բաժնիներուն բոլորովին նոր ու գեղեցիկ հագուստներ պատրաստել, որոնք իրենց վառ ու ակնախաղիչ գոյներով հիացում պատճառեցին հանդիսականներուն:

Գլխաւոր արժանիքը կ'երթայ մասնաւորաբար խումբին երեք պատասխանատու վարիչներուն, ժերմար Պոյաճեանի՝ իրեն կազմակերպական ղեկավար, Առլէթ Մեղրեանի և Էտի Ճոլեանի՝ իրեն պարուստյոցներ՝ իրական եւ արական բաժնիներու:

Եւ ակալայն ոչ նուազ գնահատանքի արժանի է վարչական Մարմինը, զոր կը կազմեն վերոյիշեալ երեքն և Էտի, հետեւեալ եօթը անդամները եւս:

Վարուժան Յէսեան, Գլխաւոր Ճոլեան, Ռաֆֆի Պաթրճեան, Ժան-Ժաք Միլիւկէան, Փիլիք Թէրզեան, Միշէլ Տէրվիշեան, Էտեար Հապէշեան, որոնք ամիսներ շարունակ, ոգի ի բոլին աշխատեցան խումբին վերելքին համար:

«ՆԱԽԱՍԱՐԴ» պարախումբը ներկայիս 36 հոգիէ բաղկացած է:

ԴԻՏՈՂ

ԶՈՒՄԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԱՐԵՒՐ ԶԵՂՈՒՄ

Զօրավարի մը աղջիկը, սովորութիւն ըրած էր «ես այսինչ զօրավարին աղջիկն եմ» ըսել և հրապարտաւ: Մայրը, տեսնելով որ այս գէշ սովորութիւնը պէտք է դադարեցնէ, աղջկան բացարձակօրէն կ'արգիլէ զօրավարի աղջիկ ըլլալուն համար հպարտանալ:

Օր մը աղջկան կը հարցնեն. — Այսինչ զօրավարին աղջիկը չէ՞ք դուք:

Աղջիկը կը պատասխանէ.

— Սկիզբը այդպէս կ'ըսէի, բայց ետքէն մայրիկս ըսաւ, որ աւերկա ճիշդ չէ...

ՏԱՐԻՔԻ ՄԱՍԻՆ

Երկու բարեկամներն կը զրուցեն.

— Երկէ դատի մը վկայ եղայ և դատաւորը հարցաց, թէ քանի տարեկան եմ:

— Ի՞նչ պատասխանեցիր:

— Նայ յանկարծակիի եկայ, չէի գիտեր ի՞նչ պատասխանել: Քսանքի՞նք ըսի թէ երեսուն տարեկան:

— Ի վերջոյ ի՞նչ ըսիր:

— Քսան:

ԾԻԱՄՈՒԸ

Երկու բարեկամներն կը զրուցեն.

— Օրական քանի՞ սիկատ կը ծխես, կը հարցնէ առաջինը:

— Յայտնի չէ, կը պատասխանէ երկրորդը: Օր կ'ըլլայ որ տասը-քսան, օր կ'ըլլայ որ հազիւ մէկ-երկու հոգիի կը հանդիպեմ:

— Իրաւ որ զարմանալի է:

Ինչպէ՞ս կ'ըլլայ ատիկա:

— Ըսեմ սիրելի: Օր կ'ըլլայ շատ բարեկամներու կը հանդիպեմ ու շատ մը ծխեմ, օր կ'ըլլայ որ հազիւ մէկ երկու հոգիի կը հանդիպեմ: Բայց կը ծխեմ: Հասկցա՞ր:

Հիմա սիկատ մը տուր:

ԼԵՃԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐԸ ԱՐՈՒԵՍԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Գ. Էջին)

ՀԱՅԵՐԸ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Մենք Հայաստանի մէջ բազմաթիւ եւ անուանի էին մանրանշկարիչները: Այսպէս, Լէոպոլտոյ Արքեպիսկոպոսարանին մէջ կը պահուէր «Աքեմիայի Աւետարան» անունով Գրիգոր Միլիկեցի Նշանաւոր մանրանշկարիչին գործը, որ մաս մը ինք ըրած է եւ մաս մըն ալ Սքեմիւրան:

Գալով Լեհաստանի հայ մանրանշկարիչներուն, Մանքուլքի կը հաստատուէ, որ այս գաղութին մէջ միշտ գոյութիւն ունեցան արուեստագէտներ եւ մշակող ժողովրդի: Մանաւանդ Լէոպոլտոյ եւ Քամիլե-նիչի հայ կղերիկն մէջ, կ'ըսէ պատմագէտը, երեւան եկան բազմաթիւ ընդօրինակիչներ եւ մանրանշկարիչներ, որոնք մեծ գեր ունեցան այս ճիւղին մէջ:

Մանքուլքի կը ծանուցանէ, որ Լեհաստանի մանրանշկարչական արուեստի դէմքերուն մէջ պէտք է գնահատուի այն արուեստագէտները, որոնք վերջնական կերպով հոն հաստատուած էին, եւ անոնք որ միայն անցքի վրայ էին: Այսպէս ժ. Գարու վերջերը եւ ժ. Գարու սկիզբները բազմաթիւ շրջան ընդօրինակիչներու եւ մանրանշկարիչներու երթեւեկ մը կար իսկ կար նաեւ ուրիշ զանգուած մը արուեստագէտներու, որոնք արժանի են կողմնակի «Լէոպոլտեցի արուեստագէտներ», որովհետեւ հոն հաստատուած էին եւ իրենց գրիչը եւ վրձինը մայրաքաղաքին ի նպաստ կը շարժէին: Սակայն անոնք ալ երկու դասի պէտք է բաժնել. այսինքն անոնք որոնք ժ. Գարուն կը պատկանին եւ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Այսու կը տեղեկացնենք շահագրգռողներուն թէ Միւսթեան Թեքնիկական Հիմնադրամէն օգտուիլ փափաքողները պարտին իրենց գրաւոր դիմումները ներկայացնել առաւելագոյնը մինչեւ յաւաքիկայ 31 Յունիս 1967, այդ դիմումներուն կցելով Գահիրէի թէ Աղեքսանդրիոյ գրասենեակներէն իրենց տրուելիք զոյգ հարցարանները և անոնց մէջ պահանջուած բոլոր վաւերացումները:

Աղեքսանդրիոյ թեքնածոները պարտին իրենց գրաւոր դիմումները անձամբ ներկայացնել Աղեքսանդրիոյ գրասենեակը 17 և 18 Յունիս 1967ին, եւ ստանալ սանձութեան հարցարանները:

Պայման է որ թեքնածոները աւարտած ըլլան առնուազն հայկական նախակրթարան մը:

Պիտի ընդունուին սահմանափակ թիւով սան-սանձերին շրջանաւարտ եղողներուն կամ այլ պատճառով դադարածներուն տեղի:

Վերոյիշեալ 31 Յունիսի պայմանաժամէն ետք կատարուած դիմումները նկատի պիտի չառնուին, ինչպէս նաեւ անոնք որոնք պատճառաւոր տեղեկութիւններով և վաւերացումներով ներկայացուած պիտի ըլլան:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ ՍԱՆԵՐՈՒ ՅԱՆՁՆԱԾՈՒՄԻ

Կ Ո Չ

ԳԱՅԻՐԵԱՐԱԿ ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆՆԵՒՈՒՆ

Ազգային Տուրքի Թանձնախումբս Գահիրէյեանակ մեր ազգայիններու ուշադրութեան կը յանձնէ իր ներքին կանոնադրութեան հետեւեալ յօդուածը:

«Ազգային տուրք պէտք է վճարեն Հայաստանեայց Եկեղեցիի բոլոր գաւառները, ինչ հպատակութիւն ալ ունենան անոնք, երբ լրացուցած են 21 տարին և տէր են վաստակի»:

Ուստի վստահ ենք որ բոլոր այն ազգայինները, որոնք ցարդ չեն արձանագրուած ազգային տուրքի տոմարներուն մէջ, գիտակից իրենց պարտականութեան՝ պիտի դիմեն Ազգային Առաջնորդարան, ազգ. տուրքի քարտուղարութեան մօտ արձանագրել տալու համար իրենց անունները:

Նոյնպէս կը հրաւիրենք բոլոր այն ազգայինները, որոնք գանազան պատճառներով դադարեցուցած էին վճարել իրենց ազգային տուրքերը, որպէս զի բարի ըլլան դարձեալ դիմել ազգային տուրքի քարտուղարութեան, վերարձանագրել տալու համար իրենց անունները տոմարներուն մէջ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՈՒՐՔԻ ՅԱՆՁՆԱԾՈՒՄԻ

1603ին Չոփըլ մէջ տասը տարի կը դնէ գրելու և մեծածախ մանրանշկարներով զարդարելու Աստուածաշունչը և Հայկական վկայաբանութիւնը, իսկ 1638ին կը վերջացէ Հայկական ծիսարանը: Դադարու վաղագիւցի, 1603ին կ'ընդօրինակէ և կը զարդարէ Հայկական վկայաբանութիւնը, բաղկացած 1574 էջերէ և յաջորդաբար 1624, 1628 և 1630ին երեք քընդ Աւետարաններ կը պատրաստէ:

Իսկ երկրորդ դասակարգի պատկանող հայ մանրանշկարչներէն, որոնք ազգուած էին Արեւմտեան ոճէն, յիշենք Բաբերդի Մինասը, Տէր-Թալուս սարկաւազը և մասնաւոր նշանաւոր Բաբերդի Ղազարոս Վարդապետը: Մանքուլքիի համաձայն, այս արուեստագէտները իրենց կարգին կ'ազգեն Արեւելի մէջ գտնուող արուեստագէտներու վրայ: Ասոնք Արեւմտեան և Արեւելեան մանրանշկարչութեան միութեան առանցքը կը կազմեն:

Թէպէտ կարեւոր մէկ թիւ մը կը կազմեն Լէոպոլտոյ-Քամիլեանի և Քամիլի արուեստագէտները, սակայն չափազանցուած պիտի ըլլայ եթէ խօսելք Հայ մանրանշկարչական Դպրոցի մը մասին Լեհաստանի մէջ: Մանքուլքի եղող փակելով իր խօսքը կ'ըսէ, որ մանրանշկարչութեան օրինաբար պատկանելի թիւը, ստեղծուած վերոյիշեալ և ուրիշ արուեստագէտներու կողմէ, պէտք ենք վերագրել նաեւ «Հայ Ազգին» ներկայացուցիչներուն, որոնք քաջալերելով հանդերձ հայ հոգեւորական արուեստը, զիսցան միանգամայն առատածնունդեամբ ծախսել:

ԳՐԻԳՈՐ Վ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
(ԱԻԵՏԻ)

06224

ՏԱՆԱԿԻՐ

ԱՉԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 190 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 27 ՅՈՒՆԻՍ 1967

ՀԱՏՆ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 2,5 ԵԳ. ԴՆԿ. ԿԱՍ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

چاهاکیر
جريدة اسبوعية

ص.ب ٢١١١ بالقاهرة - ج.ع.م - ت ١٣-٩١٥
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيربيان (بالانجليزية)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

عدد رقم ١٩٠ - الخميس ٢٧ يولية ١٩٦٧

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՅՈՒՆԻՍԵԱՆ ԱՐՇԱԼՈՅՍԸ

(Ա.Մ.Ն.Ի 15րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Յուլիանյան պայծառ առաւօտ մը բերաւ Եգիպտոսի ազատագրումը:

Յուլիանյան պայծառ առաւօտ մը ողջունեց Եգիպտոսի զարթոնքը:

Եւ Յուլիանյան առաւօտեան պայծառ ճառագայթներով լուսաւորուեցաւ այն երկիրն ու ժողովուրդը, որ երկար դարեր օսմանեան խաւար իշխանութեան տակ և ապա եթեանստուն տառիներ բրդաւորեալ առիւթին ծանր թաթին ներքեւ ընկճուած դաժան կեանք մը քարշ տուած էր:

Այն պայծառ բռնատիրական մենատիրութիւնն ու տապալեցաւ դաժան իշխանական կայսերապաշտներուն խրատաւանները և Ա.Մ.Ն.Ի ժողովուրդը սեփականատէր դարձաւ իր երկրին և իր իրաւունքներուն:

Ճանեմք Յուլիանյան յաջողութիւնները իրարու և այս օրհնակ երկիրը տարուէ տարի արձանագրեց նորանոր յաջողութիւններ և յառաջդիմութիւններ:

Ծխնելոյցներ բարձրացան երկրին ամէն կողմերէն, գործարաններ ծնան ու ընդլայնեցան Եգիպտոսի հիւսիսէն հարաւ, արաբ գործաւորին բազմութիւնը սկսաւ իր հայրենիքին ծառայել և ոչ թէ օտարին, արաբ գիւղացին մշակեց իր հողը և ոչ թէ բռնակալին: Ու դաշտերը ընդարձակուեցան, անապատները ոռոգեցան, Նեղոսը ժպտեցաւ:

Գաղութարարները ջանացին շրջապատել այս պատմական երկիրը և իրենց ժանիքները ցցած, սպասեցին պատեհ առիթի, անգամ մը ևս իրենց ճիրաններուն մէջ առնելու դայն: Բայց ի դժբախտ...

Երբեակ պետութիւններ միացած, փորձեցին մահ ու սուր փոխելով, տիրանալ ջրանցքին: Հայրենատէր հերոս ժողովուրդը եւ շարունակ դանդաղ:

Երբ լինելու ուժով չկարողացաւ յաղթանակել, թշնամին փորձեց անտեսական սեղմումներով և պայքարով ճնշել, յուսալով որ կը յաջողի սով և անօթութիւն պատճառել ու ծոնկի բերել իր հայրենիքին վերելքին ու շինարարական աշխատանքներուն լծուած խաղաղատէր արաբ ժողովուրդը:

Այս նենգամիտ արարքներն ալ ապարդիւն եղան ու չկարողացան ընկճել Ա.Մ.Ն.Ի ժողովուրդը, որ վերջնականապէս ազատագրուած ըլլալով դրամատիրական և կայսերապաշտական բռնակալութիւններէն, փշրած էր գերութեան շղթաները, դապրած էր շահագործման տարանք ըլլալէ ու իր բազմակներուն ուժով ու ճակտին քրտնաբերել կը կերտէր իր հզօր հայրենիքը:

Արաբ ժողովուրդին բախտակից հայ ժողովուրդը՝ կորսնցնելէ ետք իր պետականութիւնը, երկար դարեր ստրկութեան և դերութեան դաժնութիւնները ճաշակեց, ու «Մեր Հայրենիք թշուառ անտէր»ը երգեց:

Եկաւ սակայն ազատագրական պայքարի պահը: Զարթեալ հայը ու իր ազատամբական պայքարները տարաւ, եւ իր զաւակներուն հնչեցուց «Փշրի՛ր ժանա շղթան, ծագէ՛ նոր արեգ, ազատ ենք հնչէ՛, ոսկեգոծ հնչակ»:

Այո՛, յետեւ տարիներ առաջ հայ ժողովուրդը փշրեց այդ ժանա շղթաները ու ծագեց արեգակը, ծագեց նոր արեգակը և փայլեցաւ հայ ժողովուրդին և հայ հայրենիքին վերեւ ու այսօր այդ արեգակը հայութեան փառքի օրերը կը ցոլացնէ համայն մարդկութեան:

Լուսաւոր արեգակ մըն է նաեւ այն՝ որ փայլեցաւ Եգիպտոսի վրայ, փշրելով արաբ ժողովուրդին ծանր շղթաները. ու այժմ, տոնանկին տարիներ ետք, փոշիացած ու անվերադաճ կորած են այդ կապանքները:

Ա.Մ.Ն.Ի յեղափոխութեան տարեդարձը պատեհ առիթ մըն է, որ բոլոր արաբ երկիրներու ժողովուրդներն ու ղեկավարները սթափին, ու իրենց կարգին վերջ տան կայսերապաշտական գերիշխանութեան, փշրելով անոր ժանդոտած շղթաներն ու սրտով

(Շարունակութիւն տես՝ էջ 2)

Ա.Մ.Ն.Ի 15րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԿԱՐԵԻՈՐ ՃԱՌԸ

Գահիրէի Համալսարանի հանդիսարանին մէջ, աւելի քան հինգ հազար հոգիի ներկայութեան՝ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր, Յուլիս 23ի Յեղափոխութեան 15րդ տարեդարձին առիթով, խօսեցաւ սպասուած կարեւոր ճառը, որ հեռասփռուեցաւ և ժողովուրդները մեծ հետաքրքրութեամբ հետեւեցան անոր:

Նախագահը յիշատակելէ ետք այն բոլոր տապալակները, զորս արաբ եգիպտացի ժողովուրդները դիմագրաւեցին, իրենց բազմազան ու ընկերային յաղթանակներու ընթացքին, ըսաւ, որ պայքարի ճամբան վտանգաւոր է, և յաղթանակի ճամբան զոհաբերութիւններու կարիք ունի:

Ներկայ տապալակին մասին խօսելով՝ ըսաւ, որ ան բազմաթիւ պատճառներով ամենէն մեծըն է, որովհետեւ աշխարհակալութիւնը մեզի դէմ չէ ելած անկեղծօրէն, ինչպէս էր 1956ին, այլ ան մեծ ջանք թափեց իր դերը թողարկելու:

Նախագահը սկսաւ բացատրել տապալակին մանրամասնութիւնները:

Միջին Արեւելքի տապալակը ծայր տուաւ Սուբիան գրաւելու իսրայէլեան փորձին պատճառով, ու այս փորձը դիմագրաւելու համար եղած շարժումին ստեղծած հետեւանքները պարզեց:

Խօսեցաւ ամերիկեան դիւանագիտութեան խաբէքայութեանը վրայ թէ ինչպէս Ա.Մ.Ն.Ի նախագահը անձամբ մասնակցեցաւ անոր, ու ըսաւ թէ հակառակ այս բոլորին կը նախատեսէինք, որ բան մը կը պատրաստուի, և Իսրայէլի հարուածը պիտի չուշանայ:

Մեր ուժերու համախմբումին սկզբնաւորութեան, պատերազմի հաւանականութիւնը 20 առ հարիւր էր: Արապայի ծոցին փակումով պատերազմի հաւանականութիւնը հասաւ ութսուն առ հարիւրի, իսկ Իսրայէլի մէջ բազմազան փոփոխութիւններէն ետք՝ հարիւրին հարիւր: Ուրբաթ, 2 Յունիսին, գացի զինեալ ուժերու ընդհ. հրամանատարութեան կեդրոնը ու իմ տեսակէտս պարզեցի բոլոր ղեկավարներուն: Ըսի, թէ առաջին հարուածը կը նախատեսեմ 48էն 72 ժամուան ընթացքին և որ Իսրայէլի առաջին հարուածը տեղի պիտի ունենայ Երկուշաբթի, 5 Յունիսին, և շատ հաւանական է, որ ուղղուած ըլլայ մեր օդային ուժերուն դէմ:

Ան աւելցուց. մեր աւելնալովին պէս ճակատամարտ տեղի չունեցաւ: Ինչ ալ ըլլայ, առաջին եւ վերջին պատասխանատուութիւնը իմ վրայ է իյնայ:

ունին ամերիկեան դիւանագիտութեան, վեցերորդ նաւատորմին, Իսրայէլ հասած օդանաւերուն և օդանաւորիներուն և ամերիկեան լրտես մարտանաւ «Էիսլըրթի» կատարած դերին, պատերազմի գիծերուն վրայ ամերիկեան նշաններով օդանաւերու մասնակցութեան, ինչ որ նախագահ ձոնսըն ընդունեց վարչապետ Գոսիկինի ղրկուած նամակի մը մէջ, եւ Միացեալ Նահանգներու դերին՝ ՄԱԿի մէջ: Կարելի չէ պատահածին առջեւ թմրած մնալ, հարուածին ուժգնութիւնէն: Կարեւորն է շարունակել մեր ճամբան դէպի յաղթանակ:

Յուլիս 9ին և 10ին ժողովուրդին դուրս գալուն իմաստը կը նկատեմ պայքարելու հաստատականութեան կեցուածք մը՝ ամէն զոհողութեան պատրաստակամութեամբ: Սակայն ասիկա միայն սկիզբն է եւ մենք մեզի կը հարցնենք թէ «ուրկէ՞ սկսինք»: Ու պատասխանելով այս հարցումին՝ նախագահը ըսաւ, որ առաջին քայլը զինուորական ու ժողովրդային արագ վերակառուցումն է, որ հիմնական խաբիսն է պայքարին:

Այժմ կը վերակազմենք մեր զինեալ ուժերը եւ անոր կարողականութիւնը:

Գալով ժողովրդային վերակազմութեան, նախագահը բացատրեց թէ ինչու իր ձեռքը առաւ Արաբական Ընկ. Միութեան ընդհ. քարտուղարութիւնը. «Ժողովրդային քաղաքական կազմակերպութիւնը իր մեծ դերը պիտի ունենայ ճակատամարտին մէջ»:

Արաբ. Ընկ. Միութեան Գեր. Գործադիր Խորհուրդի նոր կազմութիւնը քանի մը օրէն պիտի յայտարարուի:

Նշելով ճակատամարտի կորուստը, ըսաւ, թէ այդ չի նշանակեր որ յաղթանակը կորուցեցաւ և թուեց թէ ուրիշ ժողովուրդներ ինչպէս ճակատամարտներ կորսնցուցած են, բայց ի վերջոյ շահած են պատերազմը:

Ապա խօսեցաւ նոր պիւտոնէի մասին եւ ժանրամասնութիւններ տալէ ետք ըսաւ, թէ ժողովուրդը մէկ ձեռքով զէնք պիտի վերցնէ, իսկ միւսով պիտի կառուցանէ:

(Շար. տես՝ էջ 2)

Ա.Մ.Ն.Ի ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՍԷՋ Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍԷՋ. ՍԵՐ ՀԱԽԱՔՈՅԹԻ ՍԸ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ԽՕՍԵՑԱԻ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ ԸՆԿԵՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՇԱՀԻՆԵԱՆ

Մոսկուա 24.— Երէկ տեղի ունեցան ժողովրդական հաւաքոյթներ Սովետական Միութեան զանազան քաղաքներուն մէջ, տօնակատարելու համար 23 Յուլիսի Ա.Մ.Ն.Ի Յեղափոխութեան 15ամեակը:

Սովետական Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանի մէջ տեղի ունեցաւ մեծ հաւաքոյթ մը, որուն ընթացքին խօսեցաւ սովետաւարական բարեկամութեան ընկերակցութեան հայկական բաժնի նախագահ ընկ. Սնդրանկ Շահինեան: Սնդրանկի հառին մէջ շեշտեց թէ արաբ ժողովուրդը՝ որ համեստեց ազատութիւնը, պիտի յաղթանակէ իր արդար պայքարին մէջ:

Մոսկուայի սպանեմ ու զինուորները եւս զուարեցին հաւաքոյթ մը, որուն ընթացքին խօսք առաւ Զօր. Վիգոր Թովմասչեւ եւ Երկարօրէն անդադարաւ Յուլիս 23ի Ա.Մ.Ն.Ի Յեղափոխութեան մասին:

00226

ԶԱՐՈՒՆԻ ԾԱՂԿՈՒՆԻ

(ՄԱՀՈՒՄՆ Զ. ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Ստորև կը հրատարակենք բազմամասնակի եւ բազմամեկ հայագիտական Պր. ԲԵՐՈՎՍԻ ԿՈՍՏՆՆԻՆՍԿԻ դամբանականը, խօսուած՝ վասակաւոր ուսուցչունի Տիկին Զարուհի Մաղկունիի բարձր հոգեկոյսին առջեւ՝ Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց Ազգ. Գերեզմանատան մէջ (1961):

Առաջին անգամ կը տպուի այս խորհմաս դամբանականը, ուր շատ յստակ կերպով ներկայացուած է ողբացեալ ուսուցչունիին դիմաստներն ու կրթական-դաստիարակչական բեղուն գործունեութիւնը:

Այս առթիւ, ուրախութեամբ կ'արձանագրենք՝ որ ողբացեալ Տիկին Մաղկունիի «Երկրորդ փափաք» իրագործումի նամբուն մէջ է: «Հայրենիքի Զայն» շաբաթաբերէին տեղեկացանք՝ որ Հայաստանի մէջ մասնաւոր արխիւ մը բացուած է անոր ստեղծագործութեանց համալածոյին համար: Մեզի կը մնայ, անմիջապէս, հայրենիք ուղարկել Տիկին Մաղկունիի պատկանող որեւէ գործիք կամ պատկեր, որպէսզի անոր գործերուն լիակատար ժողովածուն կազմուի եւ տուով հրատարակուի:

ԽՄԲ.

Այս, ես ալ կը վկայեմ թէ այն անձը, այն անձնաւորութիւնը, որուն մարմինը այս պահուն աս դազազին մէջ կը հանգչի, եղաւ արժանաւոր ուսուցչունի մը.

Որ քառասուն տարեւ, ինչպէս կ'ըսեն, «մասնակցեց ազգին», «ներուներ հասցնելով», «տառապելով» եւայլն, եւայլն:

Բայց, ես տակաւին, մանաւանդ իրրեւ մօտէն տեղեկ մէկը եւ ակնմտաւոր մը անոր գործին, կը վկայեմ նաեւ որ տիկին Մաղկունիին եղաւ լա՛ւ ուսուցչունի մը, լաւերուն մէջէն լաւագոյն ուսուցչունիին:

Ունեցաւ այն էական բարեմասնութիւնը, որ անհրաժեշտ է դաստիարակ ըլլալու համար,

Ունեցաւ այն ոգեկան բարեմասնութիւնը՝ առանց որուն ողորդ մօտեցողը անմիջապէս անդին կը շարժուի իրրեւ կեղծ գրամ:

Անկէկա ունեցաւ մասնակցութիւն, հայ մասնակցութեան ծառայելու սէրը, անկէկա ունեցաւ մասնակցութիւն, որ անհրաժեշտ էր իր անհրաժեշտ հրապարակը:

Մանկական աշխարհին մէջ լոյս տարածելու համար մօ՛րք եղած ըլլալու գիտակցութիւնը ունեցաւ:

Եւ տարուած իր իտեղէն՝ անկէկա մօտեցաւ ուրիշ ամէն ցանկութիւն, ուրիշ ամէն փառասիրութիւն, ուրիշ ամէն ձգտում, բայց փարոս մը եղած ըլլալու գիտակցութիւնն էր:

Այս խօսքերը կը նշանակեն ուրեմն որ Տիկին Մաղկունիին մօտեցաւ իր շահերը, իր անձնական պահանջները եւ իր ամբողջ գործունեութիւնը նուիրեց ուրիշներուն:

Եղաւ ինքնամոռաց մէկը, որ տալ միայն կ'ուզէր եւ առնելու մասին չէր մտածեր անգամ:

Անձնագործ, անձնուէր ուսուցչունի մը եղաւ: Հարցուցէ՛ք իր աշակերտներուն, անոնք այս մասին շատ բաներ պիտի պատմեն ձեզի: Եւ իր աշակերտներուն այս պատմութիւնները Տիկին Մաղկունիին համար ուսուցչական բարձրագոյն վկայականը կը հանդիսանան:

Ես ինքս, եւ անշուշտ շատեր ինծի պէս, միշտ հիացող մը եղած եմ՝ մանաւանդ անոր նրբիւն եւ նրբականի հանդէպ ունեցած արհամարհան վերաբերման վրայ, ինչ որ, ուսուցչական ասպարէզին մէջ, մեծադիւն գուշակութիւն եղած ըլլալը կը հաստատէ:

Որքան ատեն որ երկտասարդ էր, եւ իր մարմնական ուժերը չէին դաւաճաներ իր հոգիին ցանկութիւններուն, Տիկին Մաղկունիին եղաւ բոլորովին անհրաժեշտութիւն:

Եւ համակ ոգեկանութիւն դարձած, երգեցիկ եւ անհոգ թուելուն մը պէս՝ ազատութիւն, լոյս սէր, երգ, սպոր, նուէր, նուիրում հոգեկեց եւ ծաղիկ ծաղիկ թափելով մեզը շինելու մասին կը մտածէր...:

Միայն, երբ կեանքին տարիները հետզհետէ ծանրացան իր ուսերուն վրայ, եւ մօտեցաւ իր փաթուտանականին, հակառակ իր կամքին եւ հոգեկանի հանդէպ ունեցած իր խոր հաւատքին պատճառաւ, չկրցաւ գործադատար «փրկութեան» ըլլալ եւ կեանքի իրաւ դարձութիւնները, կողմէ իրականութեան փառսորը հանդարտութիւն բացարձակ եւ ընդունիլ:

Եւ, ըստ իս, այս եղաւ իր միակ թերութիւնը՝ որուն սրբագ-

բութեան համար իր բոլոր բարեկամներուն տուած խրատները ի դուր կ'անցնէին:

«Հոգին յօժար էր, բայց մարմինը տկար»... Ինչպէս որ կը պատահի երբեք նոյնիսկ գերմարդկային էակներու քով:

Մանկութեան տառապեցաւ մեր ազգային ճակատագրով, ծերութեան վերջին օրերուն ալ դառնացած էր մեր ազգային կեանքի արդարեւ քիչ մը անիրաւ գրութեան հետեւանքով: Գրութիւն մը, որուն մասին այսօր աւելի արտայայտուել անպատեհ է բոլորովին:

Ողբ. Զարուհի Մաղկունի

Բայց, սիրելի Տիկին Մաղկունի, ինչ փոքր, մենք վստահ ենք որ դուն քու ամբողջ փառսիրտը նկատ ըրած ես արդէն քու ազգիդ, որ քեզի առիթը պարզեց քու քառասուն տարեկան գործունեութեանդ գերագոյն երջանկութիւնը վայելելու...:

Ամէն անգամ, որ այս վերջին շաբաթներուն պատահութիւններ ունեցան իր հոգիին հետ շփման մէջ մտնելու, պայծառօրէն կը տեսնէին որ անկէկա պէտք ունէր հանգստութեան եւ խաղաղութեան...:

Հոն հրդեհ կար... ոչ մասնաւոր: Դուրեմանի տառապանքը կը յիշեցնէին անոր հետզհետէ մարեւելու վրայ եղող աչքերը:

Դուրեմանի պէս անոր ալ հոգին կ'ործէր կը բողբոջէր, որ տակաւին պէտք էր ժամանակ տալ իրեն՝ այս կեանքին մէջ իր հանձարին ցոլեցըը շարունակելու, երկարելու:

Մանաւանդ երկու փափաքներ ունէր, որոնց իրականացումը իր կեանքի վերջին շրջանին իտեղաւ եղաւ:

Նախ՝ կ'ուզէր այցելութիւն մը տալ Հայաստան, կ'ուզէր երեւանը տեսնել... կ'ուզէր երեւանը ապրիլ:

Սիրելի Տիկին Մաղկունի, ես ուրախ եմ որ քեզի ըսած եմ արդէն՝ որ դուն Հայաստանի մէջ ես արդարեւ երբեք տարի առաջ եւ ճիշդ այսօր, հոն՝ Երեւան էի, եւ քեզի պատմած եմ արդէն որ հոն քու հասցողած աշակերտներդ ինչպէս կը յիշեն քեզ եւ ինչ գործունեութիւնը կը պահեն քու յիշատակներդ եւ թէ դուն ի՛նչպէս կ'ապրիս ու պիտի ապրիս անոնց հոգիներուն մէջ...:

Տիկին Մաղկունիի երկրորդ փափաքն էր հատորի մը մէջ ամփոփուած տեսնել իր ամբողջ կեանքի ընթացքին հայ մամուլի զանազան օրկաններուն մէջ հրատարակուած իր գրութիւնները,

ՄԱՍՆԱԽՈՐ «ԶԱՆԱԿԻՐ»ԻՆ

Ի Օ Ս Ք Ա Ռ Բ Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ո՛վ բնութիւն, ո՛վ արարիչ, ո՛վ Աստուծ, Կեանքի անհուն ովկիանից Տուել ես ինձ կարիւն այս, Օձելով այն պրիմաւովն արեւիդ, Ու մեծել ես մեծաբաւալ ժամանակի ծիրին մէջ, Ինչպէս ասուպն երկնի:

Թող տու որ արդ, դեռ չսուզուած Անեկութեան մէջ մնալ, Վերցնալով հիւսկական իմ հոգու հոնարն մտնուցն ու ճշունցն հիպիկ:

Ո՛վ բնութիւն արարիչ, Շնորհակալ եմ յաւե, Որ ստեղծել ես ինձ հալ մարդկային, Փոխան չնչին բորբոսի կամ մորեխի,— Զե՛ որ ամեն հաւասար եմ ամենաթեւ քո աչքին...

Շնորհակալ եմ քեզ նաեւ, բնութիւն, Որ ուղեղն իմ շաղկաւի եւ Մի փառանքովն իմաստութեան արեւիդ, Որով անա ինչպէս կարիւն անձեռի, Արագորում ե պատկեր հրաշափառ երկնիդ:

Շնորհակալ եմ քեզ նաեւ, բնութիւն, Որ տուել ես ինձ գերագոյն մի պարգեւ,— Տիեզերում իր բացառիկ երեւոյթ— Գիտակցութեան գէթ մի նշող արարչական հանճարիդ:

Գիտակցութիւն՝ կեանքի, մանուկ խորհուրդիդ, Գիտակցութիւն՝ օրհնեցիդ անհեղի, Գիտակցութիւն՝ անհուն, յաւերժ երեւոյթ, Որով անա հոգեզմայլ կեցել եմ Գո անսահման ովկիանիդ՝ երբեք, Վախճանական իմ հեզ կեանքի այս գերագոյն վայրկեանին,

Ձօնելու քեզ փառաբանման այս ժպտ, Որին սակայն չունես երբեք դու կարիք...

Միքե՛ բոչունն երբ նուրդում է ուրախ Սպասում է, որ աշխարհն Անմիջապէս արձագանքի իր երգին... Իմ խօսքն էլ բոլ հնչի նոյնպէս ապարդիւն.— Ինչո՞ւ սակայն ապարդիւն, Երբ տեսիլ դողը անգամ չի կորչում Տիեզերումդ անսահման...

Ո՛վ բնութիւն, երբ նայում եմ անհունիդ, Ինձ պատմել է յուսանասութիւն ու սարսափ, Զգալով ինձ այնքան չնչին, վաղանցուկ. Ու կրկնում եմ Իմաստունի վաղեջական հառաչանքն՝ «Ունայնութիւն, ունայնութեանց առ յաւե...» Խոնարհում եմ աչքերս վար, նստում եմ Մի մամուլապա քաղի վրայ յոգնաբեկ, Ինչպէս նամբորդ անպատում մոլորում, Ու արճեղած, պատահաբար պոկում եմ այդ բորբոսից Մի չնչին շերտ ու դիտում...

Բայց, ո՛վ զարմանք, քառափուն այդ անօգուտ Բաց է անում ինձ անձնագործ մի աշխարհ...: Նրա ճշմարիտ արմատները մազալեւծ ծաղկն են ծակել ու նրանից կեանքի աւիւր են ծծում, Մինչ բողբոջներն անցնում, Լոյսն արեւի՛ կարիւ, կարիւ են ըմպում: Գուցէ ունին ծաղիկներ էլ գալստաւոր— Որպէս նրա սիրոյ երազն երկնագեղ— Որոնց նեկտարն ըզգլխի Նրան շաղիս են արբեցում կենսալիւնը, Որով մի պահ յաւերժութիւնն է ապրում Իր օրերում վաղանցուկ... Իսկ ամենից զարմանալին՝ այդ բորբոսում քաղնուած Իմաստութիւնն է խորին,

Ինչպէս նաեւ ձեռագիր վիճակի մէջ մնացած իր կարեւոր մէկ վէպը հրատարակուած տեսնել. վէպ մը՝ որուն մէջ զրած էր ան ոչ միայն իր հոգիին եւ կեանքին ամենաանկեղծ երեւոյթները, այլեւ ապրիւնն Մեծ Նգնուէն իր ակնաստեղծ «Հայոց արեւուն հոտոտող»՝ ամենանախկին վկայութիւնները:

Սիրելի Տիկին Մաղկունի, եթէ տակաւին լսելի է քեզի մարդկային ձայնը ա՛ռ դադարիդ փայտեւուն մէջէն, վստահ եղի՛ր՝ որ քու այս փափաքդ գոնէ պիտի իրականանայ: Ի՞նչ յիշատակդ յարգողները, բոլոր անոնք՝ որոնց համար դուն ա՛յնքան անձնուէրացօրէն զոհաբերութեամբ, վստահ եղի՛ր՝ որ պիտի ընեն ինչ որ պէտք է՝ որպէսզի ընդմիջտ ապրին յո՛ւ հազարից ստեղծագործութիւնները այս աշխարհի վրայ:

Երթա՛ն բարով ե ցոտեութիւն... 24-7-61

Որով կսակն է ծրարել սերունդներին ապագայ Սերմերի մէջ փոշեման բխրաւոր, Իր բովանդակ կեանքի յառնումն հեռագայ...

Նման հրաշ՝ դու միայն, ո՛վ բնութիւն, Իրագործել կարող ես: Կեանքի ետուն ովկեանում Միգրոպն ու մարդն ստեղծել ես ապրելու Իրաւունքով հաւասար...

Դու անհուն ես ու յաւերժ, Բայց ամեն մի փառու խորում էլ նոյնն ես: Հողագնդում մեր այս կարծր ու հեղուկ, Ամեն մի տար շղթայել ես անհաւասար կեռով. Մինչդեռ չկայ ոչ մի նմար ժիւղեբում բովանդակ: Երբի վրայ պղպշակը օճառի՝ Մանր է աւել քան արեւը քո ձեռքում...

Չկայ երբեք մեծ ու փոքր քեզ համար, Նոյնիսկ հիւլեկն անչափելի, ժիւղեբիդ է նման, Ու հեկց նրա անհա խորում ես քաղցրել քո հանճարն, Ո՛վ խորհմաս բնութիւն, Ո՛վ անսկիզբ եւ անվախճան երեւոյթ: Ժամանակի միքե՛ մարդու հնարք չէ պարզամիտ,— Յաւակնութիւն՝ յաւերժութիւնը չափելու...

Ամեն նիւթում դու ներկայ ես որպէս ուժ. Ամեն ուժի խորում օրոփող լոյս ես դու. Իսկ լոյսին մէջ՝ կեանքն ու միտք... Համասարած ժիւղեբում ձգողութեան օրհնն ես, Որպէս սիրոյ համայնական բարախում:

Ինչո՞ւ սակայն, ո՛վ բնութիւն վեհապան, Բիւր բխրաւոր եակներիդ մէջ միայն— Որպէս միակ բացառութիւն երջանիկ— Մարդն ընտելցի խորհուրդներին քո գիտակ,— Գիտակ՝ որքան կարող է խելն գանկն իր ուղեղի ընկալել:

Բայց Կեանքն անոր բոլոր նման վաղանցուկ խոսի անին, եւ կամ անբան մի եակի կենցաղին... Անմահութիւնն անցուց քոնք է յախեան. Բայց խել կեանքն իր ծաղկումին մէջ, աւաղ, Գո ընտելեալ եակի:

Միքե՛ արդար է, ո՛վ անգութ բնութիւն: Իսկ քե չկայ օրհնեցիդ մէջ ճգրիտ Արարութեան գէթ բացառիկ մի օրհն՝ Հանդէպ մարդուն, որն օժնել ես իմացութեամբ բաւարարիկ,

Երբ մի կոյր խաղ է միայն ուժերի Տիեզերքդ, մեքենական իրեն կառոյց ինքնագործ, Ինչո՞ւ սակայն մեր հոգու մէջ մարդկային Մաղկեցորդի վեհական երազներ...

Երբ բիւր ուժն է լծակը մեր կեանքի, Ու մարդկութեան պատմութիւնն Իրեւոյցից մի պայմար է լոկ իմար, Թող մենք այլեւ չնայենք վեր՝ դէպ երկինք, Հիասրափ՝ բոլ մոռնանք քեզ ալիւս— Իրեն հօրից յաւե լիւծած որբուկներ— Ու կիւրեմք մեր նախնազարն երկային Հոգեկան մեր ժիւղեբում լուսաւոր, Ուր պիտի իջնի մարդկային Օրհնքն՝ օժնուած խղի արդար ներշնչմամբ Օրհնքն՝ ազատ, հաւասար:

Ու բոլ ծաղկի ազգերի մէջ խաղաղութեան ձիւրերին. Թող արեւ-սիրտ սեր միայն գերբիւրի, Զգողութեան որպէս օրհնքն անհեղիլ.— Ու բոլ մարդ այլեւ լիւնի առ յաւե: Մի վերջակե՛ս՝ երջանկութեան յազուրդի...

ԱՌԱՔԵԼ ՊԱՏՐԻԿ

Երեւան

ԵՂԻՇԷ ԶԱՐԵՆՑԻ ՅԻՅԱՏԱԿԸ ՅԱԵՐԺԱՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Սովետահայ ակնաւոր բանաստեղծ Եղիշէ Զարենցի յիշատակը յաւերժացնելու նպատակով, ծննդեան 70ամեակի կապակցութեամբ, Հայկական Ս.Ս.Հ. Երեսփոխաններու սովետոր որոշեց երեւան քաղաքին մէջ կանգնեցնել անոր արձանը:

Այդ առթիւ կազմակերպուած էր արձանի նախագծի մրցանակաբաշխութիւն:

Մեծ բանաստեղծին անունը շնորհուած է Հայկական Ս.Ս.Հ. մշակոյթի նախարարութեան գրականութեան ու արուեստի թանգարանին:

Զարենցի անունով պիտի կոչուի նաեւ Լենինականի հրապարակներէն մէկը. իսկ Երեւանի անոր նախկին բնակարանը պիտի վերանունը յուշաքանակարանի:

Մայիս 25ին Հայկական Ս.Ս.Հ. գիտութիւններու ակադեմիայի նիստերու մեծ դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ զրական-գեղարուեստական երեկոյթ՝ նուիրուած սովետահայ մեծ բանաստեղծ Եղիշէ Զարենցի ծննդեան 70 և մահուան 30ամեակին:

Երեկոյթը ներածական խօսքով բացաւ Հայկական Ս.Ս.Հ. գիտութիւններու ակադեմիայի նախագահ Վիգոր Զամբարձումեան:

Եղիշէ Զարենցի ստեղծագործութեան մասին ուշագրաւ գեղարուեստի հանդէս եկաւ բանասիրական գիտութիւններու տոբթոր Հ. Թամրազեան:

Ապա համերգ տրուեցաւ:

«ԱՇԽԱՐՀԸ ԿԸ ՏԵՄՆԵՄ ԳԻԾԵՐՈՎ»

Յայտարարեց Գառգու «Գարուն» ամսագրի թղթակիցին

ԹՈՐՈՍ ԹՈՐԱՆԵԱՆ

— Տարբերակ վիճակ մը կ'ապրի համաշխարհային նկարչու-թիւնը: Վերջին յիսուն տարիներուն այնքան ընդլայնուած են ա-նոր սահմանները, որ այլեւս նկար-չական իր բնոյթէն դուրս ելած է ան:

Փիգասո եւ Գառգու Յուցահանդէսին

«Տպագրութեան պաշտօնէն» ա-ռաջ գիծէն դուրս ելլելը դժուար էր: Եւրոպայի չէին կրնար աշխա-տել: Անյայտնաբերելի տուեալներ-ուն յաղթեցին: Բայց անսահման ազատութիւնը վնաս բերաւ նը-կարչական արուեստին: Այսօր նը-կարչութիւնը կը կոչուին գոյծ-ը, որոնք ոչ մէկ կապ ունին նկար-չութեան հետ: Հանդիպած ըլլա-լու էք կտորներով ու փայտերով, կոշիկներով պատրաստուած «պատ-տաններու»: Կան նաեւ մեքենա-կան, շարժող գործեր, որոնք որ-պէս ն'ընթերցան կը հրաժարուին: Աստիճանային նկարչութիւն չեն:

«Այն, ինչ բանաստեղծները բառերով կը ներկայացնեն, նկա-րչը պատասխան վրայ գոյցներով տալու է:

«Նկարչութեան մասին մեր այսօրուան ըմբռնումը կրնայ փոխ-ւիլ քաղաքականութեան դարձաց-ման գոգընթաց: Բայց կարեւոր է հաստատել, որ նոր նկարչը չի կրնար ծառայել տակմաներու, նը-կարչը կը ծառայէ իր ներքին ձայնին: Թէեւ երբ շատ է ազատու-թիւնը, այդտեղ ազատութիւնը կաշկանդուած կ'ըլլայ: Այդպիսով կրնանք քաղել մեր պաշտածը, և արդիւնքը կ'ըլլայ անիշխանա-կան վիճակ ու այդ վիճակը ոչ միայն նկարչութեան, այլեւ ընկե-րութեան փրկուած կը բերէ:

«Նկարչութիւնը պէտք է ձգ-տի պատտաւել մարդու հոգին, մարդու ներքին տիեզերքը:

«Այս արուեստը մեծ փոփո-խութիւններ կրած է վերջին տաս-նամեակին, մանաւանդ սինեմայի ու լուսանկարչութեան զիւտերու հախաքայլ յառաջդիմութենէն ետք:

«Եթէ փաստաթուղթի պէտք ունենանք, նկարչին տեղ լուսա-նկարչը կը կանչենք: Այս իրո-գութիւնը արուեստագէտ նկար-չին ստորադասութիւնները ծան-րացուց, ու այսօր նկարչութիւնը հաշուառու է ու գիտակից բանաս-տեղծական արուեստին նման, ո-րով մեր ներքին տուածը կ'արտա-յայտենք ամբողջական ազատու-թեամբ:

«Բայց կայ վտանգ մը, երբ կը մեծնանք ու կը հասնինք Puissance total-ի, մեր ուժերու բարձրագոյն աստիճանին, փժա-ցումի վտանգը իր ապականակ-մանով կը ցոյց կու տայ: Կ'ու-զէի վկայակոչել արժանական ուժ-բէ:

«Ամէն արուեստ ունի իր օրէնս-քը»:

Այս անգամ նա Գառգուն է: — Համաձայն եմ ամուսինիս ըսածներուն: Ինչպէս բանաստեղ-ծ լինելը, երաժշտութիւնը, նոյն-պէս նկարչութիւնը ունի իր օ-րէնքները և այդ պէտք է պահել գիտնալ:

«Գրականութեան մասին եր-բեմ կը վիճինք Գառնիկին հետ:

Ինչ երբեմն արտաքինէն կը դո-տէ գործը և հակառակ է մանրա-մասնութիւններու նկարագրու-թեան:

«Պաշտօն իր մեծ փորով գե-ղեցիկ չէր, բայց իր դրականու-թեամբ աշխարհ մաղնիսացուց»:

Գառգուն դարձեալ ձեռք կ'առնէ խօսակցութեան կծիկը:

— Քննադատներու մասին կը հարցնէիք:

«Երեք տեսակ մարդիկ կան: Կան, որ ստեղծագործներ են, աշ-խարհ մը ունին իրենց մէջ և այն տալ կ'ուզեն բոլորին:

«Կան, որ ստեղծագործող չեն, բայց ընկալող են, հասկցող, նոյնիսկ մեծատաղանդ. այդպիսի-ները sens extraordinaire ունին:

«Կան երրորդ տեսակին պատկանողներ, որոնք միայն ըն-կալուչի մը նման կ'ընդունին, չեն կրնար վերլուծել, խորաշա-փել: Ու այս վերջիններէն շատե-րը քննադատի քղամիտը կը նե-տեն իրենց ուսերուն» չկարողա-նալով ստեղծագործել:

«Գիտէք, քանզի միշտ ա-ւելի դիւրին է քան կառուցելը...»

«Շատ քիչ են այն քննա-դատները, որոնք անհրաժեշտու-թիւն են արուեստագէտին և զան-գրեւծներուն համար:

«Պոմպոնը ըսած է. «Ա-ռանց քննադատելու ազատութեան չի կրնար գոյութիւն ունենալ գո-վասանը»:

«Ինչպէ՞ս և ինչո՞ւ նկարչը դարձայ: Այս հարցումիդ սապէս պիտի պատասխանեմ: Մանկութե-նէս կ'երազէի նկարիչ դառնալ: Իմ հոգիս սնունդը նկարչութեան մէջ կը գտնէի: Որով նկարչը դար-ձայ:

«Վաղա Սարգիսի ամուսինը՝ Խաչատուրեան, Ամերիկայէն Ե-գիպտոս գալով 1923-24ին ցուցա-հանդէս մը տուաւ: Ես այն ժա-մանակ Փարիզի Գալուստեան վարժարանը կը յաճախէի: Անիկա գործերու տեսներով քաջալերեց զիս և թելադրեց, որ Եւրոպա երթամ: (Շար. 85 և 86)

ԱՌՈՂՋ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱՄ Պ. ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ

6.- ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ.-

Հայ երիտասարդի մը նկա-րագիրը կազմող ամենակարեւոր կողմը պէտք է ըլլայ անոր Աստ-ւածաւախութիւնն ու հաւատաց-եալ քրիստոնէայ մը ըլլալը:

Նախ չըլլանք խափայն առ-տիճան՝ որ ըսինք թէ Աստուած չը-կայ եւ տարակուսինք Քրիստոսի Աստուծոյ որդին ըլլալու իրողու-թեան վրայ: Շատ պիտի երկարի եւ նոյնիսկ նիւթէն չեղած պիտի ըլլանք, եթէ փաստեր տրուին Աս-տուծոյ գոյութեան եւ Քրիստոսի աշխարհ եկած ըլլալուն մասին:

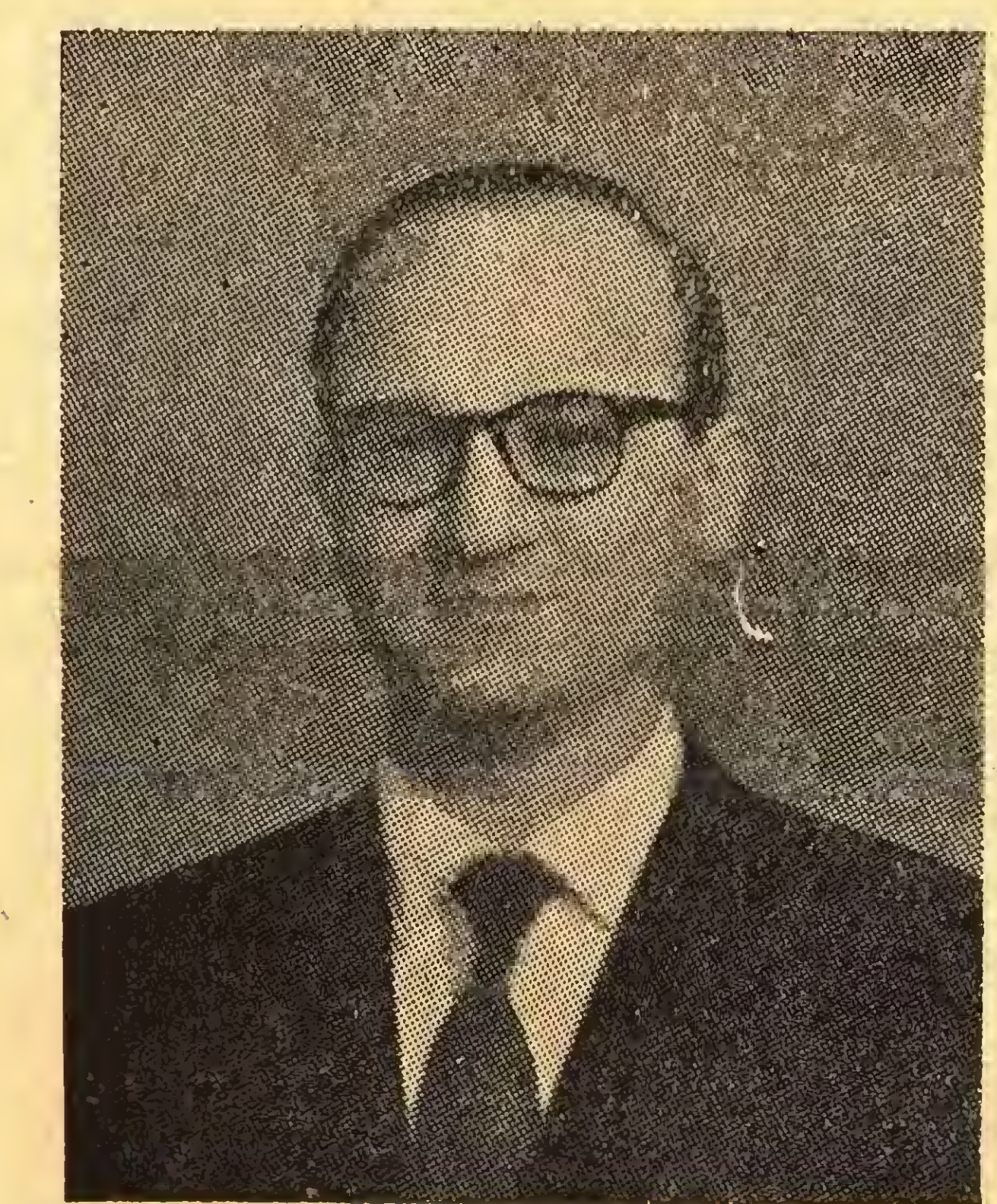
Շատ ցաւալի է որ երկրա-սարգներ, եւ աւելի յաճախ պա-տանիներ, մղուած իրենց տարի-քին պատճառած քննադատելու եւ տարրորիակին ետեւէն վազելու ու-զիչն, կը յանդգնին ըսելու. «Աս-տուած չկայ», կամ «Քրիստոս չէ եկած», եւայլն. եւ կը հիմնը-ւին անտեղի բացատրութեանց կամ երեւոյթներու վրայ եւ ա-նոնցմէ շատ աւելին, շատ աւե-լի պարզը եւ շատ աւելի յստակե-րը կան՝ ճիշդը ապացուցանող, այսինքն Աստուծոյ գոյութիւնն ու Քրիստոսի վաղապատեութեան ճշ-մարտութիւնը ցուցնող: Թո՛ղ այդ պատանիները ու երիտասարդները իրենց շուրջը նային, թո՛ղ լաւ քննեն, թո՛ղ լաւ փնտենեն, թո՛ղ լաւ կարգան եւ յստակ պիտի տես-նեն, զգան, համոզուին եւ իմա-նան որ Աստուած կայ եւ Քրիս-

տոս եկած է աշխարհ Աստուածը մարդոց ճանչցնելու եւ Աստուծոյ ձայնը մարդոց արդիւններու հա-մար:

Ձի կրնար ըլլալ որ մեր կեանքերը ըլլան պարագայ, այնպէս ինչպէս կը խորհին ոմանք: Ձի կրնար կեանքը ըլլալ անպատակ, այնպէս ինչպէս կը կարծեն ոմանք: Երբ կը ճամբորդենք, եթէ պատա-հի որ շոգեկառքի պատուհանէն դուրս չնայինք, պիտի չտեսնե-րք զաշտերն ու երկինքը, առուակե-րն ու ջրանցքները, եւ սակայն մեր տեսած ըլլալը ապացոյց չէ անոնց չգոյութեան, անոնք կան, բայց մենք չնայեցանք եւ չտեսնե-րք: Նոյնպէս կեանքը, եթէ պատանի որ զայն քննենք, անոր լիցունու-թիւնն ու նպատակը գիտնալու համար, ամենակարող Աստուածն ու Քրիստոս ճանչնալու համար, պիտի գիտնանք, պիտի ճանչ-նանք եւ պիտի իմանանք:

Սիրելի՛ երիտասարդ, երբ նոյնիսկ երբեմն Աստուծոյ կամ Քր-իստոսի աւանայ կը հեռանա, շատ հաւանաբար պատճառը քու մէջդ ըմբոստացող այն ոգին է, որ թո՛ղ չի բարձր գիտնալու սա զաղա-փարին հետ՝ թէ Քրիստոնէութիւնը զէպի չափազանց հեղութիւն, զէ-պի չափազանց տկարութիւն ա-ռաջնորդող կեանք մըն է, բան մը որ հակասական է երկրասարդու-թեան ոյժին եւ զօրութեան հետ: Այս պարագան երկու ձեւով կա-րելի է բացատրել:

Ա.- Իսկապէս քաջութիւն եւ մեծութիւն է ներող ըլլալ, իսկա-պէս դժուար է ներել եւ շատ մեծ են ներողամտութեան բարիքները: Շատ դիւրին է ամենափոքր յան-ցանքին համար դիմացինը յանդի-մանել, բայց այդպէսով պիտի ըս-տեղծուի անվերջ վէճի եւ կոիւի վիճակ մը, որ պիտի դառնայնջ մարդոց կեանքը: Մինչդեռ ներո-ղամտութեամբ, նախ՝ առաջը

Արամ Մովսեսեան

կ'առնուի անտեղի վէճերու, յետո՛յ յանցաւորը շատ աւելի կը զգոյայ, ի դէմ ներողամտութեան մեծու-թեան եւ շատ աւելի ճիգ կը թա-փէ իր սխալը սրբագրելու, քան ինչ որ պիտի ընէր երբ յանդի-մանուէր: Եւ ի վերջոյ, մարդոց նը-պատակը պէտք է ըլլայ սխալնե-րու սրբագրութեան ձգտիլ եւ ան-կէ հաճող զգալ եւ ոչ թէ հաճող զգալ անձ մը սխալի վրայ բռնել: Եւ զայն յանդիմանութեամբ պղ-տիկ ձգել:

Բ.- Քրիստոնէութիւնը կար-ծուածին պէս զէպի տկարութիւն տուող կրօնք մը չէ: Վերջ բացա-տրուեցաւ թէ եթէ Քրիստոնէու-թիւնը ներողամտութեան կը ձգտի, առիկա ոյժի եւ մեծութեան ապա-ցոյց մըն է: Ոմանք սակայն կ'ու-զեն Քրիստոնէութիւնը քննադա-տել եւ զայն իբր տկարութեան կը-րօնք ներկայացնել ի՞նչուով: Քր-իստոսի սա խօսքին վրայ. «Եթէ մէկը ապտակ մը զարնէ աշխարհ, միւսն ալ զարնու անոր», եւ կը մոռնան երկու գլուխ տնդին Քրիս-տոսի սա խօսքը, «Ձեր մարգա-րիտները մի՛ նետէք խողովու առ-ջեւ, որպէսզի չըլլայ թէ ոտնակոխ ընեն զանոնք, եւ ձեզի դէմ դառ-նալով բղթան զձեզ»:

Այս երկու խօսքերը միասին աւելնով, կրնանք եզրակացնել հե-տեւեալը. մենք մեր թշնամինե-րուն, չարագործներուն պէտք է նե-րինք եւ ոչ մէկ չարիք փոխա-դարձենք չարիքով, մինչեւ որ ա-նոնք ձայնարան իրենց չար ու-զիչն եւ չարամտութենէն եւ ըզ-գաստանան ու ետ դառնան իրենց չար մտադրութիւններէն՝ պայմա-նաւ որ այդ չարիք հասցնողները ըլլան աղիւս նկարագրի տէր ան-ձեր եւ գիտնան գնահատել քու բարիացակամ ոգիդ ու ներողամ-տութեանդ մեծութիւնը: Իսկ եթէ այդ չարերը ցած ոգի ու վատ ան-ձեր են, որոնք չեն գիտեր գնահա-տել քու բարիացակամութիւնդ ու ներողամտութեանդ նշանակութիւ-նը, ինչպէս խողջ չի հասկնար իր առջեւ նետուած մարգարիտներուն արժէքը, այն ժամանակ անոնց առ-ջեւ պէտք է նետել մարգարիտնե-

րը, այսինքն պէտք է ցոյց տալ ներդաժանութեան ոգին այն վատ ու ցած ոգի մարդոց, որոնք տար-բեր կերպով կը մեկնաբանեն այդ ազնիւ կեցուածքը:

Աւանասիկ այնպէս պայծա-ռօրէն կը տեսնենք թէ ինչքան դժուար է քաջութիւն պահանջող է Քրիստոնէութեան հեղութիւնը և բարի ոգին և ինչքան սեծ՝ անոր օգուտները, և միևնոյն ժամանակ ալ կը նկատենք որ Քրիստոնէու-թիւնը մեր երեւակայածին չափ տկարութեան և անձնատուութեան տանող կրօնք չէ:

Ուրեմն, սիրելի երիտասարդ եւ պատանի, իբրեւ վերջին թելադ-րութիւն, ճանչցի՛ր զԱստուած, Արարիչն ամբողջ տիեզերքին և մեր Ստեղծիչն ու Տէրը, և հետեւէ Քրիս-տոսի, որ մեզ կ'առաջնորդէ զէպի Աստուած, զէպի ճշմարտութիւն, զէպի խաղաղութիւն, զէպի սէր և զէպի հոգիի իսկական մեծութիւն:

Հոգ չէ թէ իւրաքանչիւր կէ-տի մասին շատ ամփոփ կերպով խօսուեցաւ, բայց եթէ մեր սիրե-լի պատանիներն ու երիտասարդ-ները այդ թելադրութեանց լաւ կերպով հետեւին, վտանգ կարելի է ըլլայ թէ պիտի ունենանք մար-մնով և հոգիով կատարելապէս առողջ երիտասարդներ եւ չափա-հասներ, որոնք զիրար լաւագոյն կերպով հասկնալով, իրենց կար-գին ծնունդ պիտի տան առողջ հայ հաւաքակառութեան մը, ա-ռողջ բազմակով եւ առողջ մտա-նութեամբ, եւ վերջապէս առողջ իր աշխարհային թէ կրօնական մտա-ծումներովն ու ձգտումներովը:

(Շար. 12 - ՎԵՐՋ)

< 3 4 5 6 7 8 9

ՀԱՅՈՐԴԻ ԱՐԾԻԻԸ ԿԸ ՍԱՆՁԷ
ԳԵՐՁԱՅՆԱՅԻՆ ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆԸ

A black and white photograph of two soldiers in helmets, looking upwards and to the right. The soldier on the left is in the foreground, wearing a helmet with a band. The soldier on the right is slightly behind and to the side, also wearing a helmet. Both are looking in the same direction with serious expressions. The background is dark and indistinct.

հանդէս բերելով նախանօնի
հաստատականութիւն, նպատա-
կայնութիւն և սէր իր սրանա-
գիրտութեան նկատմամբ, որ այժմ
արդէն ընդամենական դարձած է:
Ռուբէնի հայրը Հայաստանի ա-
նակագոյն օղալու Շաւարշ Ոս-
կանեանն է:

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՆԱԿԶՈՒԹԵԱՆ ԹԻԻԼ

համաձայն, 1967 թուականի Յու-
լիս մէկի տուեալներով, Ս. Հա-
յաստանի բնակչութեան թիւը կը
կազմէ 2 միլիոն 280 հազար:

ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Յառաջիկայ ամիսներուն՝ հալ-
րենադարձներու մեծ խումբեր պիտի
ժամանեն Իրանեն:

ԱՆՆԱ ՆՃԱՆԵԱՆԻ ՆՈՐ ԴԵՐԵՐԳԸ

1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324
 2325
 2326
 2327
 2328
 2329
 2330
 2331
 2332
 2333
 2334
 2335
 2336
 2337
 2338
 2339
 2340
 2341
 2342
 2343
 2344
 2345
 2346
 2347
 2348
 2349
 2350
 2351
 2352
 2353
 2354
 2355
 2356
 2357
 2358
 2359
 2360
 2361
 2362
 2363
 2364
 2365
 2366
 2367
 2368
 2369
 2370
 2371
 2372
 2373
 2374
 2375
 2376
 2377
 2378
 2379
 2380
 2381
 2382

ԱՆՆԱ ՆՇԱՆԵԱՆ

քին մէջ նշանակալից էջ է և առհասարակեան, որ երգչուհին հայրենական օփերային թատրոնի բեմին վրայ կը հասնի նոր յաջողութիւններու:

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՍՈՒՐԷՆ ԶԻՐՈՅԵԱՆԻ
ՆՈՐ ՊԱՇՏՈՆԸ

Կը չնորհաւորենք ՍՈՒՐԷՆ
ՇԻՐՈՅԵԱՆԸ իր այս նոր պաշտօնին
համար և յաջողութիւն կը մաղ-
թենք իրեն:

ԱՆԳԼԻԱ

ՆՈՐ ԶՈՒՑԱԿ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ ՑՈՒՑԱԿԸ
 խիստ օգտակար հրատարակություն
 մըն է եւ անհրաժեշտ՝ գրագետե-
 րուն, խմբագիրներուն, գրադարան-
 ներուն, ուսանողներուն եւ կազ-
 մակերպություններուն:

Գիճճ Է 14 շիլիճ կամ 5 տոլար:

ՄՈՒՐԻՆ

«ՍԻԱՄԱՆԹՕ ԵՒ ԻԱԶԵԶԱՐԷ»-Ի
ԱՐԱԲԵՐԷՆ ՔԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Պոէմի նոր հրատարակութիւնը
ունի յառաջաբան մը՝ «Եւ հղե
լով», որուն հեղինակն է Նոյն Նիւն
թարգմանիչը՝ Սյոյ յառաջաբանին
մէջ ներգրկելու կը նշէ թէ արաբ
մշակութեան պայ գործը պիտի կար-
գաւորայ հանդիսով, ինչպէս կը կարուայ
համաշխարհային գրականութեան
գործերը:

ՀՆԶԱԿԵԱՆ ԿԵԱՆՔԸ
ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Իսի լէ Մուլինոյի Հնչակեան
Մասնաճիւղի անդամներն ալ կը կա-
տարեն աշխուժ գործունէութիւնը:

ՊՈՒԼԿԵՐԻՆ

«ԿՈՄԻՏԱՍ» ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԻ 35ԱՄԵԱԿԻ
ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Տարիներու հոլովմամբ երգ-
լախումբի անդամներուն թիւը հե-
տըզհետէ աճեցաւ և այժմ ան կը
ընդգնայ 108 երկեսն անդամներէ,
որոնք բոլորն ալ զոհաբերուող և
գլխակից անհաւաններ են և օրուան

Խօսք առին նաև այլ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ և շնորհաւորեցին «Կոմիտաս» երգչ-խալիստմբի վարիչներն ու անդամները:

Ս. Հայաստանի մեկուկեսի նախարարի ժողովակ ընկ. Սամսոն Գաապարեան Ռուսեն (Պուլկարիա) մեկնած պահույն, շրջապատում «Երեւան» ՄԵԿ, Միտրեան Ռուսէի մ. նրաւէն Տիրան Ժափագեանէ (ասեմայեթ), Արս. Պերպերեանէ (ֆարսուղար), Ռուսէի հայ համայնքի ասեմայեթ եւ «Համակիր»-ի պատահական բոլորակից ընկ. Յակոբ Աբելեան, ինչպէս նաեւ երգեցիկ խումբի վարչութեան անդամներն

Հայաստանի Մշակույթի նախարար-
բռնությունը, լիազոր մը ղրկած էր՝
յանձին Հայաստանի Մշակույթի
փոխ-նախարար Սամսոն Գասպար-
եանի:

Այս առթիւ, յուշանուէրներ և պատուոյ մետալներ տրուեցան՝ տարիներէ ի վեր երգչախումբին մաս կազմող անդամ-անդամուէրներուն:

35ամեակի այս յաջող տոնակատարութեան մէջ մեծ բաժին ունի յատկապէս կազմուած Յոբէ-լինական Յանձնախումբը, որ ուշիւ չ'ընթացեալ արժանաւայելի կերպով տօնախմբելու համար «Գործատաս» երգչախումբի աղգանուէր գործունէութիւնը:

Այս փառաւոր հանգիստութիւնէն ետք, Դանիէլի գեղովծիմար ամիրն հաստատութեմ մեծ ճաշարանի մը պարտէզին մէջ, 150 հրաւիրեալներու տրուեցաւ ճաշասեղան: Ստեղծբեւեռնա Նիբո մթնոլորտ. բաժակ կանաւ արտասուանեց Վ. Գաապարեան եւ երգեցողատ (Սիդարնէ աստա)ր:

Ս. Գասպարեան Ռուսէի «Երեւան» Մշակութային Միութեան
(Շար. տես էջ 6)

«ՔԱՐԹՈՐՈՍԸ» (*)

Ընկեր Սեդրաք Շահենի այս նոր հեղինակությունը՝ լոյս ընծայւած հանրածանօթ Տօնիկեան տըպարանէն, Պէյրուսի, վերջերս ըստոյանք չնորհակալութեամբ:

Հարկ կա՞յ ծանօթացնել Հընչակեան յեղափոխական ընկ. Ս. Շահենը, որ այսօր, համիտական և իթթիհատական զուլուսի տարիներուն Արեւմտեան Հայաստանի գլխաւոր քաղաքներու մէջ հայ ազատագրական աշխատանք կատարող անուանի գործիչներէն միակ բախտաւոր վերադարձն է մեր այս շրջանին մէջ:

1911 թուականին կ'անցնի Սասուն-Մուշ, և մեծանուն Սիմոն Զատարեանի հրաւերով կը լծուի այդ շրջաններու կրթական գործին:

Այդ տարիներուն, օր մը, Սասունի մեծերու մէջ հաւաքային ներկայ կ'ըլլայ, ուր իր գեղեցիկ ձայնով ծանօթ տրիպցու Շահեն, մեծերը հաճեցնելու համար իրեն եղած հրաւերին ընդառաջելով՝ կ'ընթէ «ՔԱՐԹՈՐՈՍ»:

Այս խիստ հետաքրքրական պատմութիւնը շատ հաճելի կը թուի ընկ. Ս. Շահենի, որ իր մտքին մէջ կը տեղադրէ գործընկերներով՝ յարմար ատեն մը թուղթին յանձնելու:

Ահա՛ Շահենի այդ պատմութիւնն է, որ մեր սիրելի ընկերը՝

կորուստէ փրկելու համար՝ հրատարակած է, որչափ մեր ժողովրդական առասպելաբանութեան մէջ դրուագը:

Փոքր է այս գիրքը, դրեթէ տետրակ մը՝ 45 էջերով և գրուած Սասնոյ բարբառով, բայց վերջին չորս էջերու վրայ տրուած է ոչ սասունցիներուն անհատկանքի բանբերուն բառարան մը, որպէսզի ընթերցողներ հեշտութեամբ ըմբռնեն համայնք նման սասունցիներուն:

Բայց ո՞վ է «ՔԱՐԹՈՐՈՍ» և ինչո՞ւ «ՔԱՐԹ» բառը չվթայեր են անոր անունին:

Ընթերցողները գիտեն, որ քաւր կարծի է և դիմացկուն: Հետեւաբար Թորոսին մէջ տեսնելով քաւրանման ուժով, անպարտելի ըլլալու առտիճան, զայն կոչած են «ՔԱՐԹՈՐՈՍ»:

Տանք այս պատմութիւնը քանի մը տողով միայն. թողով որ ընթերցասէրներ իրենց տեղեկանան մանրամասնութեանց, շրջելով դրքին էջերը:

Նախ ըսենք՝ որ «ՔԱՐԹՈՐՈՍ»-ի պատմութիւնը առասպելական է և սակայն ազգային, զոր դարերով սասունցին փայտաշատ է ու երգած, որպէս քաւրութեան և ժողովրդասիրութեան մարմնացում, բռնակալները պատուհասող անյարթելի ուժ:

ՄԱՆՈՒԷԼ ՊԵՅԼԵՐԵԱՆ

(Ծարուակութիւն Գ. էջէն)

որը սակայն դժբախտաբար պատկերացումն ու արձանագրուած շտեմանք Հայ կեսարիոյ պատկառելի պատմութեան մէջ, որուն շուրջ յարմար առթիւ կ'արժէ խօսիլ:

Յեղափոխական սերնդացան անմահն փրկարներու, Անտոն Ռըշտունիներու, Յակոբ Պահլաւունիներու, Չէլոններու, Ազատ Ոստանիկներու, Սապահ-Դիւլեաններու, Մինաս Պետրոսեաններու, Տոքթ. Լեւոն Փանոսեաններու, Հաճի կաւրապետ Մաթոսեաններու շունչին տակ և անոնց նուիրեալ և յոգնատանջ աշխատանքներուն շնորհիւ, ապրուած կեանքի պայմաններէն և տարուած տքնութիւններու յաջողութեամբ պսակւելէն՝ Հնչակեան փառաւոր կեանք մը ստեղծուած էր, որ իր ազդեցութեան տակ ոչ միայն առած էր մեր ազգային կեանքը, իր բոլոր կողմերով և բաժանումներով, այլ հեղինակութիւն դարձած էր ոչ-հայ ընդհանրութեան և պետական պաշտօնէութեան առջև:

Հնչակեան հերոսաւոր պարծունէութիւնները սկսած էին առասպելներ ստեղծել. Տեսքաններով, Չէլոններու դիւցազններգութիւնները բոլորին բերանն էր: Հնչակ Ուստրասը երեւակայական հրաշակերտ դանդաղներէն կ'ազդէր ունենալ անարգարութեան զէմ պաշտպանուելի ուզող նախապաշարեալ ամբոխը...

Այս արքայու մթնոլորտին մէջ ծնունդ առին և հասակ նետեցին թարմ ու անխոշ շուրթերունը՝ Օննիկ Եղիազարեաններ, Չէյաթմեաններ, Սիւթեմեաններ, Սուլթանեաններ, Տալաթիւփեաններ, Պոյաճեաններ, Ամատունիներ, Գալփեաններ, Ե ա ղ Ե ա ն ներ, Սվաճեաններ, Թեքեանեաններ, Էլմեաններ, Գաղաղեաններ, Եօղուրթպաշեաններ, Պէյլէրեաններ, Խաչերեաններ, Բաղալեաններ և այլն: Ասոնք ստեղծեցին և կառավարեցին Հնչակեան փառաւոր և ժողովրդականացած Մ. ճիւղային, խմբապետական, վարչական, լարանային, ուսանողական միութեան և արհեստակցական շարժումներն ու կեանքը:

Կեսարիոյ Հնչակեան պատկառելի շարքերը կը կառավարուէին

երեսունէ աւելի խմբապետներով, Յեղափոխական Ինթերկոտ այս կեանքի մակընթացութիւնը իր ալիքին տակ կ'առնէր հայ և այլատարր ժողովրդային դանդաղ: Հնչակեան անունը յեղափոխական մտքի ու մարտական ուժի հոմանիշ դարձած էր:

Իպրոցներու աշակերտութիւնը կ'անուանէր այս ոգեւորիչ ոգիէն:

Ս. Գ. Հնչակեան կուսակցութիւնը լծուած էր Բըքալեան սահմանադրութեան կեղծիքի դիմակը պատուելու շատ ԴժՈՒՍՐԻՆ աշխատանքին՝ սպառնալի կերպով, երբ ուրիշներ առանց Թափանցելու իթթիհատի ներքին և հարազատ սեւ հոգիին և անոր մութ ծալքերուն, խաբուած վիճակով՝ ուրիշները կը խաբէին և կը պոռային «մեր ջուէն իթթիհատին տըւէք» կամ՝ Թալաղները «ընկեր» կը կոչէին, և կամ իթթիհատի վարիչներուն հետ խնդրեցներ կը սարքէին... Ասոնք սովորական բաներ էին, չէ՞ որ Թըքալեան սահմանադրութեան հուշակման առթիւ, Ամերիկայի «Հայրենիք» թերթը այդ օրերուն իր ընթերցողներուն այդ պատմական ծնունդը աւետած էր իր «Թիւ մէկ յաղթական»... առանց նախատեսելու, անոր բերելիք հետեւանքներուն ահաւորութիւնը, և մենք «մէկ միլիոն» կորուստը արձանագրեցինք եղալի դառնութեամբ մը...

Մենք այս տխուր խորհրդածութիւններուն առաջնորդ ունեցանք ոչ միայն Հնչակեան կուսակցութեան այդ օրերուն տարած ԴժՈՒՍՐԻՆ պայքարը բնորոշելու, այլ և անկէ շոր դասեր մատնանք շելու համար՝ մեր այս նոր օրերուն մէջ:

Հնչակեան հեռատեսութիւնը խորաթափանց և սուր էր: Թըքալեան կեղծ սահմանադրութեան առաջին պտուղը քաղեց հայ ժողովուրդը 1909-ին Կիլիկիան կոտորածով, որուն մահաշունչ փութորիկը կեսարեան ալ պիտի ճաշակէր, եթէ Հնչակեան Նախապետարանութիւնները արգելք չհանդիսանային, Սալլը ֆետայի Ազատ Ոստանիկ հնարամտութեամբ և գլխաւորութեամբ:

(Վերջը յաջորդով)

Պատիկ Մհերի որդին եղած է զիւցապուն մը, որուն շուրջը դարձեր են Սասնոյ բոլոր գեղեցիկ աղջիկները ամուսնութեան համար: Ոչ ոք կրցած է զինք թակարդել: Բայց հարսանիքի մը ատեն յանդուգն օրերի մը, Մուլինար առնուելով, որուն ամուսինը մեռած է, զինքը գաղտնօրէն կը մտնէ դիւթովցած Սկայորգիին ծոցը ու կը ծոցաւորուի... զաւկին ծնիւն յետոյ ինչն ալ կը մահանայ:

Երեսուն՝ զոր ժողովուրդը ապօրինի ծնունդ կը նկատէ, օրէ օր կը հասակաւորուի: Սասնոյ մեծերը զայն կը տանին Առաքելոց վանքը, կը մկրտեն անունը Թորոս զննելով, և որ հետզհետէ մեծնալով կը դառնայ հրաշք տղայ մը, օժտուած առասպելական քաջութեամբ, բռնակալներու դէմ պաշտպանելով և ազատագրելով անխորտրոյ ճնշուած ժողովուրդները:

Բայց ո՞ր դէպք Բար Թորոս և ինչ եղաւ, ազատագրած ժողովուրդները հալալ հացի աշխատանքին դարձնելէ յետոյ, լսենք ընկեր Սեդրաք Շահենը:—

«Հալլուրեք եր: Պարսէն իր կատար: Զիր հօր ու մօր գօրի գօր իրան Բաւեց:

Զիր հուր դարձուց դեպի Սասուն, Դեպի Խոր Զեմ, դեպի Տոպան: Սուր վերցուց հեծալ իր ձին: Էլ յոյս չկար իրան դարձից: Քրմից զանկուց, ձիւն փռաց, Տուսն բանեց դաւեք ու սար, Թուա անցաւ կապան ու Բար:

Թե ո՞ր գնաց եւ ի՞նչ եղաւ Մարդ չիմացաւ: Մենք հաճոյքով կը յանձնարարենք այն գեղեցիկ պատմութիւնը ընթերցումը, որու գրին է մէկ տալար:

Ստանալու համար դիմել հեղինակին՝ այս հասցեով:— ՍԵՒՐԱՔ ՇԱՀԷՆ 471 Սաուր Ֆերիքի Եվրնի Իսթ Լոս Անճելես, Գալիֆորնիա 90022 ՍԻՐՎԱՐԳ

* Երեսունի «Դրական Թերթ»-ի 1967 Ապրիլ 21 թիւին մէջ կը կարդանք:— «Ամերիկահայ առաջադէս գրող, դրամատուրգ և բանաստեղծ Սեդրաք Շահենը հրատարակած է «ՍԱՍՆԱ ՄՈՒՆԻՐ»-ի մի նոր պատմութիւն՝ «ՔԱՐԹՈՐՈՍ» խորագրով: Այժմ նա աշխատում է Հայոսի միւս ճիւղերի մշակման վրայ՝ «ՄՈՒՆԻՐ»-ի վերնագրով:

ՄԵԱԿՈՅԹԻՆ ԾԱՂԿՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Ծարուակութիւն Գ. էջէն)

և կողմնաստեղծութիւններու պատկանող Մշակոյթի Պալատներուն կամ ակումբներուն մօտ և իրենց յայտագիրներուն մաս կը կազմեն Շէքսպիրի, Կորբի, Շիրվանզադէի, Սուրդուկեանի, Պրեստի գործերը:

Այս բոլորէն զատ, Հայաստանի մէջ ստեղծուած են մօտաւորապէս 700 սիրողներու թատրոններ, որոնք եռուն գործունէութիւն կը տանին: Անոնց բեմերուն վրայ դեր կը ստանան ևս բանաստեղծներ, հարստարագէտներ, թարթորիստներ, այգեպաններ և ուսուցիչներ:

Հայկական ժամանակակից երաժշտութիւնը շատ մեծ ժողովրդականութիւն կը վայելէ աշխարհի շատ մը երկրներուն մէջ: Հայ երգահաններ ստեղծած են բազմաթիւ երաժշտական կարեւոր գործեր՝ օֆերա, պոլէ, սիմֆոնիա, երգ, եւայլն: Այդ գործերէն շատերը նշանաւոր դարձած են որբան Խորհրդային Միութեան, նոյնքան նաեւ արտասահմանի մէջ: Արամ Խաչատուրեանի, Էստուր Միլզոյեանի, Ալ. Յարութիւնեանի սիմֆոնիաները նուագուած են ու կը նուագուին Մ. Նահանգներու, Ֆրանսայի,

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԷՆ ՆԵՐՍ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

Անցեալ Հինգշաբթի, 27 Յունիս 1967, Հայկական Ընթերցատեղծութիւններով, զորս արտասանեց առաջնութեամբ, Յակոբ Շիրանեան (կնոջ զարմկը)՝ իր ամերիկեան «անսայթաք» ոճով և «ճաշակաւոր» հագուստով, Աւետիս Մովսէսեան (տան ծառայ)՝ իր արագ շարժումներով թէ և քիչ մը բռնազրօսիկ և վերջապէս Թաքուր Արապեան (զինուոր)՝ իր լաւ ուսումնասիրած կտրուկ ու հրամայողական կեցուածքով:

Յայտագրին առաջին մասը կը բաղկանար թատերական ներկայացումէ մը՝ «ՊԱՏՈՒՀԱՍ ԿԻՆԸ» (զաւեշտ մէկ արար):

Ժամը 9ին հաւաքոյթը բացաւ Ընկ. Նուպար Պալեան, որ իր յառաջաբանով պարզեց թէ վերոյիշեալ ներկայացումը պատրաստուած էր բոլորովին երիտասարդ ուժերու կողմէ (դերուսուց, բեմադրող, դիմաւորող, դարկամ յուշարար ու բեմավար):

Ինքը բացուեցաւ: Հետանկան տեսարան մը: Արդի կին մը և հին գլուխ ամուսին մը, որոնք զոհ կ'երթան նախ իրենց զաւկին (անգլերէնի ուսուցիչ) և ապա անոր բարեկամին, որ ներկայացուած էր իբր կնոջ զարմկը՝ Ամերիկայէն ժամանած:

Սոյն կէս ժամ տեղող կատակերգութեան մէջ իրենց կարողութիւնը ի յայտ բերին՝ Սր. Վերոն ձիւնեան (կնոջ դերով) իր բնական ու անկեղծ միմիկական խաղերով, ընկերներ Պրն Գոգոսեան (ամուսնոյն դերով)՝ իր բեմական ծայրի յարմար ելեւէջներով, Գե-

ղամ Գոգոսեան (ուսուցիչ, անգլիագէտ) իր քրքրալի բանաստեղծութիւններով, զորս արտասանեց առաջնութեամբ, Յակոբ Շիրանեան (կնոջ զարմկը)՝ իր ամերիկեան «անսայթաք» ոճով և «ճաշակաւոր» հագուստով, Աւետիս Մովսէսեան (տան ծառայ)՝ իր արագ շարժումներով թէ և քիչ մը բռնազրօսիկ և վերջապէս Թաքուր Արապեան (զինուոր)՝ իր լաւ ուսումնասիրած կտրուկ ու հրամայողական կեցուածքով:

Մոտենալով ըսելու՝ որ արտասանուած բանաստեղծութեանց կ'ընկերանար զուարթ եղանակ մը... Թէ և քիչ մը բարձր...

Իսկ յուշարարին ծայրը (Ընկեր Մայտա Պալեան) բնաւ չիմացան, ինչ որ սովոր չէ մեր հայկական կատակերգութիւններուն...

Թատերական ներկայացումէն ետք՝ սկսաւ տարեդարձի տօնակատարութիւնն ու ընկերային խաղերը որոնք տեւեցին մինչև ուշ գիշեր: Երիտասարդները բաժնուեցան իրարմէ, գոհուեցան իրենց յաջող ու զուարթ երեկոյթէն...

Ահաւասիկ քալ մը երիտասարդներուն կողմէ՝ որ միայն յաւաքընթաց մըն է:

Ն. Մ.

ԼՈՅՍ ՏԵՍԵԻ

Լոյս տեսաւ Ամերիկահայ ծանօթ մտաւորական և բազմաթիւ գրքերու հեղինակ

ԸՆԿԵՐ ԼԵՒՈՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆԻ «Դասակարգային կոիւներու գիծը Ազգերու պատմութեան մէջ»

Մեծարժէք գործին Գ. Հատորը Վերոյիշեալ հատորները մեծ մտքի մը և խոր ուսումնասիրութեան արդիւնք են և յաւիտեական արժէք ներկայացնող կոիւներ: Նման աշխատութիւն մը ուսումնասիրել, խմբագրել և հրատարակել պետական հրատարակչատուն մը կրկն գլուխ հրերկար տարիներու ընթացքին և սակայն Ընկեր Լ. Մարտիկեանի մինակը կրցաւ հասարակութեան սեփականութիւնը դարձնելու կարճ ժամանակի ընթացքին:

900 մեծածաւալ էջով, լաւորակ թուղթի վրայ, տ. 4. Տօնիկեան Տպարանի, Պէյրուսի:

ԳԻՆ 10 ՏՈՒՐ LEVON MARDIROSIAN 370 N. SAN PABLO Ave. Fresno • California 93701 U.S.A

դերուն մէջ: Այսպէս, երգի ու պարի մօտ 400 սիրողներու խումբեր կան Հայաստանի մէջ:

Հայկական երգի ու պարի վաստակաւոր Անսամպլը մեծ անուն ունի: Այս անունին խումբը շրջապատյուններ կազմակերպած է Խորհրդային Միութեան հարկուրաւոր քաղաքներուն, ինչպէս նաեւ Արաք. Միացեալ Հանրապետութեան, Սուրիոյ, Լիբանանի, Չեխոսլովաքիոյ ու այլ քաղաքներու մէջ:

Հայաստանի բարձրորակ խումբերէն են պետական երգչախումբը, պարի խումբը, սիմֆոնիք նուագախումբը, վարիէթներու նուագախումբը և համաշխարհային հուշակ հանած Կոմիտասի անունի քառերգ:

Խորհրդային պետութեան յիմնամակի այս օրերուն, հայ ժողովուրդը ստեղծագործական ուժով ու եռանդով լեցուն է: Միւս եղբայրական ժողովուրդներուն հետ, անկալ կը ստեղծէ Խորհրդային հրաշալի ու կենարար արուեստը, հմարտութեան ու երջանկութեան արուեստը, պայքարի ու բարեկամութեան արուեստը: Արուեստ մը՝ արժանի ընկերվարութեան երկրին, որուն յիմնամակը կը տօնէ ողջ մարդկութիւնը:

Ա. ՇԱՀԷՆԵԱՆ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԻՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

- * ՆԻՀԱՐՆԱԼՈՒ ՂԱՍԱՐ ՎԱՆԵՑԷՔ ԶԵՐ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
- * ՆՈՅՆԻՍԿ ՍՆՆԴԱԿԱՆՈՒՆ ԶԻ ԿՐՆԱՐ ՆԻՀԱՐՆԵԼ ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ ԳԵՐԵՐԸ
- * ԱՆՀՐԱՍԵՇՏ ՍՆՈՒՆԴԸ ԱՌԷՔ ՔԱՆԻ ՍԸ ԱՆԳԱՄԵՆ
- * ԶԱՓԱՌՈՐ ԳԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ ԶՈՒՆԻ
- * ՆԻՀԱՐՆԱԼԸ ԿԱՄՔԻ ԵՒ ՄԵՓՈՏԻ ՀԱՐՑ ՍԸՆ Է

ԳԱՐՄԱՆՈՒՄ ԼԱՌԱՏԵՍՈՒԹԵԱՄԻ
«Դուք, որ մտահոգուած էք ձեր ծանրութեամբ, արձակուրդները կրնան քանի մը քիչ լինել կորսնցնել տալ ձեզիս: Այս է նիհարնալու ֆրանսացի լաւագոյն մասնագէտներուն քաջալերական եզրակացութիւնը՝ արձակուրդներու նախօրեակին, երբ ծովեզերքները խնդրուած կ'ըլլան բազմութեամբ: Անհարնալու համար պէտք է կենսաբանական իմաստասիրաբար, ջր-դային չըլլալ և կարելի չափով մոռնալ մտահոգութիւնները» կ'աւելցնեն անոնք:

Այս խորհուրդները արտասովոր ոչինչ ունին: Այժմ գիտենք, որ հակառակ հին հաւատալիքին, չափազանց գիրութիւնը հազուադէպօրէն արդիւնք է գեղձային խանգարման: Ընդհակառակն, ջր-դային գիրութիւնը կարծուածէն աւելի տարածուած է:

Հալածակ ամենօրեայ ճաշերուն, ճարտարաբանութիւնը գործ ունեցող մարդ մը 72 քկ. մնացած էր մինչև 53 տարեկանը: Յանկարծ, իր ձեռնարկը մնանկութեան վտանգին ենթակա ըլլալով, քանի մը ամիսէն չուրջ 15 քկ. աւելցաւ, առանց յաւելելու ուտելու: Նոյնօրինակ երեւոյթներ տեսնուած են բարոյական ցնցում ունեցող անձերու մօտ: Տեսնուած են կիւններ, որոնք արագօրէն գիրացած են իրենց ամուսնոյն մահէն ետք:

Ինքնաշարժի արկածի մը պարագային տեղի ունեցած ուղեգրային զօրաւոր ցնցումն ալ կրնայ նոյն արդիւնքին յանգիլ: Ցնցումը ֆիզիքական ըլլալ թէ բարոյական, միշտ ալ վնասողող ուղեղին տակը զանազակ շրջան մըն է՝ նիվոթալամուսը, որ տալիս դահեկանացի մեծութիւն ունի: Այս պարագան ստուգուած է մոլեկրոնի մօտ, չորհրդի մասնաւոր գործիքի մը, որով կը վերաւորեն աղանախաներուն նիվոթալամուսը: Նման գործողութեան մը ենթարկուած մոլեկրոնը հազիւ ութ շաբաթէն կ'ուսնենայ իր կրկին ծանրութիւնը:

Խոր յագեցումներն ալ երբեմն նման ազդեցութիւններ կ'ունենան: Ատոր փոխարէն, տեսնուած են մարդիկ, որոնք հետեւած են չոր-մտահոգութեամբ դարմանումի և ալի-պիտով կորսնցուցած են իրենց յաւելեալ ծանրութիւնը:

ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԵՐԸ

Երկար ժամանակ, մասնագէտներ կարծած են, թէ ընտանեկան գիրութիւնները միայն մնացածութեան արդիւնք էին ու ծնողները շատ կ'ուսնեն, զաւակներն ալ բընականաբար կ'ընդօրինակեն նոյն սովորութիւնը: Այժմ կը տեսնուի, որ գոյութիւն ունի գիրնալու ժառանգական նախադրամագրութիւն մը:

Փարիզի Օթէլ Տիէօլի փրոֆեսոր Պուր կը յայտնէ, թէ օրական 1500 գալորին (միջինը 2800 գալորի է) ժուժկալ սննդամաս կը կազմեն այդ ընտանեկան գիրնալուներուն, որոնց մարմինը ճարպ կը կուտակէ:

Ընդհակառակն, կան «միայն» նիհարներ, որոնք ոչ իսկ մէկ կը-րած կ'աւելնան, օրական 4000 գալորի պարունակող սնունդ առնելով հանգիստ: Անոնք, որոնց «պրոբլէմ համեմատութիւնը» զբո-բայտարար շատ ցած է, անոնք, որոնք նուազագոյն գալորիներն իսկ կ'ըլլանցնեն, իրենք գիրնալու յայտնաւոր պէտք չէ զգան (ինչպէս կ'ըլլայ ընդհանրապէս) երբ կը տեսնեն թէ մնացածութեան նը-ւազագոյն չափազանցութիւններն իսկ վտանգաւոր կերպով կը խախտեն իրենց ծանրութիւնը: Սակայն

խոհեմութիւնը կը պահանջէ, որ բժարնորոքէն հսկեն իրենց սննդա-չափին:

ԳԱՌԱՔ ՍԸ ԶՈՐԻ ԺԱՍՐ 111Ն

Եթէ առանց որևէ մտաւոր զգրնանք, կրկին պէտք է միջոց մը փնտռել արտօսելու նուազեցը-նելու համար: Տօքթ. Իլ Բերմոն-կան նկատած է, որ նիհարնալու սննդականոնին ենթարկուող ան-ձեր աւելի լաւ կը դիմանային երբ ժամը 11-ի տունէ գաւաթ մը հոն-գային ջուր խմէին: Այս մասնա-գէտը կը մտածէ, որ խմուած ջու-րը կը նուազեցնէ անօթութեան զգացումը, յոյզին թթուութիւնը: Ստամոքսային թթուին դէս պայքարելու լաւագոյն միջոցը նը-կատուած է ալքալին ջուրի գոր-ծածութիւնը, պայմանաւ որ օրա-կան մէկ գաւաթ խմուի, ընդմի-ջումով:

ԱՆԱԶԱՆԳԻ ՆՇԱՆ ՍԸ

«Մէկ քիչ աւելի, տարի մը պակաս» կ'ըսէ սուած մը, Բարե-բախտաբար, այս պարագային մո-ղովդային իմաստութիւնը չափա-զանց ծայրայեղ է: Զափաւոր գի-րութեան միակ անպատեհութիւնը զեղազիտական է, Զափազանց գի-րութիւնը վտանգաւոր է, և կենքի պահանջութեան տմբերկեան ըն-կերութիւնները չեն վարանիր կըրկ-նապատկելու իրենց սակերը, եթէ իրենց յաճախողը շատ ծանրանայ: Դէր անձ մը կը յոգնեցնէ սիրտը, արագօրէն շնչառապա կ'ըլլայ, հիւսնալուծութիւն մը ետք ապաքին-ման շրջանը երկար կ'ըլլայ, և վերաբուժական գործողութեան ա-տեն վտանգը կ'աւելնայ: Սակայն ո՞ր է այն սահմանը, որմէ ան-դին «յաւելի» քիչները մտա-հոգիչ կը դառնան:

Իսեպլ ծանրութիւնը կը փոխուի ըստ իւրաքանչիւր անձի կազմին: Բառաստեղծն ետք, այլերուն հա-մար ընդունուած է հասակին հա-մապատասխանող ծանրութիւն մը (այսինքն՝ 70 քկ. 1.70 մմ. հա-սակի համար) և նուազ 5 քկ. կի-ւններու պարագային: Այս թիւերուն վրայ 10 քկ. յաւելում մը արդէն իսկ գիրութեան սկիզբն է և պէտք է անպայալ մտածել դարմանի մասին:

ԻՏԵԱԼ ՍՆՆԴԱԿԱՆՈՒՆԸ

Բժիշկի մը մօտ քարտուղարու-նի աշխատող երեսունհինգամեայ կին մը կը զարմանար տեսնելով, որ ծանրութիւնը կ'աւելնար, մինչ-դեռ կէսօրը չէր կրնար ճաշել իսկ, յաւելեալ աշխատանքին պատճա-րով: Այս պարագան յայտնեց բը-ժիշկին, որ ըսաւ թէ նոյն թիւով գալորիները իր մարմնին բարեձե-ւութեան կը պահեն ինչէ բաժնու-ն օրական երեք ճաշի վրայ: Ամե-թիկացի բժիշկներու մեկերուն վը-րայ կատարած փորձերուն ար-դիւնքները անվիճելի են: Օրա-կան մէկ անգամ սնունդ առնող ա-նասունները կը գիրնային, մինչ նոյնքան սնունդը հաւասարակշը-ւած կը պահէր այլ մեկեր, որոնք զայն մաս առ մաս կը ստանա-ն: Օրուան ամբողջ ուտելը մէկ ան-գամէն ստանալը կը նպաստէ ճար-պի հաւաքման:

Բժիշկները կը թելադրեն կա-տարել մօտաւորապէս հաւասար սնունդով ճաշել և խմածութեան նա-խաճաշ մը (կաթ կամ սուրճ, 100 կր. կաթ, պիտոք, և 150 կր. պը-տուղ):

Մինչև նոր գեղերու գտնուի-լը, չգիրնալը կամքի և մեթոտի հարց մըն է:

Ս. Փրիք

ՉՈՒՍԵԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մայրը խօսքը աղջկան ուղղե-լով.

— Ըսել է Վիգէնը համբու-րեց թեղ:

— Երեք անգամ համբուրեց, մամա:

— Զէն՝ ըսած որ եթէ բռնի համբուրել փորձէր, զիս պիտի կանչէիր:

— Բայց, բռնի չհամբուրեց, մամա...

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԱՂՋԻԿԸ

— Ա՛յն Աստուած իմ, ա՛յն Աստուած իմ, կը գոչէր վերաւոր սպան շարունակ:

Գեղանի մայրապետը երբ լը-սեց, մօտեցաւ սպային և ըսաւ.

— Ի՞նչ ունիք, ինչո՞ւ Աստ-ւածը կը կանչէ: Ինձի ըսէք ինչ որ կ'ուզէք: Ես իր աղջիկն եմ:

— Իր աղջիկն էք, դարմա-ցած հարցուց սպան:

— Այո, իր աղջիկն եմ հաս-տատեց մայրապետը:

— Այն ատեն հաճեցէք իրեն ըսել որ կ'ուզեմ իր փեսան ըլլալ:

Երեք վերաւորը:

ՀԱՐՑՈՒՄԸ

Մուրացկան մը, տան մը դռ-ուր կը դարնէ և գիրուկ տիկին մը կը յայտնուի իրեն դէմ:

— Տիկին, երեք օր է որ բե-րանս բան չեմ գրած, կ'ըսէ մու-րացկանը:

— Իրա՞ւ, կը յարէ տիկինը:

Երեք օրուան մէջ քանի՞ քիչ կ'ը-նեցուցիր:

ՏԱՂԱՆԴԱՌՈՐ ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄՆԵՐ

(Շարունակութիւն Գ. էջին)

ճրարով, բայց սեղծել է իր, նկար-չական գեղարուեստական կերպար, սեղծել է շնորհով, բանիմաց, վարպետ մօտեցումով եւ, ըստ իս, սեղծել է իր նկարազարդումները լաւագոյնը:

Ներքեր ինք յօդուումներ են այդ նկարազարդումները, գրի շա-պիկ, անուանաբեր, եւ գլուխներ ճարագարդ սկզբնաբերքեր: Բայց քի սեղծագործական որպիսի՝ եր-կար, ֆրեսկոյան աշխատանքով է սեղծուել դրանցից իւրաքանչիւրը, անյայն է:

Ամսամասիսով կատարած հիմ-նական նկարազարդումներ ինն են, ինչպէս ասացինք, բոլորն էլ երկ-րոր, սակայն կոմպոզիցիոն մը-սայրացումներով սերտեմ կապ-ւած, ճարտարապետական, հնարա-միջոցներով մեկը միւսին ներդա-նակուած, իւրաքանչիւր նկարա-զարդման մէջ որակի թեմա դը-նելով՝ նկարիչը աստիճանաբար սեղծում է հանճարեղ երաժեշ-բազմաբանական կերպարը: Առա-ջին նկարազարդումը, «Առաջին երեք» սկսած միջնէ վերջինը՝ ինքնորոգ՝ «Մրազնում» նկարա-զարդումը, մեր աչքի տեսնա-սիճանաբար մարդկային հարուս-կեանքի պատկերն է ծաւալում, «Առաջին երգում» մանուկ Կոմիտ-սին ենք տեսնում, խանդավառ մի պատանու, որ եկեղեցու սեւաւեմ հայրերի առջեւ, ինքնամոռաց, իր առաջին երգն է կատարում: Մոռալ են վանկարները կերպարներ, գուցէ եւ նախանձ: Ասկէսիկ են ճրարը կերպարանագծեր, որոնց հա-մեմատութեամբ աւելի է ընդգծու-ւած պատանի Կոմիտասի կենսական հը-մայքը, երկրորդ պատկերում աշ-խարհիկ յոյզերի անհուն՝ պարու-մեր ունեցող Կոմիտասի հոգու յը-նովն է պատկերուած: Կեանքի, մարդուն եւ բնութեան սիրահար Կոմիտասի համար տեսնա կապակ-լինի նա սեւ սեմը՝ «Երազ» է կոչու-ւում այս քերքը, որ Կոմիտասի է պատկերու-ւում աշխարհիկ երազներ:

ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

(ՖԱՆԹԵԶԻ)

— Ո՛հ, դեռ չէ եկեր, ես ալ կը կարծէի թէ ուշ եմ մնացեր:

— Արդեօք ա՛յո՞ ալ անոնցմէ է, որոնք ժամադրութիւն յարգել չեն գիտեր:

— Մինչև որ դա՛յ՝ ուրիշը մը խմեմ:

— Եօթը տասը կ'անցնի: Կառսօ՛ն միթէ կին մը՝ կարճ փէշերով, սե-

ւորակ աչքով, գանգուր մազերով նշմարեցի՞ր:

— Համէ՞... չէ «վոն քաքօփէտի», մեծ մամային համար չեմ:

— Յուսա՛նք որ կանուխ եկած և ձանձրանալով մեկնած չըլլայ:

— Եւ ըսել թէ քովի սեղանիս տիկինը ինձի կը ժպտի...

— Եթէ ու կէս: Արդեօք ինձի ստեց և պիտի չգա՞յ:

— Արդէն կատկածը փորս էր, երբ այս ժամադրութիւնը տուաւ:

— Ութին քառորդ կայ: Եկուր հիմա կիներու խօսքին հաւատք ընծայէ,

դաւանանքիւն է՝ այս ըրածը:

— Ես ալ կը կարծէի թէ զիս շատ կը սիրէր:

— Աղէկ որ «պոստըրի» մէջ ճանչու-մէկը չկայ, վերջը ի՞նչ պիտի խորհէր:

— Ժամը ութը: Ես արդէն գիտէի թէ այս հիւնը ինձի յարմար չէր և

իրականին մէջ շատ ալ գեղեցիկ չէ...

— Ուրախ եմ որ չեկաւ...

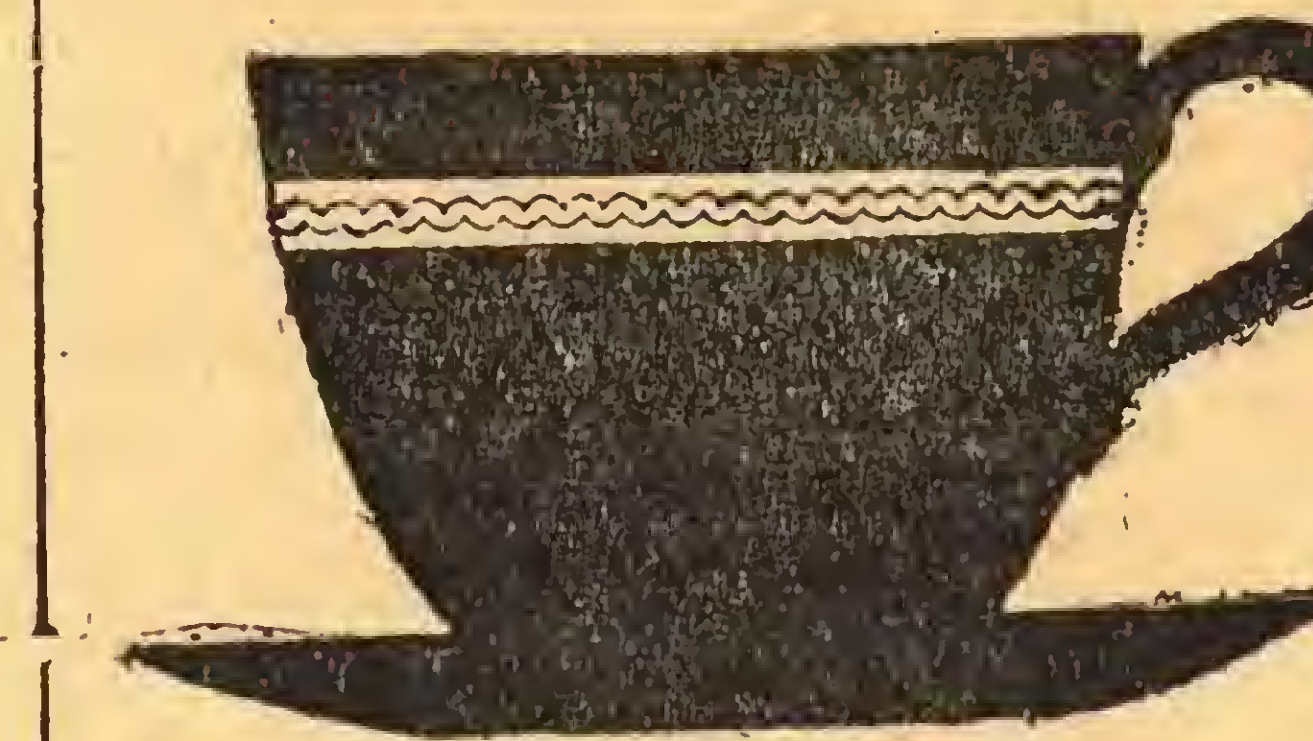
— Գովի սեղանիս տիկինը շատ բարեացակամ կ'երեւի...

— Տիկին...

— Կառսօ՛ն երկու ուրիշը բեր...

Աղեքսանդրիւր 10. 6. 67

**ԳԱՌԱՔ ՍԸ ԸՆՏԻՐ ՈՒ ՔԱՂՑՐԱՀԱՄ ԹԵՅԻ ՀԱՃՈՅՔԻՆ ԱՌԸՆԹԵՐ՝
ՆՆԴԱԿԱՆ ԹԵՅԻ ՏՈՒՆԸ ԶԵԶԻ ԿԸ ՀՐԱՍՑՆԷ**

ԻՆՏԻԼՆ ԹԻ ՀԱՌԻՍ

- * Թեյի պաղպաղակ եւ սառած թեյ
- * Հնդկական համազամ ուտիլիներ
- * Էր-Գոնեիսիոնե բազմոցարան
- * Մրաճեսուրիւն եւ Եարճակար
- * Փարքի կազմակերպում

23, Թալիսի Հարալ,
Գահիրէ - Հեռ. — 72985

ճեսուրիւն է ապրում, երաճեսու-րիւն գգում: Սխալում չենք լինի, եթէ անեմք, որ այս նկարաբերում Կոմիտասը առաւել խոր հոգեբա-նական լուծում է ստացել:

Խորք եւ դրամատիկ արտա-յայտութեամբ, լեցուն «Եղեմ» նկա-րաբերքը: Հայրենակիցներն ապա-նից ստատափառ, նրազգաց ե-րաճեալ գլխաւորապէս փախչում է սպանդի ստատափառ ճեարաննե-րը չեսնելու, գեանքի սապալուող մարդկանց ցուազար գալարումնե-րի մէջ ճանջումն եղող կանանց եւ երեխաներին չեսնելու համար: Իսկապէս ցնցող է այս ճեարանը, ցնցող է իր Երաճեմը և կոմ-պոզիցիայով, ուրուագծային ար-տայայտիչ կառուցումով:

Եւ վերջապէս վերջին կոմպո-զիցիան՝ «Մրազնում»։ Անարդար աշխարհից խուճում, եղեմից մը-նացած ստատափառ յիշողութիւննե-րից ճանջող Կոմիտասը կուչ է եկել նկարի ձախ անկիւնում: Գե-անքն են ընկած շիւն, նոգազիւր քիթերը:

Նկարազարդումների այս Երա-ճում Գրիգոր Խանջեանը դասաւորել է գրական թեման գրաֆիկական դիպուկ միջոցներով արտայայիչ դարձնելու հիմնալի շնորհ: Թե-մաների սիմետրիկ որակի կա-ռուցումով, կերպարների խորը հոգեբանական դասաւորումները, պարզ ու ընթերցելի սիւնետները, Երաճեմների գույնային ինքնակա-նայինը, բոնի, լուսաստուների հմուտ օգտագործումը, արան այն գծերն են, որոնք պայմանաւորում են Խանջեանի այս սեղծագործութեան գեղարուեստական ողջ հմայքը:

«Անլույսի գանգակասան» նը-կարազարդումների առանձին գը-լուխների հաւանաւոր նախաբե-րքեր, սկզբնազարդներն ու վերջ-նազարդները գալիս են լրացնելու ողջ ձեւաւորման գեղարուեստական բարձր մակարդակը:

Գրիգոր Խանջեանի այս առ-տայայտիչ ոչ միայն իր՝ հեղինակի լաւագոյն սեղծագործութիւններից է, այլեւ սովետաւայ գրի գրաֆիկա-յի աչքի ընկող նուանումներից մեկը:

ՋԱՆԱԿԻՐ

3
ՕԳՈՍՏՈՍ
1967

ՃԱԶԿԵՐՈՅԹ Ի ՊԱՏԻՒ

Գալուստեան Ազգ. Վրժ.ի Ուսուցչութեան

Անճերբելի իրողութիւն մըն է, որ Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի միտքը-նկարը Միութիւնը, իր կազմութեան առաջին օրէն իսկ, շնորհիւ իր անշահախնդիր և դպրոցանուէր բեղուն գործունէութեան, շուտով արժանացաւ ոչ միայն ծնողներու և դպրոցանուէր հասարակութեան մը յարգուն գնահատանքին և սրտաբուխ նիւթական աջակցութեան, այլև՝ Ազգային Իշխանութեան և վարժարանին Հոգաբարձութեան անվերապահ բաշխարանքին և խրախուսանքին:

Դպրոցէն ներս կատարուած բազմապիսի օգտակար իրադրութիւնները, արդէն իսկ, փայլուն ապացոյցն են այդ Միութեան ունեցած կենսունակութեան և իր վարչական անդամներուն ցուաբերած անձնուրաց աշխատանքի բարձր ոգիին՝ ի շահ հայ վարժարանին:

Շարունակելով գեղեցիկ աւանդութիւն մը, անցեալ չորակի օր, վարժարանի ճաշարանին մէջ, միտքը Միութիւնը ճաշկերոյթ մը սարքած էր ի պատիւ վարժարանին երախտաւորներուն՝ ուսուցիչներուն:

Կը նախագահէր և իր ներկայութեամբ կը պատուէր Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Աւագ Քնյ. Շաբարեան:

Ռապրէական ճոխ սեղաններու շուրջ տեղ գրաւած էին ուսուցիչները, ինչպէս նաև Ազգային Իշխանութեան և Հոգաբարձութեան պատուարժան ներկայացուցիչները:

Արժանապատիւ Նախագահ Հայրը, նախ սեղանը օրհները, հոգոց մը կարդաց վարժարանի մահացած ուսուցիչներուն հիշատակը և նորոգ հանգուցեալ մանկապարտիզականութիւնը: Ե. Թերզեանի հոգւոյն:

Շնչողը և գուարթ միջնորդութիւնը մէջ, Արժանապատիւ Նախագահ Հայրը, բաժակ առաջարկեց վարժարանին յաջողութեան գլխաւոր սատարողին՝ վարժարանին տնօրէն Արժ. Տէր Արշամ Քնյ. Պոգոյեանի կենացը, եւ որ պարպուեցաւ ցնծութեամբ:

Նոյն ոգւերով խմեցին հետեւի հետեւի բաժակները պարպուեցան ուսուցչութեան, Ազգային Իշխանութեան եւ Հոգաբարձութեան կենացը:

Առաջնորդական Փոխանորդ Հայրը կրկին անգամ խօսք առնելով, նախ իր սրտաբուխ շնորհակալութիւնները յայտնեց միտքը-նկարը Միութեան անձնուրաց և ապա իր հրճուանքը յայտնեց անցեալ ուսումնական տարին վարժարանէն ներս ձեռք բերուած կարգապահական և կրթական զոյգ յաջողութիւններուն համար: Արժ. Տէր Հայրը ապա անդրադարձաւ հայ ուսուցիչին նուիրական առաքելութեան մասին՝ հայ մանուկին դաստիարակման ազնիւ գործին մէջ, բոլորին մաղթելով արդիւնաւէտ դպրոցական նոր տարեշրջան մը:

Յանուն ուսուցչական կազմին, Մօ. Եղուարդ Յակոբեան, իր անզուսպ գոհունակութիւնը յայտնեց անցեալ տարեշրջանին

ընթացքին դպրոցէն ներս տիրող համերաշխ և համոզի օրինակելի կարգապահութեան համար, որուն շնորհիւ ուսուցչութեան համար ստեղծուեցաւ աշխատանքի բարենպաստ պայմաններ: Յակոբեան խանդավառ խօսքերով վեր առաւ նաև միտքը-նկարը Միութեան կատարած անգնահատելի և անփոխարինելի ծառայութիւնները:

Որպէս վարժարանին տնօրէնը և միտքը-նկարը Միութեան ատենապետը՝ Արժ. Տ. Արշամ Քնյ. Պոգոյեան խօսք առնելով իրեն վերագրուած բոլոր բարենպաստութիւնները համատարբէն ուղեց բաժնի իր պաշտօնակիցներուն հետ:

Վարժարանը, եզրակացուց Տէր Հայրը, տանար մըն է՝ ուր իրաւունք չունին մուտք գործելու եւսմունքները, շահագէտները, փոքրագիւնները և բարեկեցիկները: Արժանապատիւ Տնօրէն Հօր անկեղծութեամբ գեղուն խօսքերը ներկայները ընդունեցին հաւանութեան բոլոր ծափերով:

Պատուարժան Բաղդասարեան Ժողովի անդամներէն Պր. Յակոբ Համբիկեան խօսք առնելով իր ջերմագին շնորհակալութիւններուն և շնորհակալութիւններուն հետ՝ շնչողը մասնաւորապէս պարբերական խորհրդակցական հանդիպումներու անհրաժեշտութիւնը, աւելի դրական և ամբողջական արդիւնքներու հասնելու համար:

Միտքը Միութեան փոխատենապետի խնդրանքով խօսք առաւ վարժարանի պատուարժան Հոգաբարձութեան ատենապետը՝ Պր. Բ. Կոնամանեան, որ մտաւորութեամբ լեցուն, ոգեւորիչ հառով մը իր գոհունակութիւնը յայտնեց միտքը-նկարը Միութեան կատարած ազգանուէր աշխատանքներուն համար և մանաւանդ իրապաշտ գոյներով պարգեց Հոգաբարձութեան ունեցած արդար մտահոգութիւնները ի խնդիր ուսուցիչներուն նիւթական բարեխաւման:

Խանդավառ խօսքերով ելոյթ ունեցաւ նաև վարժարանի արաբերէնի ուսուցիչ Ուսթապ Շոյպ: Ամենէն վերջը, Արժանապատիւ Նախագահ Հայրը, յանուն միտքը Միութեան՝ իւրաքանչիւր ուսուցիչի յանձնեց շնորհակալագիր մը:

Ճաշկերոյթը վերջ գտաւ Արժ. Հօր Պահպանելով:

Գոհունակութեան ժպիտներով և դպրոցին ապագային հանգիստ լաւատեսութեան լաւագոյն տրամադրութիւններով ներկայները բաժնուեցան իրարմէ՝ կըրկին անգամ իրենց շնորհակալութիւնները յայտնելէ ետք միտքը Միութեան վարչութեան ժրջան և անձնուէր անդամներուն:

Մ. Բ. Յ.

Ս Տ Ա Յ Ա Ն Ե

Շնորհակալութեամբ ստացանք ընկերարան ընկ. Լեոն Մարտիրոսեանի «ԴՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԿՈՒՆԵՐՈՒ ԳԻՐԸ ԱՋԻՐՈՒ ՊԱՏՈՒԹԵԱՆ ՄԵՋ» Գ. Հատոր: Գեղատիպ տպագրութիւն «Տօնիկեան» տպարանի կողմէ (Պէյրութ): Գին՝ 10 տոյար: Հասցէ՝ 370 Ն. Սան Փապօ պողոտայ, Ֆրեզնօ, Գալիֆորնիա 93701:

ՕՐ. ԱՐՏԱ Վ. ՊՈՏԱՅԻԱՆ
ՊՐԵԱՆ ՎԱՆ ՏԵՐ ՏՈՒՍԸՆ
խօսեցեալը
17-7-67
Հոլանտա

Մեր սրտագին շնորհակալութիւնները խօսեցեալ գոյգին եւ իրենց ընտանեկան պարագաներուն:

ՊՈՒԿԱՐԱՅԱՑ ԿԵԱՆՔ (Շար. Բ. Էջեն)

Հիւրը եղաւ հինգ օր, որուն ընթացքին տեսակցութիւններ ունեցաւ հայ համայնքի վարչներուն հետ:

Յուլիս 12ին, երեկոյեան «Երեւան» ակումբին մէջ յոգնախուռն բազմութեան մը ներկայութեան Ս. Գրատարեան դասախօսեց «Հայաստանի բարգաւաճման» և «Կոմիտաս»-ի մասին:

Հինգշաբթի, 13 Յուլիս, առաւօտեան ժամը 9ին, ընկերակցութեամբ «Երեւան» Մշակութային Միութեան ատենապետ Տիրան Փափաքեանի, հայրենի հիւրը մեկնեցաւ Վառնա և Սոֆիա, ապա Հալապատ:

«Կոմիտաս» երգչախումբը կը շարունակէ իր կանոնաւոր փորձերը և կը պատրաստուի Հոկտեմբերին սկիզբները ճամբորդել Երեւան և Մոսկուա՝ տալու համար համերգներ:

Յաջողութիւն կը մաղթենք անոր:

ՅԱԿՈԲ ԱՐԷԼԵԱՆ
20 Յուլիս 1967, Ռուսէ

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԻԶՄԱՆՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ Ե. ԹԵՐԶԵԱՆԻ ՄԱՆԸ

Հելիոպոլսոյ Մերձաւան Մանկապարտէզի և Անարատ Յղուութեան Քոյրերու Մանկապարտէզի նախկին վարչուհի և բազմամեայ դաստիարակ, մանկական երգերու հեղինակ Տիկին ԵՈՒՇԱՆԻԿ ԹԵՐԶԵԱՆ մահացաւ խոր ծերութեան մէջ անցեալ Երկուշաբթի, 24 Յուլիս, և Թաղուեցաւ Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց Գերեզմանատան մէջ:

Հանգուցեալը քանի մը տարիներէ ի վեր կ'ապրէր «Այծեմնիկ» Տիկնայի Միութեան «Կարապետ Աղա Արիկեան» հանգստեան Տան մէջ:

Մեր ցաւակցութիւնները ողբացեալին բոլոր պարագաներուն և հանգիստ իր ոսկորներուն:

Տ Ի Ր Ո Ւ Ն Ի

Ցաւով կը տեղեկանանք մահը Թերթի բարեկամ Տիար Տիւրան Ոսկեանի կողակցին, ողբացեալ Տիկին ԵՐԵՆԱԿ ՈՍԿԵԱՆԻ, որ տեղի ունեցած է Կիրակի, 23 Յուլիս, Աղբաւաղբի մէջ:

Մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ողբացեալին ամուսնոյն և ընտանեկան բոլոր պարագաներուն:

Մ. Բ. Յ.

Հ.Մ.Մ.-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՅ-ԳԱՅԻՐԷ
Այսօր, Հինգշաբթի, 3 Օգոստոս 1967, կ.ե. ժամը 8.30ին
ՄԵԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԵՐԵԿՈՅԹ
ա) Լուրեր բ) Հարցումներ գ) Ձուարճալիք
Հինգշաբթի, 10 Օգոստոս 1967, կ.ե. ժամը 8.30ին
ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՀԱՍԱՔՈՅԹ
ա) Նաղեր բ) Հանելուկներ գ) Ձուարճալիք
Ուրբաթ, 11 Օգոստոս 1967, կ.ե. ժամը 6ին
ՓԻՆԿ-ՓՈՆԿԻ ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄ
«ԿԵԶԻՐԷ»-Ի ԵՐԻՏ. ԿԵԴՐՈՆ ընդդէմ Հ.Մ.Մ.-Ի
ԿԵԶԻՐԷԻ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԵՋ
Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

Կ'ՈՒԶՈՒԻ
Նույաբեան Ազգ. Վարժարանին համար Մարգարիտ ուսուցչ. մը:
Կը խնդրուի ներկայանալ Տեղեկութեան Երեւոյթի օրերը ժամը 10-13 եւ կամ գրաւոր ներկայացնել քեկնածութիւնը:
ՀՈԳԱՐԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՀՆՁԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏԻ ԶԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ (Շարունակութիւն Ա. Էջեն)

ժափահարելու համար, կը ծառայէր իր ընտանեկաններուն ապրելու:

Արդարեւ, եկեղեցական ոչ մի հրաշք չէ կրցած փրկութեան լատտ դառնալ՝ 600 ասորի ստորուկ դարձած հայ ազգին, որքան այն տեսիլքը, որ շօշափուեցաւ մեր ձեռքերով, տեսնուեցաւ մեր աչքերով՝ թէ տասնեակ հազարաւոր քիւրճակեալ նապաստակի պէս լեզապատառ կը փախչէր հայ հերոսներու առջեւէն: Ինչէ՞ն, ոչ միայն նոսրացելու և գնդակներու ձայնէն, այլ աղմուկ-աղաղակէն: Հոս պահ մը կ'ենէ՞ք, թող հերոսապատում Թուրքները խօսի:

Հնչակեան Պանդուխտի խումբը Հնչակեան Զ. զօրաբանակի միացումը կը կազմուած էր, որուն կը միանային նաև ասիէ և անիէ հաւաքուող նախկին կամաւորները:

Հնչակեան Զ. զօրանքը կազմուած էր Թիֆլիս, այն օրէն՝ երբ Ամերիկայէն և Պաղեստինէն կողմէն համախմբուած 3000 անձնուէր մարտիկներ կը մերժուին «Ազգապաշտ»-ին կողմէ, զանազան պատժուեցան, 1918ին:

Հնչակեան կազմակերպիչները՝ Լազօ, Արշակ Բաբեան եւ Ս. Տաշիր անմիջապէս կը համախմբեն,

Սարտարապատի հերոս ընկեր Պանդուխտ - կեդրոնը - Երջապատուած սպայախմբի անդամներէ

«Հնչակեան մէջէն Պանդուխտ» վերին թաղերէն ու Մաստապալայի իշխանի իր 200 մէջէն հեծեալներով և աշխատաւորներով - կամաւորներով համալրելով (աւելացնելով) իր շարքերը, Մայիս 26ին թիկունքէն գրոհել էր 440րդ բարձունքի վրայ, վերջերէ մի թնդանով, գերել, սպաննել, կոտորել և փախուստի մատնել մնացածներին: Հետագայում աղմուկ-աղաղակի վրայ, սարերի ծերպերէն թշնամիէն փախստական զինուած տղամարդիկ եւս Պանդուխտի խմբին միանալով հետագայում եւս ջախջախուած «Կեւրպուր» բանակի խուճապահար ասիւնները:...

Գրող և ընթերցողը թերեւս չեն հասկնար, թէ ի՞նչ կը նշանակէ «հետապնդման աղմուկ-աղաղակ» մը: Այն բոլոր կամաւորները, որոնք տարիներով թրծուած են Անդրանիկ Փաշայի հաւուածող բանակին մէջ, իրենց յաջողութեամբ ապահովող ուժերէն մէկն ու ընտրուած են թուրքերէն «Անդրանիկ կէլիյոր» պատալ և «հերոս մեծ» ստորը գողգողացող երգը բարձրաձայն և մենանուագ երգել, Թուրք

կը զինեն ու կը պարենաւորեն Հնչակեան խումբը, որոնց խմբապետներն էին Ճապարակեան, Աւարանեան, Արմազանեան, մերկեցի Սարգիս Մաթեոսեան (Փարամազի եղբայրը), Հայկ Բժեկեան (Գայը), Արտեմիւն, Լազօ, Նշան Միրաքեան եւ այլն:

Ասոնցմէ շատերը՝ վերջին տարին, երբ ուսու բանակը «զէպի տուն» քաշուեցաւ, հեռացան Հայաստանէն: Թշնամիին պաշարուած Հայաստանի մէջ՝ Անդրանիկ և Պանդուխտի կողմէ խուճապներու մեծ մասը Հնչակեաններն էին: Երբ Հնչակէն խմբապետները՝ Վաչեցի Արշակ Մաճառեան, Սեբաստացի Վահագն Նալբանդեան, Սեբաստացի Արմազանեան, ձէպձեան, Արօ, Միսաք Բէշլեան, Արամ Թուրեան, մեծ ու փոքր Միւսաներ, Զէյթունցի Յովհաննէս, Երզրաթի Դանիէլ, Միհրան, Եաթիցի Մանուէլ Զաւուշ, Սամուէլ Զաւուշ, Միքայէլ Զաւուշ, Հինգ Բաշաղաները՝ Բաթիկէն Արտեմի զեկապարտութեամբ, Մեջիկ Մարգար, Անուշաւան և այլն:

Ա. ԿԻՏՈՒՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԱՅԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر
جريدة اسبوعية

ص.ب ۲۱۱۱ بالقاهرة - ج.م.ع - ت ۹۱۵۰۱۳
صاحبة الامتياز: السيدة عالية ميرديان (بالاغان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԿԻՐ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻՒ 192 — ՀԻՆԴՇԱԲԹԻ 10 ՕԳՈՍՏՈՍ 1967

ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒԹԷ 2,5 ԵԳ. ԴԿԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴԿԿ.

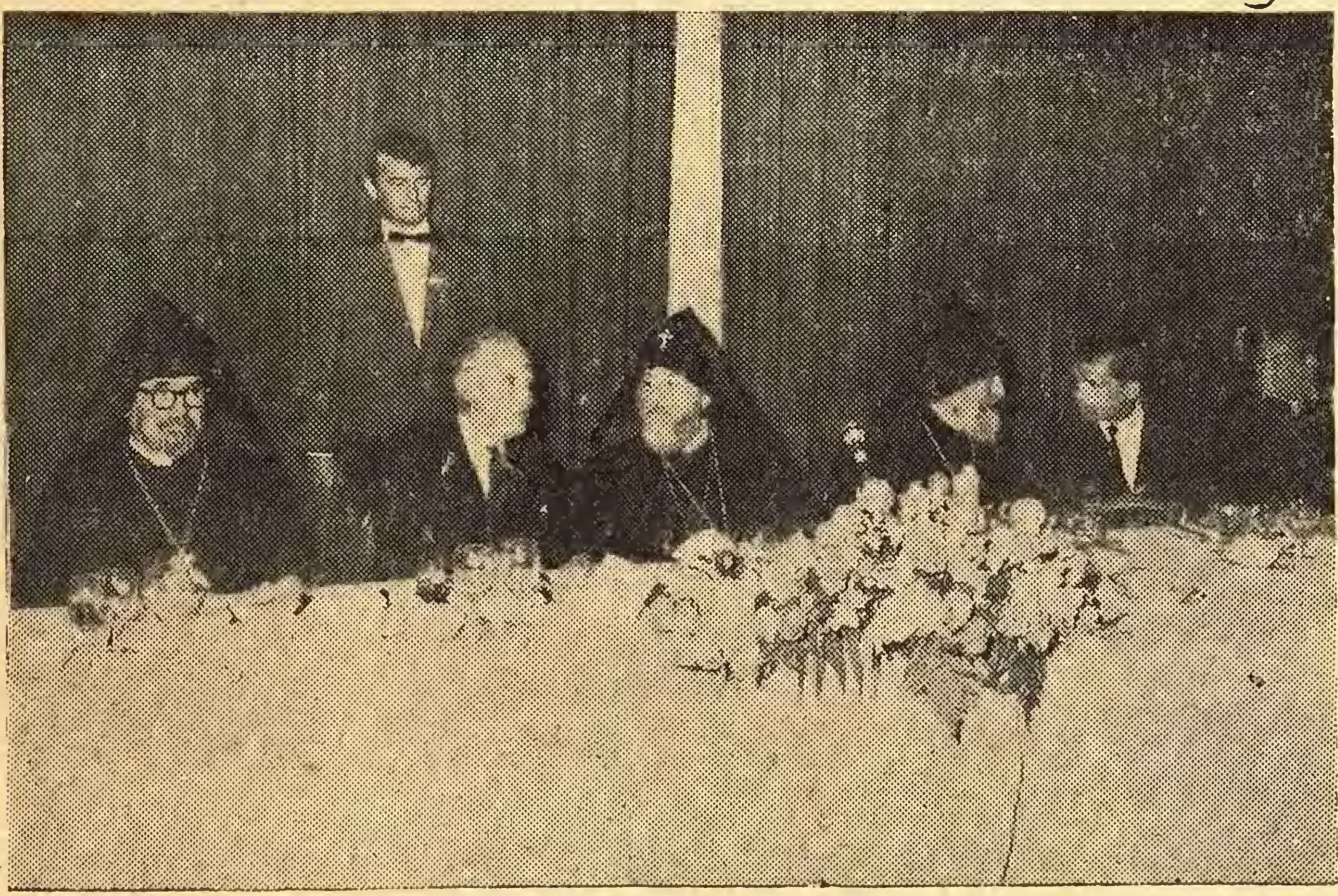
عدد رقم ۱۹۲ — الخميس ۱۰ أغسطس ۱۹۶۷

ԱՍԵՆԱՅԻՆ ԿԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԵՆ Ա. ԺԸՆԵԻՒ ՄԵԶ (ՄԱՍՆԱԿՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ)

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 10 ՅՈՒՆԻՍ 1967

Ժամը 17.25ին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգեն Ա. Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը ժամանեց Ժընևի Բոնոնալդին օդանավակայանը,

Թեան մօտ արտակարգ դեսպա- նութեան ներկայացուցիչ՝ Սէր- գէյ Կոթրին: Ներկայ էին նաև բազմաթիւ զուգեղանայի եւ շրջա- կայ եւրոպական քաղաքներէն

ձախերոյքին Պատուոյ սեղանը

ընկերակցութեամբ Մայր Աթոռի Լուսարարապետ Կերպարան Հոգեւոր Խորհուրդի Ատենապետ Գերշ. Տ. Հայկազուն Արքեպս. Աբրահամեան, Արեւմտեան Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ Տ. Սերովբէ Աբր. Մանուկեանի, Աղեքսանդրիոյ Առաջնորդական Կոնքրետիոյ Առաջնորդական Վրդ. Պողոսեանի:

Ժընև ժամանած հայեր, Գաղութային վարչութեան ներկայացուցիչներ, Միլանէն՝ Պրնք. Ե. Հիւսիսեան, Ս. Սրապեան, Վիեննայէն՝ Սարգիս Կարապետեան, Յունաստանէն՝ Պրնք. Պետրոսեան՝ եւ Պատիւեան Եւրոպայի գործիչներ Եւ մամուլի ներկայացուցիչներ:

Օդանավակայանի պատուով հիւրերու յատուկ հիւրասենեակին մէջ բարի գալուստի խօսքեր փոխանակուեցան Նորին Սուրբ Օծութեան Եւ հիւրընկալ պատուար ժան ներկայացուցիչներուն միջև:

Ինքնաշարժներու երկար շարքը ուղղուեցաւ դէպի Ժընևի Էնթերգոնթիմանթալ ամենաարդիական հիւրանոցը, ուր Հայոց Հայրապետը իր շքախումբի անդամներուն հետ տեղաւորուեցաւ «Նախագահական» կոչուած շքեղ յարկաբաժինը:

Երեկոյեան Վեհափառ Հայրապետին սեղանակից էին բացի իր շքախումբի անդամներէն՝ նաև Գաղութի Վարչութեան Ատենապետ Փ. Փիլիպպոսեան, Ե. Հ. Ս. ի մօտ Հայ Եկեղեցւոյ մշտական ներկայացուցիչ Եւ Վիեննայի հայոց հոգեւոր հովիւ Հոգեւ. Տ. Մեսրոպ Վրդ. Գրիգորեան, Մարտէյէն՝ Յակոբ Եպս. Վարդանեան, Արսէն Վրդ. Պէրպէրեան, Պ. Յագուպեան, Ե. Հ. Ս. ի պատասխանատու քարտուղարներ Միքէլի, հայր Փօլ Վէրկէզ, Քրիստափոր Քինկ, հայր Ժորժ Տեցիս ու այլ կառավարական եւ ուրիշ հաստատութեան ներկայացուցիչներ, Սովետական կառավարութեան Ազգերու կազմակերպու-

(Շաբ. տես էջ 4)

ՆԱՍԷՐ - ԹԻԹՕ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՅՍՈՐ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԵԶ

Եռկոսյալոյ հանրապետութեան նախագահ Մարաշախո ժողովրդի թիւօ աչսոր Գահիրէ կը ժամանէ:

Այս պաշտօնական այցելութեան ընթացքին ան կարեւոր բանակցութիւններ պիտի ունենայ ԱՄՀԻ նախագահին հետ:

Մարաշախո թիթոյի ընկերացող պաշտօնական պատուիրակը կուրծեան մաս պիտի կազմեն փոխ նախագահ՝ Էտուար Բարտեմ, նա-

խագահի ընդհ. քարտուղար՝ Վլադիմիր Փոփովիչ, տնտեսական գործոց փոխ վարչապետ՝ Կիրո Կիլկո-

րով Եւ Միշա Փաւլիչեւիչ՝ արտաքին գործոց նախարարի օգնական:

Այս նախագահական այցելութեան ընթացքին հրապարակուած անմիջապէս ետք, Ա.Մ.Ն. ի նախագահ Ճոնսոնը նամակ մը ուղարկեց նախագահ թիթոյի:

Երկու նախագահներուն այս պաշտօնական բանակցութիւնները

մեծ կարեւորութիւն կը ստանան, մանաւանդ անոր համար՝ որ տեղի կ'ունենան ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդի, ինչպէս նաև Արաբ Դիմադրութեան Ժողովի գումարումներէն առաջ:

Այս բանակցութեանց մէջ կարեւոր բաժին մը պիտի յատկացուի տնտեսական բազմաթիւ հարցերու:

Մարաշախո թիթոյի այս պաշտօնական այցելութիւնը պիտի տևէ երեք օր:

ԱՐԱԲ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ ՎԵՐՋ ԳՏԱԻ

Շաբաթ 5 Օգոստոսին վերջացաւ Խորհուրդի (Սուտան) մէջ գումարում արար գործոց նախարարներուն խորհրդաժողովը:

Այս խորհրդաժողովի ընթացքին, մասնակիցները տասը կարեւոր յանձնարարութիւն տանձնեցին, որոնցմէ ութը գաղտնի կը պահուին:

Սուտանի վարչապետ՝ Մոհամադ Նուրի Մաքադարի կը արար դե-

րաստիճան ժողովը գումարումի խորհուրդի մէջ Եւ սկսի 29 Օգոստոսին:

ԱՄՀԻ պատուիրակը առաջարկեց որ լուծուած մը գտնուի ԱՄՀԻ Եւ Սուտանական Արաբիոյ միջև Եւ մէկ շուրջ գոյութիւն ունեցող տարակարծութեան շուրջ: Այս առթիւ քննարկուեցաւ կազմութիւնը եւ ռաւարակ յանձնարարութիւն մը, որ պարտականութիւն պիտի ունենայ

քննելու Եւ մէկ մասին ձեռնարկի համաձայնագրի գործադրութեան հարցը Եւ այս առթիւ ծագած տարակարծութիւնները:

Այս առթիւ Ա.Մ.Հ. ժողովի քարտուղարութեան ներկայացուց յուշագիր մը, որմէ պատճեններ ուղարկուեցան բոլոր արաբ պետութիւններուն:

Որոշուեցաւ որ 15 Օգոստոսին, Պաղատի մէջ համախմբուին արաբ երկիրներու քարտուղի, դանձալի Եւ տնտեսական նախարարները, քննելու համար Իրաքի ներկայացուցած ծրագրերը՝ որ զօրաւոր կենց մը կը նկատուի յարձակող Եւ անոր թիկունք կանգնող պետութեանց դէմ:

Իրաքի պատուիրակութիւնը կ'առաջարկէր նուազագոյն երեք ամսուան շրջանի մը համար, ամբողջական դադարեցում քարտուղի արտածման Եւ բոլոր երկիրներուն համար՝ առանց բացառութեան:

Որոշուեցաւ նաև որ յառաջիկայ Օգոստոս 26ին, Խորհուրդի մէջ Կրկին ժողով գումարում արար արտ. գործոց նախարարները քննելու համար Պաղատի մէջ տունըւած որոշումները Եւ Արաբ Դիմադրութեան Ժողովին օրակարգը պատրաստեն:

Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆԵՏ ԸՆԿԵՐԱԿՑԱԲԱՐ ԲԱՐԻԻԴԻ ՀԵՏԱԶՕՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒՆ ՍԻՈՒԱՅԻ ՈՎԱՍԻՍԻՆ ՄԵԶ

Մարկանի (Կարմիր ծով) նախարարութիւնը 1969ին պիտի հասնի օրական 200.000 տակաւ:

Նախկին փնտառութեան վեց սովետական մասնագէտներ Գահիրէն արեւմտ. անապատ գացին, ԱՄՀԻ հաշտոյն անապատային կարգ մը շրջաններու մէջ կատարուելիք նախնական քննարկութեան աշխատանքներուն լծուելու համար, ըստ ԱՄՀԻ Եւ Ս. Միութեան միջև եղած տնտեսական Եւ թեքիք համագործակցութեան համաձայնագրութեան տրամադրութիւններուն:

Անոնք նախնական փնտառութեան պիտի կատարեն Սիուա-Յի Ուվաիսի մօտերը՝ Իրենց կ'ընկերանան քանի մը արաբ մասնագէտներ: Այս տարուան ընթացքին երկու հորեր պիտի փորուին այս շրջանին մէջ:

Էլ Ալամէյի մէջ՝ ուր անցեալ տարի քարտուղի երեւան եկաւ, շատ մը շինարարական աշխատանքներ կը կատարուին կարելի եղածին չափով: Նախագործելու համար գտնուած հանքերը, Գալով Կարմիր ծովու մէջի Մորկանի նախնական քննարկութեան, ըստ մասնագէտներու գնահատութիւնի, այս տարի արտադրութիւնը պիտի ըլլայ օրական 100.000 տակաւ: Գալ տարի 150.000 տակաւ Եւ 1969ին պիտի հասնի 200.000

տակաւ, այսինքն տարեկան 10 միլիոն թիւին:

Քարտուղի, հանքային հարստութեանց Եւ փոխադր. նախարար՝ Տարաք. Մահմուտ Նուրիս այս ամսուան ընթացքին, սովետական պատուիրակութեան հետ պիտի ստորագրէ համաձայնութիւններ Սիուա-Յի հետազոտական աշխատանքներուն Եւ Ս. Միութեան կողմէ այս աշխատանքներուն համար պահանջուած մասնագիտական կազմակերպութեան հայթայթման առնչութեամբ:

Ընդդիմութիւնները Կը Զօրանան ԱՐԱԲ ԳՐԱԿԵԱԼ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Իսրայէլեան ուժերուն կողմէ գրաւուալ Արաբ հողամասերուն վրայ, գրաւման սկիզբէն իսկ ծայր տուած էր արաբ ընդդիմութիւնը, որ օր ըստ օրէ զօրաւոր դարձած է: Արաբներ, երկուշաբթի 7 Օգոստոսին, Երուսաղէմի ընդհ. գործադուլը եկաւ ապացուցանելու՝ որ գրաւուալ հողերուն արաբ բնակչութիւնը, զօրաւոր միասնականութեամբ յանձն առած է ամէն ըսպանակիք Եւ դժուարութիւններ, եւ մեծ ընդդիմութիւն կը կատարէ ներքին ժողովրդի միջին դէմ:

Արաբական Երուսաղէմի պաշտպանութեան կոմիտէի հրահանգով կատարուած ընդհ. գործադուլը, անհամալուծեց ամբողջ քաղաքը: Երկու եկը ամբողջութեամբ դադարեցաւ, Եւ բոլոր խանութներն ու հանրային սպասարկութիւնները փակուեցան:

Հետեւելով Երուսաղէմի օրինակին, Նախիւզի արաբ ժողովուրդն ալ զօրեղացուցած է իր ընդդիմագրութիւնը:

ՄԱՀՈՒԷԼ ՊԵՅԼԵՐԵԱՆ

ԿԵՍԱՐԱՑԻ ԳԱՂԱՓԱՐԱՆՈՒԵՐ ՀՆՁԱԿԵԱՆԸ

ՄԻՀՐԱՆ Մ. ՍԵՖԵՐԵԱՆ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւէն և վերջ)

Ազատ Ոստանիկի յեղափոխութեան ճարտարկութիւնն ալ լրիւ պիտի չարդարանար, եթէ հոն չընենայինք վերոյիշեալ մեր գործած ընկերները և հնչակեանութեան հաւատքը ընծայող գիտակից մասսա մը:

Ահա այս տեսակ մեղուաշուն աշխատանքը, խանդավառիչ երեսուցիները և շահուած յաջողութիւններն ու յաղթանակները նոր սերունդին վրայ շատ զօրեղ ազդեցութիւն մը կը ձգէին:

1910ին Կ. Պոլսոյ մէջ հիմնադրուած Հնչակեան Ուս. Միութիւնը սկսած էր գաւառներու մէջ ալ իր ճիւղերը տարածել: Կեսաւրիան իր նուիրեալ կրթական մշակներու մեթոտիկ աշխատանքին շնորհիւ նոր սերունդը կազմակերպելու տեսակէտով, առաջին շարքին վրայ կը գտնուէր: Դպրոցներու կողքին հետզհետէ սկսած էին կազմուել ուսանողական և աշակերտական միութիւններ:

ԲՍԱՆԵՐԻՆ անմահ ուսուցիչ Օննիկ Եղիազարեանի և անոր զաւտանակիչ Յովնանէն Պոլսոյ երեսին և Յարութիւն Եղիանի նախաձեռնութեամբ և մասնակցութեամբ Ազգ. Միացեալ միջնաշակարգ ուսումնարանի շրջանաւարտներէն Յակոբ Սաւրեանի, Մանուէլ Պէյլէրեանի, Միւսա Բաղդասարեանի, Բարսեղ Մէլէմէթեանի, Կարապետ Մայիսեանի, Արամ Սասնաթեանի, Արամ Պետրոսեանի (Ապետ), Տիրան Չատրճեանի և Հայկ Ուղուրեանի, 1912-ին Հնչակեան ակումբին մէջ, կը հիմնուէր Հնչակեան Ուս. Միութիւնը, որուն անդամներուն թիւը շուտով կը հասնի 25-ի: Ուսանողական այս միութիւնը իր մասնաճիւղերը ունեցած է նաև Ս. Կարապետ վանքի և Թալաթի Ամերիկեան դռնէն աշակերտութեան մէջ:

Միացեալ Ուսումնարանի այս վերջնէն կարգի աշակերտութիւնը հաշտ աչքով չդիտուեցաւ տնօրէն Կ. Վահան Բերքեանի կողմէ, որը իրեն ծանօթ դաշնակցական իր նախասիրութիւնը կուտար դաշնակցական Յաւաքիմասէր Ուսանողական Միութեան: Ասոր ցայտուն ապացոյցներէն մին ալն էր որ «Ազատամարտ» դաշնակցական օրկանը ազատ համարձակ կ'ընէր, իսկ Կ. Պոլսոյ Հնչակեան Ուս. Միութեան օրկան «Կայծ» թերթը բացարձակապէս կ'արգիւտէր, իւր «Դաշնակցական» սոցիալիստական գաղափարներ տարածող և ուսանողներուն մտքերը պղտորող թերթ մը:

Տնօրէնի գաղտնի և յայտնի յանդիմանութիւններն ու սպառնալիքները ի զօրու լեզան Միութեան շարժիչ ուժերուն Յակոբ Սաւրեանին և Մանուէլ Պէյլէրեանին... Շնորհիւ տարուած աշխատանքներուն, Սաւրեանի և Պէյլէրեանի շահերուն շնորհիւ, որով տնօրէն Մեքսիկայի մէջ Միութեան 80 հոգիները անդամակցած էին Միութեան: Խնդրուեցան որքան շատնային, նոյն համամասնութեամբ անդամներուն եռանդն ու թիւը կ'աւելնար օրէ օր...:

Տնօրէն Բերքեանի տուած խիստ տեղեկագրին հիմամբ, որպէս «Եփեհարը Փրքապիէյէ սիւլիւ» էտիպ թաւապէկեանը իսթիւրէր հաթիւնը իրաւ էտիպէր (կուսակցական գաղափարի հետեւելով ուսանողութեան անդորրութիւնը վերցնողներ), դպրոցին անպայմանօրէն կ'արտաքսուէր Յակոբ

Սաւրեան (որպէս Միութեան վարիչ), իսկ Մանուէլ Պէյլէրեանը, Միւսա Բաղդասարեանը, Հայկ Ուղուրեանը, Բարսեղ Մէլէմէթեանը և Կարապետ Մայիսեանը 5էն 15 օր, որպէս գործակիցներ առաջինն առժամապէս կը հեռացուին վարժարանէն:

Այս քմահաճ արտաքսումը ցնցեց Կեսաւրիոյ հայ կեանքը: Ուսանողութիւնը դասադուլի դիմեց, որ տեսցնէր ամիս մը: Հնչակեան 18 ուսուցիչներ իրենց բողոքը կը ներկայացնէին պահանջելով անմիջապէս դարձանումը: Քիչ կը քնար որ ժողովրդական բաղիւմիներու դուռ պիտի բանար այս ցաւալի խնդիրը: Կուսակցական պատասխանատու վերին մարմինները վերջապէս առաջը առնելու համար այդ բողոքին՝ համաձայնութեան ձեւ մը գտան ու ամիս մը վերջ՝ արտաքսուածները անխտիր դպրոց ընդունուեցան և դասադուլն ալ վերջ գտաւ: Այս յաղթանակէն վերջ Հնչակեան Ուս. Միութիւնն ու վարիչները կուրք դարձան նոր սերունդին: Հնչակեան կեանքը խանդավառ և ներշնչող դարձաւ:

Այս շարժումներուն մէջ դեր ունեցաւ ընկ. Մանուէլ Պէյլէրեան, իրեն Միութեան անխնայ ու հաւատարմ քարտուղարը: Ան միայն դպրոցական գրքերով չէր գոհանար: Միւսա Բաղդասարեանը և Կարապետ Մայիսեանը իրենց ամբողջ ժամանակը դարձնում էին դպրոցական գրքերով, պատմական, բնական յիշատակները ու լեզուները իր սիրական և անբաժան ընկերներէն էին:

Նախախնամական կարգադրութեամբ դպրոցը լրացնելէ ետք (1913-ին) կ'անցնէր Եփեհարեան, այլապէս զինքն ալ պիտի ողբայինք նահատակուողներուն հետ:

Ընկ. Մանուէլ հասնելով Գաւրիէ, ինքզինքը և իրենները ապրեցնելու և իր աշխատանքներուն յաջողութիւնը տարուած կը մտնէ Տէօլլէթեան վաճառատունը, ուր կը մնայ մինչև 1915: Ապա մնայուն և ապահով գործ մը կը գտնէ Գաւրիէի Գ. և Կ. Մեքսիկեան ծխախոտի գործատան մէջ: Իրեն պարզ բանուորի ծրուած տարուած ընթացքին շնորհիւ իր յամուռ, հաւատարմ և նախանձախնդիր ոգին, իր պետին կարգադրութեամբ ծրարուելով վարիչի օգնական կը դառնայ: 1917-19 երկու տարիներուն, խթանուած ուսուցանելու իր տենչէն, որպէս ուսուցիչ կը պաշտօնավարէ Փոք Սախի հայկական սոցիալիստներու վարժարանում, թուրքականութիւն և աշխարհագրութիւն:

Ընկ. Պէյլէրեան օր ըստ օրէ կը զարգանար և կը խորանար մանկավարժական և դաստիարակչական արդիական ըմբռնողութեան մէջ, որով տնօրէն Մեքսիկայի ժամկէտներին հինգած մեթոտներուն ղէմ չհանդուրժելով, կը լքէ ուսուցչական պաշտօնը և կը վերագոհանայ Գաւրիէ իր գործատիէն: Այս անգամ իրեն կը վստահուի Մեքսիկեան գործարանի մթերքագործի կարեւոր պաշտօնը, որուն մէջ կը մնայ մինչև այդ գործատան վաճառումը (1927): Ապա նոյն պաշտօնով կը փոխադրուի Կիզիլ Մաթոսեան գործարանը, ուր մնայ մինչև հայրենադարձութեան կարգաւարտը (1947):

(Շար. 3-ի էջ 5)

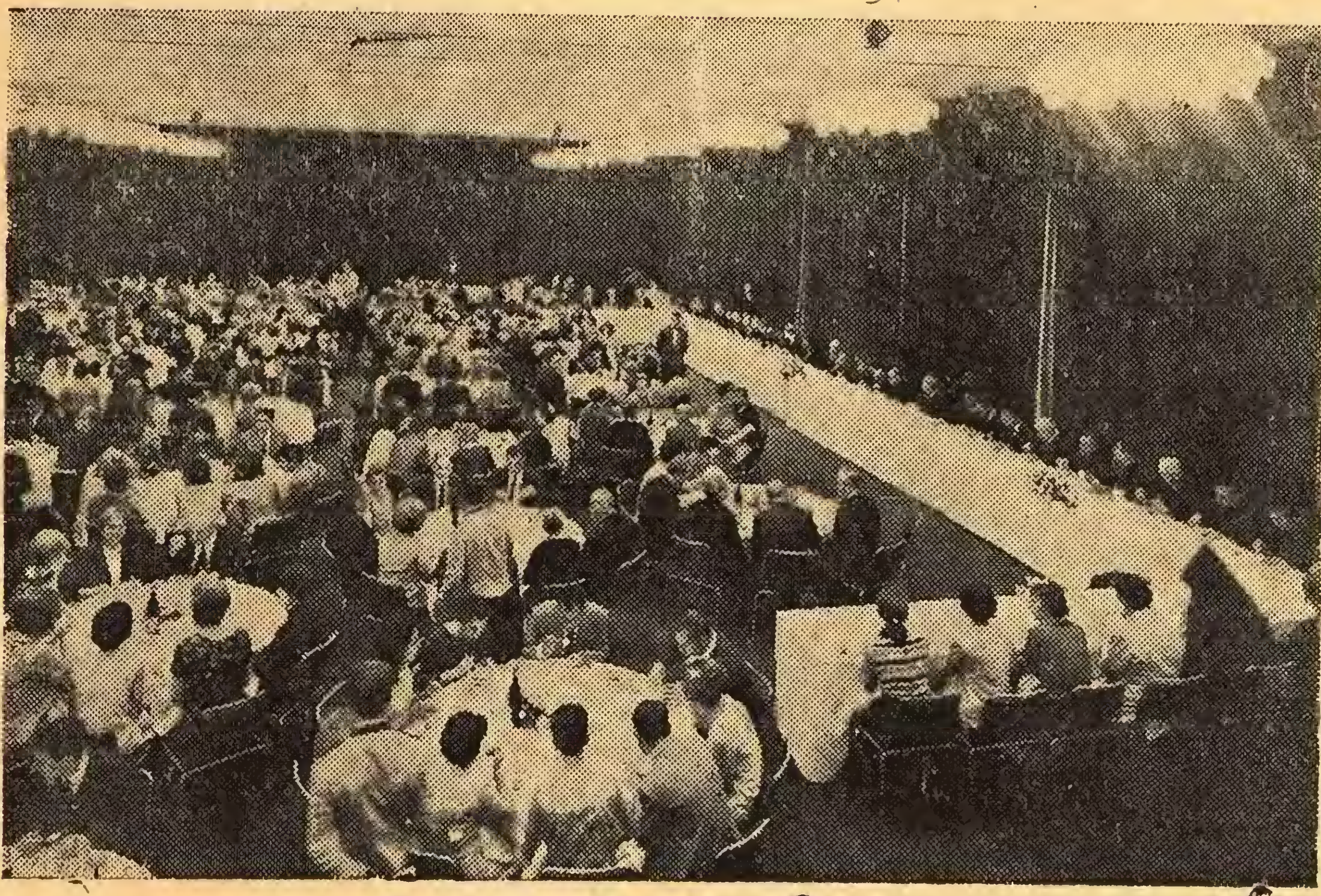
ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԺՆՆԵՒԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

ԻՐԵՐԵՆԵՐԻ 11 ՅՈՒՆԻՍ 1967

Առաւօտեան ժամը 10ին Ազգիս Վեհափառ Հայրապետը իր առաջին այցելութիւնը տուաւ Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի կեդրոնին:

Ե.Հ.Ս.ի ընդհանուր քարտուղարը և պատասխանատու տնօրէնները ընդառաջ գալով Վեհափառ Հայրապետին, առաջնորդեցին դէպի հիւրասրահ, ուր Հայրապետը և Դոկտ. Է. Կ. Պէյլէր շուրջ 1.30 ժամ առանձին խօսակցութիւն ունեցան մեր եկեղեցւոյ եւ Ե.Հ.Ս.ի ընդհանուր ծրագրին ու գործունէութեան նըպաստող հարցերու շուրջ, նոր գործնական ուղիներ նշելով:

Վեհափառ Հայրապետը և Վեհափառ Հայրապետի հետ ընդհանուր խօսակցութիւնը:

Խորհրդակցութիւնէն ետք ընդհանուր քարտուղարի ընդունելութեան սենեակին մէջ նորին Սուրբ Օծութեան ներկայացան Ե.Հ.Ս.ի բոլոր բաժանմունքներու տնօրէնները, որոնք բարի գալուստ մաղթեցին Հայ Եկեղեցւոյ Պետին ու անոր շքանշանները: Այս առթիւ, Վեհափառ Հայրապետը իր խօսքը ուղղեց Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի ղեկավարութեան (Կառգալ «Ջանախիւր» թիւ 190 — 27-7-67)

Իր այս այցելութեան առիթով Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Ե.Հ.Ս.ի կեդրոնին նուիրեց Ներսէս յատկապէս պատրաստուած հայկական ճոխ և նուրբ զարդերով շինուած արծաթեայ խաչ մը, իսկ Դոկտ. Պէյլէրին անձնապէս նուիրեց Եկեղեցիկ արծաթեայ ափսե մը Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի պատկերին փորագրութեամբ: Իսկ իւրաքանչիւր բաժանմունքի տնօրէնին նորին Սուրբ Օծութիւնը նուիրեց Ս. Էջմիածնէն բերուած արծաթեայ յուշանշաններ (խաչքարեր, եւայլն) իրեն գնահատանք:

Շնորհակալութեան ջերմ խօսքով արտայայտուեցաւ Հայր Փօլ Վերկէզ, ու շնորհակցեց Ե.Հ.Ս.ի պատասխանատու ղեկավարները շնորհակալ են ոչ միայն ստացուած նուէրներուն համար, այլ մանաւանդ այն պատմական այցելութեան համար, որ Հայ

Եկեղեցւոյ Հայրապետը, պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով, կ'այցելէ ու անձամբ կը խորհրդակցի Ե.Հ.Ս.ի ղեկավարութեան հետ, որ մեծ յոյս կը ներշնչէ Եկեղեցիի շարժման գործը յաջողութեան համար: Ան յիշեց, թէ Հայ Եկեղեցին Սուրբ Էջմիածնի իմաստուն ղեկավարութեամբ դեռևս 1927 թուականին, երբ տակաւին Ե.Հ.Ս.ը պաշտօնական կազմակերպութիւն չէր դարձած, իր մասնակցութիւնն է բերած Լոզանի և այլ մասնակի համաժողովներու, միշտ բաջալերելով Ե.Հ.Ս.ի կազմակերպած Եկեղեցիի շարժումը: Հայոց Հայրապետի ներկայութիւնը վաւե-

որ իր ներկայ վիճակով կու գայ Ժ.Դ.Ժ.Յ. դարերէն: 1873էն ի վեր եկեղեցին կը պատկանի Հին Կաթողիկոսութեան Եկեղեցին կոչուած է Սէն Ժերմէն տ'Օքսէրի անունով, որ եղած է մեծ Եպիսկոպոս մը, վախճանած 448ին:

Վեհափառ Հայրապետը ի պատասխան ըսաւ՝ թէ եկեղեցւոյ պարզութիւնը շատ նման էր մեր հին վանքերուն, որոնք շատ հինէն կու գան, յիշեցուց թէ Ս. Էջմիածնի Դ. դարէն կու գար: Վեհափառը Զուլեյքիոյ հայ համայնքին անունով շնորհակալութիւն յայտնեց պատասխանատու մարմիններուն, որոնք Անկիլիզաներուն հետ զանազան առիթներով տրամադրած են և կը տրամադրեն եկեղեցին հայ ծէսին համար: Ապա օրհնեց բոլոր ներկաները, որմէ ետք խմբովին երգուեցաւ «Ուրախ լի» շարականը ու Հայրապետը իր «Պահպանիչ»ով հրաժեշտ առաւ:

Ժամը 17ին Ամենայն Հայոց Հայրապետը իր շքանշանով այցելեց 1160-1220 թուականներուն կառուցուած Սէն Փիլիպ Մայր Տաճարը, ուր ընդունուեցաւ Բողոքական Ազգային Եկեղեցւոյ Եկեղեցիի Համախմբումին կողմէ: Եկեղեցականներու երկար թափօրը երգեհոնի նուագակցութեամբ մուտք գործեց Մայր Տաճար, ուր Եկեղեցւոյ Եկեղեցիի Համախմբումին նախագահը՝ Վերապատւելի Ժան-Ժորժ Պոմպէր խօսք առաւ, ողբունեց ներկայութիւնը Ամենայն Հայոց Հայրապետին՝ արժանաւոր շատաւիղը և յաջորդը Թադէոս և Բարթողիմէոս Առաքելոց և Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ու Պետր աշխարհի Քրիստոնեայ Առաջին Եկեղեցիին:

Բողոքական Ազգային Եկեղեցւոյ վարչութեան նախագահ՝ Պր. Ժան Դանիէլ Ռէյմոնտ, բարի գալուստն խօսքերուն հետ ըրաւ նաև ընդհանուր զիծերու մէջ՝ պատմական ժրնէի Բողոքականութեան և ուրախութիւնը յայտնեց այս պատմական Եկեղեցւոյ մէջ ընդունելու օրհնաբեր ներկայութիւնը Ամենայն Հայոց Հայրապետին:

Ի պատասխան՝ Վեհափառ Հայրապետը իր ուրախութիւնը յայտնեց այս տաճարին մէջ գրտնւելուն, զուգահեռաբար ներկայացուց Սուրբ Էջմիածնի, իրեն Աստուածակառուց, օրհնեց բոլոր ներկաները՝ հոգեւորական թէ աշխարհական:

Վեհափառի օրհնութեան խօսքէն ետք բոլոր ներկաները արտասանեցին «Տէրունական Աղոթք»ը, որմէ անմիջապէս ետք Արքեպիսկոպոս Պէյլէրեանի առաջնորդութեամբ երգուեցաւ «Տէր Կեցոն» ու Հայրապետի «Պահպանիչ»ով վերջ գտաւ այս կարգաբայ տպաւորիչ արարողութիւնը:

(Վերջը յաջորդով)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՏԻ ԾՈՒՐՁ...

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Անցեալի հզօր կայսրութիւնները նախ քաջաբայտեցան ներքին կոխուհեւու, ապականութեան և երբայրասպան ոգիներու աւերիչ մահաբերէն, և յետոյ փչրուեցան օտար յարձակողներու գլխին տակ: («Պայքար», Մայիս 30, 1967):

Բաւական է այլեւ կանգ առնել այս ելույթին առջև, Միայն ըսենք թէ չենք ուզեր օտար ազգերու յոռի կողմերն ընդօրինակել, այլ լոկ անոնց դրական առաւելութիւնները, Ամիստելի է որ բազմաթիւ ժողովուրդներ անկախ դար-

ձան և իրենց իրաւունքներուն տիրացան՝ ներքին միասնական ոգի գոյացնելով ու իրենց թշնամիներէն դուրս վարելով: Մենք չենք կրնար մեր ներքին պատակաւորութիւնն օրինականացնել: Հայ ժողովուրդը փորձով գիտէ, թէ ամէն ճշմարտագոյն պարագաներու տակ, երբ միասնական պայքար մղած է՝ մեծապէս օգտուած է աշխարհը: Մեր վերջնապէս պատմութեան մէջ գերազանց օրինակներ են Վանի, Մուսա Լիւրան, Սարտարապատի և այլ վայ-

րերու միասնական հերոսամարտերը:

Այժմ կրկնեք մեր առաջարկը. Եթէ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՏ-ԻԱՍՆԵՐԻՆ ՄԷՋ ԿԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ-ԱԶԳԱՅԻՆ ՈԳԻ, ԱՌԱՆՑ ՅԱՊԱՆԵՐԻ ՆԱԽ ԴԱՏ-ՐԵՑՆԵՆ ԻՐԵՆՑ ԻՐԵՐԱՄԱՐՏ ՈՒՆԱՅՆ ՎԷՃԵՐԸ, ՄԻՌԹԵԱՆ ՀՐԱՆԻՐ ԿԱՐԴԱՆ ԻՐԱՐՈՒՄԷԿ ՍԵՂԱՆԻ ԾՈՒՐՁ ՀԱՄԱԳՈՒՆ ԵՒ ԿՍՐԳԱԴՐԵՆ ՄԻԱՅՆԱԼ ԶԱԿԱՏԻ ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ ՊԱՆԱՅԸ:

Պատասխանատուութեան հարց է արկալ:

ՈՍԿԱՆ. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ ՆԻՒ ՆԱՐԷ. Ն. Ե.

ՋԱՆԱԿԻՐ

10
ՕԳՈՍՏՈՍ
1967

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՊԵՏԱԿԵՐ ՊՈԼ

ՆԻԸՐ ԻՍԹԻ ԵՒ Հ.Ս.Ը.Մ. «ԱՐԱՐԱՏ»Ի ՄԻՋՈՒՄԻՆ ՀԱՍՈՅԹԸ ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԵԱՄԲ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՃԻԳԵՐՈՒՆ

Անցեալ կիրակի, կոկիկ բազմութեան մը առջեւ, տեղի ունեցաւ «Նիքր Իսթ» ընդդէմ «Արարատ» մրցումը՝ կազմակերպութեամբ Նիքր Իսթ Հայկական Ակումբի: Այս մրցումին հասոյթը ամբողջութեամբ յաշկացուցաւ արարական բանակի պատեալական հիգիենային:

Բաւական հետաքրքրական մրցումը մը ետք՝ «Արարատ» պարտութեան մասեց Նիքր Իսթի խումբը 78ով 52: (Ա. կիսախաղ 34-18՝ հպատակ «Արարատ»-ի): Այս մրցումին իրենց սիրալոյսը արտայայտեցին բերին իրաւարարներ՝ Ֆուլա Արապ եւ Նուր Հասան, ինչպէս նաեւ արձանագրող Սամիր Ամիր:

Մրցումը շատ անելի հետաքրքրական եւ հաւաքաբեր պիտի ըլլար, եթէ մրցաւարի մը բնոյթը առնէր եւ որուն մասնակցեցին բոլոր հայկական ակումբները:

ՓԻՆԿ - ՓՈՆԿ

Հ.Ս.Մ. (ՀԱՅԿ. ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ) ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Հայկական Ընթերցասրահի Հ.Ս.Մ. Երիտասարդաց փինկ-փոնկի խումբը իր երկրորդ յաղթանակը տարաւ այս ամբան կազմակերպուած մրցումներուն:

Ան իր առաջին յաղթանակը տարաւ Նիքր Իսթ Հայկական Ակումբին դէմ՝ յաղթելով 3ով 0:

Երկրորդ յաղթանակը տարաւ Կեդրէի երիտասարդաց խումբին դէմ՝ 5ով 0՝ հետեւեալ արդիւնքով:

Գարբիէլ Հաճէթեան յաղթեց Լապիւ Հալիմի՝ 21-8, 21-18:

Մարտիկ Պալանեան՝ Հոսնի Նակիպի՝ 21-8, 21-14:

Նուար Մուսայեան՝ Ապտէլ Սալէքի՝ 21-13, 21-19:

Մարտիկ Ե Նուար՝ Հոսնի եւ Հուշամի՝ 21-17, 21-13:

Երկրորդ Գրաստեան եւ Գարբիէլ Հաճէթեան՝ Ատէլի եւ Շերիֆի՝ 21-15, 18-21 եւ 21-14:

Այս վերջին մրցումը շատ հետաքրքրական եղաւ՝ տրուած ըլլալով որ Ատէլի եւ Շերիֆի դեռ պատանիներ են եւ շատ մեծ ապագայ ունին, եթէ կանոնաւորութեամբ շարունակեն իրենց փորձերը:

Կը շնորհաւորենք Հ.Ս.Մ. Երիտասարդները, իրենց այս պատ-
ւաբեր յաղթանակներուն համար:
ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՈՆԵԱԳՆԵՐԸ...

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

Մարգար Սեդրակեան շատեց ի վեր կը պատրաստուէր Մեծ Հոկ-
տեմբերի յիսնամեակին: Գործարա-
նի սեփական եւ խառնուրդի աշխա-
տանոցի պէտք հետ քառակցաբար,
անիկա ստեղծեց երկու տասնիկ նոր
գոնեագներ: Առաջինը «Յիսուս տա-
րիներ» գոնեագը, յիսուս տարուան
հետքերն ունեցող ալիքով կը
պատրաստուի եւ իր համով ու հա-
նելի բոլորով լաւագոյն գոնեագնե-
րէն մէկն է: Երկրորդը՝ «Նայիրի»
կը կոչուի եւ մնայուն անուն ըլլա-
լով մեծաւանակ պիտի արագորուի:

Երեւան գտնուիլ եւ գոնեագի
գործարանը չալցելիլ՝ աներեւակա-
յելի է: Եւ երբ այնտեղ երբեք, ան-
պայման կը տեսնէ՝ Մարգար Սեդ-
րակեանը, որ երբ ազատ պահ մը
գտնէ, ձեռք պիտի հրաւիրէ, որ աշ-
խատանոցները պարբերաբար ու տեսնէ
տեսնաւորները, որոնց մասին Մա-
րգար Կորեի ըսած է. «Անելի դիւ-
րին է Արարատի գագաթը բարձրա-
նալ, քան թէ «Արարատ»-ի տեսնա-
րաններէն դուրս ելլել»: Այդ տես-
մարանները կը յիշեցնեն «ստորե-
կերտ» բառով մը՝ իր «պողոսանե-
ր»ով ու «պողոսներ»ով: Արդարեւ,
«պողոսայ» ու «պողոս» կը կոչեն
խնամով ջարդած կալնեփայտէ
հսկայ ակաւորներուն միջեւ սպիտակ
ներկուած անցքերը:

Գոնեագը ապրող մարմնի մը
նման կը ծնի, կ'անի ու կը հաւու-
նայ: Երբ չ'անանա զայն, կանխա-
հաստէն կը փնտրուի: Եւ վարպե-
տներն գործը՝ գոնեագին կեանքը
երկարաձգելն է: Ասոր համար է,
որ գոնեագը կը ջրախառնեն, մաս-
նաւոր բոյր մը՝ կու տան անոր եւ

երկար տարիներ կը պահպանեն շի-
շերու մէջ: Որպէս գործարանին
մասնագէտ-հարստագէտը՝ Սեդրակ-
եան ուսուցչութեամբ կը հետեւի
գոնեագներու պահպանման կանոն-
ներուն ու յանախ «կը խնամէ» զա-
նոնք: Բայց ասիկա մէկ չ'էջն մա-
սքն է իր աշխատանքին: Սեդրակ-
եան յանախ կը տեսնուի բնաւորա-
րաններուն մէջ, ուր ալիքներու եւ
պատրաստ արտադրանքի զանազան
փորձերը կը կատարուին: Զիցի կա-
րելի է տեսնել նաեւ աշխատանոց-
ներուն մէջ, ուր առանց իրեն ոչ
մէկ խնդիր կը լուծուի:

— Երբ աշխատանքի սկսայ,
կ'ըսէ Սեդրակեան, գոնեագի գոր-
ծարան չկար Հայաստանի մէջ: Գի-
նիի գործարանին մօտ կը գտնուէր
միայն մասնաւոր աշխատանոց մը,
որ տեսնակ մը մարդիկ կ'աշխա-
տէին: Այսօր գոնեագի արտադրու-
թիւնը անելի քան տասնապատուած
է Հայաստանի մէջ եւ մասնագէտնե-
րու բանակ մը ունի:

Պէտք է ըսել, թէ Մարգար
Սեդրակեան մեծ բաժին ունի այս
յաջողութեան մէջ: Զմոռնանք ըսե-
լու, որ գործարանին նախագիծը
պատրաստողներէն մէկը եղած է:
Եւ ինչպէս որ իր մեծեր իրեն օգ-
նեցին, ինքն ալ այսօր երիտասարդ-
ներուն կ'օգնէ, որպէսզի հին վար-
պետներուն գործը շարունակեն ա-
նոնք: Բոլոր անոնք, որ այժմ գոնեագ
կը պատրաստեն Հայաստանի մէջ,
Սեդրակեանի աշակերտները եղած են:
Անոնցմէ՝ շատեր արդէն ղեկավար-
ներ դարձած են, բայց կը շարունա-
կեն սորվիլ իրենց ծերունի վար-
պետէն:

Ս. ՂԱՐԻԲԵԱՆ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տիար Խաչիկ Ե Օր. Աննիկ
Մուրատեաններ իրենց սիրելի մօր՝
ողբացեալ Մարի Մուրատեանի
մահուան քառասունքին առթիւ
կը նուիրեն:

Գահիրէի Աղքատախնամին 400
Տիկնանց Այծեմնիկ Միւսթեան 400
Աղքատախնամին 400
Հայկ. Ընթերցասրահին 200
«Արև»-ին 200
«Յուսարբեր»ին 200
«Ջահակիր»ին 200

Իրենց պաշտելի կնոջ Ե մօր
ողբ. Երեւակ Ոսկեան Ե Եղբայր
(Յիւսէլ Տէր Ստեփանեան) Երեց-
եան խնկելի յիշատակին՝ Տիար
Տիւրան Ոսկեան Ե Եղբայր Ե Տէր
Ե Տիկնի Ոսկեան Ռ. Եղբայր
Կ'ընեն հետեւեալ նուիրատու-
թիւնները:—

Եղբայր Պաշտաւոր (Աղքատ) 200
Պողոսեանի Հայի սեղանին 200
ՌԱԿ. Արտաբեր 200
«Տիւրան Երկաթ»-ին 200
Հայ Աղբ. Հիմնադրամին (Աղքատ) 200
«Տիւրան Երկաթ»-ին Ուս. 200
Հ.Մ.Ը.Մ. Ին (Աղքատ) 100
«Ջահակիր»-ին 100

Տէր Ե Տիկ. Լեւոն Չուլհեան,
իրենց զոքանչին Ե մօր ողբ. Տիկ.
Պաշտաւոր Գրաստեանի մահուան
Ա. տարելիցին առթիւ կը նուիրեն:
Պողոս-Պետրոս Եղբայր 200
Աղքատ. Աղքատախնամին 200
«Տիւրան Երկաթ»-ին 100
Հ.Մ.Ը.Մ. Ին (Աղքատ) 100
«Արև»-ին 100
«Ջահակիր»-ին 100

Տոգթ. Պերճ Սվազեանի ընդ
Օր. Զապէլ Օսկանեանի (Գրաստա)
ամուսնութեան ուրախ առթիւ,
փոխան շնորհաւորական հեռագրի,
Տէր Ե Տիկ. Հայկազ Տուրքուհեան
ընտանիք կը նուիրեն:

Աղքատախնամին (Աղքատ) 50
«Տիւրան Երկաթ»-ին 50
Յուսարբեր Միւսթ. Միւսթ. 50
«Արև»-ին 50
«Յուսարբեր»-ին 50
«Ջահակիր»-ին 50

ԻՆՉՊԵՍ ԵՐ ԵՒ ԱՅԺՄ ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՅԵԱՅՔԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Մեր կառքը դարձաւ զարժանի
ճամբաներէն անցնել ետք, կարգ
կ'առնէր մեզ հիւրընկալող աղբա-
կիցներու տան դրան առջեւ, ուրկէ
ներս անցնելով կը քալէր դէպի
բակ տանող անցքէն՝ որուն վեր-
ջաւորութեան կը գտնուէր մեր
բարեկամներուն փայտաշէն բնա-
կարանը, մէկ յարկի վրայ, ուր Ե
կը բարձրանանք:

Հոս կ'արձատեւ ընկալութիւն
մը ետք, կը փոխադրուինք մեր
տունը՝ նոյնպէս փայտաշէն միա-
յարկ փոքր բնակարան մը, ուր
կ'անցնէր կը մնար բոլորովին ան-
բազալատելի՝ համեմատած մեր
դեռեւ երէկ ունեցածին հետ: Ո՛չ
մէկ նմանութիւն, ո՛չ մէկ եղբ. երէկ-
եան Ե այսօրուան միջեւ: Նախ՝
ջուրի խնդրը՝ որ այնքան անմի-
ջական Ե կենսական բնոյթ ունի:
Ջուրը կը ստացուի տան բակը
գտնուող հողէն՝ հակառուղիապա-
հական պայմաններու տակ, որոնք
կը բացատրուին քաղաքին մէջ
կոյուղիներու դրութեան չգոյու-
թեամբ... Որովհետեւ աղտոտ ջու-
րերը հողէն ծծուելով կ'երկար
Ե հասնին հորի ջուրերուն, որուն
մակերեսին վրայ կարելի է յայտ-
նապէս նշմարել արտասովոր փայ-
լուն մակերեսներ: Եւ կամ հնա-
րաւոր է ջուր ճարել՝ ոչխարի մօր-
թին մէջ գտնել ջուր փոխադրող
վաճառողներէն: Այսպէս թէ այն-
պէս, ջուրը որ մեր ծորակներէն
կը վազէր յորդահոս ու անհաշիւ,
կարեւոր մտահոգութիւն մըն էր
Ատանայի համար:

Երկրորդ պարագան՝ ձմեռնա-
ին եղանակին, այդ փայտաշէն
տան տանիքը ծածկող հողը ան-
շուշտ որ տեղի կ'ուտար անձրեւին
Ե դուրս տնակները կ'ուռնային
ձեռք բնակարանին տնակները մա-
սամբ ուղղուած... տնակներու:
Ուրկէ՛ հազիւ անձրեւը դադարած,
բնակիչները տանիք կը բարձրա-
նան, հոն առհասարակ գտնուող
որդարած գլխոտող քարով մը սա-
լայապահելու տանիքը ծածկող հո-
ղը՝ որպէսզի ան ամրանայ Ե դի-
մադրէ անձրեւի ջուրերուն, առ ի
պաշտպանութիւն երկրին տակ
պատապարուած հողիներուն:

Կան նաեւ այլ ո՛չ քաղաքա-
կան պարագաներ ալ, որոնց թը-
ւումն մասնեցը մեզ հետեւները
պիտի տանէր կենքի մակարդա-
կին յետադիմական երեւոյթները
բացատրելու գծով: Յամենայն դէ-
պս, ապրելակերպի հանգստաւտ
պայմանները կը պահպան Ե կը
կարծուի երկարատեւ բարեկա-
րութեանց: Այսօր երբ շուրջ կէս
դար անցած է, իրագործուած են
այդ բարեկարգութիւնները: Զե՛նք
զիտեր. Ե եթէ եղած են իսկ, ի՞նչ
տոկոսով Ե համեմատութեամբ,
այդ ալ անծանօթ կը մնայ մեզի:

...

Ատանայի մէջ, հասարակական
մեր առաջին շինութիւնը պիտի ըլլար
ժողովրդի հայրերու ուսումնական
կանոն Գոլէճ Սէն Փօլի այլապէս
տարբեր ներկայացնող աշակեր-
տութեան հետ, որուն մաս պիտի
կազմէինք իբրեւ աշակերտ այդ
կրթական հաստատութեան: Այս
մէկը շատ գեղեցիկ էր մըն էր,
զոր կարելի է նմանցնել Աղքատ-
սանդրոյ Սենթ Գաթէրին Յոթնե-
րու վարձարանին: Դժբախտաբար,

այս ուսումնարանին մէջ երկար
մնալու բախտը չ'ունեցանք, ո՛չ
իսկ տարեշրջան մը, որովհետեւ
քաղաքական կացութեան մէջ տի-
րոյ անորոշութեան հետեւանքով,
հայ դեկաւար մարմինները
անցոր էին զինադրուելու միջոց-
գային գիւսանակարաններու սաղ-
րանները, մինչ միւս կողմէ ծայր
կու տար քեմալական շարժումը,
որուն հետեւանքով տեղի կ'ու-
նենար ի վերջոյ Մարաշի ջարդը,
Ե անապահովութիւնն ու
անաստեղծութիւնը կը տիրէին մեր
մէջ: Հոսակ ուրեմն, իրեալ վար-
ժարանը կը վերածուէր զինուորա-
կան հիւանդանոցի:

Հետեւաբար, 1920 թ. գար-
նան արդէն կը պատրաստուէինք
վերադառնալու Եգիպտոս, այնա-
պալ հեռանալու համար Կիլիկիա-
յէն, երբ ոմանք կը մեկադրէին
մեզ թէ ինչ կար խոճապի մատ-
նուելու, Ե չ'մնալու ժողովուրդին
հետ, որ կը շարունակէր անշարժ
մնալ...

Մնաց որ, ոչ երկար ժամա-
նակ վերջ, Կիլիկիոյ բովանդակ
հայութիւնը կը ստիպուէր անգամ
մը եւս խոճապահար խոյս տալ
դէպի սահմանամերձ երկրները,
դէպի Սուրիա, Լիբանան, Կիպրոս
Ե Եգիպտոս, ուր կը գտնէր տեղացի
ժողովուրդներուն անսակարկ աս-
պնջականութիւնը: Ուրեմն Ե վարա
գոյրը կ'իջնէր կիլիկիան անհիմն Ե
խախտու ներգաղթի տխուր Ե ցա-
տաւորի պարագաներուն վրայ: Թո՛ղ
որ հոն գալինք ինքնաբեր կեր-
պով, մենք զմեզ նետելով դեռ
սաղմնային վիճակի մէջ գտնուող
անդիմադիւ երկրի մը, որ անկազ-
մակերպ էր Ե կարօտ՝ ապահովու-
թեան ալ, քաղաքական գծով:

ՕՐԶԱՅՔԸ յաջորդով)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՈՆԵԱԳՆԵՐԸ

ՏՆՏԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԸ

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 193 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 17 ՕԳՈՍՏՈՍ 1967

ՀԱՅԸ ՉԵՌԹԷ 2,5 ԵԳ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

چاهاکیر
جريدة أسبوعية
ص.ب ۲۱۱۱ بالقاهرة - ج.ع.م - ت ۹۱۵۰۱۳
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سمير بيان (بالارد)
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

عدد رقم ۱۹۳ — الخميس ۱۷ أغسطس ۱۹۶۷

Ա. Ն. Ռ. ՏԱ. Կ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆ

Արաբները կորսնցուցին ճակատամարտ մը, բայց կը շարունակեն պատերազմը որ, այս պարագային, արդար է, որովհետեւ կը մղուի նախադրականին դէմ և պաշտպանութեանը համար Արաբներուն ազատութեան ու գերիշխանութեան:

Եթէ պահ մը լռած են զէնքերը, սակայն պայքարը ոչ միայն չէ դադարած, այլ կը շարունակուի աւելի լայն տարողութեամբ և կը ընդգրկէ նոր մարզեր:

Թշնամիին ժամանակաւոր յաջողութիւնը, բնականաբար, իր անդրադարձը ունեցաւ հոգեբանական գետնի վրայ: Ան դառնութիւն պատճառեց որքան պաշտօնական, նոյնքան և աւելի ժողովրդական շրջանակներուն: Բարեբախտաբար երկար չտևեց այս վիճակը: Արաբները վերադառնալով իրենց ինքնավարութիւնը: Անդրադարձան որ եղածը ժամանակաւոր նահանջ մըն է՝ որ թշնամին զայն շահած էր իր անակալ ու յանկարծակի յարձակումով: Կը մնայ վերամիտփել ուժերը, և աւելի լայն կազմակերպւում ծուծեամբ ու առաւել վճռակամութեամբ, վերատիրանալ թշնամիին նուաճուած գիւղերուն:

Հակառակ զինուորական գետնի վրայ արձանագրուած ժամանակաւոր նահանջին, Արաբները այս ճակատամարտէն դուրս եկան աւելի միակամ և խորապէս ու անոր ետին կեցողները հարուածելու նոր կարելիութիւններ ձեռք ձգած:

Թշնամին բնականաբար փորձեց օգտուիլ իր յաջողութեան Արաբներուն վրայ ձգած բացասական ազդեցութիւնէն, անոնց միասնութիւնը պառակտելու, ժողովուրդներուն և անոնց իրաւ բարեկամներուն միջև ճեղք բանալու ու որո՞ւմ սերմանելու համար:

Շահագործել փորձելով սրտցաւութիւններն ու բարեմտութիւնները, իսրայէլ և կալսերապաշտ Արեւմուտքը, գործի լծեցին իրենց Հինգերորդ Զօրասիւնը: Ասիկա ձեռնարկեց լայն չափեր արդիւնութեան մը, որուն նպատակը Արաբներուն ինքնավարութեան վերականգնումն էր:

Բարեբախտաբար գետնի չգտաւ այս նոր դաւադրութիւնը: Արաբ հայրենասէր ղեկավարութիւնն ու յառաջդիմական գիտակից զանգուածները չուտով անդրադարձան վտանգին:

Հակառակ կալսերապաշտութեան և անոր ամէն կարգի գործակալներուն ջիւղ մղող քննարկներ, Արաբ ժողովուրդներուն և աշխարհի խաղաղասէր ու բնկերվարական ճակատի ժողովուրդներուն աւանդական բարեկամութիւնը գիմացաւ փորձութեան, և այդ բարեկամութիւնը առաւել ամրացած ու գործունեայ է դարձած այսօր:

Այդ բարեկամութեան պահպանումն ու մշտակայ դորացումը, իրաւաբան է արաբական վաղուան յաղթանակներուն: Այդ բարեկամութիւնը միակ և ամենէն յուսալի կռուանն է Արաբ ժողովուրդներուն՝ ոչ միայն իրենց ազատութեան ու գերիշխանութեան պահպանման, այլ և յաղթանակին համար արաբական դատին՝ որուն յաջողութեանը լծուած են անոնք, աւելի քան երբեք միակամ և վճռական, փառքով պսակելու համար իրենց ազատագրական պայքարը:

Հայ ժողովուրդը և առաջին առթիւ անոր յառաջդիմական զանգուածները, որպէս հաւատարիմ զինակիցը Արաբ պայքարող և ազատատենչ ժողովուրդներուն, ինչպէս միշտ, նմանապէս այսօր, պատրաստ են ամէն կարգի փորձութիւններու, պատրաստ են կրելու զոհողութեան իրենց բաժինը այն պայքարին մէջ՝ որ կը մղուի ազատութեան, արդարութեան և ժողովուրդներու իրերդ-նութեան ու բարեկամութեան անունով:

«ԱՐԱՐԱՏ»

Ա.Մ.Հ. ԵՒ ԵՈՒԿՈՍԼԱԻՒԱ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Անցեալ Հինգշաբթի կ. Ե. Ժամը 6.30ին, մասնաւոր օդանավով մը Գահիրէ Ժամանեց Երկու լաւիոյ Նախագահ Թիթոն, որուն կը շնորհակալուի կարեւոր պատուիրակութիւն մը:

ՆԱԽԱԳԱՆՆԵՐ ԹԻՐՈ ԵՒ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐ

Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր անձամբ ղեկավարեց զայն և ողջօգտութեամբ ժողովուրդը Նախագահ Թիթոյի վերադառնալէն ամենաշնորհակալութիւն մը: Նախագահներ Նասէրի և Թիթոյի միջև պաշտօնական խորհրդակցութիւնները սկսան Ուրբաթ, 11 Օգոստոս, Փոստպէի պալատին մէջ, որոնց մասնակցեցան երկու երկիրներու պատուիրակութիւնները: Սկիզբը երկու Նախագահները:

Ներքեւ ժամուան առանձին տեսակցութիւն մը ունեցան, Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի անձնակազմը հրահանակին մէջ:

Ա.Մ.Հ. պատուիրակութեան մաս կազմեցին փոխ Նախագահները:

Պր. Ապտէլ Մէկիտ Ֆարիտ, իսկ Երկուստեւէ պատուիրակութիւնը կը բաղկանար փոխ Նախագահ Էտուարտ Փարտեճէ, զաւանակցային խորհուրդի անդամ Պր. Վլադիմիր Փոփովիչէ, անտեսական հարցերու դաշնակցային գործադիր խորհուրդի Նախագահ Կիրիլ Կրիկովիչ, արտաքին գործեր փոխ Նախարար Պր. Միշա Փափիչիչէ և Գահիրէի մէջ Երկու կապաւոր գետնային Պր. Սալբէյ Ֆելիչէ:

Երկու կողմերը կարծիքներ փոխանակեցին ներկայ կացութեան շուրջ և ռաւաճանակեցին իսրայէլեան նախադրականութեան անոր թողած հետքերն ու հետեւեալները: Նախագահութիւնները շարունակեցան երկուստեւէ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի բնակարանին մէջ, ուր երկու պատուիրակութիւնները ճաշեցին:

Նախագահ Թիթո, Կիրիլի 13 Օգոստոս, Դամասկոս մեկնեցաւ, և ուրիշ Երկուստեւէ երկուստեւէ հասաւ Պաղատա:

Նախագահ Թիթոյի Դամասկոս և Պաղատա այցելութիւնը տևեց երեք օր, և երէկ, Զորքը շաբթի, կրկին Գահիրէ եկաւ ու կը շարունակէ իր բանակցութիւնները Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի հետ:

Նախագահ Թիթոյի Սուրիոյ և Իրաքի մէջ ունեցած խօսակցութիւններուն նիւթը եղաւ Միջին Արևելքի ներկայ կացութիւնը:

ԳՆԱՏԱՏԻ ՄԷՋ

ԱՐԱՐ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ ԿԱՏԱՐԵՑ ՆԱԽԱԳԱՆ ԱՐԷՖ

Իրաքի Նախագահ Ապտէլ Ռահման Արէֆ Երեքշաբթի, 15 Օգոստոս, կ. Ե. Ժամը 7.15ին բացումը կատարեց արաբ. պետութեան զանապաշտ, անտեսական և քաղաքական գործերու Նախարարաց խորհրդաժողովին: Այս ժողովի բացումին ներկայ գտնուեցան նաև Երկուստեւէ Նախագահ Թիթոյի Պրոք Թիթո և Իրաքի վարչապետ՝ հազարապետ Թահրի Եհիա:

Նախագահ Արէֆ իր ճառին մէջ, վերլուծեց արաբական հայրենիքին ճակատամարտը և ըսաւ. «Կալսերապաշտութիւնը Իսրայէլի վրայ կը յենու արաբական աշխարհին մէջ քաղաքային իր մենաշնորհները պահպանելու համար և մշտապէս շահագործելու այս հարստութիւնները ու անոնցմէ քաղելու մեծ շահերը:

«Արաբական երկիրներէն ստացած շահերով, անգլեամերիկեան

ընկերութիւնները կը գինեն իսրայէլը, հետեւեալ մեր հարստութիւններէն քաղուած շահերը մեզի դէմ ուղղուած զէնքեր կը դառնան:

«Սակայն, կալսերապաշտութիւնը սկսած է զգալ քաղաքական արտահանման կասեցումէն և Սուէզի ջրանցքին փակումէն յառաջացած վնասները: Եթէ կ'ուզենք պատուով ապրել, պէտք է վերադառնալ իրենց իրաւունքները մեր գերքաւորումը, այնպէս՝ որ մեր հարստութիւններէն մեր ժողովուրդները օգտուին:

Մեր անտեսական զէնքերը ահաբեկ են և յաղթանակ մերը պիտի ըլլայ, եթէ զանաք տեղին գործածել գիտանաք: Համբերութեամբ և լուս ծրագրով մը պիտի շահինք ճակատամարտը:

«Մենք խաղաղասէր և արգա-րասէր ժողովուրդ ենք: Կը պայքարինք մեր գոյութեան իրաւունքը

պահպանելու համար, և պէտք է որ ետ մզենք կալսերապաշտական այս ներխուժումը, որուն նպատակն է մեր հարստութիւններուն տիրանալը»:

Բացման նիստին ետք, խորհրդաժողովին պատուիրակութիւնները սկսան աշխատանքները:

Փոխնախագահ Կիրիլ Կրիկովիչ պատուիրակութիւնը իրաւաբան ճիշդեց իրաւունքները և քաղաքական կապաւորութիւնները մը 100 միլիոն սթրլինգ դրամագումարով:

Սուրիական պատուիրակութիւնն ալ ուրիշ ծրագրեր մը ներկայացուց, որ չի հակասեր իր թմով խորհրդաժողովին ներկայացուած իրաւունքները, իսկ անտեսական պատուիրակութիւնը արաբական միացեալ շուկայի մը ստեղծման համար առաջարկ մը ներկայացուց:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՀԱՄԱՐ՝

ԹԵՐԹԻՍ 194 ՐԴ ԹԻԻԸ ԼՈՅՍ ՊԻՏԻ ՏԵՍՆԷ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ՝ 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1967ԻՆ

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ Հրատարակման Գործին Նոր Ցաղթանակը

(ԶԱՅՆԱԳՐԵԱԼ ԾԻՐԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆԻ Գ. ՀԱՏՈՐԻ ԼՈՅՍ ԸՆԾԱՅՄԱՆ ԱՌԹՈՎ)

Շիրակ ու «Շիրակ»:
Առաջինը՝ անցկերս:
Երկրորդը՝ չակերսում:

Առաջինը մեր ազգային խանձարունիկ՝ վերածընած ու վերածաղկող Հայաստանի արգասաբեր այն դասագրքերն են, որ հարկադրանք են առաջ, հայ մարդը, հայ ժողովուրդը, ոչ միայն իր բնաստորյուն արևմտյան ուղղությամբ զարգացման համար, այլև՝ ինչպես արգասաբեր հողին ծնունդ առնելով, բարձրագույն աստիճանի մշակույթի լուսավոր աշխատանքն են անում:

Երկրորդը՝ այն սփռվածության է, առկա է միայն այն լիբրանանային, որ Մայրիկներու ասպնդակն հողին վրայ, իր գոյությունը կը պահե ու իր գործունեությունը կը ծառայե «Ծիրակ»ի ազգային դիմագրծով, կենսունակության եւ յաւերժության պայծառ նախադասին վրայ դալար Լիբրանանի կենսապարգծությունը կը միախառնե արեւմտյան Հայաստանի կենսաբան բոլոր ու կազմակերպչական, ու աշխատանքի նախագծում յայտագրի մը հիման վրայ յեցած, «Ծիրակ» ՀԱՅՍՏԱՆԱԿԱՆ ՏՈՒՆԻՔԻ կը դարձնե գեղատեսիլ հրատարակչությունը եւ արուեստի կոթողաշիջ գործերու արտադրման, ինչպէս նաեւ՝ հայապահպանման նուիրական առաքելութեան լուսապայծառ կեդրոն մը:

Այսօրուան Հայաստանի օրինակով, հայր ժողովուրդը է, կերտող ոյժ է եւ ոչինչէն՝ անկարելին կարելի դարձնող գիտելիք է:

Սփռվածային իրականութեան լիբրանանան հասւածին վրայ, Ծիրակ հրատարակչությունը ծնունդ առաւ եւ կենսի կոչուեցաւ 1952ին, յաղթանակելու հայտն անխախտ կողովով գրառուած:

Անհատապէս, խիստ մօտէն քաջաքեղեակ ըլլալով Պեյրոնի մէջ «Ծիրակ» հրատարակչական ծան հաստատման պայմաններուն, այսօր, մենք, արդար հայրենութեամբ կ'արձանագրենք այն իրողությունը, որ կարճ ժամանակամիջոցի մը ընթացքին, Հանգեսեան մատուցական եղբայրներու այս նախաձեռնութիւնը հասալ յաջողութեան բարձրագոյն գագաթի մը, ուրիշը՝ հայրենի Շիրակի կախարդական այլ առիթներով կերպարով ան կը շոյե ալոյց նախանք:

1956 թուի առեւան, Հայ Սփիւռքի պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով, Հայաստանէն մեկուրբային պատմութիւններուն մը կը հասնէր նախ՝ Սուրիա, եւ ապա՝ Լիբրանան, գլխաւորութեամբ՝ հայրենի նախարար՝ Պր. Անդրանիկ Շահինեանի:

Հայաստանի մեկուրբային պատմական նախարարին գլխաւորած պատմութիւններուն մաս կը կազմէին Տարեկի Սազանդարեան, Նար Յովհաննեսեան, Սեդա Դաւթեան եւ Էլեոնորա Տեր Դեմաքեան, որոնք, իրենց յաջորդական ելոյթներով խոր տպավորութիւն գործեցին Մեծամոր Արեւելի արաբ ու հայ ժողովուրդներուն վրայ:

Միեւնոյն տարին, «Շիրակ» հրատարակչությունը երրորդ անգամ ըլլալով հայ հասարակութեան կը ներկայացնէր հայկական ժողովրդական երգերու նոր փունջ մը, այս անգամ նուիրում՝ հայրենի մեկուրբային պատմութիւններուն երգապոստին:

«Ծիրակ» երգարաններու շարքը անհրաժեշտ է բաժնել եւսի հանգրուաններու:

Առաջին հանգրուանին մաս կը կազմեն «Շիրակ»ի տարեկան երգարանները, թիւով 12 հատ:

Երկրորդ հանգրուանը կը բաղկացեն ԶԱՅՆԱԳՐԵԱԼ ԾԻՐԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆԻ առաջին երկու հատերը, որոնք, Սփիւռքահայ իրականութեան մէջ, հայ երաժշտական գրականութեան հրատարակման գործին բնագավառին են, կարեւոր անկիւնաքարներ հանդիսանալու արժանիք կը վայելեն թէ՛ իրենց նոյն բովանդակութեամբ եւ թէ՛ իրենց գեղագիտական կառուցումով:

Երկրորդ հանգրուանը սկիզբ կ'առնէ իրագործումովը ԶԱՅՆԱԳՐԵԱԼ ԾԻՐԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆԻ երրորդ հատը, որ փաստօրէն է իրաւագործին, կրնանք հրապարակել հայ երաժշտական գրականութեան հրատարակման գործին նորագոյն յաղթանակը:

Այս երրորդ հատին արտադրման ինքնին, անմիջապէս ցոյց կ'առնէ ինքնին հրատարակչութեան գեղեցիկ աշխատանքի կատարած հրատարակչությունը:

«Որքան անհրաժեշտութիւն էր հարստացնել ներքին բովանդակությունը, նոյնքան հրամայական էր գեղագիտական նաեւ կը. Հանգրուաններ կը ներկայացնէին անհրաժեշտ էր, որոնք սեղծ են հրատարակչի Հանգրուան եղբայրները, եւ որոնք կը խօսին այսպէս:

«Որքան անհրաժեշտութիւն էր հարստացնել ներքին բովանդակությունը, նոյնքան հրամայական էր գեղագիտական նաեւ կը. Հանգրուաններ կը ներկայացնէին անհրաժեշտ էր, որոնք սեղծ են հրատարակչի Հանգրուան եղբայրները, եւ որոնք կը խօսին այսպէս:

Պիչ առաջ ըսինք, թէ Ծիրակ հրատարակչությունը հայապահպանման համեստ բայց անառիկ օրհան մըն է: Այժմ, պահը եկած կը նկատենք ըսելու, թէ հայապահպանման համար միջոց ունենալու էր ինքնին պայքարին մէջ, «Ծիրակ» հրատարակչությունը գիտէ պայքարի, կռուի ու մենամարտի ամենէն ընտիր, ամենէն ազգու եւ ամենէն արդիւնաբեր գէշքերը ընտրել:

Ծիրակը հայապահպանման իր գոյամարտը կը մղէ երգով, եղանակով ու արուեստով. զայն կը մըղէ իր ցեղին ձայնով, որ իր անդի արձագանքով պիտի գայ արեւմտեան ինքնին հոգիները ոչ միայն աշխարհի չորս ծագումով վրայ ցրուած ու գրեթէ կորսուած ամերիկահայուն թէ Ֆրանսահայուն, այլ՝ պիտի գայ ի սպառ փառքով այն հսկայ պատերը, որոնց առջեւ հայ մեկուրբային յարանուր վերելքը անարգ կասեցման կը մասնուի:

Բայտարու այս օրերուն, ամենուրեք հայկական արիւնք դասը կը հետապնդուի. ներկայացնել տոյն երգարանի մեջ երգապատմող օտար ժողովուրդներուն, կը հանդիսանայ լուսաւոր վկայութիւն մը իր իսկալ ու շինարար ոգիին, մեկուրբային սնանդով հին՝ բայց միշտ նոր մեծ ժողովուրդին:

Չայնագրեալ այս երգարանը ունի հինգ գլխաւոր բաժիններ. Ռոմաններ, Առուական, Ժողովրդային, Եղբայրային Պարեղանքներ, ուր, իրարու մօտ են Ալեքսան, Մեսրոպեան, Կոմիտաս, Տիգրանեան, Արշակունի, Օրբելեան, Կանաչեան, Պատմագրեան, Սայաթ-Նովա, Գուսան Երեմ, Ալեքսանեան եւ այլ երաժիշտներ:

Հատուկ սկզբնաւորութեան, Հանգրուան եղբայրներու յառաջաբանին կողմէն, սերով սեղ սրուած է Լիբրանանային երիտասարդ թիւի՝ Տ. Ռոբովը 20րդ պահանքի արձակ եղին, գրուած՝ անգլիէն լեզուով, ձօնուած հիմնաւորք բայց յաւերժական հայ ազգին:

Այս բոլոր գնահատելի գործերու կողմէն, մենք, պիտի սիրենք Հանգրուան եղբայրները շնորհաւորել մասնաւորապէս իրենց ունեցած ազգային այն ջերմ ոգիին համար, գոր առնել կը դրսեւորեն իրենց խօսքին մէջ, ճիշդ այսպէս:

«Համոզուեալ կը յանձնենք Չայնագրեալ Շիրակ» երգարանին այս թիւը յաջողապէս մեր նոր սերունդին, որ ան, հայ երգով գեղեցիկ ինքնուրոյնութիւնը, եւ լսէ իր արեւմտեան ձայնը հոգեպարար մեր երգերուն ընդմէջէն:

— Երբ երբեք յաջողիմք մեր առաջադրութեան մէջ, թիւովը նուագազոյն չափով, այդ կ'ըլլայ մեր վարձատրութիւնը:

Պատիւ եղի, ու վարձի կատար՝ Շիրակային ու Շիրակային սիրելի «Շիրակ»:

ԳԵՂՈՐԳ ՏԱՐՈՆԻ

Պէյրոնի, 20 Յուլիս 1967

ԵՂՈՐԳ ՄԻՐԶՈՅԵԱՆ

Բուռն եւ աննախընթաց վերելք ապրեց հայ երաժշտութիւնը սովորական իշխանութեան տարիներին: Առաջ սերնդի երգահաններին հետ ձեռք-ձեռքի տուած այդ մեծ գործին իրենց ուժերը ներկայացրեցին նաեւ միջին ու երիտասարդ սերնդի երգահանները, որոնք այսօր ամբողջապէս իրենց ունեւոր վրայ են տանում սովորական երաժշտութեան զարգացումը:

Ժամանակ, երգահանները պահանջներն ու համապատասխանութիւններն ու կամ մեր երաժշտութեան նոր գործերն ունենալու պահին նա աշխտեղ է, դրանց ամենաուսուցողական մասնակցող, մի գէշքով որպէս ստեղծագործող, միւս գէշքով՝ երաժշտահասարակական գործիչ եւ վերջապէս՝ որպէս մանկավարժ:

Իր բազմակողմանի կրթութեամբ աչքի ընկնող տաղանդաւոր երաժիշտ Եղորդ Միրզոյեանը սովորական առաջադրութեան երգահաններին մէջն է: Նրա ստեղծագործութեանը բնորոշ է ցայտուն ինքնատուրութիւնը, երաժշտական կերպարները թարմութիւնը, պրոֆեսիոնալ վարպետութիւնը եւ ձեւերի աւարտուածութիւնը: Եւ եթէ այս ամէնին աւելցնենք ազգային վրա գունագիտութիւնը, ժողովրդականութիւնը, երաժշտութեան մօտիկ լինելը, ապա մեզ համար հասարակ չէ լինել, թէ ինչպէս նրա ստեղծագործութիւնը արժանացել է լայն հասարակութեան ճանաչմանը:

Եղորդ Միրզոյեանը ազգային փորձեւորում եւ համալսարհային գլխաւոր երաժշտութեան նշանակաւոր քաջամասն, հայ ժողովրդական երաժշտութեան բնորոշ յատկանիշները օրինապէս իրացուցած տաղանդաւոր երգահան մըն է: Լինելով առաջաւոր երաժիշտ՝ նա հետաքրքրուած է մեր Հայրենիքի հերոսական անցեալի թիւաներով ու կերպարներով, ազգային դասական գրականութեան մոթիւններով, սակայն նրա ստեղծագործութիւններում ամենից աւելի արտացոլուել է մեր բազմապիսի, մշտապէս զարգացող կենսը:

(Շար. Եղ. 6)

ՀԱՅԵՐԵՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ՌԻՍՈՒՑՈՒՅԻՍ ԱԼ...

(Շարունակութիւն Գ. 1-էն)

«Սմբատ մեռաւ», ըսաւ ինքն՝ անարցունք աչքով: Ուրիշ խօսք չբար: «Ամենքն են», ըսին: ԶԱՐԴՆԻՍ այս անգամ՝ «Ո՞ր Ամենքն»: Կարծես թէ հանգստեւ. Ամեն ճիշդ ըրի որպէսզի վերլիւնէ զիս: «Սմբատ մեռաւ» կրկնեց ինք իրեն՝ անգաղար. Սմբատ՝ աշխարհի ու իրականութեան հետ իր միակ թիւը՝ որ փրէք եր...:

Վերադարձայ ծուն, իսկուր՝ ոչ թէ մահացող ամուսինին համար, այլ երեւութապէս ապրողին համար: Մեռելի՛ չմեռաւ...: Տխուր՝ այնքան: Վերջին անգամ երբ հետաքրքրեցի Տուրանիկը՝ սեւեր հագած երուններ շալ մը՝ կոնակը, հիւսուած բուրդ գդակ մը՝ գլուխը, Ուրախ առիթով մը՝ սակայն. Նոր Տարին:

Ներս մայ Հանգրուան Տան պարսեղեն. Սմբատ լեցուն էր հիւրերով եւ պատկաւարեալներով: Ամանորի հանդէս կար. Տոնաւոր, գոյն գոյն երիզ թուրքերով զարդարուած՝ ամեն կողմ ու փոքրիկներ՝ պարագետներով, կը սպասէին ինքնին մուտքին, կարծէք թէ մանկապարտեզի հանդէս մը տեղի պիտի տրուէ: Զեր սկսած հանդէսը: Վարչապետին խնդրանքին ընդառաջելով՝ Տիկին Տուրանիկ անցաւ դաւանմունքին առջեւ ու անմիջապէս սկսաւ նուագել՝ անգիր:

Նուագեց տարօրինակ միօրինակութեամբ ու միանշանակ, մաշած ու լուծած, այժմեականութեան գուրի եւ ներկայ իրականութեան հետ խորքերէ՝ մահապաշտ, հին յեղափոխական, կուսակցական, սիրային — այս մէկը՝ միշտ այժմեական քերականութիւն պատճառաւ...: Նուագելներ՝ բանգարանէ բերուած երգացանկէ մը հալուած եւ ու իրենց փոքրով՝ մեծեցական ինքնագործ երգեհոնէ մը կը բխէին, կարծէք թէ...: Յիշողութեան չէր նուագեր Տիկինը: Անոր մեռած մասերը կը շարժէին՝ միայն...:

Քիչ ետք՝ ծերունի մը, իր ջութակով — ձայնը փառած հին երգիչի պէս — ընկերացաւ դաւանակին: Ապա դաւանակի՝ ջութակին:

Զի՞ գիտէ՛ր՝ ո՞ր կը գտնուէ ժամանակին ու միջոցին մէջ: Աշխարհի ո՞ր մէկ անկիւնը: Պատահի՞ք մը արդեօք կեանքի կու գար՝ աւագներուն մէջէն, թէ Անգեալը՝ հոգի կ'առնէր, իբր վրիժ, իսկուր երգ...:

Ծափերն այդ օր՝ իմաստ չունեցան Տիկին Տուրանիկին համար: Պէտք եղաւ սակայն, քանի մը անգամ շնորհակալութիւն յայտնել իրեն՝ որպէսզի կարելի ըլլար սկսիլ տոնահանդէսը...

Ուրիշներու հետ՝ եւ ալ սեղմեցի ձեռք Տիկինին, Զրախ՝ ո՞վ եմ: Խնջ օգուտ՝ անկարելին անկարելի...:

Ասիկա եղաւ ուսուցչութիւն հետ՝ մեր վերջին հանգիստը...:

Կարելի՞ է սակայն՝ ՎԵՐՋԻՆ կոչել տեղի ունեցածը, ԶԻ՞ որ ամեն անգամ երբ գրեմ Օւսականի լոյս տալով, պիտի ապրի՝ Տիկին Տուրանիկ. Իսկ՝ բոլոր՝ Տուրանիկները կը մեռնեն ա՛յն ասեւ միայն՝ երբ ա. րի. գ. գող ու կամ կարգաւորող մը չգտնուի այլեւս ու լուրի՛ն արթած տառերը հայկական...:

Ա.Տ.

Հելիոպոլիս, 30 Յուլիս 1967

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ... ԵՐԵՐՈՒՄ

(Շարունակութիւն Գ. 1-էն)

Եւ հետաքրքիր մի նորութիւն՝ Տ. Զուրաբեանի «Ճէմիլէ» օփերայի երեքային առաջին ընդունութիւնը: Այդ դասական ստեղծագործութեան ծննդեան վկայականում գրուած է՝ անցեալ դար, 80-ական թուականներ, 1891-1892 թուականներին, երգահանի Փարիզում եղած ժամանակ, նախատեսուած է նրա բեմադրութիւնը: Ու... չի իրականացում: Պատճառը՝ նիւթական դժուարութիւններ: 90-ական թուականներին՝ իտալական ե

փրանսիական թատերախմբերի ուժերով այն Կոստանդնուպոլսում բարձրանում է բեմ: Ու ժամանակ անց... հաշուում է կորած: Արուեստի եւ գրականութեան թանկարարների սփիւռքից ստացած Զուրաբեանի արխիւում նորից յայտնաբերուեցին օփերայի պարտիտուրան եւ կըրէպիւրը: Եւ այն առաջին անգամ անցեց երեքից՝ նոր լիբրետոյով: Օփերայի երեքային ուղեգիր տալուն մասնակցեցին եւ Երեւանի թատրոնի սիմֆոնիկ նուագա-

խումբը, Գ. Գասպարեանը, Ն. Յովհաննիսեանը, Մ. Երկաթը եւ այլ կատարողներ:

Մէկ օրուայ ընթացքում երեւում աւելի քան 30 հանդիպում Հայաստանի հետ: Երեսուն հանդիպում, որից զոն մնացին եւ հանրապետութեան, եւ միութեանական ռատիօ ունկնդիրները:

Մնամքով ու հաշկով, սիրով ու հպարտութեամբ էին հանրապետութեան ռատիոյի լրագրողներն անշատեղ, որպէսզի միջոցառում մօտ կանգնէր Հայաստանը...

ԷՏՄՈՆԴ ԳԵՂՈՐԳԻԱՆ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԵՆ Ա.

ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ

(ՄԱՍՆԱԿՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ)

(Շարունակութիւն նախորդ թիւէն և վերջ)

Ապա, վերապատուելի Տոմինիսի առաջնորդութեամբ՝ Վեհափառ Հայրապետը այցելեց Սէն Փիլիպի Մայր Տաճարին մասերը, տեսաւ Կաթոլիկ Սեփոքն ու Տաճարին կից գտնուող Ժողովարանը, ուր ի պատիւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն մը:

Ի յիշատակ իր այցելութեան՝ Վեհափառ Տաճարին և պաշտօնէից նուիրեց Ս. Էջմիածնէն բերւած յուշանուէրներ և խաչքար մը: Սէն Փիլիպի այս այցելութեան ներկայ էին Ժընիւ բոլոր եկեղեցիներու հոգեւորականները, Պետութեան բոլորապետը պետը, Կաթողիկ եկեղեցւոյ ինքնապետը ցիլը, եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի պատասխանատուները, և Բողոքական եկեղեցիներու Հայրերը:

Երեկոյեան ժամը 19.30ին Փէրլ տիւ Լաքի մէջ եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի Ընդհանուր Քարտուղար Դոկտ. Է. Կ. Պէլքը պաշտօնական ճաշկերոյթ տուաւ ի պատիւ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին:

Ճաշկերոյթին ներկայ էին նաեւ եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի բոլոր բաժանմունքներու ղեխաւոր պատասխանատուները՝ հայր Վէրկէզ, Քրոմֆ. Նիսիթից, Ժընիւ պետութեան Նախագահ Անտոն Զաւան, Հայկազուն, Սերովբէ, Ջաւէն Սրբազաններ, Ներսէս, Մեսրոպ եւ Սրբէն Վարդապետներ, Կաթողիկ եկեղեցւոյ ընդհ. փոխանորդ՝ Պոնիֆազի, պարոնայք Փիլիպպոսեան, Դազարեան, Եագուպեան և ուրիշներ:

Դոկտ. Է. Կ. Պէլքի ողջոյնի շատ սիրալիւր և ջերմ խօսքերէն ետք՝ մասնաւոր խօսք առաւ Ե.Ն.Ս.ի մօտ Յոյն եկեղեցւոյ մշտական ներկայացուցիչ Գերշ. Էմիլիանոս Մետրոպոլիտը. աւ ըսաւ.՝

«Ձեր այցելութիւնը շատ մեծ կարեւորութիւն ունի ամբողջ էօքիւմենիք շարժումին համար: Յանձնիս Ձեր, կը տեսնենք ապագայում Եկեղեցիներու միասնականութիւնը ու միասնիքը ոգեկանութիւնը Հայաստանեաց Սուրբ Եկեղեցւոյ: Աշխարհի եկեղեցիները յայտարարեցին մէկ հօլովոյթի մէջ են: Ձեզ կրնամ ապահովցնել որ այս էօքիւմենիք ընտանիքին մէջ, անշահանաւոր տրամադրութեամբ, սիրով և անկեղծութեամբ կը ջանանք ամէնին ընել, որպէսզի Քրիստոսի կամբը կատարուի «Թող ըլլան ամէնքը մէկ», և բառնալ կարիքները մեր ժամանակաշրջանին:

«...Նշանակուած եմ Ն. Սրբազանութիւն Կ. Պոլսոյ Տիեզերական Պատրիարքի կողմէ Ձեզի յայտնելու իր ամենախորին եղբայրական զգացումները: Մեր եկեղեցիները երկուքն ալ ենթարկուած են ծայրայեղ տառապանքներու: Այս տառապանքները մեզ կը միացնեն և մեր միութիւնը կընրուած է մեր մարտիրոսներու արեան միութեամբ: Նորին Սրբազանութիւն Տիեզերական Պատրիարքը:

Իրաբեր կը ցանկայ որ Ձեզի յայտնեմ իր անդադրում մտահոգութիւնը ամէն ինչ ընելու, որպէսզի մեր երկու եկեղեցիները առաւել մօտենան իրարու: Կ'ըզմանք որ Դոկտ. Է. Կ. Պէլքը կարենանք զգալ ամբողջութիւնը, և միասին բաշխել Քրիստոնէայ բոլոր եկեղեցիներու հետ ներդաշնակ և հասարակաց յառաջընթացով:

Սուրբ առաւ նոյնպէս Հռոմէական եկեղեցւոյ Ներկայացուցիչ Գերշ. Պոնիֆազի, շնորհալով հոռմէական եկեղեցւոյ դարաւոր Քրիստոնէական հաղորդակցութիւնը հայ եկեղեցւոյ հրեւոյն կեդրոն Ս. Էջմիածնի հետ:

Վեհափառ Հայրապետը իր օրհնութիւնը կու չայ

ուր Ս. Թադէոսի և Բարթողիմէոսի օրերէն մինչև այսօր հայոց հայրապետները ներշնչուած Աւետարանի Լոյսէն, վառ պահած են Արեւելի Քրիստոնէական կեանքը ու մինչև օրս հայոց հայրապետութիւնը գեղեցիկ օրինակ կը հանդիսանայ այլ Քրիստոնէայ եկեղեցիներու կողքին: Ան յոյս յայտնեց որ Ամենայն Հայոց Քահանայապետի այցելութիւնը պատմական նոր ուղիներ պիտի բանայ Քրիստ. եկեղեցիներու յարաբերութեան ու գործակցութեան մէջ:

Ճաշկերոյթի աւարտին խօսք ուղղեց Վեհափառ Հայրապետը, շնորհալով հայոց եկեղեցւոյ դարաւոր կեդրոնի և Աստուածահիմն Հայրապետութեան Քրիստոնէական առաքելութեան կարեւոր դերի մասին, որ համազգային սահմաններէն դուրս կ'աշխատի եւ գործօն մասնակցութիւն կը բերէ նաեւ աշխարհի խաղաղութեան գործին, պաշտպանելով ժողովուրդներու արդարութիւնն ու իրաւունքը:

Վեհափառի գնահատական եւ օրհնութեան խօսքերով ներկաները հրաժեշտ առին այդ ջերմ շնորհանակէն:

ՁՈՐԵՐԾԱԲԹԻ, 12 ՅՈՒՆԻՍ 1967

Առաւօտեան ժամը 10ին Վեհափառ Հայրապետը իր շքախումբով այցելեց Ժընիւ մէջ Սովետական Կառավարութեան մշտական ներկայացուցչութեան գլխաւորին՝ Տիկին Միլոնովային: Վեհափառին կ'ընկերակցէին նաեւ Պրն. Կ. Ղազարեան և Ե. Փիլիպպոսեան (Ժընիւէն): Ա. Սրապեան (Միլան), Աւետիս Ալեքսանեան (Փարիզ), Ս. Կարապետեան (Վիեննա):

Տիկին Միլոնովային իր խօսքին մէջ շնորհակալութիւն արտայայտեց իր ծանօթ եւ հայ եկեղեցւոյ և անոր գերագոյն

պետին գործօն մասնակցութեանը աշխարհի խաղաղութեան համար մղուող պայքարի աշխատանքներուն, և այս առթիւ ըրաւ կարգ մը հայ մտաւորականներու թրուումներ, որոնք արուեստի գանազան ճիւղերու մէջ շնորհակալ գործեր կը կատարեն: Անարկեց նաեւ իրենց ունեցած սիրալիւր յարաբերութեան Ե.Ն.Ս.ի հետ, որոնք կոչուած են ծառայելու նրա պատել եկեղեցիներու և ժողովուրդներու յարաբերութեանց բարելաւման գործին: Վերջապէս, բարի գալուստ մաղթեց հայ եկեղեցւոյ հովուապետին ու յաջողութիւն մաղթեց անոր առաքելութեան ի ժընիւ:

Վեհափառ Հայրապետը իր պատասխանին մէջ գնահատեց Սովետական Կառավարութեան պատասխանատու ներկայացուցչուհիին բարի մաղթանքներուն համար և նշեց որ Հայոց Հայրապետը անձամբ եկած է Ժընիւ, ուր Ե.Ն.Ս.ի ընդհանուր Քարտուղարին հետ պիտի խորհրդակցի միջ-

առաջնորդութեամբ պաշտօնական դահլիճը Հանրապետութեան Նախագահին:

Նախագահ Պրն. Շապան բարի գալուստ մաղթեց Նորին Վեհափառութեան, որուն այցելութիւնը շնորհ մը նկատեց: Ոստեցաւ Հայոց Պատմութեան և հայերու մասին:

Վեհափառը փոխադարձ հառով մը ըսաւ. «Օրհնութիւն Աստուծոյ, որ կը գտնուիք այս քաղաքին մէջ, որ քրիստոնէական ու բարոյական սկզբունքներու կեդրոն մըն է, որ կը ներկայացընէ խորհրդանշանը եղբայրութեան և խաղաղութեան: Ժընիւ միշտ հաւատարիմ եղած է իր դարաւոր աւանդական ազնւութեան և Աւետարանի բարի ոգիին: Մենք չենք կրնար մոռնալ մարդկային այն զգացումները, որոնցմով լեցուն եղած է այս երկիրը և ցոյց տուած էր հայութեան հանդէպ: Թող Տիւրք օրհնութիւնը, լոյսը և խաղաղութիւնը իջնէ Ձեր անձին և ամբողջ այս պատմական երկրին վրայ:

Ոսկեայ Մատեանին մէջ արծառաքելէ ետք, արժաթեայ Ս. Էջմիածնի բանդակով ափսէ մը եւ ուրիշ նուէրներ յանձնեց Նախագահին և պաշտօնակիցներուն: Վեհափառ Հայրապետը իր շքախումբով հրաժեշտ առաւ Նախագահին՝ օրհնութեան մաղթանքներով:

Յետ միջօրէի ժամը 14.30ին, Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը իր շքախումբով և առաջնորդութեամբ հայր Փօլ Վէրկէզի՝ այցելեց Պօսէի էօքիւմենիք էնթիթիւն:

Վեհափառ Հայրապետը դիմաւորեցաւ հաստատութեան տնօրէնին Դոկտ. Նիքոս Նիսիթիսի, Յոյն եկեղեցիի և իր օգնականներուն, պաշտօնակիցներուն և աշակերտներուն կողմէ:

Հաստատութեան տնօրէնին առաջնորդութեամբ Վեհափառ Հայրապետը այցելեց հաստատութեան բոլոր բաժանմունքները: Ապա ընդունելութեանց սրահին մէջ Դոկտ. Նիսիթիսի ճառ մը արտասանեց, ուր բացատրեց հաստատութեան նպատակը, գովքը ըրաւ հայ եկեղեցիին եւ ըսաւ որ աշխարհի բոլոր կողմերէն եկեղեցիներու կողմէ ուղարկուած են երեսուսարդ երիտասարդներին, որոնք կը պատրաստուին Քրիստոնէական ընդհանուր եկեղեցւոյ ծառայութեան:

Վեհափառ Հայրապետը իր գնահատանքն ու գոհունակութիւնը յայտնեց հաստատութեան տնօրէնին և ամբողջ պաշտօնէութեան, որոնց նուիրուած աշխատանքը կ'արդիւնաւորուի յօգուտ եկեղեցիներու: Հայրապետը իր խօսքով տուաւ ողջոյնը և օրհնութիւնը Ս. Էջմիածնէն այս հաստատութեան բոլոր սպասարներուն և ըսաւ որ հաստատութեան ներշնչած վստահութեան համար է որ ուղարկուած էր Էջմիածնի միաբաններէն Արսէն Վրդ. Պէրպլեանը, որ կ'ուսանի այս հաստատութեան մէջ:

Յայտնեց նաեւ աւելի ևս իր եկեղեցիին մասնակցութիւնը բերել գործի արդիւնաւորման համար: Վեհափառը դրախտաման վայրի մը նմանցուց հիմնարկութիւնը եւ նշեց թէ կրթարանէն ներս կատարուած գործն ալ կը համապատասխանէ այս գեղեցիկ վայրի հանգամանքին:

Այս այցելութեան առթիւ՝ Վեհափառ Հայրապետը հաստատութեան նուիրեց մեր հայկական վանքերէն միոյն նկարը, իսկ Տընթիւնին՝ արժաթեայ խաչքար մը, պաշտօնէութեան և աշակերտներուն յուշանուէրներ՝ ճարտարապետական և հայ մանրանկարչութեան նմոյշներէն:

Տիկին Նիսիթիսի իր ընկալանին մէջ ընդունեցաւ Վեհափառ Հայրապետն ու իր հետեւորդները, ուր պատշաճ հիւրասիրութեամբ մտերմիկ զրոյց տեղի ունեցաւ բոլոր հրաւիրեալներուն միջև:

Վեհափառը ժամը 12ին հրաժեշտ առաւ հաստատութեանէն՝ յաջողութեան մաղթանքներով:

Ժամը 17ին «Էնթիթիւնի» հիւրանոցի իր յարկաբաժին մէջ ընդունեցաւ Ջըրեյցերիոյ հետուստատեալի պատուիրակութիւնը, որոնց հետ ունեցաւ հարցազրոյց հայ եկեղեցւոյ պատմութեան, անոր Ե.Ն.Ս.ի հետ ունեցած յարաբերութեանց և այլ կրօնական հարցերու շուրջ, որոնք նոյն օրը հաղորդուեցան Ջըրեյցերիական պատկերասփիւնին:

Ժամը 20ին, Վեհափառ Հայրապետը ի պատիւ Ե.Ն.Ս.ի ընդհանուր քարտուղարին և օգնականներուն՝ ընթրիք մը տուաւ «Էնթիթիւնի» ընթրիքի մէջ: Ընթրիքը անցաւ շատ սիրալիւր մթնոլորտի մէջ, որուն ընթացքին Ամենայն Հայրապետը շնորհակալութիւն յայտնեց Ե.Ն.Ս.ի, անոնց՝ ի պատիւ Հայ եկեղեցւոյ Պետին վերապահած բացառիկ ընդունելութեանց առթիւ, նոյն շնորհակալութիւնները նաեւ Ժընիւ վեհափառ Վեհափառ անգամ և աղքատաբան Պօսէի էնթիթիւնի մէջ կատարուած գործին, որուն պատասխանատուութիւնը յանձնուած էր երիտասարդ Դոկտ. Նիսիթիսին: Վեհափառը շնորհակալութիւններ արտայայտեց այս պատմական հանդիպումին համար:

Այս ճաշկերոյթին ողջոյնի խօսքեր ըրաւ Պոլսոյ Պատրիարք Շնորհք Արքեպս.:

Այս ընթրիքի ընթացքին Վեհափառ Հայրապետը մանրանկարչական վերարտադրութեան էջ մը նուիրեց Ե.Ն.Ս.ի նախկին ընդհ. քարտուղար Դոկտ. Արսըր Մօսթոյին և Ե.Ն.Ս.ի մօտ միջազգային յարաբերութեանց բաժանմունքին տնօրէն Դոկտ. Նոլիտուն:

Տէրունական Աղօթքով եւ Պահպանիչով գիշերուան ուշ ժամուն վերջ գտաւ այս երեկոյթը:

ՀՂԻՎԵՍԱԲԹԻ, 13 ՅՈՒՆԻՍ 1967

Առաւօտեան ժամը 6ըդ 8ին, եկեղեցիներու Համաշխարհային Կեդրոնի մատարն մէջ մասնաւոր հայկական ծէսով պաշտամունք տեղի ունեցաւ, Նախագահութեամբ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ. Տէր Վազգէն Ա. Կաթողիկոսը և մասնակցութեամբ բոլոր կողմերէն Ժընիւ հաւաքուած եկեղեցականներու, որոնք կատարեցին արարողութիւնները: Արարողութեան ներկայ էին Ե.Ն.Ս.ի ընդհանուր քարտուղարը եւ ամբողջ կեդրոնի պաշտօնէութիւնը: Արարողութեան ընթացքին անգլերէն լեզուով կարճ քարոզ մը տուաւ Թորգոմ Եպս. Մանուկեան, ընելով պատմականը Ս. Էջմիածնին:

Ժամը 10.30ին Ե.Ն.Ս.ի Կեդրոնին մէջ Վեհափառ Հայրապետը և բոլոր հոգեւորականները առանձին հանդիպումներ ունեցան եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի բոլոր բաժանմունքներու վարիչներուն հետ,

(Շար. տես էջ 7)

ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ՎԱՍՏԱԿԱՆՈՐ ԴԵՐՄԱՆ ԵԴՈՒԱՐԴ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկացի դերասան Եդուարդ Պոզոսեան, վերջերս ներկայացրեց «Արշին Մալ Ալան» օփերէթը մեծ յաջողութեամբ:

Այս սիրուած օփերէթին մէջ դերեր ստանձնած էին Սիրան Յարութիւնեան (Կիւլիշէրէ), Պարգեւ Վարդանեան (Ասքեր), Եդուարդ Պոզոսեան (Սուլթան Պէկ), Տիգրան Պաքալեան (Վէլի), Բիթըր Ժէպրալի (Սիւլէյման), Գաթէ-րին Բաբալեան (Սալա), Իգապէլ Հէրաթեան (Թէլի) և Կլորիա Գուլուսեան (Ասիա):

Բեմադրելէն էր Տիկ Սիրանոյ Բաշոնի:

Այս առթիւ մեր ընթերցողներուն կուգանք յիշեցնել նաև որ Եդուարդ Պոզոսեան ունի արժէքաւոր ձայնապնայններ ալ, որոնք ժողովրդականացած են ամենուրեք: Վերջերս Հայաստան զրկած էր երգչապետներուն համար ստացած է հետեւեալ շնորհակալութեան գիրը «Հայրենիքի Զայն» շաբաթաթերթի խմբագրութենէն:

Սփիւռքի բաժնի վարիչ Շաքէ Վարսեան կը գրէ. «որպէսզի ամբողջ Հայաստանը ծանօթանար եւ լսէր եդ. Պոզոսեանին»:

Մենք որոշեցինք Հայաստանի ռադիոյից երկար մի հաղորդում նուիրել ձեզ ինչպէս նաև հանգամանօրէն անդրադառնալ ձեր անձին որպէս դերասանի, երգչուհի եւ երգչի: Խնդրում ենք այս հարցում մեզ օգնել, մեզ ուղարկելով ձեր կենսագրութիւնը, նիւթեր ձեր դերասանական գործունեութեան մասին, քերթում ձեր մասին գրուած յօդուածներէից կտրուկներ՝ լուսանկարներ եւ այլն: Ուրախ պիտի լինեինք եթէ մեզ ուղարկէիք ձեր միւս երգչապետներից մեկական օրինակ: Լաւ կը լինէր նաև, եթէ տալիք տեղեկութիւններ ձեր խմբի եւ ձեզ բնկերացող երաժաշտների մասին:

«Յարգելի բարեկամ, մեր ամբողջ խմբագրութեան անունից ընդունեցե՛ք ջերմագին շնորհակալութիւններ ձեր 40ամեայ բեմական գործունեութեան առթիւ:

Դերասան Եդ. Պոզոսեան եւ լեկները «Ասիա Մալ Ալան»-ի ներկայացումէն ետք լուսանկարուած

ԱՆՄԱՆ ՄԸ

1922ին ծանօթացալ օր. Թումանյանի, զոր ամուսնութեամբ կոչուեցաւ տիկ. Զեյթունցեան:

Պարզ եւ մաքուր արտայայտութեամբ, ուսուցչական կառուցութիւններով օժտուած, մեքի զարգացմամբ ունեցած անձնատուրութիւն մըն էր:

Տիկ. Զեյթունցեան եգիպտահայ մտային երկնակամարի ամենափայլուն աստղերէն մին էր՝ որ դժբախտաբար մահացաւ եւ եգիպտահայութիւնը խոր քախքով սգաց անոր կորուստը:

Անոր ուսուցչական շունչին տակ Աղեքսանդրիոյ ներկայ սերունդը իր գաւազներով ծլեցաւ, անեցաւ եւ ծաղկեցաւ:

Ընտանեկան տաղի բոյներէն առաջին անգամ դուրս ելլող մանուկներ՝ փոքրիկ թոշնիկներու պէս իրենց առաջին քույրէն ետք՝ հանգչեցան տիկ. Զեյթունցեանի բազկաց մէջ: Ան միշտ պատրաստ

Յանկանում ենք ձեզ արեւտաութիւն եւ հետագայ բեղմնաւոր գործունեութիւն ի պանծացումն հայ մշակոյթի՝ օտար անիւնով:

Ողբ. Թեմիկեա Զեյթունցեան

եւ իբր երկրորդ գուրգոս մայր՝ արեւ անոնց արցունքները, միաբարեւ, քաղաքի եւ սփոփել իրեն յիմով մասալ արեւը:

Ինքն էր որ ստիպեցուց մանուկներուն Ա. Բ. Գ. Բ. դաստիարակութեան եւ զարգացման առաջին քայլներէն: առաջնորդեց զանոնք եւ անոնց աղջիկ բացաւ մերանոցը ուսման եւ գիտութեան:

Տիկին Զեյթունցեանը հիմնաւոր դուր վաղուան տիպար մարդուն՝ որ իր կարգին պիտի ըլլար նիւստաւոր իր յաջորդ սերունդին:

Իր պատանեկանութիւնը լի ու լի կատարած՝ սրտի գոհունակութեամբ հետագալ մեզմէ, սակայն իր յիշատակը միշտ վառ է եւ վառ պիտի մնայ Եգիպտահայ արեւուն մէջ: Ան անմահ է:

ՄԵԴՈՒ

Աղեքսանդրիա

ԵԴՈՒԱՐԴ ՄԻՐԶՈՅԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Եդուարդ Միրզոյանի ստեղծագործութեան ուսումնասիրութիւնը ցոյց է տալիս, որ երգչահանը անխոնջ կերպով ձգտում է ինքնակատարելագործման: Նա անցել է ստեղծագործական բովանդակալից ու նշանակելի ուղի՝ բազմաթիւ ասպարէզներով, երբեմն միամիտ գործերից, մինչեւ խառնկան փորձերով: Սակայն վերջնական լուծումը փոխառութեան իրաւունքով ստեղծագործութիւնները:

Եդուարդ Միրզոյանը մեր ժամանակի այն երաժիշտներից է, որոնք ակնհայտաբար խելամիտ կերպով փնտրում են մի նոր բան արուեստում՝ ուշի-ուշով հետեւելով մեր մշտաշարժուն ու զարգացող կեանքին: Եւ հասնել ինքնուրուշ նրա ստեղծագործութեանը: Նա էլ միւս բազմաթիւ սովորական երգչահանների նման ձգտում է արտաքինը մեր ժամանակի ոգին:

մեր պայծառ իրականութիւնը, խաղաղ ու երջանիկ կեանքի և լուսաշող ապագայի համար ժողովրդի մղած պայքարը:

Վստահութեամբ կարող ենք ասել, որ Եդուարդ Միրզոյանի ստեղծագործութիւնները ժողովրդականացել են ոչ միայն Սովետական Միութիւնում, այլև նրա սահմաններից դուրս:

Նշանակելի է նրա ծառայութիւնը սովետահայ երաժշտական կուլտուրայի զարգացման գործում: Բայց մեր հասարակայնութիւնը, մեր երաժիշտներն ու կատարողները ամենայն իրաւամբ աւելին են սպասում նրանից, քանի որ նա զոհուած է իր ստեղծագործական ուժերի ծաղկման շրջանում և վաղուց ցոյց է տուել իր կարողութիւնները:

ԹԵՐԵԶԱ ԱՐԱՋԵԱՆ

ԻՆՉՊԵՍ ԷՐ ԵՒ Ե ԱՅԺՄ ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՅԵԱՅԲԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Երբ շուրջապէս տալով մեկնումի իր ազգանշանը, յամբարար կը հեռանար կայսրանէն՝ իր հետ տանելով երջանիկ ներգաղթողները դէպի Աղեքսանդրիա, որուն նաև հանդիմանալով խառնաձայն էր «ԲՈՂՈՍ-ՏԱՆ» ընդունելու համար մեր հայրենասէր բազմութիւններու կարաւանը, անգրասիկ կարաւանը:

Առաջին ներգաղթը Եգիպտոսէն և առաջին սկզբնաւորութիւն ձեռնարկի մը, որ ինչպէս որեւէ գործի մէջ, կընայ ունեցած ըլլալ իր գործաւորութիւնները, նոյնիսկ թերի կողմերը՝ որոնք անտարակոյս կը սրբազորուին հետզհետէ, կը բարեկուրուին ժամանակին հետ:

Այս պարագային ևս առաջին ներգաղթողները կընային ունեցած ըլլալ ժամանակաւոր դժուարութիւններ և անտարաբանաձայն ալ պիտի ըլլար ինքն օրէն մէկը չունենար երկրէ մը ուրիշ երկիր փոխադրուելով: Այնպէս չէ:

Ընդունուած ասացուածք է, որ ժամանակը լաւագոյն դարմանն է բոլոր ցաւերուն: Հայրենի քրտացաւ իշխանութիւնները հողածուծեալ մեկնեցին բոլորին, քննեցին դժուարութիւնները, ուսումնասիրեցին, դարման տարին, որպէսզի չհրկնուէին նախկին վրիպումները, որոնց բարձունով հետեւեալ ներգաղթող զանգուածները տեղաորոշեցան աւելի հասնելու անոնց ներքին մէջ: Մինչ շինարարական աշխատանքները հսկայաբայլ կը յառաջանային՝ երկրին ապահովելով յառաջդիմութեան բոլոր կարելի տուեալը:

Ներքէ՛ իրականացնելով հայ մտքին և հոյ բազուկին ձգտումները դէպի լուսապայտ առ ապագան, որուն համար աշխատեցան, և կ'աշխատին մեր երկրին մէջ, նշանաբան ունենալով՝ ինչպէս յայտարարած է առիթով մը պետական գէմքը, «Կ'աշխատեցին ապագայ սերունդներուն համար», արդարեւ:

Ու այսօր, երբ արդէն աւելի քան քսան տարիներ թաւալած են Եգիպտոսէն կատարուած առաջին ներգաղթի թուականէն ի վեր, ներկայիս ևս որ կարաւաններու կազմակերպումը արտասահմանի մէջ, թէ անոնց տեղաորոշումը մայր երկրին մէջ, ինչպէս նաև առ այդ յաւակից աշխատանքները ի գործ կ'ածուէին փորձառական հիմունքներու վրայ ծրագրուելով, որպէսզի հայրենադարձ հայրենակիցը իր ժամանման օրէն իսկ ստանայ իր ընտանիքին անհամեմատ բնակարանի բանալին: Անուարանալի է որ աշխարհի վրայ ո՛չ մէկ երկիր ներգաղթող կ'ընդունուի տան բանալին իրեն յանձնուելու առաւելութիւնով և պարտականութեամբ: Նոյնպէս կան նաև անմիջական խնդիրներ, ինչպէս գործի, զգրոցի, ապրուստի պարագաները, բոլորն ալ ուսումնասիրուած և կարգադրուած՝ որպէսզի հայրենադարձը ինքզինքն զմէջ արդէն կազմակերպուած գոյակիւծակի մը մէջ՝ յաղաղ իր բարօրութեան և հանգստութեան:

Հայրենիքը իր գաւազները գրկաբաց ընդունելով, գրեթէ կը տեղաւորէ նորաշէն և առողջապահական բնակավայրերու մէջ,

ուր կը վայելեն բնականոն կեանք մը վերականգնու անհրաժեշտ յարմարութիւնները:

Հայրենադարձը այլևս կանգնած իր սեփական մայր հողին վրայ՝ կ'ապրի ինքնավստահ, չունի վաղուան մտանդութիւնը, ըլլալ իր հացին, ըլլալ իր զաւակներուն ապագային նկատմամբ, իր գոյունութիւնը պաշտպանուած՝ արդիւնաբեր ու խաղաղ աշխատանքի ճանապարհը ուղիղ կ'ընթանայ դէպի վերելք, դէպի յառաջդիմութիւն՝ երկրի բոլոր մարդերուն մէջ: Իր բնարանն է այլևս «Ինքը» Հայրենիքին համար և Հայրենիքը՝ իրեն համար: Հայրենի կատարներուն վրայ իր բոյնը դրած՝ ապահովութեամբ զրահուած ուրախութեամբ հիմունքները, երաշխաւորուած է իր ֆիզիքական գոյունութիւնը, ակնարկը սեւեռած դէպի վարդապոյն ապագան՝ իր ամբողջութեանը մէջ կ'ապրի իր նոր կեանքը, իր տան մէջ: Կ'ապրի գոհունակ և բարձրաճակատ և զիտաւորաբար չունի վաղուան հոգը:

Այս չէ՞ որ թափառական հայ պատգամաւոր երազած էր դարե՛ր շարունակ... Ունենալ խրճիթ մը հայրենի երկրին տակ, ապրիլ խաղաղ ու երջանիկ, ապրիլ հայ և միայն հայ, Հո՛ն է արդարեւ հանուն վերջին հանգրուանը, «կանգառ»ը, ուր ի վերջոյ իրն է հողը, անխախտ հող մը, որուն վրայ այսօր, հայիւ չորս տասնակներ բոլորած, կը բարձրանան յաւերժական կոթողները մեր շինարար ժողովուրդին, ու անոր զաւակներուն ստեղծագործ մտքին փառապանք հրաշակները:

Միայն քառասուն տարիներ, խաղաղ ու անհամար ժամանակաշրջան մը ժողովուրդներու պատմութեան մէջ, և Հայրենիքը յարեալ յազատ աշխարհ Հայաստան:

Ա՛րդ, և հոս կը սկսի մեր խորհրդածութիւնը: Ա՛յն է թէ ինչպէ՞ս բացատրել մեր ժողովուրդի դրագրութեանը մեր ժողովուրդի կապակցութեամբ: Ինչո՞ւ քաղաք կըստնայ երկրներու և վաւերանման, որ բոլորովին կը բացակայէին կիլիկիա վերադարձողներուն մտքին և տրամաբանութեան մէջ: Ահա՛ բացին հայրենի գոյները՝ ազգահաւաքումի սրբազան երազին վառ իրականացում՝ իբրեւ արձագանք «Բա՛ց առե՛ք երկիր զոնքեր» արտասահմանեան կոչերուն: Այո՛, բայց եւ յուսանք որ բա՛ց ալ տեսապէս կը մնան ցանկացողներուն համար, առանց զոյգն վերապահութեան, որ թէ և մեր կողմէ ի յայտ կուգայ արտագաղթի վարակիչ հետեւողականութեամբ մը: Ընդունինք, որ նոր կեանքի մը սկիզբը որեւէ տեղ ու որեւէ ատեն անխաղաղութիւն պիտի չենթադրուի տայ որոշ դժուարութիւններ, ո՛չ թէ երկրէ երկիր, այլև քաղաքէ քաղաք, անգամ տունէ տուն փոխադրութիւն մը չի կրնար հանգստաւտ պայմաններով կատարուել:

Ուրեմն, ինչպէ՞ս (և մենք կը հարցնենք նաև ինչո՞ւ) նախապատուութիւն տալ օտարին, օտար երկրին, օտար միջավայրին խորթութեան, զոր ոչ ոք պիտի ըզգայ իր պապեանական հոգին վրայ: Ուր հայը պիտի ըլլայ իր սեփական տան մէջ, իր թափառական կեանքի վերջակէտը դնելով այլևս:

Ու հարց կուտանք մենք մեզի. միթէ՛ այնքա՞ն դիւրահաղորդ են օտարները, միթէ՛ այնքա՞ն վարդապոյն են օտար հորիզոններու համայնապատկերները և ապագաները... միթէ՛ այնքա՞ն հայաւեր են դարձեր օտարները...:

Կը տեսնանք այս հարցումներուն համար ձեր լուս կեցուածքէն... որով գուցէ կ'ենք ձեր պատասխաններուն գրական ըլլալու հաւանականութիւնը:

Ապա ուրեմն մեզի կը մնայ, սիրելի հայորդիք, այլապէս հարց տալ ձեզի դարձեալ:

— Ինչո՞ւ հայրենադարձն առաջ չըստեցանք ձեր ման առաջնորդ այդ ճամբաները: Ինչո՞ւ միայն երկու որոշ անհրապոյտ երկրներ կ'ընդունին հայը... որ ան կ'երթայ անդամ, կը դիմէ դէպի այդ լափող բոցերու ձուլաբանները, իրենց անձայնածիր տափաստաններով և սառնամանիքներով, և ուր հայորդիք կը խաւքսեն իրենց կեանքը:

Կ'ողբա՞նք զձեզ սիրելի ժողովուրդ հայոց մեր:

Մինչ մեր հայու սրտերը կ'ալին իր միայն արեւին միշտ... ի տես մեր թանկագին հայրենեան քանակական և որակական այս նոր կոտորածին և կորստեան, ինչպէս կը փաստեն և կը հաստատեն նոյն այդ արտագաղթի երկրներէն եկող անապատալի նշանները՝ արձակուած հոն գործող զեկավար գէմքերու կողմէ իսկ:

Ընթերցողին և արտագաղթողին կը մնայ մտածել, և լա՛ւ մը տածել որեւէ քայլ առնելէ առաջ: Եւ մեր վերջին խօսքը պիտի ըլլայ՝ «Աչէրը դէպի Մայր Հայրենիք... Դէպի անհեղափոխ երկիր»:

Ս. Ս.

Գաղթի 27-6-67

00254

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՁ

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

որոնցմէ իւրաքանչիւրը ներկայացուց իր բաժանմունքին առաքելութեան նպատակը և գործունէութեան այժմու վիճակը, տըւաւ նաեւ վաւերական գրութիւններ իրենց հաստատութիւնը ներկայացող: Վեհափառ Հայրապետը իւր իւրաքանչիւրին տուաւ իր գնահատանքն ու խորհուրդները կատարուած և կարեւոր գործին նկատմամբ:

Ժամը 14.30ին Վեհափառ Հայրապետը իր շքախումբով ժամանեց Ազգերու Պալատը, ուր դիմաւորուեցաւ ընդհանուր քարտուղարութեան արտաքին գործերու տնօրէնին կողմէ: Հիւրերը առաջնորդուեցան ՄԱԿի ժընէի պաշտօնատեղիի ընդհանուր տըւորէն Պ. Սքինելիի գրասենեակը, ուր սիրալիք ընդունելութիւն մը տեղի ունեցաւ: Պրն. Սքինելի յայտնեց իր ուրախութիւնը Վեհափառին, որուն այցելութեամբ կը պատուուէր Ազգերու Պալատը, ի պատասխան՝ Վեհափառ Հայրապետը իր օրհնութեան մաղթանքները ուղղեց բոլոր անոնց՝ որոնք կ'աշխատին «Վասն խաղաղութեան ամենայն աշխարհի»:

ՈՒՐԲԱՒ, 14 ՅՈՒՆԻՍ 1967

Առաւօտեան ժամը 10.30ին «Էնթերգոնթիւնանթալի» սրահներէն միոյն մէջ եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի մամլոյ բաժանմունքի կազմակերպութեամբ, Վեհափառ Հայրապետը մամլոյ ասուլիս մը տուաւ, որուն ներկայ եղան գլխիցերիական մամլոյ և տեղեկատուութեան ներկայացուցիչները, ինչպէս գերմանական, ֆրանսական և հայկական թերթերու թղթակիցներ:

Ե.Հ.Ս.ի մամլոյ ներկայացուցիչը ներկայ թղթակիցներուն ծանօթացուց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Մայրապոյն Պատրիարքը եւ Կաթողիկոսը Ամենայն Հայոց:

Վեհափառ Հայրապետը շուրջ 20 վայրկեանի մէջ ֆրանսերէն լեզուով տուաւ ընդհանուր ծանօթութիւններ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ ծագման, դաւանանքի, Ս. Էջմիածնի հիմնադրութեան, Աստուածաշունչի թարգմանութեան, Հայ Մշակոյթի, Հայ Եկեղեցւոյ ներկայ վիճակին մասին: Վեհափառը ներկայացուց Հայ Եկեղեցւոյ ցոյց տուած հետաքրքրութիւնը եկեղեցիներու համաշխարհային Խորհուրդին վերաբերմամբ, և հաստատեց թէ Հայ Եկեղեցին սկիզբէն իսկ բնորոշ է իր մասնակցութիւնը այս պատմական կազմակերպութիւն եղած էր ան:

Պատասխանելով թղթակիցի մը հարցումին՝ Վեհափառը հաստատեց թէ մեր եկեղեցին բարեկամական յարաբերութիւններ կը պահէ նաեւ հռոմէական Կաթողիկէ եկեղեցւոյ հետ, ակնարկելով այդ եկեղեցւոյ ներկայացուցիչներուն դէպի Ս. Էջմիածնի կատարած ճամբորդութեանց և Վատիկանի ուղարկած հայ եկեղեցւոյ դիտորդներու ներկայութեան:

Հարցումներ եղան Ս. Էջմիածնի ներկայ շինարարական աշխատանքներուն եւ ընդհանրապէս կատարելի յառաջիկայի ծրագիրներուն մասին, որոնց պատասխանեց Ամենայն Հայոց Հայրապետը մանրամասնութեամբ:

Մէկ ժամուան այս մամլոյ ասուլիսը վերջ գտաւ Ե.Հ.Ս.ի ներկայացուցիչին յանդէս մամլոյ թղթակիցներու շնորհակալութեան արտայայտութիւններով:

Երեկոյեան ժամը 20.30ին «Էնթերգոնթիւնանթալի» մէջ ժընէի Հայ Գաղութի բոլոր կազմակերպութիւնները միասնաբար ընթրիք մը կազմակերպած էին ի պատիւ Վեհափառ Հայրապետին:

Վեհափառ Հայրապետի օրհնութեամբ սկսաւ ճաշկերոյթը, որուն ընթացքին Վեհի ընդունելութեան մարմին խախազահ Տիար Կ. Ղազարեան խօսք առաւ՝ բարի գալուստ մաղթեց Հայրապետին և ներկայացուց ժընէի Գաղութային Վարչութեան Նախագահը, Պրն. Շ. Փիլիպպոսեանը, որ իր կարգին Ֆրանսերէն լեզուով շատ գեղեցիկ կերպով արտայայտեց իր սէրն ու անկեղծ զգացումները Ս. Էջմիածնի հանդէպ, անոր դարաւոր Հայրապետութեան, Հայրենի աշխարհի գեղեցկութեան: Որոշ կարօտով լեցուած է ինք: Այնուհետեւ յարգելի Նախագահը մի առ մի ծանօթացուց սեղանակիցները, որոնց ամէնքն ալ կը ներկայացընէին գործունէութիւն մը այս փոքրիկ գաղութի կեանքին մէջ:

Վեհափառ Հայրապետը Երջապատուած Էջմիածնական Եկեղեցականներով

Զուիցերիան ևս մաս կը կազմէ Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակութեան: Կաթողիկոսական Պատուիրակ Տ. Սեբրովէ Արքեպս. Մանուկեան խօսք առաւ և ներկայացուց գլխիցերիական գաղութը, անոր ունեցած սէրը հանդէպ մեր նուիրականութիւններուն, որուն իբրեւ ջօշափելի վկայութիւն արդէն կը կառուցուի ժընէի հայկական եկեղեցին: Սրբազանը իր ուրախութիւնը արտայայտեց այդ գաղութին հանդէպ Ս. Էջմիածնի ցուցաբերած սիրոյն եւ որդիական հաւատարմութեան եւ Գաղութին անունով հրաւիրեց Վեհափառ Հայրապետը շնորհ ընէր ինք անծամբ օծելու նորակառուց եկեղեցին:

Վերջին խօսքը քաւ Ամենայն Հայոց Հայրապետը, որ գըւահատեց Պրն. Շ. Փիլիպպոսեանի ցոյց տուած նուիրումը հանդէպ հայ եկեղեցւոյն եւ ժողովուրդին, անոր ցուցաբերած սիրոյն դէպի Հայրենի Երկիրը եւ մշակոյթը: Օրհնեց ներկաները եւ մաղթեց որ անոնք շարունակեն ընդլիշտ ծառայել մեր ժողովուրդին եւ եկեղեցւոյն՝ իւրաքանչիւրը իր կարելիութեանց մէջ: Վեհափառ Հայրապետը գնահատեց հայ ժողովուրդի անկողն կամքը պահպանելու ամէն նուիրականութիւն որ հայկական է:

Օրհնեց նաեւ Պրն. Յակոբ Թովալեանը, որ ժընէի հայոց եկեղեցի ունենալու երազը իրականութիւն դարձուց շնորհիւ իր մեծ նուիրատուութեան: Կոչը քաւ ամենուն աշխատիլ եկեղեցւոյ պայծառութեան համար «Կանի ուր եկեղեցին բոլորից և բոլորն ալ եկեղեցին» մեզն են:

Վեհի Օրհնութեամբ եւ Տէրունական Աղօթի երգեցողութեամբ, վերջ գտաւ այս ջերմ մթնոլորտը ու ներկաները հրաժեշտ առին Վեհափառ Հայրապետէն, Անոր եւ Ս. Էջմիածնի օրհնութեամբ զօրացած:

ՇԱՐԱՒ 15 ՅՈՒՆԻՍ 1967

Երեկոյեան ժամը 21ին Նոյն «Էնթերգոնթիւնանթալի» դահլիճը

հաւաքուած էին շուրջ 500 հայեր, եկած Զուիցերիոյ ու դրացի երկրներէն՝ Ֆրանսայէն, Իտալիայէն, Գերմանիայէն, Հոլանտայէն, Յունաստանէն, Աւստրիայէն, Լիբանանէն, Պելմիքայէն, ներկայ ըլլալու ի պատիւ Ամենայն Հայոց Հայրապետին Զուիցերիոյ հայութեան կողմէ կազմակերպուած գեղարուեստական երեկոյթին և լսելու Վեհափառ Հայրապետի պատգամը:

Պատուոյ սեղանին գլուխն էր Ամենայն Հայոց Հայրապետը՝ իր կողքին ունենալով 18 վեղարաւոր բարձրաստիճան եկեղեցականներ:

Հանդիսութիւնը բացաւ ընդունելութեան յանձնախումբի նախագահ Տիար Կ. Ղազարեան, շնորհելով Հայոց Հայրապետի ժընէ ալցելութեան կարեւորութիւնը:

Պրն. Շ. Փիլիպպոսեան անգամ մը եւս գեղեցիկ ճառով մը ներկաներուն պարգեց Գաղութին ունեցած եւ ծրագրած գործունէութիւնը: Յաջորդաբար ողջոյնի խօսքեր ըրին Փարիզէն Կրօնական Ընկերակցութեան Վարչութեան Նախագահ՝ Տիար Ս. Քարեան, Աթէնքէն՝ Ա. Պետրոսեան, Միլանէն՝ Ա. Սրապեան, Փարիզէն՝ Պ. Գէորգեան, Ս. Էջմիածնէն՝ Հայկազուն Արքեպս. Աբրահամեան: Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի ատենապետ, Ամերիկայի Արեւելեան Թեմի եւ Գանատայի Առաջնորդ՝ Թորգոմ Եպս. Մանուկեան, Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ՝ Սեբրովէ Արքեպս. Մանուկեան, որոնք բոլորն ալ Հայրապետի անձին մէջ վեր բերին ամբողջ Հայոց Պատմութիւնը, Ս. Էջմիածնի խորհուրդը, հայրենիքի պայծառ իրականութիւնը:

Գեղարուեստական բաժնին իրենց մասնակցութիւնը բերին Յիւրիկի երգչախումբը եւ Արսէն Վրդ. Պէրպէրեան մենեքներով, Գեորգ Էմմիեան որ դաշնակի վերայ երկու կտորներ նուագեց եւ այլ երիտասարդներ՝ արտասանութեամբ:

Վերջաւորութեան Վեհափառ Հայրապետը խօսք առաւ յայտնեց իր հիացումը այն սիրոյն հանդէպ՝ որ ցոյց տուեցան հանդէպ Ս. Էջմիածնին եւ Հայոց Հայրապետութեան: Կոչը քաւ ներկաներուն, որպէսզի նախանձախդիր ըլլան մեր բոլոր նուիրականութիւններունը՝ կատարմամբ, շնորհեց Հայ ժողովուրդի հոգեկան միութիւնը, շնորհիւ Սուրբ Էջմիածնի հրաշալի զօրութեան, որուն լոյսով կ'առաջնորդուի ամբողջ մեր ժողովուրդը:

Իր խօսքի վերջաւորութեան, Վեհափառ Հայրապետը օրհնեց

բոլոր ներկաները, յորդորելով աւելի ամուր փարիլ իրենց սըրբութիւններուն:

Ի գնահատութիւն իւր մեծ նուիրատուութեան, ժընէի հայոց եկեղեցւոյ բարերար Պրն. Յակոբ Թովալեանը պարգեւատրեց Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Ա. Կարգի շքանշանով, Գարծեալի գնահատութիւն իւր բազում ազգանուէր ծառայութեանց՝ Պրն. Շ. Փիլիպպոսեանին շնորհեց մասնաւոր օրհնութիւն և գնահատութեան կոնդակ: Այս առթիւ Լուսաւորչի Ա. Կարգի շքանշանով պարգեւատրեց նաեւ Տիար Կարապետ Ղազարեանը՝ հայ եկեղեցւոյ և ժողովուրդին ի նպաստ իր բերած ծառայութեանց եւ բարերարութեանց ի գնահատութիւն:

Գիշերուան ուշ ժամուն վերջ գտաւ այս հաւաքոյթը Ամենայն Հայոց Հայրապետի օրհնութեամբ: ԳԻՐԱԿԻ 16 ՅՈՒՆԻՍ 1967

Ժամը 11.30ին Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց ժընէի Սէն Փիէր Մայր Տաճարին մէջ: Առաջին անգամ եւս Բողոքականութեան այս Մայր Տաճարին մէջ Հայկական Պատարագ կը մատուցուէր, ինչ որ պատմական մեծ նշանակութիւն ունէր: (Որեւէ ազգի պատարագ չէր տրուած):

Խուռներամ ժողովուրդ մը հաւաքուած Եւրոպայի բոլոր կողմերէն լեցուցած էր տաճարը: Զանգերու զղանջով, ժամը ճիշդ 11.30ին «Խորհուրդ Խորին» ի երգակցութեամբ, Վեհափառ Հայրապետը զգեստաւորուած՝ թափօրով մուտք կը գործէր Սէն Փիէրի Տաճարէն ներս: Թափօրին կը մասնակցէին հայ բոլոր եկեղեցականներէն գաւա օտար եկեղեցականներ իրենց լրիւ զգեստաւորութեամբ:

Ս. Պատարագին Վեհափառ Հայրապետին կը սպասարկէին Ամերիկայի Արեւելեան Թեմին եւ Գանատայի Առաջնորդ Տ. Թորգոմ Եպս. Մանուկեան և Հայրապետին Ֆրանսայի Հայր. Պատուիրակի փոխանորդ Տ. Յակոբ Եպս. Վարդանեան: Փշաղկիւններն էին Վիեննայի Հոգեւոր Հովիւ Մեսրոպ Մ. Վրդ. Գրիգորեան և Գանատայի Առաջնորդական Փոխանորդ Վաչէ Մ. Վրդ. Յովսէփեան, Բուրուառակիրներն էին Ս. Էջմիածնի միաբաններէն՝ Ներսէս Մ. Վրդ. Պողոսպալեան՝ Տեսուչ հոգեւոր ճեմարանի և Արսէն Վրդ. Պէրպէրեան՝ ուսանող Պօսէի էօրի մենիք հաստատութեան:

Ս. Պատարագը երգուեցաւ Կոմիտասեան բազմաձայն, կատարողութեամբ Յիւրիկի Արապատ» երգչախումբին և օրկի ընկերակցութեամբ, զոր նուագեց Պրն. Սիրանոսեան:

«Հայր Մեր»էն առաջ Ամենայն Հայոց Հայրապետը տուաւ իր պատգամ-քարոզը, զոր առանձին կը հրատարակուի:

Աւելի քան 400 հաւատացեալներ հաղորդուեցան: Սէն Փիէրի Տաճարի տարեգրութեանց մէջ անմոռաց պիտի մնայ այս պատմական և նշանակելի Հայրապետական Պատարագի թրւականը:

Պատարագէն ետք ժամը 15ին Զուիցերիոյ Գաղութը ճաշկերոյթ մը սարքած էր «Էնթերգոնթիւնանթալի» մէջ, որուն մասնակցեցան, բացի հիւր հայ և օտար եկեղեցական ներկայացուցիչներէն՝ աւելի քան 400 հոգի, հաւաքուած Եւրոպայի զանազան շրջաններէն եկած ներկայացուցիչներէն:

Ճաշի ընթացքին խօսք առին Միլանէն Ա. Սրապեան, Պէրուքէն Ա. Մառուկեան, Ս. Էջմիածնէն՝ Ներսէս Մ. Վրդ. Պողոսպալեան, Վերապատուելի Պատմեր, Պապի և Ե.Հ.Ս.ի ընդհ. նախկին քարտուղար Դոկտ. Վիսրթ Հուլիթ, Պուտոյ Հայոց Պատրիարք՝ Շնորհ Արքեպս. Գալուստեան և ուրիշներ:

Վեհափառ Հայրապետը շքանշանակալութիւն յայտնեց Ե.Հ.Ս.ի եւ Զուիցերիոյ Հայ Գաղութին իրենց վերապահած բացառիկ ընդունելութեանց առթիւ, կոչը քաւ Ե.Հ.Ս.ին՝ «օգնեցէ մեզի որպէսզի աւելի զօրացնենք յաւիտենական Ս. Էջմիածինը»: (Վեհի հաւր առանձին կը հրատարակուի):

Վեհափառի օրհնութեամբ հրաժեշտ առին ներկաներ աղօթք իրենց շրթներուն, որպէսզի Աստուած արեւատութիւն պարգեւէ Ամենայն Հայոց Հայրապետին և անսասնութիւն՝ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ՝ Ս. Էջմիածնի հովանոյն ներքէ:

Վեհափառ Հայրապետի ժընէ ալցելութեան առիթով հետեալ եկեղեցականները փութացած էին իրենց և ժողովուրդին անունով Ամենայն Հայոց Հայրապետին յայտնելու իրենց որդիական սէրն ու հաւատարմութիւնը:

—Ամեն. Տ. Շնորհ Ա. Արք. Գալուստեան (Պատրիարք Հայոց Թուրքիոյ):

Գերշ. Տ. Սեբրովէ Արք. Մանուկեան (Հայրապետական Պատուիրակ Եւրոպայի):

Գերշ. Տ. Թորգոմ Եպս. Մանուկեան (Առաջնորդ Հիւս. Ամերիկայի Արեւելեան Թեմին):

Գերշ. Տ. Զօրն Եպս. Տէր Յակոբեան (Հոգեւոր հովիւ Միլանոյի):

Գերշ. Տ. Յակոբ Եպս. Վարդանեան (Հայրապետական Պատուիրակի փոխանորդ Հարաւային Ֆրանսայի):

Գերշ. Տ. Պապ Եպս. Թուսայեան (Հայրապետական Պատուիրակ Անգլիոյ):

Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Զինչինեան (Առաջնորդական Փոխանորդ Աղեքսանդրիոյ-Եգիպտոս):

Գերշ. Տ. Գինէլ Եպս. Ճէրէմեան (Պէրուքէ):

Հոգ. Տ. Վաչէ Մ. Վրդ. Յովսէփեան (Առաջնորդական Փոխանորդ Գանատայի):

Հոգ. Տ. Մեսրոպ Մ. Վրդ. Գրիգորեան (Հոգեւոր հովիւ Վիեննայի հայոց):

Գերշ. Տ. Գիւտ Մ. Վրդ. Նազազեան (Առաջնորդական Փոխանորդ Փարիզի):

Գերշ. Տ. Օշին Վրդ. Նիկոլեան:

Հոգ. Տ. Ներսէս Մ. Վրդ. Պողոսպալեան (Տեսուչ Ս. Էջմիածնի Հոգեւոր ճեմարանի):

Հոգ. Տ. Դաւիթ Մ. Վրդ. Սահակեան (Հայրապետական Պատուիրակի փոխանորդ Լիոնի):

Հոգ. Տ. Արսէն Վրդ. Պէրպէրեան:

Հոգ. Տ. Վազգէն Վրդ. Բէշշեան:

Հոգ. Տ. Տարօն Վրդ. Ճէրէմեան:

Հոգ. Տ. Խաչատուր Արք. Սարահեան:

Հոգ. Տ. Վահան Վրդ. Թովալեան:

Արժ. Տ. Ատոմ քնն. Իյսենեան:

Արժ. Տ. Վարագ. քնն. Աւագեան:

Արժ. Տ. Նարեկ քնն. Վարդանեան:

Արժ. Տ. Մեսրոպ քնն. Ժամկոչեան:

Վենետիկի Միլիթարեան Միաբանութիւնէն՝ Ներսէս Վրդ. Տէր Ներսէսեան:

«Ջանակիր» Մարգարիտ— Երիտասարդական Սմարտայ յաւելումի Օգոստոսի քիւր՝ այս ամիս լոյս կը տեսնէ Շաբաթ՝ Օգոստոս 19] և: Փնտել ցուիչներէն:

ՋԱՆԱԿԻՐ

17
ՕԳՈՍՏՈՍ
1967

ՁԵՐ ՍԻՐՏԸ ՎՏԱՆԳՈՂ ՈՒՑԵԼԻՔՆԵՐԸ

Վերջնագոյն ուսումնասիրութեանց իբրեւ արդիւնք, արդի գիտութիւնը զգուշութեամբ կը հրաւիրէ բոլոր անոնք, որոնք 35-40ի սահմանները կ'անցնին:

Սեփական ինքնաշարժի մէջ որեւէ անընտանեան ձայն ձեռք կը մղէ ուղղորդութեան և կ'ենթարկէ զայն համապատասխան քննութեան:

Նոյնպէս ձեր աչքը, կամ աւանդը, կամ կրկնորդը ենթակալ կը դառնան ձեր անմիջական ու մասնաւոր խնամքին, հոգսի ու շնորհի:

Մտածեցէ՛ք որ ձեր սիրտը, միտքը կը կատարէ այնքան աշխատանք, որքան բոլոր միտքները մարմնին միտքները, և թերեւ անհրաժեշտ ու բաւարար խնամք չէ՛ք տանիր անոր:

Օրական, միջին հաշուով, 100.800 ուղղում բարձրող ձեր սիրտը, որ հրաշալի կանոնաւորութեամբ մը կը բանի, կը կըծկրէ ու կ'ընդլայնի անխնայ ու անսպասելի կը թուի ձեր շատ քիչ կան երեւոյթ մը... և գոյց է երբեք չէ՛ք մտածել անոր մասին:

Եթէ կ'ուզէք հանգարտ ու անմտահոգ ձերութիւն մը ունենալ, 30-40 տարեկան ետքը հարկ է որ թիւ մը ուղղորդութիւն ընէ՛ք սիրտին. դուք է որ գոհ պիտի մնաք հետագային:

Վերջին հաշուով, ամէն նկատում մէկդի դրած, աւելի լաւ է որ ուշք դարձնէք անոր վրայ, և ի հարկին կանխէ՛ք զարկը անախորժ պատահարները, քան թէ կրէ՛ք շանթահարել անանկեակ մը տըխուր հետեւանքը:

Գիտէ՛ք արդէն թէ լաւ բան մը չէ սիրտի մը արագ տրոփելը, կամ շնչահեղձ ըլլալը. չափ արագ վազելը, և կամ աստիճաններէն չորս-չորս բարձրանալը, կը զգաք որ ձեր սիրտը զօրաւոր կը դարձնէ ձեր կուրծքի վանդակին մէջ: Այս պարագային «կը լսէ՛ք» ձեր սիրտը: Փառաւոր նաեւ մը աւելի կը յոգնեցնէ քան վազ մը:

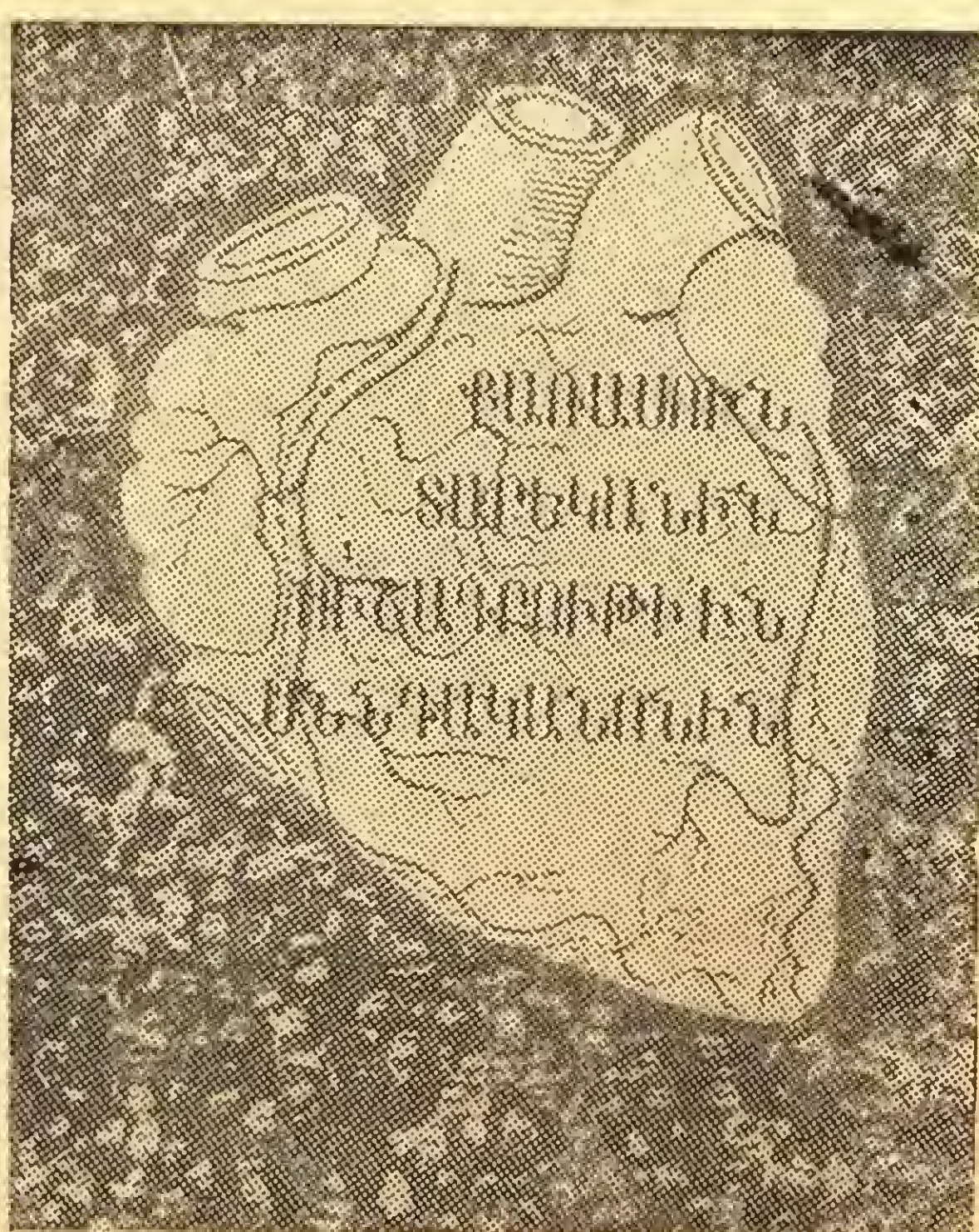
Կրնա՛ք վստահ ըլլալ թէ առատ ու փարթեմ ճաշէ մը ետք, լեցուն ստամոքսով, սիրտը աւելի կը յոգնէ քան 100 մեթր վազէ մը:

Արդի բժշկութիւնը իր վերջնագոյն (1967) խուզարկութեանց իբրեւ արդիւնք կը հաստատէ վերոյիշեալ իրողութիւնը:

Բազմաթիւ գրութիւններ կարդացելէ վերջերս միշտ նոյն ճարտարին նշխարն է՝ փոխաբերութիւնը: Անոր մարմնի երակներուն, մասնաւորապէս սրտի թագերակներուն վրայ ունեցած հետեւանքները ներկայիս անվիճելի են: Վերջնագոյն ստեղծներու վրայ հիմնուած, Ամերիկեան Առողջապահական Հիմնարկութեան, ինչպէս նաեւ Շուէտական, Գերմանական, Զուիցերլանդական համապատասխան ընկերակցութիւններու եզրակացութիւնները կը հասնին նոյն արդիւնքին:

Փոխաբերութիւնը վտանգաւոր է մարդկային սրտին համար:

Անոնք որոնք փոխաբերութիւնը անախորժ կ'անցնեն երկու կամ միւս չէ երկու շաբաթէն կ'ընտան, 40 առ հարիւր աւելի ենթակալ են սրտի կաթնուած ունենալու շնորհիւ է որ այս ստաթիսիք արդիւնքները ոչինչ կը նշանակեն անհատի մը համար, սակայն անտարակոյս որ մեզ կը հրաւիրեն աւելի զգուշութեան: Մեր անձնական փորձառութեան տեսած ենք որ նոյնիսկ կրամ 40 ունեցող զիտապատասխան է սրտի ահաւոր կաթնուածի մը հետեւանքով: Նման պարագաներ կը պատահին, սակայն բոլորովին կարելի չէ միտել, որինակ՝ հինգ հազար հիւանդներու վրայ կատարուած քննութիւնները, որոնք

մեզի յստակ կերպով ցոյց կուտան փոխաբերութիւնը խաղաղած դերը սրտի կաթնուածէն ներս:

Այդ զիտաբերութեան իբրեւ արդիւնք կրնա՛ք ըսել ներկայիս թէ սրտի կաթնուածը արտաքին աշխարհէն եկած բազմազան գերզարգացած արդիւնք չէ միտքին, չէ նաեւ միտքին տուրքը արդի մարդուն, ներկայ քաղաքակրթութեան, այլ նաեւ է՝ մասնաւորապէս արդիւնքը ճիշտ ու փարթեմ սննդաւորութեան: Այս մէկը յստակ է այլեւս:

Ու այս կախում ունի ձեր մէջ: Դուք է որ ձեր սնունդէն պիտի նուազեցնէ՛ք փոխաբերութիւնը պարտաւորապէս ներկայիս:

Ուղեղ, հաւկիթ, կարագ, երկաթներ, ասոնք կը պարունակեն առատ փոխաբերութիւն:

Շաբաթը երկու հաւկիթ թարմ, արտօնուած է:

Կարագի առատ գործածութեան հրաժարել:

Ամէն տեսակ իւղեր կրնան պարունակել մեծ չափով փոխաբերութիւն: Ուրեմն զգուշ:

Բուսական իւղը լաւագոյնն է սրտի համար:

Սուրճը զէ՛ն չէ: Կրնա՛ք զօրծածել 2-3 գաւաթ օրական առանց երկուցի:

Առնուաղն մէկ լիւր սուրճ հարկ է, կ'ըսեն զիտաբերութեան, որպէսզի խանգարուի սրտի քնանաւոր գործունէութիւնը:

Փոխաբերութիւնը միւս հարուստ ուտելիքներէ հետեւանքներն են՝ ԿԱԹԸ, ԳՐԵՍԸ (սեր), պարիւր, միսը, իւղոտ ձուկը, ծովի հանածոները, կարկանդակները, շոքոլան:

Պէ՛տք չէ չափազանցել առանց: Նուազեցնել նաեւ պահածոները, որոնք թուրքները, խոզինի, թարմ հացը, մայոնէզը, եւայլն:

Ձեր բժիշկին օգնութեամբ կրնա՛ք կազմել արտաքինական ցանկ մը ուտելիքներու:

Օրինակ: Խորոված միս, անուշադեղ, խաւով և կանաչ բանջարեղէն, խոզանի, կրակի վրայ չորցուած հաց, լաւ հասունացած պտուղներ և կամ ֆուրք, անուշ պանիր եւայլն:

Մեր ընթերցողները սարսափով դիտեն գոյց վերոյիշեալ խիստ անդաւանդները:

Այս գրութեան նպատակը զգուշութեան և չափաւորութեան հրաւիրել է մի միայն, առաջը առնելու համար մահացու հետեւանքները:

Կրնա՛ք շաբաթը մէկ կամ երկու անգամ օրինականութիւն ընել և թեւակոխել հաճոյքի և վայելքի սահմանները, եթէ իրապէս ձեզի համար ուտելը վայելք մըն է: Միայն սակայն արգելուած է:

Յամենայն դէպս չափաւորութիւն կամ ոչ՝ ձեր սիրտին համար կ'արժէ քիչ մը զոհողութիւն, քառասունէն սկսեալ, կանխելու մտքը բացարձակապէս անխորժ հետեւանքներ:

ՏՈՒՐԹ. Յ. ԿԱՐԵՆՆԻԱՆ
«ԲԺԻՇԿ»

ՕՐ. ՏՄԱՆԱ ԽՍԿԵՆՏԻՐԵԱՆ
ՊՐ. ՆԵՐՄԱՆ ՏԵՅԻՐՄԵՆԱՆ
խօսեցեալը
8-7-67 Պէյրուծ

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները խօսեցեալ զոյգին և իրենց ընտանեկան պարագաներուն:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ՋԱՆԱԿԻՐ»

Իրենց զօտեր՝ Օր. Անահիտ Օրջանեանի Աղէքսանդրի Պետական Համալսարանի Դեղագործական Փաթեւթէն փայլուն յաջողութեամբ աւարտած ըլլալուն ուրախաբար, Տէր և Տիկին Սարգիս Օրջանեան կը նուիրեն 200 ե.դ.:

Տէր և Տիկին Սարգիս Ենիգոյեան (Պէյրուծ) իրենց թոռան Լիւսի Ն. Կերիկեանի (Գահրէ) ծննդեան 4րդ տարեդարձին առթիւ կը նուիրեն 50 ե.դ.:

Փոքրիկներ Տորիս և Նորա Փանոսեաններ (Սիւնէյ) իրենց զարմիկին Լիւսի Ն. Կերիկեանի (Գահրէ) ծննդեան 4րդ տարեդարձին առթիւ կը նուիրեն 50 ե.դ.:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱԶԻՆ

Տէր և Տիկին Հայկ Օհաննէսեան 100 ե.դ. կը նուիրեն, վասն ցաւակցութեան, ողբ. Հերմինէ Ֆրունճեանի մահուան տխուր առթիւ:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՓԻՆԿ-ՓՈՆԿ

Հ.Մ.Մ. (ՀԱՅԿ. ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱԶ) ԴԱՐՁԵԱԼ ՅԱՐՔԱԿԱՆ
Անցեալ Շաբաթ գիշեր, Հայկական Ընթերցասրահին մէջ տեղի ունեցաւ շատ հետաքրքրական մրցում մը՝ ընդմէջ Սաքրը Գեօրի և Հ.Մ.Մ.ի, որ վերջացաւ վերջնական յաղթանակով (5-0):

Մարզախօսներու մեծ թիւով լեցուած էր սրահը, քաջակերելու երկու խումբերուն երիտասարդ մարզիկները:

ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

- 1) Մարտիկ Պաւեան յաղթեց՝ Լուսինայի 21-18, 19-21, 21-17
- 2) Նուպար Մուսայեան՝ Կապիի 15-21, 21-18, 22-20
- 3) Մարտիկ և Ն. Կապի՝ Լուսինայի 23-21, 15-21, 21-18
- 4) Գարրիէլ Հաճէթեան՝ Պրոնոյի 21-8, 21-6
- 5) Պեն Թարութիւնեան՝ Միւրի 21-8, 21-18

ՎԱՀԱՆ ԳԱՋԱՆՃԵԱՆ

Տ Ի Ր Ո Ւ Ն Ի

Խոր ցաւով տեղեկացանք մեր բարեկամներէն ԱԻՏԻՍ ԿՐՊՈՅԵԱՆԻ վաղաժամ մահը, որ տեղի ունեցած է Ուրբաթ, 11 Օգոստոս 1967, Աղեփ-սանդիկի Խաչկան հիւանդանոցին մէջ:

Յուշակաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ Շաբաթ, 12 Օգոստոս 1967, Կ.Ե. ժամը 5ին Բաղրի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիկ Եկեղեցւոյ մէջ, ուրիշ հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Ս. Միքայիլ Ազգ. Գերեզմանոցներ:

Մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք հանգուցեալի այրիին, զաւակներուն, եղբայրներուն և բոլոր սգակիր պարագաներուն:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արտասահմանի մեր այն բաժանողները, որոնք «ՋԱՆԱԿԻՐ»-ի հաւաքածուն կը կազմեն և վերջին դէպքերուն պատճառաւ չկրցան կամուսնաւոր սահմալ իրենց թիւերը, թող բարի ըլլան մեզի տեղեկացնել և մեզ սիրայօժար կը սրամաղրենք այդ պակասող համարները:

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ «ՋԱՆԱԿԻՐ»

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱԶ ԳԱՀՐԵ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ ԸՆԴ. ԺՈՂՈՎ

Հայկական Ընթերցասրահի Տարեկան Ընդ. Ժողովը տեղի պիտի ունենայ Ուրբաթ, 15 Սեպտեմբեր 1967, Երեկոյեան ժամը 9ին, սրահի մէջ, ՕՐԱԿԱՐԳ. -

- ա.- Ընթերցում նախորդ Ընդ. անդամական ժողովի ակտիւ գործունէութեան:
- բ.- Ընթերցում 1966-67 տարեգրքի վարչութեան տեղեկագրի:
- գ.- Հաշուետուութիւն Երջանաւոր Վարչութեան:
- դ.- Ընթերցում հաշուեմեքի տեղեկատուութեան:
- ե.- Ընթերցում նոր վարչութեան:
- զ.- Ընթերցում հաշուեմեքի:
- է.- Զանազան:

Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն անպայման ներկայ գտնուիլ:

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Հ.Մ.Մ.-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱԶ-ԳԱՀՐԵ

Այսօր, Հինգշաբթի, 17 Օգոստոս 1967, Կ.Ե. ժամը 8.30ին

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԽՐԱԽԱՆՔ

Կազմակերպութեամբ Ընկերային Յանձնախումբին

Հինգշաբթի, 24 Օգոստոս 1967, Կ.Ե. ժամը 8.30ին

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հինգշաբթի, 31 Օգոստոս 1967, Կ.Ե. ժամը 8.30ին

ՏԱՐԵԿԱՆ ՏՈՒՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

(Օգոստոս ամսուան մէջ ծնած ընկերներուն)

Գ ա Կ ւ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կը բնադրուի

«Կ Ի Ն Թ Է Խ Ա Ն Ո Ւ Թ»

(Չաւեշտ մէկ արար)

ՍԻՐԱԼԵՐ ՇՐԱԽԵՐ ԲՈՒՈՐԻՆ

ԸՆԿԵՐ ԼԵՒՈՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆԻ

«Դասակարգային կոիւնքու գիծը Ազգերու պատմութեան մէջ»

մեծարժէք գործին Գ. Հատորը

Վերոյիշեալ հատորները մեծ մտքի և խոր ուսումնասիրութեան արդիւնք են և յաւիտենական արժէք ներկայացնող կոիւնքներ:

Նման աշխատութիւն մը ուսումնասիրել, խմբագրել և հրատարակել՝ պետական հրատարակչատուն մը կրնայ գլուխ հանել երկար տարիներու ընթացքին և սակայն Ընկեր Վ. Մարտիրոսեանի կրցաւ հասարակութեան սեփականութիւնը դարձնել զայն, կարճ ժամանակի ընթացքին:

900 մեծածաւալ էջով, լաւորակ թուղթի վրայ, տպագրութիւն Կ. Տոնիկեան Տպարանի, Պէյրուծ:

Գին 10 ՏՈՒՐ

Հեղինակի հասցեն՝ LEVON MARDIROSSIAN
370 N. SAN PABLO Ave.
Fresno. California 93701 U.S.A.

ԳԱՒԱՔ ՄԸ ԸՆՏԻՐ ՈՒ ՔԱՂՐԱԶԱՄ ԹԵՅԻ ՀԱՃՈՅԹԻՆ ԱՌԵՐԵՐ՝

ՀԱՂԱԿԱՆ ԹԵՅԻ ՏՈՒՆԸ ԶԵՁԻ ԿԸ ՀՐԱՄՑՆԷ

* Թիշի պաղպաղակ և սառած թիշ

* Հնդկական համադրում ուտելիքներ

* Էր-Գոնիսիսի բազմոցաւոր

* Մրաճուրիւն և Եւրոպական

* Փարթի կազմակերպում

ԻՆՏԵՐՆ ԹԻ ՀԱՌԻՍ

23, Թալեաթ Հարալ, Գահիրէ - Հեռ. - 72985

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱԶ

ՏՆՏԵՍԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص.ب. ٢١١١ بالقاهرة - ط.ع.ج. - ت. ٩١٥-١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عالية سريديان (بالارد)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 194 — ՀԻՆԳԵԱԹԻ 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1967

ՀԱՏԸ ՁԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 2,5 ԵԳ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد رقم ١٩٤ — الخميس ٧ سبتمبر ١٩٦٧

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՆՈՐ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ ԹՇՆԱՄԻՆ ԿԸ ՌՄԲԱԿՈՑԷ ՓՈՐ ԹԵԻՖԻԶՆ ՈՒ ՍՈՒԷՁԸ

Երկուշաբթի, 4 Սեպտ. 1967,
Գրեթե ամբողջ օրը բուռն բա-
խումներ տեղի ունեցան Իսրայելի
և Եգիպտոսի ղեկավար ուժերում
միջև:

Այս բախումներն պատճառը
այն էր՝ որ թշնամին փորձեց երեք
նաև երկու իջեցնել Սուէզի ջրերում
մեջ և ջրանցքին անցնելի վանդ՝
նոր միջոցին կրակ բանալով Սուէ-
զի, Փոր Թեֆիզի և Կանաչ Կղզիի
գերքերում վրայ:

Սակայն Եգիպտական հրետա-
նին անմիջապես հակահարուածի
անցաւ և ստիպեց որ թշնամին ետ
քաշուի:

Իսրայելացիները չկրցան նա-
և իրենց օդանավերով ճամբայ
բանալ, որովհետև Եգիպտական
օդային ուժերը դէմ դրին և փա-
խուստի մատնեցին զանոնք:

Այս բախումը դադարեցաւ ե-
րկուշաբթի ժամը եօթը քառորդ ան-
ցած՝ միջազգային հակակշռի յանձ-
նախնայն արհեստագործով:

Թշնամին կրեց թէ մարդկա-
յին եւ թէ նրկական մեծ կորուստ-
ներ. եօթը հրատայելի, զրահապատ
լինքնաշարժ մը, վառարաններ
կայան մը եւ բազմաթիւ թնդա-
նօթներ՝ իրենց անձնակազմով:

Եգիպտական ուժերը ունեցան
մէկ մեռեալ եւ երեք վիրաւոր:

Իսկ Երեքշաբթի օրուան թշ-
նամին բուռն յարձակման մասին
ԱՄՆի սպառնալիքն ուժեղացաւ ընդհ-
հրամանատարութիւնը հրատարա-
կեց հետեւեալ զեկոյցը.

«Երկուշաբթի օրուան բա-
խումը ընթացքին թշնամին իր կը-
րած վնասներուն ի տես՝ այս ան-
գամ ոչ ոք ուրիշ ուժ չի քաղաքին
ու քաղաքացիներուն վրայ:

Թշնամին հրետանին հարա-
ծեց Սուէզի ու Փոր Թեֆիզի
քանդակով շէնքեր, հրահրանոցներ
ու մզկիթներ:

Թշնամին ուժաւորեց հնդկա-
կան սպորանքատար նաւ մը և ըն-
կըղմեց յունական նաւ մը: Այս եր-
կուքը ապրանք կը պարպէին Սուէ-
զի նաւահանգիստին մէջ:

Վնասներն են.

42 մեռեալ, 161 վիրաւոր,
որոնցմէ 109 հրահրանոց փոխա-
ղըրուած են և 14ին վիճակը ծանր
է:

Երեսուն բնակարաններ վնաս-
ւած են: Վնասուած են երկու
մզկիթներ և երկու հրահրանոցներ:

Յանձնախումբ մը, կազմուած
Միաց-Ազգերու Կազմակերպութեան
ներկայացուցիչներէն, քննութիւն
բացաւ տեղւոյն վրայ:

Այս դէպքը տեղեկացուեցաւ
ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարին ու
Ապահովութեան Խորհուրդին ան-
դամներուն:

ՍՈՒՏԱՆԻ ԳԵՐԱՍՏԻՃԱՆ ԺՈՂՈՎԸ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆ ԿՆՏԵՐԸ ՊԵՏԲ Է ՋՆՋՈՒՄ

Արաբ արտաքին գործոց
նախարարներու Սուտանի մայրա-
քաղաք Խարթումի մէջ կատարած
նախապատրաստական ժողովէն
ետք՝ տեղի ունեցաւ Արաբ Երկիր-
ներու վեհապետներու գերաստի-
ճան ժողովը, գարձեալ Խարթումի
մէջ, եւ որ տեւեց Օգոստոս 29էն
մինչեւ Սեպտ. մէկ:

Այս ժողովին մասնակցեցան՝
Յորդանանի Հաշիմական վեհապե-
տութեան թագաւոր Հիւսէյն Պէն
Թալալ, Իսմայիլ էլ Ազհարի՝ Սու-
տանի վեհապետական Խորհուրդի
նախագահը, ֆերիք Ապտէլ Ռահ-
ման Աբէլֆի՝ Իրաքի հանրապետու-
թեան նախագահը, Ֆէյսալ Պէն
Ապտէլ Ազիզ՝ Թագաւոր Սէուտա-
կան Արաբիոյ, Կամալ Ապտէլ Նա-
սէր՝ Նախագահ Արաբական Միաց-
եալ Հանրապետութեան, Ապտալ-
լահ էլ Սալլալ՝ Նախագահ Եմենի
Արաբական Հանրապետութեան,
Իշխան Սապահ էլ Սալէմ էլ Սա-
պահ՝ Իշխան Քուէյթի, էլ Պահի
էլ Սուդան՝ անձնական ներկայա-
ցուցիչը Թունիզի հանրապետու-
թեան նախագահ Հապիվ Պուրկի-
պալի, Իշխան էլ Հասան Ռետա՝
գահաժառանգ Լիբիոյ Թագաւորու-
թեան, Ապտէլ Ազիզ Պուրթալի՝ քա-
նձնական ներկայացուցիչը Ալժե-
րիոյ հանրապետութեան նախագահ

Հուսէյն Պուրթալի, տղթ. Մու-
համէտ Պէն Հիմա՝ անձնական ներ-
կայացուցիչը Մարոքի Հասան Բ.
Թագաւորին և Ահմէտ Շուքէյրի՝
պետ Պաղեստինի Ազատագրման
Կոմիտէին:

Համագումարի ընթացքին ի
յայտ եկաւ գոտեպնդիչ արաբա-
կան համագործակցական ա՛յն ու-
գիւն, որուն պէտք ունի այսօր ա-
րաբ աշխարհը՝ դիմագրաւելու հա-
մար ներկայ կացութիւնը և ամ-
բողջութեամբ ջնջելու համար Իս-
րայէլի յարձակման հետքերը:

Եւ ժողովը կատարեալ հա-
մաձայնութիւն արձանագրեց այդ
ուղղութեամբ, և որոշեց արաբ
միացեալ ճակատ մը կազմել եւ
միացեալ աշխատանք տանիլ նախ՝
գործընդունելու համար այդ յարձակու-
մէն ազդուող պետութիւնները եւ
այսպէս Պաղեստինի անիրաւուած
ժողովուրդին դատը արդարօրէն
լուծելու համար:

Արաբական գերաստիճանը իր
վերջին նիստը գումարեց հրապա-
րակու, Սուտանի Խորհրդարանի
չէնքին մէջ, ուր Սուտանի վեհա-
պետական Խորհուրդի նախագահ
Իսմայիլ էլ Ազհարի կարգաց ժողո-
վի միացեալ աւարտական զեկոյցը,
որմէ ետք վաղը պետ Մուհամէտ
Ահմէտ Մահիւպ կարգաց այն ու-
րոշումները, զորս գաղտնի պահե-
լու մասին որոշուած էր տրուած:

Խորհրդաժողովի փակումէն
առաջ, Իրաքի հանրապետութեան
նախագահ Ապտէլ Ռահման Աբէլֆի
խօսք առաւ մասնակցից թագաւոր-
ներուն և նախագահներուն անու-
նով, ապա թագաւորներն ու նա-
խագահները կրէին հանդիպելու
խոստումով հրաժեշտ առին իրար-
մէ և սկսան իրենց մայրաքաղաք-
ները վերադառնալ:

Արաբական երկիրներու վե-
հապետներուն, նախագահներուն
և անոնց ներկայացուցիչներուն
գերաստիճան ժողովը միաձայնու-
թեամբ առաւ հետեւեալ զեկուր
որոշումները.

«Որոշուեցաւ անխտիր եւ-
թարկուել արաբական համագոր-
ծակցութեան Ուխտագրին, որ մը-
շակուած ու հրապարակուած է ա-
րաբական Գ. Խորհրդաժողովին
կողմէ՝ Գաղապալանային մէջ:

«Զօրակշիռ եւթարկել արա-
բական բոլոր կարելիութիւնները՝
ջնջելու համար յարձակման հետ-
քերը և գրաւուած հողերը վերա-
գործելու իրենց տէրերուն:

«Նաղաղութեան դաշինք չը-
կրնէ իսրայէլի հետ և չճանչնալ
զայն: Միւս կողմէ միացնել քա-
ղաքական ջանքերը միջազգային եւ
զինանպիտակական գերիշխող վը-
րայ՝ անհետացնելու համար յար-
ձակման հետքերը:

«Վերսկսել քարիւղի արտադ-
րութիւնը՝ արաբական նպատակ-
ներու իրագործման ի նպաստ:

«Տնտեսական և ընկերային
գորգապման համար սնուկ մը
հիմնել:

«Շարունակել սպառազինու-
մը՝ դիմագրաւելու համար կացու-
թեան բոլոր հաւանականութիւննե-
րը:

«Արաբական երկիրներուն
մէջ գտնուող օտար խաղիւսները
լուծարել եւթարկել:

«Սէուտական Արաբիան, Քու-
էյթը և Լիպիան յանձն կ'առնեն
տարեկան 135 միլիոն սթրլին
վճարել (եռամսեայ մասնավճարե-
նով՝ այս տարուան Հոկտեմբերէն
սկսեալ), յարձակման հետքերը
ամբողջութեամբ ջնջելու համար:

Այս գումարէն 95 միլիոնը
պիտի յատկացուի Եգիպտոսի, իսկ
40 միլիոնը՝ Յորդանանի:

ՍԻՄՈՆ ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ «Արաբ Գաղթականը»

Գեղարուեստից ցուցասրահին մէջ (Պապ էլ
Լուք) վերջերս կազմակերպուած էր նկարչական
ցուցահանդէս մը՝ նիւթ ունենալով արաբ աշխար-
հին վրայ կատարուած ոճրային վերջին յարձա-
կումը:

Այս ցուցահանդէսին մասնակցած են Գահիրէի
և Աղեքսանդրիոյ գրեթէ բոլոր անուանի և երի-
տասարդ արուեստագէտները: Այցելուներուն և մա-
նաւանդ արուեստի քննադատներուն ամենէն աւելի
ուշադրութեան առարկան դարձած է մեր պատ-
ւաբեր հայրենակից և մեծատաղանդ արուեստագէտ
Ս. Սամսոնեանի «Արաբ գաղթականը» նկարը:

Մենք վստահ ենք՝ որ եթէ այս ցուցահանդէսը
մրցոյթի մը ընդթը ունենար, գատական կազմը
առանց երկար փնտռութեան ա. մրցանակը պիտի
գետեղէր այս բարձր արուեստով ներկայացուած
նկարի ճակտին:

ԱՐՏ. ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐ ՄԱՀՍՈՒՏ ՌԻԱՏ ՄՈՍԿՈՎԱՅԻ ԵՒ ՊԵԼԿՐԱՏԻ ՄԷՋ

Երկուշաբթի, 4 Սեպտ. 1967,
Մոսկուա մենկեցաւ ԱՄՆի արտա-
քին գործոց նախարար Մամուտ
Ռիատ:

Այն «մասնաւոր նամակ մը կը
տանի Նախագահ Կամալ Ապտէլ
Նասէրէն՝ Խորհրդային Միութեան
զեկուրդներուն եւ միեւնոյն ժա-
մանակ խորհրդակցութիւններ պի-
տի ունենայ ներկայ կացութեան
մասին:

Մամուտ Ռիատ մասնաւոր

նամակ մըն ալ ունի՝ ուղղուած
Եւրոպայի նախագահ Մարա-
շախտ Թիթոյի, եւ զոր պիտի յանձ-
նէ Մոսկուայէն վերադարձի ճամ-
բուն վրայ:

Նախ քան Մոսկուա հասնիլը,
ԱՄՆի արտաքին գործոց նախա-
րարին օգնաւ կանգ առաւ Հոմ, ուր
Մամուտ Ռիատ մէկ ժամուան
տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իտա-
լիոյ արտաքին գործոց նախարար
Ամինթորէ Ֆանֆանիի հետ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԼՆԲ

նութիւն կ'ուսուցանէ ժընեկ մէջ:
Հայերէնը սորված է մօրմէն, նա-
եւ հօրմէն՝ որ հայագէտ է եւ նը-
մանապէս ուսուցիչ՝ ժընեկ մէջ:
Ոչ միայն թարգմանիչ՝ այլեւ գրող
է վանէ Կոտէլ: Անիդն է Զօրիցե-
րիյ Գրորնիբու Անիբուրժեան: Հը-
րատարակած է վեց գրքեր:

ՄԱՍՆԱԿԻՐ «ՋԱՆԱԿԻՐ»-ԻՆ

Վ Ե Ր Զ Ե Ր Գ Ա Ն Ք

(«ԱՆԻ» ՊՈԼԵՄԻՑ)

1.

Իմ Ախուրեանի այն ափին ընկած՝ Անին վիրաւոր եղնիկ է կրկին, Ռոստոմն ու մանր դեռ գլխին կանգնած՝ Չեմ քողնում անգամ լեզու տալ վերին, Այս ափին ձագն է, այն ափին մայր՝ Անին վիրաւոր: Զի կարող լիզել կարող արեւը վերին դարձաւ, — Այս ափին ձագն է բառաչում, լալիս, ինչու չես գալիս, Այն ափին մայր է՝ ուղում է դնել գլուխն այս ափին, — Բայց դարձեւ կանգնած ռոստոմը գլխին՝ դեռ ան է տալիս, Լուսնի մանկիկը՝ որպէս իր արեւն աղեղը ձեռքին, Ոչ նետն է հանում եղնիկի կրծքից, ոչ խում է խոր, Ոչ սպանում է, ոչ կեանք է տալիս մորս վիրաւոր...:

2.

Դեռ մի կարօս ունեւ անյաղ՝ հասնեմ Անին ու նոր մեռնեմ, Բանաւ ամբիս դռները փակ, տեսնեմ Անին ու նոր մեռնեմ, Բալասանում իր բաց վերին, կապեմ վերին իր անհամար, Վերածնեմ գերեզմանից, փրկեմ Անին՝ կարօս տունեմ, Օրօց դնեմ իդներն հայոց, հայոց յոյսերն օրօրելով, Ռոպէս ուղում իմ երկուրեակ՝ երկնեմ Անին կեանքն օրօրեմ: Ախուրեանի ջրերի պէս մորս փեռն համբուրելով՝ Լցում կեանքով հազարանգ՝ գրկեմ Անին՝ վերածնունեմ: Կեմքս սեղմեմ Անին աւեր, բուրեմ սեղ տխրակ դառնամ, Դառնեմ երգ ու վարդի փայլ՝ երգեմ Անին ու նոր մեռնեմ: Թաղեմ սիրտս իմ Անիում, իմ շիրմին էլ դարձնեմ պահակ, Պարիսպների գրանի տակ զօրեմ Անին ու նոր մեռնեմ: Անցնեմ՝ դարձեմ ոտք չորսմ հող ու հանգով իմ պապերի, Հայոց խափի համբոյրի տակ՝ ներկեմ Անին, հունձի յառնեմ: Վանայ ծովի ու Վանի հետ ու Ղարսի հետ, ու Մասիսի՝ իմ Սեւանայ լոյսերի տակ զուգեմ Անին՝ օջախ վառեմ: Ծաղկեցնեմ շիրմին անգամ արալաւուս իմ պապերի, Ռոպէս անտա կաղնիների՝ ձեռնեմ Անին ու նոր մեռնեմ: Աւեր քողնեմ միայն Գեօքը բուրբ շարալուս բռնակալի, Գլխին հայոց արեւաբաց տակեմ Անին, բերդն համբուրեմ: Հազարանգ զարեցնեմ հազարամեայ իր խոր քնից՝ Արագածի պէս անխորտակ բուրգեմ Անին, վեր պարսպեմ: Վեր փրկեմ հազար ու մի տանքներով իր աւերակ, Մայր տանքի գրեթէ տակ խնկեմ Անին կեանք բուրբառեմ: Թագադրեմ սրտս քաղով մանուկ Գագիկ քաղաւորին, — Հազար ու մի իր զանգերով՝ զանգեմ Անին վեր դողանքեմ: Մայրաքաղաք Երեւանին Անին դարձնեմ հայրաքաղաք, Հազարապետ պալատներով վեմեմ Անին, կեանքի գոչեմ: Վերաճեմ շիրմի մասունք սպարապետ Պանաւուսում, Թագաւորեմ ես գեթ մի դար, նեմեմ Անին ու նոր մեռնեմ: Բանից հանեմ մեծ Հայաստան՝ այս ազատեմ փոքրին խառնեմ, Բերեմ սփռում, ազգն հաւաքեմ հայկեմ Անին ու նոր մեռնեմ: Հայոց քաղի տափաղն հասնի Վանայ ծովի մութ վանանին, Գրեկով հողն իմ բովանդակ, քաղեմ Անին, քաղաւորեմ: Հազար տարուայ կարօս ունի իմ երազը հազարաքիտ, Այս քեզով լուռ, դեռ աւերակ տեսնեմ Անին ու նոր մեռնեմ: Ռոպէս տակ վաղուայ գուռակ, որպէս Մասիս իմ անուշակ, Գլխին հայոց մի դրօշակ տեսնեմ Անին... ու չմեռնեմ: **ՋԱՆԱԿԻՐ**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԻՐԱԶ

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

ԴԵՊՓԵՐ ԵՒ ԴԵՄՓԵՐ

— Ա՛խ թէ ամերիկեան քաղաքացի ըլլա՞յի... —

Այս էր ցանկութիւնն ու երազը տիկ. Ազնիւ Աննապետեանին, որ երկու տարի առաջ Պէյրուէն թռած ու մտած էր Ամերիկա՝ իր ետեւ թողնելով իր ատամնաբոյժ ամուսինն ու երեք զաւակները, և աներեւակայելի ճարպիկ միջոցներով ի դերեւ հասած էր ամերիկեան հետախուզական մարմիններու հետապնդումները: Գոռունի մտած էր Ամերիկա և գոռունի կը թափառէր հոս ու հոն... Չեմ գիտեր ո՞ր նահանգէն՝ վերջապէս օր մըն ալ անցաւ Գալիֆոռնիա, և խմանալով որ Ֆրեզնոյի մէջ կնիկ փնտռող այր մարդիկ շատ են, վերջին հանգստի շունչը առաւ Ֆրեզնո: Հոն դիմեց բարեսիրտ ծերունի քահանայի մը՝ Տէր Հայրապետ քհնյ. Սաֆատարեանին:

— Տէր Հայր, այսօր քեզի կը դիմեմ որ ինծի էրիկ մը գտնես:

— Օրհնեալ ըլլաս, աղջիկս, ի՞նչ տեսակ ամուսին կ'ուզես:

— Թող քեզ ըլլայ, թող քեզ փալ ըլլայ, թող խուր ըլլայ, միայն ամերիկեան քաղաքացի ըլլայ, որպէսզի ես ալ ամերիկեան քաղաքացի ըլլամ ու անգամ մըն ալ Պէյրուէ չերթամ, հոս մնամ:

— Աղջիկս, օրհնեալ ըլլաս, քանի որ այդպէս է, ես քեզի յարմար ամուսին մը կը գտնեմ, այդ մասին անհոգ եղի՛ր:

Եւ բարեսիրտ քահանան տեսաւ Մանուկ Բոյնեանը, ֆրեզնոցիներուն ծանօթ յաւիտեանական ամուսին մարդ մը, որ Ֆրեզնոյի ամառանային դաշտահանդէսներուն առանց յոգնելու ծամբնով պարեւուն համար մեծ աշուն հաներ էր:

— Պր. Մանուկ, ես քեզի համար կնիկ մը գտեր եմ:

— Ի՞նչ կնիկ, Տէր Հայր, ի՞նչ կնիկ ես գտեր:

— Ինչ կը խօսիս, Տէր Հայր, ես ի՞նչ պէտք ունիմ ամուսնանալու և գլուխս Աւետարանին տակ դնելու, ես միշտ հիմա չեմ ամուսնացեր, ասկէ վերջ ինչո՞ւ պիտի ամուսնանամ:

— Պր. Մանուկ, ասկէ վերջն է որ քեզի ընկեր մը պէտք է, տես մազերդ ճերմկեր են, դուն ալ սկսե՛ր ես կուգ քալել: Դէ՛հ, ծռեր է... վաղը, Աստուած չընէ, եթէ հիւանդանաս մէկը կ'ունենաս որ քեզի հոգ տանի:

— Հիմադուան կնիկներուն վերայ վստահութիւն կրնամ ունենալ, մանաւանդ որ ես պանքաներուն մէջ փարա ալ չունիմ: Հիմադուան կնիկները տողար կը փնտռեն, Տէր Հայր, տողարի ետեւ կը վազեն, ինծի պէս պալսբոյր ճրպալախ մարդը ի՞նչ պիտի ընեն:

— Այս կնիկը տողար չի փնտռուեր, ինչ տողար շատ ունի:

— Ուրեմն, խնե՛ք է որ ինծի հետ կ'ամուսնանայ, ես արգէն խնե՛ք եմ, ինծի պէս խնե՛ք կնիկ մը առնեմ ի՞նչ պիտի ընեմ, զըլխուս պատուհաս պիտի բերեմ:

— Չէ՛, պր. Մանուկ, այս կնիկը խնե՛ք չէ, խելացի, խելօք կնիկ է: Պէյրուէն է եկեր, կ'ուզէ ամերիկեան քաղաքացիի մը հետ ամուսնանալ, որպէսզի հոս մնայ... կը հասկնաս և դուն ամերիկեան քաղաքացի ես, չէ՞:

— Օ՛հ, ըսել է ամերիկեան քաղաքացի ըլլալու համար հետս պիտի ամուսնանայ, հա՞... Ը՛հ... Ծառ աղէկ Տէր Հայր, վաղը եթէ ինք ամերիկեան քաղաքացի ըլլայ, պոչէս բռնէ ու զիս դուրս նետէ, ես ի՞նչ պիտի ընեմ:

— Դուն պոչ չունիս որ բռնէ, Պր. Մանուկ, ինծի մտիկ ըրէ, ես քեզի գէշութիւն չեմ կամենար... եթէ քու ըսածիդ պէս ըլլայ իսկ՝ դուն կեանք մը ազատած կ'ըլլաս: Տիկինը Ամերիկա մնալ կ'ուզէ, որքան ատեն որ հետդ ապրեցա՛ւ՝ աղէկ, չուզեց քեզի հետ ապրիլ, թող ձգէ երթալ... Գրուելը քարին:

— Այդ կնիկան անունն ի՞նչ է:

— Ազնիւ է. Ազնիւ... տիկ. Ազնիւ:

— Եթէ անունին պէս ազնիւ է, աղէկ է... Տէր Հայր, կարծեմ չիտակ ես... ես փարա չունիմ որ զիս կողոպտէ... բան մը չեմ կորսնցնիր... Աչուդ մը կը նետեմ... Ե՛հ՛ կե՛կ... կե՛կ... Ծառ աղէկ... յօժարեցայ... գնա՛ք...

— Անիւրիմ, տղաս, հիմա չիտակ խօսք մը խօսեցար... Տիկինը ամուսնութեան ընթացքին մէջ կը հոգայ. քեզի մէկ սենթ ծախս չ'ըլլար: Է՛հ, չես գիտեր, կրնայ ըլլալ տիկինը մաքուր ներկապիւր կ'ունենայ և քեզմէ չի բաժնուիր, այն ատեն կ'անոնաւոր տուն տեղ կ'ըլլաս, կ'ապրիս: Խնե՛ք դրոյն գէշ կողմը կայ, աղէկ կողմն ալ կայ... ինչո՞ւ գէշ կողմին վերայ մ'առք պիտի կեդրոնացնես... Աղէկ ըսես՝ աղէկ կ'ըլլայ:

— Ինչի չէ ամա, Տէ՛ր Հայր, այդ կնիկը քանի՞ տարեկան է:

— Կարծեմ վաթսուներեք տարեկան է:

— Է՛հ, վնաս չունի. երիտասարդ չէ. գրեթէ իմ տարեկան է: Ծուն խաղցնող կնիկ ըլլայ նը՝ դործու չի գար:

— Չէ՛, պր. Մանուկ, այս կնիկը լուրջ կնիկ է:

Վերջապա, չերկարենք... պր. Մանուկը առօք փառօք ամուսնացաւ և տիկ. Ազնիւը եղաւ տիկ. Ազնիւ Բոյնեան...:

Ամիս մը հազիւ անցաւ, փոթորիկը պայթեցաւ. աղմուկ, կոխ, հայհոյանք, զորս դու պատուիրեսցես...

Պր. Մանուկը դիմեց միջնորդ բարեսիրտ քահանային:

— Տէր Հայր, էտ կնիկը դուն գլխուս փաթեցիր, սոսկալի կը նիկ է:

— Ի՞նչ եղաւ, օրհնած. ինչո՞ւ... ի՞նչ կ'ընէ:

— Ի՞նչ պիտի ընէր... կընկուծիւն չ'ընէր... ինք մահաճակաւն վրայ կը պառկէ, խորը խոր կը քնանայ, ինծի ալ կ'ըսէ. գնա՛ւ քաղաքի վրայ նստի՛ր, քընացի՛ր...:

— Պր. Մանուկ, ատանկ բան չ'ըլլար:

— Տէր Հայր, ես վո՞ւզ բերեմ որպէս վկայ՝ որ հաւատաս:

Եւ քահանան դիմեց տիկ. Ազնիւին:

— Աղջիկս, ինծի բողոքեց քու մասին մեր պր. Մանուկը:

— Ինչո՞ւ... Ե՛ս պիտի բողոքեմ իր մասին, հիմա ի՞նչ կը բողոքէ:

— Դուն ինչո՞ւ պիտի բողոքէիր:

— Տէր Հայր, ես քեզի ըսի որ ինծի մարդ մը գտիր որ քեզ ըլլայ, քօփալ ըլլայ, խուր ըլլայ. այս մարդը ո՛չ քեզ է, ո՛չ քօփալ է, ո՛չ ալ խուր է: Աչքը սուր է, ինչ որ ընեմ կը տեսնէ. ահա՛նքը տնկեր է, ինչ որ փսփոսմ կը լսէ, իսկ քայլերը... ուր որ երթամ ետեւէս կը վազէ, զիս հանդիստ ու ազատ չի թողուր:

— Աղջիկս, չէ՞ որ երբ ես ձեզ պապեցի, դուք երկուքդ մէկ սիրտ, մէկ մարմն եղաք, հիմա պր. Մանուկը ատոր համար քեզմէ չի բաժնուր:

Տէր Հայրը վերջապէս կրցաւ զնադարար կնքել տալ երկու ամուսնու միջև, բայց պատերազմը նորէն սկսաւ: Այս անգամ, պր. Մանուկին համբուրութիւնը հասած՝ գնաց կառավարութեան, պարզեց եղբայրութիւնը, Կառավարական մարդկը եկան տիկ. Ազնիւը աշուտօրէն բռնեցին ու տարին... Յետոյ՝ լսեցինք որ քանի մը օր վերջ զայն գրկած են յետ գէպի Պէյրուէ:

Խեղճ կնիկ փափաքին չհասաւ. ամերիկեան քաղաքացի չկրցաւ ըլլալ, իսկ պր. Մանուկը, որ գրուելու Աւետարանին տակ չէր ուզէր գնել և բարեսիրտ քահանայի խորհուրդներուն անսալով յօժարեցաւ այդ բանը ընել, գրուելու Աւետարանին տակ չէր հանց ու հոգին ազատեց:

ԸՆԿԵՐ ՕՉՈՒՆԻ

ՄԵՐ ԵՐԱԺՇՏԱԳԵՏՆԵՐԸ

ԱՐՆՕ ԲԱՐԱԶԱՆԵԱՆ

Արնօ Բարաջանեան բազմաթիւ բարեկամներ ունի՝ որքան Հայաստանի, նոյնքան նաեւ արաւսահմանի մէջ: Ծանօնց ի վեր մեծ շահագրգռութիւն կայ այս տաղանդաւոր երգահանի վարպետութեան ու գործին հանդէպ: Պատանի էր, երբ երաժշտութեան հիմնական առարկայ դարձաւ, ապա երիտասարդական յաջողութիւնները եկան եւ վերջապէս իր մարդաստիճանով ու յոյզերով մեծ արուեստագետի հոչակ շահեցաւ:

Բարաջանեան, որ 1921ին ծրուած է, շատ կանուխեմ երաժշտական մեծ կարողութիւն ցուցաբերեց: Հին, կորուստ երգեցողի մը վրայ անոր մասները հազիւ կը հասնէին ստեղծագործին: Չորս տարեկանին կը փորձէր նուագել իր լսած ժողովրդական երգերը. ինք տարեկանին սկսաւ յօրինումներ ընել, իսկ տասնութի տարեկանին արդէն հրատարակուած էր անոր «Պիոներներու ֆալետ»-ը:

Ասիկա նուագանդակներու փայլուն սկզբնաւորութիւնը եղաւ:

Արնօ Մոսկուայի երաժշտանոցը բնագոյնուցեալ եւ խորհրդային դաշնամուրի դպրոցին աշխատու ներս:

Արնօ Բարաջանեան յօրինած պահուս

կայացուցիչներէն Կոնստանդին Ի. Կոստովի դաստիարակման:

Երաժշտանոցը աւարտելէ վերջ, Արնօ-Բարաջանեան նուրբ ու ինքնուրուագողի հոչակ հանց:

Անոր երաժշտական նաեակին վրայ կ'ազդէին խորապէս փիլիսոփայական պարունակութեամբ, տաղանդով յագեցած գործերը, ինչպէս նաեւ բարձր ֆարաւանութեամբ ու բանաստեղծական բնոյթով գործերը, իր նախնեցած լեռնայիններն են՝

Արնօ Բարաջանեան յօրինած պահուս

Պալա, Պերովեմ, Ռախմանինով, Փրոֆֆին:

Եւ սակայն, երաժշտանոցին յօրինումի դաստիարակման արտաքին հաջողութիւնը կ'ընդհատուէր անոր սկսած հետազոտիչ հոչակ հանց:

Շատ նուագել իր սեփական գործերը, եւ անա հիմա ամենեւեմ ծանօթ հայ երգահաններէն մեկն է...

Անոր առաջին գործերն իսկ արդէն հասունութիւն ցոյց կու տային, ինչպէս «Գոնետ» դաշնակի համարը, «Գոնետ» ջութակի համարը, «Սոնատ փոփօնիք»-ը, ուր երգահանը կը ձգտէ գեղարուեստական ձեւով արայայտել իր ժողովուրդին կեանքն ու կարգադիրը: Անոր 1950ին գրուած «Հեռուական Պալլաս»-ը (դաշնակի ու նուագախումբի համար գրուած սիմֆոնիք վարիստիոները) հոչակ բերաւ իրեն:

Բարաջանեանի իրաւանջիւր յաջող գործը մեծ արուեստագետի մը գիւտը եղաւ: Օրինակի համար՝ «Դաշնակի համար Թրիօ»-ն:

Ծանօթ երաժշտագետ Ռնօ Տրուսիլըն ժամանակին գրեց. «Երկու տարի առաջ Ֆրանսայի մէջ հրապարակ հանուցեալ Արնօ Բարաջանեանի դաշնակի ու ջութակի համար գրուած մեկ աշխատութիւնը՝ «Հեռուական Պալլաս»-ին սկաւառակը: Խորհրդային այս իրաւանջող գործընթացին այս վերջին տարիներու գործերուն ամենեւեմ շահագրգռական է եւ մեծ երգահանի մը ծնունդը կը նշէ: Այս պարագան հաստատուեցաւ անոր ու» (Շար. տես էջ 4)

ԳԵՐՅ. ՊՕՂՈՍ Ծ.Վ. ՇԻՐԻԿՃԵԱՆ

Աղերքսանդրիոյ հայ գաղութը
յետ զանգուածային արտագաղ-
թով կորսնցնելով իր սիրասուն
զաւակները, Յուլիսի կէսերուն
կը կորսնցնէր նաև իր պատկա-
ռելի և աստուածամուէր հովիւ-
ներէն մէն, յանձին Գեղոյ. Պօղոս
Ծ.Վ. Շիրիկեանի:

Յիսուսն տարիներու վաս-
տակով բեռնաւոր մեզմէ կը
բաժնուէր այն եկեղեցականը, որ
համակրելի և զրախ էր որպէս
եռանդուն ու փութկոտ հոգե-
ւորական, ան որ պարթեկ հա-
սակ ունէր, փառաւոր մօրուք և
անոյշ դիմագիծ:

Իր գործունեութեան ասպարէզը եփպոսոսը եղաւ, բայց յատկապէս Ազեքսանդրիան: Ո՞վ էր նախնար զինքը: Ինք մկրտած էր անոնցմէ շատերը, ինք պատկանէր զ գանուխ, ինք թաղած էր անոնց հայրերն ու մայրերը: Դարձեալ ինք էր որ քաջ հովուի մը փոյթով կը խնամէր քոյրերիս հոգիները, կը հաշտեցնէր պատժոյ հետ ու կը հաղորդէր Սուրբ Հացով:

Հնդգեկան անթիւն բարիքներու կողքին, իր յիշատակը անմահ պիտի մնայ իր ջանքերով բարձրացած Առաջնորդարանի հոյակապ տղենով: Ծնէ տուն մը շինելը կէս կենաց կ'արժէ, ըստ Ժողովրդական առածին, որչափ էս առաւել՝ Առաջնորդարանի մը կառուցող: Հոն էր մանաւանդ որ վրայ տուաւ իր առողջութիւնը եւ անկէ վերջ ապրեցաւ իսկապէս կէս մարդ: Սակայն հոգին մնաց միշտ ամբողջ իր կոտորուած կեց հովուէլ իր հօտը նոյն եռանդով ու ձեռնահաստ թխամբ:

Ծնած էր Տիգրանակերտ
16 Յուլիս 1892ին, 14 տարեկա-
նին մեկնած էր Հոռոմ, նուիր-
նելու համար Աստուծոյ և ազգի-
ն ճառարութեան: Քահանայ ծնո-
նադրուած էր 1915ին և 1917ին
եզդիպատոս եկած էր, ուր մնաց ու
գործեց մինչև Կեանքին վերջին
օրը:

Տիգրանակերտէն հետը բե-
րած էր հայկական տոհմիկ ըզ-
գացումներ և մանաւանդ ջերմ
հիւրասիրութիւնը: Գիտէր սի-
րաշահիլ իրեն մօտեցողները եւ
մօտեցնել Աստուծոյ և եկեղե-
ցիին: Կը սիրէր եկեղեցական ճոխ
հանդէսները և Աստուծոյ տունը:

գաղափարած էր ճաշակատեր սպաս-
ներով և սրբազան զգեստներով,
Ոլորմած էր և շատ մը աղքատ-
ներ կ'ապրէին ու կը ժպտէին իր
սոյորմութեամբ:

Ես ալ բախտուն ունեցած եմ
իրեն հետ ապրելու շուրջ տասը
տարիներ: Միայն դէպքով էր որ
Աղեքսանդրիա գտնուեցայ իր
վախճանումին օրը և յուզումով
մասնակցեցայ իր յուզարկաւորու-
թեան:

Ազգակիր սիրելիներուն հետ
ես ալ աղօթքի փունջ մը զետե-
ղեցի իր հողակոյտին վրայ և
խորհելով աշխարհի ունայնու-
թեան մասին, երկինք մաղթեցի
իր հոգւոյն և հանգիստ՝ իր յոգ-
նած ու մաշած մարմնոյն:

Այս երկու տողերն ալ թող
զոյգ մը մոմ նկատուին, վառ-
ւած իր շիրմին վրայ:

Հ. ԱԻԵՏԻՔ Վ. ԹԱԼԱԹԻՆԵԱՆ
Պիմֆայա

ԱՐՆՕ ԲԱԲԱԶԱՆԵԱՆ

(ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՅԻԼՆ Գ. ԷԶԵՆ)

Երբ իմացանք, թե սկսաւ առաւել առ-
նելս Է Եւսեփ (Տալիս Օսթրալի
մասնակցութեամբ) այս երգահա-
նին «Թրիօ»ն:

Իր «Թրիօ»-ն վերջ, սենեկային երաժշտության սեսսիին մեջ Բաբաջանյան գրեց երեք մասով սոնատ մը՝ չորսակի ու դաճանակի համար, որ իր իմաստաստական լիցիին խորութեամբ կրնայ սիմֆոնիկային սոնատ օրակուրի: Իր մեղեդիին քարմուքեան, իր ռիթմին ու ներդաճանակութեան շնորհիւ, իր գեղարւեստական շատ բարձր իմացումով, այս յօրինումը կրնայ Արեւոյի սեղփածագործութեան զագաթը նկատուի:

Գոնաերի տեսակին մեջ «Հերոսական Պալլաս»-ին վերջ Բաբաջանեան գրեց քաղցութակի ու նրա-գալստմբի համար գոնաեր մը, որ նշանաւոր քաղցութակահար Մսիս-լա Ռոստոփիչի կատարուով յաշ-քանակ մը տարաւ «Վարաւիոյ Աւուս»-ը կոչուող մրցանքի ընթաց-քին:

Բարաջանեանի վերջին գործե-
րէն՝ դաշնակի համար գրուած վեց
պատկերները մեծ ճառագրգռութիւն
ստեղծեցին: Նրգահանին գործերը
գեղազիւական իրա բերկրանք մը
կը պատճառեն, Անոր պատկերները
ուսադրութիւն կը գրաւեն իրենց
դաշնակի մասին զարմացող ինք-
նաստիակեամբ, հոգեվիճակի նուրբ
փոփոխութեամբ:

Երգեր, սինեմայի համար գր-
ւած երաժշտութիւնը եւ այլ-տեսակի
գործերն ոչ նուազ կարեւոր տեղ մը

կը գրաւեն Բաբաջանեանի սեղ-
ծագործութեան մէջ:

Արեւո քաղաքիւ երգեր նուիրաւ զ երթասարդութեան, ինչպէս՝ «Կոմստովներու հրածեօք», «Ճամբու երգ», «Աւելի վեր քարեկանութեան դռք», գոր քրեց Պուրեօի մէջ վայացաւ համախախտալին երթասարդական Ֆետիվալին համար: Իր հայրենի քաղաքներուն նուիրաւ երգեր մեծ ժողովրդականութիւն կը վայելեն: Ասոնցմէ ենքեր նուիրաւ են իր ծննդավայրին, ինչպէս՝ «Երեւան», «Երգ Երեւանի մասին», «Իմ Երեւան», «Երեւանի լոյսեր», «Երեւանք գարնան», Արեւ շաւ մը երգեր նուիրաւ զ Մոսկուային, ինչպէս «Մոսկուայք քարեկաններու երգ», «Գիշերով Մոսկուայի մէջ», «Երկրիս լաւագոյն քաղաք»: Մեր երթասարդները սիրեցին աւոր Վարաւիոյ նուիրաւ երգեր, ինչպէս՝ «Կոմստովներ», «Հանդիպում Վարաւիոյ հետ», ու նաեւ «Քարլովի վարի» երգը:

Ներկայիս Արցո դաւանակի հա-
մար գոնեւր մը կը գրէ: Իր ուժե-
րուն կաթարեալ ծաղկման մէջ կը
գտնուի ան եւ այս պատճառաւ ալ
հրաժեշտահերեր ու մանաւանդ իր
արուեստին ճիւղոցները շատ բաւ
կը սպասեն իրմ: Ինչ կը վերաբե-
րի Բաբաջանեանի գործին, պէտ է
եսեմնի կարեւոր պարագայ մը.
ի՞նչ որ ալ գրէ ան, միշտ կը մնայ
Հայաստանի երգիչը:

ՍԵՂԱ ԹԱՇՃԵԱՆ
(Երաժշտական ֆեռադաս)

ՏԱՆԿԱԿԻՐ

[illegible]

Մ Ե Ր Ա Շ Ո Ւ Ղ Ն Ե Ր Ը

Three rows of decorative wavy lines, likely representing stylized water or clouds, drawn in black ink. The lines are horizontal and have a rhythmic, undulating pattern.

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

զրւարթ աշուղներուն կրթիչ ու հոգեպարար սերմերուն հունձք...:

Մեր աշուղներուն կեանքի ուղեգիրը, վճիռ առաքի մը նման աշխատող, կը փալկի մեկն տեղ ուր մարդը, հայ մարդը, օճախ մը ունի: Անոնք չունին և չեն գիտեր ո՛չ նահապետիւն, ո՛չ կեղծիք և ո՛չ անապարտաբանիւն:

Մարդկային իւրաքանչիւր ա-
րարածի հետ բարեկամ են: Կը գո-
վեն ու կ'անմահացնեն բարին ու
զեղծիցիկը, ջայն ու պատռուաւորը,
է միւս կողմէ, ճիշդ ասոր հակա-
ռակ ուղղութեամբ, կը պախարա-
կեն չարն ու կեղծաւորը, վասն ու
անպատարի, ինչ որ ալ ըլլան ա-
նոց ծագումն ու պաշտօնի բարձ-
րութիւնը:

[illegible]

Հաւատարմ՝ իր կոչումին,
Հայ Առաքել կրթափառի գիւղէ գիւղ
աւանէ աւան, ու քաղաքէ քաղաք,
որպէս միւս՝ հազա հաստատողը,
որպէս միւս՝ կերպ ու խնդրամարդ-
ուողը, և որպէս Հայկական Լեռ-
նաշխարհի բոլոր հին ու նոր ան-
ցուղաբերներուն պատմիչը:

Կ'ապրիլ Հայ Առաքել զինք
ծնած ու իրեն կեանք ջամբող քս-
տեղծագործ հայ Ժողովուրդին հետ,
ու յաղթանակ կը քալէ ան, դէպի
Հոյս, դէպի Երջանկութիւն ու դէպի
Կատարութիւն:

Ἡ κῆρυξ

9-15444

U N T E R

Բոլորի գիտակցութեան մէջ գոյութիւն ունի այն համոզումը, թէ քունը անհրաժեշտ է ապրելու համար: Սովորաբար, մարդը չի կընար 6 օրէն աւելի անքուն ապրիլ: Կենսաֆիզիոլոգ վրայ հաստատուած փորձերը ևս կը հաստատեն, թէ քունը բացարձակապէս անհրաժեշտ է անոնց համար ալ: Օրինակ շնիկներ՝ 4-6 օր անքուն մնալու պարագային կը մեռնին: Նոյնպէս նաև առնէտները, որոնք ինչ պիմամար չըբարթէ մը աւելի առանց քնանալու:

Հարց կը ծագի, սակայն, թէ քուէն բացարձակ հանգիստ կը նշանակէ: Մեր կեանքին մտաւարական մէկ երրորդը կ'անցնենք կեանքախլով, գոնուէնով անգիտաւ կից վիճակի մէջ: Տարրադասարանի փորձերը ցոյց տուին, որ իրականութեան մէջ մարդու ո'չ Ֆիգլե-լական, ո'չ ալ մտային դրօժունէ-ութիւնը կը դադրի քուշի ընթաց-քին: Զափողանց հետաքրքրական են վերլոյն տալու տարւածքն մէջ կատարուած ուսումնասիրութիւն-ները, որոնք նոր տուեալներ յայտ-նաբերեցին քուշի և երազներու մասին: Հաստատուեցաւ, որ քուշի ժամանակը մկանսեղ կը կատարեն տանտնուտը շարժումները, աղբիւր-ով մարմնի հիւստեամբնութւն թու-լացումը: Ինչ կը վերաբերի ուղի-ղի գործունէութեան, քանիւ ուղի-ղագրերը կ'արձանագրեն, թէ թէեւ քուշի ժամանակը ուղիղի ելել տ-րական ութթմով ընդթը կը փոխ-ւի, բայց ա՛ն չի զազդիք գործու-նէ:

- × ԻՆՁ Է ՔՈՒՆԸ
- × ԵՐԱԶՆԵՐՈՒ ԴԵՐԸ
- × ՔՆԱԲԵՐ ԴԵՂԵՐԸ

ՕԳՏԱԿԱՐ ԵՆ

Այս գործունէութեան արդիւնքնե-
րէն մէկը երազներն են:

Քուռնի էությունը բացատրելու համար մեծ նշանակություն ունի երազներու գաղտնիքին լուսաբանումը: Դարերու ընթացքին, տարբեր բացատրություններ տրուեցան երազներու, գերնական առասպելական մեկնաբանութիւններէ սկսած՝ մինչև գիտական վերլուծութիւններ: Մեր գարասկզբին, ընդհանրացած տեսութիւն մը եղաւ աւետարացի բժիշկ Զիկմունտ Ֆրոյտի հոգեբանական վերլուծական մեթոտին՝ օգտագործելով՝ բացատրելու համար երազներու նշանակությունը: Ըստ այս տեսութեան, երազները կը ներկայացնեն արթուն ժամանակ գոյութիւն ունեցող ապրումներու և յուզական վտանգի պատկերացումը: Պոստի ընթացքին՝ Արթուն ժամանակ-կ'ըսեն այս տեսութեան կողմնակիցները՝ մարդու գիտակցութեան մէջ գոյութիւն ունի ընկերային գրաքննիչ մը», որ թույլ էի տաւ բարոյական և ընկերային պատգամաբանութիւններու դատաւարատման: Քուռնի ընթացքին՝ սակայն, այս «գրաքննիչը» այլեւ՝ քանակայ չէ և յիշեալ ցանկութիւնները կ'արտայայտուին երազներու ձևին տակ: Անելի պարզ արտայայտուելով, հոգեբան մը կ'ըսէր, թէ մարդ իր քուռնի մէջ «կ'ընէ» այն, զոր պիտի չհամարձակէր ընելու արթուն վիճակին մէջ: Ֆրոյտն և իր կողմնակիցները երկար ժամանակ յաղդեցան պահպանել իրենց տեսութեան արժէքը: Բայց անոնք մեծ դժուարութիւն

ներու կը հանդիպէին փորձելով բացատրելու իւրաքանչիւր երազի նշանակութիւնը, քանի որ շատ երազներ զուրկ են որեւէ նշանա-
կութենէ: Անոնք փորձեցին ապա-
յուցանել, թէ երազները յաճախ
կ'այլափոխեն իրականութիւնը՝ որ-
պէսզկի անոր անընդունելի էութե-
թիւնը չիւանդաբէ քնացողը: Այս-
պէս, ծնունդը առաւ այն տեսու-
թիւնն ալ, թէ երազին նպատակը
ըստը պահպանել է:

Բազմաթիւ հետազոտողներ
ցոյց կուտան, թէ մարդ քունի
ինքնացիւն սովորաբար շատ ե-
րաջներ կը տեսնէ, բայց կը յիշէ
միայն այն երաջները, որոնք կ'ընդ-
հատուին: Ինչ որ ալ լլայլ հետազի-
րակական բնոյթը, վերջին փորձե-
րը կարծես կը հաստատեն, թէ ե-
րաջներու էթիւստոր դերը քունի
փուլային է:

Մեկնելով այս տեսութիւնէն,
չարք մը հետազոտողներ՝ ինչպէս
Միշէլ Ժուպէ, Բը. Էվընդ և ուրիշ-
ներ, հարցախնի տակ կը գնեն
քնաբեր գեղերու, ինչպէս՝ պար-
պիթուրաթի գործածութեան օ-
գուտը: Անոնք այն կարծիքէն են,
թէ քնաբեր գեղերը Թոյլ չեն տար
քննաթիկի երազելու և կրնան ճշ-
նան, թէ քնաբեր գեղերը գործածող-
ները կը քնանան, բայց լաւ չեն
համզատնար: Լաւ համզատնա-
նալ տամար պէտք է երգելու ու
հետեւորար պէտք է այնպիսի քն-
նաբեր գեղեր հնարել, որոնք Թոյ-
լատու ըլլան երազելու: Քունի եւ
երազելու շրջաններու նոր տե-
սութիւնները կը խոստանան յե-
տադիջել ցարդ արմատացած համու-
գումները և նախապաշարումները,
միաժամանակ բանալով նոր հե-
ռանկարներ քնաբեր գեղորայքի
տապաւեղէն մէջ:

Գ. ՄԱՐԿԵՅԱՆ

ԱՌԱՋԻՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՉ

Վախերու այլապի՝ Շարաթի հարկերն քաղաքը հիւրերնկալած էր եւրոպական 23 երկիրներու պատ- քէթ-պոլի ճանչցուած 29 մարդի- ներ և խաղաղարներ: Անոնք վի- եննա գացած էին պատքէթ-պոլի

Դաւիթ Դաւիթեան

միջազգային ֆետերասիոնի հրա- ւերով՝ հարստացնելու համար ի- րենց գիտելիքները տեղի ունեցող դասընթացներու միջոցաւ:

Մէկ շաբթուան այս միջոցա- ուումին կը մասնակցէին նաև Սովոտ, Միութեան ներկայացուցիչներ, համաժողովներական կարգի դա- տաւորներ Դաւիթ Դաւիթեան (Ե- րևան) և Էստոնացի Այնց Կեարիս: Երկուքն ալ խաղաղարի տեսական եւ գործնական գերազանց քննու- թիւն անցուցին:

Պատքէթ-պոլի միջազգային ֆետերասիոնը՝ բարձր գնահատե-

լով սովետական խաղաղարներու գիտելիքներն ու փորձը, անոնց շնորհեց միջազգային կարգի դա- տաւորի կոչում:

Երեւանցի Դաւիթ Դաւիթեան շուրջ 15 տարի է որ պատքէթ-պո- լի խաղաղար է: Ինչպէս միջազ- գային, այնպէս ալ համաժողովե- նական դժուարին և պատասխա- նատու հանդիպումները յաջող վա- րելուն համար ան բազմիցս ար- ժանացած է ՍՍՀՄ մարզական ըն- կերութիւններու և կազմակերպու- թիւններու միութեան կեդրոնական խորհուրդի պատուգրներու: Վեր- ջին վեց տարիներու ընթացքին- ան անընդմէջ տեղ գրաւած է եր- կրի պատքէթ-պոլի 10 լաւագոյն խաղաղարներու խումբին մէջ:

Հանրապետութեան վաստա- կաւոր մարզիչ Դաւիթ Դաւիթեան Հայաստանի պատքէթ-պոլի խա- ղաղարներէն առաջինն է, որ կ'ար- ժանանայ միջազգային կարգի դա- տաւորի բարձր կոչման:

Վ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

«Ջ.»- Դաւիթ Դաւիթեան եւ եղբայրը Յարութիւն՝ 1947ին Դա- հրէէն ներգաղթած են հայրենիք: Դաւիթի մէջ անոնք անդամ էին Հայկական Ընթերցասրահին և մար- ղական շարժման գործօն ղեկա- վարներէն:

Դաւիթի այս խիստ պատա- քեր յաջողութեան համար կը շնոր- հաւորենք զինք և իր ասպարէզին մէջ նորանոր յաղթանակներ կը մղոյին:

«ՏԵԳԱՐԱՑԻԱ»

(ՖԱՆԹԵԶԻ)

Հետեւող. Ս. ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻ

Այս գարնան հետ, այս ծաղկունքի, Մարգի եզրից, մօտ առուակի, Երզնի էր մի մեղեդի Սիմոնովի կանց զարթոյնի, Ասես թաղի կախարդածից Գերեց սիրտը, նոյն վայրէքանից Բացեց լեզուս նոր սիրողի: Ան բորովեց բառեր անգիր՝ Բոլոր լեզուից հասկերնալի «Սեր ու Սիրուիլ» - ո՞հ որքան հին: Լըսի հոգիս, պատգամ որպէս Սիրող մարդու խօսք վաղանց, Կարաւաններ հենց քաղում են Սիրահարներ միտ լինում են, Բայց այս օրից յանձնում եմ քեզ Հրաբխայր «սեր» գեր գանձ, Ուր էլ լինես, Պիտուք, Կապես, Պահիր նրան ստիճ մօտիկ: Մոխրամի ժայռերի պէս Պահիր նրան բարձր ու վեր, Թե աշխարհումս անկեղ ման գաս, Հոչակաւոր իսկ կիմ լինես, Թե ուրիշից անգամ սիրես Իմ ջանքի սեր չըմոռանաս:

ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ

Աղեքաղաքի 12-7-67

ՌՈՋԻ ՎԱՐԴ ՓՆՏՈՒԱԾ ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՅԻ ՄԸ

Արդեն իսկ ծանօթ են հայազ- գի դերասանուհի Ռոզի Վարդի ար- ձանագրած յայտուցները, Յը- րանակալ ընթերցողները: Միջեւ հիմա ան կը մարմնավորէ չար կի- ցերու դերեր: հակառակ անոր որ ինք այնքան բաւի է ու քննող՝ կեանքի մէջ:

«Վերջապէս երջանիկ կը գգամ ինքզինքն, քանի որ պիտի մարմնա- ւորեմ խառնուածիս համապատաս- խանող դեր մը», յայտարարած է Ռոզի Վարդ իրեն հետ տեսակցու- րիւն ունեցող լրագրողին:

Իր մարմնավորելիք դեր պիտի ըլլայ գոհի մը օրապար, «ԼԱ ՖԱՄԻՑ ԷԲԱՐԼՍԹ» անունը կրող բասերալային մէջ, զոր մասնաւոր Ռոզի Վարդի համար գրած է բա- սերագիր Ժան Լու Տապաի:

Թատրալային փորձեր կը կատարուին, եւ մօտ օրէն պիտի ներ- կայացուի «Թաք» օր Փարիսի բե- մին վրայ:

Ի վերջոյ Դահլիշի Հ.Մ.Բ.Մ.- նուպարը յաղթեց 56-54 արդիւն- քով:

Իրաւարարները սիրալոյսով բերին իրենց մասնակցութիւնը և բաւական լաւ կատարեցին իրենց պարտականութիւնը:

Կը շնորհաւորենք Հ.Մ.Բ.Մ.- նուպարի վարչութիւնը՝ այս գեղե- ցիկ ձեռնարկին համար, և կը մաղ- թենք նոր յաջողութիւններ:

(Մարգարիտի տարուակցութիւնը տեսնել էջ 6)

«ՄՈՐՆԻՆԿ ՍԹԱՐ» ՕՐԱԹԵՐԹԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

«Նոյր Երբեք Զեր Կարող Երազել Այդ Մասին»

Լոնտոնում հրատարակուող «Մորնինկ Սթար» օրաթերթի այս տարուայ Յուլիսի 11ի համարում տպագրուել է Ջոն Մոսի ակնարկը Սովետական Հայաստանի մասին:

«Երբ ջրհեղեղն սկսուեց, Նոյի Տապանը Արարատ լեռան գագաթին կանգնեց: Այս գեղեցիկ լեռը, իր զոյգ գագաթներով (ամենաբարձ- րը՝ մօտաւորապէս 17.000 ոտք), նայում է Հայաստանի մայրաքա- ղաք Երևանին: Երևանը աշխար- հի ամենահին քաղաքներից մէկն է...», - գրում է ակնարկագիրը:

Ապա նա գովաբանում է Երե- ւանը, երևանեան տուֆէ շէնքերի գեղեցկութիւնը: «Հայկական հիւ- րասիրութիւնը, - գրում է նա, - աւանդական է և այստեղ ասում են, որ հիւրասիրութիւնը հրա- ժարուելը վիրավորական է»:

Անգրագառնալով հայկական կոնսակի և գիւրիների համեղու- թեանը, հեղինակը պատմում է, որ դրանք մատուցում են նոյն- քան համեղ ճաշատեսակների հետ:

«Ապագայ» ենթավերնագրի տակ, Ջոն Մոսը գրում է. «Հա- յաստանը այսօր հնի և նորի ըս- քանչեւ խառնուրդ է: Նրա նըը- բանաչակ այրուբներ կազմուել է 1.600 տարի առաջ: Երբ դարում հայ աստղագետ Շիրակացին ասել է, որ Երկիրը ո՛չ հարթ է ո՛չ էլ քառակուսի: Այն ձուռնու է»:

Ջոն Մոսը շարունակում է. «Իւրականի աստղագիտաբանը Ե- րևանից մէկ ժամ հեռու է, ժայ- ոտ ճանապարհներով, Ժիւնապատ լեռների կողքին: Մի ժամանակ Երկիրը հրաբխային է եղել, իսկ այժմ նրա մակերեսը քարոտ է»:

«Հեռագրական» և «Եկեղեց- ցիներ» ենթավերնագրերի տակ Ջոն Մոսը խօսում է ՀՍՍՀ գիտու- թիւնների ակադեմիայի, գիտու- հետազոտական ինստիտուտների, էլիմիանի, յուշարձանների, Զը- ւարթնոցի, Մատենադարանի, «Հը- րազդան»-2, «Հրազդան»-3 և «Նայիրի» երկկտրոնային հաշուի մեքենաների մասին:

«Կոսմիկական ճառագայթներ» ենթավերնագրով նա վերջացնում է իր ակնարկը:

«Հայերը միշտ հպարտ են ի- րենց պատմութիւնով», - գրում է հեղինակը:

«Ծառ հայեր, որոնց ձնոյնը մի ժամանակ գաղթել էին Իրենց երկրից, վերադառնում են հայրե- նիք»:

Ես հանդիպեցի Եգիպտոսից և նոյնիսկ Անգլիայից հայերնիք վե- րադարձած հայերի, որոնք անչափ գոհ էին իրենց նոր կեանքից»:

ՀԱՅ ՄԸ ՉԻՆԱՐԵՆԻ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԸ

Ժ.Ը. դարու վախճանին՝ Պե- կայի Ֆորդ-Ուելլեմ վարժա- րանին մէջ, որ հիմնուած էր «Ա- րեւելք-Հիւրկաստան» ընկերու- թեան կողմէ, բացուեցաւ ամպիոն մը, որուն նպատակն էր Սուրբ Գիորը թարգմանել արեւելեան լեզուներու: Ամպիոնին վարժները առաջին առթիւ փափաքեցան չի- նարէնի թարգմանել Նոր Կտա- կարանը և փնտռեցին վարժա- պետ մը՝ որ ընտանի ըլլար այդ լեզուին: Շատ որոնումներէ ետք՝ վերջապէս գտան հայ մը՝ որուն անունն էր Յովհաննէս, մական- նունը՝ Լասար: Մնած էր Զի- նաստան: Սյս հայը անդամակ- ցեցաւ վարժարանի ուսուցչական կազմին և յանձն առաւ թարգ- մանել Սուրբ Մատեանը:

Անմիջապէս ծնունդից ծանր ու մեծ աշխատանքին, հիմ- նուելով զլիւարտաբար հայերէն (գրաբար) թարգմանութեան վրայ, աչքի առջև ունենալով նաև անգ- լերէն թարգմանութիւնը: 1807ին աւարտած էր Ս. Մատթէոսի Ա- ւետարանը, զոր յղեց Գեղար- պըրի Արքեպիսկոպոսին, ի պահ դրուելու համար: Լամպիոն Սա- տենադարանին մէջ:

1808ին աւարտած էին նաև Ս. Մարկոսի և Սուրբ Դուկասի Աւետարանները:

Յովհաննէս Լասար ամբող- ջացուց գործը՝ արակցութեամբ Մարշմանի, որ իր փայլուն ա- շակերտներէն մէկն էր: Սա, հե- տագային թարգմանիչն եղաւ Կոմիտեկիոսի թուղթերուն:

Վերջապէս

ԳԱՆՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆ

Վարժարանիս նախակրթարանի և Բարձրագոյն նախակրթա- րանի բաժիններու վերամուտը տեղի պիտի ունենայ Երկուշաբթի Սեպտեմբերի 11ին, իսկ Մանկապարտէզինը՝ Երեքշաբթի Սեպտեմ- բերի 19ին:

Արձանագրութիւնները կը սկսին երկուշաբթի, Սեպտեմբերի 4ին: Նորեկ աշակերտները պարտին ներկայացնել իրենց ծննդեան վկայագիրը:

Վերաքննութիւնները տեղի պիտի ունենան Սեպտեմբերի 4էն 7:

ՀՈԳԱՐԱՐ ԶՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՆԱԹ ՄԸ ԸՆՏԻՐ ՈՒ ՔԱՆՏՐԱՆԱՍ ԹԵՅԻ ՀԱՃՈՅԲԻՆ ԱՌԸՆԹԵՐ՝ ՀՆԴԿԱԿԱՆ ԹԵՅԻ ՏՈՒՆԸ ԶԵՋԻ ԿԸ ՀՐԱՍՏԵՆ

- * Թիլի պաղպաղակ եւ սառած բիլ
- * Հնդկական համադամ ուտելիքներ
- * Էր-Գոնթիսիոնե բազմոցաբան
- * Սրածեսուիլիս եւ տարածակար
- * Փարքի կազմակերպում

ԻՆՏԵՐՆ ԹԻ ՀԱՌԻՍ 23, Թալիալ Հարպ, Գահիրէ - Հեռ. - 72985

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՊԵՏԱԿԵՐ ՊՈԼ

Հ.Մ.Բ.Մ. ՆՈՒՊԱՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Հ.Մ.Բ.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ (ԱՐԱԿԱՆ) ԵՒ

Հ.Մ.Բ.Մ. ԱՆԵՔՍ. (ԻԳԱԿԱՆ) ՑԱՆԹԱԿԱՆ

Շարաթ, 19 Օգոստոս, Հ.Մ. Բ.Մ.-Նուպարի վարչութիւնը կազ- մակերպած էր միջազգային բա- րեկամական մրցումներ: Աղեքա- նը իրոյ Հ.Մ.Բ.Մ.-ի հետ (իգական և արական), որոնց հասոյթը ամբող- ջութեամբ յատկացուեցաւ եգիպ- տական բանակի պատերազմական ճիգերուն:

Բաժաններ տրամադրած էին Տիլիին Անահիտ Վարժապետան (իգական խումբերուն), Պր. Վա- հան Գըլըլեան (արական խումբե- րուն), իսկ Պր. Մամա Դաւ- փաքեան բոլոր խաղաղարներուն տրամադրած էր յիշատակի մետալը- ներ:

Առաջին մրցումը տեղի ունե- ցաւ քոյր միութեանց իգական խումբերուն միջև և առաջին վայրկեանէն իսկ Աղեքսանդրիոյ խումբին գերազանցութիւնը բա- ցայայտուեց զգալի եղաւ: Երկու խումբերուն մարզիկներէնը ի- րենց կարելին ըրին, ու բաւական հետաքրքրական մրցումէ մը ետք՝ խաղը վերջացաւ Աղեքսանդրիոյ Հ.Մ.Բ.Մ.-ի յաղթանակով՝ 30-21 (Ս. կիսախաղ 12-8՝ ի նպաստ Աղեքս. ի խումբին):

Երկու խումբերուն մէջ ալ կան խոստանալից մարզիկներ, որոնք կրնան շատ լաւ արդիւնք- ներու հասնիլ՝ եթէ հետեւին իրենց մարզիչներու ցուցմունքներուն:

Օրուան երկրորդ մրցումը տեղի ունեցաւ Աղեքսանդրիոյ և Գահիրէի արական խումբերուն միջև, որ ճիշդ հակապատկերն էր իգական մրցումին: Այս անգամ Հ.Մ.Բ.Մ.-նուպարի խումբին գե- րազանցութիւնը զգալիօրէն յայտնի էր: Մարզասէր հասարակութիւնը անհամբեր կը սպասէր մրցումին

արդիւնքին, որովհետեւ Աղեքսան- դրիոյ խումբի մարզիչներուն մէջ բարձր մակարդակով պատքէթ- պոլիստներ կային և այդպէս գիւ- րութեամբ դուրս պիտի չծնէին:

Մրցումին առաջին կիսախաղը վերջացաւ ի նպաստ Հ.Մ.Բ.Մ.- նուպարին (34-22):

Բ. կիսախաղին սակայն Աղեք- սանդրիոյ Հ.Մ.Բ.Մ.-ի խումբը իր ճիգերը կրկնապատկեց, մինչ Գա- հիրէի խումբը ինքնավատան սկսաւ խաղալ: Աղեքսանդրիոյ խումբին խմբապետ Պեռ Տօթթումանի բացակայութիւնը բաւական զգալի էր, բայց Վահրամ և Արա Կիւլեան տեղը գոցեցին, և մրցումը սկսաւ ընթանալ ի նպաստ իրենց՝ Հեռ- հիւ Արայի, Ռոպէրի և Երիտասարդ Նոր ուժի մը՝ Նազարէթի, որ իսկա- պէս հիւսցում պատճառեց մարզասէր հասարակութեան:

Գալով Հ.Մ.Բ.Մ.-նուպարի խումբին, ան չյաջողեցաւ Ա. կի- սախաղի գեղեցիկ խաղարկութիւնը հրամցնել եւ մասնաւորաբար Ռաուֆը, որ Ա. կիսախաղին ապ- չեցուց ներկաները իր յաջող խա- ղարկութիւններովը: Խումբին հա- ւաքական խաղարկութիւնը կը պակսէր:

Աղեքսանդրիոյ խումբը սկսաւ կամայ կամայ յառաջանալ և իրա- ւարարներու աւարական ուղիքին՝ ցուցատախտակը կը ցուցնէր հա- ւասար տրդիւնք՝ 48-48:

Այս արդիւնքին վրայ, պէտք էր որ մրցումը շարունակուէր հինգ վայրկեան ևս, որ պիտի ըլլար ճակատագրական: Այս յաւելա- ծական ժամանակին ընթացքին մրցումը մէյ մը Գահիրէի ինպաստ էր, մէյ մըն ալ Աղեքսանդրիոյ և

ՋԱՆԱԿԻՐ

ՕՉԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԵԲԵՐԱԲԵՐԹ

7
ՍԵՊՏ.
1967

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԷՆ ՆԵՐՍ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

Համաձայն վերաճուած սո-
վորութեան, անցեալ Հինգշաբթի
(31 Օգոստոս 1967) դարձեալ տեղի
ունեցաւ տարեգարծի տօնակա-
տարութիւնը՝ Օգոստոս ամսուան
մէջ ծնած երիտասարդ-երիտա-
սարդունիներուն:

Նոյն առթիւ բեմադրուեցաւ
մէկ արարողոց զաւեշտ մը՝ «Կի-
թէ ԽԱՆԱԻԹ»: Գինեպանի մը
դիւրիմացութիւնը՝ որ կ'ուզէ
ծախել իր գինեւորներ ու ամուս-
նացեալ իր աղջիկը: Կը ներկա-
յանան զոյգ թեկնածուներ, սա-
կայն մին երկրորդին համար իսկ
երկրորդը առաջինին համար: Ահա
գինեպանը սխալ կը հասկնայ և
... սակայն դիւրիմացութիւնը կը
հարթուի միայն արդարութեան
պաշտօնեայով...:

Այս զաւեշտին իրենց մաս-
նակցութիւնը բերին:
Մանուկ թուումպանեան
(գինեպան) իր շատ յստակ ոճով
և առեղծայնութեամբ՝ թէ և քիչ մը
տաքարիւն էր:

Ժիրայր Բարազեան (գինե-
պանին աղջկան թեկնածուն) իր
շատ բնական շարժումներով և
«ուռման թիւ» արտայայտու-
թեամբ:

Շահէն Ժամկոչեան (Տար-
վինի աշակերտ և առաջին թեկ-
նածուն մտերիմ բարեկամը) լաւ
ուսումնասիրած իր փիլիսոփա-
յական դերով: Շատ լաւ բեմական
յատկութիւն ունեցող երիտասարդ
մըն է Շահէնը, միայն թէ իր դերը
լաւ պէտք է սորվի:

Աւետիս Մովսէսեան (գինե-
տունը գնող, երկրորդ թեկնա-
ծուն) ուղիղ, կոշտ և նախկին
գինեպանի մը յատուկ ոճով և
փորձառութեամբ մը...:

Պերճ Թարուծիկեան՝ իր
ծառայի դերով մեզի համար նո-
րութիւն մը եղաւ:

Եւ վերջապէս Գեղամ Գո-
գորեան (արդարութեան պաշ-
տօնեայ) իր խաղաղ և հանդարտ
արտայայտութիւններով՝ կրցաւ
լուծում մը գտնել:

Թեւադրելի է որ նմանօրի-
նակ զաւեշտներ աւելի լաւ մշա-
կունք ունենալով գինեպանի աւելի
ժողովրդականութիւնը և կրկնակի
յաջողութիւնը:

Շնորհաւորելի է Հայկ. Բն-
թերցարարի երիտասարդաց թա-
տերական մարմինը՝ իր կազմա-
կերպած այսպիսի երեկոյթներուն
համար: Վստահ ենք որ ատիկա
պիտի շարունակուի աւելի թա-
փով ու եռանդով՝ շնորհիւ իր
ծեռք ծագած յաջողութեանց:

Նմանազամուած այս մթնո-
ւորտէն՝ Հայկ. Լուսինեան իւրա-
յատուկ ոճով մը արտասանեց
Պետրոս Դուրեանի «Տրտունջը»:

Թատերական-մշակութային
բաժինէն ետք տեղի ունեցաւ տա-
րեգարծի տօնակատարութիւնը ու
խանդավառ ընկերային խրախ-
մանք, որմէ կէս գիշերէն ետք
միայն բաժնուցեան երիտասարդ-
ները՝ նորանոր երազներով...
խոստումներով:

Ն. Մ.

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԻԳԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԸ ԿԸ ՇԱՀԻ ԵՐՈՊԱՅԻ ԱՌՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Սովետական Միութեան Պաս-
քէթ-պոլի իգական խումբը իր ա-
ւարտական մրցումը կատարեց
Չեխոսլովակիոյ դէմ և յաղթեց
48ով 35: Այսպէսով առ կը հաշա-

կուի Եւրոպայի 1967 տարուոյ ա-
խոյան: Անոր կը հետեւին Չեխոս-
լովակիա, Եւրոպայի Պաշտա-
րիա, Բուլղարիա, Հունգարիա և
Իտալիա:

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆԵԱՆ

ՓՈԽՐՊՈԼ

«ԱՐԱՐԱՏ» ՅԱՂԹԵՑ «ՌԵՅՍԻՆԿ»-Ի ՅՈՎ Օ

Ս. Միութեան հրաւերով «Ռեյ-
սինկ» կը շրջագայի սովետական
զանազան հանրապետութեանց մէջ՝
ունենալով մի քանի բարեկամական
հանդիպումներ:

Երեւանի հանրապետական
մարզաւանին մէջ, Օգոստոս 23ին
տեղի ունեցաւ Ֆուլթոնի բարեկա-
մական մրցումը մը ընդմէջ Երեւանի
«Արարատ»-ին և Պէյրութի «Ռեյ-
սինկ»-ին, իրաւաբարութեամբ հա-
մաժուրթեան կարգի դատաւոր
թալիքիցի Գ. Բաքաճեանի:

«Արարատ»-ի կողմէ խաղացին՝
Տէմիրճեան (Ա. Արքայաճառն), Մա-
րտիրոս (Սեմերճեան), Ֆ. Աբրա-
համեան, Նիկողոսեան, Եւսէպիոս-
լով, Յովսէփեան (Նովիկով), Ան-
դրէասեան, Կարապետեան (Ջանա-
զանեան), Ատամայեան (Պոնտա-
րինգո), Նիկողոսեան և Ղազար-
եան, իսկ «Ռեյսինկ»-ի խումբին
մաս կազմեցին Շեպարո, Իտանի,
Իզզո, Հապիպ, Նիզովա, Ֆիլիպ,
Ապու Մուրատ, Հաֆիզ, Օմար,
Անաստ: Եւ Սաատ:

Ուղի սկզբնաւորութեան ու-
ժեղ քամին և հաւանաբար սեփա-
կան հնարաւորութիւններու գե-
րազնահատումը դաշտի տէրերուն
ու մէկ կերպով թոյլ չէին տար,
հասնելու Նիւթսինի առաւելու-
թեան: Ուղիով մեծ արագութեամբ
և գրեթէ բոլոր տեսակէտներով
երեւանցիները գերազանցելով հա-

դերձ մրցակիցին, վերջին պահե-
րուն սակայն անգլոյշօրէն կը
կորսնցնէին զնոյն:

Հիւրերը թէ և դանդաղօրէն
կը խաղային, սակայն քանի մը
անգամներ բաւական վտանգաւոր
հակայարձակումներ կատարեցին,
որոնք սակայն մասնակի բնոյթ կը
կրէին:

Թէ և Ա. Կիսախաղը վերջա-
ցաւ հաւասար արդիւնքով (0-0),
սակայն Բ. Կիսախաղին հաւասա-
րութիւնը խախտեցաւ երբ յայտնի
եղաւ որ «Ռեյսինկ»-ի դիմացկու-
թեան ուժը կը սպառէ: «Արարատ»-ի
տղաքը ժամանակին և ճիշդ կեր-
պով օգտուեցան մրցակիցին այս
թուլութեանէն և պատեհ առիթը
բնաւ չէին փախցնել հակառակոր-
դին դարպասը հարուածելու: Եւ
հաշ, ընդամենը տասը վայրկեանի
ընթացքին, Պոնտարեանցի, Ջա-
նազանեանի և Նիկողոսեանի հար-
ւածներէն ետք, «Ռեյսինկ»-ի բեր-
դապահ՝ Շեպարոն ստիպուեցաւ
երեք անգամներ գնդակը ցանցին
մէջէն դուրս բերել:

Մրցումը աւարտեցաւ ի
նպաստ «Արարատ»-ի Յով Օ, ինչ
որ համոզիչ յաղթանակի արտայայ-
տութիւնն է:

Յ. ԱՍԱՏՐԵԱՆ
(Պիտրի վարպետ)

«Հայաստանի Ֆիզկուլտուրնիկ»

ՕՐ. ՅԱՍՄԻԿ ԳՆԱՅԵԱՆ
ՊՐ. ԳԱՐԵԳԻՆ ՎՈՅԱՃԵԱՆ
ամուսնացեալը

27-8-67 Ստիս Ապապա-Գահրիէ

Մեր սրտագին շնորհաւորու-
թիւնները նորապսակ ամուսին և
իրենց ընտանեկան պարագանե-
րուն:

— ** —

ՕՐ. ՍԻԼՎԱ ՎԱՊԱՅԵԱՆ
ՏՈՒՔՐ. ՍԱՐԳԻՍ ԳԱՐԱՅԵԱՆ
ամուսնացեալը

19-8-67 Պէյրութ

Մեր ջերմ շնորհաւորու-
թիւնները նորապսակ ամուսին,
Տէր և Տիկին Երուանդ Պապայ-
եանին, Տէր և Տիկին Եագուպ
Գարայեանին, ինչպէս նաեւ ըն-
տանեկան պարագաներուն:

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ

Ուրախութեամբ կը տեղեկա-
նանք, որ Տէր և Տիկին Վահրին
Մարգարեան (Ամման), 24 Օգոս-
տոսին բախտաւորուած են մանչ
զաւակով մը:

Մեր սրտագին շնորհաւորու-
թիւնները երջանիկ ծնողքին և մեծ
հօրն ու մեր մօրը՝ Բնիկ և Բնիկի.
Մակար Դուրմուշեանին:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՆՔԵԱՆՈՎ)

Տէր և Տիկին Մակար Գուս-
թեան մանչ թուռիկով մը
բախտաւորուեցին ու զարաւաթիւ
կը նուիրեն:

Հայկական Ընթերցարարին 100
«Ջահակիր»-ին 100

«ՋԱՆԱԿԻՐ»-ԻՆ

Օր. Էլիզ Բէլլէճեանի ընդ
Պր. Ստեփան Մալեզեանի (Աղեքս.)
բարեբաւորի ամուսնութեան ու-
րախ առթիւ, վասն խնդակցու-
թեան Տէր և Տիկին Օնիկ Մա-
նուկեան կը նուիրեն 100 Ե.Գ.:

Տէր և Տիկին Մեքրոյ Բիւ-
փէլեանները (Աղեքս.) մանչ զա-
ւակով մը բախտաւորուեցին ու-
րախ առթիւ, Տէր և Տիկին Ատուր
Գրադիբեան կը նուիրեն 50 Ե.Գ.:

Օր. Յասմիկ Գնաճեանի ընդ
Պր. Գարեգին Պոյաճեանի բարե-
բաւորի ամուսնութեան առթիւ,
վասն շնորհաւորութեան՝ Տէր և
Տիկին Ատուր Գրադիբեան կը
նուիրեն 50 Ե.Գ.:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻՆ

Օր. Յասմիկ Գնաճեանի ընդ
Պր. Գարեգին Պոյաճեանի բարե-
բաւորի ամուսնութեան առթիւ,
վասն շնորհաւորութեան՝ Տէր և
Տիկին Սարգիս Պալանեան կը նուիրեն
100 Ե.Գ.:

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

«ՋԱՆԱԿԻՐ» չ'արտայայտուի
այն հաւաքներէն մասին
(հանդէս, բասթոն, դասալիս-
տիքի, երգահանդէս, մարզա-
հանդէս, եւ այլն), որոնց համար
հրաւիրագիր չի ստանաւ կազ-
մակերպիչներուն կողմէ:

«Ջահակիր»-ի

Ա ղ Ե Բ Կ Ե Գ Ի Ն Դ
Ներկայացուցիչն է
Պր. ՎԱՀԱՆ ՊԵՆՏԵԱՆ,
Հեղինակի փոք. թիւ 18
Բալիէ, Գաւ Տը Սեզար
Հեռ. թիւ 21942

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

«ԱՐԱՐԱՏ» ԿԸ ՅԱՂԹԵ «ՋԱՐԵԱ»-Ի 2-0

Օգոստոս 28ին Երեւանի մարզաւանին մէջ մրցեցան Լուզանսկի
«Ջարեան» և Երեւանի «Արարատ»ը հոծ մարզասէրներու ներկայու-
թեան:

Ֆուլթոնի այս խիստ հետաքրքրական մրցումին «Արարատ»-ի
խաղացողները ցուցաբերեցին զեղեցիկ խաղարկութիւն մը և յաղ-
թանակը ապահովեցին 2-0 արդիւնքով:

Այս արդիւնքէն ետք՝ «Արարատ» 11րդ տեղը կը զբաւէ 19
խումբերուն մէջ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԷՆ

ԳԱՏԻՐԷ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ ԸՆԴ. ԺՈՂՈՎ

Հայկական Ընթերցարարի Տարեկան Ընդ. Ժողովը տեղի պիտի
ունենայ Ուրբաթ, 15 Սեպտեմբեր 1967, Երեւանի Ժամը 9ին, սրահին մէջ:

ՕՐԱԿԱՐԳ. —

ա. — Ընթերցում նախորդ ընդ. անդամական ժողովի անցագրութեան:

բ. — Ընթերցում 1966-67 տարեգրանի Վարչութեան տեղեկագրի:

գ. — Հաշուետուութիւն շրջանաւարտ Վարչութեան:

դ. — Ընթերցում հաշուեհանգի տեղեկատուութեան:

ե. — Ընթերցում նոր Վարչութեան:

զ. — Ընթերցում հաշուեհանգի:

է. — Ջանապան:

Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն անպայման ներկայ գտնուիլ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԵՒ ՄԵՐՃԱՆԵԱՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ

Վարժարանիս Նախակրթարանի բաժնին վերամուտը տեղի պիտի
ունենայ Երկուշաբթի 11 Սեպտեմբերին, իսկ Մանկապարտէզինը՝
Երկուշաբթի 18 Սեպտեմբերին (Ժամը 9ին 13):

Արձանագրութիւնները կը սկսին Երկուշաբթի 4 Սեպտեմբերին:
Նորեկ աշակերտներուն համար անհրաժեշտ է ծննդեան վկայա-
գիրը միասին ներկայացնել:

Վերաբնութիւնները տեղի պիտի ունենան վերամուտի յաջորդ
շաբթուն:

ՀՈԳԱԲԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Հ. Մ. Ը. Մ. — ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԶԲՕՍԱՊՏՈՅՑ

ԴԵՊԻ ՄԱՐՍԱ ՄԱԹՐՈՒՅ

Մեկնում: Կիրակի 10 Սեպտեմբեր 1967ի առաւօտեան

Վերադարձ: Կիրակի 17 Սեպտեմբեր 1967ի կէսօրին

Մասնակցութեան սակ՝ երթուղարձ Mistr Travel, Պանդոկ
Hotel des Roses, Նախաճաշ, ճաշ, ընթրիք և զանազան պտոյտներ

Անդամներուն 14 Ե.Ո.

Ոչ — անդամներուն 15 Ե.Ո.

Արձանագրութեան համար դիմել Պր. Պերճ Տաթումեանի
հեռ. 33546 և Մարգարանիս՝ հեռ. 74307:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՐԵՈՐ ԱԶԴ. «ՋԱՆԱԿԻՐ»-Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

1967էն սկսեալ «Ջահակիր» Շաբաթաբերքի և «Ջահա-
կիր» Մարզական — Երիտասարդականի բաժանորդագրութիւնները
կը գանձուին միացեալ ընկալագիրով:

	Պարզ փոս	օղային փոս
Եգիպտոսի բաժանորդներէն	160 Ե.Դ.	—
Սուսանի	160 Ս.Դ.	225 Ս.Դ.
Լիբանանի	—	15 Լ.Ո.
Սուրիոյ	—	18 Ս.Ո.
Եւրոպայի, Ամերիկայի,	7 տղար կամ	
Գանասայի, Աւստրալիոյ	2.10.0 Սթրլին	
Եւ այլ երկիրներու բաժանորդներէն		

Մեր բոլոր ընթերցողներէն կը խնդրուի այս նկատ ունե-
նալ Եւ իրենց բաժանորդագրութիւնը ուղարկել թերթիս հասցէին, —
JOURNAL TCHAHAKIR, B.P. № 2111 - Le Caire, (Egypte) R.A.U.
00268

ՏԱՆԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԵՄԲԼԵՄԹԵՐԹ

چاهاکیر
جريدة أسبوعية

ص.ب ۲۱۱۱ بالقاهرة "م.ع.خ" - ت ۱۳-۹۱۵

صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيوريان (بالان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo

Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԵԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 195 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1967

ՀԱՅԸ ՉԵՈՒԲԷ 2,5 ԵԳ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد رقم ۱۹۵ — الخميس ۱۴ سبتمبر ۱۹۶۷

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՀՆԳԱՄԵԱՅ ԾՐԱԳԻՐԸ

ԱԶԳԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼՔԸ ՊԻՏԻ ԱՊԱՅՈՎԷ

ԱՅՍ ԾՐԱԳԻՐԸ ՀԻՄՆՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՒԱՍԱՐԱԿՇՈՒԹԵԱՆ, ՍՊԱՌՈՂ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԽԻՍՏ ՀԱԿԱԿՇՈՒ, ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՔԱՆԱԿԻ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ԵՒ ՏԵՂԱԿԱՆ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՔԱԶԱԼԵՐՄԱՆ ՎՐԱՑ:

Ծրագրում ինտարար՝ Տոքթ. Ապառնի Մոնթեմ էլ Գալստեանի կը պատրաստէ զարգացման հնգամեայ նոր ծրագիրը մը ընդհ. գիծերը: Այս ծրագիրը՝ որ պիտի սկսի 1970-71 տարեշրջանէն, հիմնուած պիտի ըլլայ գլխաւորաբար հետեւեալ առաջադրանքներուն վրայ:

1. Ապահովել օտար գրումները, օտար երկիրներու հետ վճարումներու հաւասարութիւնը և ներկայ կշիռի տարբերութեան վերացումը արտաճումներու առաւելագոյն զարգացմամբ և ներառում և ներու նուազեցմամբ: Նաև քաջալերել երկար պայմանաժամով առևտրական համաձայնութիւններ

և յաջողականորէն օտար արտադրութիւնները փոխարինելով տեղական արտադրութիւններով:

2. Սպառող ապրանքներու գորաւոր հակազդիւմը հաստատել, գիններու և օրավարձերու հիմնական ծրագրումով մը, այնպէս որ սպառող ապրանքներու գումարը ներդաշնակով արտադրողականութեան աճին հետ:

3. Տեղական խնայողութեանց զարգացում, գլխաւորաբար համար նոր յարձակումները և զարգացնելու ազգային եկամուտը, օտար փոխառութիւնները նուազեցնելու համար:

4. Ամէն տեսակի արտադրողա-

կանութեան զարգացում, իւրաքանչիւր գործարանի և հաստատութեան մէջ նախապէս պատրաստւած օրացույցով մը:

Այս ծրագրին մէջ կան նաև այլ առաջադրանքներ, ինչպէս՝ օգտագործումը Բարձր Զրամբարի, երկաթի և պողպատի գործարաններուն և նոր արգասաւորուած հողերու տարածութեանց եկամուտներուն:

Տոքթ. Գալստեանի տեղեկագիրը, որուն խմբագրմանը լծուած են այժմ նախարարութեան բոլոր սպասարկութիւնները, պիտի ներկայացուի Ծրագրումի Յանձնախումբին:

ԿՈՉ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ԹԵՄԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻԻ

Աղեքսանդրիոյ ժամօք ազգային, գործարանայէր, Թեմական և Քաղաքական ժողովներու անդամ և Պոլսեան Ազգ. վարժարանի յարգելի ասեմապետ Պր. Վահան Աղեքսանեան, որ ազգային աշխատանքներուն իր գործօն և կողմի մասնակցութիւնը կը բերէ երկար ասեմէ ի վեր, խմբագրութեան յղած է՝ յառաջիկայ Աղեքսանդրիոյ Թեմական ընտրութեանց առթիւ հետեւեալ կոչը՝ առ ի հրահանգութիւն:

ԽՄԲ.

Նկատի ունենալով Աղեքսանդրիոյ Թեմականի մօտալուտ ընտրութիւնները, կ'ուզեմ մեր յարգելի և սրտցաւ ազգայիններուն ու շողորթիւնը հրաւիրել այն իրողութեան վրայ, թէ դժգոհին ու գանգատիւր և միջնա իսկ բարեկամեցողութիւն ունենալը բաւական չեն ազգային գործերը լաւ մատակարարութեամբ տեսնելու համար: Ուրեմն պէտք է ընել այնպէս մը, որ ազգային իշխանութիւնը յանձնէր աններու, որոնք հասարակութեան վստահութիւնը կը վայելեն, համերաշխ են իրարու միջև և գիտակից՝ այն դժուարութիւններուն, զորս պիտի դիմակայեն, նոյն ատեն պատրաստ ըլլալով դրական ճիգ մը ընելու հիմնուելով ուսումնասիրուած ծրագրի մը վրայ:

Առաջնորդուած վերոյիշեալ մտքերով, կ'առաջարկեմ, որ ամէն Աղեքսանդրիոյ ազգային իր օժանդակութիւնն ու քաջալերանքը անգամ մը եւս ընծեմէ ներկայացուցական դէմքերէ բաղկացած անկախ ընտրելիներու այն խումբին՝ զոր մօտ օրէն պիտի ներկայացան հանրութեան, և որ զերծ գերադասութեան և մենատիրական ամէն զգացումէ՝ պատրաստ պիտի ըլլայ անհրաժեշտ ամէն զոհողութիւն ստանձնելու, կորովի կերպով ծառայելու նպատակաւ Աղեքսանդրիոյ մեր հայ համայնքին:

Անկախներու նուիրելով այս խումբը զերծ հակամարտութեան ժխտական ոգիէ, պիտի ուզէ պատեհութիւնը ունենալ ծառայելու, համայնքը մտահոգող հարցերուն մօտենալով դրական և առարկայական մտքով մը, որ նպաստաւոր պիտի դարձնէ ազգին անմիջական կարիքներուն բաւարարելու մեծ գործը, որդեգրելով հետեւեալ ամփոփ ծրագրին գործադրութիւնը:

1.- Ծառայել ի շահ ըլլող Աղեքսանդրիոյ հայերուն անխտիր, անկողմնակալ ոգիով, և ի մտի ունենալով միայն մեր Ազգայիններուն շահերը, և մեր որոշումները առնել օգտուելով անցեալի փորձառութիւնէն՝ անսալով միայն մեր խղճմանս ծայրին:

2.- Ինչպէս միշտ, մեզ հաւատարիմ քաղաքացի եզրապատական Կառավարութեան և ամբարշտելի Արաբ եղբայր ժողովուրդին և հայ համայնքին միջև գոյութիւն ունեցող անկեղծ յարաբերութիւնները, համոզուած ըլլալով որ մեր գաղութը մէկ մասն է եզրապատացի ժողովուրդին և կը բաժնէ անոր հակատագիրը:

3.- Հաւատարիմ մնալ Ս. Էջմիածնի և անխախտ պահել թեմիս և Մայր Աթոռին հոգեկան կապերը: Նոյնպէս հաւատարիմ մնալ և պաշտպանել միասնականութիւնը Հայաստանեայց եկեղեցւոյ:

4.- Մշակել շահագործման նոր ծրագիր մը՝ ազգային կալուածներուն և պատրաստի գումարներուն եկամուտները աւելցնելու նպատակաւ, որոնք ներկայիս անբաւարար են և կը կարօտին աւելի լաւ մատակարարութեան մը: Այս կերպով կարելի պիտի ըլլայ ոչ միայն հաւասարակշռել ներկայ տարուան պիւտեճէն բացը, այլ ձեռք բերուելիք առաւելութեամբ իրագործել նաև ստորև յիշուած ծրագրերը:

5.- Օժտել մեր Ս. Պօղոս Պետրոս Եկեղեցին նուազագոյնը մէկ բահնայ հայրով մը և զօրացնել անոր դպրաց դասն ու երգչախումբը, զայն ազատելով ներկայ անբաւարար վիճակէն:

6.- Բարելաւել մեր Աղեքսանդրիոյ միակ Ազգային վարժարանին կացութիւնը հետեւեալ կերպով:—

ա.— Պաշտօնի կոչել նոր ուսուցիչներ՝ աւելի եւս զօրացնելու համար հայերէն լեզուի դասաւանդութիւնը ու ընդհանրապէս դպրոցին մակարդակը:

բ.— Բարելաւել ուսուցչութեան կեանքի մակարդակը:

գ.— Օժտել վարժարանը անհրաժեշտութիւն դարձած երկրորդ ինքնաշարժով մը:

դ.— Նորոգել դպրոցին շէնքը, կահն ու կարասին, եւ բարեզարդել անոր պարտէզը:

7.— Կանոնադրել գերեզմանատան վարչական գործողութիւնները և նորոգել Մատուռը:

8.— Կարգաւորել և արագացնել դիւանատան գործողութիւնները յօգուտ գաղութին և ազգայիններուն:

9.— Կարելիութեանց սահմանին մէջ, զօրավիգ կանգնել Այծեմնիկ Միութեան՝ որպէսզի Աղեքսանդրիոյ ծերունիներն ալ օգտուին անոր ընծայած դիւրութիւններէն:

10.— Կազմել մասնաւոր յանձնախումբ մը՝ որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ:—

ա.— Նեցուկ կանգնել և օժանդակել այն երիտասարդներուն, որոնք դժուարութիւններու կը հանդիպին երբ կեանքի ասպարէզին մէջ իրենց առաջին քայլերը կ'առնեն:

բ.— Զօրավիգ կանգնել գաղութիս մէջ գործող մշակութային և մարզական բոլոր միութիւններուն անխտիր, որոնք կը ծառայեն ազգապահպանման:

11.— Քաջալերել իգական սեռին գործօն մասնակցութիւնը Ազգային Իշխանութեան և յարակից մարմիններէն ներս:

12.— Գահիրէի Ազգային Իշխանութեանց հետ սերտ և համահաւասար իրաւունքներով փոխ-յարաբերութիւններ մշակել, որպէսզի կարելի ըլլայ անյապաղ միասնաբար ձեռնարկել նախ Տեղապահի և ապա Առաջնորդի ընտրութեանց, ինչպէս նաև եզրապատացի Համայնքի Կազմական Կանոնադրի բարեփոխութեանց:

Վ.Ա.ՀԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ

Աղեքսանդրիա, 11 Սեպտեմբեր 1967

ԱՐԱՐ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷՆ

ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՄԲ ՊԻՏԻ ԿԱԶՄՈՒԻ

Արարական Ընկերվարական Միութեան Կեդրոնական Կոմիտէի կազմութիւնը տեղի պիտի ունենայ ընտրութեամբ, Միութեան Ընդհանուր Ժողովին մէջ:

Համագումարը, որ կազմուած պիտի ըլլայ գործադիր գրասենեակներուն անդամներէն, պիտի ընտրէ Կեդրոնական Կոմիտէի անդամները:

Վերջին շրջանին քաղաքական մեծ գործունէութիւն մը տեղի ունեցաւ, որպէսզի գործադիր գրասենեակներն ու ղեկավարութիւնները ժողովուրդի աշխատողութեան մէջէն նոր տարրեր ընդգրկեն:

Գործադիր գրասենեակներուն մէջ նշանակուած են 1400 նոր անդամներ, որոնք՝ նախ քան համագումարը քաղաքական աշխատանքներ կը կատարեն:

Ա. Բ. Միութեան գործադիր գրասենեակներուն անդամներուն ընդհ. թիւը կը հասնի 2400ի. կան նոյն հարկեր համալսարանի եւ բարձրագոյն հիմնարկութեանց դասախօսներ:

ԱՄՅԻ ԱՐՏԱՔԻՆ

ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՊԵԼԿՐԱՏԻ ԵՒ ՍՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

ԱՄՀի արտաքին գործոց Նախարար Պր. Մահմուտ Ռիատ, որ Մոսկուայէն ետեւոյաբար գնաց՝ Միջին Արեւելքի կացութեան ժապիտ խորհրդակցելու ետեւոյաբար պատասխանատուներուն հետ, Սեպտեմբեր 9ին կրկին Մոսկուա ժամանեց, ուր տեսակցեցաւ Ս. Միութեան արտաքին գործոց Նախարար Պր. Անտոն Կրամլեյի հետ:

Պր. Մահմուտ Ռիատ ընդունուեցաւ Պր. Լէոնիտ Պրեժնեի կողմէ. ան հանդիպում ունեցաւ Ս. Միութեան վարչապետ Պր. Ալեքսէյ Գոստինին հետ, ի ներկայութեան Պր. Անտոն Կրամլեյի, Սեպտեմբեր 10ին Մոսկուայէն (ԱՄՀի մէջ Ս. Միութեան դեսպան) և Մուրատ Ղալապի (Ս. Միութեան մէջ ԱՄՀի դեսպան):

Խօսակցութեանց գլխաւոր նիւթերը եղան Միջին Արեւելքի կացութիւնը, ինչպէս նաև ՄԱԿի ընդհ. ժողովի (18 Սեպտ.) ընթացքին արաբ և ընկերվարական պետութեանց որդեգրելիք գործելակերպը:

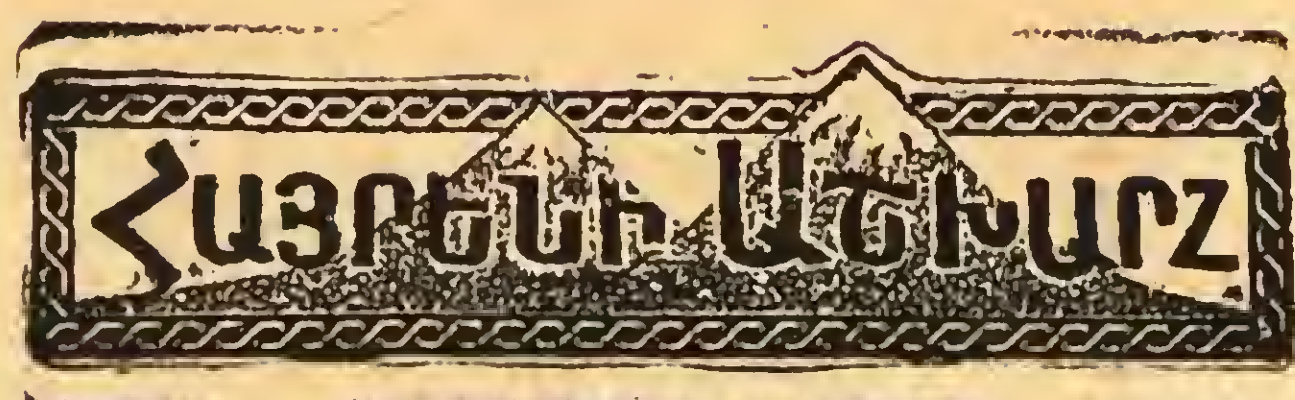
Պր. Մահմուտ Ռիատ Գահիրէ վերադարձաւ առջի օր:

ՀԻՆԱԷՅԻ ԹԱԳԱԼՈՐՐ

Ս. ՄԻՈՒԹԻՒՆ Կ'ԱՅՅԵԼԷ

Թորանանի Հինգէյն Թագաւորին Ս. Միութեան առաջին այցելութեան թուական ճշգրտած է Սեպտեմբերի վերջերը, Հինգէյն Թագաւոր սովետ ղեկավարներուն հետ պիտի ուսումնասիրէ իսրայէլեան նախարարական հետաքննարկ Միջին Արեւելքի մէջ ստեղծուած կացութիւնը և զայն դիմադրաւոր և համար արաբական երկիրներուն դիրքը զօրացնելու միջոցները: Այս առաջին անգամն է որ հաշմանկան վեհապետ մը Մոսկուա պիտի այցելէ:

ՀԱՅԿԱԿԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐ

ՎԱՋԳԵՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Բ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ ՄՕՏ

Օգոստոսի 30-ին Հայկական ՄՍՀ Նախարարներու Կոմիտեի Նախագահ Բ. Մուրատեան ընդունեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա.ը:

Վեհափառին հետ էին Հայկազուն Արք. Արարատեան և Ներսէս Ծ. Վրդ. Պողոսյանները:

Զրոյցին ներկայ էր նաև Հայկական ՄՍՀ Նախարարներու Կոմիտեի անդամները: Հայ Եկեղեցիի Գործերու Խորհուրդի Նախագահ Կ. Դաւ- լաբեանը:

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՄԵՐԱՐԶՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԶԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Ամէն շաբաթ քանի մը տա- նեակ հայեր իրենց ծովը կը վա- ռեն պապենական երկնքի տակ: Վերջին երկու շաբաթներուն ըն- թացքին Թեհրան-Ջուլֆա-Երևան գնացող Սովետական Հայաստան ժամանեցին 154 իրանահայեր (30 ընտանիք): Անոնք բնակութիւն հաստատեցին Լենինական, Արտի- կան, Լուսաւան քաղաքներուն մէջ, Վեդիի շրջանի Սուրենաւան և Աշ- տարակի շրջանի Պերճ Պողոսեանի տնակին:

անուան սովետական տնտեսու- թիւններուն մէջ: Սովետական երկրի նոր քաղաքացիները հայրենիք ժա- մանման առաջին օրն իսկ կ'ապա- հովուն բնակարանով և իրենց նախասիրութիւններուն համապա- տասխան աշխատանքով:

Այս տարուան անցած ութ ամսուան ընթացքին՝ միայն Իրանէն Հայաստան վերադարձած են 553 հայեր (104 ընտանիք):

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՅՅԵԼՈՂ ԶԲՕՍԱԾԻԿՆԵՐԸ

Զբօսաշրջիկներու կեդրոնը այս տարի ընդունած է 13 հազար զբօսաշրջիկներ: Մինչև տարուան վերջը զբօսաշրջիկներուն թիւը պիտի հասնի 20 հազարի:

ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻ ՆՈՐ ԶՐԱՏԱՐԸ

Լենինականի նոր ջրատարի աշխատանքները գրեթէ վերջացած են: Անցնելով 30 քիլոմետր տա- րածութիւն, կտրելով տասնեակ կիրճեր ու գետակներ, ջրատարը Ղազանչիի սառնորակ ջուրը պիտի հասցնէ Լենինական:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԿԱՐԶՈՒՅԻՆԵՐԸ

Նկարչուհիներ՝ Բ. Վարդանեան, Ա. Ղափանցեան, Ս. Մասինեան, Ս. Ղափանցեան (ա. շարք), Լ. Բաժբեուկը, Վ. Կարապետեան և Օ. Վարդանեան (բ. շարք)՝ Արփեճիկ Ղափանցեանի արհեստանոցում:

Նկարչուհիներ՝ Բ. Վարդանեան, Ա. Ղափանցեան, Ս. Մասինեան, Ս. Ղափանցեան (ա. շարք), Լ. Բաժբեուկը, Վ. Կարապետեան և Օ. Վարդանեան (բ. շարք)՝ Արփեճիկ Ղափանցեանի արհեստանոցում:

Նկարչուհիները շատ տար- րեր են, ունեն իրենց ստեղծա- գործական դէմքը, գծերու ձևը, սիրած ժանրը և թեման: Նրանցից ոմանք բնարական են, ոմանսովի, միւսները՝ առնական ու առողջ: Գրեթէ բոլորն էլ նկարում են մեր բազմաթիւ կեանքը:

Շատ անգամներ են կազմա- կերպուել միայն կին նկարչուհի ստեղծագործութիւնների ցուցա- հանդէսներ: Այդ ցուցահանդէս- ները աչքի են ընկել իրենց գու- նագեղութեամբ, թարմութեամբ և անմիջականութեամբ: Հայ նկարչուհիներն ունեն գոյնի լաւ գզացողութիւն: Անշուշտ, դա ազ- գային որակ է: Հայաստանի բնու- արուեստով զբաղուող նկարչուհի- ներ: Նրանց թիւը հասնում է յիսուհի: Այդ թիւն ամէն տարի աւելանում է: Ի՞նչպիսիք են զալիս նոր, երիտասարդ, տաղանդաւոր նկարչուհիներ, որոնք աւարտելով Երևանի նկարչական ինստիտու- տը, կեանք են մտնում, սկսում ինքնուրոյն աշխատանք:

Հանրապետութիւնում հա- նաչուած նկարչուհիներ են Լա- լինիա Մելիքեանը, Արմինէ Կա- լինցը, Նանա Քիւլիբեկովանը, Վարդիգեր Կարապետեանը, Բնա- րիկ Յովհաննիսեանը, Բնարիկ Վարդանեանը, Արփեճիկ Ղա- փանցեանը և ուրիշներ:

ՌՈՒՄԵՆԻՍ

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԱՅՎԱԶՈՎՍԻԻ ՆՈՒՐՈՒԱԾ ԵՐԵԿՈՅ

Վերջերս Պուրէշի մէջ, ի պատիւ աշխարհահռչակ ծովանկա- րիչ Յովհ. Այվազովսիի ծննդեան 150ամեակին, տեղի ունեցաւ երե- կոյթ մը, որուն ընթացքին խօսե- ցաւ Պուրէշի համալսարանին դա- տախոս և արուեստի քննադատ Մարիա Տուրիթեանը:

Մոգական լապտերով ցուցա- դրուեցան Այվազովսիի նկար- ներէն գունաւոր վերարտադրու- թիւները:

ՄԱՅՏԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ԱՇԽԱՐՀԱՆՁԱԿ ԵՐԳՉՈՒՅԻ ԼԻԼԻ ՉՈՒԳԱՍԸԶԵԱՆ ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻԲ ԿԸ ԺԱՍՏԱՆԷ

«Հայրենիքի Չայն»-ն հաճոյ- քով կը տեղեկանանք՝ որ աշխար- հահռչայ մեծ երգչուհի (Գոնիթալ- թօ) հայազգի Լիլի Չուգասըզեան օրերս Երևան կը ժամանէ:

Լիլի Չուգասըզեան, ծնած Շի- րակոյի մէջ, գուետն է մեծ հայ- րենասէր և հասարակական գործիչ, հրապարակագիր ողբացեալ ընկեր Վահան Չուգասըզեանի:

«Սովետական Արուեստ» ամ- սազրի խմբագիր ընկ. Սարգիս Պալանտուրին հետ Ա.Մ.Ն.Ի մէջ ունեցած իր տեսակցութեան ըն- թացքին, հայտնեցին պատուաբեր այս մեծ արուեստագիտունին, հե- տեւեալ արտայայտութիւնը ունե- ցած է:

— Հաւատացէ՛ք, այն օրէն, որ արդէն որոշ եղաւ որ այս տարի պիտի կրնամ հայրենիք այցելել, չափազանց անհամբեր դարձած եմ: Երբեք արտով Երևանի մէջ կը ըզ- դամ ես զիս: Գիտեմ որ օփերայի հիւանդի չէնք մը ունիք, ֆիլհար- մոնիայի հոյակապ զահլիճ: Այս մա- սին հպարտութեամբ ինձի պատկեց Լուսին Ամարան: Ուրեմն իսկապէ՛ս շուտով պիտի տեսնեմ հայրենիքս, Արարատը, Սեւանը... Ասիկա ան- հաւատալի երազ մըն է:

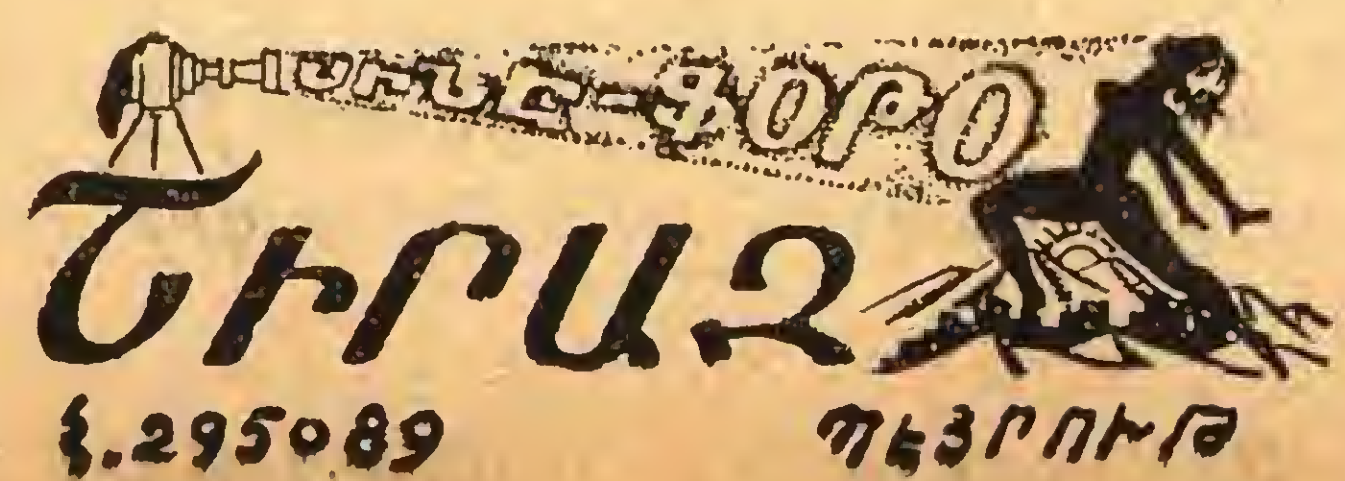
Ս. Պալանտուր զարմա- ցած երգչուհիին մաքուր, սահուն և հարուստ բառապաշարով հայե- րէն արտայայտութիւններէն, երբ հարց կուտայ այս մասին, Լիլի կը պատասխանէ:

— Ուրիշ կերպ ի՞նչ չպէ՛ս կ'ըլ- լայ, չէ՞ որ ես հայու աղջիկ եմ, ի՛նչ ընենք որ Շիլլակո ծնած եմ: Հայրս ինձի ոչ միայն հայերէն սոր- վեցուցած է, այլև հայու ոգի տուած:

«Մենք տունը՝ ամուսնոյս և զաւակներու հետ հայրենի կը խօ- սինք»:

Լիլի Չուգասըզեան համերգ- ներ տուած է Ամերիկայի և Եւրո- պայի բազմաթիւ երկրներու մէջ: Եւ ահա այս մեծ հայ երգչուհին կը ժամանէ Երևան: Հայաստանի մէջ ան պիտի տայ մենահամերգներ սիմֆոնիք նուագախումբի հետ, ինչպէս նաեւ հանդէս պիտի դա- յի «Այտա» և «Արշակ Բ.» օփերանե- րուն մէջ:

Հայաստանի ունկնդիրները երկար ժամանակ է Վերահայրենիքի մեծ կարօտով ու ակնկալու- թիւներով կը սպասեն Լիլի Չու- գասըզեանին:

ԱՐԺԱՆԹԻՆ

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Խոր կսկիծով կը տեղեկանա՞նք անակնկալ մանր՝ Արժանթինի մեր վերջերս ընկերներէն Եւ շարաւային Ամերիկայի Ս.Գ. Հնչ. Կուս.Վարիչ Մարմնի երկարամեայ անդամաց, ազգային հանրաժանութեան անդամու- թիւն և գործիչ:

ԸՆԿ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՔԵՆԱՆԻ

որ տեղի ունեցած է 26 Օգոստոս 1967ին, Պուէնոս Այրէսի մէջ: Այս խոր առթիւ «Ջանակիր» իր գգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալ ընկերոջ այրիին՝ Տիկին Մարիաին, զաւակներուն և շարաւային Ամերիկայի իր ընկերներուն:

ՓԱՐԻԶ

ԱՐԱՄ ԽԱԶԱՏՐԵԱՆԻ ՀԵՏ

ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

1967 Յուլիս ամսոյն երեկոյ մը «Եանց»-ի ակումբէն ներս կը մտնէր Արամ Խաչատրեան և խանդավառ ընդունելութեան ա- ռարկայ կը դառնար «Եանց»-ի ան- դամներուն և անոնց բարեկամնե- րուն կողմէ:

Դաւանակահարուհի և երգահան Գոհարիկ Ղազարոսեան կը կա- արէ իր «24 Etudes»- ները՝ ի ներկայութեան աշխարհահռչակ եր- գահան Արամ Խա- շատրեանի:

Հայ վարպետ անօրինակ ու- ռախութիւն ցոյց կու տար տեսնե- լով սփիւռքահայ երգահանի հա- լուստ գործս, տալազրեալ 24 Etudes- ներս, որոնց մեկնաբանութիւնը կը կատարէ «Եանց»-ի ակումբի դաշ- նամուրի վրայ, այդ երեկոյ մի՛միայն իրեն համար: Այդ «Իրեն համար»-ը կորովա կը բազմապատկէր ու կը զգայի՝ թէ հայ մեծ արուեստագէտը ինչե՛ր կուտար իր ներկայութեամբ իր ազգակիցներուն:

Հոս կ'ուզեմ պատմել այն զէպքը, զոր լսեցի իրմէ. «Երբ «Դաւան» պալէթի պատրաստու- թեան ձեռնարկել էի, հինգ վեց ամիս տեւող մի շրջանի ընթաց- քով»:

* * *

Խաչատրեանի արժեքաւոր երգահան դաւանակահար Գոհարիկ Ղազարոսեան, որուն երաժշտական համբաւը տարածուած է ու ծանօթ ամբողջ սփիւռքի մէջ, ինչպէս նաեւ Հայաստան, այս օրը կատարեց հա- մերգային երկար շրջանային մը և այցելեց բազմաթիւ երկրներ: Մասնաւորաբար ան եղաւ Ֆրանսա և Եգիպտոս:

Զանազան քաղաքներու մէջ կազմակերպած յաջող ելոյթները գտնւած ընդունելութիւն և ժո- դովդղական արդար գնահատման, անգամ մը ես ապացուցեցի իմ մեր սիրելի դաւանակահարուհիին արուեստի բարձրութիւնը ու երա- ժշտական անմիջական հմտութիւնը:

Այս առթիւ Փարիզի մէջ տա- րուեցան «Լազարոսեանի կարեւոր գործերէն «24 Etudes»-ները՝ ամ- փոփում գեղեցիկ հասարկ մը մէջ, որ հայ երաժշտական կեանքի հա- րուստ տեղիւնը արուեստի մեծ կո- լաբը գործերուն կարգին լաւագոյն կերպով կը ներկայացնէ դաւանա- կահարուհիին արուեստի գործը, մեկ խօսքով՝ Ղազարոսեանի երաժշտութեան բնութեան ընդհանրութիւնը:

Իր այս համարողութեան ըն- րացիին Գոհարիկ Ղազարոսեան առիթը ունեցաւ մօտէն ծանօթանա- լու սփիւռքահայ մշակութային շրջաններուն:

«Ջ» — Վերջերս ստացուած անձնական նամակէ մը կը տեղեկա- նանք՝ որ երգահան Օր. Գոհարիկ Ղազարոսեան աւարտած է իր «Յորդ Prelude»-ը: Այժմ պիտի սկսի յօրի- նել 10-րդ Mizouի բանաստեղծու- թեան վրայ:

ՀԱՇՈՒՅՑԱՐԴԱՐ...

ԱՐՄԵՆ ՏԱՏՈՒՐ

Հարցուցած էք անգամ մը դուք ձեզի, թէ ի՞նչ է «ճակատագիրը»։ Պատահած է՞ք արդեօք դէպք մը, աղէ՛տ մը՝ որուն զոհ գացող հարազատի մը ճակատին փակցուցած էր լաւ «սեւ» գիրը...
Ինչո՞ւ յաճախ անտրտունը կ'ընդունին «Գրուած»ը, արարքի մը ծախաւեր արդիւնքը, մեր դժբախտութեանց մեղքը կը սիրենք բռնցնել սեւ «ճակատագիր»ին կունակը...

Հնաւանդ սովորութիւն՝ դարերու մուծ խորքէն մեզի հասած՝ «ճակատագիր»ին հաւատալը, ապաւինիլը։

Մարդկային միտքի և ուժի հասողութենէն վեր գտնուող ամէն ինչ կը վերագրուէր նախասին-մանուածին։ Հորեմ, համահա-րակ, երկրաշարժ, պատերազմ, արարքն էին ցասկոտ աստուծո-նեան, պատիժը՝ անորէն մար-դուն։ Հարստութիւնը, յաղթա-նակը, բազմածնութիւնը, պտղա-բերութիւնը՝ իր վարձատրու-թիւնը։

Անտեսանելի «գիր» մը՝ մա-նուկին ճակատին՝ անոր աշխարհ գալէն իսկ առաջ գրուած... «Ուժ» մը՝ որ կը «կանխորոշէ» ամէն բան, «անխուսափելի» կեր-պով կը կառավարէ մարդուն առած ամէն մէկ քայլը, տուած իւրաքանչիւր որոշումը...

Գիտութիւնը թէ և ընդար-ձակեց ու կ'ընդարձակէ մարդ-կային միտքի հորիզոնը, կուտայ, կը փորձէ բացատրել պատճառ-ները ամէն շարժումի, դէպքի, պատահարի, երեւոյթի, մարդիկ տակաւին կը նկատեն «ճակատա-գիր»ը անբեկանելի, անիմանալի արտայայտութիւնը՝ երկնային ամենագոր Կամբին։

«Որոշուած»ին անծնատուր ըլլալը ոչ մէկ լուծում կրնայ բե-րել մարդուն բարդ ցաւերուն, աշխարհի փշոտ հարցերուն։

Մարդն առաւ տեղեկացում-քեան առաջին քայլն ու սքանչելի գտաւ, օրինակ, անհունին մէջ «քաղեր»ով երկրագունտին շուրջ դառնալը՝ որ «աստուծային» էր, հեքեաթային հերոսներու կամ հրեշտակներու յառուկ՝ դեռ ա-տեն մը առաջ...։

Ու երբ մօտ ատենէն առա-ջին տիեզերանաւը լուսնէջ կա-տարէ, կամ իր նաւին խանգա-րումին հետեանքով մարդն ալ խորտակուի այնտեղ՝ «ճակատա-գիր»ի՞ն պիտի վերագրէ ձախո-ղանքը կամ յաջողութիւնը իր այդ «աստուծային», թէ միայն և միայն գիտնականներուն ծրագիրներուն կատարեալ գործադրութեան և տիեզերանաւուն անսպլթար գոր-ծելուն և կամ ատոնց ճիշդ հա-կառակին։

Ոչ մէկ փառք ու պատիւ «ճակատագիր»ին։

Քանի փնտռեմ «ինչո՞ւն» և «ի՞նչպէս»ը պատահած եղելու-թեան մը ու ԳՏՆԵՆՔ մեր փընտ-ռածը, իրաւունք չունինք այլևս «նախասինմանուած», անխուսա-փելի, ճակատագրական» նկա-տելու եղածը, անհատին բարոյա-կան ու նիւթական փառքը կամ փնացումը։

Առանց պատճառի՝ ոչ մէկ արդիւնք՝ բարի կամ յոռի, ա-րեւածագ կամ խաւարում, պա-տերազմ կամ խաղաղութիւն։

Ամէն ինչ «գրուած»ին վե-րագրելը իրականութենէն փա-խուստի ճարպիկ փորձ մըն է լոկ՝ «ճակատագիր»ին խորհրդա-ւոր քողին ետեւ պահուած։

Զըլլանք երբեք խաղալիքը «ճակատագիր»ին կամ անոր կամ-

քին ու քմայքին։ Զյանծնենք մենք զմեզ՝ «բախտ»ին սև կամ ճերմակ «ուժ»ին...։

Պատե՛նք խորհրդապաշ-տութեան վարագոյրը, Լոյսի, Յառաջդիմութեան, բայց մահա-ւանդ՝ չձմարտութեան սիրոյն։

«Ճակատագիր»ին ժխտումը ձեռք կը բերուի ոչ թէ յուլու-թեամբ կամ հրաշքով, այլ աշ-խատանքով, դէպի օգտաշատ ու ազատատենչ կեանքի՝ որպէսզի մարդը՝ ձեռքապատուած միտքի ու հոգիի ամէն տեսակ կաշկան-դումէն ու շղթայէ, դառնայ տէ՛րը այս աշխարհին, նաև երկինքին...։

Այլապէս՝ աւելո՛րդ պիտի ըլլայ ապաւինիլը խելքին, կամ-քին ու հոգեկան այն ուժին՝ որ թուիք կու տան մարդուն և անոր հողեղէն մարմինը պիտի հասցնեն մինչև մոլորակները...։

Եթէ «գրուած»ը պիտի տնօ-րինէ աշխարհի ապագան, մարդը օր մը հոգի՛ն ալ պիտի յանձնէ Սատանային՝ կարծելով թէ «ճա-կատագիր»ը ա՛յդպէս կ'ուզէ որ ընէ ինք...։

Ու շատ տրամաբանօրէն իբր հետեանք ատոր՝ տեղի պիտի ու-նենայ հիւլէի ծնունդ գերագոյն-րէի Պատերազմը։

Մա՛րդն է տէրը աշխարհի ու բնութեան, բնա՛ւ ատոնց հիւլ կամակատարը։

Մարդկային մտաւոր ու հո-գեկան արժէքներուն յաղթանակը պիտի ապահովէ նուաճումը Վա-խին, Աւելորդապաշտութեան, Գերութեան, Ստրկութեան, Տգի-տութեան կամ նաւարամտութեան և մարմնաւոր, հոգեկան ու մտա-ւոր ամէն տեսակ կաշկանդում-ներու՝ որ աղբիւր և գործիք են մարդուն շահագործումին՝ իր նմանին կողմէ։

Լոյսը միայն պիտի սրբէ մարդուն ճակատէն ամէն բիծ ու արատ, պիտի կատարէ հաշւե-յարդարը՝ «ճակատագիր»ին...։

Հելիոպոլիս, 1966

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՏՐՏՄԻՆ

Երբ կը խորհիմք քե քեզի հետ պիտի ըլլամ վերսին, ժամը գուցէ եւ կամ անկէ նուազ, ի՞նչ փոյր, իմ անգին, Ու լոյս դեմքէդ պիտի նորեմ ըլլամ արբիւ, իմ աչքին Կեանքը կ'առնէ երանգ մը նոր, վիշետս բիւր կ'անհետնի։

Բեզ չնանցած, քեզի հետ, նամբաւ հարք եր, կիսալոյս, Բեզ հանգնալէս, սիրելիս վերջ բացուեցաւ նոր արշալոյս, Ու անկէ ետք նամբաւ եղաւ մեր լուսնոյդ, մեր խաւար, Երբեմն անկում ամօրալի, երբեմն վերելք լուսափառ։

Ի՞նչպէս երբեք քեզի հետ կա ու կրնա իմ ըլլալ դեռ, Երբ ամայի նամբուս վրայ կրնա ցանել դուն վարդեր։ Ի՞նչպէս երբ մարդերուն դեմ ալլամբո՛ւ ու անտր ըզեզ ունիմ լոկ բալասան՝ սրսիս խոցուած կարեկեր։

Ի՞նչպէս երբեք, հայելիին մէջ աչքերուդ մեղրածո՛ր, Երբ կը երեւի ինձ՝ կարգալ յար սերդ գերող եւ հզօր, Կը խոստանայ սերդ այդ երբ օրե՛ր ծիծղուն, կեանք մը նոր, Դարունին եով իմ օրերուն գարուն մ'ալ դուն, իմ աղուոր։

Երուսաղեմ

Գ. ՃԱՐՏԱՐ

ՄԱՀԱՍՈՍԿՈՒՄ

Երեկ, ո՛վ Մահ, կը գգայի քեզ աւելի մօտ հոգւոյս, Երկարած քաքքո անգուր՝ գարունին դեմ օրերուս։ Բայց նայուածքդ դեմ այդ ժանձ՝ կը մնայի ես խաղաղ, Կը դիմէի նոյնիսկ քեզ հաստատալ ու անվախ...։

Կորցուցած էի զի ամէն հաւատք ես կեանքէն՝ Որ ինձ համար եր դարձած խաւարակուտ մի գեհնէն։ Մարդերն՝ գազան ու ռոսիս, սերը՝ վիճակ մը անգոյ։ Դարձած էի յոռեմ, սրտնայտոյ ու դժգոհ։

Սակայն այսօր, հակառակ ցանցաւնեմունս չապակող, Յոյսեր, սերեր կը փութան հոգիս մէջ զնել բոյն, Ու կը լեցուիմ կեանքին դեմ պաշտամունքով մը անհուն...։

Այս բոլորին հետ սակայն, պիտի, ո՛վ Մահ, բուխի ինձմէ հետո՛ւ։ Բայց նայեմ ինձ խոսելի ու զաղի, Ու պիտի՝ քեզի սոսկայի՝ ողջ ետքսամբ ելած դող։

Միակ արգելք իբրեւ նամբուս վրայ լուսառոյ։

Երուսաղեմ

Գ. ՃԱՐՏԱՐ

Զ Մ Ի Ի Ռ Ն Ի Ա

(ԿՈՐԾԱՆՄԱՆ 45ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ՝ 1922-1967)

Եզրապահայ ծանօթ դերասան, երգիծագիր և «Ձախակիր»ի աշխատակից Պր. Խորեն Տէտե-նան սիրով ընդառաջելով խմբագրութեան խնդրանքին, Մոնթեպելե մեզի ուղարկած է Իզմիրի (Զմիրուհի) աղէտին մասին իր յուշերը՝ այդ սխուր դէպքին 45ամեակին առթիւ։ Այս յօդուածին հետ կը հրատարակուի նաեւ Իզմիրի հրդեհի օրերուն ծովուն բացելը խաւսիւսած մահաւանդեղն (հաւանքաւոր անգլիական) լուսանկարուած երեք պատկերներ, որոնք մեզի սիրալոյսը սրամա-դրուած էին եզրապահայ ծանօթ գրող և հրապարակագիր ողբացեալ Միխայէլ Կիւրնեանի կողմէ։

ԽՄԲ.

Եզրապահայ, թերթեր, որակեալ ուսուցիչներ, ազգ. վարժարաններ, կուսակցական ակումբներ և այլն։ Ազգային եկամուտն էր տարեկան հինգ հազար հնչուն ոսկի։

Զմիրուհիայը պահպանողա-կան ազգային և եկեղեցական իշ-խանակներն ունեցած է։

Տարագրութիւն չունեցեալն, եղան մահաւակի աքսորներ։ 1914էն մինչև 1918 առաջին աշխարհա-մարտի շրջանին, Զմիրուհիայը ան-տարբերութեամբ չընդունեց ան-չուշու Զմիրուհիոյ ծովախորշին դէմ եղած ուժեղացումը, անգլիական զրահաւորներուն կողմէ։ Ազատա-

գրութեան մը մօտալուտ գալուստը կ'աւետէր այդ ուժեղացումը։

Կային հայկական դէմքեր՝ ու-րոնք չէին կրնար իրենց զգացած գոհունակութիւնը ծածկել։

Այս պարագան տեղւոյն «Բէ-օյլիւ» թերթական լրագրի խմբագրին աչքէն վրիպած էր և ան կը գրէր հետեւեալ տողերը։

— Կ'ուզէ՞ք զիտնալ թե պա-տերազմը կը շահինք թէ կը կոր-սնանք։ Գիտեցէ՛ք հայերուն դէմ-քերը, եթէ դո՛ւնեակ են, մենք կորստեան մէջ ենք, իսկ եթէ տը-լուր են, մենք շահաւոր ենք։

Եւ սակայն յանկարծ այդ ուժեղացումը կանգ առաւ, ի մեծ յուսախաբանութիւն Զմիրուհիայոց։

Տարիներ ետք հրատարակե-ցաւ «Տարածանելի Պատերազմը» ա-նունով գիրք մը։ Այդ էջերուն մէջ կարդայինք Զմիրուհիոյ ծովախոր-շին դէմ եղած ծովային ուժեղացումն մասին յայտնութիւն մը։ Լորտ Բիշ-նէր հետագիւր մը կը զրկէր այն ա-տենուան ծովային նախարար Զըր-չիլին, որուն մէջ կ'ըլլէր։

— Իզմիրի դէմ տեղի ունենալը նաւային ուժեղացումն ցոյց մը ու-չէինք պիտի ծառայէ։ Նոյն ատեն հետագիւր մըն ալ կը զրկուի Փե-թերդաբուրի անգլիական դեսպա-նին, այսպէս։

— Հաճեցէ՛ք հաւատուել Մեծ Դուքսին՝ թէ միջոցներ ձեռք պիտի առնենք թուրքոյ դէմ ցոյց մը կա-տարելու համար։

Այնուհետեւ հասցուցեցաւ թէ որքան ժողովուրդներ զոհ կ'ընեն ցոյցերու...։

Առաջին աշխարհամարտը վերջանալէն ետք յուսատու և լու-սաւոր հետանկարներ ունէր Զմիրու-հիայուհիին ալ։ Եւ սակայն վը-րայ հասաւ 1919ին սկսած հելլէո-թուրք պատերազմը Փոքր Ասիոյ մէջ։ Քաղաքական անորոշ կացու-թիւնը պատճառ մը չէր սակայն որ հայկական ազգային գործու-նէութիւնը կանգ առնէ, Կ'ուսնե-նային Ս. Դ. Հնչակեան կուսակ-ցութեան ակումբը։ Ռամկավար Ա-զատական հայ ակումբը, Հ. Յ. (Շար. տես. էջ 5)

Իզմիրի հայ եւ յոյն աղէտակներ 13 Սեպտ. 1922ին իրենց բնակարաններէն խոյս տալով կը յուսան փրկուիլ՝ ծովափէն օգնութիւն սպասելով դէմը խաւսիւսած դաւանակից մահաւանդեղն։

00271

Եւ սակայն ամիսս...։

Հայոց Զմիրուհիա գաղթին առաջին թուականը կարելի է համարել 1375 թուականը, երբ կործանեցաւ Ռուբինեանց թագաւորութիւնը։ Այդ թուականին հարիւր հազարէ աւելի հայութիւն մը ցրուեցաւ Կիպրոս, Հռոմոս, Կրետէ, Իտալիա և Զմիրուհիա։

Երկրորդ գաղթականութիւնը Շահ Աբբասեան շրջանին է, 1604ին, երբ Զմիրուհիայ կ'ընտան, յաճախ մտքերու մէջ անոնց թիւը պատ-կանելի կը դառնայ։ Մինչև և Զմիրուհիոյ աղէտին թուականը, 1922 Սեպտեմբեր 9, Զմիրուհիայուն թիւը քսան հազարը անցած է։ Պատմագիր Ա. Տափառնիէ ուսում-նասիրութիւն մը տեսլ Զմիրուհիա-հայոց մասին, ուր տեղի մը կը գրէ։

— Վաճառական եկարագիր մը կատարեալ կերպով գործուած է այս ազգին վրայ։ Պարզ ժողովուրդը բնաւ յանցանքի վրայ բռնուած և դատապարտուած է։ Արդարու-թեան ատենը բնաւ հայ մը իբր գող կամ մարդասպան չէ պատժած Զմիրուհիոյ մէջ։

Իբրեւ ազգային հարստութիւն՝ Զմիրուհիան ունեցաւ վեց եկեղեցի, եօթը հայկական վարժարան, մէկ ազգ. հիւանդանոց՝ կառուցուած Սպարդաւան երկու եղբայրներու կողմէ։ Այս հիւանդանոցին տարե-կան ծախսը՝ որ կը հասնէր 1200 հնչուն ոսկիի՝ կը հազարէր հիւան-դանոցին ունեցած սեփական կա-ւածներու վարձքերէն։ Հայ ընթեր-ցատունը հիմնուած էր 1868ին Գա-րեգին Փափուգեանի ջանքերով։ Ան ունէր 3 հազար գիրքեր. հազար ֆրանսերէն և հինգ հարիւր անգ-լերէն։ Կար և Ներսէսեան որբա-նոցը։

Ունէին քսանէ աւելի բարե-սիրական ընկերակցութիւններ,

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

ՄԱՌՆԱԴԱՐԱՆԻ ՄԱՍՆԱՎՃԱՐԸ

ԻՆՔՆԱՅՈՍ ԳՐԻՉԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾԱԳՈՒՄ ՈՒՆԻ

(Քաղաքացիական երգիծանքէն)

Այս գուեալներով, բացայայտ, որ ինքնաձու գրիչը հայկական ծագում ունի, որովհետեւ, 1166ԷՆ առաջ, հին մասեագրութեան մէջ, նման որեւէ դէպք չի լիւծուի:

Զ Մ Ի Ի Ռ Ն Ի Ա

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

Դաշնակցութեան ակումբը: «Զարթոնք» լսարանական Միութիւնը, «Արտաւարդ» և «Հայ Ակումբ»-ի և Ս. Դ. Հնչակեան ակումբի թատերախումբերը: Հայերէն թերթեր, «Հորիզոն», «Գոյամարտ», «Դաշինք» սկսած էին վերստին երեւիլ: Հետզհետէ ազգ. գործիչներ լսելի կ'ընէին իրենց ձայնը: Հընչակեաններէն՝ Տոքթ. Պաղտատարեան, Սեդրակ Շահէն, Մ. Քէպապեան, Ռամկավարներէն, Միհրան

պարպուէր և բազմահազար ընտանիքներ սգակիր ու թշուառ օրերու չէին ենթարկուել: Բաղաքին գրաւումէն կէս ժամ առաջ՝ իտալացի հարկւրապետ մը, հայր Սկալիարինոյի ընկերակցութեամբ, յունական Առաջնորդարանը կ'ելնէր և կը խնդրէր Տեքոտ խրատողութիւն, որ ապաստանի ֆրանսական հրապատոսարանը: Քսան ֆրանսացի նաւագնէր կը հետեւէին իտալացի սպային: Խրի-

Իգմիրի հրդեհէն փախած մը (Լուսանկարում՝ 13 Սեպտ. 1922ին)

Սվազը, Հրաչ Երուանդ: Դաշնակցականներ Արամ Վտարանդի, Յ. Ճ. Սիրունի: Զմուռնալով և Սուրէն Պարթեւեանը: Այս վերջինը գրեց «Անմահ Բողոք» և «Զայնը Հնչեց», որոնք բեմադրուեցան Զմուռնիոյ մէջ: Սեդրակ Շահէն գրեց «Թաւաղի Սպանութիւնը» անունով թատերադրութիւն մը, որ բեմադրուեցաւ Զմուռնիոյ նորաշէն «Թէ-աթըր Տը Սմիթ» թատրոնի մէջ:

Այդ թատերադրութեան մէջ թաւաղի դերը ստանձնած էր Մարգար Քէպապեանը, իսկ Թեհլիրեանի դերը վստահած էին Թադէր Յովհաննէսեանի: Կիսնայ ծիծղուն սկսած էր դառնալ: Հետզհետէ կը հասնէին դերասաններ՝ Յովհաննէս Աբելեան, Վահրամ Փափազեան: Եկաւ սակայն չարաշուք թրուականը՝ 1922 Սեպտեմբեր 9ը: Թուրք զօրքին մուտքը Զմուռնիա: Շարքթ օր մըն էր:

Կատարուած ողբերգութեան ականատես վկայ մը եղաւ այս տղան՝ գրողը:

Այսուհանդերձ լաւագոյն է խօսքը տալ հեղինակաւոր անձնաւորութեան մը, Պր. Պէթթրան Պարէյի, որ «Կարմիր Նահանջը» խորագրուած գրքովի մը ունի, որ կը շօշափէ Զմուռնիոյ աղէտը: Պարէյ ֆրանսացի օրագրող մը եղած է: Ահա հատուած մը.

— ... Թուրքերը 1922 Օգոստոս 27ին յարձակողականի կը ըսկըսէին:

Յունական բանակը յանկարծակիի եկած, երկու ճիւղերու բաժնուած, նահանջի ճամբան կը բռնէր, մին ընկելով Իգմիրի, իսկ միւսը Պրոսասյի գիծը: Այս խառնական փախուստին մէջ Կատարանդիի կառավարութիւնը քրիստոնեայ փոքրամասնութիւնները՝ դաշնակիցներու փորձուած գթութեան կը յանձնէր: Սեպտ. 9ին, 1922, Նուրէտտին փաշայի բանակը քաղաք կը մտնէր և կ'ուղղուէր հայոց քաղը:

Գրիտանեայ ընկերութիւնը, թաղերու եղեռնը և սարսափը տեսնելէ ետք, դիւային վազքով մը կը կուտակուէր քարափին վրայ՝ օգնութիւն աղերսելով անվտանգ օրէն խորստած համաձայնական ռազմա-նաւերէն: Հրապատոսարաններու կազմակերպած Միլիտոյզները, փաշային ապահովութեան խօսքին վրայ կը ցրուէին: Հետագայ դէպքերը ցոյց կուտային՝ թէ եթէ օտար հրապատոսարանները ապահովէր լուրերով չօրօքէին ժողովուրդը, ամբողջ քաղաքը ժամանակին կը

ստատմոս կը մերժէր և կը նախընտրէր չհեռանալ իր հօտէն: Ժիշդ ալդ պահուն կառք մը կանգ կ'առնէր դրան առջեւ և թուրք սպայ մը, երկու սուլիաւոր զինուորներով, կը հրամայէր Խրիստոսոմոսին ընկերանալ իրեն: Կառքը կ'ուղղուէր ձեռն գորանցը: Ֆրանսական ջոկատը գնացքին կը հետեւէր հեռուէն:

Խրիստոսոմոս, Նուրէտտին փաշային առջեւ հանուելով, վայրկեան մը ետքը անոր հետ կ'երեւէր պատշգամբին վրայ, ուրկէ փաշան վարը հաւաքական թուրք խաժամութիւն կ'ըսէր.

— Ձեզի կը յանձնեմ այս մարդը, եթէ լաւ վերաբերուած է ձեզի հետ, բարի վարուեցէք անոր հետ, իսկ եթէ գէշ վերաբերուած է, փոխադարձեցէ՛ք:

Այս բառերուն վրայ ամբողջ կը թափէր Տեքոտին վրայ, կը քաշքշէր, կը տանէր գլխացի փողոցին մէջ՝ ու իրեն կը հազցնէին ճերմակ շրջադեհտ մը: Հարաւածին մէկը միւսին կը յաջորդէր:

Իգմիրի կրակը կը լափէ ճոյնիսկ ծովափը՝ 13 Սեպտ. 1922ին

Կը զարնէին ինչ որ ձեռք անցնէր, կը փետտէին մօրուքը, կը կտրէին քիթը, ականջները, շրթուքները, մասները, և վերջապէս տանջանքը կը վերջանար ընդհանուր անդամահատումով: Ֆրանսացի նաւագնէրը կը դիտէին այս տեսարանը: Անոնք՝ իրենք իրենցմէ ելած, կը պատմէ ականատես վկայ մը, կը գողացին բարկութիւնէն, բայց սպան՝ որ տանոց կը հետեւէր, ատրճանակը ձեռքը, կ'արդիւնէր միջամտութիւնը: Այդ էր հրամանը: Թուրքերը քաղաքը կրակի տուին, ամենէն մոռցուած անկիւնն իսկ կողոպտելէ ետք բոլոր բնակարաններն ու վաճառատներն (կրակը սկսաւ 13 Սեպտ. 1922 Զորքաբեր օր. Մ. Յ.): Բոցերէն մտրակուած ժողո-

վուրդը գուրս կուգար իր թաքստոցէն ու փողոցին մէջ ձիււորներու զննարկով կը մահանար: Հապաթուրք խաժամութեամբ, կացինով, մուրճով, սղոցով, դաշայնով, երկաթով, վերջապէս բիրտ առաւելաներով ինկեր էր քրիստոնեայ բազմութիւններու վրայ: «Զարդը ընդհանուր էր» կը գրէր «Թայգը» թղթակիցը: Իգմիրը սպանդանոցի իսկական պատկերը կը ներկայացնէր: Դիակները յաճախ անդամահատուած՝ կը սփռուէին դետիւնը, փողոցներուն մէջ, արդիւնով նոյն իսկ շրջագալութիւնը: Հայերը ուրիշ եկեղեցիներու մէջ կ'ապաստանէին, սղջ ողջ կը հրկիզուէին, դեռատի աղջիկները կը պղծուէին ու կը ջարդուէին:

Այսքանը ամփոփումն է ֆրանսացի օրագրողին գրութեան: Աստիւն ինքս, երբ Շարքթ առաւօտ 9 Սեպտ. 1922ին թուրք զօրքը կը մտնէր Իգմիր, կը գտնուէի Բարը Ետքա կուռած ծովեզերիայ արարածանը: Մէջը թրքական զօրջակ մը փաթեմ, թուրք ձեռնաւրով կանգ առի ձիււոր չէթէի մը առջեւ: Սահուն թուրքերէնով մը ըսի աւուր. «Ո՞րք մնացք հայրենակից, աչքերինս ճամբանիդ ճիւղին»:

Չէթէն պատասխանեց. «Եկանք տղա, կ'առնէք»: Հարցումս շարունակեցի. «Լաւ ուրեմն, ի՞նչ կը խորհէք ընել»:

Մարդը վայրաք արտայայտութեամբ մը պատասխանեց. «Ի՞նչ պիտի ընենք, շատ պարզ է, պիտի մորթենք (քէսէ-ձէյիդ), մահաւանդ հայերը (իւլէ էր-մէնիլէրի)»:

Յաջորդութեան մաղթելով, ցոյց տուի հեռաւոր թաղամաս մը՝ որ թրքական էր և աւելցուցի. — Ահա՛ այդ թաղամասը հայերով չեցուն է, Աստուած ձեռք դատարկին կարողութիւն տայ:

Վազեցի տուն՝ ուր գտայ տան վերնաշարից ժողովի նստած կուսակցապետ հայեր, մէջը ալ հայրս: Բացատրեցի պատահարը և փախչիլ յանձնարարեցի, ջարդը չսկսած: Անոնք պատասխանեցին. «Այնքան ատեն որ համաձայնական ռազմա-նաւերը Իգմիրի ծովախորշին մէջ փռուած են, ոչ ոքի քիթը կ'արիւնիս: Այս խօսքերէն երկու օր ետքը արդէն կը պատահէին ֆրանսացի օրագրողին պատմածները, որոնց զոհ դացին ժողովական կուսակցապետներն ալ, մէջը ըլլալով հայրս: Իսկ ես և փոքր եղբայրս, նոյն գիշերն իսկ, լողալով և մա-

Կ Ի Տ Ր Ո Ն Ը

Իրական բուժիչ արտադրութիւն մը նկատուող Կիտրոնը մեզի եկած է Հնդկաստանէն: Ան Արեւելք բերուած է Արաբներուն, իսկ Եւրոպա՝ ինչպիսիքներուն կողմէ:

Կիտրոնը այնքան հարուստ է «Սէ» կենսանիւթով, որ ան յաճախ զգայացունց նկատուելու չափ ազդեցութիւններ կ'ունենայ: Արդարեւ, Կիտրոնի ջուրի քանի մը կաթիլ երբեմն բաւական է բուժելու կամ առաջըը առնելու համար լինողագրութեան (սպորտի), որ հետեւանքն է «Սէ» կենսանիւթի պակասին: Մասնագէտները այս հիւանդութեան դէմ կը թելադրեն ամէն օր կանոնաւորաբար քանի մը կաթիլ Կիտրոնի ջուր առնել և միեւնոյն թիւուն աւելցնել կերակուրներուն վրայ:

Շնորհիւ «Սէ» կենսանիւթով իր ճոխութեան, Կիտրոնը ազդու է յոգնութեան ու բորբոքումներու դէմ պայքարին մէջ: Ան կրնայ դիւրաւ նկատուել իրական դեղ մը, եթէ ոչ գլխաւորագոյնը, պաղաւտութեան ու հարբուխին դէմ: Իր պարունակած օրկանական աղբիւրն ու սիրտաթնիւրուն շնորհիւ, Կիտրոնը թանկագին դեր մը ունի չեքմային հիւանդութեանց մէջ: Կոկորդի ցաւի մը պարագային, շաքարախառն տաք խմիչքի մը վրայ եթէ աւելցրուէք քանի մը կաթիլ Կիտրոնի ջուր,

սքանչելի դեղ մը կ'ունենար: Անոնք որոնք անմարտողութենէ կը տառապին, թիւի պակասին պատճառաւ, Կիտրոնը կը նպաստէ մարտողութեան, պայմանաւոր ան ջրախառն առնուել:

Միւս կողմէ, սակայն, նիհարաւորեւ նպատակաւ Կիտրոնի զործածութիւնը կրնայ նաեւ վնասակար ըլլալ: Արդարեւ, այս կերպով Կիտրոնի զործածութիւնը վնասակար է մարտողական դրութեան համար և երբեք ալ կորսնցընել չի տար յաւելեալ մասկոյտերն ու ճարպերը:

Կիտրոնը թելադրելի է յոգատապին և կարգ մը մկանային բերանիկ ուրմաթիւններու պարագային և սալատներուն վրայ աւելցնելով՝ անոր զործածութիւնը հակաանիւթ ազդեցութիւն մը ունի:

Կոկորդի ցաւին դէմ սքանչելի է կարկարիվ ընել քաղջ ջուրով մը, որուն վրայ աւելցուած ըլլայ Կիտրոնի ջուր:

Եւ վերջապէս, ակոսները սպիտակ պանելու համար, ոչինչ այնքան օգտակար է որքան շաքարեղ երկու կամ երեք անգամ զանոնք Կիտրոնի ջուրով վրձնելը, պայմանաւոր որ յետոյ բերանիդ լաւ մը լուաք պաղ ջուրով:

«ՀԱՅՈՑ ԼԵՁՈՒԻ ՀՈՄԱՆԻՇՆԵՐԻ ԲԱՌԱՐԱՆ»

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

Հեղինակը նկատի առած է նաեւ խօսակցական ներկայ լեզուին մէջ բարբառներու անպայման ունենալը դրական ազդեցութիւնը՝ յատկապէս այն բառերու և հոմանիշներու նկատմամբ, որոնք մեծապէս կը հոխարանին մայրենի լեզուն, անոր մէջ ներգրաւուելով:

Հնացած, հագուադէպ գործածական, լոկ արեւմտահայերէնի մէջ գործածուող, բարբառային բառերու քով յստակ նշումներ կատարած է հեղինակը:

Նոյնպէս հասարակական — քաղաքական, գիտութեան և թեքնիքի, կենսի ու կենցաղի տարբեր մարզերու մէջ գործածուող բառերուն տրուած են համապատասխան նշումներ:

Բժշկական, բուսաբանական, կենդանաբանական, քիմիական, գրականագիտական և այլ մարզերու բառերը նշուած են և ասիկա այն առաւելութիւնը ունի, որ տուեալ բոյսին մասին կամ քիմիական նիւթի մասին երբ պէտք ըլլայ, ընթերցողը կրնայ նշուած աղբիւրներէն մէկուն կամ միւսին յատուկ գիրքերու դիմել:

Այս մասին մեծ երկիրները ունին հանրագիտարաններ՝ ուր փոխանակ երկարօրէն ծաղիկի մը տերեւը, բոյրը, գոյնը բացատրուելու, տրուած են գունաւոր նկարները և որմէ անմիջապէս ուսանողը կրնայ հետեւցնել, թէ իրեն նկարագրուած ծաղիկը ո՞ր տեսակն է:

Առ այժմ աշխատանքներ կը տարուին հայերէնով հանրագիտարան մը պատրաստելու ներքին:

տեւի Ֆայզըլի Դուսէյինի գրած մէկ գիրքը՝ «Զարդերը Հայաստանի մէջ» խորագրուած, ապ. Պոմպէյ 1916, որուն մէջ հեղինակը կը գրէ հետեւեալ սահմանակցութիւնը.

— ... Թուրքերը բաւական մեծ թիւով հայուհիներ բռնաբարեցին, անոնք որ գլխաւորութիւն ցոյց տուին՝ սպանուեցան, ու այս վայրենի կենդանիները իրենց գարշելի կիրքը յագ՝ ցուցին մինչեւ իսկ հոգեվարքներուն վրայ: ...

Բաւական է: Իգմիրի ջարդը վերջինն էր և թուրքը այնուհետեւ զրկուեցաւ պղծելու, քանդելու ջարդելու իր բնածին հաճոյքէն: ԽՈՐԴԵՆ ՏԵՏԵՆԱՆ

ւանի մէջ: Կը յուսանք որ այս պարագան նկատի կ'առնուի:

Մեր մէկ ուրիշ դժբախտութիւնն է ծաղիկներէ հեռու քաղաքներու մէջ ապրելու պարագան: Հեղինակը 1500 բոյսի ու ծաղիկի անուններ շարած է իր բառարանին մէջ, մինչդեռ ամենէն լաւ հայկաբանն անգամ այսօր, հոս, հայրերէ աւելի ծաղիկներու անուններուն ծանօթ չէ: ...

Հեղինակի տուած բացատրութիւններէն կարելի է հետեւցնել, որ ան 1953ին սկսած է ընդարձակածաւալ եռասին չնոյն հոմանիշներու բառարանին կազմութեան, անհրաժեշտ ցուցումներ ստանալէ ետք ողբացեալ մեծ լեզուբան Հրաչեայ Անաուեանէն:

1959ին Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի Լեզուի Հիմնարկի (այժմ Հրաչեայ Անաուեանի Լեզուի Ինստիտուտ-Հ.) Գիտական Խորհրդի ընդլայնուած նիստին մէջ գիտական հասարակայնութեան մասնակցութեամբ քննարկուած, ճշդուած և հաստատուած են բառարանի կազմութեան ամբողջական սկզբունքները:

Արեւելահայերէնի ներկայ նոր ուղղագրութեան հիման վրայ Յ գիրքով գրուած բոլոր բառերը պէտք է փոխուել Հ գիրքին բառերու շարքին:

Բառարանի ուղղագրութիւնը նոր ուղղագրութեամբ ըլլալուն, արեւմտահայ դպրոցական ուսանողներուն համար դժուար պարագայ մը կը ստեղծէ, պարտադրելով որ հին ու նոր ուղղագրութիւնները միասին սորով ան, ինչպէս յանդգնիլ կամ հանդգնիլ, յար և նաեւ, յստակ և հստակ:

Ասով հանդերձ՝ գնահատելի կը գտնենք Աշոտ Սուքիասեանի 15 տարինեւոր տընաջան աշխատանքի արդիւնը՝ հանդիսացող «Հայոց Լեզուի Հոմանիշներ» Բառարանը՝ լոյս ընծայումը և կը մաղթենք որ յառաջիկային ևս ուժ տրուի արուեստի և գիտութեան բոլոր մարզերուն մէջ գործածուելու յատուկ բառարաններու ստեղծման, որուն անպայման պիտի յաջորդէ հայ ժողովուրդի մշակոյթը հանրայնացնելիք հասարակոր հանրագիտարաններու լոյս ընծայումը:

Հ. ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

14
ՍԵՊՏ.
1967

«ԱՐԱՐԱՏ» (Երեւան) - ՏԻՆԱՄՕ (Թալիխի)

Հաւասար 1-1

Երկուշաբթի 4 Սեպտեմբեր, Ս. Միլոսեան ֆուտբոլի «Ա» խումբը բերում առաջին խաղի մրցաշարին կապակցութեամբ, վարատանի մայրաքաղաքին մէջ հանդիպում ունեցան Երեւանի «Արարատ»ը և Թալիխիի «Տինամուս»:

Այս առթիւ, իրենց հայրենակիցները խրատելու և քաջալերելու համար, թուրքի մի հայկական խորհուրդի Երեւանի մասնաճիւղը երկօրեայ զբոսապայույթ մը կազմակերպած էր (3-4 Սեպտ.) դէպի վարատանի մայրաքաղաքը՝ Թալիխի:

Վատահ ենք որ մեծ թիւով հայեր օգտուելով այս առիթին ներկայ գտնուած են ֆուտբոլի այս հետաքրքրական մրցումին:

Մրցումը՝ իրաւարարութեամբ համարվող խաղի կարգի դատաւոր Ս. Արարատցի (Մոսկով)՝ սկսած տաք մրցումը մէջ: Ա. Կիսախաղի ընթացքին «Արարատ»-ի տղաքը չցուցաբերեցին սպասուած խաղարկութիւնը և հազիւ թէ մէկ վտանգաւոր հարուած հասցուցին «Տինամուս»-ի բերդին, որ սակայն չնորհիւ բերդապահ Կոտիկաձէի ճարտար խաղերին, չհասաւ իր նպատակին. մինչդեռ 23րդ վայրկեանին

նոտիայի կողմէ Տինամուսականներուն ի նպաստ նշանակուեցաւ ա. կէտը:

Բ. Կիսախաղին արարատցիները զարմանք պատճառեցին հանդիսականներուն, ցուցաբերելով իրենց դիմացկողականութիւնը, մինչ վրացիները յոգնութեան նշաններ ցոյց կուտային:

Սաղին պատկերը փոխուեցաւ և այս անգամ «Տինամուս»-ի բերդին է որ ճնշումի տակ առնուեցաւ: Սակայն վերջապէս խաղի մէջ վայրկեան մի քանի, Երկաշարեան, Միլոսեան, Ղազարեան երեւակին ներդաշնակ փոխանցումները, հիւսնալի առիթ մը ստեղծեցին Գոլաշինայի՝ որ կտրուկ հարուածով գնդակը տեղաւորեց «Տինամուս»-ի բերդին մէջ, անսաման ուրախութեամբ պատճառելով մրցման ներկայ հոծ թիւով հայերուն և հետաւորներին: Դիտող բազմաթիւ հայեր նաեւ կիցներուն:

Հստ ֆուտբոլի մասնագէտներու կէթ մրցումը այս թափով քանի մը վայրկեաններ ետ շարունակուեց, շատ հաւանաբար «Արարատ» երկրորդ կէտ մէջ ալ նշանակելով յաղթական դուրս գալ, փոխանակ հաւասար արդիւնքի (1-1):

ԻՆՉՊԷՍ ՓՐԿԵԼ ԽԵՂՊՈՒԵԼՈՒ ՎՏԱՆԳԻՆ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒՈՂ ՄԷԿԸ

Անցեալ ամառուան մէջ օր մը, 8 տարեկան տղեկ մը կը սահի և կ'իյնայ ջրանցքի մը մէջ: Ան լողալ չէր գիտեր, ո'չ ալ իր ընկերը՝ որուն հետ պտոյտի ելած էր: Ընկերը, 10 տարեկան տղեկ մը, թէ և լողալ չէր գիտեր, բայց արագամիտ էր և ունէր ստեղծագործ միտք: Ան խոյսցաւ մօտակայ տնակի մը խոհանոցէն ներս և խլելով աւել մը զարմացած տանտիրուհիին ձեռքէն՝ շտապեց դէպի ջրանցքը: Նետելով ինքզինք ջրանցքի փակին՝ իր խեղդուող ընկերոջ երկնցուց աւելը և այս կերպով ազատեց զայն ստոյգ մահուանէ:

Շատ չանցած ուրիշ դէպք մը պատահեցաւ ուրիշ վայրի մը մէջ: Չափահաս մարդոց խումբ մը, գետափին վրայ խոնուած, սարսափահար դիտեց երկու տարեկան երախայ մը՝ որ իրմէ քիչ անդին կը պայքարէր զինքը ջրոյ հոսանքին դէմ: Երախան հազիւ երեք քարտ հեռաւորութեան վրայ էր. սակայն ո'չ մէկը զայն ազատել փորձեց սա պատճառաբանութեամբ՝ թէ իրենցմէ ոչ մէկը լողալ գիտէր: Վայրկեաններ ետք միայն ոստիկան մը վրայ հասաւ և ազատեց փոքրիկը:

— Փոքրիկը գրեթէ մեռած էր՝ յայտարարեց ոստիկանը, մէկ հոգի նոյնիսկ չխորհեցաւ ազատարար չուան մը շինել՝ իրարու միացնելով երեք շապիկներ:

Այս երկու դէպքերուն ետին կայ տարրական իրողութիւն մը, որ մեզմէ շատեր մոռցած են: Ազատարար իրեր կը գտնուին

ամէն տեղ եթէ մենք միայն զանոնք գործածել գիտնանք:

Այս տարի 600-700 անձեր խեղդամահ պիտի ըլլան, որոնց 50 առ հարիւրը պիտի ըլլան մանուկներ: Այս պահերուն 75 առ հարիւրը պիտի պատահին աւագաններու, ջրանցքներու, գետերու և լիճներու մէջ: Այս դէպքերուն մեծ մասը տեղի պիտի ունենայ հանրութեան ներկայութեամբ՝ ուր ազատարարներ և լողալ գիտցողներ ներկայ պիտի ըլլան: Սակայն, դժբախտաբար նոյնիսկ անոնք որ լողալ գիտեն, շատ յաճախ պիտի չուզեն իրենց կեանքը վտանգել՝ ազատելու համար խեղդուելու վրայ եղող անձը: Իրականութեան մէջ, ամէն մարդ կրնայ ազատարար մը ըլլալ՝ առանց իր կեանքը վտանգել ինքնակրկելով, գործածելով պարզ և ամէնօրեայ իրեր:

Նկատի առէ՛ք ձեր ինքնաշարժներուն մէջ գտնուող պահեստի անիւները: Նոյնիսկ երկաթէ կամ պողպատէ մասեր ունենալով հանդերձ՝ ատոնք պիտի ծփան ջուրին երեսը՝ իրենց հետ վեր բռնելով 3-4 հոգիներ, մինչև այն ատեն՝ որ իրենց ուսերը ջուրի մակերեսէն վար են: Երբ լողալու կ'երթաք այնպիսի տեղ մը, ուր անանկկալ դէպքի մը պարագային անհնար է դուրսէն օգնութիւն ճարել, նախապէս պատրաստեցէ՛ք ձեր ինքնաշարժներուն պահեստի անիւները, որպէսզի պէտք եղած ատեն անմիջապէս կարենաք գործածել զանոնք: Եթէ գոհ ծովափէն հեռու է, կրնաք լողալով անիւն մինչև քովը հասցնել, որպէսզի յոգնելու պարագային հանգիստ վրան:

ՆՈՒՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ՋԱՆԱԿԻՐ»-ԻՆ

Տէր և Տիկին Վահրէք Մարգարեաններու (Ամման) մահէ զաւաճող մը (զոր անուանակոչած են Վիգէն) բախաւորութիւնուն ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Կարօ Վարժապետեան կը նուիրեն 100 Ե.Գ.:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻՆ

Առ ի քաջակերթիւն Սրահիս մշակութային գործունէութեան, շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները. Ե.Գ. Տիրար Աւետիս Ն. Չաղըճեան 1000 » Եղաւթ Զօրայեան 500 » Անդրանիկ Մետրոպեան 500 Ոմն (ընկ. թիւ 1678) 500

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Յրանաւորնակ բանաստեղծուհի Տիկ. Մարի Աթմաճեանի քերթուած ներու նոր հաւաքածուն՝ «ՈՍԿի ԳեղՈ՛ն» (1960-1967): Գին՝ 15 ֆր.: Ստանալու համար դիմել հեղինակին՝ 29, Լը Պրըն փողոց, Փարիզ (13):

ԱՄՆԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ ՊԱՔՈՒ ԿԸ ՄԵԿՆԻՆ

Գալուի մէջ յառաջիկայ 19-23 Սեպտեմբեր, Հոկտեմբերեան Յնդափոխութեան 50ամեակի տօնակատարութեանց կարգին, տեղի կ'ունենայ դասախոսութեանց համաշխարհային շարք մը, նիւթ ունենալով՝ «Հոկտեմբերեան Յնդափոխութիւնը և ազգային ազատագրական շարժումները»:

Այս առթիւ ԱՄՆէն պատուիրակութիւն մը՝ բաղկացած պր. Սալայ Մոնթեմորէնէ, Մուսէֆ Էլ Սուպայի և Լուիս Էլ Մոնթէ, Ս. Միլոսեան, մասնակցելու համար այս հաւաքոյթին:

Կալոնի մեծութեամբ որեւէ տակաւ մը կրնայ ազատարար իր մը ըլլալ: Անանկկալի մը պարագային կրնանք կախարիւր ամբողջ գոցել և տակաւը նետել խեղդուող անձին, որպէսզի ան հանգիստով ատոր վրայ, կարենայ շունչը վերագտնել: Փխսքիւն շինուած պտոյտի պայուսակ մըն ալ կրնայ ջուրին վրայ ծփալ և ազատել խեղդուելու վտանգի մէջ եղող մէկը: Ուրիշ առարկաներ, ինչպէս փախսքիւն անկողիններ, գնդակներ, աթոռներ և նստարաններ, որոնք մեծ քանակութեամբ կը գտնուին աւազաններու շուրջը և ծովափներու վրայ, կրնան կեանքեր ազատել՝ եթէ մենք գիտնանք գործածել զանոնք, պէտք եղած ատեն:

Վախը և իրարանցումը մարդոց խեղդամահ ըլլալուն գլխաւոր պատճառներն են: Ոմանք խեղդուելու պարագային հոս հոն կը լողան ուժաթափ ըլլալու աստիճան, փոխանակ հանդարտօրէն ծփալու ջուրին մակերեսը և օգնութեան սպասելու: Օր մը, երկու սկաւսներ, նաւակի մը վրայ նստած կը պտտէին, երբ յանկարծ նաւակը կը շրջի՝ ծովուն մէջ նետելով երկու սկաւսները: Իրենցմէ մին որ լողալ գիտէր, կը փորձէր դէպի ցամաք լողալ բայց ճամբան յոգնելով խեղդամահ կ'ըլլայ: Իսկ միւսը որ լողալ չէր գիտեր, նաւակին կտորներէն մէկուն կը կառչի և օգնութեան կը սպասէ որ շատ չուշանար և այդ կերպով կ'ազատի մահուանէ:

Վախը խեղդուելու վրայ եղող անձին կու տայ գերմարդկային ոյժ: Այս պատճառով շատ անգամ ազատարարներ իրենց ազատելիք անձին հետ գոհ կ'երթան:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻ ԳԶՏԻՐԷ

Այսօր, Հինգշաբթի, 14 Սեպտեմբեր 1967, Կ.Ե. ժամը 8.30ին

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կը ցուցադրուի
« ՍԻՐՏՆ Է ԵՐԳՈՒՄ »
Հայախօս ժապաւենը
Հայ հասարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ ԸՆԴ. ԺՈՂՈՎ

Հայկական Ընթերցասրահի Տարեկան Ընդհ. Ժողովը թեղի պիտի ունենայ Ուրբաթ, 15 Սեպտեմբեր 1967, Երեկոյեան ժամը 9ին, սրահիս մէջ: ՕՐԱԿԱՐԳ. —

- ա. — Ընթերցում նախորդ ընդհ. անդամական ժողովի ասենագրութեան:
- բ. — Ընթերցում 1966-67 տարեշրջի վարչութեան թեղեկագրի:
- գ. — Հաշուետուութիւն տրամաւար վարչութեան:
- դ. — Ընթերցում հաշուեհանձնի թեղեկատուութեան:
- ե. — Ընթերցում նոր վարչութեան:
- զ. — Ընթերցում հաշուեհանձնի:
- է. — Զանազան:

Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն անպայման ներկայ գտնուիլ:
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Հ.Ս.Մ.-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻ ԳԱՅԻՐԷ

Վաղը, Ուրբաթ 15 Սեպտեմբեր 1967, առաւօտեան ժամը 10.30ին սկսեալ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՕՐ

տեղի կ'ունենան

ՖՈՒԹԲՈՒԼԻ, ՊԱՍԷԹԲՈՒԼԻ, ՎՈՒԹԲՈՒԼԻ ԵՒ ՓԻՆԿ-ՓՈՆԿԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԵՐԵՔ ԵՐԻՏ. ԿԵԴՐՈՆՆԵՐՈՒ ԵՒ Հ.Ս.Մ.Ի ԽՈՒՄԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵԻ

ԿԵՋԻՐԷ ԵՐԻՏԱՄԱՐԴԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻ ՄԱՐԶԱԿԱՆՆԵՐ ՎՐԱՅ
(Կապալայա փողոց, Նեղոսի եզերք, Կեդրէ)

Տեղի պիտի ունենան նաեւ ԼՂԱԼՈՒ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ, սրահիս երեսասարդ անդամներուն միջեւ:
Հայ մարզասէր հասարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի քաջակերելու համար մեր մարզիկները

ԳԱՆՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆ

ՅԵՏԱԶԳՈՒՄ

Կրթական տրամեկն ստացուած 9 Սեպտեմբեր 1967 բուսկիս հրահանգի համաձայն, վարժարանիս բոլոր բաժնիներու դասաւանդութիւնները պիտի սկսին Շաբաթ, 23 Սեպտեմբեր 1967ին:

Առանցագրութիւնները կը տարուակոյ ին ամէն օր առաւօտեան ժամը 9—12, բացի Կիրակի եւ Ուրբաթ օրերէն:

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Երբ մէկը ազատուել կ'երթա, հետեւինդ առէ՛ք անձեռոց կամ փայտի կտոր մը և մէկ ծայրը երկնցուցէ՛ք խեղդուող անձին: Այս կերպով ան ձեզմէ հեռու պիտի ըլլայ և ձեր լողալուն արգելք պիտի չըլլայ: Եթէ լողալու պարագային որեւէ դժուարութեան հանդիպել — ջրակըծ կուտ, յոգնութիւն, ալիքներ կամ հոսանք — ինքզինքնիդ մի՛ կորսնցընէ՛ք, այլ շատ հանդարտութեամբ պառկեցէ՛ք ձեր կռնակին վրայ, և սպասեցէ՛ք մինչև որ դժուարութիւնը անհետի: Ժամեր կարելի է ջուրին երեսը ծփալ եթէ ջուրը շատ պաղ չըլլայ:

Մեզի ծանօթ սուզարգելի գործիքներ մեզածախս են, և այս պատճառով ալ գողցուելու ենթակայ են: Սուզարգելիներ, շատ անգամ, հաստատուելէն քանի մը ժամ ետք անհետացած են: Այս պատճառով պատասխանատու ընկերութիւններ ջուրի վտանգաւոր վայրերուն մէջ կը գետնդնէ երկար նայլօն չուաններ, որոնց ծայրերէն կապուած է տախտակի կտորներ:

Եթէ անծնական աւազան մը ունիք, մասնաւոր անկիւն մը թարգ. ՎԱՀԷ Մ. ՏԱՐԱԳՃԵԱՆ

յատկացուցէ՛ք այս տեսակ առարկաներու համար և վստահ եղէ՛ք թէ բոլոր անոնք որ կը լողան, գիտեն այդ գործիքները գործածելու կերպը:

Եթէ ձեր ընտանիքներով յաճախ կ'այցելէք անծանօթ ծովափեր, լաւ կ'ընէք եթէ ձեր հետ առնէք, հետեւեալ առարկաները. — 4 ոտք բարձրութեամբ տախտակէ ծող մը, ձգալիժ անիւ մը, 36 ոտք երկարութեամբ նայլոնէ չուան մը և 30 սմ. երկայնքով տախտակի կտոր մը: Զատաւտեցէ՛ք ծողը ջուրին մօտ՝ նստաւիին վրայ, անցուցէ՛ք անիւնը ցողէն, թելին մէկ ծայրը կապեցէ՛ք անիւնին, իսկ միւս ծայրին կապեցէ՛ք տախտակի կտորը: Այս կերպով ապահով կ'ըլլաք խեղդուելէ դուրս և ձեր ընտանիքին անհամարները:

Միշտ յիշեցէ՛ք, թէ ամէն անձ կրնայ ազատարար մը ըլլալ՝ եթէ նպատակին ծառայող իրեր գտնուին իր շուրջը: Պահեստի անիւ մը կրնայ բռն և ուրիշ շատերուն կեանքերը փրկել:

Երբ մէկը ազատուել կ'երթա...

ՏԱԿԻՐ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻԻ 196 — ՀԻՆԿՇԱՐԹԻ 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1967

ՀԱՏԸ ՉԵՈՒԲԻ 2,5 ԵԳ. ԴԿԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴԿԿ.

عدد رقم ١٩٦ — الخميس ٢١ سبتمبر ١٩٦٧

ՓՈՔԻ ԱՋԳԵՐՈՒ ՎԵՃԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԱՊԱՅՈՎՈՒԹԻՒՆԸ ՎՏԱՆԳԻ ՏԱԿ

ԱՐՇԱԿ ՎԱՍԻԼԵԱՆ

Վերջին երկու տասնամյակի ընթացքին, փոքր ազգերու վեհապետութեան և ապահովութեան շուրջ, երկու վտանգաւոր ծրագիրներ սկսած են խմբուել զբաղմունքի տարածքներէն իրարմէն: ԲՈՒԱՏԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՍԱԿԱՆ:

Առաջինը արդէն իր զարգացման հետեւանքներովն և առեւելի ոճերներովը մեր առջեւ պարզուած է: Կայսերապաշտ Ամերիկայի, որ դժբախտաբար աշխարհին հզօրագոյն ուժն ու աւանդարտն է, սուրբ քառաձիգ կը նկրտի գերել ընդամենը և ընդհանուր լատին Ամերիկայի իր տնտեսական և քաղաքական մասկանին ներքեւ առնել, անգոյնելով այդ 200 միլիոն ժողովուրդի շահերն ու վեհապետութեան իրաւունքները:

1965ի Յունուար 4ին, Նախագահ ձեռնարկ իր «քսիք»-ով իւնիքն պատգամին մէջ ըսաւ. «Միացեալ Նահանգներուն շահերը կ'երկարաւորեն երկրագունդիս ամէն անկիւնները»: Եւ այսօր մենք ակառնես ենք Նախագահին այդ «շահերը» պաշտպանելու վարձագետութեան:

Ամերիկա, իր այս ամբարիշտ ձգտումովը կ'ոտնակոխէ փոքր ազգերու վեհապետական իրաւունքներն և միջազգային ամէն օրէնք ու բարոյականութիւնը:

Փոքր ազգերու վեհապետութեան դէմ երկրորդ հարուածը կուգայ պոլժովա տնտեսականներէն, և որ վերջին տարիներուն սուր հազամանք մը ստացաւ է: Երկրորդի համախառնի ակնաւոր փոքրիկ տորներէն մէկը՝ Հանս-Մորիլիւս իր «Pharusfür»-ով Նիւլիւս-Լիւվա աշխատութեան մէջ կը թելադրէ. «Այս հիւսիսային դարուն ազգային պետականութեան սկզբունքները պէտք է գոհել աւելի լայնատարած համաշխարհային քաղաքական պետականութեան մը ըսկզբունքներէն, որ համապատասխան ըլլայ դարուն ուժին և շահերուն»: Իւրիշ անգլիացի տեսաբան մը ևս իր United States and unity of Europe աշխատութեան մէջ կ'ըսէ. «Միջազգային օրէնքը վեհապետութեան վեր է»: Ուրիշ անգլիացի օրէնագէտ մը ևս կ'ըսէ. «Վեհապետութեան սկզբունքները պէտք է գոհել աւելի լայնատարած համաշխարհային քաղաքական պետականութեան մը ըսկզբունքներէն»: Դարձեալ ուրիշ անգլիացի փոքրիկ օրէնագէտ մը կ'ըսէ. «Վեհապետութեան դէմ լուսաւորող ընդդէմը կուտայ ամերիկացի ակաւորող դատաւոր մը, երբ կը գրէ. «Վեհապետութիւնը մեր բնական է փոխանակ մեր ծառան ըլլալուն»:

1958ին, Ամերիկայի Պար Աստօսիթիքն հիմնեց յանձնախումբ մը,

որուն նշանաբանն էր Աւստրիա խաղաղութիւն՝ Orkffի կառավարութեամբ: Այս կառավարութիւնը իր փոփոխականով ուրիշ բըռին կ'աշխատի սանձել ՄԱԿ-ի Ապահովութեան Խորհուրդի գործունէութիւնը, կը ջանայ ընդարձակել և լիարժեք Միջազգային Դատարանը և ստիպել բոլոր բաղկացուցիչ Պետութիւններուն հպատակել անոր տուած որոշումներուն և վճիռներուն: Սակայն կարեւոր կէտ մը կայ՝ այն ալ սա է, Օրէնքի իշխանութիւնը՝ զոր մոնոպոլի պարտաւարկային տեսարաններ կը ջանան ծախել հանրութեան, ունի որոշ սահման մը՝ անկէ անդին չի կրնար անցնել: սանձել կայսերապաշտները երբ անհատական շահերէն մղուած կ'աշխատին իրենց կամքը պարտադրել ուրիշ երկիրներու և ժողովուրդներու: Այս ճշմարտութեան անփառունակ օրինակը մենք տեսներ, երբ Միջազգային դատարանը ըրաւ իր վերջնական կարգադրութիւնը Հարաւային Արեւմտեան Աֆրիկէի դատին առջեւ:

Արեւմտեան երկիրներուն մէջ՝ կայսերապաշտ Ամերիկայի օժանդակութեամբ ձգտել կ'ըլլան բեկանելու փոքր ազգերու վեհապետութեան սկզբունքը: այս ըստորին արարքը օրինական ընելու համար նորանոր փոփոխութիւններ կը ներմուծուին անոնց սահմանադրութեան մէջ, և կը ստիպեն ձուլուիլ միջազգային հաստատութիւններու մէջ: 1954ին Լիւքսեմպուրգի քրեափոխանական ժողովը քուէարկեց սրբաբեր իր սահմանադրութիւնը՝ 1956ի մաս կազմող միջազգային հաստատութեան մը: 1962ին յման բանաձեւ մը, հակառակ չարք մը դեմոկրատական երեսփոխաններու բողոքներուն, քուէարկուեցաւ Նորվեկիոյ քրեափոխանական ժողովին մէջ, ի պահանջել հարկին դոհելով վեհապետութեան իրաւունքը և ձուլուիլ Միջազգային մարմին մը մէջ: Նըման պայմանագրութիւնները գոյութիւն ունին միւս Արեւմտեան ազգերու Սահմանադրութեան մէջ ևս:

Անհրաժեշտ է գիտնալ, թէ ինչո՞ւ պարտաւարկային իր յեղափոխութեան շրջանէն մինչեւ իշխանութեան բարձրագոյն մշտնջենապէս վեր բռնեց ազգերու անկախութեան դրօշը, և վեհապետութեան սկզբունքը պաշտպանելու համար անհղ մարտի մղեց, և հիմա իր երէկի պաշտածը այսօր կ'ուզէ խորտակել: Որովհետեւ այսօր դրամատեր աշխարհը հասած է իր արտագործակալութեան և թեքնիքական զարգացման գերիթին: Կամ պէտք է իր սահմանէն

(Շար. տես էջ 4)

ՄԱԿԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

ՊՐ. ԳՈՐՆԵԼԻՈՒ ՄԱՆԵՍԳՈՒ ՆԱԽԱԳԱՅ ԸՆՏՐՈՒԵՑԱԻ

Ընդհ. Գարտուղար Ու Թանք վեց սկզբունք առաջարկեց Միջին Արեւելի մէջ տեւական խաղաղութիւն մը հաստատելու համար ԸՆԴՀ. ԲԱՐՏՈՒՂԱՐԸ ՇԵՇՏԵՑ ՈՐ ՊԱՂԵՍՏԻՆՅԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՈՒՆԻՆ ԱՊՐԵԼՈՒ ԵՒ ԼԱԻ ԱՊԱԳԱՅ ՍԸ ՈՒՆԵՆԱԼՈՒ ԻՐԵՆՑ ՀԱՅՐԵՆԻԲԻՆ ՍԷՋ

Երկուշաբթի, 19 Սեպտ., բացւեցաւ ՄԱԿի 22րդ նստաշրջանը:

Ժողովը անմիջապէս ձեռնարկեց նոր նստաշրջանի նախագահի ընտրութեան, որուն արդիւնքը եղաւ Ռուսմանիայ արտ. գործոց նախարար Պր. Գորնելիւ Մանեսգոյի նշանակումը:

Արաբ երկիրներու բողոքներէն, որ Միջին Արեւելքի հարցին շուրջ վիճարանութիւնները ժողովի սկզբնաւորութեան իսկ տեղի ունենային, սակայն կը թուի թէ յառաջիկայ 13 Հոկտ. ին միայն այս հարցը ժողովի նիւթ պիտի ըլլայ:

ՄԱԿի ընդհ. քարտուղար Պր. Ու Թանք իր մտավարժութիւնները լայտեց, յառաջիկայ քանի մը տարիներու ընթացքին Միջին Արեւելքի մէջ նոր պատերազմի մը ծագման մասին, եթէ անկեղծ ջանքեր չթափուին արմատապէս ջնջելու համար այս երկրամասին յատուկ միջազգային խորունկ պատճառները:

ՄԱԿի ընդհ. ժողովին ներկայացուցած իր տարեկան տեղեկագրին մէջ, պր. Ու Թանք ընդգծեց, որ ազգերու կազմակերպութեան համար բացարձակ անհրաժեշտ և ըստիպողական է ջանքեր թափել, Միջին Արեւելքի մէջ խաղաղութեան համար պայմաններ ապահովելու:

Այս նպատակաւ ընդհ. քարտուղարը սահմանեց վեց սկզբունքներ, որոնք ըստ իրեն, կրնան հիմունք ծառայել Միջին Արեւելքի տաղանակին վերջնական լուծման համար:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Այսօր, երեքաբթի 19 Սեպտ. 1967 կ.ա. ժամը 11ին Պր. Վահան Ալեքսանեանի գրասենեակին մէջ տեղի ունեցաւ անկախ քեկնածուներու առաջին հաւաքը, որուն ընթացքին կազմուեցաւ հինգ հոգիներէ բաղկացած յանձնախումբ մը:

Սոյն յանձնախումբին իրաւունք տրուեցաւ.

ա. — Ամբողջացնել 24 քեկնածուներու ցանկը, պայմանաւ որ անոնք ընտրուին անկախ ազգայիններէ:

բ. — Վարել ընտրական բոլոր աշխատանքները «ազգային անկախութեան քեկնածուներ» անունին տակ:

Ասեմագլի

Գրիգոր Պարմանեան

Աղեքանդի, 19 Սեպտ. 1967

Ասեմագլե

Վահան Ալեքսանեան

چاهاکیر

جريدة اسبوعية

ص. ب ٢١١١ بالقاهرة - ط. ع. ج - ت ١٣-٩١٥

صاحبة الامتياز: السيدة عالية سيرديان (بالارد)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tel. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo

Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնուած 1948ին

Տպաքանակ 3000

Հայ ժողովուրդը Ազգային Հերոս Զօրավար Անդրանիկի հանդէպ ունեցած է բացառիկ յարգանք: Անհրաժեշտ է հերոսը սիրուած է բոլոր խաւերէն Հայաստանի և ըստ փիւռքի մէջ:

Այսօր այդ յարգանքի աբտայտութիւնը գործնականի վերածուելով, հայրենի կառավարութիւնը Լիւիսականի մեծ պողոտան կոչած է Զօր. Անդրանիկի անունով:

Իսկ Հայաստանի Սասունցիները իրենց գիւղերուն կեդրոնական գիւղաքաղաքներն Ուճանի հըրապարակին վրայ կանգնեցուցած են Զօր. Անդրանիկի կիսանդրին:

Անդրանիկի կիսանդրին և պատուանդանը, որքե միթը բարձրութեամբ, միակտոր ու պազալթ մըն է, որուն վրայ հայ վարպետը կերտած է Անդրանիկի կիսանդրին, ապա Սասունցիները դայն փոխադրած և զետեղած են իրեն գիւղաքաղաքի հրապարակի աւազանին մօտ:

Պազալթին երկու մեթր տասնհինգ սանթիմը պատուանդան, իսկ 85 սանթիմեթը կիսանդրին, կը ներկայացնեն ամբողջութիւն մը:

Ներկայիս Սնդրանիկի յուշարձանը ուղիտատեղիի վերածուած է շրջակայ գիւղերու Սասունցիներուն և այլ ջրջաններու բնակչութեան համար: Անդրանիկի արձանը այցելուներ կ'ունենայ նաեւ երեւան, Լիւիսականէն և Կիրովականէն:

ԹԵՄԱԿԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹՆԵՐ

Հինգշաբթի, 14 Սեպտ. 1967ին երեկոյան «ՏԻԳՐԱՆ ԵՐԿՍԹ»-ի ի պարանիմի էի զեղատեսիլ պարտէզին մէջ հաւաքուած էր, ինչպէս միշտ, հոծ բազմութիւն մը:

Պր. Բարսեղ Գարեթալեան ներկայացուց Աղեքսանդրիոյ յառաջիկայ թեմական ընտրութեանց առթիւ ԱՆԿԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒ յորդեզրած ծրագրին կարեւոր կէտերը՝ պարփակուած Պրն. Վահան Տ. Ալեքսանեանի աղեքսանդրականութեան ուղղուած կողմի մէջ: Ներկաները մեծ ուշադրութեամբ ունկնդրեցին և բոլորն ծափերով իրենց համամտութիւնը յայտնեցին անոր հանդէպ:

Ապա խօսք առաւ Տորթ. Անահիտ Օրջանեան և ներկայացուց ծրագրին 11րդ պարբերութիւնը՝ ազգային իշխանութեան յարակից մարմիններէն ներս իրական սեռին կարեւոր գործակցութեան և աջակցութեան վերաբերելով:

Ապա, Տորթ. Ա. Օրջանեան շեշտը դրաւ ծրագրի 12րդ կէտին վրայ և ընդգծեց թէ եզրափակող համայնքի կազմակերպչական գործունէութեան ընթացքին պէտք է անպայմանօրէն նկատի առնել Հայ Կնոջ ընտրական իրաւունքի հաստատումը: «Հայ Կինը, որ այսօր արաբ իր քրոջ կողքին դրապէս կը մասնակցի Ա.Մ.Ը.՝ մշակութային և հասարակական վերելքին, պէտք է վայելէ ընտրելու և ընտրուելու հաւասար իրաւունք: Ժամանակի հողովոյ թիւն պէտք է հետեւինք ու կենսական զարթոյց լինի բարեփոխութիւններ ներմուծենք ազգային վարչական մեր կեանքին ներս: Մայրամուտէն իջնալի մինչև զարեւոյտը մեր կենսական շաւիղը պէտք է տիրանայ ընտրական իրարոյս իրաւունք», ըսաւ Տորթ. Ա. Օրջանեան, որուն խօսքերը արժանացան ներկաներուն անվերապահ գնահատանքին:

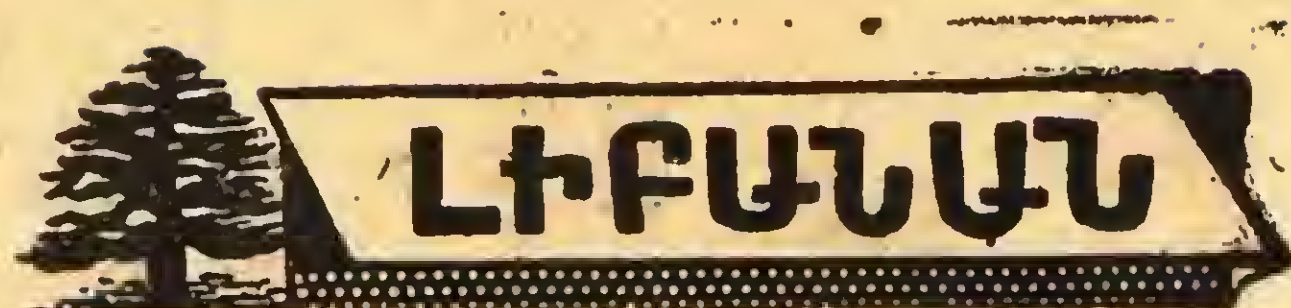
Իսկ երկուշաբթի, 18 Սեպտ. 1967ին, «ՏԻԳՐԱՆ ԵՐԿՍԹ»-ի Նէպի Տանիէլի սրահին մէջ երեկոյան ժամը 9ին, տեղի ունեցաւ ընտրական հաւաքով Աղեքս. Թեմական և Բաղաբական ժողովներու կարգ մը յարգելի անդամներուն, ինչպէս նաեւ ընտրական գործունէութիւն և տասնապետներու ներկայութեան: Հաւաքովի ընթացքին Պրն. Վահան Ալեքսանեան ներկաներուն տեղեկացուց թէ անկախներու պատուիրակութեան մը հետ Զորքաշաբթի, 18 Սեպտ. 1967ին այցելած էր Աղեքս. Առաջ. Փոխ. Գերբ. Տ. Չաւէն Նալիսկ. Զինչինեանի և պաշտօնապէս յայտարարած թէ ինք պիտի գլխավորէ ԱՆԿԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒ ցանկը, որ պիտի մասնակցի յառաջիկայ թեմական ընտրութիւններուն:

Սրբազան Հայրը գոհունակութեամբ արծանագրած է այս ծրագրերը և ընդգծած որ ինք իբր ինքնաշնչական Թեմի հոգեւոր իշխան, վստահ էր թէ իր գործունէութիւնը, հաւատաւոր էջմիածնական և Հայաստանեայց եկեղեցւոյ միասնականութեան պաշտպան անկախ ազգայիններէ կազմուած ազգային իշխանութեան մը հետ, միշտ պիտի ըլլար ներդաշնակ և շինարար, լաւագոյնս օգտակար հանդիսանալով գաղութի շահերուն:

Ապա խօսք առաւ Պրն. Վրէժ Սէֆէրեան և ուրախութեամբ յայտարարեց թէ տեսակցութիւն մը ունեցած էր Ս.Գ. Հնչակեան կուսակցութեան Եզրափակող շաբթիակներին և «ՋԱՀԱԿԻՐ» Շաբթիակներին խմբագիր Պրն. Սարգիս Պալաջեանի հետ:

Այս տեսակցութեան ընթացքին Պրն. Ս. Պալաջեան տեղեկացուցած է թէ Ս.Գ. Հնչակեան կուսակցութիւնը և «ՋԱՀԱԿԻՐ»-ը անվերապահօրէն զօրակից կը կանգնին Պրն. Վահան Ալեքսանեանի գլխավորած Անկախ Թեմական ընտրութեան շարժումին: Ներկաները երկարատեւ ծափերով ողջունեցին այս կարեւոր յայտարարութիւնը:

(Շար. տես էջ 6)

ՓՈՔՐԻԿ
ԱՐՈՒԵՍԱԳԻՏՈՒՀԻՒՆ
ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Պէտք է խորհել և մտածել, որ 12 տարեկանէն վար զաւակներուն:

Պարտադրուած կտորն էր ԳԼԵՄԱՆԹԻ ԹԻՆՏՈՆ:

Այս մրցանքին ջանքերն էին մէկ լեռնանցի և մէկ անգլիացի իսկ 35 մասնակցողներէն՝ մէկ անգլիացի և մէկ հայուհի:

Առաջնութիւնը շահեցաւ Սահակեանի Գ. Դասարանի սանուհի Տ.Ք. Գարեթին և Տիկին Զուարթ Պուճիկեաններուն զուտարը՝ 9 տարեկան Լուսիկ Պուճիկեան:

Նորանոր յաջողութիւններ կը մղենք այս փոքրիկ արուեստագիտուհիին:

ՊԱՐՍԿԵՐԷՆ

ՊԱՐՍԿԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՈՎ

Իրանահայ գաղութում վերջին տարիներս թարգմանական եռամսեայ գործունէութիւն են ծաւալել մի խումբ հայ մտաւորականներ: Դասական և ժամանակակից հայ գրականութեան լաւագոյն երկերը թարգմանաբար ներկայացնելով պարսիկ ընթերցողներին՝ դրանով իսկ նրանք կարեւոր նպաստ են բերում երկու հարեան ժողովուրդների հոգեւոր մերձեցմանը:

Ծանօթ անուններ Ա. Բերնարդին, Հարիկ Թամրազեանի, Երուան Փափագեանի կողքին վերջերս աւելացաւ ևս մի անուն՝ Հրանդ Դուկասեան: Նա թարգմանել է Դանիէլ Վարուժանի, Ռուբէն Սեակի բանաստեղծութիւնները հատուկ ջանքով, Ա. Իսահակեանի «Արու Լալա Մահարի» պոէմը, իրանահայ բանաստեղծներ Զորայր Միրզայեանի, Գ.

Խաննիցի, Ռ. Բենի և ուրիշների գործերը:

Իսպահանում հրատարակուող «Ջոնգ» գրական ամսագիրը իր 1966 թուականի համարներից մէկում լոյս է բնծայել Հրանդ Դուկասեանի թարգմանութեամբ Սիւմանթոյի «Հոգեվարքի իրիկուն», «Աղօթք», «Թաղում», «Ես երգելով կ'ուզեմ մեռնիլ» բանաստեղծութիւնները:

«Արմաղան» պատմաբանասիրական հանդէսում տպագրուել է «Արու Լալա-Մահարի» պոէմի թարգմանութիւնը երկու տարեկան:

«Արմաղան» հանդէսի խմբագիր, գրականագէտ Մահմուտ Վահիդ Դասթգարին, գնահատանքով է արտայայտուել հայ թարգմանիչի աշխատանքի մասին, գտնելով, որ նա հայերէն բնագրից թարգմանել է «սահուն և գեղեցիկ պարսկերէնով»:

ԳԱՅԻՐԷԻ ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Գոր. ազբնու համար Գահիրէի Պատկ. Թեմական ժողովի որոշումը, Ազգային Տուրքի և հայաստանի միացեալ յանձնախումբն ձեռնարկած է Գահիրէ բնակող մեր ազգայիններու մարգահամարի աշխատանքին:

Ուստի, ներկայով կոչ կ'ուղենք Գահիրէի մեր ազգայիններուն, որպէս զի ամենայն ճշգրտութեամբ լեցնեն Յանձնախումբի անդամներուն կողմէ իրենց ներկայացուելիք այս նպատկաւ յատկապէս պատրաստուած հարցարանները:

Հարցարաններ կարելի է ստանալ նաեւ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանէն և լեցնել ետք յանձնել զանոնք Ազգային Տուրքի քարտուղարութեան:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՈՒՐԻԻ ԵՒ ՀԱՅԱԶՄԱՐԻ ՄԻԱՅՆԱԿ ԹԱՆՁՆԱԾՈՒՄԸ

ԱՄՀԻ Քաղաքացիներուն
Ճամբորդութիւնը Կ'արտօնուի

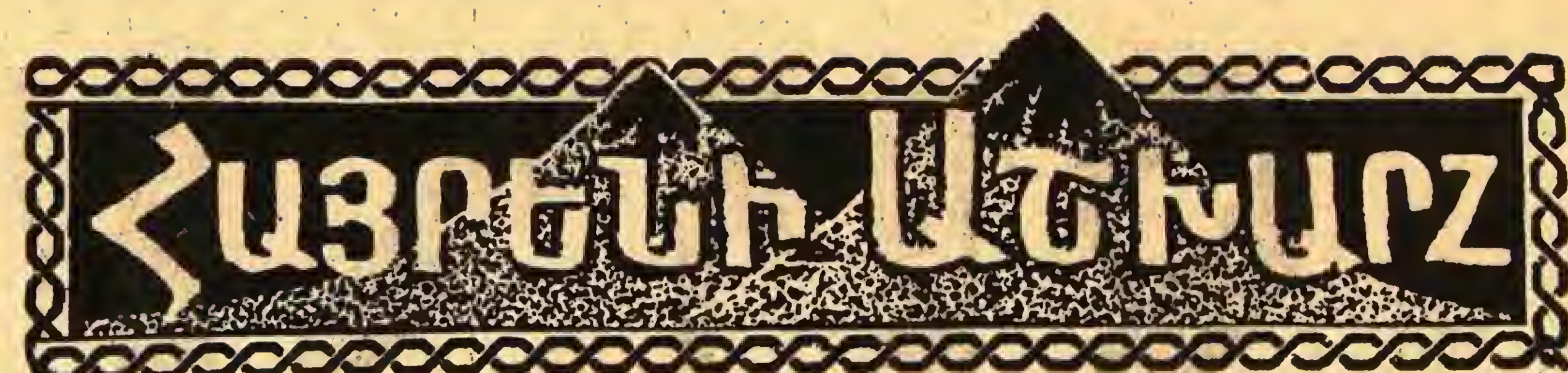
Անճակաւ հրաւեր ունեցող քաղաքացիներուն արտասահման համբորդութիւնը արժեքաւոր:

Հայաստանեայց եւ անցագրիներու վարչութիւնը քանի մը օրերէ ի վեր սկսած է գործադրել նոր հրահանգները:

Մեկնումի արժեքները պիտի տրուի այն քաղաքացիին, որ ասեմէ մը ի վեր արտասահման բնակող իր մէկ ազգականէն կամ բարեկամէն հրաւեր ստացած է, եւ որ վաւերացած է իր երթալիք երկրի եզրից: Կան հրաւերագրողներ, եւ որուն

մէջ յիշատակուած է, քի հիւրընկալը կը ստանձնէ հրաւերալիք իր մօտ բնակութեան բոլոր ծախսերը:

Մեկնումի արժեքները կը տրուի նաեւ այն անձին, որ աւելասանքի պայմանագրութիւն մը ունի, որուն մէջ մանրամասնուած է իր բնակը, եւ աւելասանքին տեսակը: Ճամբորդութեան համար տրուած այս դիւրութիւնները արաբական օդային եւ ծովային եւ քաղաքացիական գործունէութիւնը, ինչպէս նաեւ եկամտ սնեք պիտի աւելցնեն:

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԸ

ԼԵՆԻՆԵԱՆ ԶԲԱՆՁԱՆ ՍՏԱՑԱԻ

Լեոնային Ղարաբաղի ինքնավար երջանը, որուն բնակչութիւնը գլխաւորապէս հայերէ կը բաղկանայ, ճանաչական ու մշակութային կրթութեան մէջ իր ձեռք բերած յաջողութիւններուն համար Լեոնային Երջանը ստացաւ:

Նախապէս հողագործական ու յետագայ այս երջանին արդիւնաբերութիւնը, որ հորհրդային ԽՍՀՄ-ի միջին տարիներուն անցելու էր, Լեոնային Ղարաբաղը առաջին տարի կը գրաւէ ԽՍՀՄ-ի մէջ, Արեւիկայ բնակչութեան 3,32 առ հարիւր «մեծ ծերունիներէ կը բաղկանայ»:

Այս տարի, Արեւիկայի կառավարութիւնը անցեալ տարիէն 40 առ հարիւր աւելի դրամ յաւկացուց շինարարական աշխատանքներուն: Բնակարանային շինարարութիւնը անցեալ տարուան հետ համեմատած, աւելի քան 2,5ով պիտի բազմապատկուի:

Համայնքի կրթութիւնը ու բժշկական օգնութիւնը բարձր մակարդակի մը հասած են երջանին մէջ: Իր «մեծ ծերունիներուն» քիւլ, Լեոնային Ղարաբաղը առաջին տարի կը գրաւէ ԽՍՀՄ-ի մէջ, Արեւիկայ բնակչութեան 3,32 առ հարիւր «մեծ ծերունիներէ կը բաղկանայ»:

ՎԻԵՐՆԱՄԵՆ ԵՐԵՒԱՆ

Սովորելու նպատակով Վիեննայի երեսն են եկել մի խումբ զաւակներ ու աղջիկներ: Այս տարի նախապատասխան ֆակուլտետում

սովորելու համար ուղեգիր են բացել Վիեննայի դեմոկրատական համալսարանի իստուն երթաւարդ:

Լիլիմ Հիացուց Երեւանցիները

Սեպտեմբերի 6ին Երեւանի օդանավակայանէն ժամանում էր Վիեննայից:

Լ. Միքայէլեան (Այտա), և Լիլիմ Հիացուցեան (Ամենիսիս)

մարի երաժշտութեան, Սփիւռնա-հայութեան հետ մշակութային կապի

կոմիտէի եւ Ալեքսանդր Սպենդիարեանի անուն օփերայի ու պալէստրոնի ամերիկացի աշխարհահռչակ երգչուհի Լիլիմ Հիացուցեանին, որը Կոմիտէի հրաւերով իր ամուսնուհի Գեորգ Գալիկեանի հետ գալիս էր Երեւան:

Ծաղրող օրն իսկ Սփիւռնա-հայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտէում ի պալէստրոնի ամուսնուհի, կազմակերպուեց բնականօրէն, որին հետեւեց Երեւանի քաղաքային «Լաբեր» թերթի խմբագիր Վահան Ղազարեանի իր խօսքը:

Եւ անհա, Սեպտեմբերի 11ին Զուգասեանը հանդէս եկաւ «Այտա» օփերայում՝ Ամենիսիս դերով:

Օփերային դահլիճը լիք լեցուն էր. ներկաները Զուգասեանի արուեստի նկատմամբ իրենց հիացմունքը արտայայտեցին ռեկլայս, ջերմ ու երկարատեւ ծափահարութիւններով, նորից բնականօրէն երգչուհուն:

ՄԵԿ ՄԻԼԻՈՆ ԶՈՅԳ ԿՕԾԻԿ

Ընթացիկ տարուայ վերջին, Շահումեանի օրացում կը սկսուի կօթիկի նոր գործարանի շինարարութիւնը: Այդ ձեռնարկութիւնը տարեկան կը բողաքի մէկ միլիոն

զոյգ կանացի կօթիկ: Գործարանը կը յազարուի հայրենական արտադրութեան կատարելագործումը ստեղծելու համար, որ կ'աւելցնէ 1.500 բանուոր:

ԵՐԵՒԱՆԻ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿԸ

Ինչպէս սովորութիւն դարձած է, Երեւանի ազգային օփերայի թատերական Նոր եղանակը բացաւ «Անուշ» օփերայով, որը գլխաւոր դերերը կատարեցին Գոհար Գառնիկեան, Աւագ Պետրոսեան և Միլիան Երկաթ:

Թատրոնին Տնօրէնը՝ Երգահան Էտկար Թովմանեան յայտարարեց, թէ Օփերայի ու Պալէստրոնի իր 35րդ եղանակը

պիտի նշէ առաջին անգամ ներկայացուած վեց գործերով, որոնցմէ են Աւագ Տէրտէրեանի «Կրակէ Շրջանակը» և Գեորգ Արմէնեանի «Արփիկիւնը», որոնք Թատրոնին «մեծ յայտը» կը կազմեն: Այս երկու գործերը յեղափոխութեան նուիրուած են:

Թատերաւերները պիտի տեսնեն նաեւ Գրիգոր Ներսիսեանի «Երազներու Լիճը» պալէստրոնի Սեանայ լիճը կը պատկերացնէ:

ՍՓԻՒՌ-ԲԱՆԱԿԱՆ ԴՐՈՂՆԵՐ

ՊԵՊՕ ՍԻՄՈՆԵԱՆ

ՇԱՔԷ ՎԱՐՍԵԱՆ

Պէպօ Սիմոնեանը լիբանանահայ գրողների երիտասարդ ներկայացուցիչներից է։ Գրել սկսել է դեռևս դպրոցական հասակից։ Նրա բանաստեղծությունները տպագրվել են «Արարատ» օրաթերթում, «Արարատ գրական» պարբերականում։

Պէպօ Սիմոնեանը քնարաշունչ բանաստեղծ է։ Իր ստեղծագործություններում նա արտայայտում է օտար ափերում ծնունդ առած իր սերնդակիցների՝ տարահալած հայ երիտասարդների հայրենակարօտ զգացումները, նրանց տաճնապարհային սպառնացող սպիտակ ջարդի դժամ լինումը, և նաև նրանց վեհականությունը ազգապահպանման համար մղուող պայքարում միշտ մնալու պատենշի վրայ՝ հզորացած իրենց վերածնունդի հայրենիքի պայծառ տեսիլքով։

Իր լավագույն բանաստեղծություններից մեկում, որը վերնագրված է՝ «Մենք, սերունդ տարագիր», Պէպօ Սիմոնեանը տալիս է իր սերնդի հաւատոյ հանգանակը։

«Մենք հողմացրի ուս՝ սերունդ սարագիր,
Մենք մեր ինքնութեան դրօշին հուրհրան
Տուել ենք երդում հաւասարութեան...»:

Բանաստեղծն զգում է, որ օտար մայրերով բայող հայրերի համար դժուար է լինելու յանուն ինքնութեան համար մղուող այս պայքարը, քանի որ շատ են օտար, կենտրոնախոյս ուժերը, բայց կայ մի ուժ, որ հզոր է բոլոր միւսներից և կամը ու կորով է ներշնչում աստանդական իր զաւակներին։ Դա հայի վերածնունդի հայրենիքն է, որ որպէս յաղթանակի դրօշ փողփողում է իր պանդուխտ զաւակների հայեացքի դէմ։ Եւ ահա, նրա կենարար շնչով արիացած, երիտասարդ բանաստեղծը գրում է.

«Մենք ապրելու կանչ, զարթոնքի շնչոք,
Մենք տալիս ենք, մենք հաւատաւոր
Սերունդ սարագիր... հայրենակառօն»:

Եւ իրօք, Պէպօ Սիմոնեանը սփիւռքահայ այն հայրենասէրներից է, որ ապրելով հայրենիքից հեռու, միշտ հայրենիքի հետ է, ապրում եւ շնչում է մայր երկրի վերելքով, իրեն համարում է Հայաստանի գրողների առաջաւոր ջոկատի մէկ անդամը։ Այդ մասին է վկայում Հայաստանի գրողների Տրդ համագումարի նախօրեակին լոյս ընծայած նրա «Սերունդագրություններ Հայաստանի գրողներու եւ համագումարի սեմին» գիրքը, որտեղ հեղինակը գծում է հայրենաբնակ իր գրչակիցների անցած քեղմնաւոր ուղին՝ առաջինից մինչեւ Տրդ համագումարն ընկած ժամանակաշրջանը,

կանգ առնելով սովետահայ գրականության կարեւոր հանգրուանների և առանձին գրողների ստեղծագործությունների վրայ։ Եւ ապա Պէպօ Սիմոնեանը պատկերում է սփիւռքահայ գրականության ներկայ գոյակիմակը, խօսում այն դժուարությունների մասին, որոնք խոչընդոտում են նրա զարգացումը՝ հրատարակելու դժուարություններ, ընթերցողների պակաս և այլն։ Նա եզրակացնում է.

«Սփիւռքի ներկայ իրարամբո՜ղ դրութեան մէջ, երբ օր ցերեկով կ'անտեսուին յաճախ գրողներ ու գիրքեր, գէթ հայրենիքն ու անոր մտաւորականութիւնը ըլլայ արժեքորումի խօսք ըսողը»:

Այնուհետեւ հեղինակը անում է մի շարք գործնական առաջարկություններ հայրենիքի և սփիւռքի գրողների կապերն ամրապնդելու, սփիւռքահայ գրականության վերելքն ու զարգացումն ապահովելու ուղղությամբ։

Պէպօ Սիմոնեանը սփիւռք - հայրենիք կապերի ամրապնդմանը, սփիւռքահայ նոր սերնդի հայրենասիրական դաստիարակությունը նպաստում է ոչ միայն գրելով, այլև իր մանկավարժական և հասարակական գործունէութեամբ։ Աւելի քան տասը տարի նա հայոց լեզուի և գրականության ուսուցիչ է եղել Սահակեան լիսէում, Նոր բարձրագոյն վարժարանում, Սահակ Մեսրոպեան և Ռուբինեան վարժարաններում։ Այժմ Ռուբինեան վարժարանի տնօրէնն է։ Պէպօ Սիմոնեանը երկար տարիներ եղել է Պէյրուսի «Նոր Սերունդ Մշակութային Շարժում» կազմակերպության կենտրոնական վարչութեան անդամ, իսկ այժմ այս միութեան ատենապետն է։

Նա ուժ ու եռանդ էի խնայում հայրենասիրական այս կազմակերպության գործունէություններն աշխուժացնելու ուղղությամբ։ Միայն վերջին հինգ վեց ամսուայ ընթացքում «Նոր Սերունդ Մշակութային Շարժում»ը կազմակերպել է բազմաթիւ հեռախոսակցական հանրահաձայնի նուիրում հայ երաժշտությանը, հայ թատրոնին, եղիշջ ջութակի ծննդեան 70 ամեակին և այլն, որոնց իր մասնակցություն է բերել նաև ինքը՝ Պէպօ Սիմոնեանը իր լուրջ բանաստեղծություններով։

Պէպօ Սիմոնեան

ՀԱՅ ԿՆՈՉ ԴԵՐԸ

ՆԵՐԿԱՅ ԶԱՅԱՍՏԱՆԵՆ ՆԵՐՍ

Լարիսա Ստեփանեան՝ Հայաստանի փոխ-վարչապետը, վերջերս «Սովետական Հայաստան» օրաթերթի մէջ ստորագրած է յօդուած մը, որ նուիրուած է Հոկտեմբերեան Յեղափոխութեան Յիսնամակին առթիւ կնոջ վիճակուած դերին։

Յօդուածագիրը նախահոկտեմբերեան և Հոկտեմբերեան շրջանի կնոջ ազատագրման և ընդհանուր երկրի արտադրութեան մէջ անոր ունեցած խոշոր դերը մատնանշելէ ետք, կ'անդադարանայ նաև հայ կնոջ և կուտայ անունները այս առթիւ յեղափոխութեան կողքին ընկերա-ին անարդարութեան դէմ պայքարողներու։

ԼԱՐԻՍԱ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

— Աճել է մեր երկիրը, նրա հետ աճել է և հայ կինը։ Կէս դար է անցել այն ժամանակից, երբ առաջին հայուհիները կարմիր գլխաւորներով եկան արտադրութիւն և կանգնեցին հաստոցների մօտ։ Իսկ ներկայիս արդիւնաբերութեան մէջ աշխատողներու 41 տոկոսը և գիւղատնտեսութեան մէջ՝ 80 տոկոսը կիներ են։

Հայ կինը այսօր կը ստեղծէ հանրապետութեան նիւթական բարիքներուն զգալի մասը։

Արդիւնաբերութեան և գիւղատնտեսութեան առաջաւորներու մէջ յայտնի են սոցիալիստական աշխատանքի հերոս Արփիկ Ֆրանկլիւսեանը, երեսփոխան Ծաղկունի Գալստեանը, բանուորուհի Լենինի շքանշանակիր՝ Յամիկ Վարդանեանը, սոցիալիստական աշխատանքի հերոս Արծուիկ Յարութիւնեանը և ուրիշներ։

Ներկայիս արագորոյթեան մէջ աշխատող 3 հարաւարդեան մէկը կին է։ Երկար տարիներէ ասդին «Երկարաճրակայան» գործարանի ղեկավարը Մարիա Բաբաջանեանն է։

Արտադրութեան մարզի լաւ կազմակերպիչներ են ոսկերչական ֆապրիկ Տնօրէնուհի Վերա Նալբանդեան, Երեւանի հրուշակեղէնի ֆապրիկի գլխաւոր մասնագէտ Արե. Տէր Սիմոնեան։

Հայաստանի ուսուցչական կազմին 70 տոկոսը կիներ են, որոնք կ'աւանդեն մաթեմատիկ, բնական, ֆիզիքա, լեզու և պատմութիւն։

Յիսուն տարի առաջ «Վեստնիկ Վոսպրանիա» ուսերէն թերթը գրել է, որ Ռուսաստանի մէջ բոլոր կիներուն գրել կարող սովորելու համար անհրաժեշտ է առ նուազն 280 տարի։ Այժմ այդպիսի հարց ոչ միայն գոյութիւն

չունի։ Միութեան մէջ, այլ միայն Հայաստանի մէջ բարձրագոյն ու միջնակարգ կրթութեամբ կին մասնագէտներու թիւը կը կազմէ բոլոր մասնագէտներուն կէսը։

Խ. Հայաստանի գիտական աշխատողներու աւելի քան մէկ երրորդը կիներ են։ Անոնց շնորհիւ կան գիտութեան 490 թեկնածու և 24 դոկտոր, որոնց աշխատութիւններն զգալի աւանդ են ժողովրդական տնտեսութեան ու մշակոյթի զարգացման գործին մէջ։

Իրենց տաղանդով, ստեղծագործական աշխատանքով աչքի կը զարնեն մեր հիւսնալի կին հարտապետները, քանդակագործները, նկարիչները, երաժիշտները, արձակագիրներն ու բանաստեղծները։ Աւելի քան 1360 կիներ արժանացած են գիտութեան ու թեքներին, մշակոյթի, արուեստի, առողջապահութեան վաստակաւոր գործիչի պատուաւոր կոչման։

Հանրապետութեան աշխատողներն ըստ արժանոյն կը գնահատեն մեր բնի տաղանդաւոր կին վարպետները, որոնցմէ շատերն արժանացած են «Վաստակաւոր»ի կոչման։

Հայաստանի մէջ կ'աշխատին ներկայիս 4.300 կին բժիշկներ, այսինքն բոլոր բժիշկներու 79 տոկոսը, մինչ Մ. Նահապետեան մէջ բժիշկներուն 7 տոկոսը միայն կիներ են։

Ներկայիս Հայաստանի մէջ 2.118 կին «Հերոսուհի Մայր» պատուաւոր կոչումը ունին։ 180 հազար մայրեր բազմազաւակութեան համար պարգեւատրուած են շքանշաններով և մետալներով։ 1966ին 7-875 հազար ուսերի նըպաստ տրուած է մայրերուն։

Հայրենական պատերազմին ևս կիներ մեծ բաժին բերին պատասխանատու պաշտօններ վաւերով։

Բազմաթիւ հայ բոյժքոյրեր և բժիշկներ մասնակցած են հակատային կռուողներու կողքին հայրենական պատերազմին։

Մեր կիները վստահ են իրենց ապագային համար, ուստի և տըղամարդկանց հետ հաւասար պատասխանատուութիւն կը զգան հայրենիքի ճակատագրի, մարդկութեան ճակատագրի համար։

— Հայաստանի կիները կը դասապարտեն Խաչիկ բուսագետուհի Բաղդասարեանի և Զեմբորեան կը պաշտպանեն արագ ժողովուրդի արդար պայքար — կը գրէ Լարիսա Ստեփանեան։

Համադրեց Վ.

Խաչատուր Աբովեանի Տուն Թանգարանն ու արձանը

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն . . .

Կ'ապրիմ գեղ, Հայաստան, հայաբնիկ հողով, Վսեմաւոր խորհուրդի ու խոյանքի ընդմէջէն, Կր խորգաւ դարաւոր, անեղծ ոգի դիցելէն, Որ իմ պապերս հողապաշտ այն կերտեցին արեւմուտ...

Հայաստան, ես՝ բիւրաւոյ, հողակոյտս բու ուղիք, Հայրենագեղ սրճիս մէջ, արծուային քանդակով Արձանեցի, դարբնեցի լուսագիծերն պակերիք, Որ հայրենի հողս սուրբ երգեմ, ապրիմ արուեստով...

Մ Ե Ն Ք , Ն Ո Ր Վ Ա Ր Դ Ա Ն Ա Ն Ք . . .

«Կուում է... ապրեցէ՛ք»
(Չայն Հայրենական)

Վարդանան...
Հայոց պատմութեան երկնքի վրան Արեւմուտ հայուն օղակոյճ կանքեղ, Ժալեղէն բու՛ւնց ընդդէմ բռնութեան, Որ պահեց անժանգ ոգին հայկական Ու յաւերժութեան մեր երբ բոցեղ Դարձուց անարգել. լոյսի՛ հանապարհ...

Վարդանան...
Նկրուումին դեմ մեր ոչնչացման, Սուրբ խորհրդանիւ մարտնչութեան... Եւ աստուածներու զայրոյթին դիմաց Ոգեղէն գրա՛հ ապստամբութեան, Պաշտօնին դիմաց կրակի կուռքի Աւետարան ու հայաւաս ոգի...

Վարդանան...
Մեր հողէն անցնող հեղեղներն արնոս, Մեզ կ'ապրիմ վայրագ մոլուցիքին, Մեր հաւասքը սո՛ւրբ ամբակուտ պաճեռ,

Հայաստան, դուստուրով դարեւ խոր ընդերքէն, Հասեր ես նոր այս դարուն, որպէս պաճաւ ու յաղթեց, Ու կը կերես իմ ցեղիս դիցապէսը հեղեղ...

Լեւոնախորհրդի բնագեղ մէն մի քաղք բու անխօս Խորախորհուրդ հեւ ունի Արարա՛նք պէս խորիս, Որ դարեւ յաւերժու աւանդ մըն է արեւմուտ... Եւ ջանքի Հայաստան իմ սերս սուրբ արուեստով...

Մեր հողին բմբուս մեզ պահող վահան, Ու մեր լեռներու բարձունքէն խորիս, Շեփոքուող յաղթեց պայքելու կամքին...

Վարդանան...
Յանուն Մառտեան այդ պեղուած լոյսին Ու հայ հողի ոսկէ գանձասան, Որ մագաղաք դառնայ գի՛րք, արուեստ, Որ մեր ինքնութեան դիմագիծն անեղծ Մնայ անաղաւս ու անկապելի, Դարձա՛ւ ողջակէզ դարեւուն համար...

Վարդանան...
Մենք հաւասար սերունդ սարագիր, Մեր լիքնութեան հարցականին դեմ, Մեզ օտարացնող՝ դեմ խաժամուծի, Մեր հայու պայծառ դրոշմին համար Իջե՛ր ենք կրկէս... պայքարի, կուռքի, Մենք, նոր Վարդանան՝ ջարդին դեմ հեռմակ, Վնուր ենք մեզ պէս ապրիմ ու տոկալ։

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

ՆԿԱՐԻՉ ԲԱՐԵԿԱՄԻՍ

ՀԱՄԲՈՅՐՆԵՐԸ

Գիշեր մը, Վոսփորի գեղա-տեսիլ մէկ անկիւնը, աստղերու լոյսին տակ, բարեկամներէս նկա-րիչ մը իր մէկ սիրային արկա-ծախնդրութիւնը խոստովանեցաւ ինծի:

Անգուգական գեղեցկու-թեամբ օժտուած մեծահարուստ տիկնոջ մը սիրահարած էր բա-րեկամս:

Այս գեղանի կնոջ մասին, որ Սոֆիա կը կոչուի եղբր, անա թէ ինչպէ՞ս արտայայտուեցաւ նկարիչ բարեկամս:

— Երեք շաբաթէ ի վեր ա-մէն օր կանոնաւորաբար կ'այցելէ իմ աշխատանոցս, իր մեծադիր մէկ նկարը պատրաստել տալու համար: Վստահ քու գաղտնա-պահութեանդ, ըսեմ որ խելա-յեղօրէն սիրահարած եմ Սոֆիա անուանեալ այս կնոջ:

— Երեք շաբաթէ ի վեր, հարցուցի. և դուն այդ ժամա-նակամիջոցին, տակաւին չկարո-ղացա՞ր շօշափելի արդիւնք մը ձեռք ձգել...:

— Բնականաբար, արդիւնքի մը յանգեցայ, պատասխանեց արուեստագէտ բարեկամս: Խորհէ անգամ մը. տակաւին առաջին օրն իսկ, իմ կատարած սիրային անվստահ մէկ արտայայտութեան վրայ, սապէս արտայայտուեցաւ ինծի. «Յարգելի բարեկամս, սա պարագան լաւ մը հաստատեցէք ձեր գլխուն մէջ, որ ես ամուսնիս, միմիայն ամուսնիս կը սիրեմ և կատարելապէս հաւատարիմ եմ անոր: Ձեզի հանդէպ ունեցած համակրութիւնս ալ չեմ ուզեր գաղտնիքի մը վերածել, հետե-ւաբար կ'ուզեմ որ ոչ մէկ բան յուսաբ ինծմէ: Միակ բանը, զոր պիտի կարենամ թոյլատրել ձեզի, համբոյր մըն է միայն, զոր պիտի քաղէք դէմքիս աջ կողմէն»:

Այս խօսքերէն յետոյ, գեղու-հիս իր գեղեցիկ մատներով ցոյց տուաւ աջ այտին վրայ որոշ մաս մը, և աւելցուց. «Տեսէք, ճիշդ այստեղէն կրնա՞ր համբուրել...»:

— Լաւ ուրեմն, ըսի նկարիչ բարեկամիս, ձեռք բերուած այդ-տեղէն կրցա՞ք օգտուիլ փութով:

— Անմիջապէս, պատասխա-նեց բարեկամս. որմէ յետոյ կը յուսայի թէ քիչ մը տեղ եւս պիտի կրնայի շահիլ. սակայն խարուեր եմ: Հակառակ անոր որ այսօր երրորդ շաբաթն է որ կը շարունակուի այս հովուերգու-թիւնը, տակաւին նոյն տեղը կը գտնուիմ ու միայն գեղանի սի-րունքիս աջ այտը կրնամ համ-բուրել: Ամբողջ վատտակս այս-բան է հիմա:

— Լաւ, ըսի, ան քեզ չի՞ համբուրեր երբեք:

— Ոչ, պատասխանեց նկա-րիչ բարեկամս. անգուծ ու վնաս-կան կին մըն է և երբեք չի գը-թար:

Նկարիչ բարեկամիս այս տար տը լսելէ յետոյ, հարկ եղած քա-ջալերութիւնը տալով, այդ գիշեր բաժնուեցայ իրմէ:

* *

Քանի մը օր յետոյ, պատահ-մամբ կ'անցնէի այն փողոցէն, ուր կը գտնուէր նկարիչ բարե-կամիս աշխատանոցը, երբ նըշ-մարեցի շատ գեղեցիկ անծանօթ ինքնաշարժ մը, որ կանգ առած էր անոր ճիշդ դրան առաջ: Մօ-տեցայ շարժավարին, որ սփռե-սիւնին առաջ նստած, օրուան թերթը կը կարդար:

— Ներեցէ՛ք, ըսի, արդեօք նկարիչին մօտ մէկը կը գտնուի՞:

— Այո՛, պարոն, տիրուհիս, Տիկին Սոֆիան կը գտնուի, պա-տասխանեց շարժավարը, որ վայելուչ երիտասարդ մըն էր:

Այս շարժավարը անծանօթ մը չէր ինծի. երկուքս ալ զիւար կը ճանչնայինք գրեթէ: Իրապէս ալ, բարեկամներէս պանդուկա-պետի մը որդին էր ան:

Սկսանք խօսակցիլ:

Յայտնելէ յետոյ թէ չորս տարիէ ի վեր կը ծառայէ այդ մեծահարուստ ու գեղանի Տիկին Սոֆիայի մօտ՝ իբր շարժավար, աւելցուց.

— Չափազանց նրբազգած ու լրջախոհ կին մըն է ան: Գիտէ՞ք, զիս ալ շատ կը սիրէ և ընտանի-քին մէկ անդամը կը նկատէ: Եր-տակն ըսելու համար ես ալ անոր հանդէպ ունեցած կապակցու-թիւնս լաւագոյն կերպով ապա-ցուցի: Տեսէք, ձեզի ալ բացատ-րեմ: Երկու տարի առաջ էր: Այն ատեն Ֆրանսա կը գտնուէինք շրջագայութեան համար: Օր մը, Փարիզի մէջ պտոյտի մը ընթաց-քին, մեր ինքնաշարժին ցետար-գելը ծառի մը կանչեցաւ: Այս ցնցումին հետեկեցով, ետեւը նստող տիրուհին քովի ապակին շարժուցիւր եղաւ և խեղճ կինը դէմքէն վերաւորուեցաւ: Այս ար-կածին պատճառաւ հարկ էր փու-թով շարժիլ: Անմիջապէս ամե-նավերջին արագութեամբ գինքը փոխադրեցի մօտակայ հիւանդա-նոցը:

— Ծանրակշիռ վերաւորում մը չէ, յայտարարեց բժիշկը, միայն թէ տիկինին դէմքը տը-գեղցնելու հանգամանքը ունի: Բայց կակուղ մտի կտորով մը կարելի է պատուած տեղը փակել, որուն շնորհիւ այս վտանգը կ'ան-հետանայ և տիկինը կը վերստա-նայ իր նախկին գեղեցիկ դէմքը: Եթէ որեւէ մէկը յօժարի իր կա-կուղ կողմի մտէն փոքր կտոր մը տալ, անմիջապէս կրնամ այս գործողութիւնը կատարել:

— Տիրուհիս փրկելու համար ես պատրաստ եմ այդ գործող-թիւնը կատարելու, գոչեցի առանց վարանելու:

Ասոր վրայ, նախ զիս փոքր գործողութեան մը ենթարկեց և ինծմէ առած փոքր մտի կտորով յաջողեցաւ տիրուհիս դէմքի վէրքը փակել վարպետօրէն: Այս գործողութիւնը ընելու համար շատ ցաւ քաշեցի, բայց ասոր փոխա-րէն մեծ գոհունակութիւն մը զգացի՝ տեսնելով որ տիրուհիս դէմքի գեղեցկութիւնը պահպա-նուելուն մէջ մեծ օգտակարու-թիւն մը ունեցած էի:

Տիկնոջ շարժավարին այս բացատրութիւնը լսելէ յետոյ.

— Շատ լաւ բան մըն ես ըրեր, ըսի. սակայն հետաքրքրա-կան է ինծի համար գիտնալ, թէ տիկնոջ դէմքը ծածկող այդ մտի կտորը բժիշկը ձեր ո՞ր կողմէն առաւ:

Ասոր վրայ շարժավարը ըս-տիպուեցաւ ոտքի ելլել և ցոյց տալով իր յետոյքին աջ կողմի կակուղ միւրք:

— Ահաւասիկ. ասկէ առաւ, պատասխանեց:

Այլեւս հարկ չտեսայ նկարիչ բարեկամիս որեւէ բան հաղոր-դել...:

ԶԱՐԵՀ ԱՐՇԱԿ

ՀԱՅ ԱՀԱՍԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻ ՍԻՐՈՅՆ

ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԸ Մ Ե Տ Ե Խ Ի Բ Ա Ն Տ Ի Ն Մ Է Չ

1895ին, Հնչակեան Կուսակ-ցութիւնը արդէն 8 տարուան անց-եալ ունէր: Ան ասպարէզ իշխւած էր բոլոր հայաշատ կեդրոններուն մէջ: Ամերիկայէն մինչեւ Ասիոյ խորե-բը, եւրոպական եւ ասիական ծո-վեզերեայ քաղաքները:

Հնչակեան Կուսակցութիւնը երկու նպատակներ կը հետապնէր. մին՝ ՄՕՏԱՒՈՐ, միւսը՝ ՀՅՈՒՍՒՈՐ. ՄՕՏԱՒՈՐ նպատակն էր ազատագ-րել ճնշուած ազգերը օտարը բռնա-կաշիւրու ճիրաններէն: ՀՅՈՒՍՒՈՐ նպատակն է ազատագրել աշխա-տաւոր դատակարգը շահագործող դրամատէրերու ճանկերէն: Այս պարագաները պարփակող թերմիւն-ներն էին սոցիալիզմ եւ դեմոկրա-տիզմ: Անա թէ ինչու բոլոր այն բռնակալ պետութիւնները, որոնք կը սոսկային իրենց դահիւնէ՝ կառ-կածելի աշխուղ կը դառնէին Հնչակ-եաններուն:

Ռուսաստանի Թիֆլիս քաղա-քի ամենէն սարսփազգու Մետե-խի բանտին մէջ, 1895ի Յուլիսին, արգելափակուած Հնչակեան դեկա-վարներն էին՝ Ռուբէն Սանատրու, Ռուբէն Բերբերեան, Երվանդադէ, երիտասարդ բանաստեղծ Աւետիք Իսահակեան (*), Ղազարոս Աղա-եան, Արապետ, Սաշիկ Վարդա-նեան, Տէր Մկրտչեան, Սեւ Սանդը-րոն, Նիկոլա Չաքարեան, Սարգիս Ազմիւրեան (Սաքօ):

Ռուսաստանի Թիֆլիս քաղա-քի ամենէն սարսփազգու Մետե-խի բանտին մէջ, 1895ի Յուլիսին, արգելափակուած Հնչակեան դեկա-վարներն էին՝ Ռուբէն Սանատրու, Ռուբէն Բերբերեան, Երվանդադէ, երիտասարդ բանաստեղծ Աւետիք Իսահակեան (*), Ղազարոս Աղա-եան, Արապետ, Սաշիկ Վարդա-նեան, Տէր Մկրտչեան, Սեւ Սանդը-րոն, Նիկոլա Չաքարեան, Սարգիս Ազմիւրեան (Սաքօ):

(*) Աւետիք Իսահակեան Գոր-մաճ էր Հնչակեան շարքերը

ՓՈԲՐ ԱՋԳԵՐՈՒ ՎԵՋԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԱՊԱՅՈՎՈՒԹԻՒՆԸ ՎՏԱՆԳԻ ՏԱԿ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Դուք տարածուի նորանոր շուկա-ներ և հոռի նիւթեր գտնելու հա-մար, կամ բոլորովին պիտի սնան-կանայ ու անցնի պատմութեան: Ուստի ահա կ'ապրի կայսերապաշ-տական շրջանը. պէտք ունի նը-ւաճելու փոքր ազգերը՝ տիրանա-լու անոնց բնական հարստութեանց: Այս իսկ պատճառաւ վեհապետու-տութեան սկզբունքը արգելք կը հանդիսանայ իր սոս Ժաւաղդա-կան ախորժակին: Նոյնպէս պուր-ժուա տեսաբանները դեռ երէկ գե-մուկ. սիւր և ազգերու ազատութեան ու վեհապետութեան սկզբունքը կը ջատագովէին, իսկ այսօր՝ անոնք կը ճառեն թէ վեհապետութեան սկզբունքը միջազգային «օրէնքին հակասութիւնն է», «սխալ և կործա-նարար է միանգամայն», արգելք մըն է աշխարհի թեքնիքական և արտադրողականութեան յառաջդի-մութեան եւ զարգացման:

Ականատի միջազգային օ-րէնքի տեսաբան փրոֆեսոր Ռօլինկ կ'առաջադէպէ «հիմնել միջազգային օրէնք մը, որպէսզի ազգեր իրար-մէ կախում ունենան, որովհետեւ ներկայ դարուն թեքնիքական և մասնատրապէս հիւլէական ուժի զարգացումը կը պահանջէ շատ մը ազգերու հաւաքական ջանքերու միութիւնը»:

Սակայն յարգելի փրոֆեսորը կ'անգիտանայ՝ որ ոչ թէ ազգերու վեհապետութեան սկզբունքն է այլ՝ կայսերապաշտական արտադրողա-կանութեան ձեւն է, որ արգելք կը հանդիսանայ գիտութեան և թեք-նիքական յառաջդիմութեան, ինչ որ շատ նեղ կողմէ արտադրողական ուժերուն: Ազգերու վեհապետու-թեան սկզբունքը գոհնու և ազ-գերը իրարու մէջ ձուլելու նպա-տակը այն է՝ որ մեծ մոնոփոլիտ-ները կ'ուզեն առաւելագոյն շահը ապահովել ազգերու հաւաքակա-ն արտադրողականութեան:

Ռուս ցարական բռնակալ պետու-թիւնը այս գործով իր դէմքէն վար կ'առնէ «քրիստոնեաներու պաշտ-պան» կեղծ դիմակը եւ կը կանգնի հայակեր Ապոլիւլ Համիտի կող-քին... «բարեկամաբար»:

Յարկովը վճռած էր եւսն-դուն և սխտեմաթիք կերպով խեղ-գել ուսանալներու ազատութիւնը եւ աղանուէր տարբեր, որոնք կեղ-րոնացուցած էին իրենց ուժերը Հնչակեան Կուսակցութեան մէջ:

1895ի Մետեխի բանտարկու-թիւնը հիւսիսային բլուռ ուսումով եւ ուսաստէր այն տարբեր, ու-րոնք ցարկովնէն կը սպասէին հայ ազգի փրկութիւնը: 1895-ին թը-ւականն էր՝ երբ ուսանալ ցարա-պաշտները իրարմէն Հայրիկը Կա-թողիկոսութեան Աթոռին վրայէն կը դիւլէին Մոսկուա, որպէսզի «Նու-րին Վսեմութիւն Յարը իր հօր ձայնով սաղաթ Սուլթանին» դադ-րեցնել քրիստոնեայ հայ ժողովուր-դի անհանգուժելի կոտորածները:

Ռուսահայ վերնախաւը զար-մացաւ երբ կարողացաւ թէ Յարը ար-տեմած է Հայրիկին ներկայանալ իրեն նախօրօք զգուշացնելով որ «յարուցանէ հայ ազգային քաղա-քական բնոյթ կրող հարցեր ու խնդրանքներ»:

Սերման Հայրիկը բան մը սորված չ'էր արդեօք 1878էն, երբ Պերլինի վեհաժողովը մերժած էր ընդունիլ իր ներկայութիւնը, որով-

հետ անգլի «Թղթէ շերիփով» չէր կրնար ճամբայ բանալ դէպի մե-ծերու համագումարը:

ԻՆՉՈՒԻ ԿԱՏԱՂԱՍ ԷՐ ՅԱՐԻՉՄԸ

Յարկովը դէմ էր հայ ժողո-վուրդի վերադարձման: «Հայը» կրնար սողալով միայն բարձրանալ «չինովնիկութեան» և հասարակ ուսալ ազատօնեայի աստիճանին: Հայ գիւնուորը կրնար դառնալ Լո-րիս Մեխիքովներ, բայց հօր Պա-կեւչի մը ձեռքին տակ միայն: Ամե-նայն Հայոց Կաթողիկոսը, նոյն իսկ Արղուլթեան երկայնաբազուկի ան-ձով, կրնար խաչը՝ մէկ ձեռքը, սուրը՝ միւս ձեռքը, առաջնորդել «ուս» բանակը, բայց ոչ վանեցի-գիւղացին՝ թուրք պէկին դէմ: Յա-րկովը կարող չէր անկեղծօրէն հա-մակրել «թրքահայ դաւաճներու բա-րենորդումներուն», Անա թէ ուր-ից՝ բանաձեռնեցաւ ուսալ Արտաքին Գործոց Նախարար Լոպանովին խօսքը: Մինք կ'ուզենք Հայաս-տանը... առանց հայերու:

Անա թէ ինչու՞ Հնչակեան ղեկավարները Մետեխի բանտը լեցուցանէին: Ինչ կը ներկայա-ցընէր ութնամեայ Հնչակեանը:

Ան՝ հեղինակն էր սոցիալիզմի, Ան՝ քարոզիչն էր հակացա-րկովի,

Ան բռնեցքը բարձրացուցած էր սուլթանի դէմ: Վկայ՝ 1890ի Գում-Գափուի գիւնուած ցոյցը, (Շար. 1-ին էջ 5)

վրայ, ինչ որ կը ըստիպէ ազգե-րու միացումը և ներքնապէս ի-րարմէ կախում ունենալը: Ան-տարակոյս եւրոպական ազգերու տնտեսական համագործակցութիւ-նը ժամանակաւորապէս իրարմէ կախում ունենալով, որոշ չափով կը մեղմացնէ անոնց տնտեսական ներքին հակասութիւնները: Այսու-հանդերձ չի կրնար բոլորովին վերցնել կայսերապաշտական ներ-քին հակասութիւնները: Հարկ է չեղցնել, որ վեհապետութեան ըս-կաբունքը և ազգերու իրարմէ կախում ունենալը ներհակ բաներ չեն, այլ՝ տրամաբանական միու-թիւն մը, այս իրողութիւնը ի ըս-պառ մերժելուն մէջ է, որ քաղ-քանի և սոցիալիստ տեսաբանները չեն կրնար հաշտուիլ:

Քաղքէնի տեսաբանները աշ-խարհի քաղաքական և տնտեսական հարցերը լուծելու համար ազգե-րու վեհապետական սկզբունքը գո-հել նախապայման կը սեպեն, ա-նոնք կը ճառեն թէ ազգերը պէտք է մերկայանան իրենց անկախութե-նէն և դարաւոր աւանդութիւնե-րէն և կազմեն միջազգային քա-ղաքական և տնտեսական պետու-թիւն մը, ուր կայսերապաշտ պե-տութիւնները պիտի ունենան ա-ռաւելագոյնը անտարակոյս: Միւնչ ընկերավոր տեսաբանները կը չեղ-տեն, թէ ազգերը կրնան պահել իրենց վեհապետական սկզբունք-ները և անկախութիւնը՝ նոյն ա-տեն կարող են որպէս հաւասարա-զօր անգամ, անդամակցել կազմը-ւած ընկերութեան: Միջազգային փոխադարձութիւնները կ'ապացուցա-նեն թէ վեհապետութեան սկզբ-բունքը ոչ մէկ ատեն արգելք կը հանդիսանայ ազգերու տնտեսու-թեան միջազգայնացման: Այն բո-լոր զրպարտութիւնները, որ կա-յսերապաշտները կ'ընեն ընդդէմ ազգերու վեհապետութեան և ան-կախութեան, սկզբունքի սոսկ խարդախ նենգամտութիւն մըն է իրենց եսապաշտ գործունէութիւն-ները շարունակելու համար:

(Շար. 1) Ա. ՎԱՍԻԼԵԱՆ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԳԵՂԱՄ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Հայկական ՍՍՀ

Երեսփոխանական ժողովի նախագահ

Նոյեմբեր 29-ին, 1920, նոր կեանքի արթնոյթ բացուեցաւ Հայաստանի վրայ՝ Նոյն օրը բանաւորներն ու գիւղացիները համայնապէս կուսակցութեան առաջնորդութեամբ եւ 11-րդ Կարմիր բանակի անմիջական օգնութեամբ Հայաստանի ղեկավարութիւնը յանձնեցին Սովետական իշխանութեան:

ՍՍՍՐի ժողովուրդներու եղբայրական ընտանիքին մէջ Հայաստանը վերածուեցաւ բարձրօրէն զարգացած ճարտարարտօնական հանրապետութեան մը՝ մեքենական նախած երկրագործութեամբ, Եւրոպական հազարաւորութեան բարձր-վոլթած թելերը այժմ կը խաչաձեւեն այս լեռնոտ հանրապետութեան ցամաքամասը, երկաթուղիի գիծերը եւ ինքնաշարժներու յատուկ ճամբաներ շինուեցան եւ տասնեակ մը նոր քաղաքներ ու գիւղեր ծնունդ առին: Հանրապետութեան եւ քիմիական մեծ ձեռնարկութիւններ, երկրորդութեան, ջրային եւ հսկայ գործիքներու շինութեան ճարտարարտօններ,

միաբանութեան, մանրէաբանութեան եւ զանազան գիտութեանց մէջ կատարուած հետազոտութիւնները համաշխարհային ճանաչում գտած են: Հայաստան ունի աւելի քան 8.000 գիտնական: Ս. Հայաստանը դարձած է փարոս մը ամբողջ աշխարհի մէջ ցրուած բազմահազար հայերուն համար: Մեր հայրենակիցները իրենց աչքերը կ'ուղղեն իրենց վերածնունդ հայրենիքին, որ ստեղծած է նպաստաւոր պայմաններ՝ որպէսզի անոնք վերադառնան իրենց նախահայր երկիրը: Սովետական հանրապետութեան տարիներուն աւելի քան 200.000 հայեր, որոնք կ'ապրէին աշխարհի տարբեր կողմերը,

զերկով կասկեցեալութեամբ դիմումէն, Հոս է որ պիտի սկսի կառուցուիլ Փանոսարի-Նախաշինի եւ Շամբակայի կայաններուն: Միակ երկրորդականի ծրագրին, Արփա-Սեւան փապուղիի, աշխատանքները առաջ կ'ընթանան մեծ յաջողութեամբ:

Հնգամեայ շրջանի ընթացքին երկրագործութեան շահագործումը պիտի հաւասարի 460 միլիոն ռուպլի: Սովետացիներն ու կոլտոզները պիտի ստանան նոր գործիքներ՝ 8.000 թրայ թէօր, 5.600 բեռնատար ինքնաշարժ եւ զանազան այլ գործիքներ:

Հայաստան խոր. Միութեան լայն առաջին հանրապետութիւններէն է, որ երկրորդականութեանը ամենաբարձր տարածուած է: Երկրորդականութեան ուժը կ'օգտագործուի նաեւ երկրագործական արտադրութեան մէջ: 1970-ին՝ երկրորդականութեան տնտեսութեան այս ճիւղին մէջ 2,5 անգամ պիտի աւելնայ:

Հանրապետութեան ոռոգման զրուծիւնը աւելի պիտի զարգանայ, տրուած ըլլալով որ ոռոգելի հողամասը պիտի ընդլայնի 65.000 հեկտարով: Հնգամեայ ծրագրի վերջաւորութեան՝ մօտ 130.000 հեկտար լեռնային ճահիճները պիտի վերածուին մարգագետինի եւ արօտավայրի եւ անոնց զուր պիտի մատակարարուի: Հոս է որ պիտի կառուցուի երկրորդ մասը Արդշի-Շամիրամի եւ Թալիշի ջրանցքներու մեծ ծրագրին:

Գլխաւոր ծրագրերէն մէկն ալ Արարատի հովիտին աղային հողամասի օգտագործումն է: Աւելի քան 30.000 հեկտար հող կեանք պիտի ստանայ շնորհիւ հայ գիտնականներուն ի գործ դրած մեթոտիկ աշխատանքին, որով կարելի պիտի ըլլայ այս բարեբեր հովիտին օգտագործելը շրջանը կրկնապատկել:

Բնակարանային, մշակութային եւ հանրութեան օգտակար կառուցումները պիտի զարգանան աւելի լայն աստիճանաշարով: Նոր հիւանդանոցներ, հանգստեան տուններ, դպրոցներ, մանկապարտիզներ եւ մանկամուսնիներ պիտի սկսին իրենց գործունէութեան:

Ս. Հայաստանի աշխատող ժողովուրդը, ըստ յառաջդիմական մարդկութեան հետ, պիտի տունէ 50ամեակը Հոկտեմբերեան Յեղափոխութեան:

Հնգամեայ ծրագրին առաջին նպատակակէտը յաջողութեամբ նուաճուած է:

«Սասունցի Դաւիթ»-ի անձանը Երեւանի մէջ

ինչպէս նաեւ տնտեսագիտութեան շատ կարեւոր զանազան ճիւղեր սկսան երեւիլ Հայաստանի ճարտարարտօնական քարտէսին վրայ:

Այս հանրապետութիւնը, որ նախապէս ցարական Ռուսիոյ յետաձուլած մէկ շրջանն էր, այսօր 107 անգամ աւելի ճարտարարտօնական կան ապրանքներ կ'արտադրէ քան 1913 թուականը: Երկրորդութեան տնտեսութեան ամբողջ խորհ. Միութեան մէջ Հայաստան Գ. տեղը կը գրաւէ: Հանրապետութեան մէջ շատ շուտով զարգացաւ ճարտարարտօնութիւնը՝ հաշուիչ մեքենաներու, երկրորդական գործիքներու, բազմաքանակ ժեներալիզացիաներու եւ այլ զանազան արդիական արտադրութեան: Երեւանի, Լենինականի, Կիրովականի, Կամոյի եւ զանազան քաղաքներու ձեռնարկութեանց մականիշներով ապրանքներ լայն ճանաչում գտած են աւելի քան 70 քաղաքներու մէջ: Սովետ. Միութեան էն է արտասահմանէն մեծ պահանջ կայ Լենինի անուան գործարանի երկրորդական գործիքներուն, Լուսաւանի հաստոցներուն, Կիրովականի քիմիական արտադրութեանց, «Հայգորգ» հատատութեան գորգներուն եւ «Արարատ»-ի գինիին ու գոնեակին:

Երկրագործութեան հսկայաքայլ զարգացումը կը պարտին լեռներուն մէջ կառուցուած բազմաթիւ ջրանցքներու, ջրամբարներու, ջրհան կայաններու եւ ոռոգման տարբեր ծրագրերուն, ինչպէս նաեւ քիմիագիտութեան մէջ ձեռք բերուած յաջողութեանց: Միայն ոռոգումը կարելի դարձուց 75.000 հեկտար այգիներու եւ պտղատուաններու մշակումը:

Հայաստանը դարձաւ խորհրդ. Միութեան մշակութի կեդրոններէն մէկը: Աստղագիտութեան, մաթեմատիքի, բնագիտութեան, քի-

միայն հանրապետութեան քաղաքացիները, Հայրենազարմեքները իրենց գործին մասնակցութիւնը կը բերեն Հանրապետութեան կառուցման գործին եւ իրենց աշխատանքով կ'աւելցնեն փառքը իրենց հայրենիքին:

Հնգամեայ ծրագրին ընթացքին (1966-1970) Հանրապետութեան ազգային տնտեսութիւնը պիտի զարգանայ շատ արագ թափով: Ծարտարարտօնական արտադրութեան քանակը պիտի աւելնայ 1,83 անգամ: Այս կը նշանակէ որ տարեկան աճը պիտի ըլլայ 13 առ հարիւր: Կ'արժէ յիշել որ Նախորդ հնգամեայ ծրագրին՝ այդ աճը 9,9 առ հարիւր էր: Հանրապետութեան նոր (երրորդ) ջրմուծի գործարանը պիտի գործէ Հրազդանի մէջ այս տարի: Տաթևի երկրորդականայնը, որ առաջինն է Որոտանի ջրվէժին վրայ, 1968-ին պիտի միանայ Ան-

Հ. Մ. Ը. Մ. - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՄԻՋՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՊԱՍՔԷԹ - ՊՈԼԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

ԿԻՐԱԿԻ 24 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1967
ՄԱՐԶԱԴԱՇԵՏԻՍ ՎՐԱՅ

ժամը 6ին՝

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ - ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ
Բ Գ Պ Կ Մ

Հ.Մ.Ը.Մ.- (ԱՂԵՔՍ.) - ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ

ժամը 7ին՝

Հ.Մ.Ը.Մ.- ՆՈՒՊԱՐ
Բ Գ Պ Կ Մ

Հ.Մ.Ը.Մ.- ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՍԵՔՐԵՏԱՐԵՆ ԵՏԲ՝ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՐԱԽԱՆԵՔ

ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՁՆԵՐԸ ԿԸ ԳԻՆԵՆ

Սիրելի եղբայր Գրիգոր

...Այս ցկար բեզի կը դրկն ուղիս յիշատակ: Քառուած եմ Կիրովականի հանրային մէկ պարտեզին մէջ՝ Անդրանիկ Զօրավարին մէկ մեծադիր ցկարին տակ, ինչպէս կը տեսնես: Քովս ցատող դրացունիս է, որ կ'աշխատի լամբի գործարանը եւ լաւ կը վարձատրուի:

Այս պարտեզը շատ մեծ է, եւ ռախաներուն համար մասնաւոր օրօրոցներ կան, եւ զանազան տեսակի խաղերու յարմարութիւններ: Պարտեզը զարդարուած է կարմիր վարդերով, իսկ պոսոյս համար սալալասակուած է գետիկը:

Մեր ազգայնականներն ըսէ որ ես հոս շատ հանգիստ եմ, բոլորս ալ հանգիստ ենք, եթէ իրենց որոշած են համարողել՝ անպայման բոլր հայրենիքի վրայ:

Այսօր իրենց 3 սենեակնոց տուն մը կու տան՝ շատ աման սովորաբար (ամենեւնի սուրբ ամիսը սարս օրը), մէջը օդային կազ՝ տունը քաղցնելու համար, ինչպէս նաեւ երեք աշուղ եւ փուռով պիւրակալ: Ըսէ՝ տեսնեմ, եթէ Գառնա երբան նման յարմարութիւններ պիտի գտնեն: Հոն մէկ սենեակին համար տաքաբը 17 տուր պիտի վճարեն:

Հոս երբ հիւանդ ըլլաս բժիշկը մինչեւ տունը կու գայ առանց վճարումի, իսկ դեղերն ալ շատ աման են: Հիւանդանոցն ալ ձեռք է: Այս բոլորը դուք արդէ գիտէք, բայց հարկ կը տեսնեմ, որ երբեք չկարծեք որ քառուածներ սուտ են: Հայ ժողովուրդին տեղը իր Մայր Հայրենիքն է, եւ Հայաստան այսօր լայնօրէն բացած է իր բերքը, ով որ հարազատ ջերմութեան կարօտ ունի՝ բոլր նրամէն:

Սիրով՝
Քոյրդ Հրանդուհի Գալեանեան

ՀԱՅԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԸ ՄԵՏԵԽԻ ԲԱՆՏԻՆ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

ուր եկեղեցւոյ մէջ Սուրբանի դիմանալուն կ'ոտնահարուէր, ուր՝ ղէնն ի ձեռնին՝ Հնչակեան մարտիկը գետին կը փռէր Սուրբանին ոտակները:

Վկայ՝ Պապը Ալիի ցոյցը:
Վկայ՝ 1892-94-ի Սասնոյ ահաբեկչական ֆետայիները:

Վկայ՝ Մարգարէի Հնչակեաններու դիմումը յանձնարար Զաքարեանի ղեկավարութեամբ, ուր նախատակ հայ ֆետային «Մահ կամ Ազատութիւն» կը մընջէր:

Վկայ՝ Ժիրարի, Չէլօնեան, Միլանա Ողլունեան, Արիստեանի կայանային հարուածները սուրբանիկով գէտ, որոնց սարսափէն Համիտ գաղափարը քրիստոնեաներու օտնադակութեան կը դիմէր:

Յեղափոխական դրօշը այլեւս պարզուած էր: Գաղափար, Եօզիակի կախաղաններուն առջեւ, իրենք՝ ղոհները կը պոռային՝ «Իմացեալ մահը անմահութիւն է»:

Ցարական լրտեսները արդեօք չէին գիտեր ովքեր էին Մետեխի բանտէն դուրս գտուող Հնչակեան Մարո եւ Աւետիս Նազարեկեանները, Կասեանը, Բագուի եւ Կովկասի մէջ գործող իմանը, Ս. Տաշիրը, Արշակ Բորեանը, Լազոն, Հրաչապ Կամսարը (Գրիգոր Վարդանեան), Փարամազը, Սապահ Գիւլեանը: Բոլորն ալ Ռուսաստանի մէջ ծնած «վտանգաւոր» հակացարսախներ, սոցիալիստներ էին:

Նազարեկեանները սերտ յարաբերութեան մէջ էին նաեւ Լենինի, Աքսիլոտի, Լուսաւարիկի հետ, որոնք կը հետապնդուէին ցարիկով լրտեսներու կողմէ:

1896-ին աշնան Հնչակեան հետեւեալ բանտարկեալները յանդիման կը զրկուէին Նոր Նախիջեւան. Ժերմանի գրագէտ Աղ. Խանը, Սա. Սանգուն, մանկավարժ Տէր Միքայէլեան, գրագէտ Ասրապետը,

ուսանող Սաշիկ Վարդանեանը, եւրոպայացի բանաստեղծ Աւետիք Խաչակեանը եւ Ռուբէն Սանապետը, (Սաղոյն հարցը դեռ լրացած չէր): Այսպէս Նախիջեւան դարձաւ Հնչակեան գրական կեդրոն: Ի՞նչ էր պատճառը յանկարծակի ապստամբութեան:

Լոնտոնի «ԹԱՅՄՁ»-ը 1895-96-ին բուռն կերպով քննադատած էր Ռուս միապետական խտրութիւնները: Նազարեկի որոշ տեղեր զիմած եւ հանրային ուղարկութիւնը դարձուցած էր Մետեխի բանտարկեալներուն շուրջ: Փարսիկի թերթերը արձագանք գտանալով ԿԵՂԻՍՈՒՆԻ դիմումներուն՝ հետեւած էին Լոնտոնի մամուլին: Ռուս ֆինանսները վտանգաւոր գտած էին Հնչակեան հակառուս փրփալանները եւ թելադրած էին Ցարին, որ վերջ տայ Մետեխի բանտին մէջ գտնուող Հնչակեան բանտարկեալներուն:

Հնչակեան Կուսակցութիւնը միշտ է եղած է պայքարող բռնատիրութեան դէմ, իր գաղափարական եւ ազգային անշահախնդիր կեցուածքով, իր 80ամեայ գործունէութեան ընթացքին:

Ա. ՏԱԳԷՍԵԱՆ
Տիւրուհի Ուս. Միութիւն

«Հաճախիք»-ի

Ա ղ ե ֆ ա ն դ ր ի ոյ

նեղակայացուցին է

Պր. ՎԱՀԱՆ ՊԵՆՏԵԱՆ,

Հեղինակութիւն փոք. թիւ 18

Բամիլէ. Քան Տր Սեզար

Հեռ. թիւ 21942

00280

ՏԱՀԱԿԻՐ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԻՐ

Արտոնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԱՆ

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻՒ 197 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 28 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1967

ՀԱՅԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 2,5 ԵԳ. ԴՏԿ. ԿԱՍ 25 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

عدد رقم ١٩٧ — الخميس ٢٨ سبتمبر ١٩٦٧

ՀԵՌԱՏԻՊՈՎ ԱՏԱՑՈՒԱԾ

«Ջահակիր»ի Պէյրուքի Աշխատակիցը Երեւանէն Կը Հեռագրէ

ԹԱՍՍ. — Երեւան, 25 Սեպտեմբեր. — Պէյրուքի «Արա-
րաս» օրաթերթի թղթակից Գեորգ Տառօնի խնդրանքով՝ կը հա-
ղորդենք իր «Մայր Հայրենիքի մէջ» գրութիւնը:

Սեպտեմբեր 21ին ի՛լ — 18 տիպի Անթրոփոլոգիայի Պէյ-
րուքէն ժամանեց երեւան: Ոսկեայ աշունը և հայկական մայրա-
քաղաքի գեղեցիկութիւնը՝ մեր խումբի 83 անդամներուն մոռցնել
տուին այդ երկար ճամբորդութեան պատճառած յոգնութիւնը:
Մենք ուրախ ու երջանիկ էինք:

Մեր վրայ խոր ազդեցութիւն գործեց մշակութիւնի փոխ-
նախարար և Հայ-Արարական Բարեկամութեան Միութեան նա-
խագահ Անդրանիկ Շահինեանի մահուան գոյժը: Խոր կսկիծով
մենք ծաղկեպսակ մը զետեղեցինք անոր թարմ հողակոյտին վրայ:

Սեպտեմբեր 22ին՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն
Ա. Էջմիածնի մէջ ընդունեց Գեորգ Եպիսկոպոսը, Սարգիս Սարգիս-
եանն ու զիս: Մեր 45 վարկեան տեղող տեսակցութիւնը չափա-
զանց օգտակար էր: Իր ուխտադնացութեան առթիւ՝ Սարգիս
Սարգիսեան Էջմիածնին նուիրեց 10,000 Լիւր. ոսկի: Մեր Գերա-
զօյն Պետը իր խոր հիացումը արտայայտեց մեր քաղաքացիին
այս հայրենասիրութեան մասին:

Շարաթ օր, Սեպտ. 23, Կարեւոր խօսակցութիւն մը ունե-
ցանք հայկական հեռագրական գործակալութեան տնօրէն՝ Արտա-
ւազդ Խաչիկեանի հետ, որ մեզ ընդունեց իր նոր գրասենեակին
մէջ, հայ ժողովուրդին յատուկ հիւրամեծարութեամբ:

Կիրակի, Սեպտ. 24, Գեորգ Եպիսկոպոս Սուրբ Էջմիածնի
պատմական կամարներուն ներքեւ մկրտեց Պաղտիկ Սարգիսեանը և
պատարագեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին և Միացեալ Նահանգ-
ներէն, Իտալիայէն, Աւստրալիայէն և Միջին Արեւելքի երկիրնե-
րէն ժամանած ուխտաւորներուն ներկայութեան:

Ս. Պաշտամունքէն ետք, Մայր Տաճարէն ոչ շատ հեռու
կառուցուած «Կաթողիկոս» յիշատակարանի բացումը կատարեց
Վազգէն Ա. Կաթողիկոս:

ԳԵՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Լիլի Զուգասգեան դերերգեց «Արեակ Բ.» օփերախաղին մէջ

Ամերիկահայ մեծ երգչուհի
Լիլի Զուգասգեան, որ 6 Սեպտ. ին
Ս. Հայաստան ժամանեց, արդէն
չորս անգամ հանդէս եկաւ «Այտա»
օփերախաղին մէջ Ամերիքի դե-
բով և Երեւանցիներու կողմէ մե-
ծապէս գնահատուեցաւ և ողջունե-
ւեցաւ:

Լիլի Զուգասգեան Սեպտ. 20ին
առաջին անգամ ըլլալով կատարեց
Փառանգէմի դերերգը՝ «Արեակ Բ.»
օփերախաղին մէջ:

Այդ ներկայացման Արեակ Բ. ի
դերը կատարեց նախկին աղետա-
ղաճալ, հայրենադարձ արուեստա-
գէտ Միքայիլ Ներկար:

ՄԱՀՄՈՒՏ ՌԻԱՏԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ա.Մ.Հի արս. գործոց նախա-
րար Մահմուտ Ռիաս գանգաւ եր-
կիրներու արս. գործոց նախարարն
եւ պատիւիրակութեան պետ:

Ռիաս հետ արս. սեպակցութիւն-
ներ ունեցաւ, որոնց կարգին՝ Ան-
գլիոյ արս. գործոց նախարար ձորն
Պէյրուքի հետ՝ մօտ մէկ ժամ:

281

ՄԱԿ-Ի ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ ԱՆԳԼՈՅ ԱՐՏ. ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐ ՊՐ. ՃՈՐՃ ՊՐԱՌԻՆ, ԻՐ ՃԱՌԻՆ ՄԷՋ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ՝ ՈՐ ԻՍՐԱՅԷԼ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՀԵՏԵԻԱՆՔՈՎ ԳՐԱԽԱԾ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԸ ՊԱՐՏԻ ՊԱՐՊԵԼ

«Մեծն Բրիտանիա պատերազմը
անհամաձայնութիւններ հարթելու
իր միջոց չ'ընդունիր և չ'ընդուն-
նիր նաեւ որ պետութեան մը արտա-
ւի պատերազմով իր սահմանները
ընդարձակել: Այս կը նշանակէ որ
Խաչիկ պարսի պարսիկ գրաւեալ
հողամասեր» յայտարարեց Անգլիոյ

Արտաքին գործոց նախարար պր.
ձորն Պրաուն, ՄԱԿ-ի Ընդհ. Ժողո-
վին մէջ արտասանած իր ճառին՝
Միջին Արեւելքի յաջակցուցած բաժ-
նին մէջ:

Պր. Պրաուն «մտահոգ» եւ «այա-
շտ» ըլլալ բուեցաւ այն տեղեկու-
թիւններուն մասին՝ թէ Խաչիկ նը-

պասակ ունի արաբներէն գրաւած
հողամասերուն վրայ հրեաներ բը-
նակեցնել:

ԲԱՆԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐՈՒ
ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ
ՏԵՍՆԵԼ ԷՋ 6

ՈՒՂԵՂԱՅԻՆ ԿԱԹՈՒՆԾԻ ՀԵՏԵԻԱՆՔՈՎ

ԸՆԿԵՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՇԱՀԻՆԵԱՆ ՄԱՀԱՑԱԻ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Արաբ եւ Սովետ բարեկամական ընկերակցութեան հայկական բաժանմունքի նախագահ եւ
Ս. Հայաստանի մշակոյթի փոխ նախարարին կորուստը կը սգայ ոչ միայն հայրենի ժողովուրդը,
այլ նաեւ սփիւռեանալուքիւնը, որ մօտէն նանցած էր մեծ հայրենասէր, պարսնամայ, բարի
եւ արդար հայր:

Սեպտեմբեր 3ին, Երեւանի
մէջ անսպասելի եւ ցաւալի կո-
րուստ մը ունեցաւ ամբողջ հա-
յուքիւնը: Ուղեղային կաթաւ-
ածի մը հետեւանքով, որ տեղի ու-
նեցաւ 2 Սեպտեմբերին, եւ հա-
կառակ բժշկական բոլոր խնամք-
ներուն, Ս. Հայաստանի մշակու-
թային փոխ նախարար և մեծ
հայրենասէր ընկեր Անդրանիկ
Շահինեան մահացաւ, խոր սուգի
մատնելով ոչ միայն իր պարա-
զաները, ընկերներն ու հայրենի
ժողովուրդը, այլ նաեւ սփիւռեա-
հայութիւնը, զոր մօտէն ճանչ-
նալու բազմաթիւ առիթներ ու-
նեցած էր ողբացեալը, այցելե-
լով շատ մը հայաշատ գաղութ-
ներ, ու թողած էր բարի, արդար
և հայրենասէր հայու անջնջելի
տպաւորութիւններ:

Ընկ. Անդրանիկ Շահինեան
կը վայելէր բոլորին սէրն ու հա-
մակրանքը: Գործունեայ և լայ-
նախոհ՝ ան մինչեւ իր վերջին
շունչը ծառայեց հայրենիքին և
իր հայրենասիրական ու մարդ-
կային բոլոր պարտականութիւն-
ները լիովին կատարեց:

Ողբացեալ Անդրանիկ Շա-
հինեան երկար տարիներ եղաւ
նախագահ Արաբ եւ Սովետ բա-
րեկամական ընկերակցութեան

հայկական բաժանմունքին և ծեռն-
հասօրէն վարեց իր այդ պաշ-
տօնը: Ան իր իմաստալից ելոյթ-
ներով ամէն առթիւ ջատագովեց

Ողբացեալ Ընկեր
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՇԱՀԻՆԵԱՆ

արաբ և հայ եղբայր ժողովուրդ-
ներու բարեկամութիւնը և ամէն
Յուլիս 23ի՝ (ՄՄՀ-ի յեղ. տարե-
դարձ), ինչպէս նաեւ արաբ միւս
պետութեանց անկախութեանց
տարեդարձներուն, չմոռցաւ ոչ
միայն դրուատիքը ընել անոնց,
այլ և շնորհակալութիւն յայտնել
արաբ ազնիւ ժողովուրդին, անոր

ցոյց տուած եղբայրական զգա-
ցումներուն համար՝ հանդէպ հայ
ժողովուրդին:

Վաղահաս եղաւ իր մահը,
որովհետեւ դեռ երկար տարիներ
կրնար ծառայել իր ժողովուրդին
և ապրիլ՝ տեսնելու համար հա-
յրենիքի յարանուն և արագ յա-
ռաջիմութիւններն ու վերելքը,
միաժամանակ իր կատարած
դժուարին և ծանր պարտակա-
նութիւն-աշխատանքէն ետք, հո-
գեկան՝ մեծ գոհունակութեամբ
հանգստանալ ու վայելել
կեանք մը՝ շրջապատուած իր սէ-
րելիներով և ընկերներով:

Փառաշուք յուզարկաւորու-
թիւնը կատարուեցաւ 6 Սեպտեմ-
բերին: Ողբացեալ ընկերոջ դա-
գաղը գետեղուած էր Երեւանի
Սպենդիարեանի անուան օփե-
րայի և պալէի թատրոնին մեծ
դահլիճին մէջ, ծաղիկներու կոյ-
տերու և դրօշակներու ներքեւ: Օ-
փերայի շէնքը այդպէս տխուր
երեքէք չէր տեսնուած: Հսկայ սիւ-
ները սեւերով էին պատուած և
այն գմբէթին տակ՝ ուր միշտ
քաղցր և զուարթ երգեր ու եղա-
նակներ հնչած էին, այդ օրը սու-
գի տխուր մեղեդիներ կը նը-
ւագուէին:

Այդ օրը բոլորին ժպտուն և
ուրախ դէմքերու փոխարէն, ար-
ցունք և թախիծ կար Երեւանի
մէջ, ժողովուրդը շարքերով լուռ
ու մունջ կուգար այցելելու ող-
բացեալ ընկերոջ և կը մեկնէր
վիշաղ սրտին:

Յուզարկաւորութեան մաս-
նակցեցան Հայաստանի Պետական

(Շար. տես Բ. էջ)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՂԵՔՍԱՆ ԴՐՈՅ ԹԵՄԱԿԱՆ
ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Դժբախտաբար, Պրն. Զարպ-
անէլեան անգամ մը եւս փա-
ռերով իր անհամբարշտ տրա-
նպորուծիւրը, ՄԵՐԺԱՄ է համա-
ործակցութեան այս աստղաբեկ
ՎԵՐԱՅԻՆԵՎՈՒՄ իր խօսքը Պրն.
Իրան Թողթեան ըսաւ։
Մեր փափաքն էր որ Պրն Մ.
Զարպանէլեան մնար բոլորին
առեկանը, բայց ես փոխանակ
տարեւելու որ 1955ի եւ 1961ի
նմական ընտրութեանց դաշ-
ակցականները ատեւութեամբ
էցին եւ անվախ յարձակումներ
որոցին իր ամօրն դէմ, այսօր
արժեքով անհատներով դիրք մը
ըլեգանտով Պրն. Զարպանէլե-
ան ուժ կուտայ դաշակցական-
երուն եւ այս հակառակ Ամենայն
այոց. Զայրագեօտի Թերադրու-
եանց Վ. փափաքել։
Միւս կողմէ, փստօնքն որ
եզի նման մտածող Աղեքսան-
րայայութեան ջախջախիչ մեծա-
ասնութիւնը, Թեմակն յառա-
իկայ ընտրութեանց ընթացքին
(Գար. 89 է 5)

ԿՈՄԻՏԱՍԵԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

ՔՐԱԿՄԸ

ԱՅՐԵՆԻ ԱՐՈՒԷՍՏԱԳԷՏՆԵՐ
ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ՀԲՄՏԱՆ

ՍՏ. ԿՈՒՐՏԻԿԵԱՆԻ ԳԻՐԲԸ
ՎՐԱՑԵՐԷՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՒ ՄԸ
ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄԸ

Թարեր առաջ վրաստան հաս-
ատուած էլմիածնէն յայերու
առուցած Թիֆլիսի Վերմանայ
նոր Գեղորդ ճեղքեցին լեքը
հնուի թեւ աւարտեցան: Թիֆլիսի
այեր յառաջիկայ տարի պիտի
են այս եկեղեցիին շինութեան
50րդ տարեդարձը:

የታሪክ ምዕራፍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ՆԿ. ԱՆՊՐԱՆԻԿ ՇԱՀԻՆՏԱՆԻ
ՄԱՀՇ
(Շար. Ա. Էջէն)

ՄԱՍԵՅԱՆ ԵՐԵՄԻԱՍ ԵՄԵՐՈՆԵԱՆ ԴԵԿԱՎԱՐ

որը, արուեստագետները, մշա-
վելի ծառայողներն, ու ժողո-
ւորը։
Թափօրը համարալլ ուղղ-
ցաւ «Թուման Կէօրի» գերեզ-
մանտունը, որուն Պանթեոնին
ըջ ամբիւրձեցաւ ողբ ընկեր-
ուղըանիկ Շահինեանի մարտիրը։
ԹՂԹԱԿԻՑ

ՄԱՀ ԵՒ ԹԱՂՈՒՄ

ԸՆԿ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՔՇԵԱՆԻ

7.4. WIRKUNGS-LEZELN

Ազգային, հասարակական գործերու իրաւ սնտարդոյ մէկ ծառայող մըն էր ան. Գաղութին գաւթն թան յիտուն տարիննոր հասարակական կեանքին մէջ – անոր կզգմաւորման օրերին սկեւայ – ընկ. Գ. Էջըեան եղած է ան փթթրմթիւ ազգայնեւերէն որոնց աշխատանքն ու թափած գանձերն է. նիթթւ – բարդական զոհողութիւններուն վրայ է կառուցուած պայտրուան Արժանթինի հատաշըրթին կեանքն ու գլխաւոր հատատու թիւները:

Անխոյզ աշխատասիրութեան և յարստութեան ոգիով տո-

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԻԱՐԶ

ՅՈՐԴԱՆԻ ՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԶԱՆ ԴԷՍ

Հայաստանի նկարիչներու
տան մէջ բացուեցաւ Հոկտեմբեր-
տան 50ամեակին նշանակուած համ-
ապետական յօդերէն տօնին ցուցա-

134ԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐ»

(Հայաստան) հրատարակչու-
թիւնը վերջերս լայն ընձառած է 20
աղագրիկներէ բաղկացած հայկական
լեռնային հրատարակչու վերջի աղագրի
թիւը կը կրէ «Հայկական ման-
րանկար» ընդհանուր վերնագիրը:
Հրատարակչու ձեռք մանրանկար-
ներուն մէջ կը գտնուին էջմուծ-
ի հոգակաւոր Աւետարանին՝ ճիշ-
արու մանրանկար՝ «Մոգներու Եր-
այտագութիւնը», որ կը վկայէ հին
այաստանի մանրանկարչական
արուեստի բարձր զարգացման մա-

«Արագած» ստանարանը Սոփո. Միլիթեան անվարժող պահանքներուն մէջ արդէն լայն ճաշաչաւմ գտած է. Դանի ըր ամիս Երեւանի («Հայրենեան») գործաանի կամարներուն տակ սկսած պահուարանի սեփականի արաղորդիչները Անցեալ ամսու 20հ. ղրծարանի արտադրութիւն 10.000դ Արագածը:

711311511.5 710111011351. 8111.80

Իր քնազորը հեռախոսով թանկ
կեղորոններ, որոնք 35 հազար
ափսոսանքով կրեցող թիվն է, այս տարի
լստի սկսվել գործել Հայաստանի
իր զորքն է քաղաքներուն մէջ
Սովետական իշխանութիւն
ստատուական առաջ, միայն 150
տարեկան տղա հաստատութիւններ

Կ. Էրչեանը, որ մեր գաղութային
որոշերուն գալաճ՝ էր նաև իր
կողակիցն ու գաւակները, առանց
նկատի առնելու այս նիւրիտմին
համընթաց կառավարող նիւթա-
կան գործողութիւնը:

նկեցեցի, դարոց, մշակութային թէ բարեօրոշման կազմակերպութիւններ և երիտասարդական շարժումներ, միշտ վայելեցին իր անվերապահ աջակցութիւնը և քաջայեռամբը:

Քնն. Կարապետ Էռզնան
մարդկային, ընկերային, ազգա-
յին իր պարտականութիւնները
լրիւ կատարելէ ետք, ժողո-
վուրդին յարգանքին արժանալով,
մեկնեցաւ այս աշխարհէն:

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԾԵՐ

Հանգուցեալ ընկ. Կարապետ
Էդշեան, ծնած է 1894 ին Սան-
ճաքի Պէլյան գիւղին մէջ: Հազիւ
7 տարեկանին, ընտանիքը գիրք
բերած է Բուկինաէրոուն Նախնա-
կան դպրոցը՝ ստանալէ հոտը,
1905 ին. ըր փոխադրուի Տփղիս-
նուէ: 1907 ին Ատանայ ուսանելու
գլխադառնալով, Վրաւ կը հաւերի
Ատանայի օտարը ու պատանի
(Հար. Տես էջ 5)

A detail from a manuscript showing a decorative initial 'M' in a Gothic script, with a small house-like structure above it.

ՈՒՅԱՆԴԵՍ

ՄԱՐԴՆԿԱՐ»

մին 1232 թուականի թաղամաս-
աց Անտարանի մանրանկարնե-
րեն (Անտուսը), որ մանրանկա-
րիչ Գրիգորի գործն է, փրկված
հունդերից ու թնայն լավ պահպան
մանով ենթադրելով, որ 1251 թուականի
հեռագրին, 1288 թուականի ձե-
ռագրին վրիժգանք մը, 1294 զա-
ռու ձևագրին «Գրիգոր Խաբեկա-
րի դիմանկարը», մանրանկարիչ
Երվակը ծաթեսցելի 14րդ դարու
հեռագրին՝ զլսագրող մը ե հայ
մանրանկարիչներն այլ գործեր:

Նոր սահնարանի բարձրու-
թիւնէ է մէկ մեկը 200 տարեկանը,
այնուօրինակ՝ 69 տարեկանը:
Արագածի սպառման խիլի
պարզութիւնը 200 կիւ է:
«Արագած» հանրային «ԶԻ՛-
նովորտ» ստանդարնի՝ կը գե-
ազանցէ ներառուի քիչ ծախ-
սով:

ՕՍԱՅԻՆ ՑԱՆՑԸ

Երևանի օդային տրանսպորտի միջոցներով հեռախոսի ընկալունակությունը (կապի ժամանակը) 100 հազարից արդեն անցած է։ Միջոցառման շրջանում հեռախոսում առկա ցանցի զգալի օրեօրե պարտադրյալ ցածրացում է։ Ներկայումս Երևանի մեկ կրկնապատկերված օդային տրանսպորտի կայանի շենքերից դուրս 16 ցայտի պիտույի էլեկտրոնային ցանցի օգտագործումը և ցանցի ընդհանուր օգտագործումը 100 հազարից անցած է։

ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՒ «ԱՆԾԱՆՈՐ» ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

ՄՕ. ԵՂՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Կոմիտաս՝ շարունակելով հայ երաժշտության զարգացման և զանազան ուղիներով, 1907 թվականին, իր անբաժան ընկերոջ՝ զոհված և հասարակական գործիչ Արշակ Զոհանյանի ընկերակցությամբ, Փարիզից կ'անցնէր Զուլիգերիտ:

Ցիւրիխէն և Ժնևէն վերջ, ուր հայ մշակույթի անխնայ ներդրումները իրենց համերգ-գասարածութիւններով կ'արժանանային Զուլիգերիտի գաղութին խանդավառ և անխնայ ընդունում:

Ձախէն աջ.՝ Արշակ Զաքարեան, Արշակ Զոհանյան, Արմենակ Ազատեան, ԿՈՄԻՏԱՍ, Ռուբեն Սեւակ եւ Գասպար Իփեկեան՝ նկարուած 5 Մայիս 1907 թուականին Լոզանի (Մոնպելիէ) մէջ:

վառ ընդունելութեան և օտար հասարակութեան համակրանքի ցոյցներուն, զայդ արուեստագէտները կ'անցնէին Լոզան՝ հոն ևս հրապարակաւ ելոյթներ ունենալու մտադրութեամբ:

Այդ թուականին, Լոզանի համալսարանը ժամադրաւորաբար էր հայ մը հայ մտաւորական ուսանողներուն, որոնցմէ՝ Ռուբեն Սեւակ եւ Գէորգ Իփեկեան, որոնք համագործակցաբար իրենց ուսանող ընկերներուն հետ հիմնած էին «Արմենիա» ուսանողական միութիւնը:

Կոմիտասի և Զոհանյանի ոգևորչի ներկայութիւնը լուսաւորեց անոնց հայ համարակիցութեան և օտար ուսանողութեան ներկայացնել հայ մշակույթի գանձերը:

Կը կազմակերպուէր մենահամերգ-գասարածութիւն մը Համալսարանի Ռեկտորի սրահին մէջ, որ

կ'արժանանայ թէ ներկայ հասարակութեան և թէ մամուլին անվերապահ զննատանջին:

Այդ երեկոյթին ներկայ էր նաեւ զբաղւած Գերենիկ Դեմիրճեան:

Կոմիտասի Լոզանի այցելութեան մեղի կը մնայ յիշատակալուսանկար մը, որուն մէջ կողք կողքի կ'եցած կ'ընեն Վ. Զոհանյան, Ռ. Սեւակ, Գ. Իփեկեան և ցարդ «անծանօթ» մնացած երկու հայ ուսանողներ:

Բարեբախտաբար կարելի եղաւ ստուգել այդ զոյգ «անծանօթ» ուսանողներուն ինքնութիւնը:

Առաջինը կը կոչուէր Արշակ Զաքարեան, որուն մասին զօրաբար կը պահպին կենսագրական տուեալներ, եւ միւսը՝ քիմիագիտութեան ուսանող՝ Արմենակ Ազատեան:

Արմենակ Ազատեան ծնած է Պոլսոյ մէջ 1881 թուականին: Իր ծննդավայրին մէջ ստացած տարրական և երկրորդական կրթութենէ մը վերջ, հետամուտ բարձրագոյն ուսմանց, կը մեկնէր Զուլիգերիտ, ուր կը յաճախէ Լոզանի Համալսարանը, ուրկէ յաղորդութեամբ կը վկայուի դեղագիտութեան և քիմիագիտութեան լիսանսիտով:

1912 թուականին ան կը ստանայ իր տոքթորային աստիճանը, իբրեւ աւարտաճառ ներկայացնելով «Les extraits fluides» ուսումնասիրութեամբ:

Սեւակը և Զոհանյանը իր ծննդավայրին մէջ ստացած տարրական և երկրորդական կրթութենէ մը վերջ, հետամուտ բարձրագոյն ուսմանց, կը մեկնէր Զուլիգերիտ, ուր կը յաճախէ Լոզանի Համալսարանը, ուրկէ յաղորդութեամբ կը վկայուի դեղագիտութեան և քիմիագիտութեան լիսանսիտով:

1912 թուականին ան կը ստանայ իր տոքթորային աստիճանը, իբրեւ աւարտաճառ ներկայացնելով «Les extraits fluides» ուսումնասիրութեամբ:

Թիւրքի: Ազատեան ժամանակ մը կը պաշտօնավարէ նոյն համալսարանին քիմիական աշխատանքին մէջ՝ որպէս օգնական, միտքամանակ գիտական ինքնուրոյն ուսումնասիրութիւններով աշխատակցելով եւրոպական բազմաթիւ գիտական «Տեղեկատուներու»:

Երիտասարդ քիմիագէտը, Առաջին Համաշխարհային պատերազմի նախօրեակին, կուգայ հաստատուել Եգիպտոս, ուր կը պաշտօնավարէ Եգիպտոսի Առողջապահական Նախարարութեան Գիմիական Աշխատանքին մէջ, որպէս ջուրերու քննութեան բաժնի պատասխանատու, շուտով արժանանալով, չնորհիւ իր բժական դերը աշխատանքին, պարտականութեան գիտակցութեանը և նկարագրի ազնւութեանը իր պաշտօնակիցներուն և անօրինութեան անվերապահ զննատանջին և քաջալիւրանքին:

1927 թուականին Ազատեան թողնելով Եգիպտոսի Եգիպտական Հիմնարկին (Institut d'Egypte) և 1931 թուականին ալ որպէս իսկական անդամ, նոր հիմնարկին, որ կը գրաւէ Պոլսոյ (փաշա) Նուպարի թափօր թողած աթոռը:

30 տարեան պատուաբեր պաշտօնավարութենէ մը վերջ, Ազատեան, իր ծառայութեան աւարտման, կը ստանձնէ Գահրէի Զուլիգերիտ Անանուէ Ընկերութեան մանրէաբանական ձեւով պատասխանատուութիւնը:

Սեւակը և Զոհանյանը իր ծննդավայրին մէջ, զգեստաւորած անողորմ հիւանդութենէ մը, 7 Սեպտեմբեր 1946 թուականին:

Սեւ և Ազատեանի բերած գիտական ծառայութիւնները երկրպագական գիտական աշխատանքին: Իր գլխաւոր աշխատութիւնը հանդիսացող «Եգիպտոսի Զուլիգերիտ» (Երեք հատոր) ֆրանսերէն ուսումնասիրութիւնը, որ արաբերէնի ալ թարգմանուած է, հրատարակուած է 1930 թուականին, Գահրէի Պենտական Հրատարակչատունին:

Ազատեան ամուսնացած՝ և օրինակելի հայրն էր պատուական զաւակներուն: Հետագային՝ իր աղջիկներէն մին՝ Անայիսը ամուսնական կապերով պիտի միանար եգիպտական շնորհալի երգչի՝ Վահէ Աստուածատուրեանի հետ:

այսօր, երբ հայութիւնը կ'անցնի չզուլակուած անդունդներու եզրերէն:

«Միութիւն»ի մէջ լոյս տեսած բանաստեղծութիւններու քանակը յատուկ նամակով կ'ուղարկուէին Կոմիտասին՝ իր ընտրութեամբ ձայնագրելու «Միութեան» պաշտօնական քայլերով: Գահրէ մը շաբաթ ետք՝ Կոմիտաս նոյնութեամբ կը վերադարձնէ քայլերգին բնագրերը՝ անոնց կցելով իր շարադրած և նշանաւոր համար գրի առած ներդրելի երգը՝ իբրեւ Միութեան պաշտօնական քայլերգը:

Կոմիտասի այդ երգը, որ համեմատուած էր ժողովրդական բառ ու բանով, եւ ունէր լուսաւորական նշանակութիւն, չգարձաւ «Միութեան» պաշտօնական քայլերգը, այլ մնաց պատմութեան մէջ որպէս Կոմիտասի, այդ ժամանակաշրջանի տրամադրութիւններուն և ցանկութիւններուն լաւ գոյն արտայայտութիւններէն մէկը: Կոմիտասի գրական ժառանգութիւնը ի մի հաւաքուած տեսնելու ցանկութեամբ՝ կը հրապարակուէր «Մեր

(Շար. տես էջ 4)

ՀԱՅՐԵՆԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐՈՒՆ ԺԱԽՐԱՆԻՐ

ՈՍԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Ճշգրիտ և զրական գործ է կատարած Հայաստանի գրական քննադատներէն Սողոմոն Սողոմոնեանը «ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐ» իր յոյժ արժեքաւոր գրքով, որ կը բովանդակէ զլիսաւորապէս միջին տարիքի բանաստեղծներէն չորս հսկաներու երկերուն ուսումնասիրութիւնը: Այդ հեղինակաւոր բանաստեղծներն են Սիւլվա Կապուտիկեանը, Համօ Սահեանը, Հրաչեայ Յովհաննիսեանն ու Վահագն Գալսեանը, որոնց նուիրուած են յատուկ բաժիններ:

Իրենց կազմաւորման շրջանին մեր բանաստեղծներն ունեցած են լաճախ թեթեւ կողմեր՝ բայց այդ թերիւններուն վրայ կ'աւելնան շատ աւելի ցայտուն «սկզբներ» ստանդարտ հրէշային խժոճութեան ներքեւ, որ ճնշած է Հայաստանի մտաւորականութիւնը ոչ միայն Ֆիլիքեանի անձնուժով, այլեւ պրկած և ուրոտ է գրականութեան կենսական այդ ու գաղափարաւորութեան անհատի խնկարկուցեան գաղափար սահմանափակման:

Հայրենի բանաստեղծները տառնակ տարիներէ ի վեր նշանակելի թուիչ կատարած են դէպի նորանոր հորիզոններ, որովհետեւ, ինչպէս կը գրէ Սողոմոն Սողոմոնեան, «Ստալինի անձի պաշտամունքի յաղթահարումը փրկարար նշանակութիւն ունեցաւ ո'չ միայն ժողովրդի հոգեւոր կենսութեամբ, այլեւ գեղարուեստական գրականութեան համար: Այդ մի կատարելագործ, ջննդ, պայծառ առաւօտ էր մոայլ ամպերից լեռոյ: Մտքերն ազատագրուեցին ահաբեկ ճնշիչ ծանրութիւնից, զգացումները՝ դրամատիկ կաշկանդումից, արտերն սկսեցին բարձրել իրենց բնական զարկով:»

Այնուհետեւ գրադատ Սողոմոն Սողոմոնեան խուզարկու ախնարկներով կը հետեւի նշուած բանաստեղծներու երկերուն և իր վերլուծող խորհրդով գնահատական արժեք կուտայ անոնց:

Անշուշտ, մեզի համար սխալ և անհարկ վերաբերում պիտի ըլլար մեծածաւալ գրքի բովանդակութիւնը վերաբարեկու փորձը: Ուստի, բաւարարելու համար գրաւորներու հետաքրքրութիւնը, անհրաժեշտ կը համարենք, որ դիմեն ուղղակի «ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐ» հատորին, զոր հմտօրէն և մեծ հոգածութեամբ շարադրած է Սողոմոն Սողոմոնեանը, իսկ մենք կարող ինք ան-

գրադատնալ միայն այն կէտերուն, ուր վերադասուներ կան:

Հայրենի բանաստեղծներու ընդգրկած նվազագոյն խորհրդի ընդհանրապէս համամարդկային է, անոնց հոգեկան ճախարանքը հասած է միջին երկրագնդի բոլոր կողմերը՝ աշխարհահոյակ դառնալու առումով: Սակայն շատ մօտ սահման մը կար, ուր հայ բանաստեղծները կ'ըլլային թեւաթիկ: Այնքան մօտիկ Արաքս գետին անդին կարծես հողաշերտ գոյութիւն չունէր: Կարծես Արեւմտեան Հայաստանը Լուսնին մէջ էր թռած, կորուսած անյայտ Բայց իրողութիւնն այն էր, որ կ'ընկալուէին ինք էր ինչպէս մեր արեւելուայ երկրին վրայ՝ գիշերային աւազակութեան խորհրդանշան դառնալով: Այս սոսկալի իրողութիւնը գաղափարաւորութեամբ էր մշտ իր սերունդի աչքէն՝ դիտումնաւոր կերպով: Սակայն, ինչ խօսք, որ Սիւլվա Կապուտիկեանը, ի վերջոյ, պատուած է պարկայի չափ թանձր քօղը և տեսած՝ ամբողջ արեւմտահայութեան ողորդական վիճակը: «Վերջին եղևոնի դու անվերջ կսկիծ, Այդ Երբ զարեցիր իմ երակներում, Վանքից տեսիլ կարօտ աչքերից» Եւ բանաստեղծուհին կակիծի բուն պոթիկութեամբ կը բացառանէ: «Ապրիլն' Ապրիլ, ինչպէս և մեռնում Գարնան սպասող մի ողջ ժողովուրդ, Գարնան օրերին, օրը ցերեկով, Ապրիլին ի տես, աչքի տակ» Աստու... Ով արդարութիւն, եւ բիւլ եմ քո... Գրադատն, ի հարկէ՝ կ'արդարացնէ կապուտիկեանի բողբոջ հետեւեալ տողերով. «Այսպէս, բնական անհրաժեշտութեամբ առաջ է գալիս պատմութիւնը: Եւ չի կարող առաջ չի գնալ: Պատմութիւնը անցած-գնացած դէպքերի, մտածութեան մասնուած իրադարձութիւնների թագաւորութիւնն է:»

Հակառակ իր բուն ցատու մին, Սիւլվա Կապուտիկեանն անհասկնալի «վիճակագրութեամբ» եւ «հուսալքական ոգով» տարածած, պահանջ չի ներկայացնել Հայկական Դատի վերաբերեալ իսկական արդարութիւնը վերականգնելու, այլ կը գոհանայ Վանի տեղ կառուցանել Երեւանը: Ճիշդ եւ անհրաժեշտ է, որ մեր մայրաքաղաքը բարեկարգուի, ընդլայնի, բարգաւաճի եւ բազմամարդ (Շար. տես էջ 4)

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՀԵՏ

Այսօր Երեւան Կոմիտաս ինչ է փնտրում, իր երգերի սահմանի օակ առած հոգի... — Հայր սուրբ, արդե՞ն սեմեակիս մէջ որպէս կնդրուկ Բուրեց վերջին եւ ձայնակից ել պատարագիդ, Բայց դե՞ռ կարծես անսփոփ ես, դե՞ռ՝ տարադիր:

Սեմիդ գոյն բաց դաւանմունք է առկայծում, եւ սեղեմեր, օձիքիդ պէս մաքաւաւոր, Մարմնում եմ կիսամութի մէջ տարածում, Սակայն լուռ եմ արդե՞ն, ինչպէս մամոս մամուռ. Որի քիւրն ձեռն է իջել, եղեմ ու ձեռն:

Լո՛ւռ եմ արդե՞ն... Եւ դու կարծես անսփոփ... Դու քո արդար սփոփանք ես փնտրում կարծես, Որ երգերով դե՞ռ աշխարհն այս քեզ պիտի տար, Պիտի բարեբեկ քեզ ու իրեն, իրեն ու քեզ եւ ինձ եւ այս դաւանմունքն ու մե՛զ ու մե՛զ:

Շողոքում է դաւանմունքի ցոլանքի օակ Սեմիդ դուրս ցայտած ձեռքը-աւի՛ղ լուսոյ. — Հայր սուրբ, հայր սուրբ, ինչ սփոփանք, ան, ինչ խայտաբեր Սեղեմեր լոյսով զօնել մասերը քո եւ համբուրել սեղեմերի՝ վրայ քեզնի:

Ե. ԱԼԻՔԱՆ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՄԵԿ ԵՐԳԻՆ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս յայտնի է, Օսմանեան սահմանադրութենէն ետք նոր աշխուժացում տեղի ունեցաւ արեւմտահայութեան հոգեւոր կեանքին մէջ: Նորաստեղծ Հայկական Բարեգործական Միութիւնը, որ կոչուած էր պահպանելու հայ դպրոցները ու հայ եղբուն, ժողովուրդի բազմադարեան մշակութիւնը, ազգայնականութիւնը, Բարեգործական Միութեան պաշտօնական քայլերգը:

1912 թուականի Յունուարին Գահրէի մէջ լոյս կը տեսնէ Բարեգործական Միութեան պաշտօնական օրական «Միութիւն» պարբերականի անդրանիկ համարը՝ նշանաբան ունենալով «Միութիւնը զօրութիւն է»:

Գահրէ մը ամիս ետք, այդ իմաստասիրական նշանաբանին կ'ընդաւրտանայ Ռուբեն Որբերեանի «Նախաձեռն» մենք» չափածոյ բանաստեղծութիւնը:

Մէկը միւսին ետեւէն այդ նոյն պարբերականին մէջ լոյս կը տեսնեն Սուրէն Պարթեւեանի, Սեթեանի, Գ. Հաճեանի, Վ. Մալեանի գրած քայլերգի բնագիրները:

Ռուբեն Որբերեան, որ կը հետեւէր այդ նպատակով տպագրուած բանաստեղծութեանց որակին, կը գտնէ որ այդ գործերէն ոչ մէկը քննութիւն չի կրնար բռնել: Պէտք էր գրել այնպէս, որ այդ ստեղծագործութիւնները իրենց արժանաւոր գաղափարներով ու բանաստեղծական հնարներով գերազանցէին բանաստեղծներու նախորդ գործերը, բաւարարէին առ հասարակ հայ ժողովուրդի հոգեւոր պահանջները:

Որբերեան այդ առթիւ գրած է իր նամակին մէջ. — «Միութիւն»ի մէջ լոյս տեսան արդէն քանի մը նոր երգեր, մէկը միւսէն աւելի յուզիչ, սակայն անոնցմէ ոչ մէկը, ներքեւէն ինքի ընկալ, կրնար ունենալ այն ազնուական շեշտն ու հմայքը Պէշիկթաշլեանի «Նախաձեռն» մենք»-ին, որով խանդավառւեցաւ յետոյ տարիներ ի վեր մեր բովանդակ հայութիւնը»:

Այնուհետեւ, մէջբերելով Պէշիկթաշլեանի «Ի բեր ձայնից» երկի տողերը. «Այս բառերը սիրուած ամենէն, պէտք ունինք կրկնելու» «սեղեմով շարքերը» ամենէն աւելի

Փ Ո Ք Ի Ա Ջ Գ Ե Ր Ո Ւ

ՎԵՅԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԱՊԱՅՈՎՈՒԹԻՒՆԸ

Վ Տ Ա Ն Գ Ի Տ Ա Կ

ԱՐՇԱԿ ՎԱՍԻԼԵԱՆ

(Շարունակություն նախորդ թիվին և վերջ)

Ի վաճառքի առաջարկվող առարկաների ակադեմիկոս Բորիս Մանուկյանի աշխատությունը «Nationality and wealth, a Study in World Government» աշխատությունը մեզ կ'առաջարկե, «վերահսկողությունը և ճանաչողական համայնքի աշխարհի խառնակ հասարակության մեջ»։ Այն կը դրե. «Աշխարհի առաջնորդությունները և թե՛ կը գրե- ներեն անհատ ազգերուն մեջ»։ այլ անհոյս յարաբերությունները մեջ»։ Ուսանող տնտեսական շատ զարգացած և անուս ու խեղճ ազգերու բարձր ու ազդատ կենսամակարդակին մասին, ան կ'եզրականանցե. «Վերահսկողությունն է այս շարքին բուն արժանությունը»։ Որպեսզի կարողանայ տեսաբանական հիմքը ունենալ իր այս համաշխարհային ընդհանրատեսական գաղափարաբանությունը ան կ'աւելցնե. «Նորագույն այս միջազգային պետությունը պետք է չունի պարփակված սահմաններ, այլ պետությունն ունեցող զանազան պետությունները, այլ անհոյս մեջ պետք է խլուրդ բոլոր իշխանությունները և տրուին այս գերագույն համաշխարհային պետությունը»։ Նույնպես այս համաշխարհային պետությունն մեջ պաշտօնները պետք է յատկացվեն մասնաւորապէս ձեռնարկ մարդոց, նկատի ունենալով անհոյս ընկերային գեղեցիկ»։ Հեղինակը իր կարծեցիկ միջազգային և անհատ կառավարություններից բաղադրատանքը ընկելով, կը գովաբանէ միջազգային տնտեսական, գիտական և մշակութային առաւելությունները։

Մինչև ի վաճառքի առաջարկվող առարկաների ակադեմիկոս Բորիս Մանուկյանի աշխատությունը «Nationality and wealth, a Study in World Government» աշխատությունն մեջ ազատորէն կ'ըսէ. «Եթէ աշխարհը կ'ուզէ իր ցաւոտ հարցերը լուծել՝ անյապաղ պետք է հիմնէ համաշխարհային պետություն մը, որ ունենայ իր ուրոյն օրէնքները, օրէնքներական կաղմը, գործադիր մարմինն և ոստիկանական ուժը»։

Արդեօք ի՞նչ կապակցություններ կան վերահսկողության գիտությունն և թեքնիքական յարաբերությունն մեջ. անշուշտ թեքնիքական և գիտությունն յառաջգիմությունը կը սերտացնէ ազգերու բարեկամական կապերը, կ'օգնէ անհոյս մեր ձեցման. ասոր ապացոյցը մենք կը տեսնենք հիւլէական ուժին խաղաղութեան համար գործադրուող անջրպետի հաւաքական խուզարկում գիտական վարկածներուն փոխանակութեան ազգերու համագործակցութեան մէջ։

Թեքնիքական զարգացումը կը զօրացնէ միջազգային օրէնքը և միանգամայն մղում կու տայ տնտեսական յառաջգիմությունը։ Վերջին տարիներու փորձառությունները կ'ապացուցանէ թէ վերահսկողությունն ոչ մէկ առեւն կը կազմեն գիտական յառաջգիմությունը, ուրեմն անպարկեշտությունն է պահանջը թէ ազգերու վերահսկողությունը պետք է զոհել գիտությունն և թեքնիքի շահերուն։

Այս առարկութեան բուն շարժառիթն է ճանաչողական սկզբունքը, թէ ազգերու վերահսկողությունը իրաւունքն արդեօք է աշխարհի յառաջգիմությունն։

Կայսերապաշտ քաղաքացիներն ու տնտեսականները կը քողար-

կեն իրենց ամբողջական ելոյթը, երբ կ'ըսեն թէ իրենք կ'աշխատին աշխարհի խաղաղութեան համար։

Ամերիկայի նշանաւոր փիլիսոփան Արթուր Շոպեր կ'ըսէ՝ թէ ինք կը պաշտպանէ մարդկային իրաւունքը և աշխարհի խաղաղութիւնը։ Սակայն կը պնդէ, թէ վերահսկողությունը միասնակար է։ Իր «Of Human Sovereignty» աշխատությունն մէջ կը ճառէ. «Աշխարհը պետք ունի հաստատուել իրական մարդկային եղբայրութիւն և կոյուն համաշխարհային համայնք մը»։ Ան կը դրէ նաեւ. «Ամօքիզ դեղերը կարող չեն բուժել աշխարհի դառն ցաւերը, արմատական դործողություն մը պետք է, որ կտրէ հանէ այն խոցը, որ ազգային վերահսկողություն կը կոչուի։ Աշխարհի վրայ բնաւ խաղաղություն պիտի չըլլայ, որքան ատեն վերահսկողությունն անիշխանական դրու- թիւնը կը տիրէ, ինչ որ էի համապատասխան մարդկային եղբայրութեան»։ Ազգային վերահսկողութիւնը ուղղակի կ'առաջնորդէ դէպի պատերազմ, զօրաւորները զրաւելու նորանոր գաղթապայքեր, ինչ որ անբարոյականութիւն է և զեղծումն է դեմոկրատական ըսկզբունքին։

«Մարդկութեան կ'առաջարկուի ընել վերջին ընտրությունը» (Շար. տես. էջ 6)

ԿՈՄՒՏԱՍԻ ՄԷԿ ԵՐԳԻՆ

ՍՏԵՂՍԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(Շար. Գ. էջ 5)

հայ երկիրն է խաւար» սկսած- քով «Բայկերը», որ, անշուշտ, կը հետաքրքրէ Կոմիտասի ժառանգութեամբ զբաղող մեր բանասէր- ները։

Բայկերը առաջին անգամ տպագրուած է «Պատմական հանդէսի» 1964 թուականի Հոկտեմբերի համարին մէջ, Հայկական Գրանիանի փոքրիկ ծանօթագրութեամբ։

Մեր հայ երկիրն է խաւար՝ Տգիտութեան է աւար։

Ուսումն արեւի,
Որ լոյս վառէ,
Որ լոյս վառէ
Ու տգիտ վրեժիք։

Պանծա՛ դու, Հայ Միութիւն՝
Իրիւղին տուր Հայ դպրոց՝
Մթնի, սրբի կուտ իրենց,
Պանծա՛ դու, Հայ Միութիւն,
Պանծա՛ հայեր բարեգործ։

Հայեր, Հայուն՝ դպրոց,
Հայուն՝ դպրոց։

Մեր հայ երկիրն է անապատ,
Ու հայն ինկեր պաթե պատ։

Գութա՛ն արեւի,
Որ հող վառէ,
Ու խոր վառէ,
Հողին կուրծք պատկէ։

Պանծա՛ դու, Հայ Միութիւն,
Իրիւղին տուր հող գութան,
Ու գիւղացիք արք փութան։
Պանծա՛ դու, Հայ Միութիւն,
Հայ պանդուխտներ տուն կու գան։
Հայեր, Հայուն՝ գութան,
Հայուն՝ գութան։

ԱՐՓԻՆ ԱՒԵՏԻՍՅԱՆ

ԽՄԲ.- Տնուած ըլլալով որ վերելի յօգուածը (արեւմտապետներին վերանուած միջ կողմ) իր մէջ կը պարունակէ քանի մը հիմնական սխալներ, մեր աշխատակից Մ. Եղուարդ Յակոբեան այդ մասին պիտի անդրադառնայ յաջորդ թիւով։

ԲԵՌՆԱԿԻՐԸ՝ ԴԵՐԱՍԱՆ, ՌԵԺԻՍՈՐ, ԳՐՈՂ

Նա յոգնած ու ջարդուած պառկել էր նաւի տախտակամածի վրայ, տարուել մտքերով։ Ընկերները կարծում էին թէ նա քնած է։ Սակայն իրականում նա մէջքի վրայ պառկած տարուել էր անցեալի դառը յուշերով։ Կինո- ժապաւնի պէս պատկերացնում էր Բիթլիսի գաղթը, ծնողների կորուստը, սովն ու համաճարա- կը, պատանու աչքերը արցունքով շողախուել չին, քիչ էր մնա- ցել որ հեկեկար, հազիւ կարո- դացաւ զսպել։ Երեւի երկար կը մնար մտքերի աշխարհում, եթէ նրան չմտնեար քեռի Իսահակը։ -Արամ դու լա՞ց ես ինչում, այ, այ, այ, չեղաւ տղաս, կեանքը լի է դառնութիւններով ու դժուար- րութիւններով, յուսահատուելու կարիք չկայ, պայքարիր և ոչ թէ կու՛զնա թուլահոգութեան։

Քեռի Իսահակի խօսքերը կարծես նրան գոտեպնդեցին, նա ոտքի կանգնեց ու լուռ հեռա- ցաւ։ Ընդամենը 12 տարեկան էր Արամը, երբ կորցրեց ծնողներին, նրա միակ խնամակալն էր հօրեղ- բայրը։

Գիտակցելով կեանքի ծանր կեցութիւնը, պատանին թողնում հեռանում է Բաթումի, որոշ ժա- մանակ աշխատելով, որպէս սեա- գործ բանուէր, տեղափոխուեց Նովորոսիսկ, որտեղից էլ սկսուեց նրա ծանր աշխատանքը։ Բեռնա- կիր բանուէր էր նա, տակաւին թոյլ ու հիւանդոտ դէմքով։ Ձը- նայած յոգնածութեանն ու ծանր ապրումներին, այնուամենայնիւ նրա մէջ չէր մեռել կեանքը։ Ինչ- պէս փոթորկալոյց ծովի ալիքնե- նը, այնպէս էլ նրա միտքը փո- թորկում էր դէպի արուեստը։ Կոփուելով աշխատանքի մէջ, նրան ծանապարհ բացուեց դէպի արուեստը։ Նա տեղափոխուեց Ռոստով, Ռոստովում նա բեմ

բարձրացաւ։ Թատրոնի դիրեկ- տորը, ռեժիսորը նկատեցին նրա բնածին տաղանդը։ Հասարա- կութիւնը նրան ընդունում էր քերմ, նրա խաղացանկը բազմա- գան էր։

Արամ Աւետիսյան

Արամ-Աշոտ Պապայեանը մի քանի տարուայ ընթացքում աշ- խատանքի հարուստ փորձ ձեռք բերելով իրեն դրսեւորեց նաև որ- պէս հմուտ ռեժիսոր։

1940թ. Արամ-Աշոտ Պապա- եանը տեղափոխուեց բնակու- թեան Հայաստան։ Նա օրերով փակուել էր առանձնասենեակում ու սկսում գրել։ Շատ յաճախ էր անուանի դերասան Հրաչեայ Ներ- սիսեանը կատակում, - Երեւում է գրող պէտք է դառնաս Արամ։ Արամը ժպտուն էր ու պատաս- խանում, «Այո, սիրելի վարպետ, որոշել եմ գրող դառնալ և սուր բնադադատութեան ենթարկել նը- րանց, ովքեր ստորաբաշխ են»։ Շատ շուտով ափիշներում երեւաց նրա անունը։ Բեմադր- ւելու էր Արամ Աշոտ Պապայեա-

նի «Սանդիգ պատուհաս» երեք գործողութեամբ կատակերգու- թիւնը։ Ընկերներից շատերը զարմացան, թէ այդ ե՞րբ հաս- ցրեց։ Շատ չանցած բեմադրա- ցան էր։

Քննադատական ու խոր փի- լիսոփայական իմաստ ունի նրա իւրաքանչիւր աշխատութիւնը։ Հայաստանում Արամին ճանաչե- ցին ոչ թէ լրիկ դերասանի, ռե- ժիսորի, այլև սիրուած գրողի։ Նրա կատակերգութիւնները դուրս եկան Հայաստանի սահ- մաններից։

Ուկրաինայում 300 երրորդ անգամ բեմադրուեց «Սանդիգ պատուհաս», որին ներկայ էր ին- քը Պապայեանը։ «Մեծ Հարսանիք» կատակերգութիւնը 350 անգամ բեմադրուել է հայկական բեմում։ Խոր և բովանդակալից իմաստ ունի Արամ-Աշոտ Պապայեանի «Աշխարհն այո, շուռ է եկել» կատակերգութիւնը։ Այն ներկա- յացուեց Սովետական անուան դրամատիկական թատրոնում։

Մեծ Հոկտեմբերի 50ամեակի կապակցութեամբ բեմ կը բարձ- րանայ «Երեւանեան վաժպետներ»։

Կեանքի վերելքով վեր բար- ծրացած, որք բեռնակիր Արամը չկորցրեց իր կեանքի ուղին, հաս- տատուն քայլերով կտրեց ու ան- ցաւ հազար ու մի փորձութիւն- ներով լիճանապարհներ, ճաշա- կելով կեանքի դառնութիւնները նա չկործանուեց, այլ պիտանի մարդ դառաւ մեր հասարակու- թեան համար, սիրուեց ժողովրդի կողմից, ճանաչուեց ոչ թէ միայն Հայաստանում, այլև արտասահ- մանում։ Բարձր է գնահատուել նրա բազմաթանր, հարուստ ու բովանդակալից աշխատանքը։

ՌԻՄԱ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ
Երեւան, 1 Սեպտ. 1967

ՀԱՅՐԵՆԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐՈՒՆ ԶԱԽՐԱՆՔԸ

(Շարունակություն Գ. էջ 5)

դառնայ, բայց ասոր չեն կրնար փոխարինուիլ ո՛չ Վանը, ո՛չ Անի, ո՛չ Սասնը, ո՛չ Զէյթունը եւ ո՛չ արաբամիւս գիւղեր ու քաղաք- ներ, որոնք կը մնան աւերակ, ա- մայի և արեւնաշաղախ՝ թուրք ցեղասպան պիտութեան զարշա- պարին տակ։ Իսկ մայր երկրի վե- րապրող հարազատ զաւակները, օտար անկիւններու մէջ ցրուած, ենթակա են ամէնօրեայ ճեղքման ջարդերու։ Ինչո՞ւ կը վարանի բա- սաստեղծուելին, երբ արգար պա- հանջ մը անպայման արեւելով չէ որ պիտի իրադրուի, այլ մի- ջազգային դատաստանով։

Քննադատն այս հարցի մա- սին, կապուտիկանին պէս վերա- պահ ըլլալով հանդերձ, կ'առաջի- «Բայց այն, ինչ համարում է պրոբլեմի լուծում, չի ներդաշնա- կում պոէմի բուն բովանդակու- թեան»։

Հայ ազգային դատի մասին՝ բանաստեղծ Համօ Սահեանն ալ ունի բնորոշ տողեր։ Հայորդի մը պտղոյի ժամանակ յանկարծ կը հարցնէ իր հօրը, թէ ինչո՞ւ կարելի է ամէն տեղ քալել, բայց ո՛չ Մա- սիսի վրայ։ Հայրը չփութած՝ կը պատասխանէ հետեւեալ պատմու- թեամբ.-

Ու տղաս նորից գլխով է անում եւ հպարտ կանգնում Մասիսների դէմ, Հասկանում է ինձ, այդ չեմ իմանում, Բայց մի բան կեանքում ես հասցաւ գիտեմ. Այնտեղ, ուր ես հասել եմ մեզով, Այնտեղ իմ տղան կը գնայ ռեզով։

Մեծ հաւատք է ասիկա և հարկաւոր։ Բայց «Հաւատքն ա- լաւագոյն խոցուած, արեւելի մէջ

այդպէս մօրմուքում» է, երբ կը գրէ.-

Յետոյ մեռ'ւո ե... Մի պաղ մանիկ է նայում ծաւառում, Ու ամբողջ կեանքում

Մի մտքովու գառ է սրճիս մեզ մայրում։

Այդ մորթուող գառը աւերակ ու արեւնաշաղաք Հայրենիքն է մեր, հայ անմեղ մանուկները, կիներն ու աղջիկները, անգէն ու շուար էակներ, որոնց խռտաւազման պա- հուն բարձրացող ճիւղերն ու աղա- զակները երբեք չեն կրնար լուել։ Բայց դարմանումի ի՞նչ առաջադ- րանք ունի հերոսներ կերտող բա- նաստեղծը։ Այդ մասին ոչ մէկ խօսք։

Սկզբունքային խախտում մը չէ՞ ասիկա՝ ազգային ազատագրու- թեան տեսակետով։ Թուրք ցեղասա- պաններու բռնադատման արարքը փոխանցուեցաւ Հիթլերին և այսօր նոյն շարժումը կը տարածուի աշ- խարհի մէջ իբրեւ զօրաւոր «օրէնք», որովհետեւ Թուրքիոյ ցանած ցեա- ղասպանութեան և բռնադատումի որոմը արմատախիլ չեղաւ։ Եւ այս որոմը չնչին բոյս մը չէ, այլ հա- մաշխարհային պատերազմի և կոր- ծանձան առիթ՝ տուող մեծագոյն վտանգը։

Մարդասիրական մեծագործու- թիւն մը կատարած պիտի ըլլայ Հայաստանի կառավարութիւնը, որ իբրեւ Մովսեսական Միութեան հաւասարազօր մէկ անդամը, հայ- կական հարցը դնէ հարազատ կու- սակցութեան օրակարգին վրայ՝ աշխարհի դատաստանին տուել լուծում պահանջելով։ Այնժամ, յաղթանակի թեքով փրկուած պիտի ըլլան մարդկային ցեղը, հայ տառապած ժողովուրդը և բա- նաստեղծին ճակարանքը՝ միանգա- մայն։

Նիւ Եօք, Ն. Ե. Ռ. Թ.

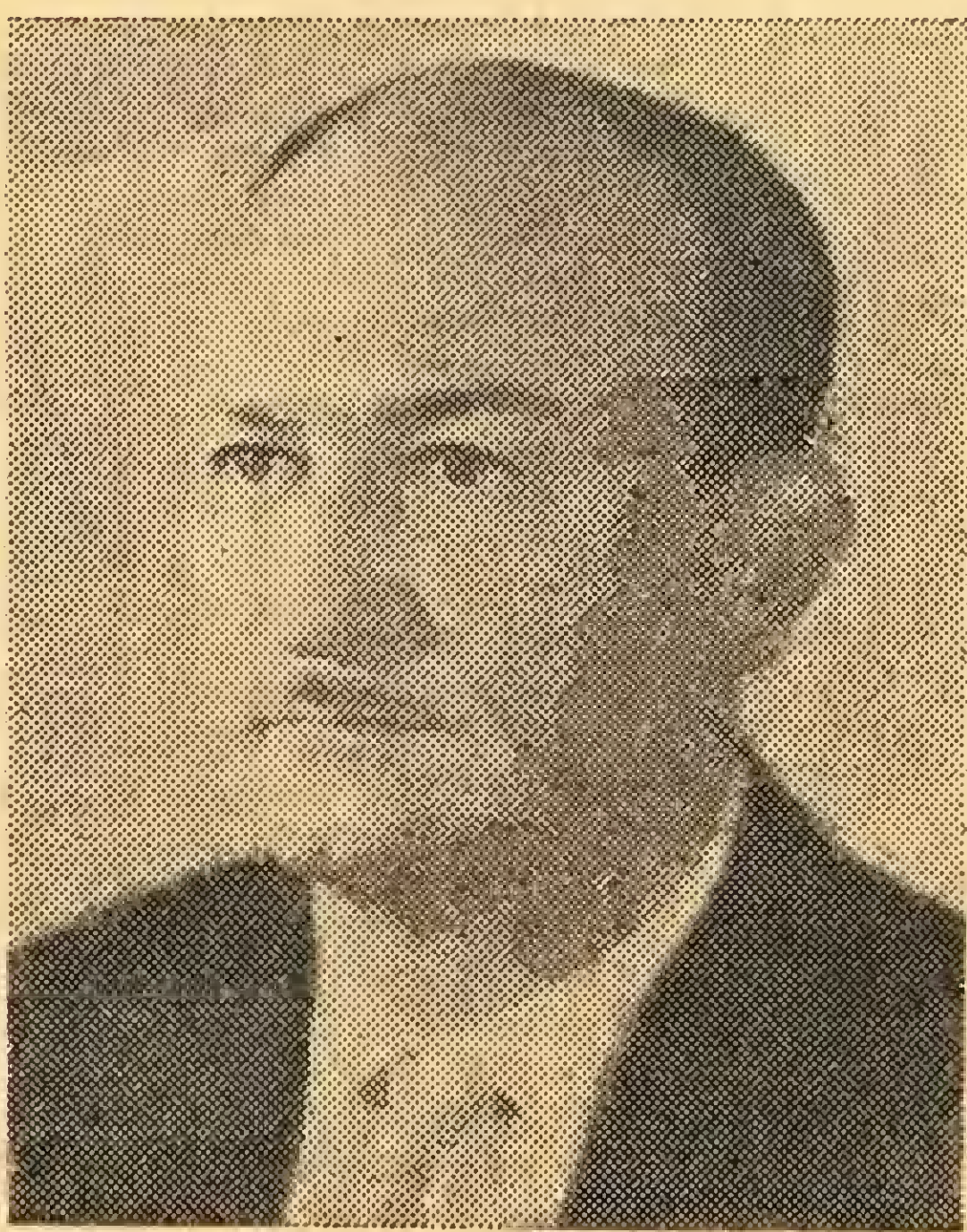
ՅԱՆՎԱԿԻՐ

ՍՉԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԶԱՎԵՐԱՅԻՆ ԵՄԲԵՐԱԹԵՐԹ

28
ՍԵՊՏ.
1967

ԱՐԱՄ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ ՆՈՐ ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Մեր բարեկամներին ժողովրդական բանաստեղծ եւ երգահան Արամ Մուրատեան արձանագրեց նոր յաջողութիւն մը: Արամեան, Լեհաստանի քերեւ երաժշտութեան միջազգային 7րդ փառատօնին մեր հայրենակիցը մասնակցած էր երեք երգերով (արաբերէն, ֆրանսերէն եւ անգլերէն): Այս երգերը մեկնաբանեց եգիպտացի ծանօթ եւ հայերուն բարեկամ ժողովրդական երգիչ Սամիր էլ Խաֆեսարեան, եւ իր ելոյթը պատկերասփռուեցաւ Երեսօրէնի հետաքննարկէն եւ տուեցաւ ծանօթութիւններ այդ երգերուն հեղինակին մասին, ինչ որ մեծապէս հրճեցնուցած է մայր հայրենիքի մեր բոլորներն ու եղբայրները:

ԱՐԱՄ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Ե Լեհաստան՝ յառաջիկայ տարուան փառատօնին անձամբ ներկայ գրանցելու համար:

Այս ուրախ լուրը հաղորդեցին նաեւ Գանիքի արաբաւաճ եւ ֆրանսաւաճ քերթերը:

«Ջահալիյ» իր ընթերցողներուն կողմէ ջերմօրէն կը շնորհակալուի Արամ Մուրատեանը՝ մաղթելով նոր յաջողութիւններ:

Իսկ այդ յօդուածներուն հեղինակը պատօնապէս հրաւիրուած

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Հնդկաստանի Վարչապետ՝ Տիկ. Ինտիրա Կանտի Գանիքիէ պիտի այցելէ

ԱՄՆ-ի նախագահ Կամալ Ապալէ Նասերի հրաւերով, Հնդկաստանի վարչապետ՝ Տիկին Ինտիրա Կանտի յառաջիկայ 20 Հոկտեմբերին Գանիքի պիտի ժամանէ, ԱՄՆ-ի մէջ երեք օրեւոր պատօնական այցելութեան մը համար:

Հնդկաստանի վարչապետին եւ ԱՄՆ-ի նախագահին միջեւ կատարելիք խօսակցութեանց նիւթ պիտի ըլլան Միջին Արեւելքի զարգացումը մէջ միջազգային միջամտութիւնները:

Երբ, երկու երկրներուն յարաբերութիւնները եւ իրենց հաւաքական շահերը նեղաբերեց հարցեր:

Մասնաւոր կարեւորութիւն պիտի ստանան այս խօսակցութիւնները մանաւանդ այն պատճառով՝ որ Տիկին Կանտի Գանիքի պիտի ժամանէ, Մոսկուա, Վարշաւա, Պոլսապետ, Սոֆիա, Պուրթո եւ Պեկին: 8 Հոկտեմբերին սկսեալ կատարելիք իր պատօնական այցելութիւններէն ետք:

Ա.Մ.Հ.Ի ԶՕՐԲԵՐՈՒՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ ԵՄԵՆԵՆ

ԱՄՆ սկսած է իր զինեալ ուժերը փախել Եմենէն: Խաբուսի համաձայնութեան բ. յօդուածի օրհամարութեանց հետեւելով ԱՄՆ կը յայտարարէ, թէ իր զօրքերը կը փախ Եմենէն, իսկ Սեուական Արաբիա կը դադարեցնէ զինուորական

իր օժանդակութիւնները Եմենի հետ:

Կը տեղեկացուի, որ Գանիքիէ-բեր 15րդ Եմենէն եգիպտական ուժերուն ամբողջովին փախելու քրէական նշանակութեամբ է:

Ա.Մ.Հ.Ի Շահեկան առաջարկները ԶԲՕՍԱԶԻԿՈՒԹԵԱՆ ԾԱԽԱՄԱՆ Ի ՆՊԱՍՏ

Երեքշաբթի, 26 Սեպտ., Պէյրութի մէջ սկսած Զբօսազրիկութեանց եւ Զամբօրդութեանց Լեհերակցութեան Լեհ. Ժողովը, որուն մասնակցելու համար Պէյրութ ժամանեց ԱՄՆ-ի զբօսազրիկութեան նախարար պր. Ամին Շաքէր: Այս ժողովը պիտի քննարկէ պիտուորաբար արաբական երկիրներուն միջեւ զբօսազրիկութեան զարգացումը եւ զայն քաջալերելու միջոցները:

Այս առթիւ, ըստ Պր. Ամին Շաքէրի ԱՄՆ-ի պատուիրակութիւնը պիտի ներկայացնէ երկու առաջարկներ, որոնցմէ մին կը նախատեսէ բոլոր արաբ երկիրներուն միջեւ վճարելի «Զամբօրդական չէք» եւ միւսը՝ օտար զբօսազրիկներուն իրաւունքը որեւէ արաբ երկիր մուտքի, ինչ որ անոնցմէ մէկուն կողմէ մուտքի արտօնագիր (վիզա) տրուած ըլլայ:

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՏՈՒՐԲԵՐՈՒ ՆՈՒԱԶԵՑՈՒՄ

Մաքսանց ընդհ. տնտեսի պր. Սաիս էլ Հեմանուի յայտարարեց՝ որ յատուկ յանձնարարութեամբ, որ կազմուած է գործադիր խումար ԱՄՆ-ի, ետեւորապէս կը Հնդկաստանի միջեւ կենտրոն մաքսային սակերու նուազեցման համաձայնութիւնը, Նիւ Տեյքսի մէջ պիտի մեկնեցուի յառաջիկայ ամսուան ընթացքին:

Այս համաձայնութիւնը կրնա բերեցաւ Պեկին մէջ 11 հոկտ. 19 Սեպտ. ի ընթացքի, եւ երեք երկրներուն երկայնացիւններուն կատարած բանակցութիւններուն արտաքին:

Մաքսանց տնտեսի պր. Սաիս արեւելքէն՝ որ այս համաձայնութեան հիման վրայ մեծ նուազեցումներ պիտի ըլլան բազմաթիւ

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանալիք, որ Տեք եւ Տիկին Կարպիս Զիլիկիւրեան (Կիրովական), 20 Օգոստոսին բախտաւորուած են մանչ զաւակով մը, զոր անուանակոչած են Նորայր:

Մեր արագին շնորհակալութիւնները երգանքի ձեռնարկէն:

Ծանօթ.՝ Տիկին Շուսան Զիլիկիւրեան - ծնեալ Քիւրաքանեան ներգաղթելէ առաջ Հայկ. Ընթերցարանի վարչական անդամ էր:

ՆՈՒՐԱՅՈՒԹԵԱՆ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տիկին Ազաւի Մարգարեան, իր ամուսնոյն Զարար Մարգարեանի մահուան Բ. տարելիցին առթիւ կը նուիրէ:

«Արեւ»-ին 100
«Ջահալիյ»-ին 100
(Ստանալ Աղեքս.ի Առաջնորդականէն)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱԶԻՆ

Առ ի քաջալերութիւն Սրահիս մշակութային գործունէութեան, շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները:	
Տիար Պետրոս Ոսկերիչեան	2000
» Խաչատուր Րէյզեան	1000
» Կարօ Վարժապետեան	500
» Փօլ Քիլիստեան	500
» Խոսրով Զաքարեան	500
» Եղուարդ Այրապեան	500
» Սիմոն Ստեփանեան	500

ՓՈՔՐ ԱԶԳԵՐՈՒ ՎԵՃԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆԸ ՎՏԱՆԳԻ ՏԱԿ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

Այսօր աշխարհը բաժնուած է դաշնային պետութիւններու, որոնք զինուորականապէս կը մրցին միմեկին դէմ: Այս վիճակը ոչ միայն աշխարհը վերածած է անտանելի դժոխքի մը, այլ անհրաժեշտ է յարաճուն պատերազմական գոյավիճակ մը, բոլորը բոլորին դէմ: Ուստի մարդկային բարոյականութիւնը կը պահանջէ երթալ դէպի բնութիւնը: Նորոգելով հին բարոյական կանոնները, հիմնելով համամարդկային վերապետութիւն մը, որ զայն սրբազան միջազգային մեր անկատար օրէնքը: Եթէ ամէն մարդ աշխարհի իր շահերը քննարկէ, ներքին իրաւունքները մը ընդլայնելով դէմ ազգայնականութեան, գերագոյն պարտականութիւն մը կատարած կ'ըլլայ 20րդ դարուն: Պարտութիւն ազգային անհատ պետութեանց կը նշանակէ յաղթութիւն միջազգային վերապետութեան եւ համաշխարհային համայնքին:

Այս վերջին պարբերութեամբ Արթըր Ֆրոյտը կը զրպարտէ Սոցիալիստական պետութիւնները եւ կը խեղդակէ իրական ճշմարտութիւնները: Ան ներկայ պուրժուապետութիւնները յարմարագոյն կը նկատէ այս համամարդկային դաշնային իրաւունքներու աշխարհի վրայ եւ կ'ըսէ. «Միջազգային համայնքը աշխարհը այս քառասուն տարեկան Միջինին»:

Սոցիալիստ տեսաբանները հարցը ամէն անգամ կ'ընդլայնելով կը յայտարարեն, թէ ազգային վերապետութեան սկզբունքը մեծագոյն խորխորէն է, ընկերային եւ տնտեսական տարբեր գոյութիւն ունեցող ազգերու յարաբերութեանց եւ խաղաղ գոյակցութեան: Սակայն պուրժուա տեսաբանները կը ժխտեն այս տեսութիւնը եւ յամարեն կը պնդեն, թէ խաղաղ գոյակցութիւնը սոսկ պատրանք մըն է, կարելի չէ պատերազմներ արգելել եւ պաշտպանել մարդկային ընկերութիւնը, որքան ատեն որ վերապետութեան սկզբունքը գոյութիւն ունի: Այս վարկածը կը պաշտպանէ առաւելագոյն Հանս Քիլըրը իր Collective Security under International law աշխատութեան մէջ:

Սակայն ան աչքը կը գոցէ այն իրողութեան, թէ ներկայ միջազգային օրէնքը կ'արգիլէ միջազգային հարցերը պատերազմով լուծելը:

Ան կ'ըսէ. «Թէ անհատ ազգերը ենթակայ են միջազգային օրէնքին՝ սոսկ խաղաղ մըն է: Պատերազմներ այն ատեն կը զարկն աշխարհի ապագայութիւնը այն ատեն իմաստ մը կ'ունենայ, երբ ազգեր հաւքուած են մէկ համայնքի եւ մէկ կառավարութեան իշխանութեան ներքեւ»: Անգլիացի քաղաքական հարցերը վերլուծող Պրիւսի Քրոյլըրը իր «The Morning after, A Study of Independancy» աշխատութեան մէջ կ'ըսէ. «Ենթակայ աշխարհի կացութեան մէջ, քաղաքական անկախութիւնը կորսնցուցած է իր նշանակութիւնը»: Նոյն սկզբունքը տարբեր ձեւով կը բացատրէ Միչիկընի Համալսարանի փրոֆեսոր Ինիս Լ. Գլոս իր «Power and International Relations» աշխատութեան մէջ, երբ կ'ըսէ. «Ազգային պետութիւնները մարդկային ընկերութեան խտանակիչ չար ոգիներն են եւ մարդկութիւնը մշտնջենապէս կը մղեն պատերազմի եւ այսպիսով աշխարհի վրայ երբեք չենք կրնար ունենալ խաղաղ եւ հանդարտ կեանք մը, եւ կ'առաջարկէ հիմնել ազգերու դաշնակցային դրութիւն մը:

Այսպէս բոլոր պուրժուա տեսաբանները կ'աշխատին տկար ազգերու վերապետութիւնը ու անկախութիւնը զոհել եւ զանոնք նոխազ դարձնել դրամատէր-կայսերապաշտ ազգերու շահերուն: Եւ այսօր զարմանալի չէ ատենի որ «The American Chambers of Commerce and Association Manufacturers» իրենց արամազորութեան տակ ունին հազարաւոր կորիզային ուղեւոր, ովկիանոսներու վրայ բազմաթիւ պատերազմական հովիտներ, օդին մէջ անթիւ ու անհամար ութաձիգ օդանոսներ, որոնք կը սպառնան աշխարհի համայն մարդկութիւնը մէկ յայտարարութեամբ իրենց Թագաւորութեան ներքեւ:

Ա. ՎԱՍԻԼԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐՆ ՈՒ ԳԻՒՆԵՐԸ

ԿԱԶ ԿԸ ՍՏԱՆԱՆ

Քաղաքներու կազմութեան մէջ Հայաստան երրորդ տեղը կը գրաւէ Խորհրդային Միութեան բոլոր Հայաստանի միջեւ: Այսպէս, 142 արդիւնաբերական ձեռնարկութիւններ եւ 211.000 յարմարութիւններ:

Քաղաքներու մասնային սակերուն վրայ, մասնաւորաբար բազմաթիւ գործարարներուն, սիմենթի, փայտի անոններուն, բամբակեւ պահածով պտուղներուն, կանոնի, ինքնաշարժ պարքերի եւ կարգ մը մեքենաւարտ եւ ձեռնարկ գործիչներուն վրայ:

կաբաժիններ հայկական կազմով կը պարեմաւորուին:

Հայաստանի կազմաւորներուն երկարութիւնը 600 իլոմետրէն աւելի է այսօր: Այժմ կազմաւոր մը կը կառուցուի Սեւանայ լիճին շուրջ, որ կազմ պիտի հայալայի Կառնո, Մարտիկ, Բասարկէշար, Կառնո-սիւսի գիւղերուն: Կառուցումը պիտի լրացայ Հոկտեմբերեան Մեծ Յեղափոխութեան յիսնամեակի օրերուն: Այս տարի կազմ պիտի ստանան նաեւ Եջմիածինի, Հոկտեմբերեանի օրհանները եւ Ալլահիմիքի փառաբեր:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐՆ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԸ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ط. ع. ح. ٢٤٤٠ - ت. ٩١٥٠١٣
صاحبة الاستاذ: السيدة عالية سمير بدران (باللبنان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտահատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎՐԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆԱՅԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 198 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1967

ՀՍՏԸ ՉԵՈՒԴԷ 2,5 ԵԳ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد رقم ١٩٨ — الخميس ٥ أكتوبر ١٩٦٧

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԱՌԻԹՈՎ

Ճ Շ Դ Ո Ւ Մ

Անդրադառնալով «Յուսաբեր»ի 21 Սեպտեմբեր 1967ի թիւ 145ի մէջ երեւցած 19 Սեպտեմբեր 1967 թուականի յայտարարութեան, զոր «Ազգային հակաս»ի կողմէ ստորագրած են ՊՊ. Արփիարեան եւ Յակոբեան, եւ «Չեզոք-անկախ-անկուսակցականներ»ու կողմէ՝ ՊՊ. Զարպիսեան եւ Ամասունի, եւ ուր համաձայնեցան կը ծանուցուէր թէ համաձայնութիւն գոյացած է 1955ի եւ 1961ի ընտրութեանց մասնակցող կողմերուն միջեւ, ներկայիս կուգանք ճշդելու, թէ վերոյիշեալ ընտրութեանց պայքարող կողմերն էին «Էջմիածնական միացեալ հակաս», բաղկացած սոյն երեւոյր կասարող կազմակերպութիւններէն եւ «Ազգային հակասը», բաղկացած Հ.Յ. Դաւանակցութեան եւ իր հովանաւորած կազմակերպութիւններէն:

Աղեքսանդրիոյ մեր հայ համայնքին եւ ի մասնաւորի ընտրելու իրաւունք ունեցող մեր ազգայիններուն կը յայտարարենք, թէ մեր հակասը, մնալով հաւատարիմ իր 1955ի եւ 1961ի ազգային եւ կրօնական ուղեգծին, այս ընտրութիւններուն եւս կը մասնակցի «Ազգային աւանդապաշտ քեկեմաւուններ»ու ցանկով, զոր կը գլխաւորէ Պր. Վահան Աղեքսանեան, եւ որուն մաս կը կազմեն նաեւ 23 անկախ ազգայիններ:

Ուստի, տրուած ըլլալով որ ՊՊ. Մարտիկ Զարպիսեան եւ Յարութիւն Ամասունի շեղած են մեր ուղեգծէն, եւ հետեւաբար, դադարած վայելելի մեր վստահութիւնը, ոչ մէկ հանգամանք կամ իրաւասութիւն ունին մեր հակասին անուանով խօսելու, բանակցելու կամ համաձայնութիւն կայացնելու:

Ուրեմն, պատճառաւոր կը յայտարարենք, թէ որեւէ համաձայնական համաձայնութիւն ցարդ գոյացած չըլլալով, 22 Հոկտեմբեր 1967ի ընտրութեան կը մասնակցինք, մեր դէմը ունենալով «Ազգային հակաս»ը, այսինքն Հ.Յ. Դաւանակցութիւնը, իր հովանաւորած կազմակերպութիւնները եւ իր համախոհ «չեզոքներ»ը:

ԷՋՄԻԱԾՆԱԿԱՆ ԱՆԿԱՆ-ԶԵՐՈՒՄԵՐՈՒ ԽՐԱՌՈՐՈՒՄ

ՈՍՄԱՎԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ս.Դ. ՀՆԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

«ՏԻԳՐԱՆ ԵՐԱԿԱՆ» ՀԱՅ ՄՇԱԿ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Հ.Մ.Ը.Մ.-ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՍ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս ծանօթ է, Աղեքսանդրիոյ Քաղաքական ժողովը ներկայիս միակ ի գոյու մարմինն է ներկայացնելու համար Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իսլամութիւնը:

Յիշեցնենք նաեւ՝ թէ ժողովին անդամներէն չէ ստորագրած միայն Պր. Լեւոն Նուրեան, երկուքս բացակայելուն պատճառաւ:

Մենք՝ ստորագրեալներս, անդամք Աղեքսանդրիոյ Քաղաքական ժողովոյ, անդրադառնալով «Յուսաբեր»ի թիւ 145, 21 Սեպտ. 1967ի մէջ երեւցած պաշտօնական յայտարարութեան, ուր Աղեքսանդրիոյ հայ համայնքին եւ ընտրելու իրաւունք ունեցող ազգայիններուն կը ծանուցանուի, թէ 1955ի եւ 1961ի թեմական ընտրութեանց մասնակցող երկու կողմերը՝ չեզոք-անկախ-անկուսակցականներու խմբաւորումը եւ Ազգային ճակատը որոշած են միասնաբար կազմել Աղեքսանդրիոյ յառաջիկայ թեմական ընտրութեանց ընտրելիներու համաձայնական ցանկ մը, ներկայիս կուգանք հրապարակաւ յայտնելու, թէ հակառակ որ մասնակցած էինք վերոյիշեալ ընտրութիւններուն իբրեւ անկախ թեմականները էջմիածնական ճակատին, որպէս ազգային երեսփոխան մեր ընտրութեանքն ենք, մենք միշտ գործած ենք իբրեւ անկախ երեսփոխաններ, եւ ոչ թէ՛ չեզոք-անկախ-անկուսակցական երեսփոխաններու խմբաւորում» իր յատուկ վարչութիւնով:

Ուստի որոշած ենք անկողմնակալօրէն շարունակել գործադրութիւնը մեզի վստահուած պարտականութիւններուն:

Հետեւաբար յստակ է թէ խնդրոյ համաձայնութիւնը, զոր ստորագրած են ՊՊ. Մ. Զարպիսեան եւ Յ. Ամասունի, յանձնառու կ'ընէ միմիայն զայն ստորագրող անձերը եւ ոչ թէ՛ ազգային երեսփոխաններս:

ՀԱՅԿ ԲԻՐԱԶԵԱՆ՝ ՓՈԽ ԱՏԵՆԱՊԵՏ

ԲԻԻԶԱՆԴ ԲՐՈՒՏԵԱՆ՝ ԱՏԵՆԱԴՊԻ

ՏԻԳՐԱՆ ՀԱՅԿ ԳՈՒԹԵՆՈՒԵԱՆ՝ ԳԱՆԶԱՊԱՆ

ԵԴՈՒԱՐԴ ԻՆԵՐԶԵԱՆ՝ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԱՂԵՔՍԱՆԵԱՆ՝ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՀԻՒՍԷՅՆ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՄՈՍԿՈՒՍԻ ՄԷՋ

«Միջին Արեւելի մէջ խաղաղութեան հարց գոյութիւն չ'ունենար այնքան ասեմ՝ որ նախարարապետ արաբական հողամասին վրայ կը գտնուի», յայտարարեց Նախագահ Փոսկորնի Յորդանանի քաղաւորին ի պաշտ տրուած ընթրիքի ընթացքին:

Յորդանանի Հիւսէյն թագաւորին եւ Սուլեյման թագաւորին միջեւ բանակցութիւնները սկսան Բեյրութին մէջ, Երեւանի մէջ 3 Հոկտ. ին:

Այս բանակցութեանց գլխաւոր հարցն է իսրայէլեան յարձակման թողած հետքերու ջնջումը, ինչպէս նաեւ Միջին Արեւելի կապութիւնն ու Սուլեյման-Յորդանանեան յարաբերութիւնները:

Բանակցութիւնները ընթացան անկեղծ եւ իրերահասկացողական միջոցաւ մէջ:

Հիւսէյն թագաւոր անձնական տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետ Ալեքսէյ Բոսիկինի հետ:

Ի պատիւ Յորդանանի թագաւորին տրուած ընթրիքին, Նա-

խագահ Փոսկորնի խօսք առնելով յայտարարեց՝ որ Միջին Արեւելի մէջ խաղաղութեան հարց չի կրնար գոյութիւն ունենալ այնքան ասեմ՝ որ նախարարական իսրայէլեան զօրքերը կը դադարեն արաբական հողի վրայ ու աւելցուց. «Արաբ երկիրներու միութիւնը՝ ինչպէս նաեւ Ս. Միութեան հետ բարեկամութեան զօրեղացումը լաւագոյն գրաւականներն են նախարարականութեան հետքերուն անհետացման համար մղուած պայքարին վերջնական յաղթանակին»:

«Կայսերապաշտներու դէմ մղուած արդար պայքարին առթիւ մենք պիտի շարունակենք ամէն կարելի օժանդակութիւն՝ բոլոր

պետութիւններուն, ինչ որ ալ ըլլալ անոնց ընկերային կառուցւածքը»:

Կը կարծուի թէ Ս. Միութիւնը զինուորական եւ տնտեսական լայն օժանդակութիւններ պիտի ընծայէ Յորդանանին:

ՊՈՐՈՒՆՈՍ ԼՃԻՆ

ՑԱՄԱՔԵՑՈՒՄԸ

Պորոլոս Լճին ցամաքեցումը, որ պիտի արժէ 16 միլիոն ոսկի (ներառեալ մեքենական աշխատանքներն ու ամբարտակներու եւ կամուրջներու շինութիւնը) պիտի տայ երկրին հետեւեալ առաւելութիւնները.

- 157.000 ձեռտան մշակելի հող որուն տարեկան եկամուտը կը հաշուուի 10 միլիոն ոսկի:

- Զկաբուցութեան աճում օրական 300 թոնով:

- Տեղեկայի հիւսիսային մասի հողամասի աղային պարունակութեան նուազեցումը, իւրաքանչիւր ձեռտանի արդիւնքին յաւելումը:

Այս ծրագրին գործադրութիւնը տարեկան 20 միլիոն ոսկի եկամուտ մը պիտի ապահովէ՝ որ պիտի ծառայէ այդ շրջանի բնակչութեան կենսամակարդակի բարձրացման:

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ԱԿԱՆՆԵՐ

ԱՆՔԱՐԱՆ (ԵՓԻ).- Անքարայի մէջ երկու օր գաղտնի նիստ գումարելէ ետք՝ Հիւսիսային Ասիանուհանի Ուլտին Հիւլական Մարզ-րումի կոմիտէն հրապարակեց յայտարարութիւն մը, ըստ որուն ծրագրուած է Արեւելեան Եւրոպայի սահմաններուն երկայնքին հիւլական ականներ ցանել:

Անդամ եօթը երկիրներու պաշտպանութեան նախարարները

համաձայն գտնուած են Թուրքիոյ ներկայացուցած պահանջքին՝ որ Ս. Միութեան հետ ունեցած իր սահմանին երկայնքին հիւլական ականներու զետեղումը կը պահանջէ:

(«Ջ».- Այս որոշումով՝ հայկական Աճիի պատմական օսմարներուն քանկազին մնացորդներուն ու հնութիւններուն ներքին հիւլական ականներ պիտի զետեղուին...)

Ա. ՀԱ. ԶԱՆ. Գ. . .

Հիւսէյն թագաւոր անձնական տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետ Ալեքսէյ Բոսիկինի հետ:

Ի պատիւ Յորդանանի թագաւորին տրուած ընթրիքին, Նա-

խագահ Փոսկորնի խօսք առնելով յայտարարեց՝ որ Միջին Արեւելի մէջ խաղաղութեան հարց չի կրնար գոյութիւն ունենալ այնքան ասեմ՝ որ նախարարական իսրայէլեան զօրքերը կը դադարեն արաբական հողի վրայ ու աւելցուց. «Արաբ երկիրներու միութիւնը՝ ինչպէս նաեւ Ս. Միութեան հետ բարեկամութեան զօրեղացումը լաւագոյն գրաւականներն են նախարարականութեան հետքերուն անհետացման համար մղուած պայքարին վերջնական յաղթանակին»:

«Կայսերապաշտներու դէմ մղուած արդար պայքարին առթիւ մենք պիտի շարունակենք ամէն կարելի օժանդակութիւն՝ բոլոր պետութիւններուն, ինչ որ ալ ըլլալ անոնց ընկերային կառուցւածքը»:

Կը կարծուի թէ Ս. Միութիւնը զինուորական եւ տնտեսական լայն օժանդակութիւններ պիտի ընծայէ Յորդանանին:

Պ. Ռընէ Մահիւ հանդիպումներ ունեցեր է Զուլեյքիոյ, Իսրայէլի, Ա.Մ.-Հ.ի, Սուրիոյ, Լիբանանի եւ Յորդանանի ներկայացուցիչներուն հետ եւ ուզեր է որ այս երկիրները վերջ տան թաւանք, ապօրէն սեփականացումի, ինչպէս նաեւ վանտալական որեւէ արարքի՝ մշակոյթի կոթողներուն:

Դիւանագիտական լեզուով՝ խօսքը ուղղուած է Իսրայէլի՝ որ արաբական Հայրենիքէն գրաւած է այնքան հողամաս ու թաւանք ու աւերի տուած՝ գրաւած տեղերը:

Մեր սիրտին շատ մօտիկ է Տնօրէն Ռընէ Մահիւի տուած Ա. հազանգը: Առաջին առթիւ սակայն՝ կը խնդրենք որ Թուրքիան ալ իբր Միջին Արեւելի երկիր որ ստորագրեր է Ուլտի ՅԱԳԻ ԶԱՅՆ այլեւ: Հրաւիրուի՝ այս կարգի ժողովներուն:

Աշխարհի Մշակոյթին մէջ անբաժան ճանկին են անհամար ու կիսաւեր հայ կոթողները, որոնք ողբերգականօրէն ու մարտիրոսաբար կը մնան դեռ՝ ներկայ Թուրքիոյ մէջ՝ մեր բռնագրաւուած հողերուն վրայ:

Պէտք է փրկել Միացորդացը՝ մարդու եւ բնութեան գործած ու

գործելիք աւերէն: Հիմա՝ Վաղը կրնայ շատ ուշ ըլլալ...:

Այսպէսով՝ բացառիկ եւ հագուազիւտ առիթը կ'ընձայուի Միացեալ Ազգերու Պատկաւունքի կազմակերպութեան՝ պահպանելու ՆԱՏԻ հայ Մշակոյթի բեկորները փնտցումէ եւ այն բաներէն որ նուիրագործուած են յիշեալ Ուլտիով:

Անհատներ, հայ Մշակոյթի բարեկամներ, Միութիւններ, հայ Գաղութներու առաջնորդներ՝ կրօնական թէ՛ ազգային՝ բարձրացնենք հայ իրաւագործ Սփիւռքին Ձայնը՝ փրկելու համար տակաւին՝ Փրկուելիքը:

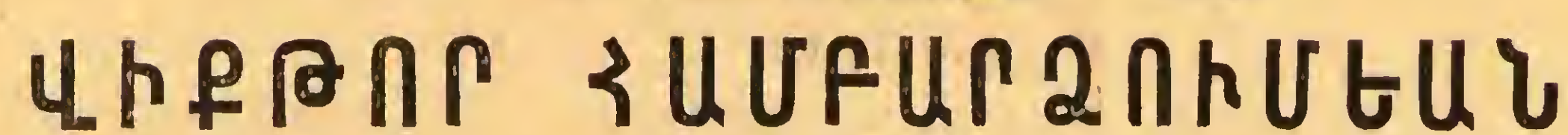
Զուտ մշակութային հարց է ասիկա: Քաղաքականութեան նշույլ իսկ չկայ այս տեսակ ձեռնարկի մը մէջ: Ո՛վ կ'ուզէ, ի՞նչ կ'ուզէ թող ըսէ: Մեր գործը նուրբօրէն հետ է: Ու կարելի է Փարիզ Պատուիրակութիւն մը կազմել ու տեսակցել Պ. Ռընէ Մահիւի հետ: Բայց պէտք է շարժիլ, ձեռնածալ չմնալ, օգտուիլ մեզի ներկայացող ամէն առիթէն:

Կը հիշեցնեմ Ահազանգը... Յաջորդութիւն՝ Հայութեան:

ԱՐՄԵՆ ՏԱՏՈՒՐ

29-9-1967

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԼՆԲ

Հայաստանի Գիտություններու Ակադեմիայի Նախագահ Վիգոր Համբարձումյանը Խալիլ Գիլեզիյանի Ակադեմիայի օտար աղյուսակը ընթերցելու, Այս ընթերցումը կը յայտնէ իսլամական Ակադեմիայի փոխ-նախագահ Բենիամին Երկր- Հայաստանի Գիտություններու Ակադեմիային ուղղութեամբ նամակով մը:

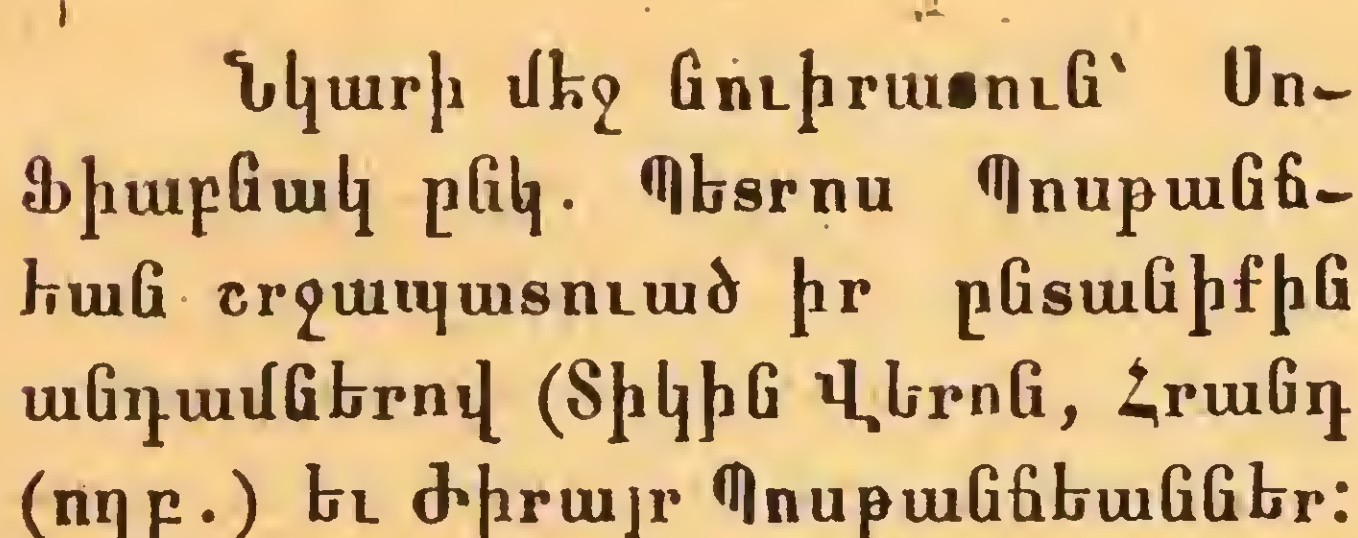
ԵՐԵՒԱՆ, 29 Սեպտ. (ԹԱՍՍ
Հ. Գ.)— Պոռեկարահայ սիրող ար-
ւեստագէտներու փառատօնին բա-
ցունէմ կատարուելու երէկ չհա-
ջինջարմուրնայի զահլիճին մէջ հա-
մերգով մը, որուն իրենց մասնակ-
ցութիւնը բերին Սօֆիայէն, Փոլով-
տիւէն, Ռուսիէ, Վառնայէն և
Շոտլանտէն հինգ հարիւր հայ ար-
ւեստատէրներ:

Համերգը սկսւեւ Սոֆիայի «Երեւան» երգչախումբով եւ Ռուսէի «Կոմիտաս» երգի անսամպլով: Հիւրերն յաջողութեամբ կատարեցին երգահան Ա. Յարութիւնեանի «Ասք Հայաստանի Մասան» բառեղծագործութիւնը, նուագախումբը կը ղեկավարէր Աղեքսանդր Վլատիկերով՝ որ Երեւանի մէջ շատ ժողովրդականութիւն կը վայելէ, եւ ուր երրորդ անգամն է որ կ'այգեկէ:

Պոստիլարահայ սիրող արուեստագետներէն զատ այս համերգին իրենց մասնակցութիւնը բերին նաեւ Սովետահայ արուեստագէտները:

Ս. Միուլթեան ժողովրդական

Սոֆիաբնակ հասարակական
գործիչ Պետրոս Պոսթանճեանը Հա-
յաստանի գիտութիւնների ակա-
դեմիայի գրադարանին է ուղար-

կել 2172 գրադարանային միավոր-
ներից բաղկացած իր սեփական
գրադարանը: Բացի օտար լեզու-
ներով 4 հայագիտական գրքերից,
մնացած ամբողջ գրականութիւնը

Անձնական նմամկէ մը կը տեղեկանանք՝ որ Պուլկարիոյ մեր պատուակալ թղթակից Յակոբ Աւելեան աշխատանքի պահուն արկէ՞մք մը անցուցած է և անմիջապէս չկրնալուցանեց փոխադրուած ուր թփշկները մօտ մէկ ու կէտ

արուեստագիտուհի Տաթևիկ Սա-
զանյաբեկյան երգեց Պուլկար ժո-
ղովրդական երգերը Ա. Մկրտչեան
Ժող. երգիչ Նոր Յովհաննէսեան
մեներգեց երգահան Ստեփան Ջըր-
պաշեանի վերջերս յորինած երգը,
մեկնաբան՝ Սովետեա Պուլկար ժո-
ղովրդներու բարեկեցութեան:

Համերգին ներկայ էին Հ. Կ. Կ. Կ. քարտուղար Ռ. Խաչատրյան, Նշչատանի Մշակույթի նախարար Յ. Պապուսյանը, Սփինքահայուկներն հետ մշակութային կապի կոմիտեի նախագահ Վ. Համազասպյանն և Սովետ ու Պուշկոբ բարեկամական ընկերակցութեան հայկական բաժանմունքի նախագահ Գ. Սեւունցի:

Համեմուքի սկզբնաորոշեալն Ս. Հայաստանի Մշակոյթի պարտաբար տեղակալութան Գրասենյակին և Պուշկարի արևեստի և Մշակոյթի կոմիտէի գլխաւոր քարտեզար ժիլկա Վրջովա ըստ մաթթութիւններ իրականակցին:

Այս համերգը պատկերասրահ-
ներէնցաւ :

ՄԱՆ ՈՒԷԼ
ՄԵՆԵՆԿԻԶԵԱՆ

Լիբանանահայ թաղանթաւոր երգիչ Մա' ուէկ Մենենկիչեան, Հայաստանի Մշակոյթի Նախարարութեան հրաւերով Նեւան մեկնեցաւ մէկ ամսուան շրջապոյտով:

Մանուէլ Ելօյքեան շարժով
հանդես կու գայ հայրենի բնի
վրայ, հարուս երգացանկով մը,
Վասան եմ որ ան պիտի զոհացնեմ
իր ունկնդիրները, որոնք ծանօթ են
իւրեմ եւ զիմ բարձր կը գնահատեն:

Մանուէլին կ'ընկերանայ իր
մայրը՝ Տիկին Թազուհի Մեմենկիչ-
եան:

ԱՆՈՒՖ ՍԵՊՏ. 21ին օդի գծով
հասան ԵՐԵՎԱՆ:

ՍՈՒՐԻԱԶԱՅ
ՅԱՌԱՋԴԻՄԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԻ
ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՆՆԵՐԸ
ԴԱՄԱՍՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

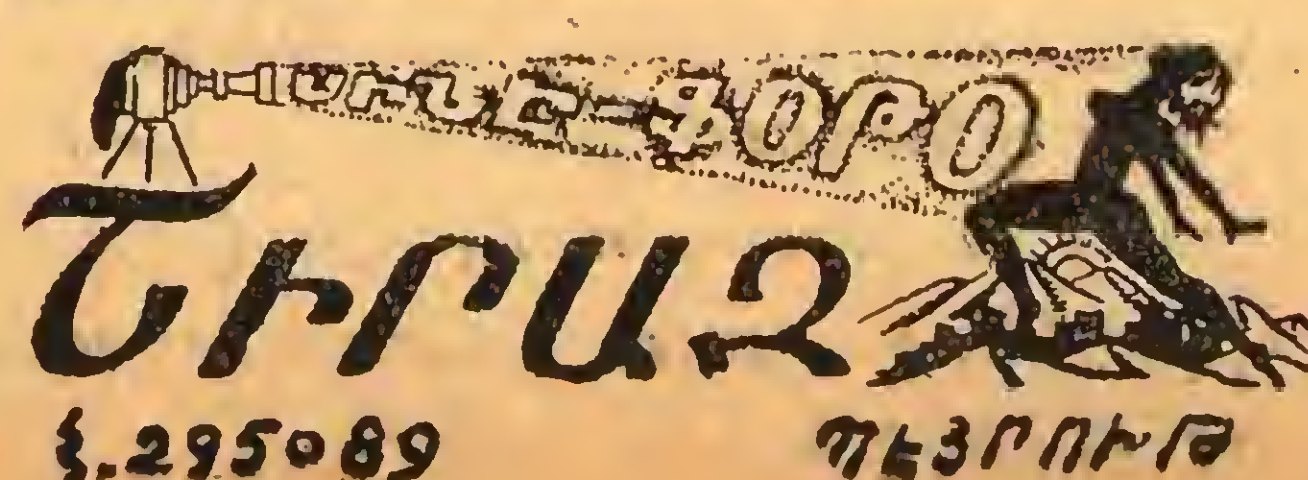
19 Սեպտեմբեր 1967, Երեւանի կեսօրե առաջ Սուրիանայ Ֆառաջդիմական ձակաւի կեդրոնական մարմինը մասնաւոր դպրոցներու յառուի քիւ 127 նախազանական նոր հումանագրի կապակցութեամբ՝ յաջողաբար տեսակցեցաւ Կրթական նախարար Ն.Վ. Սլէյման խօսի եւ Ներքին գործոց նախարար Ն. Վ. Մահաւէ իշխ Աւստրիի հետ:

Այս առթիւ Սուրհանյ Յա-
ռաջրիմական ձակաթի կեդրոնական
մարմինը հայ դպրոցները շա-
հագրգոռոզ առաջարկներ ներկայա-
ցուց :

Ճակատի ղեկավարութիւնը
գոյգ նախարարներուն կողմէ ար-
ժանացաւ սիրալիր բնդունելու-
թեան, կը գրէ «Արարա»:

ՌԱՏԻՈԶՐՈՅՑ
ԼԻԶ. ԱՐԵՒԵԼԲԻ ԿԱՅԱՆԷՆ

Եգիպտահայ երգսիւհան Արամ Մուրաեեան Երկուեաքքի, 9 Հոկեեհմբեր 1967,Երեկոյեան ժամը 11ին, արաք երգիչ Սամիր Էլ Իսհանաարանիի հետ զրոյց մը պիտի ունեհայ Միջին Արեւելիի ռաեիոկոյանհեհ, Ա.Մ.Հ.ի Վարաուիոյի փառաաոհին, յառանգիոյեան Եւ առաջնոյեան հրահանգի արժանանալուն առիթիւ:

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգեն Ա. Կարողիկոսը կը տեղեկացնէ՝ թէ Ս. Էջմիածնի Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի Ասեմապետ Գերաւորնի Հայկազուն Արքեպիսկոպոս Աբրահամեան ղեկի Հնդկաստան իր ճամբուն վրայ պիտի անցնի Եգիպտոսէն եւ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգեն Ա. ի հայրապետական օրհնութիւնները պիտի բերէ մեր գաղութի զաւակներուն՝ մօտ 15 Նոյեմբեր 1967 ընկածէն իջ:

Այս բարեբանսիկ առիթն ոգսուելով Դանիելի Պասկ. Քաղաքական ժողովը յարմար տեսաւ երջանկայիշատակ Առաջնորդ Տ. Մամբէկ Սրբ. Արեւիկա. Սիրունեանի հռոյնը ի հանգիստ մահուան ա. տարելիցին առ- քիւ կապտաւ հանդիսարան պատշաճումով նախագահութեամբ Կեռք. Տ. Զեյնալուհի Արեւիկ. Աբահամեանի:

ԳԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Հայաստանի Հ. Կ. Կեդր. Կոմի-
տէի քարտուղար Ս. Քոչինեանի և
Սփյուռքահայուրէի ան հետ մշակու-
թեան նախագահ Կոմիտէի նախագահ

Թայյին իրազր Գոթրտեր Նախորդան
Պ. Համադադապեանի հրաւերով՝
Պ.Ղ. լրարկի «Երևան» Մշակույթ
Թայյին Միտ Թեան ըրլը մասնաճիւ-
ղերէն 550 անդամներ մեկեցան
Հայաստան՝ տարիներու վստակ
ունեցող մշակութային իրանց աշ-
խատանքները ներկայացնելու հա-
մար հայրենիքին մէջ բնակող ի-
րենց հարազատ քայքերուն և եղ-
բայրներուն:

Սեպտեմբեր 23-ին Ռուսե հասան Սոֆիայի երգչախումբը և թատերական կազմը, Վառնայի երգչախումբը, համոյթը և թատերախումբը, Շոտլենդի երգչախումբը։ Առնոց խառնալուծ Ռուսելի երգչախումբը մասնավոր թիւով 550 հոգի առաւել ազգականներու և բարեկամներու մեծ բազմութիւն մը ճամբար ինկան ղէպի Ռուսելի մեծ կայարանը, որ նեղ կռուգար պարփակելու համար բոլորը։

Մայսատան գործողութիւններ
բաւարտելէ ետք՝ բախտաւոր
ճամբորդները գրաւեցին իրենց
տեղերը շոգեկառքին մէջ:

Որո՛հալ ժամուն գե.տեքը ըս-
կըսաւ կամայ կամաց չարօրի՛ւ իր
հետ տանելով շուտով Մայր Հոյ-
րենիքը տեսնելու անձեռփառա-
տրօփող սքանչ. Թէ հրաւիրեալն ըն-
քաւ Թէ անոսց բարի ճանապարհ
մաղթելու եկողները մ/աբերան կը
բայցականչէին. «Կեցցե՛՛ր Գուկա-
րեան, կեցցե՛՛ Սովետական Հայաս-
տանը»:

Այս մեծ ձեռնարկին յաջորդե-
թեան համար անխնայ աշխատանք
տարաւ «Երեւան» Մշակութային
Միութեան կեդրոնական վարչու-
թեան եռանդուն նախագահ Գաբ-
րիէլ Գաբրիէլեան: Իսկ այդ ձեռ-
նարկին իրականացումն մեզ գոր-
ծադրութիւնը կը պարտինք մեր
մայր հայրենիքի կառավարութեան
է պուլկար պատասխանատու մար-
միններուն ու անոնց իմաստուն նա-
խարարայտ թոտոր Ժիլքովին:

፲፯፻፶፯

Հայաստանեայց Եկեղեցի) և ն կը տեղեկանանք թէ Հայաստանեայց Եկեղեցեայ Հիւսիսային Ամբրիկայի Արևելեան Թեմի մէջ, սոսաջորդաբար ն պաշտօնաթերթեր, «Հայաստանեայց Եկեղեցի» և «Արմինիըն Ջըր» և Հայ. Եկեղեց. Երէտ. Կազմակերպութեան օրկան «Արմինիըն Կարտիըն» ամսաթերթերէն զատ, նաև կը հրատարակուին թերթիկներ, ոմանք տպագրուել և ոմանք խմորապիտի: Ստորև կ'ը տանք ցանկը այդ հրատարակութիւններուն:

Առաջին հիվանդ	ՇՆՈՐՀԱԼԻ	Նորթ Զիլատե ֆիլա	ԼՈՅՍ
Գլխի վնաս	ՓԱՐՈՍ	Շիգակո	ԼՈՒՍԱՌՈՐԻԶ
Եռուի լին Սիթի	ՏԵՄԻԼ	Ուեստ Դիլա	ՕՇԱԿԱՆ
Էվանսթըն	ԳՈՂԳՈԹԱ	Ուեստ Զիլատե ֆիլա	ՄԵՐ ՏՈՒՆ
Թենեսի լայ	ՀԱՌԱԳԱՅԹ	Լոսթրերթաուն	ԼՈՅՍ
Թոլունթո	ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ	Ուոքեր լին	ՈԳԵԿԱՆ
Թրոյ	ԼՈՒՍԱՔԵՐ	Լոստր	ՊԱՏԳԱՄԱՔԵՐ
Իսթ Սէյն Լուիզ	ՇՈՂԱԿԱՅԹ	Պոսթոն	ՏԱՀԱՌ
Հարթֆորթ	ԶԱՆԴԱԿ	Պրինսիպալ	ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ
Մայամի	ԶԱՅՆ	Ռէյսլին	ՎԱՐԱԳ
Մոնթրէալ	ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ	Սաուեթ Միլիթերի	ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ
Նիւարդ	ԿԱՆԹԵՂ	Սփրինկֆիլա	ՍԱՆԱՀԻՆ
Նիւ Եորք, Ս. Խաչ	ԶՈՒԱՐԹՆՈՅ	Տիթթրոյթ	ԶԱՀԱԿԻՐ
Նիւ Եորք, Ս. Գր. Լուս.	ԼՈՒՍԱՌՈՐԻԶ	Փրաւաունտին	ՓԱՐՈՍ
Նիւ Եորք Սբ. Նահատակաց	ՆԱՐԵԿ	Փիցզերլ	ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ
Նիւ Պրիթերն	ԼՈՅՍ	Յերլեն	ԼՐԱՏՈՒ

	Ա. Յանկի Գումար	580
Ս. Եկեղեցւոյ Տրկնանց Խնամակալութիւն		50
Ոճն (Ընկ. Թիւ 5145)		50
Հայց. Եկեղեցւոյ Կրթականօրեայ Դպրոց		25
Տէր և Տիկին Բարսեղ Սէֆէրեան		25
Տէր և Տիկին Վարուժան Գաղանձեան		25
Տէր և Տիկին Վահրամ Մանուկեան		15
Տէր և Տիկին Երուանդ Թաշճեան		10
Տէր և Տիկին Երուանդ Տէմիրճեան		5
Տէր և Տիկին Յրալկ Երզնկացեան		5
Տէր և Տիկին Տիգրան Սառաէթեան		5
Տէր և Տիկին Յովսէփ Տէր Ստեփանեան		5
Օրիորդ Այիս Յովսէփեան		5

ԳՈՒՄԱՐ Ե.Ո 805

ԻՒՂ՝ ԿԱՆԹԵՂԻՆ ՀԱՍԱՐ...

« Ո Ս Կ Ի Գ Ե Ղ Օ Ն »

ԱՐՄԵՆ ՏԱՏՈՒՐ

(«Ոսկի Գեղօն», ֆերուածներ՝ 1960—1967, սպագրուած Փարիզ՝ 1967թ, 144 էջ, հեղինակ՝ Մառի Արմանեան):

Բանաստեղծուհին վաստակը եղող եօթներորդ հատորն է ասիկա, որ կը ձօնէ իր նահատակ եղբոր՝ Գեղամ Աթմանեանի (բանաստեղծ Ա. Սեմա) «Անյայտ կորստեան շրջ տարեդարձին»:

Որպէսզի «... այս ոսկի գեղօններու դաշնեզգին մէջ շարունակուի յիշատակիդ գարունը...»:

Գրեթէ մէկ շունչով «ունկընդրեցի» «Գեղօն»ին մեղեդին, ձամբայ կտրած գրագիտուհի է Մառի Աթմանեան, Մէլին անոնցմէ՝ որ արտասահմանի հայ

հայ Գիրքին՝ որ աշխարհ է եկեր մուշլ ու մութ երկինքով՝ դարձեալ...:

Վաթսունի չափ քերթուածները որպէսզի կազմէին մեզի խոստացուած «Գեղօններու դաշնեզգի» շունչին նիւթի միութիւն մը, չեն ուղղուած (բացի «Նաւ մը ցերմակէն» և «Հնչեակ՝ Սեմային Համար»էն) այն սիրելիին՝ որուն ձօնուած է Գերթողագիրքը: Ունին սակայն նիւթի և բանաստեղծական ձևի ու սեռի հանգիստը՝ որ աշխարհութիւն մը՝ որ կը բխի

Բանաստեղծուհի Մառի Արմանեան

կնոջ անունով կրնայ ներկայանալ աշխարհին: Տիկինը ունի նկարագիր՝ որ յատուկ է մեր ցեղին, պայծառ հակատ, յարատեղող ոգի, որ չի գիտեր յուսահատիլ՝ ընկճուելի մեր գրական օրէ օր դաւկացող կանթեղին լոյսէն...:

Այսօր՝ երբ դժուար է անգամ օրաթերթի մը նոր ընթերցող հարելը, երազային կը թուի քերթողագիրք մը լոյս ընծայելը: Ո՞վ շնորհը կ'ընէ գիրք գնելու և ցոյց տալու որ նիւթապէս գէթ՝ կը գնահատէ հայ Մշակոյթը: Ո՞վ կը հաւատայ որ առանց հայ Գիրքի՝ չկայ հայ Մշակոյթ, թէ հայ Մշակոյթ սիրելը՝ խօսիլ և բնութեն պոռթկունքն ու հաւատարմութիւնը չէ, շողող թորթութիւնը ու կեղծիք ընել չէ, ո՞վ...: Եւ հակառակ այս ամենուն, Կիւն բանաստեղծը բարձր կը բռնէ ահա՝ ՁԱՀԸ մեր Մշակոյթին:

Այս բանին համար միայն, շնորհակալութիւն Մառի Աթմանեանին և բոլոր անոնց՝ որ ամենէն անյայտ կարծուած վայրկեաններուն կը հասնին, իրենց հոգիէն կանգնեց և աչքէն լոյս կուտան հայ Գիրքին ու իւր կը լեցնեն մեր հանթեղին մէջ...:

Գրական արժանիքն ոչինչ պիտի կորսնցէր «Գեղօն»ը եթէ ԿԵՄԻՆ ինչէր ծաւալը: Ու ասիկա՝ ոչ թէ ՁԵՂՁԵԼՈՎ քերթուածներ, այլ պահելով հանդերձ շարքը՝ յապաւելով, գտնելով ամբողջ տուններ, հատուածներ:

Պատկերներու և կրկնութիւններու գեղունակն մէջ կը մարի տեղ տեղ «գեղօններուն մեղմօրօր մեղեդին»...:

Միակ օրինակ մը. «Ազուան ու Սոխակը», կը փռէ թեւերը հինգ ու կէս էջի վրայ՝ ըսելու համար մեզի՝ թէ վաւերական քերթողն է Սոխակը՝ որուն ծրար միայն պիտի ապրի...: Առա՛կ թէ հեքեքաթ...:

Կան քերթուածներ ալ՝ որ կը սիրենք խորապէս ու կը հաւատանք որ ժամանակին մէջ պիտի ունենան իրենց լուսեղէն երթը, որովհետեւ ունին ամուր կառոյցը՝ ոչ անպայման դասական, յըդկուած, մտածումի և զգացումի միաձոյլ և արտաբերականութիւն մը, որ հրավառութիւն է, տօնելու համար յաղթական ծնունդը

նաև ներշնչումի և մտածումի խորութեան չափէն: Ու համաձայն ենք բանաստեղծուհի Մառի Աթմանեանին՝ երբ կ'ըսէ. Կ'ուզեմ ցանկ ես լիաբուռ ժամանակի եւ միջոցի հոր ընդերքին՝

Հրեկիզումներն իմ ետքեան, Ծրագրերուս եւ հաւատքիս:

Համամարդկային յառաջադէմ գաղափարներէն անբաժան է Աթմանեանի հայրենասիրութիւնը: Կը խանդավառուի ընթերցողը, կը յուզուի ու կը համակուի լաւատեսութեամբ՝ Գալիքին համար:

Քերթողուհին կը հաւատայ թէ Արդարութիւն պիտի ըլլայ Հայուն:

Պիտի հասնիս դուն վերջապէս Մեզ զլացուած Արդարութիւն...:

Այս մեղեդին կը գարգացնէ հրեշտակային լաւատեսութեամբ ու կ'ըսէ, Շիրազը յիշենք իւր մեզի՝

... Եթէ չեքայ Հայր փրկել Ձոյզ գաղաքներն Արարածան՝ Լե՛ռք կու գայ անտառակո՛յս...:

Այսինքն՝ թէ հրա՛ջ մը պէտք է՝ որ կատարուի մեր Երազը...:

Եթէ չկարգանք «Անմահութիւն»ը, չենք կրնար երևակայել թէ արդէն մեծ մայր է բանաստեղծուհին՝ կեանքի մէջ, կը կարծենք թէ այնտեղ ալ քերթողուհին գտնուի յաւիտեական երիտասարդութեան գաղտնիքը, աշխատանքը, այսինքն՝ Երազը:

Երգէ՛, պոետ, ու մի՛ հայր ես վարսերուդ սեւ հերմակին...:

Արի է իբր կին գրող և բոլոր մայրերուն պէս՝ դէմ է Ոճիքին, ամենէն առաջ՝ հայրութեան դէմ գործուած ճեղքասպանութեան և բուն կերպով կը բողոքէ, հարցնելով, զարմանալով.

Ի՞նչպէս կրցան բոյլ տալ, որ դարձ Եղեռն ու պատերազմ, մարտեր արիւնհեղ...:

Դահլիճներ շահադէ՛ս՝ մարտն լոյսը կեանքին...:

Եւ լո՛ւռ մնան մարդիկ, մեղսակցութեամբ անեղ...:

Հայաստան տեսնելն երբ աւելի «հայ» կ'ընէ սփիւռքահայը, (Շար. սեւ էջ 4)

ՅՈՎ ՀԱՆՆԵՍ ԱՅՎԱԶՈՎՍԿԻ

ԾՈՎԱՅԻՆ ՏԱՐԵՐԻ ՄԵԾ ԵՐԳԻԶԸ

(Ծննդեան 150-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

ՇԱՀԷՆ ԽԱԶԱՏԻԵԱՆ

Երկրագնդի ճրգ աշխարհամաս են անուանել այն տաճարը, որ մարդկութիւնը կերտել է իր պատմութեան ընթացքում և սերունդներին ժառանգել իբրև մարդու հոգևոր աշխարհի մարմնաւորում, իբրև գրականութիւն և արւեստ:

Մեզ՝ հայերիս, ներքին մի հպարտութիւն է համակում, երբ մտածում ենք, որ մեր ժողովուրդը իր առաւել քան երեք հազարամեայ կեանքի ճանապարհին յոր աւանդ է բերել այդ տաճարի կառուցմանը, խորհրդանշելով իր առաջադէմ ու լուսաւոր ոգին: Այդ ոգին էլ հանդիսացել է նրա գոյատեւման պայքարի զենքերից մէկը՝ դարերի այնքան փոփոխ և անանցանելի ճամբաներում և այսօր էլ նրա «կա՛մ ու պիտի լինեմ» ի յուսարի պատուարն է:

Մահկանացու ծնեալ, անմահ ձերն եթող, Յովհաննէս Կոնստանտինեան Այվազովսկի. 1817-1900: Մեսրոպեան տառերով այսպէս է գրուած թէոգոսիա քաղաքի Ս. Սարգիս հայկական եկեղեցու բակում գտնուող գերեզմանաքարին, քաղաք, ուր 150 տարի առաջ ծնունդ մէկը հայ ժողովրդի այն դաւակներից, որոնք անգնահատելի լուսամտեցին համամարդկային մշակոյթի գանձարանը:

Ծովը յատկանշական չէ հայկական բնաշխարհին, բայց հայ մարդը «ծովի երգի» մէջ իր ժողովրդին, իր հայրենիքին վերաբերող շատ բան է զգացել: Երազող հայը երազանքի նմանութիւնն է տեսել ծովի կախարդական տեսքի անըմբռնելի խորութեան ու փոթորկալոյ պահերի մէջ: Ծովը յուզել ու ինչ որ իւրատեսակ ներշնչանք է տուել հայ արուեստագէտներին՝ նուիրական զգացումներով հիւսուած երգեր բանաստեղծելու, կտաւներ վրձնելու:

Բուն ծովանկարչութեան ասպարէզում մեր ժողովուրդը տուել է վրձնի վարպետների մի պատկանելի սերունդ: Վարդան Մատիսեան, Էմանուէլ Մահտեսեան, Արսէն Շաբանեան, Մկրտիչ Զիլփանեան, Կարապետ (Շաու) Ազմանեան... Այս սերնդի սկզբնաւորողն ու աշխարհահռչակ ներկայացուցիչն էր Յովհաննէս Այվազովսկին:

Մինչև նա, արուեստի պատմութեան յայտնի էին ծովանկարիչներ Պորցելիւսը (հոլանդացի), Կ. Լորենցը (ֆրանսացի), Տիւրնե-

րը (աւգլիացի), Ս. Շչեգրինը (ռուս) և այլն: Բայց նրանց բոլորի դործերում ցամաքային, ծովափնայ տեսարանները գերիշխող են: Այվազովսկին առաջինն էր ու միակը, որի տարերքը հանդիսացաւ շրի հզօր զանգուածը, անսահմանութեան մէջ թաւալուող ալիքների երթը, երկնքի ու ծովի խելայեղ դօտմարտը...:

Ղրիմի թէոգոսիա քաղաքում հաստատուած հայ առևտրականի երրորդ որդին էր Յովհաննէսը: 1833թ., ժամկետից շուտ ոսկէ մե-

զալով աւարտելով Պետերբուրգի գեղարուեստների ակադեմիան, տաղանդաւոր պատանին գործուղուած է արտասահման՝ կատարելագործուելու և վերադառնալով արդէն իբրև համաշխարհային ճանաչում գտած ծովանկարիչ: Երկտասարկ նկարչի «Քաոս» պատկերը դառնում է վատկանի թանգարանի սեփականութիւն, մի քանի այլ կտաւներ չբանջաններ են նրա՝ ճում, իսկ աւելի ուշ՝ Ֆրանցիսկայի Պիտտոյի թանգարանին համար Այվազովսկին ինքնադիմանկարների պատուեր է ստանում:

Հայ մարդու համար հայրենի օջախ ձգտելը նուիրական զգացում է: Փառքը, հարստութիւնը, եւրոպական վեց ակադեմիաների անդամ լինելը, բազմաթիւ կոչումները չկարողացան Այվազովսկու այդ զգացումից աւելի ուժեղ լինել: 1845 թ. իր ծննդավայրում նա տուն է կառուցում: «Ապրիլ» ինձ համար՝ նշանակում է աշխատել նշանաբանով տքնում է մինչև իր կեանքի վերջին օրը, սերունդը:

Ներքի թողնելով շուրջ վեց հազար կտաւ: Նրա պատկերների մի խոշոր հաւաքածու (աշխարհում երկրորդը թէոգոսիայի թանգարանից յետոյ), շուրջ 70 գործ, պահուած է Հայաստանի պետական պատկերասրահում:

Ստեղծագործական ասպարէզը նետուելով անցեալ դարի 30ական թուականներին, Այվազովսկին դառնում է արուեստի նոր հոսանքի՝ ռոմանտիզմի ներկայացուցիչ: Ծովի սիրահար նկարչին աւանդաւոր յուզել է փոթորիկը: Պատահական չէ, որ նրա ստեղծագործութեան հսկայական ժառանգութեան կէսից աւելին փոթորկալոյ ծովի տեսարաններ են: Եւ, իբրև կանոն, հանդ փոթորիկները նկարչի զգացականութեան էր տարերքի դէմ մաքառող մարդու առկայութեամբ: Մարդը մնալ է, մարդը կուտում է, մարդը յաղթանակում է — սա էր Այվազովսկու ռոմանտիկ երգի բովանդակութիւնը:

Ժամանակը լիցքաւորուած էր կրքերով և արուեստագէտներին մղում էր յուզումնառատ խօսքի, ռոմանտիկ բանաձևերի: Մարդը դուրս էր գալիս բնականութեան դէմ, պայքարում աղատութեան համար: Պիթեոգլէն փոխեց դասական երաժշտութեան հանդարտահոս հունը: Գեղանկարիչ Իւլա-կուսան պատկերման նիւթ գաթ՝ ձըրեց գրական երկերում սփռուած կրքոտ դէպքերը: Իսկ ղրիմացի նկարչին իր գերին առաւ ծովը, թոյց տուեց նրան իր յուզումնաշատ հայելին: Նկարչի կարողացաւ մարդկայնացնել տարերքը, հնազանդեցնել սեփական կամքին:

Այվազովսկու ստեղծագործութեան ամենաուժեղ կողմը բնութեան այդ անհղբ զանգուածի յաւիտեան «անփոփոխ», կուսական էութեան խոր ըմբռնումն էր: Նա կարգաց ծովի գաղտնի խորքերը, ինչպէս գիմանկարիչը՝ մարդու հոգեբանական ներքինը: Եւ ինչպէս բնորդի մէջ ներդրում է արուեստագէտի սեփական «եւր», աշխարհաբանութեամբ, որով ստեղծագործութիւնը գեղարուեստական արժէք է ստանում, այդպէս էլ Այվազովսկին ծովի բնաւորութեանը զուգորդեց իրենը: Այստեղ է երկուսում նրա բուն ռոմանտիկան, խորհրդապաշտութիւնը, բանաստեղծականութիւնը:

(Շար. սեւ էջ 5)

ԱՅՍ ՀՐԱԾԱԽԻ ԿԵԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆ...

Պիտի է փայլել, դիմել կեանքին, Մութ կամ պայծառ համբաներէն արիւնքուն Դեպի կամուրջ լինելու քան Խորհուրդին: Պիտի է ձեռներ երկարել անմաքային, Պիտի է փարիլ լոյսի հրաշքին, ձանցնալ բնութեան, անզուպեհին Գաղտնի ծալքերը ցուցնու... Պիտի է զպչիլ մօտուժի պրիսմակներուն, Անոնց բիւրեղ եւ անհամար հայելիէն՝ Բազմապատկում ծնունդի հոգի: Ձեւերուն մէջ արեւելիային...: Հաղորդիլ ճառապաճի խորհանգիստ, Եղբայրանալ բնութեան բոլոր Ապրող, շնչող արեւուն հետ, Անցնիլ բոլոր առասպելի անցանքներէն, Շնչիլ բոլոր ծաղիկներուն Բոյրն ու ցեղատեղ արեւածոր, Քաղիլ բոլոր անցանքներէն՝ Արեւելում հրաշքն հրգո...: Եւ ընկղմիլ երազանքի ծովերուն խոր...: Ու համբողջիլ, դիմել, ըզգալ, Նախասեսիլ, յուզուիլ ու լա՛լ Մինչեւ լեցուիլ արթն սափոր լուսաւոր,

Մինչեւ նեղնայ եւ աւարտի՝ Այս հրաշալի կեանքին ուղի՛ն Արեւածոր...:

ՀՆԶԵԱԿ՝ ՍԵՄԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐ

Սեմա... ծաղկած հիւղ եւ անուղ գարնանային, Լուսացնող բարձի՝ ուր արե՛նք եր իջած... Ուր կապույթ երկնի կը ծաւալէր անդա՛ռ, Միջոցին մէջ կ'երգէր ազա՛ս շունչը կեանքին:

Ո՛ւր են հիմա կեանքիդ եղանակներն յուրքի, Ո՛ւր է մօրն հասակիդ սլա՛ցն ասպնական եւ աչքերուդ բարձի ժպիսն ազնուական, Եւ ինչ որ դուն էիր մեծութեամբ քու արթն...:

Հոգւոյդ անհատին մէջ լրուե՛ց շեփոր մը ջինջ, Ու դիտապաւս ինկաւ արծիւ մը լուսապեղ... Երգ ու ֆերուած մեան օրերուդ հետ ի նիւջ...:

Ի՞նչպէս կրցան բոյլ տալ, որ դարձ Եղեռն ու պատերազմ, մարտեր արիւնհեղ...: Դահլիճներ շահադէ՛ս՝ մարտն լոյսը կեանքին...:

Եւ լո՛ւռ մնան մարդիկ, մեղսակցութեամբ անեղ...:

ՄԱՌԻ ԱՐՄԱՆԵԱՆ

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

ՁԱԽՈՂԱԾ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ...

Բարեկամս, Գարեկի, Կիրակի իրիկուն մը պողոտայէ մը անցած պահուն, ինչի դեռահաս ուսանող մը մօտեցեր է իրեն և գլխարկը հանելով.

- Ներեցէք, պարոն, ըսեր է, արդեօք կ'ուզէ՞ք փոքր բարիք մը չնորհել ինձի:

- Ամենայն սիրով, տղաս, ինչպիսի՞ բարիք մը, հարցուցեր է բարեկամս:

- Ահա առիկ, պարոն. մի միայն պիտի յօժարիք զիս մեր լիսէն առաջնորդել: Այնտեղ որպէս իմ հօրեղբայրս պիտի ներկայանաք և զիս վերականգնելու յանձնելով պիտի հեռանաք: Այսպէս կ'ուզեմ ցոյց մը կատարել անոր:

Այս համաձայնութեան վրայ, ուղղուեր են դէպի լիսէն. Գարեկ իր լրջութիւնը կրկնապատկած, իսկ ուսանողը ուրախութեան մէջ:

Եւ վարժարանի քարտուղա-րութեան սենեակին մէջ ուսանող-ներու վերաբերման սպասող վերա-կացուն առաջ, Գարեկ, կատարեալ լրջութեամբ, ըսեր է.

- Գիշեր բարի, սիրելի եղբօ-րորդիս:

- Գիշեր բարի, հօրեղբայր, պատասխաններ է անձանօթ ուսա-նողն ալ:

- Լաւ աշխատէ դասերուդ մէջ և յաջորդ Կիրակի լաւ նիշերով վե-րադարձիր տուն, շարունակել է բարեկամս Գարեկ, յարգանք ու-նեցիր ուսուցիչներուդ հանդէպ և օրինազանցութիւններէ զգուշա-ցիր...

- Օ'ն, գիշեր բարի, սիրելի հօրեղբայր, կրկնէ է երիտասարդը, քիչ մը ձանձրացած:

Սակայն մեր Գարեկին լեզուն բացուեր է անգամ մը և թող չէ տուեր խեղճ տղուն ձօնքը. նոյն

պահուն տեսնելով որ ուսանողը ժամացոյց մըն ալ ունի իր գրպա-նին մէջ, ոսկեայ շղթայով մը, գոչեր է.

- Ինչպէ՞ս... ա՛յ, անուակ որդի, ուրեմն ժամացոյցդ ալ կը տանիս վարժարան, չե՞ս գիտեր որ ամենամեծ ամօթն է դեռահաս ուսանողներու մօտ ժամացոյց կրելը:

- Այնպէս է, սիրելի հօրեղ-բայր, սակայն...

- Տո՛ւր այդ ժամացոյցը ին-ժի, սաստեղ է Գարեկ...

Որուն վրայ վարժարանի վե-րականգնող ալ խօսքի խառնուեր է եւ...

- Յանձնեցէք այդ ժամացոյցը ձեր հօրեղբօր, յայտարարեր է, արդէն վարժարանին մէջ գտնուած ձեր օրերուն, հարկ չունիք ժա-մացոյցի մը...

Խեղճ ուսանող տեսնելով որ այսպէսով պիտի չքանայ իր ժա-մացոյցը, խոր մտահոգութեան մը մտաւորուեր է, սակայն Գարեկ բա-րեկրտ անձ մը ըլլալով, իր հա-ւանութիւնը յայտնէր է շուտով.

- Ինչ որ է, տղաս, ըսեր է, այս անգամուսին համար կը հա-ւանիմ քովդ թողուլ ժամացոյցը, պայմանաւ որ ուրիշ անգամ յար-գես այդ օրէնքը...

...

Բարեկամս Գարեկի գլխուն եկած այս պատահարը յիշուս պատճառը այն է որ, նոյն ձևով, բայց սիրային պատահար մըն ալ եկաւ իմ գլխուս:

Իմ գլխուս եկած այդ սիրա-յին պատահարին նախաբանն ալ կը նմանի ճիշդ Գարեկի գլխուն եկած պատահարին:

(Շար. տես էջ 5)

« ՈՍԿԻ ԳԵՂՕՆ »

(Շարունակութիւն Գ. Էջեն)

բանաստեղծուհին բնականաբար կ'ըլլայ քիչ մը աւելի «բանաստեղծ», որովհետեւ Հայրենիքը կը հարստացնէ անոր պարունակներուն և յուզումներուն աշխարհը: Կա-րօտի ու սիրոյ քնքուշ շունչ մը, գարուն կայ «Ո՛վ Հայրենիք» գովերգին մէջ.

Այսօր՝ առջեմ
Դեպի երեւ
Սերմանող...
Գեղեցիկ է մայր Հայրենիքը
իր հարազատ զաւակին աչքին:
Քարաստան չէ այլևս Հայաստան,
ոչ ալ շիրիմ, այլ՝ «Ներկային մեր շքեղ՝ նիւթացած խո՛հ...»
Հայրենիք այցելող հայուն ապրումները տարօրինակօրէն անհասկնալի կը թուին օտարին: անգամ հայաստանցիին՝ որ խան-դավառիչ և յուզիչ մասնաւոր լինիլ կը գտնէ այս «սովորական» ընթացքը: Երեւանի ծայնաս-փիւռին հաղորդումներուն մէջ՝ օրինակ՝ Այնտեղ՝
... Դարեհուն երբ Եռեւի՛
վերածուած՝
Պիի հօսի՛ Բարեհեմ, աղբիւրներեմ,
ասեղ երեմ,
Պիի խօսի՛ Հաղապան իր ափերեմ
դո՛ւս ցնեւած,
Պիի խօսի՛ Արմաշեմ իր արմաշեմ
օրերեմ...
Բանաստեղծութիւնը կը կարդան, կը վայելեն, չեն «բա-ցատորեն» Պէ՛տք է կարդալ «Գե-ղօն»ը, ամբողջ: Ներկայ ըլլալ Նուագանդէսին և արդար՝ բա-նաստեղծուհիին:

Աթմանեան ասող մըն է, որ իր յատուկ լոյսն ու փայլն ունի մուշկ ու սև ամպերէն խեղդե-լած մեր երկնքի կապոյտ պա-տուկի վրայ:

Աստղին լոյսը աւելի կը շքեղանայ սակայն, եթէ գտուի ու րիւրեղանայ ազնիւ մետաղը: Չգտու՛մ ըլլայ դէպի կատարե-լութիւն՝ այսինքն՝ աւելի՛ յղկում, ադամանդի երեսներուն ձևով՝ որպէսզի վերջնականապէս հաս-տատուի՝ ժամանակին մէջ իր երթը, գտնէ՛ իր ծիրը...

Մեր սրտագին մաղթանքն է - Թախանձա՛նքն ալ - որ Մառի Աթմանեան վերհարատարակէ իր բանաստեղծութիւնը միա՛կ հա-տորի մը մէջ՝ ձերբագրելով իր քերթողութիւնը բառերու եւ բոյ-րերու, ծաղիկներու եւ վարդե-րու բեռէն, պատկերներու պա-նօճանքէն: Ըլլայ խիստ եւ ա-նողոր՝ ժամանակին պէս ու նաեւ, եթէ կարելի է, քիչ մը «անգութ», իր սիրտի ու միտքի բազմաթիւ գլաններուն հանդէպ. ընտրէ՛ ոչ միայն մեզի համար այսօր, այլ՝ վաղուան եւ յաւիտենականու-թեան համար իր գործընթե-կողները՝ որ պէտք է կազմեն - կը կազմեն անպայման - իսկա-կան «Ոսկի Գեղօն» մը:

Ամէն յաջողութիւն՝ մեր - կա՞յ այդ բառն արդեօք - գրչա-փոյնի:

Շա՛տ ապրի. Ա. Տ.

Հիւնդալի, 17 Սեպտեմբեր 1967

ՕՏԱՐ ՀԱՅԱԳԻՏՈՒՀԻՆԵՐ

Արտասահմանեան հայագէտ իմ բարեկամների թիւին է պատ-կանում իտալուհի երիտասարդ պատմաբան - հնագէտ Աննա Լո-կարնին, որը մեծ հետաքրքրու-թեամբ զբաղում է հայոց պատ-մութեամբ, յատկապէս, հնէաբա-նութեան հարցերով:

Նրան այժմ հետաքրքրում են Սեանի աւազանի պեղումները: Նրա խնդրանքով մենք ուղարկե-ցինք նիւթեր այդ մասին:

Իր վերջին նամակում Լոկար-նին գրում է.

«Ձեր նամակն ինձ մեծ հա-ճոյք պատճառեց, ես քերմ հա-մակարանով լցուեցի հայերի նը-կատմամբ: Ես ձեր հայրենակից-ներից գիտեմ մի քանիսին, ո-րոնց հանդիպել եմ Իտալիայում, Մտամբուլում, Բաղդադում և այ-լուր: Նրանցից ստացած իմ տպա-ւորութիւնները գերազանց են: Առաւել ինձ ծանօթ է ձեր պատ-մութիւնը: Ես խնդրում եմ Բաս-տըրմաքեանի, Նազլեանի, Մակե-րի, Սիգարիի, Մորկնտուի, Բասմաքեանի գիտական աշխտու-թիւնները: Ես ծանօթ եմ նաեւ Սայաթ-Նովային, Դանիէլ Վա-րուժանին, Սիւսանթոյին և հայ ուրիշ գրողներին, որոնց կարգում եմ բնագրով: Եւ հիացած եմ ձեր մարտարապետութեամբ: Շատ եմ մտածել լինել Անիում, Աղթամա-րում, բայց դեռ չեմ որոշել, ես միայն բաւարարուել եմ մի շարք բնագրերի և յօդուածների ու-սումնասիրութեամբ»:

Հիացած և ոգեւորուածու-թեամբ նա կանգ է առնում Հա-

յաստանի յուշարձանների գնա-հատման և պեղումների վրայ:

«Իմ առաջին նամակով ես խնդրել էի ուղարկել ինձ Սեանի վերաբերեալ նիւթեր: Այդ լինէն իսկապէս շատ է հետաքրքրում ինձ և դուք ճիշդ էք, երբ գրում էք, որ այդ մի հիասքանչ վայր է:

«... Ես կարծում եմ, որ Դուք կարող էք ինձ համար ընտ-րել գրքեր, ինչպէս նաեւ ուղար-կել գրքերի ցուցակ, խորհուրդ տալ ընտրութեան հարցում»:

Լաւ իմանալով հայժողովրդի անցեալը, Աննա Լոկարնին աւե-լացնում է.

- Ես սիրում եմ ձեր ան-մահ ժողովրդին, ինձ քաջ յայտնի է նրա պատմութիւնը, նրա գեղե-ցիկ գրականութիւնը, արուեստը և բարձր մշակոյթը:

Ի վերջոյ՝ նա յայտնում է, որ շուտով լոյս կը տեսնի իր աշխատութիւնը, որի տպագրու-թիւնն աւարտման պրոցեսում է, և կ'ուղարկի մեզ: Միաժամանակ խնդրում է շարունակել նամա-կագրութիւնը:

Վերջերս նրան ուղարկե-ցինք մի շարք նոր նիւթեր Սեանի պեղումների մասին:

...

ՁԵՆ ՀԱՅԱԳԻՏՈՒՀԻՆ

Ձեն հայագիտուհի Լուզմիլա Մոտալովան յաճախ է գալիս Հա-յաստան:

- Ամէն անգամ, - ասում է նա, - Հայաստան գալով՝ ես ոյժ եմ առնում հայագիտութեան մէջ աւելի խորանալու համար:

Եւ հաճախ նորից երեւա-նում էր: Արտասահման-եան երկրների հետ Բարեկա-մութեան և Մշակութային Կապի Կոմիտէում տեղի ունեցաւ հան-դիպում Լուզմիլա Մոտալովայի հետ:

Երեկոն բացեց Հայաստանի կանանց կոմիտէի նախագահ, քիմիական գիտութիւնների դոկ-տոր-պրոֆեսոր Արաքսիա Բա-բայեանը:

Լուզմիլա Մոտալովայի կեանքի ու հայագիտական տաս-նամեայ գործունէութեան մասին պատմեց Հայկական Հանրապե-տութեան Գիտութիւնների Ակա-դեմիայի պատմութեան ինստի-տուտի աւագ գիտական աշխա-տող Մարգարիտ Մխիթարեանը:

Ապա ելոյթ ունեցաւ Մոտա-լովան՝ նա խօսեց մաքուր հա-յրենով:

Ձեն հայագիտուհին նշեց, որ իր տունը կիսով չափ հայկա-կան է: Երբ հայ զբոսաշրջիկներ են գալիս Ձենտուլովայի և զան-գահարում են իրեն, սիրտը լցում է ուրախութեամբ, ցան-կանում է անմիջապէս հանդիպել ու գրկախառնուել:

Նա ասաց, որ շուտով չեիս ընթերցողները կը ստանան Մկր-տիչ Արմէնի «Հեղինարադիւրը», որի թեմականացումը հաղորդուել է ծայնասփիւռով:

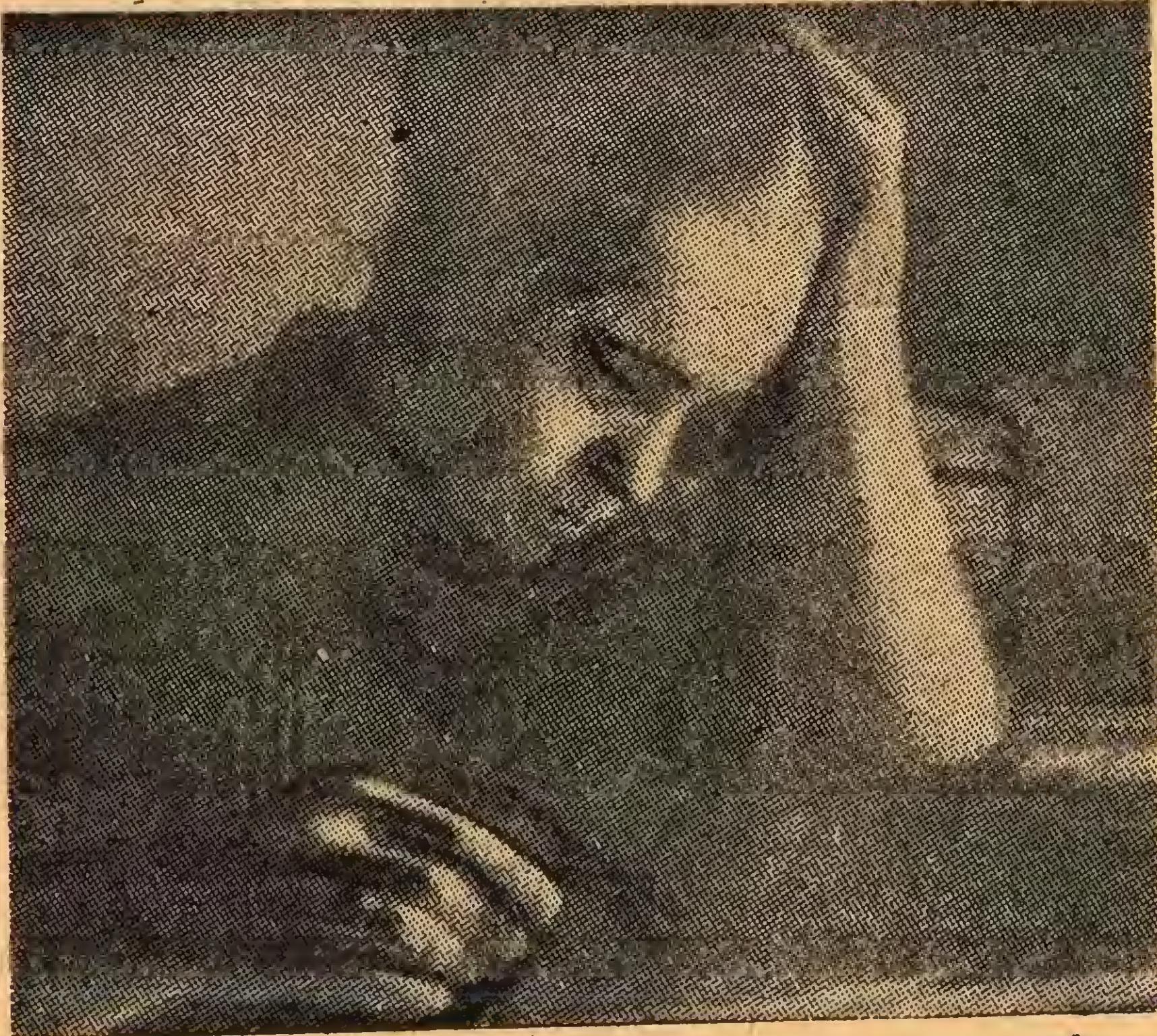
Երեկոն անցաւ բարեկամա-կան մթնոլորտում: Սիրելի հիւ-րին յանձնուեցին յուշանուէրներ: Վերջում ցուցադրուեց «Մարտի-րոս Մարեան» կինոնկարը:

Ն. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ԻՆՉ ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ ՈՒՆԻ ՏԻԿԻՆ ԼՈՒԴՄԻԼԱ ՄՈՏԱԼՈՎԱՆ

Հարցուցի.
— Ուսած է՞ք գրաբար:
— Այո՛, կարող եմ կարգալ պատասխանեց Տիկին Լուզմիլա Մոտալովա:
Բարեբախտաբար պատասխա-նը կու գար բաւական հեռուէն (գրաւոր): Եթէ այդպէս չըլլար, յարգելի Տիկինը պիտի նշմարէր թէ կը կարմրէի...
Երբ մեր Սփիւռքը, մեծ մա-սամբ, արեւմուտքի մէջ մանաւանդ, կամայ թէ ակամայ, կ'անտեսէ

«Տէյիցի Արմենիս Լիթերատուրի», կը բանար նոր հորիզոն մը չեիս գրասէրներուն համար: Անկէք ի վեր Տիկին Մոտալովա չէ դադարած աշխատել ի նպաստ մեր գրակա-նութեան: Վեց անգամ Հայաստան է գացած մի քանի ամիսներով: Եւ մտադիր է չգտնաւալ այդ-քանով:
Նոր ծրագիրներ չեն պակսի-ր մտքի մէջ:
— Դիտերտագիտ Ա. Իսա-հակեանի նուիրուած, նոր Թարգ-

ԼՈՒԴՄԻԼԱ ՄՈՏԱԼՈՎԱ

հայերէնը, հրճուալի է խորհիլ, թէ Փրակայի մէջ կ'ապրէ երիտասարդ կին մը որ ամէն օր կը հակի մեա-րոպեան տառերուն վրայ, կ'ուզէ ամէն իրիկուն բան մը աւելի սոր-ված ըլլալ մեր լեզուն և կ'ուզէ մանաւանդ ծանօթացնել հայ գը-րականութիւնը իր երկրի հանրու-թեան չէիս և սլովաք ժողովուրդ-ներուն:

Տիկին Լուզմիլա Մոտալովա ծանօթ անձնաւորութիւն մըն է արդէն հայ իրականութեան մէջ և մեր գրականութիւնը երախտագի-տական պարտք ունի այս ազնիւ հայագիտուհիին: Թարգմանած է հայերէնէ չեխերէն Չարենցէ, Իսա-հակեանէ, Արշակեանէ: Մօտ 70 յօդուածներ հրատարակած է ար-դէն հայ գրողներու մասին: Իր ա-ռաջին լոյս տուած հատորը 1963ին,

մանութիւններ (Բակունց, Ռ. Սե-ւակ, Հ. Մաթէոսեան...), ուսում-նասիրութիւններ նոր (19-20րդ) գրականութեան մասին, ժամանա-կակից արեւելահայերէնի ուսում-նասիրութիւն և այլն...
Հարց տուի նաեւ թէ դժա-րութիւն կը քաշէ՞ արեւմտահայե-րէնը հասկնալու համար:
— Ոչ, կարող եմ կարգալ, դժուարեանում եմ խօսել:
Տիկին Մոտալովա անհուն սէր ունի հանդէպ Իսահակեանի գրա-կանութեան: Արդէն լոյս ընծաւած է Թարգմանութիւններ անոր գործե-րէն ու կը փափաքէ, բնականաբար, որ իր ուսումնասիրութիւնը - իր Դիտերագիտային - Արու Լալա Մահարիի հեղինակին մասին ըլլայ, քիչ թէ շատ կատարեալ: Ծանօթ է որ Իսահակեան Փարիզ է ապրած

1930-36ի շրջանին: Տիկին Մոտա-լովա կ'ուզէ շնորհակալ իր ունե-ցած տեղեկութիւնները Իսահակ-եանի Ֆրանսայի մէջ անցուցած կեանքին մասին: Եթէ մէկը կրնայ ծանօթութիւններ հայթայթել այս մասին, անշուշտ օգտակար կրնայ ըլլալ չեիս հայագիտուհիին: Կարելի է գրել իրեն սա հասցեով:
Օրիսկարալի Ուսթալ, Փրանս, Մալա Սթրաս, Ձենտուլովայի:
Հետաքրքրական էր գիտնալ, ինչպէ՞ս գաղափար ունեցած էր հայերէն ուսանելու: Արդեօք իր ծնողքը ծանօթ էին արեւելեան լե-զուներու:
— Ոչ, բայց մեր ընտանեկան գրադարանում կար Ֆրանց Վէր-ֆէլի վէպը՝ «Մուսա լեբան քառա-սուն օրերը»...
Հայերէնը ուսած է չեիս հա-յագէտ, 1955 թուականին վախճա-նած, Եարօմիր Եկտիլըքայի քով: «19 տարեկան էի երբ սկսայ ու-սանիլ»:
Տիկին Մոտալովա ծնած է 1935ին Մորավիոյ նախկին մայրա-քաղաք Օլոմուր քաղաքին մէջ. պատմական քաղաք մը, որուն պարիսպներուն տակ, 13րդ դա-րուն, պարտուեցան թաթարները:
Յարգելի հայագիտուհին կը յայտնէ.
— Շատ կ'ուզէի սփիւռքա-հայութեան կեանքը մօտիկից իմա-նալ:
Եղած է Քրաքովի, Լիհաս-տան: Կերակով քաղաքում այցելել եմ հայկական եկեղեցիին:
Տիկին Մոտալովա գաւակ չունի:
Հարցուցի.
— Եթէ ունենաք, մտադիր էք հայերէն սովորեցնել ձեր զա-ւակներուն:
— Անպայման:
— Շնորհակալութիւն Տիկին Լուզմիլա Մոտալովա:
ՎԱԼԷՆԱԿ ՄԻՍԲԻՃԱՆ
Կիոն (Այգ)

ՀԱՅՍՏԱՆԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐԸ

Կ. ԱԿԵՏԻՍԵԱՆ (Գիտ. Գոյնոր)

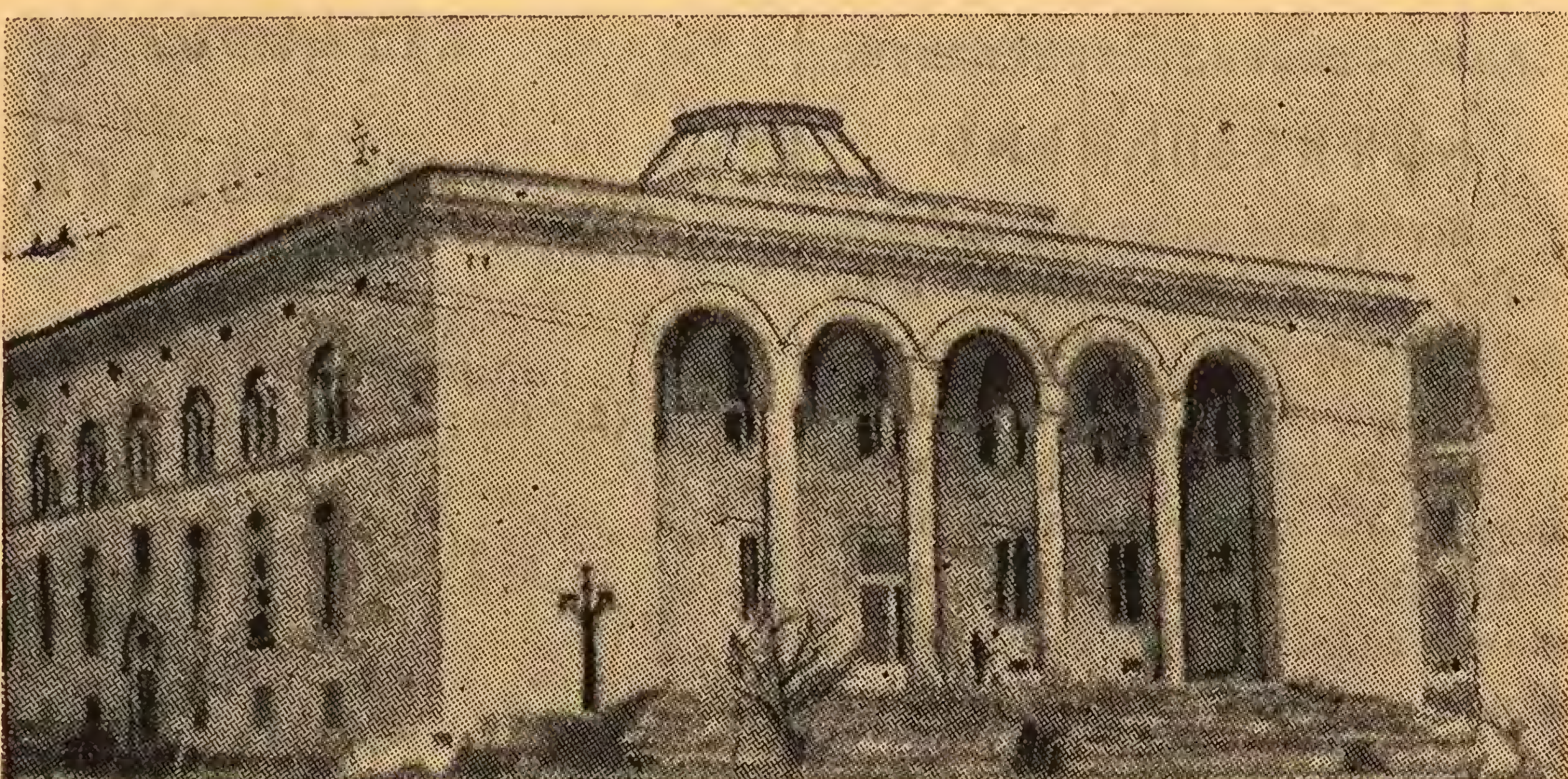
Հայաստանի Գիտությունների Ազգային
նախագահության բարձրագույն

Հոգեբանական Գիտությունների
Գիտական Գործակալության
Հայաստանի Գիտությունների
Ազգային Գործակալության
Հայաստանի Գիտությունների
Ազգային Գործակալության

Այսօր, մենք հայերս հայա-
տուններին հայտնի են Հայաս-
տանի մասին՝ որպես բարձրագույն
գիտական կենտրոնի Հայաստանի
Գիտությունների Ազգային Գործակա-
լության մասին։ Երկու հայերս երի-
տասարդ մասնագետներ առաջադ-
նա են Հայաստանի Գիտությունների
Ազգային Գործակալությանը։ Ներ-
կայիս 330 աշակերտներ կ'ուսանին
այդ Ազգային Գործակալության մեջ։ Անկախ
ատկէ, 750 երիտասարդ գիտնա-
կաններ կը պատրաստուին «Պատ-
կառնութիւն» իւրեւ թեքեր ներկայա-
ցնելու։ Ուրիշներ կը հետեւն զա-
ստիւթեանը առանց լրիւն ա-
ռօրեայ աշխատանքի զարգացնելու։
610 Գիտությունների Գործակալութեան
սակաւորներ կ'աշխատին Ազգային
Գործակալության մէջ։ Անոնք գրած են
աւելի քան 4000 աշխատանքներ։
Հայաստանի մէջ կազմակերպուած
են մեծ թիւով գիտական կեդրոններ։

Այս թուումները բաւական
պարզապէս են։ Բայց, եւ կ'ուզէի
տեղեկացնել իմ ընթերցողներուն՝
մասնաւորաբար հայ գիտնականնե-
րու սերունդին մասին։ Ասացուած-
քը կ'ըսէ, որ երիտասարդութիւնը
գիտութեան ապագան է։ Ասիկա
ճիշդ է, անշուշտ, բայց ոչ մեր

Հայաստանի Գիտությունների
Ազգային Գործակալության
Հայաստանի Գիտությունների
Ազգային Գործակալության

Հայաստանի Գիտությունների Ազգային Գործակալություն

դժուարին խնդիրներն անգամ։
Մեր գիտութիւնը երիտասարդ է
անոր համար՝ որ իր ճիւղերէն ու-
մանք միայն վերջերս սկսած զար-
գանալ։ Ինչպէս՝ լոյսի քանակի
տեսութեանը ուսումնասիրութիւնը,
սեպտեմբերիկան, աստղաբանագիտու-
թեան զանազան ճիւղերը և ման-

նախադրութիւնը։ Բայց պիտի ու-
զէի քանի մը խօսք ըսել այն գոր-
ծերուն մասին, որոնք կատարուած
են այդ գիտնականներէն ոմանց
կողմէ։ Է. Էֆրէմյանը մանրէակեն-
սաբանութեան հիշարդէն տնօրէնն
է։ Այս երիտասարդ գիտնականը
(Շար. Եր 6)

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՅՎԱԶՈՎՍԿԻ

(Շարունակութիւն Գ. Էջէն)

Ստեղծագործական ուշ շրջա-
նում, Վիեննայի քաղաքին (1850)
ու Մոսկուի (1864) յետոյ, թէեւ
նկարչի խնայողութեամբ իրականու-
թեանը զատ աւելի մօտ պատկեր-
ներ, որոնց ներքին աւելի իրական
ընկալման, սակայն հաստատարիմ
մնաց իր ուսման խնայողութեամբ
ընդունաւ։ Բաւական է նայել նրա «Ան-
ժողով» (1881) կամ «Արիւնքներ մէջ»
(1898) կտաւներին և զգալ, թէ
նկարչին յոյզերի ինչպիսի արտա-
յայտականութեան է հասել նկա-
րչի։

Այվազովսկու ուսման խնայող
միայն ժամանակից բխող անհա-
տական ապրումները արտայայտու-
թիւնն էին։ Շատ խոր գիտական
ներ, անշուշտ, պիտի խթանէին
նկարչին, որպէսզի նա իր երգին
տար վառ հնչեղութիւն։ Դա ար-
ձագանգն է այն մեծ սիրոյ, որ
նա տածում էր դէպի ճշմարտ ժո-
ղովուրդները։ Ինչպէս Բայրոնին
ու Դիւմա-Գրեյին, այնպէս էլ նը-
րան յատկապէս յուզել է յոյն ա-
զատաւորի ժողովրդի պայքարը։
Նա ստեղծում է յոյն ժողովրդի
փրկութիւնը պատկերող մի շարք
կտաւներ։ Նոյն այդ զգացմունքն
է մղել նկարչին՝ կրօնութեամբ
վրձնելու թուրքերի դեմ ուսական
նաւատորմի տարած փայլուն յաղ-
թանակները։ Այվազովսկու ազա-
տաւորական տեսչերը առաւել ցայ-
տուն են դրսևորում, երբ նկար-
չին սկսում են տանջել մայր ժո-
ղովրդի նկատմամբ կատարուող
բարբարոսութիւնները։

Ամբողջ կենսութեամբ Այվազովս-
կին սերտորէն կապուած էր մայր
ժողովրդին։ Նկարչի նախնիները
գրուել են Այվազովսկու, Հայրը, Լե-
հաստանի հարաւում ապրելիս, ու-
րոշ նկատառումներով դարձել է
Հայկազովսկի Հետազոտում, նը-
կարչին ու նրա աւագ եղբայրը՝
Գարիբիէլը, որոնք են գրուել
«Այվազովսկու» կամ «Այվազովսկի»
Հայ մշակութի ու գիտութեան
բազմաթիւ գործիչներ եղել են

Այվազովսկու մտերիները։ Նրա
տունը Թեոդորայում հայկական
մշակութի մի ջերմիկ օջախ էր։
Այստեղ են հիւրընկալուել մեծ ող-
բերակի Պ. Աղամանը, երգչուհի
Ա. Սպենդիարեանը, որին ջու-
թակով յաճախ է նուագակցել Այ-
վազովսկին, նկարիչ Վ. Սուրէն-
եանցը և ուրիշներ։ Մոլի մեծ
երգչից խորհուրդներ են լսել Է.
Մարտիանը, Ա. Շարանեանը, Վ.
Կարախանը։ Այվազովսկին ցան-
կացել էր ստեղծել նաև հայ նկա-
րչի միութիւն։

1868 թ. Այվազովսկին գալիս
է Անդրկովկաս և այցելում Հա-
յաստան։ Այդ ճանապարհորդու-
թիւնը ներքին է տալիս ստեղծելու
Թիֆլիսի կենցաղը, Արարատի ու
Արարատեան դաշտը, Սեւանա լի-
ճը պատկերող մի շարք կտաւներ։
Հայաստանի պատկերասրահում
գտնուող «Նոր իջնում է Արարա-
տից» կտաւում թեթեւ երանգների
դաշնաւորումով ներօրէն արտա-
յայտուած է վաղորդեան լոյսով
ողողուած օդի թարմութիւնը, վը-
ճիտութիւնը։ Պատկերը շնչում է
մեր բնութեան յատուկ վեհու-
թեամբ։

Տարբեր տարիներում նա վըր-
ձիւն է նաև ծնողների, կնոջ՝ Ա.
Բուռնազեանի, եղբոր գիմնական-
ները, «Ուրիմեան Հայրիկը Էջմիծ-
նի շրջակայքում», «Բայրոնի աշ-
քը Ս. Դադար կղզին», «Հայ ժո-
ղովրդի մկրտութիւնը», «Երգում»
(Վարդան Զօրավար) և հայկական
թեմաներով այլ կտաւներ։

Հարգաւոր ժողովրդին այնքան
կապուած, նրա ներկայով ապրող
նկարիչը չէր կարող չարձագանգել
նրա մեծ վշտին։ 1895 թ. համալը-
եան կոտորածների արդիւնք են
«Տրապիզոնի ջարդը», «Հայերի
լցնում են նաւերը», «Հայերին
ողջող նետում են Մարմարա
ծովը» ցնցող պատկերները։ Ար-
ւեստագէտը արհամարհանքով կը-
րաժարուել է տարիներ առաջ

սուլթանի շնորհած շքանշանից։
Նրա ամէնօրեայ հոգսն է եղել թէ-
ողոսիա հասած հայ գաղթական-
ներին բնակարաններով ապահո-
վել։

1900 թ. Մայիսի 2ին նա աշ-
խատում էր «Թուրքական նաւի
պայթիւնը» կտաւի վրայ։ Հարա-
զատ ժողովրդի նկատմամբ ունե-
ցած խոր գիտելութեամբ էր թեւ ա-
ռեր Յիսուսի նկարչի հոգում։ Սա-
կայն նա չկարողացաւ կտաւը ա-
ւարտել։ Երեկոյեան դադարում է
բարբախելուց հայրենասէր նկարչի
սիրտը։

Մայր Հայրենիքից հեռու՝ նը-
կարչի մշտապէս ապրել է հայրե-
նիքով, իր ժողովրդով։ Ազգայինը
արտայայտութիւն է գտել ոչ մի-
այն նրա քաղաքացիական գոր-
ծունեութեան ու հայկական թե-
մաներով կատարած գործերում,
այլ նաև նրա լուսագոյն ծովանը-
կաններում՝ գեղանկարչական տաք,
յուզական լեզուի, ստեղծագործա-
կան մտածելակերպի մէջ։ Այվա-
զովսկու կենսագիր, Թեոդորայի
թանգարանի տնօրէն Ն. Բարսա-
մովը գրում է. «Նա գունանկարը
կատարում էր ներկայանալի հիմ-
նական գոյների սուր հակադրու-
թեամբ և հասնում գոյնի հնչեղու-
թեան և յագեցուածութեան։ Գոյ-
ների վառ, զրգոյն յարաբերու-
ման կրթող ներդաշնակութեան
մէջ կարելի է տեսնել բնածին հա-
կում, որը բացատրում է նրա
ծագումով և այն միջավայրով,
ուր նա հասակ է առել։ Անցեալ
դարի կէսերին դա նոյնպիսի ե-
րեւոյթ էր, որպիսին յիսուն տա-
րի անց՝ 20րդ դարի սկիզբին, Մ.
Սարեանի արուեստը։

Թովհանէս Այվազովսկին հայ
ժողովրդի հոգեւոր հանճարի ճառա-
գայթակոյններից էր, արուեստագէտ,
որ գարձաւ համաշխարհային երե-
ւոյթ, միաժամանակ վառ պահեց
ազգային ոգին, ապրեց քաղաքա-
ցիական պարտքի խոր գիտելութիւն
և իր անունը գրանցեց մայր ժո-
ղովրդի մեծ երախտաւորների շար-
քում։

Շ. ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ

Ռ Ո Ւ Պ Ա Յ Ա Թ

(ՕՄԱՐ ԽԱՅԵԱՄ)

Եթէ կեանքը ըլլայ միայն ուրախութիւն՝
Հազար դար իսկ ապրիլ, վայելի, չէ բաւական,
Եթէ կեանքը ըլլայ ճանգնալ լոկ խորութիւն՝
Նոյնիսկ աս է կէս շունչ քաշել կէս իսկ վայելեան։

Արժաք, ոսկի, պողպատաւեհն ամեն վահան
Անգուստ են նեղից դիմաց՝ քաշած մահուան,
— Հէ՛յ անկուտ մարդ, սեպի ըլլաւ երկրին արեւն՝
Անգուստ է՝ բարի գործէն զաւ ամեն բան։

Ո՛վ Տէր, դու, ես, կրնա՞նք միմեք բախտի դուռ,
Բիւս աշխարհիս ծուռ ծրագրին ուղին փոխել,
Կրնա՞նք արդեօք զայն խորհակել, հիմեն քանդել,
Մեր արեւուն քա՛նք փափաքին վերաւելի։

Տաղաչափից ՀԱՅԻ ԿԱՐԵՆԱՆ

Աղ. Բ. 20-9-67

Հ. Մ. Ը. Մ. - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Ուրբաթ, 6 Հոկտեմբեր 1967, Երեկոյեան ժամը 7.30ին

ՊԱՍՔԷԹ-ՊՈԼԻ ՄՐՑՈՒՄ

ՎԵՐԵԱՆՆԵՐՈՒ ԽՈՒՄԸ ԸՆԴՈՒՄ ՄԱՐԶԱՐԱՆԻՍ Ա. ԽՈՒՄԸ
Մրցումն վերջ թիւի մասնաւոր սպասարկութիւն

Կիրակի, 8 Հոկտեմբեր 1967

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

ԿԵՍՈՐՈՒԱՅ ՀԱՇԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Առաւօտեան ժամը 11ին

ԵՐԵՅՆԵՐՈՒ ՆԱՐՏԻ ՄՐՑՈՒՄ

ԵՒ ՓՈՔԵՐԵՐՈՒ ԶՈՒԱՐՃԱՆԻ ԽԱՆԵՐ

Կը խնդրուի կանխաւ արձանագրուել Պ. Սրա Կիւլեանի մօտ
կամ հեռաձայնի մարզարան՝ թիւ 74307
ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ԶԱԽՈՂԱԾ ԱՍՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ...

(Շարունակութիւն Գ. Էջէն)

Այո՛, անոր պատահածին
նման, որ մը, լիսէի ուսանող մը
մօտեցաւ ինծի։ Տօնական օր մը,
ցերեկէ վերջ, ինծի մօտեցող ու-
սանողն ալ գլխարկը հանելով՝
— Կը ներէ՞ք, պարոն, ըսաւ,
կրնա՞մ ձեզմէ փոքր բարիք մը
խնդրել։

— Եթէ զիս անհնազատացնող
բան մը չէ, պատասխանեցի բա-
րեմտութեամբ, սիրով կ'ընդունիմ։
Ինչպիսի՞ք բարիք մը կ'ուզէ՞ք որ
ընեմ ձեզի։

— Ահա՛ թէ ինչ, յարգելի պա-
րոն, բայց նախ թողաւորեք՝ որ
ձեզի ներկայացնեմ իմ դեռահաս
բարեկամուհին։ Ոնցիկողորէն սի-
րահարած եմ անոր։

Եւ ինծի ներկայացուց իր մօտ
գտնուող նուագուն նայուածքով
թուիս աղջնակ մը։

— Ձեմ գիտե՞ր, դուք ալ ինծի
պէ՛ս կը խորհէ՞ք։ Ես թուիս աղ-
ջնիկները շատ եւ սիրեմ։
Գլխու շարժումով մը բա-
րեւեցի աղջնակը։

Ուսանողը շարունակեց.

— Յարգելի պարոն, խափազանց
կը փափաքեմ այս փոքր աղջկան
լուսանկարը գետնի վրէժնէն
օրվիցի վրայ, սակայն գիտե՞մ
որ մայրս պիտի չյօժարի դեռահաս
աղջկան մը լուսանկարը տեսնել
հոն։ Ասոր համար հնարք մը մտա-
րեցի իսկոյն։ Այս աղջիկը ձեզի
հետ միասին լուսանկար մը թող
քաշուի և մօրս այս լուսանկարը
ցոյց տալով պիտի ըսեմ թէ դուք
մեր ուսուցիչներէն մէկն էք եւ
ձեր ըով գտնուող աղջկին ալ ձեր
կիներն է։ Արդեօք կը յօժարե՞ք այս
բարեքը շնորհել ինծի։

Կարճ խօսքով, ես ալ բարե-
սիրտ անձ մը ըլլալուս համար,
ընդունեցի այս անմեղ առաջարկը։

Պահ մը վերջ, փողոցի շրջուն
պատկերահաններէն մէկուն դիմե-
ցի՛ք։ Աղջկան հետ միասին իմ
լուսանկարս առաւ և քանի մը
վայրկեանէն ալ յանձնեց մեզի։

Շատ յաջող լուսանկար մը պատ-
րաստած էր։ Պատկերահանը զայն
ծրարելով յանձնեց ուսանողին, որ
մեծ ուրախութեամբ բաժնուցաւ
ինձմէ շնորհակալութեան տարա-
փով մը։

Անցեալները քիչ քիչ քիչ քիչ
ալ պիտի ամուսնանայի։ Աղջկան
մը ձեռքը խնդրած էի։ Ապագայ
աներհայրս օր մը խտորէն հար-
ցուց ինծի։

— Գոնէ վերջնականապէս խը-
զեցի՞ր յարաբերութիւնդ։

— Ի՞նչ յարաբերութիւն, պա-
տասխանեցի. որո՞նք հետ յարա-
բերութիւնս պիտի խցնեմ։

— Որո՞նք հետ պիտի ըլլայ...
սա նուագուն նայուածքով թուիս
աղջկան հետ...

Երեւոյթիւնս խորացուցի,
սակայն նուագուն նայուածքով
աղջկան մը հետ անհամբեր
լով՝ պարզապէս ուրացայ։

Ասոր վրայ ապագայ աներ-
հայրս իր ձեռք գտնուող լուսանը-
կար մը ցոյց տալով ինծի հարցուց.

— Հապա ասիկա ո՞վ է...

Ասիկա այն լուսանկարն էր,
որ բարեք մը ընելու մտաք քաշ-
ած էի երիտասարդ ուսանողին
ինծի ներկայացուցած թուխաղջը-
կան հետ։ Ինչպէ՞ս ձեռք անցու-
ցած էր զայն, չէրքի հասկնալ։

— Այր մը կրնայ հոմանունի
մը ունենալ, կը հասկնամ և կ'ըն-
դունիմ ալ, սակայն, շարունակեց
ապագայ աներհայրս, հոմանունին
հետ քաշուած լուսանկարը, ինչ-
պէ՞ս կը թողարկէ՞ք որ շրջուն
պատկերահանի մը իբր ծանուցում
ծառայէ իր լուսանկարի գործիքին
վրայ, խելքս չի հասնիր շտապել...

Եւ միտեց աղջիկը կրնա՞նք
տալ ինծի...

Ահա թէ ինչպէ՞ս վըժառեց-
եցայ քրտնաբեր փոխարէն։
ԶԱՐԵՀ ԱՐՇԱԿ

في سنة ١٢٨٥